

אלמאנאך 5717

(פערצנטער באנד)

רעדאקציע:

ס. מ. קאפלאן און א. י. דובעלמאן

ארויסגעגעבן פון „האוואנער לעבן" — סאל 153, האוואנא, קובא.

— סעפטעמבער —

תשי"ז — 5717

1956-57

MS

EL
FAMOSO
AIRE
ACONDICIONADO
MITCHELL
1956

Ya está aquí!

Totalmente nuevo
y con ventajas
que representan
muchos años de
adelante...
¡Véalo hoy mismo!
No sobresale de la pared!
MITCHELL C.D. Distributors Inc.
CENTRO COMERCIAL, 23 e Infanta
Telf. U-1853, La Rampa, Habana

פאַר אייער היים ...
פאַר אייערע ביזנעס ...
פאַר אייער פאַרנעניגן ...

שטעלט איין
די באַרימטע לופט-ק׳לערס

"מיטשעל"

איידער איר גייט קויפן
באַאַט זיך מיט אונז
און באַקענט זיך מיט די
פאַרצוגן פון די אפאַראַטן
„ מ י ט ש ע ל "

— ◆ —

א יאָר פון גליק, פרייד און
פראָספעריטי ווינטשן מיר
אַלע אונזערע קליענטן,
פריינט און דער גאַנצער
אידישער קאַלאָניע אין קובאַ.

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

אַלמאַנאַך 5717

(פערצנטער באַנד)

רעדאַקציע:
ס. מ. קאַפלאַן און א. י. דובעלמאַן

אַרויסגעגעבן פון „האַוואַנער לעבן" — סאָל 153, האַוואַנא, קובא.

— סעפטעמבער —

תשי"ז — 5717 1956-57

תשי"ז — 5717 1956 — 1957

די רעדאקציע און אדמיניסטראציע
פון „האוואנער לעבן" באדאנקען

אלע אידישע סוחרים און אינדוסט־
ריעלער, די אינסטיטוציעס, די געזעל־
שאפטלעכע טוער; די זעצער און מא־
שיניסטן, און ספעציעל די אידישע
שרייבער פון קובא, ווי אויך פון אויס־
לאנד, וועלכע האבן דערמעגלעכט דעם
ערפאלג פון דער אונטערנעמונג ארויס־
צוגעבן דעם „האוואנער לעבן אלמא־
נאך" 5717 לכבוד ר א ש - ה ש נ ה.

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

תשי"ז — 5717 1956 — 1957

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע לייענער פון „האַוואַנער לעבן", דער אידישער קאָלאָניע אין קובא און כלל ישראל!

רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע פון „האַוואַנער לעבן"

אינהאלט:

זייט

ראש ־ השנה באַגריסונג פון פרעזידענט יצחק בן־צבי 6
יוסף שפרינצאַק, פאַרזיצנדער פון דער כנסת שיקט
באַגריסונג צום אידישן ישוב אין קובאַ 8
אַ יאָר אידיש לעבן אין קובאַ (תשט״ז) — פון ס. בן־צבי 11
מיטן פנים צום ישוב — פון א. י. דובעלמאַן 29
צו שפעט.... (דערציילונג) — פון א. י. דובעלמאַן 33
אַט איז דער יום־הדין... — פון הרב מאיר ראַזענבוים 53
ימים נוראים געדאַנקען — פון יוסף חצור 59
לידער — פון א. אראנאָווסקי 65
די יום־כפורדיקע תפילות — פון דר. י. אונטערמאַן 75
א. י. דובעלמאַניס קובאַנער דערציילונגען
— פון יעקב גלאַטשטיין 83
דער ערשטער ראש־השנה אין ניי־אַמסטערדאַם (דערציילונג)
— פון מנשה אונגער 89
צו כל נדרי... (דערציילונג) — פון אליעזר אראַנאָווסקי 97
נאַך דער נאַציאַנאַליזאַציע פונם סוץ־קאַנאַל — פון משה שרת 101
ימים נוראים אין דער אידישער פּאָעזיע 109
די וועלט ־ באַנק — פון מ. פ. 117
אידישע באַפעלקערונג אויף דער גאַנצער וועלט איז איצט
איבער 12 מיליאָן 123
קאָלענדאַר פון ציוניסטישע קאָנגרעס — פון ר. צ. 129
נאַך דעם 24־טן ציוניסטישן קאָנגרעס — פון מ. הורביץ 139
אויף א טוריסטן שפאַציר קיין ירושלים — פון י. סעלעצקי 147
וועגן אידן אין בראַזיל — פון יהושע האָכשטיין 153
די כינין.... (דערציילונג) — פון אַלפאַנסאָ הערנאַנדעז קאַטאַ
אידיש: א. ז. ווייניטיין 161
אחד־העם — פון י. מ. סקורניק 169
אַ נאַציאַנאַלער חשבון־הנפש — פון לייב שפיזמאַן 179
בילדער פון מדינת ישראל — פון ש. בערלינסקי 187

זייט

אויף אונזער רעליגיעזן יריד — פון סעבאסטיאַן קאַנאַ 199
א שטאַך מיט דער פּען — פון א. דיבוק 203
די „וויצאַ" אין קובאַ — פון רחל גערשקאָוויטש 209
בילדער פון געזעלשאַפטלעכע טוער 213
סטאַטיסטיק וועגן אידישע טויט־פאַלן אין יאָר תשט"ז 219
רעזומען פון געזעלשאַפטלעכן לעבן אין בילד 225
געזעלשאַפטלעכע טוער וואָס האָבן אָנגעפירט מיט די אידישע
אינסטיטוציעס אין תשט"ז 263
באַגריסונגען פון אידישע אינסטיטוציעס 275
די אידישע תפוצות אין תשט"ז — פון י. קלינאָוו 353
אידישער לוח תשי"ז 363

— ◆ —

שפּאַניש אָפּטיילונג

זייט

דער אידישער קאָלענדאַר 5
רעליגיע און עטיק — פון הרב מאיר ראָזענבוים 13
א בריוו צו פּרויד (צו זיין הונדערטסטן געבורטסטאָג)
— פון דר. דוד רובינשטיין 25
א אינטערוויאו מיט דעם ישראל־מיניסטער אין קובאַ
— פון כאַסע אַניבאַל מאַעסטרי 33
אידיש־קריסטלעכע בריידערלעכקייט
— פון מאַנסעניאָר גוסטאַוואָ כ. פראַנסעשטשי 37
דער קאָמענדאַנט לואיס שלעזינגער — פון מאַרקאָ פּיטשאָן 45
דער קולטור־לעבן אין ישראל 55

ראש־השנה באַגריסונג פון פּרעזידענט יצחק בן־צבי

„ערב ראש השנה תשי"ז שיק איך איבער צו אַלע איינוואוינער פון ישראל אַן אונטערשרייב פון ראַמע אין גלויבן אין ספּעציעל צו די סאָלדאַטן פון דער ישראל ארמיי די באַגריסונג פון ברכה: הזקו ואמצו, זייט שטאַרק אין שטאַלץ!

„צו אַלע אונזערע ברידער אין דער פּאַרשיידענע טיילן פון דער וועלט שיק איך פון ציון און ירושלים מיין האַרציקע אין ברידערלעכע ווינטשונגען פאַר שלום.

דאָס פּאַרגאַנגענע יאָר, דאָס ניינטע יאָר פון מדינת ישראל איז געווען פונקט אזוי ווי די פריערדיקע יאָרן, יאָרן פון שווערקייטן, פון געראַנגלען אין נסיונות, אַ יאָר פון שווערע קרבנות פאַר דער מדינה אין פאַר אירע אייניקע וואוינער. מיר ווייסן זייער גוט, אַז דער גראַנגל פאַר דער זיכערקייט אין אַנטוויקלונג פון מדינת ישראל איז נאָך ניט געענדיקט. מיר וועלן נאָך דאַרפן בייקומען א סך טעג פון יסורים, נסיונות אין שטאַרקע באַמיאונגען. די באַמיאונגען וועלן וועלן געפּאַדערט פון די אידן, וועלכע געפינען זיך שוין הייַנט צו טאָג אין ישראל, פון אַלע אונזערע ברידער אין דער גאַנצער וועלט אין פון אונזערע פריינט אומעטום.

„אין דעם פּאַרגאַנגענעם יאָר, פונקט אזוי ווי אין די פריערדיקע יאָרן האָבן אַ סך פעלקער אין פריינט, וועלכע זענען איבערגעגעבן צו די אידעאַלן פון דעמאָקראַטיע אונז באַווייזן זייער טיפסטע סימפּאַטיע. די פריינט שענען שטאַרק אָפּ אונזערע גרויסע הומאַניטאַרישע און קאָנסטרוקטיווע דערגרייכונגען. זיי רעפּרעזענטירן דעם הערצישען געראַנגל פון אונזער פאָלק, וואָס וועלט פּאַרעכנט אַלס דאָס קלענסטע פאָלק צווישן די פעלקער אין שטייט אַליין קעגן כוחות, וועלכע זענען גרעסער און שטאַרקער פון אים. אָבער די מאַראַלע און מאַטעריעלע הילף, וואָס מיר האָבן באַקומען איז געווען וויכטיק פון זיין נענוג אין פאַרגלייך מיט דער סכנה, וואָס שטורעמט ארום אונז פון יעדער זייט.

„לייַדער, טראָץ שיינע רעדעס, וועלכע זענען געהאַלטן געווארן פון פריער פון גרויסע לענדער אין וועלכע עס איז געוואָגט געווארן, אַז אונזער זיכערקייט לאָגט האָט זיך פאַרבעסערט, זענען די שיינע רעדעס ניט געווען באַגלייט מיט קיין מעשים, וואָס וואָלטן באמת געקענט פאַרבעסערן די לאָגע.

„די מיליטעריש אַטאַקעס פון אונזערע שכנים קענן אונזערע גרעניצן אין קעגן די איינוואוינער פון ישראל, זענען פאַרדאָפּלט געווארן אפילו נאָך דעם אזוי ווי אין די פריערדיקע יאָרן האָבן

ווי אונזערע שכנים האבן צוגעזאגט דעם נענערען סעקרעטאר פון די יוניטעד נעישאנס, אז זיי וועלן מאכן א סוף צו די אטאקעס. אין דער זעלבער צייט איז די פארבונדנקייט צווישן די אראבישע מדינות קעגן אונז פארשטארקט געוואָרן. עגיפטן פירט נאך אלץ אן מיט דער בלאקאדע פון סיעץ קאנאל. אונזערע שונאים האבן א סך פארשטארקט זייערע מיליטערשע כוחות. זיי האבן דאס געטאן מיט דער הילף פון גרויסע מלוכות, וועלכע האבן זיי געגעבן פארשידענע סארטן כלי משחית, געווער, א סך געווער אין מאדערנע סארטן געווער. די מלוכות האבן דאס געטאן טראץ דעם וואס די אראבישע מדינות לייקענען ניט אפ דעם פאקט, אז זייער ציל איז צוצעשמעטערן מדינת ישראל און צו מאכן א סוף צו אונזער קיום אלס א פאלק.

„טראץ די אלע שוועריקייטן און טראץ די גרויסע סכנות איז אונזער גייסט ניט געפאלן און אונזער אמונה איז ניט אפגעשוואכט געוואָרן. פונקט ווי פריער גלויבן מיר אין נערעכטיקייט פון אונזער גערעכטיגל און אין אונזער קאנסטרוקטיווע ארבעט, וואס מיר האבן ניט אפגעשטעלט אויף קיין איין טאג. אויך דער גייסט פון אונזערע בריידער אין דער גאנצער וועלט איז ניט אפגעשוואכט געוואָרן און זיי זענען געשטאנען צוזאמען מיט אונז, זיי האבן פארדאפלט זייערע באמיאונגען כדי צו העלפן אונז צו בויען אונזער מדינה, צו פארשטארקן איר זיכערקייט און צו דערמעגלעכן ארויפצונעמען צענדליקע טויזנטער נייע אימיגראנטן.

מיר האבן זוכה געווען אין דעם לעצטן יאר ארויפצונעמען צענדליקיער טויזנטער נייע אימיגראנטן. בלויז אין דעם לעצטן יאר זענען עקסומען צו אונז אימיגראנטן אין א צאל, וואס קען זיך פארגלייכן צו דער צאל אין די צייטן פון עזרא און נחמיה. זיי זענען נעקומען צו אונז טראץ די נייע שווערקייטן אויף זייער וועג. מיר האבן פארגעזעצט אונזער ארבעט אין אויפגלידערן די נייע אימיגראנטן. מיר האבן פארגעזעצט אונזערע באמיאונגען אויפן געביט פון דערציאונג פונקט אזוי ווי מיר האבן פארגעזעצט דעם אויפבוי פון נייע ישובים און נייע שפיטעלער. מיר האבן געגרינדעט צענדליקער נייע ישובים און פארגרעסערט א סך די אלטע ישובים. מיר האבן געציגן נייע וואסער רעזן אין געבויט נייע שאסיין. מיט אונזערע אייגענע אייגן קענען מיר זען ווי עס ווערן מקיים די ווערטער פון דעם נביא: „וישאו מדבר ועריו הצרים תשב קדר ירנו יושבים סלע מראש הרים יציחו" (ישעהי פרק מב).

„אונזערע הראאישע באלדאטן אין די ארבעטער פון ישראל שטייען ווי א חומה, ווי א פעסטונג ארום די מדינה. זיי זענען נעטרייע שומרים. וועלכע שטייען אויף דער וואך טאג אין נאכט אן קיין הפסקה.

„מיר גלויבן אין דער נערעכטיקייט פון אונזער ענין. מיר גלויבן אין די איבערנעבנקייט פון אונזערע קינדער אין אין דער הילף פון צור ישראל. זאל גאט נעבן, אז אין דעם קומענדיקן יאר זאלן מיר קענען מאכן ווייטערדיקע דערגרייכונגען אויפן וועג צו אונזער ציל, דער ציל פון קאנסטרוקטיווע ארבעט, דער ציל פון קיבוץ גלויות, דער ציל פון אן אמת'ן שלום אין ישראל און אין דער גאנצער וועלט.

„שלום, שלום לקרוב ולרחוק".

יוסף שפרינצאַק, פאָרזיצנדער פון דער כנסת, שיקט באַגריסונג צום אידישן ישוב אין קובאַ

אונזער חשובער מיטארבעטער ה' דוד אוטיאנסקי (לינקס) בעת זיין וויזיט ביים פאָרזיצנדער פון דער כנסת ה' יוסף שפרינצאַק (רעכטס). בעת דעם שמועס איז אויך אָוועזנד געווען ה' רפאל זילבער (אינמיטן) געוועזענער פרעזידענט פון דער ציוניסטישער פאַרייניקונג אין קובא אין ערן־האַנדלס־אַגענט פון קובא אין מדינת ישראל.

אינזער השובער מיטארבעטער און באקאנטער געזעלשאפטלעכער עסקן ה' דוד אוטיאנסקי האט בעת זיין לעצטן באזוך אין מדינת ישראל, אלס ערן־גאסט פון קרן־היסוד, געהאט א געלעגנהייט, זיך צו טרעפן מיט די וויכטיקסטע מלוכה־מענטשן און באקומען ביי זיי ספעציעלע אינטערוויאוען פאר „האוואנער לעבן".

בעת זיין באזוך ביים פארזיצנדער פון דער כנסת, ה' יוסף שפרינצאק האט דער לעצטער איבערגעגעבן אונזער מיטארבעטער א שריפטלעכע נייאר באגריסונג צום אידישן ישוב אין קובא.

דער פולער טעקסט פון דער נייאר באגריסונג לייענט זיך ווי פאלגט:

ירושלים, ט"ז אלול תשט"ז

דעם ה' דוד אוטיאנסקי,
שלום רב!

גיט איבער דעם אידישן ישוב אין קובא מיין הערצלעכן גרום אין לשנה טובה ברכות צום נייעם יאר תשי"ז.

איך וואונטש די אידן אין קובא די דערפאלגרייכע פארזעצונג פון זייער בכבידיקן קיום, אלס געטרייע בירגער פון קובא אין איבערגעבענע זין פונם אידישן פאלק.

איך וואונטש דערפאלג די אידן אין זייערע באמיאונגען צו פארטיפן אונם אידישן ישוב אין קובא און איבערהויפט אין די הערצער פון דער יונגט יסידות־דיקע געפילן פון ליבע צו דער מדינה ישראל און צו דער נאציאנאלער אידישער קולטור, און אויך א אפפערוויליקע טעטיקייט פאר ישראל, מיט מאטעריעלער הילף און מיט חלוציישע כוחות און עולים אויף בויען דאם לאנד.

אונזער מדינת ישראל אנטוויקלט זיך מיט א געבענטשטן פארטשרט. ניט קוקנדיק אויף פארשטענדלעכע אינערלעכע שוועריקייטן אין אויף דראענדע שטערונגען פון דרויסן — וועט די מדינה בלייבן מיט דער הילף פון אלע כוחות פונם אידישן פאלק אין זעלבסטפארשטענדלעך, אז מיר פארלאזן זיך אויף אויף דער געטרייער וואקסנדער הילף פונם אידישן ישוב אין קובא.

(אונטערגעשריבן)

יוסף שפרינצאק

3 MARCAS famosas

Cadillac

 OLDSMOBILE

CHEVROLET

Distribuidores Exclusivos:

AMBAR MOTORS

Infanta y 23, Vedado U0-9341

AGENCIAS EN TODA LA REPUBLICA

א יאָר אידיש לעבן אין קובאַ

(ת ש ט " ז)

פון ס. בן-צבי

לכבוד ראש השנה ווילן מיר דאָ ברענגען פאַר אינזערע לייענער אַ קאָנדענסירטן איבערזיכט איבער אַ יאָר אידיש לעבן אין קובאַ. דורך פאַר־צייכענען די וויכטיקסטע אַקטיוויטעטן, ווילן מיר ניט בלויז זיי אויפהאַלטן פאַרן צוקונפטיקער היסטאָריקער, נאָר זיי זאָלן אונז אויך דינען ווי אַ אָנרע־גונג פאַר אונזערע צוקונפטיקע אויפ־גאַבן אין טעטיקייטן. כיי פאַר אונזערע לאָקאַלע הצטרכותן, כיי פאַר מדינת ישראל.

דער ישראל באַנד-דרייוו

די ערשטע גרויסע אין וויכטיקע אַקטיוויטעט לטובת מדינת ישראל, איז אין דעם פאַרנאַנגענעם יאָר געווען דער ישראל באַנד־דרייוו. ה' סערסיא נודעלשטעבער, א יונגער אידישער שרייבער אין נעזעלשאַפטלעבער טויער פון מעקסיקע, וואָכער איז פאַרבונדן מיט די ישראל־באַנדס, איז געקומען אין האַוואַנא מאַכן די צוגרייטונגס־ארבעט. נאָך א רייע באַמיאונגען איז אים געלונגען צו פאַרמירן א באַנד־דרייוו־קאָמיטעט, אין וועלכן עס זענען אריינגעצויגן געווארן געזעלשאַפטלע־כע טויער פון אַלע סעקטאָרן פון אונ־זער ישוב.

די פראַקטישע ארבעט פון פארקויפן ישראל־באַנדס האָט זיך אָנגעפאַנגען סוף אָקטאָבער, ווען עס זענען אָנגעקו־מען קיין האַוואַנא דער ישראל־מינים־טער דר. יוסף קיסרי; ה' שמשון פעלד־מאַן, דער פרעזידענט פון דער אידי־שער קהלה אין מעקסיקע און פרעזי־דענט פון באַנד־קאָמיטעט פאַר צענט־ראל־אַמעריקע און הרב דוד ראָזאַלין, רב פון דער אידישער קהלה אין מעק־סיקע. (אַלע דריי געלאַדענע געסט צום חנוכת־הבית יום טוב פון פאַטרא־נאָט).

דאָס מאָל איז דער באַנד־דרייוו ניט פראַקלאַמירט געווארן אויף א ספע־ציעלן גרויסן מיטינג, ווי מען איז עס געוואויינט געווען צו טאָן ביי די פריער־דיקע געלעגנהייטן. די ארבעט האָט

זיך אַנגעפֿאַנגען אויף קליינע צוואַ־
מענקונפּטן און די רעזולטאַטן זענען
געווען זייער ציפֿרידנשטעלנדע.

אויף דער אויפֿנאַמע אין ישׂראל־
קאַנסולאַט לכבוד מיניסטער יוסף
קיסרי איז אויף א פּייערלעכן אופֿן
אינסטאַלירט געוואָרן דער באַנד־דרייוו
קאַמיטעט, און א גרויסע טייל פֿון די
געסט האָבן אויסגעקוויפּט ישׂראל־
באַנדס. נאָך א צוזאַמענקונפֿט איז
פֿאַרגעקומען אין דער פֿרייוואַטער
וווינונג פֿון ה' ענריקע קאַלושין, פֿרע־
זידענט פֿון באַנד־דרייוו אין ביי דער
געלעגנהייט איז פֿאַרקויפֿט געוואָרן
ישׂראל־באַנדס פֿאַר א גאַנץ באַדייטנדע
סומע. אייסנוצנדיק די אָנווועזנהייט
פֿון דער ישׂראל האַנדלס־שיף „תפֿוז"
אין האַוואַנער האָפֿן, איז דאָרט אָרגאַ־
ניזירט געוואָרן א רעפּעפּשאַן פֿאַר א
צאָל געוועלשאַפֿטלעכע טוער פֿון אונזער ישוב. ביי דער געלעגנהייט האָט מען אויך פֿאַרקויפֿט ישׂראל־באַנדס פֿאַר א היפּשע סומע. און דאָס, נאָטריעלער, האָבן מיטגלידער פֿון באַנד־דרייוו קאַמיטעט, אין באַגלייטונג פֿון ה' סערכיא נודעלשטעכער באזוכט די פֿארמעגלעכע אידן פֿון אונזער ישוב און זיי פֿאַרקויפֿט באַנדס.

די מענלעכקייטן זענען ווייט ניט אויסגענוצט געוואָרן אינגאַנצן, ווייל אין צווישן צייט איז געקומען דער רוף פֿון ישׂראל פֿאַר דעם עמערגענץ־קאַמפּיין. דער באַנד־דרייוו האָט געמוזט פֿאַרענדיקן זיין ארבעט ביז דעם 15־טן דעצעמבער. פֿיל אידן פֿון האַוואַנא, וואָס האָבן ביי די פֿרי־ערדיקע געלעגנהייטן געקויפֿט ישׂראל־באַנדס, האָט מען שוין ניט געקענט באַזוכן. אויך די פֿראַווינץ איז פֿאַר־בליבן אומבאַרבעט. טראָץ דעם מאַנגל אין צייט זענען פֿאַרקויפֿט גע־וואָרן ישׂראל־באַנדס פֿאַר מער ווי 120 טויזנט דאָלער, צו אַן ערך צוויי הונדערט פופציק אידן.

דעם 18־טן דעצעמבער האָט דער באַנד־דרייוו־קאַמיטעט אַרגאַניזירט א געזעגענונגס־באַנקעט פֿאַר דעם ספּעציעלן שליח ה' סערכיא נודעל־שטעכער און דערמיט איז באַקטיש די אַרבעט געוואָרן אָפּגעשלאָסן. די אָנ־ווענדע אויף דעם באַנקעט זענען ניט בלויז געווען ציפֿרידן פֿון דעם רעזול־טאַט, נאָר האָבן מיט ציפֿרידנקייט פּעסטגעשטעלט, אז עס האָט זיך אויס־באַמירט אין ישוב א קריז פֿון באַנד־עסקנים, וועלכע פֿארמאָגן דעם ווילן אין די פּייאיקייט צו פֿאַרוואַנדלען דעם יערלעכן באַנד־דרייוו אין א גרויסן דערפֿאָלג. אין דעם איז אן אין פֿאַר זיך אויך א גרויסער געווינס.

עמערגענץ־קאַמפּיין 1956

אַנהייב נאָוועמבער איז אָנגעקומען צום הינגן קרן־היסוד דירעקטאָריום א דרינגנדער רוף פֿון ירושלים, אז דער ישוב קובא זאָל גלייך צוטרעטן דורכ־פירן א דרינגנדן קאַמפּיין פֿאַר „חירום וכוגן" (עמערגענץ און פֿארטיידיקונג) אין אָנבליק פֿון דער געפֿאָר וואָס עס באַשטייט, אז עגיפּטן, וועלכע האָט געקויפֿט שוועדע געווער בייס קאַמו־ניסטישן בלאָק, זאָל אַרגאַניזירן א מי־ליטערישן אָנגריף קעגן מדינת ישׂראל. נאָך א באַראָטונג פֿון די ציוניסטישע אינסטאַנצן איז באַשלאָסן געוואָרן ברענגען דעם עמערגענץ־רוף צום נאַנצן ישוב. עס איז אָפּגעהאַלטן גע־וואָרן א באַראָטונג מיט פֿארשטייער פֿון פּאַטראָנאַט און אידישן צענטער און עס איז איינשטימיק באַשלאָסן גע־וואָרן צו רופֿן א בריטע געזעלשאַפט־

לעכע קאנפערענץ צו באשליסן אזן האנדלען אין דער אנגעלעגנהייט.

די עמערגענץ־קאנפערענץ איז פאר־געקומען דעם 16־טן נאוועמבער. ביי דער געלעגנהייט זענען בעסטגעשטעלט געוואָרן א רייע זייער וויכטיקע ענינים ווי למשל, אז דער באנד־דרייוו זאל פארענדיקן זיין ארבעט ביז דעם 15־טן דעצעמבער; אז דער עמערגענץ־קאמפיין זאל זיין פון א גרויסן פאר־נעם און אויך איינשליסן דעם יערלעכן קרן־היסוד קאמפיין, וויבאל עס וועט ניט זיין מעגלעך — פיזיש און טעכניש — פירן צוויי באזונדערע קאמפיינען מיט דערפאלג; עס איז אנגענומען געוואָרן דער לאזונג, אז יעדער איד וועט דאַרפן געבן דריי מאל אזוי פיל ווי אין פא־ריקן יאר און מינדעסטנס דאפלט, כדי צו קענען שאפן די סומע וואס איז פאר־לאנגט געוואָרן פון ירושלים. די עמערגענץ־קאנפערענץ האט באשלאסן זיך צו קאנסטיטואירן אין א עמער־גענץ־קאמיטעט און פארלאנגט, אז עס זאל ווי אמשנעלסטן קומען א שליח וואס זאל מיטהעלפן ביי אין די צו־נרייטונגס־טעטיקייטן, סיי אין דער אנפירונג פון דעם קאמפיין.

דער חבר הכנסת אידאָו קאהען איז אנגעקומען קיין האוואנא דעם 11־טן דעצעמבער און גלייך איז מען צוגע־טראטן צו דער פראקטישער ארבעט. עס איז פארענדיקט געוואָרן די פאר־מירונג פון עמערגענץ־קאמיטעט און עס איז באשטימט געוואָרן, אז דעם 25־טן דעצעמבער זאל פארקומען דער גרויסער פראקלאמירונגס־מיטינג פון דעם עמערגענץ־קאמפיין. צו דער דאטע איז געווען א מעגלעכקייט, אז אין מיטינג זאל זיך אויך קענען באטיליקן דער אמבאסאדאר פון ישראל אין וואשינגטאן, ה' אבא איבן.

א ריזיקער עולם האט אנגעפילט דעם גרויסן זאל פון פאטראנאט־בנין און געקומען אייסדריקן סאלידאריטעט מיט מדינת ישראל אין דער שווערער און ערנסטער סיטואציע. אמבאסא־דאר איבן האט אין לעצטן מאמענט ניט געקענט קומען צו דער פארזאמ־לונג, אבער די אנדערע רעדנער, מיט חבר הכנסת אידאָו קאהען, האבן באר־וויזן אנצושלאגן דעם ריכטיקן טאן אין ארויסברענגען די ריכטיקע עמער־גענץ־לאגע פון דער אידישער מדינה אין יענע טעג.

עס דארף אנערקענט ווערן, אז עס איז געווען זייער שווער אויפצוהויבן די באשטייערונגען אויף דרייי־פאכיק. ביישטייערער זענען באווכט געוואָרן דורך די קאמיסיעס פיר און פינף מאל און מען האט מיט קיינעם ניט דער־ליידיקט אויב מען האט ניט באקומען ווי א מינימום דאפלט. דאס האט נאטירלעך באשוועדט די ארבעט, אז מען זאל קענען ערזיקן דעם קאמפיין אין די געפאנגטע 45 טעג אדער צוויי חדשים. דער חבר־הכנסת אידאָו קאהען איז פעסט באשטאנען, אז דער פרינציפ פון מינימום דאפלט זאל ניט פארלעצט ווערן. יעדער איד דארף געבן זיין יערלעכע באשטייערונג פארן קרן היסוד און פונקט אזא סומע אויך פאר חירום ומגן. אין חודש מיירץ, וועו ה' אידאָו קאהען האט פארלאזט האוואנא, האבן די עסקנים אים פייער־לעך צוגעזאגט אויפן געזעגענונגס־באנקעט, אז זיי וועלן מיט דער גרעס־טער מי און אנשטרענגונג ארבעטן ביז דעם סוף אין דעם זעלבן גייסט.

א נייער שוואנג אין דער ארבעט פון קאמפיין האט זיך נעמערקט מיט דעם אנקום פון קאפיטאן ישראל אמית, וועלכער האט גלייכצייטיק גע־

ארבעט אויף צוויי פראָנטן. ער האָט מיטגעהאָלפן ארויסענדיקן דעם קאָמפּיין אין האוואנא און פּראָווינץ און צוּ דער זעלבער צייט ארגאניזירט די יוגנטלעכע פון דעם אזוי גערופענעם צווייטן דור. דורך דעם ספּעציעלן יוגנט־קאָמיטעט זענען באזוכט געוואָרן ארום צוויי הונדערט נייע באשטייערער און עס איז ביי זיי געשאפן געוואָרן איבער צען טויזנט דאָלער.

דער עמערגענץ־קאָמפּיין איז געפירט געוואָרן באזונדער אין דעם ספּרדישן סעקטאָר. דער ספּעציעלער שליח היים קריספּין האָט באזוכט די ספּרדישע אידן פון האוואנא און פּראָווינץ און צווישן זיי איז געשאפן געוואָרן קרוב צוואנציק טויזנט דאָלער.

נאָך זעקס חדשים פון אינטענסיווער ארבעט צווישן אָלע סעקטאָרן האָט דער עמערגענץ־קאָמפּיין דערגרייכט זיין ציל: עס איז געשאפן געוואָרן קרוב 220 טויזנט דאָלער, דאָס מיינט, דאָפּלט ווי אין יאָר 1955.

צוזאַמען מיט די שליחים האָבן אקטיוו מיטגעארבעט פאר דעם דער־פאָלג א גרעסערע צאָל עסקנים פון עמערגענץ־קאָמיטעט, אָבער באזונדערס דאָרפן פאָרצייכנט ווערן די נע־מען פון פרעזידענט פון קאָמיטעט הרב ניאיר ראָזענבוים אין ארגאניזירעקרעטאָר ה' דוד אוטיאנסקי. וועלכער איז פאָר זיינע פאָרדינסטן און באמיאונגן טאָקע איינגעלאָדן געוואָרן דורך דעם צענטראַלן־קאָמיטעט פון קרן היסוד אויף א באזוך אין מדינת ישראל.

די ציוניסטישע באוועגונג אין קובא

די ציוניסטישע באוועגונג אין קובא האָט אין פארגאנגענעם יאָר תשט"ז פארנומען זייער א וויכטיקן פלאַץ אין דעם אלגעמיינעם געזעלשאפטלעכן לעבן פון אונזער ישוב. די טעטיקייטן זענען אויסגעשפרייט געוואָרן אויף אַלע געביטן און צווישן אַלע קרייזן ארומנעמענדיק די דערוואָקסענע, פרויען און יוגנטלעכע.

די ציוניסטישע פאָרדינגונג האָט אין פלאַץ געטראָגן די פולע אחריות פאר די וויכטיקסטע טעטיקייטן וואָס זענען דורכגעפירט געוואָרן לטובת מדינת ישראל. די אקטיוויסטן פון דער ציוניסטישער פארייניקונג האָבן מיטגעהאָלפן אין דער ארגאניזירונג און דורכפירונג פון דעם באנד־דרייוו. שפּעטער ווען עס איז אָנגעקומען דער רוף פון ירושלים צו דורכפירן דעם עמערגענץ־קאָמפּיין, האָט די ציוניסטישע פאָרייניקונג נעמומען אויף זיך די איניציאטיוו צו מאָביליזירן אַלע געזעלשאפטלעכע קרייזן פאר דעם הייליקן צוועק. אין געשאפענעם עמערגענץ־קאָמיטעט זענען געווען פראָמינענט פארטרעטן די ציוניסטישע עסקנים און די טעכנישע ארבעט פון קאָמפּיין איז געמאַכט געוואָרן דורך דעם אפּים פון קרן־היסוד דירעקטאָריום. ביים דורכפירן די פייערונגען צום 8־טן יום־העצמאות פון מדינת ישראל איז אויף דער איניציאטיוו פון ציוניסטישן פלענום־דאָט געשאפן געוואָרן א קאָמיטעט פון פארשטייער פון די אידישע אינסטיטוציעס. וועלבער האָט געוואָרנט, אז די פארשיידענע אקטן — אין די בתי־מדרשים, שולן, גרויסע פאָלקס־פייערונג א. א. וו. — זאָלן זיין איכפאָזאנט און ארומנעמען אַלע קרייזן פון אונזער ישוב. אויך דער קבלת־פנים קאָמיטעט פון די אידישע אינסטיטוציעס לכבוד דעם

נייעם מיניסטער, געגנעראל דוד שאל־תיאל, איז געשאפן געוואָרן לויט דער איניציאטיוו פון ציוניסטישן פלענום־ראט.

פאראלעל צו די דאזיקע טעטיקייטן פון אלגעמיינעם כאראקטער, האט די ציוניסטישע פארייניקונג אויך ניט פארנאכלעסיקט אירע נארמאלע טעטיקייטן. עס איז אנגעהאלטן געוואָרן די טעגלעכע ראדיא־שעה, וואָס ווערט טראנסמיטירט אין אידיש און שפּאניש; די אויפקלערונגס־ארבעט אין דער קובאנער פרעסע און ראדיא; עס זענען אנגעהאלטן געוואָרן די קאנטאקטן און באציאונגען מיט קובאנער פערזענלעכקייטן און עס זענען ארגאניזירט געוואָרן א רייע אונטערנעמונגען, צווישן וועלכע עס איז כדאי צו פארצייכענען די אקאדעמיע צום דריטן יאָרצייט נאָך דעם ערשטן פרעזידענט פון מדינת ישראל דר. חיים ווייצמאן; א הערצל־ביאליק אוונט; צוואמענקונפט מיט דעם נייעם מיניסטער פון ישראל געגנעראל דוד שאלתיאל; געזעגנונגס־באנקעט פאר דעם עקס־פרעזידענט פון דער ארגאניזאציע ה' אברהם ווייצמאן אין פרוי צו זייער אפפאר קיין ישראל; אין פאר דעם סעקרעטאר ווילי טכארניצקי, וועלכער האט זיך צוריקגעקערט קיין ישראל נאך איבער צוויי יאר ארבעט אלס לערער אין דער צענטער־שול און מדריך פון „השומר הצעיר" א. א. ווי.

די ציוניסטישע פארייניקונג האט אין פארגאנגענעם יאר נעשענקט נרוים אויפמערקזאמקייט און נעשטיצט די ארבעט פון די חלוצישע יוגנט־ארגאניזאציעס. א דאנק דער הילף פון דער ציוניסטישער פארייניקונג זענען אפּנעפאָרן דרייי יוגנטלעכע אין אינסטיטוט פון דער אידישער אנענטור אין ירושלים, וואו זיי ווערן צוגעגרייט אלס יוגנט־אינסטרוקטאָרן. (צוויי געהערן צום „השומר הצעיר" און איינער צום „הנוער הציוני"). אויך איז סובסידירט געוואָרן א גרופּע חלוצים פון „השומר הצעיר" וועלכע זענען אפּגעפאָרן אויף הכשרה אין די פאריניקטע שטאטן, פינוואנען זיי וועלן שפּעטער עולה זיין אין מדינת ישראל.

טראָץ אלע באמיאונגען איז דער ציוניסטישער פארייניקונג ניט געלונגען אין פארגאנגענעם יאר צו רעאליזירן דעם פראיעקט פון איבערבויען דעם בית־עם. וואָס ווערט אנערקענט ווי א נרויסע נויטווענדיקייט פאר דער נארמאלער ארבעט פון אלע ציוניסטישע גרופירונגען און ספּעציעל פאר דער יוגנט.

ד י „ ו י צ א " האט אין פארגאנגענעם יאר תשט"ו באוויזן אויסצושפּרייטן אירע טעטיקייטן אין איינקלאנג מיט דעם פּאדערונגען פון מאמענט, ניט פארגאכלעסנדיק אירע אלגעמיינע ציוניסטישע פליכטן. די „וויצא" האט אקטיוו קאָאָפּערירט מיט דער ציוניסטישער פארייניקונג אין אלע אונטערנעמונגען; האט מיט פיל איבערגענעבנקייט און ענערגיע מיטגעארבעט אין עמערגענץ־קאמפיין, יום העצמאות פייערונגען, קבלת־פנים פאר מיניסטער שאלתיאל א. א. וי.

אויסער די נארמאלע טיי־אונטערנעמונגען און . צוזאמענקונפטן. יערן חודש, דורך וועלכע עס ווערן נעשאפן די פאָנדן פאר „וויצא"־בודזשעט, האט די „וויצא" אויך דורכגעפירט דעם „חודש פאר אידישן קינד", וואָס האט אריינגעבראכט קרוב צו צען טויזנט דאָלער און די „וויצא"־קייט פאר שוץ־קעלערן פאר די „וויצא"־אינסטיטוצי־

עם פון ישראל, וואס האט אריינגע־
בראכט קרוב עלף טויזנט דאלער.
די ניי־שטוב האט איבערגעשיקט א
גרויסן טראנספארט פון קליידער און
וועש פאר די „וויצא"־קינדער־היים אין
ישראל און ספעציעל פאר דער „בית־
קובא", וואס געפינט זיך אין ירושלים.

ביים שאפן דעם „וויצא"־בודזשעט
וואס דערגרייכט צו איבער פערציק
טויזנט דאלער, איז ניט בלויז טעטיק
די „וויצא"־סעקציע א', נאר עם קא־
אפערירן אויך אקטיוו די אנדערע
גרופן, וועלכע ארבעטן אויטאנאם, ווי
די ספרדישע „וויצא"־גרופע; „וויצא"
יאנג־וואומען; די „חנה סענעש" גרופע
און די גרופע „הענריעטא סזאלד".

אלע „וויצא" ־ גרופן וויזן ארויס
גרויס אקטיוויטעט און זייערע אונ־
טערנעמונגען זענען א וויכטיקער
פאקטאר ביים חויבן דעם קולטורעלן
ניוואו אין פארשטארקן דעם נאציאנא־
באוואוסטזיין ביי דער אידישער פרוי
פון קובא.

דער קרן־קימת לאנד־
דירעקטאריום האט אין דעם
באראנגענעם יאר אנגעהאלטן דעם
ריטם פון זיינע אויסגעברייטערטע טע־
טיקיטן. נאטירלעך האט אין דעם
זייער פיל מיטגעווירקט די אנווייזונגייט
פון ה' יוסף הצור, פון ישראל, וועלכער
פירט אן מיט דעם אפיס פון קרן קימת.

דער קרן־קימת איז אריינגעדרונגען
אין אלע אידישע היימען, ער זיצ אנ־
וועזנד אויף אלע פאמיליע־שמחות און
געזעלשאפטלעכע אונטערנעמונגען;
ער פירט זיין ארבעט אין די אידישע
שולן און ארגאניזירט גרויסע אונטער־
נעמונגען אין שייכות מיט די טרא־
דיציאנעלע און נאציאנאלע אידישע
יום טובים. דער פורים־באזאר אין
דער אסתר־המלכה קאנקורס האבן אין
דעם לעצטן יאר אריינגעבראכט איבער
צען טויזנט דאלער. אין די דאזיקע
צוויי אונטערנעמונגען צייכענען זיך
באזונדערס אויס די אידישע יוגנט־
לעכע פון כמעט אלע עקזיסטירנדע
יוגנט־קלובן.

די הכנסות פון קרן קימת זענען אין
לעצטן יאר איבערגעשטיגן דרייסיק
טויזנט דאלער. אין דאס האט גע־
שטעלט אונזער ישוב אויפן דריטן
פלאץ אין די אלגעמיינע הכנסות פון
דעם נאציאנאל־פאנד.

די ליגע פאר דער הסת־
דרות האט אין לעצטן יאר דורכ־
געפירט א רייע אונטערנעמונגען א
דאנק דעם באזוך פון געסט, וואס זע־
נען געקומען פון די פארייניקטע
שטאטן. אין חודש אקטאבער האט
באזוכט האוואנא ה' יהודה עלבערג,
לייטער פון דעם הסתדרות־אפיס אין
מיאמי־ביטש, וועלכער האט געהאלטן
א רעפעראט אויף דער טעמע „אין
צייטן פון נסיון"; דעם 17־טן נאוועמ־
בער האט די ליגע ארגאניזירט א סימ־
פאזיום מיט לאקאלע כוחות וועגן דער
„פאליטישער און מיליטערישער לאגע
אין מדינת ישראל"; אין יאנואר הודש
האט די ליגע געהאט אלס גאסט דעם
באקאנטן לעקטאר בצלאל שערמאן,
וועלכער האט געהאלטן א רעפעראט
אויף דער טעמע: „ישראל צווישן
צוויי פייערן"; דעם 31־טן מאי האט
די ליגע צוזאמען מיט עמערגענץ־
קאמיטעט און פאטראנאט ארגאניזירט
א רעפעראט מיט דעם באקאנטן ציוו־
ניסטישן ארבעטער־פירער אין מיט־
גליד פון דער ציונישער עקזעקו־
טיווע ה' לואיס סיגאל, וועלכער האט
באזוכט האוואנא.

די גרופע פאר חלוצישן ציונזם האט אין תשט"ז דורכגעפירט אייניקע אונטערנעמונגען פון וויכטיקער באדייטונג. דעם 15-טן אקטאבער האבן זיי ארגאניזירט א גרויסן באל אין די גאנצע הכנסה איז געווען פאר א פאנד צו שטיצן קולטור אין דעם שולל-וועזן. די אונטערנעמונג האט אריינגעבראכט קריב טויזנט מיט פינף הונדערט דאלער. די גרופע האט אויך פרעזענטירט פארן אידישן פובליקום פון האוואנא די אידישע ארגענטינער קינסטלערין בערטא זינגארמאן און די גאנצע הכנסה (קרוב טויזנט דאלער) איז געגאנגען פאר דעם עמערגענץ-קאמיטין. די מיטגלידער פון דער גרופע האבן מיטארבעט אקטיוו אין דעם ספעציעל-נעישאפענעם יוגנט-קאמיטעט ביים עמערגענץ-קאמיטין. די אגרופאציאן האט דורכגעפירט א "דריטן טאג" פאר אידע מיט גלידער און א צאל גלאדענע געסט.

די ציוניסטישע חלוצישע יוגנט-ארגאניזאציעס "השומר הצעיר", "הנוער הציוני" און "ביתר" זענען אנגענאנגן מיט זייערע נארמאלע טעטיקייטן.

עס האט זיך באזונדערס אויסגעצייכנט דער "השומר הצעיר". וועלכער האט אין דעם לעצטן יאר פראדוצירט א דאקומענטאל טיטולירט "די שמידער פון מארנן" און וואס איז געווען יעווארן דעם 24-טן פעברואר דער דאקומענטאל איז וועגן דער אידעאלאגיע און ארבעט פון "השומר" און האט שטארק אויסגענומען ביים פובליקום. דער השומר האט איצט ביי דער ארבעט צוויי מדריכים וואס האבן דורכגעמאכט א ספעציעלן קורס אין ירושלים; צווי נייע חברים זענען אפגעפארן וועמען א קורס און א גרופע פון זעקס חברים גרייט זיך עולה צו זיין קיין ישראל. א ספעציעלער על-טערן-קאמיטעט העלפט ארויס דעם "השומר הצעיר" און זיינע טעטיקייטן, ספעציעל אויף דעם פינאנסיעלן גע-ביט.

דער "השומר הצעיר" און דער "הנוער" האבן דורכגעפירט זייערע יערלעכע זומער-קאלאניעס.

דער "הנוער הציוני" האט לעצטנס א ספעציעלן שליח פון דער באוועגונג, דעם חבר יחל. וועלכער העלפט מיט פארשטארקן די טעטיקייטן פון דער יוגנט-גרופע.

24-טער ציוניסטישער קאנגרעס. א וויכטיקע געשעניש אין די רייען פון דער ציוניסטישער באוועגונג אין לעצטן יאר, איז בלי שום ספק געווען, די וואלן פון א קאנ-דידאט צום 24-טן ציוניסטישן קאנ-גרעס. עס איז געווען צום ערשטן מאל וואס מען האט דורכגעפירט אין קובא וואלן צום ציוניסטיש קאנגרעס. דער ענין האט ארויסגערופן גרויס אינטע-רעס און עס איז געפירט געווארן א העלטיקער קאמף צווישן דרייי צעטלען. 765 פערזאן האבן זיך באטיליקט אין די וואלן. עס איז דערוויילט געווארן דער באקאנטער ציוניסטישער עסקן, ברוך שאמעס, וואס איז געשטיצט גע-וואָרן פון די ציוניסטישע פאריניקונג, "וויצא", כפרדים און אנדערע גרופן, ציענדיק 329 שטימען. ה' נחמן מא-לאוויטשיק, דער קאנדידאט פון די ציוניסטן-רעוויזיאניסטן האט געציילט 242 שטימען און דער ה' חיים בול-באנק, דער קאנדידאט פון "השומר הצעיר" האט געציילט 150 שטימען (44 שטימען זענען אנולירט געווארן).

זוען ה' ברוך שאמעס איז צירוק־
געקומען פון קאנגרעס איז לכבוד אים
ארגאניזירט געוואָרן א אויפנאמע אין
דער ציוניסטישער פארייניקונג אין ער
האט ביי דער געלעגנהייט געהאלטן א
רעפעראט אויף דער טעמע: „באלק.
מדינה און קאנגרעס". דער ערשטער
טייל פון רעפעראט איז געווען געווידמעט צו א באריכט פון 24־טן ציוניס־
טישן קאנגרעס און דער צווייטער טייל
— צו איבערגעבן אלגעמיינע איינ־
דרוקן פון באזוך אין ישראל.

רעליגיעזע קהלה „עדת ישראל"

אין דעם רעליגיעזן לעבן פון אונזער ישוב זענען אין דעם פארגאנגענעם יאר פארקומען זייער ערנסטע און
ווכטיקע געשעענישן. די פארייניקונג
פון דער „קהלה" מיטן „עדת ישראל"
אין איין אינסטיטוציע אונטערן נאמען „קהלה עדת־ישראל" האט טייל־
ווייז באזייטיקט די מחלוקות וואס
זענען אנגעגאנגען. הרב יהודה מעלבער, וועלכער איז געווען דער רב פון
„עדת ישראל" האט אויפגענעבן זיין
כבא הרבנות און אפגעפארן אין די
שטאטן, אזוי אז הרב מאיר ראזענבוים
איז פארבליבן דער איינציקער רב פון
דער קהלה.

צווי געשעענישן מיזן אומבאדינגט
פארצייכנט ווערן:

1) די „קהלה עדת ישראל" און דער
„חסד של אמת" האבן געשאפן א גוטן
קאמיטעט, וואס איז צוגעטראטן בייען
א מיקום־קדוש אין אלט־האוואנא.
פונקט דעם פארגאנגענעם יאר איז ענגלונגן צו באזייטיקן די שכנים,
זועלכע האבן געוואוינט אין דער חויז
פון אקאסטא און פיקאטא, וואס איז
מיט איבער צען יאר צוריק געקויפט
געוואָרן אויף צו בויען א שוהל אין
אלט־האוואנא. אונטער דער פרעזי־
דענטשאפט פון ה' קלמן וואדאנאס,
האט דער בוי־קאמיטעט גלייך אנגע־
פאנגען א זאמלונג אין געשאפן די
נויטיקע פאנדן גלייך צוצוטרעטן צו
דער בוי־ארבעט. דעם 29־טן אפריל
(ל"ג בעומר) איז פארגעקומען די
זייערלעכע צערעמאניע פון לייגן דער
גרונט־שטיין פון מקום־קדוש אין אלט
האוואנא. און די בוי־ארבעט איז
פארגעזעצט געוואָרן מיט א שנעלן
טעמפא, אזוי, אז מען האט שוין
אנאנסירט, אז אין די היינטיקע ימים־
נוראים וועט מען שוין דארט קענען
דאוונען, אפילו ווען עס וועט נאך
פעלן א סך ביז צו דער פולער ארוים־
ענדיקונג. דער מקום־קדוש אין אלט־
האוואנא וועט קאסטן איבער הונדערט
טויזנט דאלער; איז געבויט אויפן
סטיל פון די ארטאדאקסישע שולן אין
וועט אויך האבן א גרעסערן צאלאן
פאר שמחות אין אנדערע אונטערנע־
מינגען. דער גאנצער בנין וועט האבן
א קילונגס־סיסטעם.

2) די רעליגיעזע קהלה וואס האט
אין די לעצטע פאר יאר אנגעפירט
מיטן מנין אין בית־הכנסת הגדול פון
פאטראנאס (פפעציעל אין די יום
טובים) האט אין פארגאנגענעם יאר
אנגעהויבן פארהאנדלונגען מיט דער
פארוואלטונג פון פאטראנאס וועגן
פארייניקן בויידע אינסטיטוציעס, אזוי
אז די רעליגיעזע קהלה זאל פולשטענדיק אנפירן מיט בית־הכנסת הגדול און
אלע רעליגיעזע הצטרכותן. עס זענען
פארגעקומען אייניקע זיצונגען, אבער
צו קיין פארשטענדיקונג איז מען ניט
געקומען, הויפטזעכלעך רערפאר וואס

דער פאטראנאט האט זיך אנטוואגט אויפצונעמען הרב מאיר ראזענבוים.

פרייטיק צונאכטס דעם 29-טן יוני איז פארגעקומען אן ערנסטער אינצידענט אין בית־הכנסת הגדול. הרב מאיר ראזענבוים איז דארט געקומען 9 אזייגער אין אוונט, ווען עס האט נאך נישט דארפט אויפטרעטן אויף פראבע חזן ברומער, און ער האט געוואלט רעדן צום עולם. די פארוואלטונג פון פאטראנאט האט אים ניט געלאזט רעדן אזוי ער האט געמוזט פארלאזן דעם בעלעמער. די באליידיקונג קעגן הרב ראזענבוים האט ארויסגערופן דעם שארפסטן פראטעסט פון דער קהלה עדת ישראל, און צעפלאקערט א נייע מחלוקות, וואס האלט נאך אן ביזן איצטיקן מאמענט. אויף די שמחות וואס קומען פאר אין בית־הכנסת הגדול אין פאטראנאט דערלויבט מען ניט צו רופן הרב ראזענבוים; צו רעליגיעזע תפילות און צערעמאניעס קענען נאר דירכגעפירט ווערן פון חזן ברומער. אין אנבליק פון דער סיטואציע האט די רעליגיעזע קהלה נעדונגען א נייעם לאקאל אין וועדאדא. (טאקע קענן איבער דעם פאטראנאט) וואו עס איז איינגעארדנט געווארן א שוהל, וואו הרב ראזענבוים זאל קענען אנגיין מיט זיינע רעליגיעזע פונקציעס.

אינסטיטוט „תחכמוני"

דער אינסטיטוט „תחכמוני", וואס שטייט אינטערן אויפזיכט פון דער רעליגיעזער קהלה אין הרב מאיר ראזענבוים, האט אין פארגאנגענעם יאר נעפייערט זיין זעקס יעריקן יובילייאום, מיט א גרויסער אונטערנעמונג וואס איז פארגעקומען ל"ג בעומר, אין פאטראנאט־בנין.

אין דער שולע לערנען אן ערך אכציק קינדער און זי ראנגלט זיך מיט גרויסע פינאסיעלע און פערזאנאגישע שווערקייטן. די שול־פארוואלטונג טוט אלעס מעגלעכעם פאר דעם פראגרעס פון דער שולע. דער דירעקטאר פון די העברעאישע לימודים, דר. שמואל מאצה, האט זיך צוריקגעקערט קיין ישראל און אויף זיין פלאץ איז אנגעשטעלט געווארן דרא. אידא גלעזער־קאסטיעל, באקאנטע פערזאנאגין פון האוואנא, מיט וועמענס הילף מען האפט צו פארבעסערן דעם אינסטיטוט „תחכמוני" אין פארגרעסערן די צאל שילער.

דער פאטראנאט פאר א געזעלשאפטלעכער חיים און בית־הכנסת

דאס יאר תשט"ו איז ביים פאטראנאט פאקטיש געווען דאס ערשטע יאר פון געזעלשאפטלעכע אקטיוויטעטן. נאטירלעך איז עס אויפן געזעלשאפטלעכן געביט ניט געווען אזוי לייכט ווי אין די יארן ווען דער פאטראנאט האט בלויז געהאט די אויפגאבע פון א בוי־קאמיטעט.

פיל מי אין ענערגיע האט די פארוואלטונג פון פאטראנאט אוועקגעגעבן אויף צו דירכפירן דעם אפיציעלן חנוכת־הבית פון בנין. עס זענען באשטימט געווארן אייניקע אונטערנעמונגען אין עם זענען נעמאכט געווארן די גרעסטע באמיאונגען, אז צו דער דערעפענונג זאל קומען דער פרעזידענט פון דער רעפובליק און אנדערע הויכע און וויכטיקע רעגירונגס־מענטשן. מען האט אויך איינגעלאדן געסט פון אויסלאנד, ווי דעם מיניסטר פון ישראל דר. יוסף קיסרי; דער

פֿרעזידענט פון דער קהלה אין מעק־
סיקע ה' שמשון פעלדמאן; דעם רב פון
דער קהלה אין מעקסיקע הרב דוד
ראפאלין און דעם שוחט פון מאנטע־
רעי, ה' קיימאן.

דער חנוכת־הבית אקט איז באַר־גע־
קומען דעם 27־טן אקטאבער. האט
זיך אנגעפאנגען מיט א רעליגיעזער
צערעמאניע אין בית־הכנסת הגדול
לכבוד דעם פרעזידענט פון דער רע־
פובליק, מיאור נעוואראז באטיסטא אין
זיין רעגירונג. די צערעמאניע איז
דורכגעפירט געוואָרן אויף זייער אן
אימפאזאנטן אופן דורך הרב מאיר
דאזענבוים. דאן איז אין גרויסן סאלאן
באַרגעקומען די באַרוצעזונ פון דעם
אקט. עס זענען געהאלטן געוואָרן
רעדעס ניט נאר וועגן דער וויכטיקייט
פון דעם בנין, נאר אויך וועגן דעם בייי־
טראג פון אידישן ישוב צום אלגעמיי־
נעם פראגרעס און אויפשטיג פון
קובא. פרעזידענט באטיסטא איז באַ־
ערט געוואָרן מיט א גאלדענער פלאקע
אין א ריפלאם פאר זיין פריינטשאפט
צו אידן. אין זיין שלוס־רעדע האט
פרעזידענט באטיסטא געדאנקט פאַרן
כבוד און זיך אויסגעדריקט מיט
פריינטלעכע און וואַרעמע ווערטער
וועגן דעם אידישן ישוב און דעם
אידישן פאלק אין אלגעמיין. צום סוף
איז סערווירט געוואָרן א בופעט באַר
אלע אנוועזנדע.

שבת דעם 29־טן אקטאבער זענען
אין בית־הכנסת הגדול אפגעהאלטן גע־
זוָאָרן ספעציעלע תפילות אין שייכות
מיטן חנוכת־הבית. דעם וועלבן
שוונט, איז פאַרגעקומען א באנקעט און
דא זענען געהאלטן געוואָרן רעדעס אין
אידיש, סיי פון די פירער פון פאטרא־
נאט, סיי פון די נעלאדענע געסט פון
מעקסיקע אין דעם ישראל־מינים־טער
דר. יוסף קיסרי.

זונטיק דעם 30־טן איז אַרגאַניזירט
געוואָרן א טאַנץ־באל ספעציעל פאַר
דער יוגנט.

נאך די יום־טובדיקע טעג פון חנוכת־
הבית האבן געדארפט קומען די טעג־
לעכע אקטיוויטעטן. די ביבליאטעק־
קאמיסיע האט ארויסגעווינען רירעוודי־
קייט ביים אַרגאַניזירן די ביבליאטעק.
דעם 4־טן אקטאבער איז דורכגעפירט
געוואָרן א צערעמאניע פון ארויס־
שטעלן א תנ"ך אין דער ביבליאטעק,
ווי דער ערשטער ספר. עס זענען איינ־
געקומיפט געוואָרן טויזנטער נייע בוכ־
ער, הויפטזעכלעך אויף ספאניש, און
א גרויסע טייל פון זיי אויך אידישע
טעמעס. די ביבליאטעק־קאמיסיע האט
אויך דורכגעפירט א אויסשטעלונג פון
אידישע בוכער, זשורנאלן, צייטונגען
אין בראשורן, וואס זענען געדרוקט גע־
וואָרן אין קובא. די ביבליאטעק האט
באקומען א מתנה פון פופציק בוכער
פון דער אוניווערזיטעט און בוים
איבערנעמען די בוכער איז פאַרגעקו־
מען א ציגעפאסטע צערעמאניע.

עס איז געמאכט געוואָרן א פארזוך
צו אַרגאַניזירן א יוגנט־גרופע בוים
פאטראנאט. די גרופע איז געווען
טעטיק א פאר חדשים צייט און האט
דורכגעפירט א רייע אונטערנעמונגען.
באזונדערס איז כדאי צו דערמאנען
דעם ציקל פון זעקס רעפעראטן פון
פראפעסאר סאלאמאן קאהאן, וועלכער
איז איינגעלאדן געוואָרן פון מעקסיקע,
כדי ער זאל קענען רעדן צו דער יוגנט
אין ספאניש. די יוגנט־גרופע האט
אויך דורכגעפירט א פארום וועגן „דער
לאגע אין מדינת ישראל". מיט דער
באטייליקונג פון אידישע און קובאנער

רעדנער. אין די ערשטע חדשים פון 1956 האָט די יוגנט־גרופּע באשלאָסן אָפּצושטעלן אירע אקטיוויטעטן, ווייל זי האָט ניט באקומען די נעהעריקע קאָאָפּעראַציע פון דער פּאַרוואַלטונג פון פּאַטראַנאַט. אין חודש יוני האָט א נייע גרופּע יוגנטלעכע זיך אָרגאַניזירט ביים פּאַטראַנאַט און זיי פּאַרזוכן, מיט דער הילף פון חזן ברומער, צו אָנפירן נעוויכע טעטיקייטן.

עס איז נעשאַפן נעווָארן א קולטור־קאָמיסיע ביים פּאַטראַנאַט, אָבער לויט דער האָט זי נאָך ניט באווייזן דורכצופירן קיין טעטיקייטן. די קולטור־קאָמיסיע האָט פֿרעזענטירט די ישׂראל־קאָמיקער אַרטיסטן נת שפּירא און לאה שיינפעלד.

די פּאַרוואַלטונג פון פּאַטראַנאַט האָט דורכגעפירט דעם 28־טן פעברואר א באַנקעט צום 70־טן געבורטסטאג פון באַהאַנטן ביזנעסמאַן און כלל טוער, ה' אַראָלפּ קיין. ביי דער נעלעגענהייט האָט ה' קיין פּאַרטיילט קרוב צו 40 טויזנט דאָלער פּאר לאָקאַלע, נאציאָנאַלע און קוואַנער אינסטיטוציעס.

דער וועד בית־הכנסת און די פּאַרוואַלטונגען פון פּאַטראַנאַט האָבן באַשלאָסן אויפצונעמען א חזן פּאַרן בית הכנסת הגדול אין פּאַר דעם צווישן זעקס נען אַראָפּגעבראַכט נעוואָרן אייניקע חזנים פון אַמעריקע אויף פּראָבע. אין חודש יולי איז אויפגענומען נעוואָרן אויף צווי יאָר צייט. אָלס חזן פון בית־הכנסת הגדול דער ה' הלל ברומער, וועלכער איז נעווען פּריער חזן אין ענגלאַנד און מיאַמי.

די אַלע ביז איצט אויסגעטראַכטע אקטיוויטעטן האָבן ניט נעקענט צופּרידנשטעלן די פּאַרוואַלטונג פון פּאַטראַנאַט און ניט דער בריטער אידישער עפּנטלעכקייט. עס איז נעווָארן קלאָר, אז כלי־זמן עס וועט ניט קומען צו אייניקייט מיט די עקזעקוטיוו־נדע אינסטיטוציעס, וועט דער שייכער בנין, ניט זיין קיין לייזונג צו די פּונדאַמענטאַלע נעזעלשאַפטלעכע פּראָבלעמען פון ישוב. די פּאַרוואַלטונג פון פּאַטראַנאַט האָט דערפּאר אָנגעפירט פּאַראַנדלונגען וועגן זיך פּאַרייניקן מיט דער „קהלה עדת ישׂראל" פון[9] איין זייט אין מיטן אידישן צענטער פון דער צווייטער זייט. די פּאַראַנדלונגען מיט דער קהלה האָבן ליידער נעבראַכט פּאַרקערטע רעזולטאַטן. דער ריס צווישן די אינסטיטוציעס איז נעווָארן שׂארפער, וועו דער פּאַטראַנאַט האָט זיך ענטזאַגט אויפצונעמען הרב מאיר ראָזענבוים, וואָס איז פּאַר די לעצטע אכט־יאָר דער רב פון דער רעליגיעזער קהלה. די פּאַרוואַלטונג פון פּאַטראַנאַט האָט אויך ניט דערלויבט הרב ראָזענבוים צו רעדן צו די מתפּללים פון בית־הכנסת הגדול דעם פּרייטיק צונאַכט, וועו עס איז אויפגענטראַגן אויף פּראָבע דער חזן הלל ברומער. דאָס האָט נעפירט דערצו, אז די רעליגיעזע קהלה זאָל עפענען נאָך א שוהל אין וועדאַראַ.

עס איז נעווען נאָטירלעך, אז נאָך דעם ריס מיט דער רעליגיעזער קהלה זאָלן די פירער פון פּאַטראַנאַט ווערן מער נאָכגיביקער אין זייערע פּאַרהאַנדלונגען מיט די פּאַרשטייער פון אידישן צענטער. מען האָט באשלאָסן צו פּאַרייניקן דעם פּאַטראַנאַט מיטן אידישן צענטער אין שאָפן א דריטע אינסטיטוציע וואָס זאָל הייסן „אידישער קהלה צענטער". דורך דער פּאַרייי־

ניקונג וועלן דארפן אפגעווישט ווערן א רייע מחלקות און די נייע אינסטי־טוציע וועט זיך דארפן באזירן אויף מער דעמאקראטישע יסודות און אויפ־נעמען אלע אידן אלס גלייכע מיטגלידר־ער מיט די זעלבע רעכטן און פליכטן.

אידישער צענטער אין קובא

אין דעם באריכטענעם יאר האט די עלטסטע אינסטיטוציע פון אונזער ישוב — דער אידישער צענטער — זיך דערנעטערט צום קריטישסטן מאמענט פון זיין עקזיסטענץ. די פארוואלטונג האט ניט באווייזן אנ־צויפרן וועלכע עם איז אקטיוויטעטן. די איינציקע טעטיקייט וואס איז דא [illegible] פון צענטער — צוזאמען מיט דער געזעלשאפט „בריידער פון ישראל" — ביים דורכפירן דעם יזכור־אקט נאך די זעקס מיליאן קדושים, וואס זענען אומ־געבראכט געווארן פון נאצי־פאשיזם. בלויז דער אפיס איז געווען אקטיוו אויף אנצופירן די טעגלעכע רוטין־ארבעט. די מיטגלידערשאפט איז גע־פאלן פון 450 אויף קרוב דריי הונ־דערט. און דאס האט במילא פאר־שוועכט דעם פינאנסיעלן מצב. אונ־טער די באדינגונגען האט די פאר־וואלטונג געזוכט א ראדיקאלן אוים־וועג: אדער זיך פאריניקן מיטן פא־טראנאט אין אויב ניט אויפגעבן דעם לאקאל אויף עכידא 504 און אריבער־ציען דעם אפיס אין דער אייגענער גע־בויד פון דער שולע, וואס געפינט זיך אין סאנטאם סוארעז.

אין חודש דעצעמבער 1955 האבן זיך אנגעפאנגען די פארהאנדלונגען מיטן באטראנאט, אבער מען איז ניט געקומען צו קיין פארשטענדיקונג. אין יולי 1956 זענען די פארהאנדלונגען באנייט געווארן מיט פיל בעסערע רעזולטאטן און מער פארשטענדעניש מצד דעם פאטראנאט. עס איז געלונ־גען זיך צו פארשטארקן אויף די פאלגנדע פונקטן: 1) עס זאל געשאפן ווערן פון ביידע אינסטיטוציעס א דריטע אונטערן נאמען „אידישער קהלה צענטער"; 2) דער פארמעגן פון ביידע אינסטיטוציעס ווערט צוניי־געגאסן; 3) עס ווערט רעפעקטירט די רעכט אויף די געקויפטע פלעצער אין שיהל און די אויטאנאמיע פון דער שולע; 4) ביידע פארוואלטונגען פא־רייניקן זיך און פירן דורך וואלן אין דער נאענטער צוקונפט.

ווען די דאזיקע שורות ווערן גע־שריבן רעדט מען זייער ערנסט, אז דער דאקומענט וועגן פארייניקונג צווישן צענטער און פאטראנאט ווערט גלייך נאך די יכים־נוראים אונטערגע־שריבן ווערן אין אזוי ארום פארקלע־נערן די מחלוקות און אפווישן די מיינונגס־פארשידנהייטן וואס האבן גהערשט אין די לעצטע פינף יאר, זייט דעם אויפקום פון פאטראנאט.

די אויטאנאמע צענטער־שולע

דער שווערער קריזיס פון צענטער האט אין גארניט אפעקטירט די טעטי־קייטן פון דער צענטער־שולע, וואס ווערט אנגעפירט אויטאנאם אין פון א באזונדערער פארוואלטונג. פינקט פארקערט, די צענטער שולע האט בא־ווייז צו פראגרעסירן אין פארצווייג־ען אירע אקטיוויטעטן אויף אלע געביטן.

די צאָל תלמידים איז נעשטיגן סיי אין דער עלעמענטאַר־שולע, סיי אין דער מיטל־שולע, וואָס האָט איינגעפירט א צווייטן יאָר. צוזאַמען מיט דער שול־פֿאַרוואַלטונג איז געווען טעטיק דער מוטער־פֿאַרבאַנד, וואָס האָט דורכגע־פירט א רייע אונטערנעמונגען אין שייכות מיט די טראַדיציאָנעלע יום טובים און נעזאַרגט פֿאַר טעכניש־אויסבעסערונגען פון דער שולע.

בײַם סוף שול־זמן האָט די צענטער־שולע געזעגנט איינעם פֿון אירע באַ־ליבטע לערער, דעם ה' ווילי טכאָר־ניצקי, וועלכער האָט זיך צוריקגעקערט קיין ישׂראל. די פֿאַרוואַלטונג האָט אַבער אין צייט זיך פֿאַרשטענדיקט מיט צוויי נייע לערער פֿון ישׂראל, וועלכע ווערן די טעג דערוואַרטעט אין האַוואַנא, כדי זיי זאָלן קענען אַנהויבן אַרבעטן גלייך פון אַנפֿאַנג פון שול־זמן.

דער ספֿרדישער

סעקטאָר

אין דעם פֿאַרגאַנגענעם יאָר תשט"ז האָט זיך נעמערקט א באַדײַטנדער אויפֿשוואונג אין דעם ספֿרדישן סעק־טאָר פון אינזער ישוב. די דערגרייכ־טע אחדות צווישן דער פֿאַרוואַלטונג פון „שבת־אחים" און דעם קאָמיטעט וואָס האָט זיך געשטעלט אלם ציל צו בויען א „ספֿרדישן צענטער אין קובא", האָט זיך פֿאַזיטיוו אָפּגערופן אויף דעם אלגעמיינעם נעזעלשאַפֿטלעכן גאַנג פון דער קהלה.

די ספֿרדישע קהלה האָט אַראָפּנע־בראַכט פון מדינת ישׂראל דעם יונגן רב ר' רפֿאל עלנאַדאָוו, וועלכער האָט זיך אויך ארויסגעוויזן אלס גלענצנדער חזן. זיין ערשטער אויפֿטריט בעשׂך פון די ימים־טוראים אין דער ספֿעציעל־אָרגאַניזירטער שוהל אין לאָקאל פון טעאַטער „אוידיטאָריום" האָט אלעמען באַגײַסטערט. די עסקנים האָבן זיך נעמומען מיטן גרעסטן אינטערעס ארויסצוענדיקן די איניציאַטיוו וועגן בויען דעם אייגענעם בנין. עס איז געלונגען איבערצוגעבן דעם פֿראַץ פון וועדאָדא אין מען האָט באַקומען א צוויטן פּלאַץ — א פּיל גרעסערן — אין מיראַמאַר. און אפילו וועו עס באַשטייען געוויסע שווערקייטן, איז מען אַבער זיכער, אז גאָר אינגיכן וועט מען קענען צוטרעטן צו דער פֿאַקטיש־ער בויאַרבעט.

דער ספֿרדישער סעקטאָר האָט אויך ניט פֿאַרנאַכלעסיקט זיינע פליכטן צו מדינת ישׂראל. עס איז ווידער אַקטי־ווירט געוואָרן דער „קאַנסבא פֿרא־איזראַל" פון שבת־אחים. וועלכער האָט דורכגעפירט דעם עמערגענץ־קאַמפּיין, שאַפּנדיק קרוב צו צוואַנציק טויזנט דאָלער. דער ספֿעציעלער שליח צום ספֿרדישן סעקטאָר, ה' חיים קריספֿין, האָט ניט בלויז באַווירקט צי דערנדייכן הונדערטער ספֿרדים פון האַוואַנא און פֿראַווינץ און נעמען בײַ זיי באַשטייהונגען, נאָר ער האָט אויסנעבראַכט אויפֿלעבונג אין דעם אלגעמיינעם נעזעלשאַפֿטלעכן לעבן דורך זיינע עפנטלעכע אויפֿטריטן, רעפֿעראַטן און קלענערע צוזאַמען־קונפֿטן וואָס זענען פֿאַר דער צייט אפּגעהאלטן נעוואָרן.

פֿראַמינענטע מיטגלידער פון ספֿר־דישן סעקטאָר זענען אויך נעזעזן טע־

טיק אין באנד־קאמיטעט און געהאלפן פארקויפן ישראל באנדס צו די באר־מעגלעכע שיכטן.

די פילאנטראפישע

אינסטיטוציעס

אין יאר תשט"ז האבן די פילאנ־טראפישע אינסטיטוציעס פון אינזער ישוב אנגעפירט א שווערן געראנגל ווי אזוי צו שאפן די נויטיקע פאנדן פאר זייערע נארמאלע טעטיקייטן. אז די נייטן אויף דער אידישער גאס ווערן מיט יעדן יאר גרעסער איז צו זען פון דעם פאקט, וואס די בודושעטן פון אידישן פרויען־פארבין אין אנטי־טובערקולאז קאמיטעט דערגרייכן שוין צו דרייסיק טויזנט דאלער א יאר יעדער.

עס איז קלאר, אז אזעלכע סומעס קענען ניט געדעקט ווערן אויסשליסלעך פון מיטגלידס־אפצאל. אויך די צו־פעליקע באשטייערונגען אין שייכות מיט שמחות זענען ניט גענוג.

דער אידישער פרויען פארבין האט אין די לעצטע יארן געמוזט אויסער בריזש־פארטיס אויך דורכפירן א יערלעכן קאמפיין. און דאס איז געווען פארבונדן מיט גיל ארבעט און גרויסע אנשטרענגונגען. היינטיקם יאר האט דער פרויען־פארבין געקענט ליין זיין פינאנסיעלן פראבלעם א דאנק דעם שיינעם זשעסט פון פרוי לינא הייזלער, וועלכע האט אויף איר איינענעם חשבון קאנטראקטירט די ניבאנער ארקעסטער דע לא קאמאראַ אין דורכגעפירט א קאנצערט דעם 2־טן מאי, וואס האט אריינגעבראכט א רייענע איינקונפט פון איבער זיבן טויזנט דאלער. אזוי ארום האט דער פרויען־פארבין געקענט ניווועלירן זיין בודושעט און אנגיין נארמאל מיט זיין הומאניטארער הילפס־ארבעט.

דער אנטי־טובערקולאז קאמיטעט האט אין חודש מאי געמוזט פראקלאמירן און דורכפירן דעם יערלעכן קאמפיין אויף צו שאפן די סומע פון צען טויזנט דאלער. כדי צו קענען דעק דעם בודושעט. אין אפילו ווען די פולע סומע איז ניט געשאפן געווארן, האבן אבער די אריינפלאסענע געלטער געגעבן א מעגלעכקייט אנטי־קעגנצוקומען אלע ביטעס פון הילף וואס זענען אריינגעקומען במשך פון דעם יאר.

די לי־קאסע ביים אידישן פרויען־פארבין האט אויך געשפילט א באדייטנדע ראלע ביים געבן קאנס־טרוקטיווע הילף צו צענדליקער משפחות דורך הלוואות, וואס דערגרייכן שוין היינט ביז צו פינף הונדערט דאלער. די ליי־קאסע האט אין לעצטן יאר באווזין צו פארגרעסערן איר קאפיטאל מיט א פאר טויזנט דאלער, וואס זענען איינגעקומען פון באשטייערונגען אין אונטערנעמונגען. און דאס גיט איר נאטירלעך, א מעג־לעכקייט אויסצובריטערן אירע טעטי־קייטן.

אנדערע אידישע

אינסטיטוציעס

די אידיש־קובאנער קול־טור־גרופע האט אין דעם פאר־נאנגענעם יאר דערוצירט אירע טעטי־

קייטן, סיי אויפן נעביט פון אונטער־נעמונגען, סיי אויפן נעביט פון נע־דרוקטע אויסגאבן. צווייי אונטערנע־מונגען איז אבער כדאי צו פארצייכע־נען. אין חודש דעצעמבער איז פאר־געקומען אן אקט געווידמעט דעם „טאג פון דאקטאר" און דעם 24־טן יאנואר אן אקט געווידמעט דעם הונ־דערטסטן געבורטסטאג פון נענעראל עמיליא נונציו, ביי דער אנווענדונג פון זיין זון דר. עמיליא נונציו פאר־טוענדא, הויפט פון דער קובאנער רע־לעגאציע אין דער „אנו".

די אידישע יוגנט־פע־דעראציע וואס איז פארמירט ge־ווארן דורך פארשטייער פון אלע עק־זיסטירנדע יוגנט־גרופן האט דורכגע־פירט א סעמינאר פון רעליגיעזן אונ־טערריכט, אונטער דער לייטונג פון הרב מאיר ראזענבוים. (אננעאנגען דעם 12־טן אפריל און נעדוירט דריי חדשים צייט). קיין אנדערע טעמי־קייטן האט די פעדעראציע נית באווייזן דורכצופירן.

די נעזעלשאפט „בריי־דער פון ישראל" האט דעם 15־טן יאנואר דורכגעפירט א באנקעט צום צענטן ייביליאום, אין האטעל „ראסיטא דע הארנעדא". אין מיראמא־און ווי יעדן יאר ארגאניזירט, צוזא־מען מיטן אידישן צענטער, דעם יזכור־אקט נאך די זעקס מיליאן קדושים, אויפן בית־עולם פון דער נעזעלשאפט, וואו עס געפינט זיך דער מאנומענט נאך די קדושים.

יוניטעד היברו קאנ־גרעגיישאן, די אינסטיטוציע פון די אמעריקאנער אידן האט גע־קויפט א פלאץ פאר דער סומע פון הונדערט טויזנט דאלער, אין מיראמאר, וואו זי וועט אויפבויען א נייעם טעמפל.

אידיש טעאטער

אין פארנאנגענעם יאר תשט"ז האבן ביי אונז גאסטראלירט די פאלגנדע אידישע ארטיסטן:

חיים טאובער און זיין טרופע האבן געגעבן א פארשטעלונג אין זאל פון פאטראנאט דעם 4־טן פעברואר. טיטו־לירט „דער אידישער ניגון".

בערטא זינגערמאן האט געגעבן א רעציטאציע־קאנצערט אין אידיש און שפאניש. זי איז פרעזענטירט געווארן דורך דער „גרופע פאר חלוצישן ציו־ניזם".

נתן שפירא אין לאה שיינפעלד, די באקאנטע קאמיקער פון ישראל, האבן געגעבן דריי קאנצערטן אין האוואנא, אנפאנגענדיק פון דעם 28־טן יולי.

געסט וואס האבן באזוכט אונזער ישוב אין תשט"ז

עס איז כדאי אין דעם יערלעכן איבערזיכט אויך צו פארצייכענען די געסט, וואס האבן באזוכט אונזער ישוב, אין וועלכע זענען נאך ביז איצט נישט דערמאנט געווארן.

יוסף כאווקינס, א ישראל־מאטאא, וועלכער מאכט א רייזע איבער דער וועלט אין א קליין שיפעלע איז אנגעקומען אין האוואנער האפן דעם 6־טן אקטאבער אין האט דא איבערגעווארט דעם סיזאן פון ציקלא־נען, כדי פארצוזעצן זיין רייזע קיין מעקסיקע. די קובאנער פרעסע און

טעלעוויזיע האָט געשענקט גרויס אויפֿ־
מערקזאמקייט ·צום העלדישן ים־
רייזנדער פון ישראל.

הרב טשארני פון ניו יאָרק האָט באזוכט האוואנא אין חודש אָק־
טאָבער אין די אינטערעסן פון דער ישיבה „הדרום", וואָס ווערט געבויט אין רחבות, ישראל, דורך דער הסתדרות־הרבנים פון אמעריקע און קאנאדע.

דוד איזראעל, א פֿארשטיי־
ער פון צוויי אמעריקאנער פירמעס וואָס זוכן אויל אין מדינת ישראל, האָט געוויילט א צען טעג צייט אין האוואנא און פֿארקויפט אקציעס פון די אויל־
געזעלשאפטן (אין חודש דעצעמבער).

מיכל איזענשטאָט, לייי־
טער פון דעם „רסקו"־אָפיס פֿאר מעקסיקע און צענטראל־אמעריקע, האָט במשך פון פֿאָריקן יאָר צווישן מאָל־בא־
זוכט האוואנא: אין חודש דעצעמבער 1955 און יוני 1956. ער האָט דא באוויזן צו פֿארקויפן א צאָל פֿרדסים פון דעם „אשקלון" פֿראיעקט און פֿארענדיקן די פֿארמירונג פין דער קובאנער „רסקו"־גרופּע. וועלכע אינ־
וועסטירט הונדערט טויזנט דאָלער אין פיר פֿארשיידענע פֿראיעקטן אין ישראל. ביי ביידע געלעגנהייטן האָט ער אויסגעצאָלט די ערשטע דיווידענדן פון פינף פֿראָצענט צו די מישנלידער פון דער קובאנער „רסקו"־גרופּע.

הינדע זארעצקי, באקאנ־
טע אידישע דיכטערין פון ניו יאָרק איז אנגעקומען אין האוואנא דעם 1־טן אפּריל כדי איינצומאכן דעם אבאנ־
מענטן־אפּצאל פאר „אידישן קעמ־
פער".

דר. שמואל אייזענשטאָט, פֿראָפעסאָר פון דער העברעאישער אוניווערזיטעט אין ירושלים, האָט גע־
וויילט מער ווי א וואָך צייט אין האָ־
וואנא (חודש אפּריל) און זיך באטיי־
ליקט אין דער „אונעסקא"־קאנפערענץ וועגן דער „קולטורעלער אינטעגראציע פון איכיגראנטן".

דר. ישראל דראפּקין, באקאנטער יוריסט פון טשילע, איז געווען צו גאסט אין האוואנא צווישן דעם 17־טן און 19־טן מאי, אין גע־
גענט צווישן רעפּרעזענטאנטן פון דער קו־
באנער כודיסיעלער געזעלשאפט.

פ. וואלד, אידישער שרייבער פון ארגענטינע אין מיטארבעטער פון „די פּרעסע" איז געווען צו גאסט אין האוואנא אויף א פּאָר טעג צייט, אויף זיין דורכרייזע קיין אמעריקע. (חדש יוני).

צבי טענאל, איז אנגעקומען קיין האוואנא דעם 18־טן אויגוסט, כדי צו פֿאראינטערעסירן קובאנער אידן צו אינוועסטירן אין דעם בארנעא־פּאר־
יעקט נעבן אשקלון, (ישראל) וואו עס ווערט געבויט א טוריסטן אין פּילם־
שטאָט.

חבר הכנסת אליעזר שאָס־
טאָק און דער פירער פון די ציו־
ניסטן - רעוויזיאָניסטן אין מעקסיקע יעקב מונדלאָק, האָבן באָ־
זוכט האוואנא אין די אינטערעסן פון זייער פּארטיי און האָבן דורכגעפירט א זאמלונג צווישן די סימפּאטיקער פון חירות אין האוואנא. אויסער דעם האָבן זיי געגעבן א פּרעסע־קאנפערענץ

וועגן דער לאגע אין ישראל אין שייכות מיטן קריזיס ארום סועץ־קאנאל און זיי האבן אויך געהאלטן א רעפעראט, אין זאל פון פאטראנאט־בנין. (חודש אויגוסט).

נייער ישראל־מיניסטער אין קובא

אין דעם יאר תשט"ז האט זיך אקרעדיטירט פאר דער קובאנער רעגירונג דער נייער מיניסטער פון ישראל, נענעראל דוד שאלתיאל. דער באזוך פון נייעם ישראל־מיניסטער איז געווען א גרויסע געשעעניס פון אלגעמיינעם פאליטישן כאראקטער, ווי אויך פון וויכטיקער געזעלשאפטלעכער באדייטונג פאר אונזער ישוב.

מיניסטער שאלתיאל האט פרעזענטירט זיינע קרעדענציאלן צום פרעזידענט פון דער קובאנער רעפובליק דעם 8־טן אויגוסט. ער האט אבער אויך אינגענומצ זיין ווייזט זיך צו באקענען פערזענלעך מיט דעם איינלאנדס־מיניסטער אין די וויכטיקסטע באאמטע פון אויסלאנדס־מינסטעריום. ער האט זיך באקאנט מיט אנדערע וויכטיקע מלוכה־מענטשן; געגעבן א פרעסע־קאנפערענץ. דורך וועלכער ער האט באקאנט דער בריטער קובאנער עפנט־לעכקייט מיט די פראבלעמען אין דער לאגע פון מדינת ישראל. פארן אפ־פאר האט דער מיניסטער געהאט א ציאזמענטרעף מיט די עקזעקוטיוו־מיטגלידער פון „אינסטיטוט פאר קולטורעלן אויסטויש קובא־ישראל" און עס זענען ארומגערעדט געווארן פראיעקטן ווי אזוי צו פארבעסערן די קולטורעלע און גייסטיקע באציאונגען צווישן קובא און ישראל.

טראץ דעם אפיציעלן טייל פון זיין פראגראם האט מיניסטער שאלתיאל געשאנקען פיל צייט דער אידישער געזעלשאפטלעכקייט. דער ישראל מיניסטער האט זיך באטייליקט אין אן אויפנאמע וואס איז לכבוד אים אר־גאניזירט געווארן אין ישראל־קאנסו־לאט; האט זיך באטייליקט אין א צר־זאמענקונפט מיט די ציונויסטישע אק־טיוויסטן ביי וועלכער געלעגנהייט ער האט גערעדט וועגן דער ראל פון ציר־ניזם אין איצטיקן מאמענט; ער איז גע־ווען דער ערן־גאסט אויף אן עונג־שבת, וואס עס איז ארגאניזירט געווארן דורך דעם ועד בית־הכנסת און דער פאר־וואלטונג פון פאטראנאט; ער האט זיך באטייליקט אין אן אויפנאמע פון די „וויצא"־גרופירונגען; און דאן איז ער אויפגעטראטן אלס דער הויפט־רעדנער אויף דער גרויסער האמענאכע פון גאנצן ישוב. וואס איז פארגעקו־מען אין גרויסן זאל פון פאטראנאט און ארגאניזירט דורך דעם ספעציעל געשאפענעם קבלת־פנים־קאמיטעט פון די אידישע אינסטיטוציעס.

דער באזוך פון מיניסטער שאלתיאל האט ארויסגעבראכט יום טובדיקייט און נאציאנאלע דערהויבנקייט אין אלע קרייזן פון אונזער ישוב.

די באציאונגען צווישן קובא און ישראל

די באציאונגען צווישן קובא און מדינת ישראל זענען אין דעם פאר־

נאַנגענעם יאָר געווּאָרן נאָך נעגטערע און פריינטלעכערע, אויף אַלע געביטן.

עס וועט געגוג זיין צו דערמאָנען די פאַקטן וואָס רעדן פאַר זיך אַליין:

אָנפאַנג חודש נאָוועמבער האָט זיך אַקרעדיטירט אַלס מיניסטער פון קובא אין ישראל דר. אַלבערטאָ דע לא קאַמפּאַ, וועלכער פֿאַרנעמט אויך דעם אַמט פון קובאַנער אַמבאַסאַדאָר אין רוים, איטאַליע.

פון 12-טן ביז 19-טן נאָוועמבער איז אין האַוואַנא פֿאַרגעקומען א אינטערנאַציאָנאַלע פילאַטעלישע אויסשטעלונג. ישראל האָט זיך באַטייליקט אין דער אויסשטעלונג מיט צען טאָוולען מאַרקעס אויף צען פֿאַרשיידענע טעמעס. די ישראל-מאַרקעס האָבן גענאָסן די אויפמערקזאַמקייט פון אַלע באַזוכער און די אַרגאַניזירער פון דער אויסשטעלונג האָבן צוגעטיילט א כּבֿוד-פּלאַץ צו ישראל.

דעם 28-טן יאָנואַר האָט די ישראל-האַנדלס שיף „תפוז" געבראַכט קיין האַוואַנא דעם ערשטן טראַנספּאָרט פון 2.400 טאָן ישראל-צעמענט. די פֿרעמד און טעלעוויזיע האָבן געצויגן די אויפמערקזאַמקייט צו דעם גאַנצן פאַקט. און רעדנדיק וועגן די האַנדלס-באַציאונגען דאַרף דערמאָנט ווערן, אז ישראל האָט געקויפט דעם לעצטן יאָר איבער 30 טויזנט טאָן צוקער אין קובא און דאָס טראַנספּאָרטירט מיט די אייגענע האַנדלס-שיפן, וואָס זענען געווען אָפטע געסט אין פֿאַרשיידענע פֿאָרט-שטעט פון לאַנד.

דעם 10-טן מערץ איז אין ישראל-קאָנסולאַט פֿאַרגעקומען א אויפנאַמע לכבוד דעם קובאַנער מיניסטער אין ישראל, דר. אַלבערטאָ קאַמפּאַ און דעם ערן-קאָנסול פון קובא אין ישראל דוד פערדמאַן, אויסנוצנדיק זייערן א קורצן באַזוך אין האַוואַנא. מיניסטער קאַמפּאַ איז בייַ דער געלעגנהייט באַגריסט געוואָרן דורך די פֿאַרשטייער פון די אידישע אינסטיטוציעס.

דעם 12-טן אַפּריל האָבן אויף דער איניציאַטיוו פון ישראל-קאָנסול אין קובא זיך פֿאַרזאַמלט א גרופּע קובאַנער אינטעלעקטואַלן, שרייבער און קינסטלער און קאָנסטיטואירט דעם „אינסטיטוט פֿאַר קולטורעלן אויסטויש קובא-ישראל".

אין חודש אויגוסט איז דר. אַפּעליא דאַמינגעז — באַקאַנטע פֿריינדין פון אידישן פֿאָלק — אייגעלאָדן געוואָרן דורך דער ישראל-רעגירונג אויף א באַזוך אין מדינת ישראל.

מיר באַגריסן צום נייעם יאָר אַלע אונזערע פֿריינט, קלייענטן און באַקאַנטע, און ווינטשן זיי א יאָר פון פֿראָספּעריטעט און פריד!

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

הערש וואַקסמאַן און זין

מיטן פֿנים צום ישוב

פֿון א. י. דובעלמאן

◆

עס איז שוין כמעט א פּאקט, אז דער „אידישער צענטער אין קיבֿא" מיטן „פּאטראנאט פֿון דער אידישער הימ" ווילן זיך די טעג צוזאמענשמעלצן אין אין אינסטיטוציע. די פֿארוואלטונגען פֿון בײדע אינסטיטוציעס האבן זיך געאיניקט אויף א רײַ פֿונקטן וואס האבן דערפֿירט צו א פֿאראיניקונג פֿון בײדע קערפּערשאפֿטן. אמת טאקע: דער „אידישער צענטער" מיט א רעקארד פֿון איבער דרײַסיק יאר, ווערט פֿרײַער אריין אין דער פֿארשמעלצונג און דערנאך אויפֿהערן עקזיסטירן. ער ווערט אבער האבן דערגרײַכט א שטיקל נאראנטיע, אז די „דרײַטע" געגרינדעטע אינסטיטוציע זאל זיך שטעלן מיטן פֿנים צום ישוב. דאס הייסט: מען זאל נעמען אין אנבאטראכט דעם פּאלקסטימלעכן נאנג פֿון יאַרן עקזיסטענץ פֿון דער דעמאקראטישער אינסטיטוציע וואס הייבט „אידישער צענטער".

די פֿאראיניקונג פֿון בײדע פֿארוואלטונגען פֿארפֿליכטעט זיך צו רופֿן אן אלגעמיינע מיטגלידער פֿארזאמלונג בײַ ווערבער עס ווערט אויסגעקליבן ווערן א וואל קאמיטעט. ווען ווערט דאס נאך אין דער נאענטסטער צײַט אדורכפֿירן ווילן אין אויסקלויבן די פֿארוואלטונג ווען זאל אנפֿירן מיט דעם נעזעלשאפֿטלעכן לעבן פֿון דער נײַער אינסטיטוציע אין בנין פֿון פּאטראנאט.

דאס איז אײַנגעטלעך נעווען דער שטענדיקער קאמף פֿון „האוואנער לעבן" אז מען קען ניט בויען א נעזעלשאפֿט דורך תקיפות. מען קען אויך ניט שליסן א אינסטיטוציע דורך פֿארלייקענען אדער אפֿווישן איר עקזיס-

טענע, ווייל, וועמען עס איז, גלוסט זיך זיין די זעלבסט־געקרוינטע פירער־שאפט פון א ישוב. מעז מוז קומען מיט געוועלשאפטלעכע פארמען אויף צו באקומען דעם צוטרוי פון דעם ישוב... די „מאה" מיט דער „דעה" מוזן ניין צוזאמען. מיר האבן שטענדיק אנגעוויזן, אז דאס וואס מען האט עט־לעכע איבן אנגעטרויט אויפצובויען א געבויעד, זאלן זיי ניט נאר וועלן ווערן די באלעבאטים פון ליים און ציגל, נאר זיי זאלן אויך וועלן ווערן די באלעבאטים פון דער נעוועלשאפטלעכקייט. מיר האבן אויך אנגעוויזן אז זיי מוזן זיך רעכענען מיט שטאט און אנהויבן זיך באנוצן מיט געוועל־שאפטלעכע מעטאדן און ניט וועלן דורך תקיפות זיין די זעלבסט־געקרוינטע פירער פון ישוב. נאר זיי זענען געווען פארשיכורט פון דער גלאריע אלס א בוי קאמיטעט, אז זיי האבן זיך ניט־גערעכנט מיט קיין זאך אין יעדן דעמאקראטישן גראנק געטראטן מיט די פים אין געהאלטן אין איין מאבן פעלערן. עס האט נעמוזט נעמען עטלעכע יאר, זיי זאלן זיך אויסטשוכען פון דער גלאריע אז זיי זאלן אנהויבן קוקן מיטן פנים צום ישוב.

דער „האוואנער לעבן" האט כסדר אנגעוויזן ווי אזוי עס דארף קומען צו פארשטענדעניש, אז דער אידישער צענטער מיטן רעקארד פון איבער 30 יאר עקזיסטענץ, די מוטער אינסטיטוציע פון ישוב, זאל איר דעמאקראטישן גייסט איבערפלאנצן אין דער נייער אינסטיטוציע וואס איז אויפגעבויט נע־ווארן פון ליים און ציגל. מען האט אונז פארשריגן און נעהודפט דורך ניט קיין געוועלשאפטלעכע מיטלען, דערפאר וואס מיר האבן זיך נעווארט אנטקעגנ־צושטעלן די זעלבסט געקרוינטע פירער אין אנווייזן אז מען מוז זיך רעכענן מיטן אידישן צענטער. מען קען ניט פארלייקענען דאס נעוועזענע אין דאס עקזיסטירנדע. מיר האבן אנגעוויזן אז דאס ווארט פאטראנאט אליין מיינט גארניט און אז דאס שילדל „אידישער צענטער" מיינט זייער א סך. האט מען ניט נעווארט זיך צוהערן צו דעם. דער „אידישער צענטער" וויי דאס שילדל איז נעווען טריף. מען האט אפילו נעזוכט צו שאפן צענטראליזאציע, פאר וועלכער זיי האבן זיך אליין דערנאך דערשראקן און צו נישט געמאכט. אבי ניט דארפן פארהאנדלען מיטן צענטער וויי גלייכע מיט גלייכע. הינט זענען די פארשטייער פון פאטראנאט נעקומען צו א פארשטענדיקונג אז די נייע אינסטיטוציע זאל הייסן „אידישער קהילה צענטער". וואלט זיך דען דער אידישער צענטער וועז עס איז נעווען נעשטעלט. מען זאל נעווען דאן באי־שטימען אז מען קוועטשט ארויז דאס ווארט „קהילה", וואס איז שוין לייידער דא אין ישוב אזוי שטארק עקספלואטירט נעווארן, אז עס איז שוין באלד מער „טשעמאדאן" ווי נאמען.

אייב די ערנסטקייט איז דא מצד דעם פאטראנאט, ווילן מיר האפן, אז מיט דער צייט זאל קומען צו א שטיקל אייניקייט אין ישוב דורך דעם צוזאמענשמעלץ פון די כחות וואס קיינער קען ניט אפרייקענען. דער נעוועלשאפטלעכער אינטעלעקטועלער כח פון צענטער מיט דעם אינטערנע־

מונגס־גייסט פון פאטראנאט האבן אינאיינעם דעם כח אויסצובילדן די גע־
זעלשאפט אויף דעמאקראטישע יסודות, אז אידישע נאציאנאלע איטערעסן
און קראבלעמען זאלן האבן א פנים און נעבן פרעסטיזש אונזער ישוב. אין
דעם ניט פרומען ישוב האט דער פאטראנאט צופיל געלייגט דעם טראפ
אויף דעם רעליגיעזן טייל און זיך נענומען אטריבוטן וואס געהערן ניט אינ־
נאנצן צו אים. דאס רעליגיעזע איז בלויז א צווייגעלע אין די קראבלעמען
און אקטיוויטעטן וואס זענען אנגעצייכנט פאר א אידישער פאלקס אינס־
טיטוציע מיט ברייטע פארצווייגטע פאלקס־אינטערעסן. בלויז „בלי
קודשדיקייט" איז ניט אונזער וויטאלע קראבלעם. דערפאר איז אויך שטארק
פאדריסלעך דער רוים אין אידישן לעבן דורך די „רעליגיעזע קראבלעמען",
וואס וואלטן אינגאנצן קיין קראבלעם ניט געדארפט זיין, וויאס שטעלן אינז
אלעמען אוועק אין א ליכט פון קאמיזם. נאריישקייט אין לעכערלעכקייט.
ווי עפעס אנדערש וואלטן מיר באמת שוין ניט געהאט צו לייזן...

לאמיר האפן אז מיט דעם וואס די פארוואלטונג פון פאטראנאט האט
זיך איצט נעשטעלט מיטן פנים צום ישוב, וועט דערגרייכט ווערן די גע־
הערקע אחדות. אינזער מיבעיא איז צו דערמיטיקן דאס פאזיטיווע. דאס גע־
זונטסטע פארן כלל. אויב עס איז איצט געקומען דער מאמענט, באגרייפן
מיר די אחדות אין ווילן האבן, אז מיר ווילן ווייטער האבן דעם כח אין מיט
אנציאוויין אויף די בלויזן, אויף א דעמאקראטישן איפן. אין א דעמא־
קראטישער געזעלשאפטלעכקייט, וואו די תקיפות ווערט אפגעווישט ווערן אין
איר פלאץ וועט פארנעמען דאס פאלקסטימלעכע אין עס וועט אפגעשאצט
ווערן די פרייהייט פון ווארט, ווי מיר האבן עס אויפגעהאלטן אינטער אלע
אומשטענדן אין אונזער פרעסע ארגאן, דער „האוואנער לעבן".

זאל דאס נייע יאר ברענגען די געגארטע אייניקייט. דער „אידישער
צענטער" מאכט צו די טירן: דאס דעמאקראטישע וועט דאך באקומען וויטא־
ליטעט דורך דער פארוועזונג פון אידישן צענטער־גייסט פון זיין צייט און
בלייבנדער עפאכע. נו געווים ווענען פאר אים די ברייטע טירן פון פאטראנאט
א כך באקומער אויבערישפריטן זיין פאלקס אידעאלאגיע פון דעכט און
כליכטן אין אלע ווענען מיר פארפליכטעט לטובת הכלל.

CORTESIA DE

LAINZ y COMPAÑIA

AGUIAR No. 613-615 TELFS. M-2837 y M-2887

HABANA — CUBA

Representantes de:

ROGER & GRAWFORD

J. and EAST VENANGO STREETS.

PHILADELPHIA, Pa., U.S.A.

HILAZAS PEINADAS Y MERCERIZADAS

FELICITAMOS SINCERAMENTE A NUESTROS CLIENTES Y AMIGOS DE LA COLONIA HEBREA DE CUBA EN LA FECHA DE SU AÑO NUEVO Y HACEMOS VOTOS POR SU FELICIDAD Y PROSPERIDAD

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

צו שפעט...

(דערציילונג) ● פון א. י. דובעלמאן

— א —

ס'איז כפור. די שוהל איז געפאקט מיט אידן. אידן אן בערד. וואו ניט וואו זעט זיך א זקן מיט א שטיקל ציגן־בערדל אריינגעטאן אין א מחזור זאגנדיק. אלעוויילע טוען זיי א הילכיקן קלאפ מיט דער דלאניע אויפן מחזור עס זאל אביסל שטיל ווערן. זיי ווייזן דערמיט אויך זייער אויטארי־טעט און גרויס נוצלעכקייט. ווי איינער זאגט: היינט איז אונזער טאג! א טייל אידן גייען אנגעטאן אין אנצוגער פון קאלירטן שטאף, א טייל גייען מיט די שפיגל אויסגעוואשענע וויסע אנצוגער, ווי זיי וואלטן צו א חתונה געקומען. די איבערגעווארפענע טליתים ארום האלז מאכן גיכער דעם איינדרוק ווי שאליקלעך. ווען ניט דער האלב פארדומפענער ריח פון פאר־לעגנקייט אין נאפטעלין וואלט מען אסיר געקענט וויסן צו עס איז טליתים.

איין מאל אין יאר בלויז מען זאל שוין ניט קענען אויספילן די שוהל וואלט געווען עק וועלט! דאס ליגט ביי אלעמען אויף דער צונג. אבער קיינער רעדט ניט דערפון... מען האלט אין איין וויסן די ריטשקעלעך שוויים וואס צעשפרייטן זיך מאפע־מעסיק אויף די פריש אפגעבאדענע קערפערס. קיצלען עפעס מער ווי זילדנע פליגן אין לאזן אפילו ניט ווי גע־העריק די תפילות באנעמען. זאגן אז מען איז צופיל אריינגעטאן אין די תפילות קען מען אויך ניט. די מערהייט קוקט אריבער אין דער ווייבע־רישער אפטיילונג, כאפנדיק א גנבישן בליק ניט נאר צו די פרעמדע ווייב־לעך, נאר טאקע אפילו צו די אייגענע, וואס זענען היינט אוים נאנץ אנדערש, סיי אין זייער קליידונג און סיי דער באדעקטער שיין פארקעמטער קאפ מיט א הוט אדער מיטן שיינען טיכל וואס ניט עפעס צו דער פרוי אידישן צניעותדיקן חן. אלעוויילע נייט אריין א מאן אין דער ווייבערישער אפ־

טיילונג, זיך אויסשטעלנדיק מיט זיינע קענטעניש אין די קלייניע אותיות און נעמט צואוויין וואו דער חזן האלט. די גאר יונגע ווייבלעך קוקן אויף די אותיות וואס זענען באר זיי אינגאנצן אויסטערליש און פרעמד. זיי קוקן אין מחזור און פילן זיך עפעס ווי שולדיק. דאך מורמלען די ליפן עפעס ווי זיי וואלטן ביי זייער טאטע אזן מאמע גאט אויסגעבעטן א גוט יאר, ניט פארגעסנריק גלייכצייטיק א צי צו טאן דאס ענגע קליידל דורך צועלכן עס זעט זיך אזוי בולט ארויס די הערלעכע פיגור און רייצט אריבער צו דער מענערישער אפטיילונג.

א טייל אידן קומען אין די וועלט באריטע קובאנער „גוואיאוועראס" אנגעטאן, אנשטאט אנצוגער, מיט די צעבראשטשעטע קעלנער פון וועלכע עס זעט זיך ארויס דער האריקער ברוסטקאסטן, אזוי איז אבער לייכטער אדורכצוקומען די שוויצעניש.

א טייל אידן דאוענען, מאלן אויפן הויכן קול אזן עס איז דאך שווער עפעס אויפצומאכן. די יונגווארג טראכט אזן וואונדערט זיך: ווי איז עס גאר מעגלעך עפעס ארויסצוברענגען פון די ליפן? אט זיי אליין, זיי קענען זייער גוט שפאניש, לייענען פלוסיק אזן דאך זענען זיי בשום אופן ניט פייאק אזוי שנעל צו דאוונען. עס איז דאך עפעס א מין ווינט־מיל.

עס גיפינען זיך אין שוהל אידן מיט ווייסע צונגען, וועמען דער חזן־גער טוט נאגן. נאר זיי האבן באשלאסן צו פאסטן. איז במילא בעסער דערפון ניט צו טראכטן. אנדערע טראכטן, אז מען דארף זיך שוין אנהויבן ארויסשאון אזן עפעס איבערכאפן, אדער טאקע זיך אריינכאפן אין גויעשקן רעסטאראן אין אפענען. אנדערע קומען באלד גיפריישטיקטע, נאר עס הויבט שוין אן נאגן אונטערן לעפעלע. דער שוויים טריקנט אין האלז, בלייז א טרונק טאן עפעס וואלט דערווייל גענוג געווען.

די חתן־בחורדיקע יונגעלייט אזן כלה־מיידלעך דרייען זיך ארום אויפן שול־הויף אזן באכן זיך שטיקלעך קאמפלימענטן אזן פירן אפילו שטילע רמאנסן, ריבן זיך ערגעץ ביי די הענטלעך טענוגפול, אז די בלוט הויפט אן שנעלער צום צירקולירן. א גרויסער טייל רעדט פון דעם אז זיי האבן זיך פארנומען צום פאסטן אזן דערציילן שוין פון דעם ווי זיי האבן פאראיארן אדורכגעמאכט דעם טענית. אנדערע יונגטלעכע האלטן זיך שוין פאר גאנצע וועטערענען אויף דעם געביט. א סך פון די יונגטלעכע, סיי די אינגלעך אזן סיי די מיידלעך, הערן זיך ניט אויף צו באריימען מיט זייערע הלעריישקייטן. אנדערע פילן זיך שולדיק, פארענטפערן זיי זיך, אז די מאמע לאזט ניט פאסטן. עס טרעפט אמאל אז א שידוך פיקט זיך אויס אויפן שול־הויף, אויב ניט ביי כל נדרי געשעט עס ביי נעילה. די יום טובדיקע שטימונג אזן די ספעציעלע קליידונג דערפירט צו דעם.

ווידער האט איינער פון די אלטע אידן א קלאפ געטאן אין מחזור: — נו, אפא! עס איז דאך ניט קיין מארק! עס איז דאך א מקום קדוש! מען קען דאך אפילו דעם חזן ניט הערן!

עס ווערט אויף א מאמענט ווידער שטיל. נאר גלייך הויבט זיך זוידער אן א שטילע שושקעריי וואס גייט אלעווייל איבער פון העכער צו העכער.

שלמה האט א שטופ געטאן פריער די אדלער־נאז דערנאך דאס מיל צו זיין שכן בעני פאמעראנץ:

— ער פארט טאקע אוועק, אייער אינגל?

בעני פאמעראנץ האט זיך באלכמורעט.

— טאקע קיין ישראל?

— כ'ווייס נאך ניט וואס צו זאגן! — האט ניט גיריק געענטפערט בעני.

— די גאנצע שטאט זאגט דאך! — לאזט שלמה ניט אפ.

— נו, איז וואס?

— כ'מיין, איר פארשטייט. אייער חיים איז א פאר מאל אדויפגעקומען צי אונז אין שטוב, אויסגענאנגען מיט מיין שרה'לען... האב איך געטראכט: עס שטייט מיר גאנץ גוט אן! הלוואי זאל טאקע צו עפעס קומען...

בעני פאמעראנץ איז ווידער געבליבן באלכמורעט און געהאלטן ווי פארשלאסן דאס מויל. עפעס האט זיך אים אויסגעווויזן אז שלמה וויינגארטן דער באריקאנט פון אינטערוועש רייצט זיך מיט אים, ער ווייל אים טרעפן. נאר שלמה וויינגארטן האט ניט אפגעלאזט און געפרואווט אים אויפשליסן דאס מויל דורך אביסל חניפה. וואס יעדער איינער האט ליב.

— איר פארשטייט מיסטער פאמעראנץ, מיין ווייב און איך האבן זייער גערן אייער חייעמען. ער איז גאנץ אנדערש ווי די אנדערע בחורים. ער איז ניט אזוי פוסט און פאס ווי די אנדערע. נאר וואס איז זיך דא וואס צו וואונדערן. „דאס עפערע פארט ניט וויים פון בויטלע"! אזוי ווי דער טאטע אזוי דער זון! איר אליין, איך מיט אייך זאגן, אז עס איז זיך דא אין וואס צו יחוסן! איר זייט דאך א ציוניסטישער עסקן, א געזעלשאפטלעכער טיער, גיט מיט א בריטער האנט באר אלץ!... עס זענען דא אנדערע אידן וואס זענען א סך רייכער ווי איר אין גיבן אפילו ניט קיין העלפט פין אייך.

דא איז שוין שלמה וויינגארטן אויסן געווען אפילו אריינצ'אוואדן א ווארט, אז ער אליין איז אויך א סך רייכער. אלעמאי ער גיט וויניקער איז עם דערפאר ווייל ער ווייל ווי געהעריק די קינדער פארזארגן.

— איר הערט כעניאר פאמעראנץ, — האב איך מיר נעטראכט — טאקע א גלייכער שידוך. איך וועל גלייך פאר די קינדער איבערשרייבן דאס הויז פון די אכט אפארטאמענטן. ראשית זאלן זיי האבן אן „ענטראדע" פון איין זייט. פון דער צווייטער זייט וועל איך אים אריינזעצן אין קאנטאר. מען ווערט עלטער, די ביזנעס שפרייטן זיך אוים, אייער זון איז דאך א

געלערנטער. אן אינזשיניער וועט ער גלייך קענען איבערנעמען. א קאפ האט ער. וואס איז דא וואס צו רעדן? אייער קאפ האט ער דאך!...

שלמה האט באמערקט אז ביי בעני פאמעראנץ לויטערט זיך אויף א דריבענער שמייכל וואס האט ווי אויפגעבראכן דאס איז אן אדורכגענעצט די כמורנעקייט אין וועלכער בעני איז געווען איינגעהילט. נאך מער האט שלמה באקומען מוט פארצוועצן, וועו ער האט דערהערט א טיפן זיפץ וואס בעני האט געטאן מיט זיין קיילעכדיקן פנים וואס האט אויפגערודערט ביז די אקסלען, ווי איינער זאגט: עס איז ניט אינגאנצן געווענדעט אין מיר. און דאס איבעריקע?... דאס איבעריקע האט שלמה שוין ניט געקענט אויפ־כאפן, אז אין הויז פון דער פאמיליע פאמעראנץ שפילן זיך אפ פארשידענע צעשענס צווישן די עלטערן און זון. בעני פאמעראנץ האט בלויז א זאג געטאן מער צו זיך ווי צו זיין שכן:

— היינטיקע קינדער, ווער פארשטייט זיי?

די געציילטע ווערטער זענען נענוג געווען פאר שלמהן וועיטער צו בינדן דעם שמועס אין וועלכן ער אליין איז געווען דער רעדער.

— נו יא, היינטיקע קינדער! פונדעסטוועניג, אז איך האב א זאג גע־טאן מיין בלומען מיטן הארבן ווארט: הער זיך אויף צו פארדריסן א קאפ מיט דעם איינגל, ער פארט גאר אין ישראל! דו זעסט דאך אז דער קאפ איז עפעס ביי אים צעשרויבט נעוואָרן. ער וויל נאר אין ישראל פארן מיט זיין אינזשינערסטוב, איז זי טאקע קאלט געוואָרן צו אים... איינס, צוויי און שוין!...

ביי בענין האבן די אויגן זיך א צאפל געטאן. עפעס א מהשבה איז אדורכגעפלויגן און אנגעריבט א „האפענונג" וואס האט זיך אנגעהויבן צי־בינדן צו זיין גראנקענאג.

— ניט גוט, סעניאר וויינגארטן!

— וואס ניט גוט?

— ניט נוט האט איר געהאנדלט!

— א שטייגער?

— איר זייט דאך דאכט זיך אויך א קלוגער איר, א ביזנעסמאן, א פאבריקאנט, פארשטייט איר ניט, אז א פרוי קען אפילו מויערן אומוארפן...

— וואס מיינט איר?

— פארשטייט איר מיר. זי איז אין אים פארליבט?

— וואס הייסט?

— ער אין איר אויך?

— וואס הייסט?!

— איז דאס וואס עס קענען אמאל ניט טאטע מאמע באווייזן, באווייזט א פרוי! זי קען דאך אים באאיינפלוסן. איבערבייטן די גראנקען אין וואס ניט?...

נאָר דעם ווי בעני פֿאַמעראַנץ האָט אַרויסגעזאָגט די לעצטע ווערטער, האָט ער מיטאַיינאַמאָל דערפֿילט, אַז ער האָט זיך באַפֿרייט פֿון א גרויסן בויד וואָס האָט זיך אים כסדר אויסגעווינען אַז ער שטיקט זיך בלויז אין די אייגענע וועגט פֿון זיין רחבות'דיקער וואוינונג אין קומט ניט צו דער אויס־ערלעכער גאָס. ניט שיין איז אים געווען, אַז ער, דער אייביקער ציוניסט, וואָס טרעט אויף ניט נאָר אין אַלע קאַמפּיינען, האָלט אין איין באַווייזן די גרויסקייט פֿון מדינת ישראל אַז וואָס מער אידן זאָלן פֿאָרן בויען די אידישע היימלאַנד, זאָל עס איצט פֿאַר אים זיין א „קאַטאַסטראָפֿע" דאָס וואָס דער אייגענער זון האָט זיך מער ווי אַלע צוגעהערט און באשלאָסן צו פֿאָרן קיין ישראל. נו ווי קען ער נאָר אַרויסברענגען אין דער עפֿנטלעכקייט? מען וועט דאָך פֿון אים לאַכן. און דאָ האָט ער זיך שוין ווי פֿאַרטרויט פֿאַר א אידן, א איד וואָס האָט אים צעווארעמט אַז ער וויל זיין זון פֿאַר אַן אייד־עם. אַן ווידער איז אַרומגעלאָפֿן א געדאַנק: עס קען דאָך געמאָלט זיין, אַז שלמהס טאַכטער זאָל אים איינשפּאַנען אין אַרויספֿירן פֿון די געדאַנקען... עס איז דאָך אים שווער מיטן זון אַוויפֿצי אייניציטענהן. עס איז אים שווער צו קעמפֿן קעגן דעם זון וואָס האָלט אים אין אין פֿאטשן מיט זיינע אייגענע אַרגומענטן! מיען קען ניט רעדן פֿון איין זאָך אין טוען א צווייטע זאָך! מיאַראָל הויבט זיך אָן בייַ דער אייגענער שוועל! דער אמת מוז פֿריער אַרויסשיינען פֿון דער אייגענער טיר. קען מען דאָן פֿון יענעם פֿאַדערן אמת. הערצל האָט געזאָגט: אויב די ווילסט וועט זיין א אידישע מדינה! איצט איז געקומען די מדינה און רופט מען זאָל איר קומען העלפֿן בויען. איך בין אָן אינדושיניער, ישראל נויטיקט זיך אין יונגע כוחות. עס דאַרף זיין דער אידעאַל פֿון יעדן אידן... אַבער די ביסט דאָך דאָ געבוירן געוואָרן, דאָ אין קובא, עס וועט דיר שווער זיין זיך אייניצולעבן. איך גיי ניט זוכן קיין פֿייגל מילך! כ'גיי צוהילף קומען דער מדינה. איך פֿארשטיי דיר אינ־נאָנצן ניט פֿאַפֿא: ניט אַנדערש אַז די טראַגסט א מאַסקע!..

דעם פֿאַטער האָבן די לעצטע ווערטער ווי א שטאָך געטאָן מיט א נאָדל. ער האָט זיך ווי אויפגעכאַפּט פֿון זייַנע גראַנקען און אַנגעהויבן קוקן מיט די גרויסע אויגן וואָס האָבן זיך געבלעזלט און ווידער אַנגעכמירעט. שוין ניט ווי זיין טבע.

דער שכן האָט נאָך עפּעס געוואָלט זאָגן. מען האָט א קלאַפּ געטאָן אויפן באַלעמער. עס זאָל זיין שטיל און מען האָט נעלאָזט וויסן אַז איצט פֿאָרן לייענען וועט דער חשובער ציוניסטישער עסקן בעני פֿאַמעראַנץ מאָכן אַן אפּיל פֿאָרן „קרן קימת" און רעדן צו די חשובע מתפּללים.

בעני פֿאַמעראַנץ האָט ניט נעפֿילט אַרויפצוגיין אויף דער בינע. דאָס ערשטע מאָל פֿאַר אזויפיל יאָרן, טראַכט ער איצט, וואָס זאָל ער רעדן? אין די פֿאַרגאַנגענע יאָרן האָט ער נעפֿילט א ספּעציעלן פֿאַרגעניגן אין דעם מאָמענט וועו עס איז אים אויסגעקומען צו מאַכן דעם וואַרעמען אפּיל פֿאַר ישראל. ער אָט נעהאָט דעם איינדרוק, אַז די איידן גיבן נעלט דירך דעם

וואָס ער צעווארעמט זיי זייער שטארק. זיי הערן זיך שטארק צו צו זיינע ווערטער און ער אליין אנאנסירט דער ערשטער זיין ברייטע באשטייערונג. וועלכע ווערט גלייך אויפגעשריבן פון א שייגעץ לויט דער אנווייזונג פון א צווייטן אידן. ער פילט איצט ניט צוציגיין מאכן דעם אפיל. נאר אלעמענס אויגן זענען צו אים געווענדעט. ער פרואווט מאכן א מינע ווי ער וואלט זיך געפילט אביסל קראנק, נאר קיינער האט אפילו ניט געטראכט ביי אים צוצונעמען די טראדיציע.

ער איז צוגעגאנגען. די פיס האבן זיך אביסל געוואקלט, נאר, גלייך האט ער פארגעסן דעם פרישרדיקן קאשמאר און אנגעהויבן רעדן און אפעלירן צו די זייער חשובע מתפללים, דערציילנדיק פון די נויטן פון ישראל אין ווי די אידישע מדינה איז ארומגערינגלט מיט שונאים, די ארבעה וואס ווארטן בלויז אויף אזא מאמענט אז ישראל זאל בלייבן אליין אן הילף, זיי זאלן זיך אויף אים ארויפוואַרפן און אומברענגען. און נאך האט בעני פאמעראניץ אנגעווויזן, אז יעדער שטיקל בארג איז ווייכטיק פאר ישראל און דערפאר דארפן זיך אלע מתפללים באשטייערן מיט דער פולער האנט פארן קרן קימת. אן ישראל איז אויך אונזער עקזיסטענץ אין גלות נארניט ווערט. ישראל נוצ־טיקט זיך אין דעם אז וואס מער אידן זאלן פארן זיך באזעצן און וואס מער געלט עס זאל אריינקומען פון די גלות לענדער. דערפאר ווייל איך אויך בעטן די אלע אידן זיי זאלן ניט ארויסגיין פון שוהל איידער זיי פארשרייבן ניט זייער באשטייערונג.

די אידן וואס האבן זיך אנגעהויבן ביסלעכווייז ארויסשארן פון שוהל, זוכדיק אזוי ארום ניט געווען צו ווערן בשעת דעם אפיל זענען פארשעמטע געבליבן אויף די פלעצער.

ווי שטענדיק זענען עשלעכע אידן צוגעקומען צו בעני פאמעראניץ און אים באגריסט, אז ער האט הייזאר נערעדט נאך בעסער ווי אין די צאריקע יארן. די סוכע וואס מען האט געשאפן איז אויך געווען מער.

בעני פאמעראניץ האט געווייסט דעם שוויים, שמייכלענדיק האט ער אריבערגעקוקט צום שבן א ביסל א פארשעמטער, ווי מען וואלט אים געכאפט ביי א שטיקל זינד וואס עס פאסט ניט פאר א איד אין זיינע יארן.

דער שבן האט אריינגעוואַרפן א מונטערדיק וואָרט:

— ווען מיר וואלטן געהאט אביסל קוראזש וואלטן מיר אויך געמענט טראכטן וועגן ארץ ישראל... ס'איז דען ניט אמת אלץ וואס איר האט נע־זאגט? נאר נארניט! מען איז דאך אזוי איינגעארדנט, איז גיי צעבר־ך זיך! הויב אן אויפסניי! שוין ניט פאר אונזערע יארן! מען וואלט שוין געוואלט האבן אביסל נחת אויפן פלאץ! ווייניק כחות האט מען אוועק־געגעבן. און זאגן וועל איך אייך אז אייערע ווערטער זענען מיר גוט אריין אין קאפ אריין! כ'מיין דאס וואס איר האט געזאגט וועגן מיין טאכטער, אז אויב זי איז פארליבט, קען זי דאך אים אפשר טאקע איבער־

רעדן... איך וועל טאקע א רעדט טאן מיט מיין בלומען! א מאמע קען בעסער רעדן מיט א טאכטער, נאר איר פון אייער זייט, לאזט אויך ניט אפ! נישקשה, מען קען אן אים אויך בויען דאס לאנד! אזויפיל אידן וועט זיין מיט אין אידן וויניקער! ס'איז ניט פאר אים!.. מען דארף זיך נאר אויסבעטן א גוט יאר און ניט באלירן די האפענונג.

בענין האט אביסל ניט געפאסט דער גאנצער עסק. שלמה וויינגארטן רעדט שוין צו פריי מיט אים וועגן זיין פראבלעם. ער איז א פראסטער איד און נעמט אינגאנצן דעם ענין פון דער פראקטישער זייט, זעט לחלוטין ניט דעם ציוניסטישן פראבלעם און ס'איז אונטער זייןווירדע צו רעדן מיט אים אזוי פריי וועגן זיין פראבלעם. דער שכן ווידער האט פארשטאנען, אז בעני וואלפט זיך אינאנצן אונטער זיינע לאנישע וועלטער, האט ער מיט נאך מער מוט א זאג געטאן, אנדירנדיק בייאים א שטילע פארבארגענע סטרונע, וואס נאר ער אין זיין וויב רעדן אמאל אין שלאפצימער אונטער פיר אויגן אין אמאל טאקע עס אריינגעווארפן וויי אן ארגומענט דעם זי:

— סעניאר פאמעראנץ, לאמיר שוין זאגן אז אינזשינעריי איז טאקע זייער גוט אין ישראל. איר פון אייער זייט וואלטן נעקענט אפילו מיטהעלפן... וואס איז, דא דארף מען ניט אונטערשטופן?.. כ'דארף עס אייך דען דערציילן? איר זעט עס ויט נרייך מיט מיר, ביי די אלע יונגע באלעבעסלעך?.. אינדערהיים האט מען ענגעבן נדן, דא מוז מען נאך אינטערשטופן אז דער נדן זאל ניט פארברענט ווערן. נאר וואס דען. הלוואי זאל גוט זיין! נאר עס איז דאך נפארט א פאס פולווער... עס קען דאך ווידער קומען צו א קריג מיט די שונאים, מיט די אראבער! ס'איז דאך טאקע אייערע ווערטער וואס איר האט פריער נעזאגט בייים אפיל פאר קרן קימת. ס'איז דאך דער אמר..

מיטאיינמאל האט בעני דערפילט אז דער פראסטער איד דערגרונטעוועט זיך צו זיין נשמה. וואס שפילט ער אים איצט יום כפור אויף זייטע נערוון! אזוי דאכט זיך באהאלט ער זיך פין אים אויס. ער זאל ביי אים ניט רייסן קיין גרויסע באשטייערונג אין דא האלט ער אין איין אריינדערדן אין אים. דאכט זיך אז ער רייצט זיך מיט אים, שפילט אים אויף די נערוון. נענוג! ער וועט זיך ניט לאזן. ער האט מיט איינמאל פונקט ווי די אלטע אידן א קלאפ געטאן אין מחזור: נענוג! ס'איז איצט ניט קיין צייט צו רעדן נאריישקייטן! ס'איז א מקום־קדוש! ס'איז יום כפור!

שלמה האט א קוק געטאן אויף בענין, ניט פארשטאנען וואס עס האט אזוי פלוצלונג בענין אריינגעטראגן אין א כעס. ער האט זיך אליין נע־פרואווט פארטיידיקן אין די נעדאנקען: ווי גרויס ער שטייט זיך? ער איז א נעזעלשאפטלעכער טוער, א ציוניסטישער טוער... נו איז וואס? מיט זיין נעלט, ווען ער זאל זיך נאר וועלן א וואנד טאן ווי בעני, וואלט ער

געווארן מער ווי ער! אין געלט שאקלט ער אים נאך אלץ אויס פון ארבל, סיין עין הרע... ער האט זיך דערמאנט אז עס נאנט אים אונטערן הארצן. עס איז טאקע איצט דער בעסטער מאמענט זיך ארויסצושארן און גיין עפעס איבערכאפן. בעני פאמעראנץ פאסט טאקע אויף אן אמתן! זאל ער מיינען אז ער פאסט אויך. ער האט דערפאר בלויז א זאג געטאן צו זיך און זאל אויך דינען פארן שכן:

— מען דארף כאפן א ביסל לופט! די פים דארף מען אויך אביסל אדורכלופטערן זיי זאלן ניט אנטשלאפן ווערן! די צירקולאציע איז ביי מיר איננאנצן ניט אין אָרדענונג.

— ב —

צו די פאמעראנצס זענען געקומען געסט. ניט סתם געסט, נאר א קאמיסיע פון ציוניסטישע עסקנים. זיי זענען ווי שטענדיק אין אזעלכע פאלן, אויפגענומען געווארן מיט כיבוד. די באלעבאסטע האט גלייך ארויסגעשטעלט א פלעשל אויסלענדישן קאניאק, אביסל געזאלצענע זאכן, פארשידענע זיסווארנן און זיסע געטראנקען. די געסט האבן געהאלטן אין איין פארזיכערן, אז זיי זענען ניט געקומען איצט נאך קיין כיבוד, זיי זענען אייגנטלעך אין א אפיציעלער מיסיע. דער קאמפיין קאמיטעט איז שוין כמעט צוזאמענגעשטעלט. זיי האבן זיך אריענטירט אז חבר פאמעראנץ וואלט געווען דער פאסיקער פארזאן פאר פרעזידענט פון יערלעכן קאמפיין פאר ישראל. אלע זענען גרייט צו געבן די פולסטע קאפעראציע, אויב דער חבר בעני פאמעראנץ נעמט אן די פרעזידענטשאפט. אייגנטלעך איז נאר קיין פראגע ניט אז ער וועט אננעמען! עס איז נישטא קיין פאסיקערער קאנדידאט פון אים. ער קען שוין, האט שוין דערפארונג און מען דארף היי יאר מאכן א גרעסערן קאמפיין! ישראל נויטיקט זיך! די שונאים שארפן זיך די ציין! ישראל דארף האבן א געזונטע עקאנאמיע, א שטארקע ארמיי און נאר מיט געלט קען זי צוקומען די ארבייטע אפעטיטן וואס הערן ניט אויף צו זוכן א רעוואנש.

אזוי עסנדיק האט מען אננעהויבן טרינקען א לחיים פארן פרעזידענט פון קאמפיין. נאר בעני פאמעראנץ האט זיך ניט געלאזט:

— חברים, דאס ניט! דאס מאל ניט! האט ער געפרואווט אונטערשמייכלען! איך וויל אייך באראנקען פאר דעם גרויסן כבוד וואס איר ווילט מיר אנטאן אבער איך מוז זיך אפזאגן.

אלעווייל האט אן אנדערער פון דער קאמיסיע ארויסגעווארפן א וואָרט:

— עס איז דען דא א פאסיקערער פון אייך?

— אזא דינאמישער ארבעטער!

— אזא איבערגענעבענער חבר!

— אזא ציוניסטישער עסקן!

— איר קענט דאָך נעמען געלט!
— איר גיט דאָך שטענדיק אָזא שיינעם בייישפּיל!
בעני האָט זיך געהאַלטן ביי דאָם זיניקע:
— כ'פֿארשטיי די לאָגע, כ'וועל געבן מער! מיט מיר וועט איר ניט האָבן קיין פּראָבלעמען! כ'וועל געבן ווי די אַנדערע גבירים! נאָר פון פּרעזידענטשאפט לאָזט מיר ארויס, איך בעט אייך רעדט אפילו ניט דערפון

די פרוי האָט זיך אריינגעמישט:
— „דע עסט נאָדא"! נישטאָ וואָס צו רעדן!
— חבר פּאָמעראַנץ, אזוי לאַנג זיך לאָזן בעטן! די שטאָט וויל אייך! די שטאָט האָט צו אייך צוטרוי!
— ניין, איך קען ניט!
— אָבער פֿאר וואָס זייט איר אזוי איינגעשפּארט? מיר דאַרפן אייך ניט דערציילן וואָס עס מיינט דער איצטיקער קאַמפּיין פֿאר ישראל. וועט איר דערלאָזן אז צוליב אייערם א קאָפּריז זאָל דער קאַמפּיין ליידן? קען זיך עס ישראל פֿארגינען? מעגט איר עס טאָן צו ישראל?

אויך דער ישראל שליח, וואָס האָט ביז איצט געשוויגן, נאָר בלויז פון צייט צו צייט ארייַנגעוואָרפן שבחים פֿאר דעם באַלעבאָס פון דער שטוב, צוטויל־נדיק אויך פון צייט צו צייט א לויב געזאָגט פֿאר דער פרוי, אז „דער מאָן איז דאָס וואָס די פרוי וויל דער מאן זאָל זיין". אז הגם ער איז דא כמעט א פרעמדער, האָט מען אים איבערגעגעבן די בעסטע גרוסן פון דער פּאַמיליע פּאָמעראַנץ! און ואָלן זיי ניט מיינען אז אין ירושלים ווייסט מען ניט פון זיי!...
פּאָמעראַנץ איז נעוואָרן שטאַרק נערווייאיש פון דער צודרינגלעכקייט:
— חברים, איר מוזט מיר באפרייען!
— אָבער פֿאר וואָס?
— כ'האָב מיר מיינע מאַטיוון!

— אָבער וואָס פֿאר א מאַטיוון קען זיין? וואָס פֿאר א קאַפּריזן מיט ישראל? — האָט ווידער אריינגעוואָרפן א וואַרט דער שליח.
— יעדער ווייסט זיך זיינס! — האָט פּאָמעראַנץ א זיפץ געטאָן —, א קוק טוענדיק פון א זייט צו זיין פרוי. עס איז אים געוואָרן הערווידער דאָס שטאַרקע בעטן פון די געסט.
— גלויבט מיר'ס איך קען ניט! איך האָב מיר מיינע פּראָבלעמען! פּאַמיליע פּראָבלעמען!

— פּאַמיליע פּראָבלעמען? אייער פרוי וויל ניט, פֿארוואָס? איר וועט ניט דאַרפן אוויפֿל אַרבעטן! עס זענען דא א סך וואָס זענען גרייט פון אייך ציצונעמען א טייל פון דער אַרבעט! עס איז שוין ניט ווי פריער! מיר ווייסן גאַנץ גוט ווי אזוי די אַרבעט וועלט צייטנווייז אויף איינעם ארויפגעוואָרפן. מיר זאָגן אייך צו!..

דער שליח פֿאַרשטייענדיק, אַז מען בעט זיך אזוי שטאַרק ביי פֿאַמאַנצן איז אַ סימן אַז עס איז פון גרויס וויכטיקייט, האָט ער ווידער געמומען אָפּעלירן און וויזן די וויכטיקייט פון ישׂראל פֿאַרן גלות. גלייכצייטיק האָט ער געוואָלט אַ נעם טאָן ממיש פֿאַמאַנצן אין אים ארויפּזעצן אויף דער פֿרעזידענטשאַפֿט, ניט קוקנדיק אויף דעם וואָס די אייגענע ציוניסטישע עסקנים האָבן זיך שוין געהאַט מייאש געווען. ער האָט אַ זאָג געטאָן:

— פֿונקט איצט וועט אייער זון גייט אַוועקפֿאָרן אין דער אידישער חיימלאַנד, אין מדינת ישׂראל, ואָגט איר זיך אָפּ ארויסצוהעלפֿן! מיר האָבן אייך דערוואַרט דעם ערשטן אויף דער זיצונג, זייט איר ניט געקומען. נו זענען מיר געקומען צו אייך! אַ איד זאָל זיך לאָזן אזוי לאַנג בעטן! נעמט פֿאַר אַ מוסטער אייער זון! אַ געבוירענער אין קובא און האָט אויפֿגענומען דעם רוף פון ישׂראל! און איר אַן אַלטער ציוני, וואָקלט זיך, ווי׳ל אפילו ניט זיין דער פֿרעזידענט פון קאַמפּיין! שעמען מעגט איר זיך! מיר גיבן דאַרט בלוט! איר לעבט דאָ אין גרויסע באַקוועמלעכקייט אין דאָך גייט אייער זון אַוועק פון דער לוקסוספוליר חיים צו דער נאַציאָנאַליר חיים. לערנט אייך פון אייער זון! ער וועט דאָרט לעבן באַשיידן, אָבער גליקלעך. אפשר וויל׳ט איר פֿאַר דעם טאָקע ניט זיין דער פֿרעזידענט? אפשר? ווער פֿאַרשטייט דעם גלות איד?...

בעני פֿאַמאַנצ׳ס האָט אָננעהויבן רויט ווערן, אַן אומבאַהאַלפֿנקייט איז אים אריין אין די נאָנצע ביינער. די פֿרוי האָט אַ קוק געטאָן אויפֿן מאַן אין פֿאַרשטאַנען אַז ער לעבט איצט עפּעס איבער. דער גראַנגל צווישן פֿאָטער און קינד שטייט אינדערמיט פון גרויסן גראַנגל פון זיין נשמה. ער האָט בלויז אַ זאָג געטאָן:

— צווי׳י מאָל אזויפּיל גיב איך, נאָר באַפֿרייט מיר!..

די פֿרוי האָט זיך אריינגעמישט:

— דעם זון גיט מיר צוריק!..

דער מאַן האָט זיך אַ בייזער געטאָן אויף דער פֿרוי. ער האָט געוואָלט אָביסל אָפּצושוואַכן דעם אייַנדרוק וואָס דער פֿרויס וועלטער האָבן איבער־געלאָזט. די קאָמיסיע האָט זיך געפּילט שטאַרק אומבאַקוועם אין דער אָנ־וועזנהייט פון שליח.

— מיר רייסן קיינעם ניט אַוועק! אייער זון וויל פֿירן אַ גליקלעך לעבן וויי אַ שטאַלצער איד, דערפֿאַר פֿאַרט ער אין ישׂראל! איר וועט אַמאָל זען וויי גערעכט אייער זון איז! — אי, אי, דער טאָפּ לינזן! דער טאָפּ לינזן... — האָט דער שליח פון ישׂראל אָננעהויבן אונטערקרעכצן! שלעכטע אייגן קען מען אויסהייל׳ן, נאָר פון בלינדקייט ניט...

די פֿרוי האָט זיך ווידער אריינגעמישט:

— עס איז גוט צו זאָגן, עס איז גוט יענעם צו געבן עצות. ער, מיין כאָן, איז דאָך שוין באַלד איינשטימיק מיט אייך! אַ מאָמע איז אַ מאָמע!...

אזויפיל בלוט פארגאסן! שולדיק איז ער — האט זי א ווייז געטאן מיט א פינגער צום מאן, — זיך אריינגענומען אין קאפ אריין ציוניזם, ארץ ישראל אין מיין אייגן בלוט און פלייש האט זיך ציגעהערט! עס גענומען ערנסט! אדרבה, ווייזט נאר עמיצן פון די שיינע אידן, וואס שטייען קיין עין הרע איינגעאדנט, זיי זאלן אוועקשיקן די קינדער!.. יארן ארבעט האט מען אוועקגענעבן זיך ארויפצוארבעטן, אלץ פאר דער ציקונפט, פון די קינדער! מיין זון קען דאך דא גיין אין גאלד!..

די פרוי האט ווייטער נערעדט אין איין אטעם. דער מאן האט איר געמוסן איבערריסן:

— נו געזונ שוין! מען ווייסט שוין!.. שטענדיק די זעלבע טענות! און צו וואס דארפן עס פרעמדע מענטשן ווישן? — האט ער א זאג געטאן מיט א פארוואורף.

דער שליח האט א שמייכל געטאן, אביסל מיט ביטול אין נאך מער מיט קאלטקייט:

— מיין ליבע פרוי! ניט געלט איז אלץ! קיין שום באוואריגיש! א נאציאנאלע היים פארן גאנצן אידישן פאלק איז א שטיקל באוואריגיש! דאס איבעריקע איז ניט ווערט קיין שמעק טאבאק!... איך האב קיינמאל נעלערנט א סך אידישע מיליאנערן, היינט לעבן זיי גליקלעך אין ישראל. זיי זענען איינפאכע ארבעטער! זיי זענען ערשט איצט ווי פארנארט זיי זענען נעווען... בלינד זענען זיי נעווען די גאנצע צייט...

די פרוי האט זיך נעהאלטן ביי דאס איריקע:

— וואס איז פונקט דער נורל אויסגעפאלן אויף מיר?..

— דאס גליק! איר דארפט זיך שעצן גליקלעך וואס איר האט אזא זון! איר מענט זיין שטאלץ מיט אים!..

— וואס טויגן מיר די שיינע ווערטער? אן אייגן קינד! עס דערווייטערט זיך פון מיר! פארט אוועק!

— עס וואלט ניט נעשאדט, ווען איר אליין הייבט אויך אן א טראכט טאן וועגן פארן אין ישראל! בן־גוריון האט עס פארויסגעזען: „זאל די יוגנט צו אונז קומען, וועלן די עלטערן נאכגיין!"

איינער פון די קאמיסיע האט א שטאך געטאן מיטן נאפל א שטיקל מארינירטן הערינג א שטופ טוענדיק עס אין מויל אריין, האט ער א זאג געטאן צווישן די ליפן:

— וואס איז מיט דער פרעזידענטשאפט! מען האט זיך פארשמועסט אזוי, אז מיר נעדענקען דאך שוין באלד ניט נאך וואס מיר זענען נעקומען!

— איר זייט דאך א קלוגער איד, חבר פאמעראנץ.

— נו יא, טאקע!

— וואס האט איינס צום אנדערן!

— פֿאַרקערט, איר דאַרפט ערשט ווערן פֿרעזידענט!

יעדער איינער פון דער קאָמיסיע האָט געהאַלטן אין צישיטן אביסל זאַלץ, שוין ניט אזויפיל אויף דעם אז בעני פּאָמעראַנץ זאָל ווערן פּרעזידענט; בלויז זוכנדיק א וועג ווי אזוי ארויסצוקריכן פון דער סיטואַציע. דער אַוועק־גיין זאָל ניט זיין אזוי אומגעלומפּערט אין אומבאַקוועם...

דער זון חיים איז אַרײַנגעקומען. זיך באַגריסט. דער שליח האָט אים אויסגעשטרעקט א האַנט און געמאַכט א שפּאַס:

— דער פּאָטער אייערער זאָגט, אז איר לאָזט אים ניט ווערן דער פּרעזידענט פון דעם ישראל קאָמפּיין!

— אין די זאַכן מיט איך זיך ניט! די קאָמפּיינען לאָז איך איבער צו אייך! איר זייט ביזנעסלייט און וועט מאַכן גוטע ביזנעס אַן דעם טאַטן ווי מיט דעם טאַטן... — האָט דער זון חיים א שטאַך געטאָן אַלעמען מיט א געווײַסן כּעס.

די מוטער האָט זיך געפּילט אַביסל שולדיק פון דעם טרוקענעם ענט־פער פון איר קינד אין זי האָט געוואָלט באַווײַזן, אז זיין איצטיקע שטימונג דאַרף אויף צוגעשריבן ווערן צו דעם וואָס ער האָט זיך אַרײַנגעקלאַפּט אין קאָפּ אז ער פּאַרט אין ישראל. זי האָט א זאָג געטאָן:

— זעט, דאָס איז דאָך מיין טענה. אַן אינזשיניער, האָט קיין ענ־הרע וואָס אָנצוטאָן און זעט ווי עס גייט ארום מיט א העמדלע, פּאַרקא־טשעט די ארבל, ווי ער וואָלט אַן אַרבעטער־איינגל געווען.

חיים האָט זיך פּאַרשעמט פון דער מאַמע רייד און א מאַך געטאָן מיט דער האַנט, ווי איינער זאָגט: נישטאָ וואָס צו הערן! קליגער קען מען נעווײַס ניט ווערן! ער איז אַוועק אין זיין צימער אריין.

— ג —

די מוטער האָט א פּאָטש געטאָן מיט די הענט:

— אוי, ווייַ צו מיר! חיים האָסט דאָך נאָך ניט געפּרישטיקט. די מילך ניט געטרונקען! אוי, ווייַ צו מיר! ווער וועט אויף דיר פּאַרט אָבטונג נעבן אין ישראל? וועלן איך זאָל דיר ניט שטיין אונטער דער האַנט וואָלסטו דאָך פּאַרגעסן אפילו צו עסן.

— מאַמע, שוין דיר אזויפיל מאָל געזאָגט, איך בין ניט קיין קליין קינד מער וואָס דו דאַרפסט צוזען! פון דאַנען נעמען זיך אַלע צרות!

דער פּאָטער איז געזעסן און געלייענט א אידישע צייטונג. ער האָט געלייענט אשטיקל נייעס. ווידער א צוזאַמענשטויס ביי דער עגיפּטישער גרענעץ. אַן אומרו האָט אים ארומגענומען. ער האָט א טראַכט נעטאָן: זאָל כאַטש חיים זיך ניט געפינען ביי דער גרענעץ. ער פּאַרט אין א קיבוץ אריין. ער קען זיין זון. דער באַשלום איז א פּעסטער! ער וועט שוין זיין מיינונג ניט בייטן. ער דערמאָנט זיך, אז נאָך דעם ווי די קאָמיסיע איז

ביי אים געווען, האָט ער גלייך אויפן אנדערן טאָג געוואָלט לאָזן וויסן, אז איצט טאקע גראָד אונטער די דאָזיקע אומשטענדן נעמט ער אָן די פּרעזידענטשאפט פון קאמפּיין קאמיטעט. עס פּאסט פּאָר אים איצט! נאָך מער: די שטאָט וועט רעדן אז פּאָמאראנץ האָט ניט געוואָלט ווערן קיין פּרעזידענט, ווייל ער האָט געגלויבט אז מיט דעם וועט ער ווירקן אויף זיין זון ער זאָל זיך צוריקציען פון זיין באשלוס צו פּאָרן וועלן אַ חלוץ אין ישראל. ניין! ער האָט איינמאָל אָפּגעזאָגט, וועט ער מער זיין באשלוס ניט בייטן. ער וועט איצט די צייטונג אוועקלייגן. זאָל זיין וויב פּראדל ניט באמערקן זיינע שטימונגען. זי דערגייט אים אזוי אויך שוין גענוג די יאָרן, אז אלע צרות נעמען זיך פון אים! וועלן ער זאָל ניט געווען זיין אזא קאָכלעפל, וואָלט אפשר צו דעם ניט געקומען! שטענדיק האָט מען נאָר געהאלטן אין איין רעדן פון ישראל, האָט זיך עס צום קינד צוגעקלעפט ווי אַ טשיקלע. צום סאָן האָט זי אַ זאָג געטאָן:

— וואָס זיצסטו דאָרט ווי אַ גולם? מען דאַרף דאָך עפּעס טאָן?

— וואָס דאַרף מען טאָן?

— אויב ער פּאָרט, דאַרף מען דאָך אים עפּעס באָזאָרגן! האָסט דאָך דאָרט פּראָטעקציע... אפשר וועסטו דאָרט אוועקשרייבן בריוו...

— מאכסט דיר נאָריש! רעדסט דאָך טאקע ווי אַ אידענע! וואָס וואָלסטו געוואָלט, מען זאָל אים דאָרט מאכן פּאָר אַ געגנראל?

— כ'דאַרף ניט קיין אידישע געגנראָלן!... זאָג מיר, איך פּאָרשטיי דיר אינגאנצן ניט! מען דאַרף אים ארויסהעלפן צו ניט? זאָג אַליין?

— שוין געהערט מיט אים! ער וויל בשום אופן ניט! ער פּאָרט אין אַ קיבוץ! וואָס מען וועט אים געבן, וועט ער אלץ אוועקגעבן אין קיבוץ!

— שוין געהערט אזא געשיכטע? וואָס טוט זיך דאָ?

— ד —

די טיר האָט זיך אויפגעעפנט. שלמה וויינגארטן איז אריין אַ פּאר סאָפעטער, זוכנדיק מיט די אויגן אין אלע ווינקלען:

— וואו איז ער דאָרט?

— וועמען מיינט איר?

— אייער גנביש צדיק!

— וואָס האָט איר געזאָגט?

— וואָס מאכט איר זיך אזוי ניע בע, ניע מע? איר מיינט טאקע יא אז ס'איז הפקר אַ וועלט! איר מיינט אז מיר וועלן שווייגן? קיין איין סענט וועלן מיר ניט געבן פּאר ישראל! וואָס מיינען זיי זיך דאָרט?

— וואָס רעדט איר? רעדט קלאָרע וועדטער, סעניאָר וויינגארטן! אסיר צו מיר פּאשטייען אייך!

— איר ווייסט ניט?! עס גלויבט זיך מיר אינגאנצן נישט! איר נעמט מיר אייפן זיכער? וואָס פּאר אַ קאָמעדיע שפּילט איר מיט מיר! טאקע

אביסל פראסטער פון אייך. נאר אין באד אריין קען מען מיר ניט פירן!

— ער האט דאך איר צוגערעדט...

— וואס?..

— יא, פארפירט!

— כ'גלויב ניט אויף מיין זון!

— וואס מיינט איר?

— מיין זון האט פארפירט אייער טאכטער? אוממעגלעך!

— אוי, א בראך, נאך דאס האט מיר געפעלט! ניט דאס מיין איך! מיין טאכטער איז אזוי ארנטלעך ווי אייער זון! כ'מיין, ער האט דאך איר צוגערעדט צו פארן מיט אים אין ישראל. אנדערש האט ער ניט געוואלט!

— דאס איז עס? — האט בעני אנגעהויבן שמייכלען. איר האט אנגעהויבן פלוידערן!.. וועז איר וואלט געקענט א קוק טאן אין שפיגל, וואלט איר געזען ווי דער גאנצער חורבן בית שני ליגט דאך אויף אייער פנים. פע... שעמען מעגט איר זיך! איר האט דאך מיר אינגאנצן איבערגעשראקן. נאך גוט וואס די אלטע מיינע איז איצט נישטא. כ'בין זיך פשוט מחיה וואס זי זיצט דארט איצט ביי דער „וויצא" אויפן טיי־אוונט, אז ניט וואלט איצט געווען חורבן ירושלים. זי וואלט דאך געווען אוועקגעלשט, הערנדיק אייך רערן. כ'האב דאך געמיינט מי יודע וואס... איין קלייניקייט! א מענטש דערלאנגט עס לשון. זעצט זיך אוועק, באראואיקט אייך. מיר וועלן זיך אדורכשמועסן! מיר זענען דאך מענער וועלן מיר זיך קענען פארשטיין! אייך איז דאך אפילו אין דעם זינען בעסער פון אונז. אט זאגט אייך אייער מיידל אלץ. מיינער האט דאך פארשלאסענע ליפן. מען דארף דאך ביי אים ארויסרייסן א ווארט. מיר ווייסן דאך אינגאנצן ניט פון דער דאזיקער „פארשוועדונג"... וואס פאר אן אומגליק זעט איר אין דעם? עס איז דאך א שידוך מן השמים! וואס קענט איר און איך וויסן? היינטיקע קינדער. די אייער זענען היינט קליגער ווי די הינער!.. מען האט עס שטענדיק געזאגט... עס איז נאך היינט דאס זעלבע, גארניט געביטן.

שלמה האט זיך געפילט אביסל א פארשעמטער פאר זיין ארייגלויפן אן אן אטעם. ער האט מיטאיינמאל בליצארטיק א טראכט געטאן. נאך אלעמען האלט מען דאך ביי ווערן מחותנים... וועז עס וואלט געווען אויף דא צו פארבלייבן, וואלט עס געווען א גליק שידוך. בעסערס האט מען זיך דאך ניט געקענטווינטשן, איז ווי קען ער טאקע אריינלויפן מיט אזא געוואלד? ער האט מיטאיינמאל דערפילט אז דער פנים ווערט אים רו־ט, אז עס הויבט אים אן עפעס קיצלען אונטער דער הויט, ווי מוראשקעס וואלטן אים ארומגעקראכן אויפן לייב. ער האט א זאג געטאן:

— איר נעדענקט דאך ווי מיר האבן מיט עטלעכע חדשים צוריק געשמועסט יום כפור אין שול. מיר האבן חלילה עפעס אויסצווזעצן קענן

אייך? איך האָב דאָך אייך אליין געבעטן איר זאָלט אייער חיימען פון די געדאַנקען ארויסשלאָגן. דעם גרעסטן נדן וואָלט איך געגעבן! זעט אפשר קענט איר נאָך איצט פּועלן. כ'צי זיך ניט צוריק!

— וואָס געפעלט אייך אזוי ניט ישראל?

— ישראל געפעלט מיר זייער און זייער! איין קלייניקייט א אידישע מלוכה! מיר וועלן נאָך אליין אויך אמאל מאכן א לוסט־רייזע. אבער איך בעט אייך, טוט מיר די טובה, ווערט זיך אדורך מיט אייער זון. זאל ער איר צורו לאָזן.

— כ'וועל ניט רערן! כ'האָב זיך פיינט נאָריש צו מאכן!...

— זאָגט מיר כ'בעט אייך, וואָס וועלן זיי דאָרט טאָן?

— דאָס וואָס אלע טוען!

— איר לייענט ניט קיין צייטונגען? די כסדרדיקע צוזאמענשטויסן. מיינע האָט דאָך שיער ניט אוועקגעהלשט. זי איז דאָך אינגאַנצן קראַנק געזוארן פון דער געשיכטע. זי האָט דאָך דער טאָכטער שיער די האָר פון קאָפּ ניט אויסגעריסן. די טאָכטער האָט געווויינט און געשריגן אז עס קען אַנדערש ניט זיין.

— וואָס האָסטו דערזען אין אים?

— כ'האָב אים ליב!

— ער זעט דאָך אויס ווי א חסידל!

— מיר געפעלט ער!

— שוין ניט געהאַט זיך אין וועמען צו פאַרליבן!...

— אָן אים וואָלט איך אויך געפאַרן אין ישראל!

— אזוי האָט ער דיר אָנגערעדט!...

— ניין, ער האָט מיר געפּראַוואט אָפּרערן, אז איך וועל זיך ניט קענען צוגעוואוינען צו אזא לעבן.

— נו יא, עס פעלט דיר דא דען עפעס? וועסט געפינען א צוויי־טן. איך וועל אַיין אַפּאַרטאַמענט הויז אָפּשרייבן פאר אייך. אין די ביזנעס זועט מען אים אריינענעמען. באַדענק זיך און הער זיך אויף נאָריש צו מאכן. די ראַמאַנטיק איז גוט בלויז פאר די ביכלעך! כ'האָב אויך אמאל געליענט ביכלעך!...

— מאַמע, כ'האָב שוין באַשלאָסן! איך וויל זיין גליקלעך און ניטער מיר ניט!

— וועסט דאָך דיר אָפּקויפן אויפן גאַנצן לעבן! טאָכטערשע באַדענק זיך וואָס דו גייסט טאָן! עס וועט ניט געשען! כ'וועל ניט דערלאָזן! כ'וועל אים די אויגן אויסדראַפּן, זיך אריינגעשאַרט ווי א גנב און צוגענגעבט מיין טאָכטער! אויף דערויף האָב איך די כחות אוועקגעגעבן. ניין, עס וועט קיינמאל ניט געשען.

— וועל איך זיך דערהרגענען!..

— וואָס האָסטו געזאָגט?

— כ'האב ניט צו וואס צו לעבן, אויב איך קען ניט לעבן מיין לעבן!...
— א מיידל זאל ניט פאלגן טאטע מאמע. עס וועט מיר ניט גוט. כ'וועל זיך א מעשה אנטאן! כ'וועל עס ניט אריבערטראגן. ווי האב איך עס פריער ניט פארויסגעזען. זי האט א געשריי געטאן צום מאן:
— וואס שטייסטו ווי א גולם? טו עפעס! לויף, ראטעווע! זעסט דאך, ער האט דאך איר פארסמט! ער האט דאך איר א כשוף אנגעטאן!.. וואס ווילן זיי פון אונזער קינד! אזוי לאנג געוואלט אויף א שטיקל נחת...

דער פאטער האט א טראכט געטאן: „צו שפעט"! — נאר דער פרוי האט ער עס ניט געקענט זאגן. ער האט בלויז אנגעטאן דאס רעקל און אריבערגעפאפן צו די פאמעראנצ'ס חויז. כאטש ער האט דעם גאנצן וועג געטראכט אז איצט איז שוין דאכט זיך צו שפעט, האט ער דאך ניט פארלוירן די האפענונג.

— ה —

נאך דעם גרויסן קריזים וואס איז פארגעקומען ביי די פאמיליעס פאמעראנץ און ווייגארטן, ניט קענענדיק אפוועגדן די איינגעשפארטקייט פון די קינדער, האבן די מחותנים אגעהויבן רעדן פון א חתונה וואס דארף געפראוועט ווערן מיט גרויס פאמפ. עס דארף זיין א חתונה וואס זאל שטורעמען האוואנא. יארן שפעטער זאל מען האבן פון וואס איבערצורעדן. מען וועט ברענגען צוויי ארקעסטערס. די בלומען דארפן באצירן דעם זאל ביזן סופיט. די מאכלים דארפן זיין טיילוויז היגע און א סך דארף געברענגט ווערן פון מיאמי. צום אויפרופן דארף אויך זיין א גאנצער באנקעט. די פרויען האבן שוין אנגעהויבן רעדן פון זייערע קליידער, צו מען זאל פארן קיין ניו יארק ברענגען די שטאפן, אדער מען וועט עס באקומען אויפן פלאץ? און אט זענען טאקע די קינדער אריינגעקומען: מיין טאכטער קען די מאדעס. זי דארף ווסן.

— מען דארף דאך שוין אנהויבן טראכטן פון חתונה. עס ווערט דאך צו שפעט! מיר שמועסן דא וועגן די קליידער. די ארקעסטערס מיט די בלומען וועט איר באזארגן.
— וואס פאר א ארקעסטער און וואס פאר א בלומען? וועגן וואס רעדט איר?
— וועגן וואס וועלן מחותנים רעדן! פון א חתונה!
— מיר וועלן שטעלן א שטילע חופה! האט די טאכטער אזוי קאלט ווי מעגלעך א זאג געטאן.
— וואס?...

— צו וואס די אלע זאכן! ווער דארף די אלע צערעמאניעס? א טאג נאך דעם איז נישטא וועגן וואס צו רעדן. עס איז דאך סתם אזוי ארויס־געוואלפן צען טויזנט דאלער.

— כ'וויל עס מער ניט הערן! איך הלש אוועק!

— איך וועל ניט דערלאזן! דערויף קינדער געהאדעוועט! און אז מען פאַרט אין ישראל דארף מען שוין ניט חתונה האבן? איר האט זיך פאַרלייגט אונז אנצוטאָן צרות! וואָס זייט איר שטיינער, צו קינדער? האט איר טאקע גארניט קיין רחמנות אויף טאטע מאמע?.. האט די צוויטע מחותנתטע אנגעהויבן רעדן, אז די ליפן האבן ביי איר אנגעהויבן ציטערן.

די מענער מחותנים האבן אויך רעוואלטירט. אלץ האבן מיר נאכגעגעבן, נאר דאס ניט! עס וועט זיין א גרויסארטיקע חתונה! דאס איז שוין אונזערס א זאך! מיר וועלן מאכן א התונה אז איר וועט האבן צו דערציילן פאר קנידס־קינדער אין ישראל.

דאס יונגע פאַרל האט אנגעהויבן אונטערשמייכלען. אין די אויגן פון די עלטערן האבן זיי ארויסגעלייענט, אז אויב עס וועט ניט זיין קיין התונה וועלן די עלטערן זיי עס קיינמאל ניט מוהל זיין... נאכאלעמען איז עס ניט קיין פרינציפיעלע איינשטעלונג... זיי האבן דאך שוין גענוג מיטגעמאכט. די גרעסטע וואנט האבן זיי שוין אדורכגעבראכן. א חתונה, זאל זיין א התונה... זאלן זיי האבן נחת און גליק. יעדער איינער האט זיין אופן פון זיין גליקלעך. זיי זענען דאך איצט די גליקלעכסטע מענטשן. זיי פילן זיך שוין ווי חלוצים וואס שטייען אויף דער וואך, היטן די גרעניצן פון זייער לאנד און זייער גליק...

א יאר און צוויי זענען אוועק. זיי האבן בריוו געשריבן פול מיט גליק. די צופריידנקייט האט ארויסגעלאכט פון די שורות. אויב ס'איז דא גליק פאר א מענטשן, איז עס אין דער אידישער היימלאנד. און איינער א בריוו איז אנגעקומען צו די ווייננארטנס א צווייטער צו די פאמעראנצס. עס האט געאטעמט מיט לעבן. זיי האבן געלאזט וויסן דאס אויף וואס די עלטערן האבן זיך די אויגן אויסגעקוקט און שטענדיק אין די נעכט געטראכט: ווען וועט קומען דאס גליק?

יא, טאקע א אינגעלע איז געבוירן געוואָרן. משה דוד האט מען אים א נאמען גענעבן נאך די צוויי זיידעס. און פאר ישראל איז אויפגעקומען א נייער איד.

דער טעלפאן האט זיך צעקלונגען ביי די מחותנים:

— מזל טוב מחותנים!

— מזל טוב!

— דער נחת זאל נאר ניט פארשטערט ווערן!

— אפשר וועלן מיר דאך א טראכט טאן וועגן ישראל?

— דערווייל מחותן, בלויז א לוסטרייזע. עס וועט קיינמאל ניט ווערן צו שפעט איינצופאקן די בעבעכעס. עס איז ניט צו שפעט.

1956 — 1957 תשי"ז — 5717

R. DIAZ & Co.

AGENTES GENERALES PARA CUBA

DE LA

Zim-Israel Navigation Company

EDIFICIO CORREDORES DE ADUANAS

Oficios 154 y 156 Telf. W-5767

La Habana

FELICITAMOS SINCERAMENTE A NUESTROS CLIENTES Y AMIGOS DE LA COLONIA HEBREA DE CUBA EN LA FECHA DE SU AÑO NUEVO Y HACEMOS VOTOS POR SU FELICIDAD Y PROSPERIDAD

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

De Nueva York a los Puertos Mediterraneos e

ISRAEL

A BORDO DE LOS TRASATLANTICOS DE LUJO Y LA FLOTA MODERNA DE

ZIM *Lines*

Consulte a su Agente de Viajes o a los Agentes Generales en Cuba, de
ZIM ISRAEL NAVIGATION COMPANY, LTD.
R. DIAZ & CO.
Edificio Corredores de Aduanas:
Oficios 154 - Telf. W-5767
לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

guayaberas

Comodoro

únicos fabricantes:

JOSE A. RODRIGUEZ Y CIA.,

PALACIO DE CRISTAL
Aguiar 569 esq. a Muralla, La Habana.

Finísimos juegos de plata Sterling y metal plateado de los más famosos fabricantes, entre los que podrá seleccionar el de su agrado y adquirir las piezas que desee.

Una casa de lujo con precios populares

JOYERIA **Versalles**

El Palacio de los Regalos

NEPTUNO 164 frente al Cine Encanto.

אט איז דער יום-הדין...

פון הרב מאיר ראזענבוים

●

די צייט האָט אָפּגעשטופט נאָך אַ יאָר פון אינזער לעבן, אויפן אידישן קאַלענדאַר האָבן זיך געביטן די ציפערן, פון תשט"ז אויף תשי"ז, דאָס מיינט אַ יאָר ווייניקער דאָ, אַ יאָר נעכטער אַהין... עס קלינגט פעסימיסטיש אָבער דער אמת איז שטענדיק אזוי. און דערפאַר האָבן מענטשן, וואָס גלייבן זיך אָפּנאַרן, פיינט דעם אמת.

מיט יאָרן צוריק, וועו איך בין נאָך יונג געווען, וועו עס פלעגן קומען צוגיין די הייליקע, ימים נוראים טעג און עס פלעגט זיך אָנפאַנגען, אזוי צו זאָגן, דער סיזאָן פון תשובה און תפילה און כמעט אַלע, וועלכע זענען אפילו אַ גאַנץ יאָר נישט געווען קיין גאָר אָפּגעהיטענע אידן, פלעגן אָנפאַנגען אָנצופילן די שוהלן און מען פלעגט באַשיינפערלעך זען וויי וועלן סטאַטשטשנער, בכבודיקער, ווי זיי ענדערן זייער אויפפירונג, טוען מער מצוות און מעשים טובים און וועלן בכלל בעסערע מענטשן, פלעגן איך מיט געוואַלדיקן אינטערעס זיי באַאַכטן אין אַ שטאַרקער רעספעקט געפיל צו זיי פלעגט מיר ארומנעמען. איך ב"ע: טראַכטן: גיב אַ קוק וויי דער פאַרהויליענער איד אָנטפלעקט זיך פון זיי, אזוי ליכטיק, אזוי דערהויבן. איך פלעג זיך נישט קענען אָפּוואונדערן פון דעם אייגנאַרטיקן אידן־חן וואָס פלעגט אַראָפּשיינען פון כמעט אלע פון זיי.

שפעטער וועו איך בין עלטער געוואָרן און בין געווארן אַ שליח ציבור און פלעג זיך שטעלן, ראש השנה אין יום כיפור, דאָוונען מיט אַזאַ ע"ה וואַרעמע, אידעלע און ערנסטע אידן, פלעג אוך דערשפירן אַזאַ רוחניותדיקן חיות, אַזאַ נשמהדיקע באַגייסטערונג פון אַ „כל עצמותי תאמרנה", כמעט אלע מיינע גלידער פלעגן דאָוונען, נישט נאָר מיינע ליפן, מיין שטימע, נאָר מיין הארץ, מיין מוח, מיין גאַנצער איך, פלעגן אויפגיין, אין דעם אויסזינגען און אויסטייטשן די תפילות אין שטענדיק פלעג איך זיכער זיין, אז די תפילות וועלן אָנגענומען, וואָרום וויי קען דען אַנדערש זיין, וועו אידן דאָוונען מיט אזויפיל הארץ, נשמה אין התכבות, פאָר אַ גוטן אייגענעם רבונו ש' עולם, צו וועמען מען פילט אזוי נאָענט, אזוי אייגן... און אפילו מיין מידקייט נאָכן דאָוונען, פלעגט זיין אַזאַ זיסע מידקייט, וויל איך פלעג פילן אז איך האָב עפעס דערגרייכט און מיר מעגן זיין רואיק.

אָבער ווי אַנדערש איז עס הײַנט אַדער אין די לעצטע יאָרן דאָ. ווי שווער קומט עס מיר אָן זיך אריינצוריײַסן אין דער ימים נוראימדיקער שטימונג. אַז דער גאַנצער אָרום איז אזוי פּוסט, אזוי שרעקלעך וואַכעדיק, אַז די ימים נוראימדיקע אָטמאָספּערע איז באַהערשט ר"ל מיט דעם גייסט פון קנאה, שנאה און רכילות. אָך, ווי מוראדיק טרויעריק זענען אַזעלכע ימים נוראימ'ס, נישט איינמאָל ווילט זיך ווײַנען פּאָר בענקשאפט נאָך די גע־פילן פון די הײַליקע טעג.

אָבער וואָס וועט דאָ העלפן ווײַנען, אַז ביי אַ גוסס העלט שוין ניט קיין ווײַנען. צו וואָס זיך אליין אָפּנאַרן, דער עלטערער דור אין ישוב קובֿא, האָט נעקראָנען אַ מעכטיקן קלאַפּ און האָלט ביי גייסטיקער גסיסה. איר ווייסט וועז איך טראַכט זיך אריין אין אַ סך פון די עלטערע אידן און זייערע אויפ־פירונגען, זע איך פּאָר זיך אַ קאַפּיע פון דעם טרויעריקן קאַפּיטל וואָס רופט זיך אין אָמעריקע „דזשוועניל דעליי־קווענסי" (יוגנטלעכע פאַרברעכעריש־קייט). וואָס מיינט איר שטעלן זיי מיט זיך פּאָר?, קינדער וואָס שפּילן די ראָל פון שטאַרקע און הײַלן ווייזן, אַז זיי האָבן פּאָר קיינעם קיין מורא נישט, טוען זיי אַפּ די ערנסטע פאַרברעכנס, צו ווייזן סיי טאַטע מאַמע אין כּיי דער פּאָליציי, אַז זיי טוען וואָס זיי ווילן און האָלטן זיך פּאָר גרויסע העלדן, זיי שטעקן אַלעמען ארויס א צונג און שרייען — טוט מיר עפּעס. לײַדער זענען פּאַראַן עלטערע, וועלכע זענען נישט דרעוואָקסן און שטעלן מיט זיך פּאָר, דעם זעלבן טיפּ און די זעלבע געפּאָר און רעדט מיט זיי זענען זיי גאָר די העלדן...

און וועמען זאָל דער יונגער דור נאָכ־נײַן? אַז איר וועט עפּענען די ביכלעך פון די נישט דערוואַקסענע, וועט איר זיך כסדר אָנטרעפן מיט דעם שאבלאָ־נעם וואָרט המשך. פּרעגט זיך: המשך פון וואָס? וואָס זאָל די יוגנט ממשיך זײַן? די פּראָסטקייט, די עם־הארצות, די חוצפּה? דאָס גלוסט זיך זיי נישט דער יוגנט, קוקן זיי שוין גיכער צו אַסימילאַציע. און לאָזט מיר אייך מגלה זײַן נאָך א טרויעריקן אמת. די מגפה פון געמישטע היראָטן, איז אין פּאַרגאַנגענעם יאָר געווען מער וו' פירפאַכיק לגבי די אַלע יאָרן וואָס איך בין אין קובֿא. אין דער צייט וואָס עס געפינט זיך א בליענדיקע אידישע יוגנט ביי אונז, זוכן די הערצער און די אויגן פון אַן אַלארמירנדיקער צאָל, זייער גליק אין דער גויאישער וועלט. ווייסט איר ווי אזוי עס איז געקומען צו דעם? הויפּטזעכלעך איבער דעם פּשוטן טעם! די אידן דאָ האָט זיך פאַרגלוסט צו זיין מאַדערן. די צרה איז אָבער אַז זיי ווייסן נישט ווי אזוי מאַדערניזים איז נישט אַלעמאָל שלעכט, אָבער מ'דאַרף ווייסן ווי זיך צו באַנוצן דערמיט, אוב צו פּאַרשענערן דאָס אַלטמאָדישע, אָבער בשום אופן טאָר־מען נישט דאָס אַלטע געזעלעך פּאַרניכטן. דאָס מיינט אוועקווארפן דאָס וואָס איך האָב אין בין, פּאַר עפּעס וואָס איך ווייל ערשט דערגרייכן און ווייס נישט ווי אזוי.

וואָס וואָלט איר געזאָגט אויף אייר־נעם, אַן אַרעמען מענטשן, וואָס האָט אַן אַרעמע היים אָבער האָט אַן אוצר. וואָס איז ביי אים זייער טייער. א בילד פון זיין אַלטער און ליבער מאַמען אין אַ אָפּגעריבענעם ראָם וואָס הענגט אויף דער ליימענער וואַנט. פּאָסירט אַז ער ווערט פּלוצלינג רייך, קויפט ער זיך א נייע דירה מיט רייכע מעבל אוי

וואַרפט נאָטירלעך ארויס די אלטע, צעברעכענע זאַכן, אָבער מיט זיי וואַרפט ער אויך ארויס דאָס בילד פון זיין מאַמען מיט דער צעברעכענער ראָם. ווילנדיק דאָך האָבן צום רימעל אויך אַ בילד פון אַ מאַמען, קויפט ער אַ בילד פון אַן אויסגעפוצטער דאָמע אין אַ טייערער גאָלדענער ראָם. הענגט דאָס אויף אין זיין רייכן סאַלאָן און זאָגט זיינע נייע פרייַנט, אַז דאָס איז זיין מאַמע. ווי וואָלט איר געדענקט פון אַזאַ פאַרשוין? יאָ איר וואָלט פאַרשטיין, וועַן ער נעמט דאָס אלטע, אָפּגעריבענע, פאַרשטויבטע בילד, פרישט עס אויף, פוצט עס אויס אין אַ גאָלדענעם ראָם, און הענגט דאָס אויף אייניעם פון די פּראָמינענטסטע ערטער פון זיין נייער רייכער היים. דאָס וואָלט געווען אי שיין פאַר אים און אי אַ כבוד פאַר דער מאַמען.

צו פירן זיך אַ סך פון אונז נישט אויף ווי דער ערשטער? וועלנדיק מאַכן דערניזירן דאָס אידישקייט, בייטן זיי עס אינגאַנצן איבער, פאַר עפעס אַנדערש, וואָס איז פרעמד און גויאיש, פון וואָס עס כאַפּט שוין מימש אַן אָן עקל? און אָן בושה און אָן שום הרפּה שרייען זיי אין נאַרן אָפּ, אַז דאָס איז זייער מאַמע, די אלטע אידישע טראַדיציע?

און כאטש „לא אלמן ישראל", נאָר באַראַן אַביסל אידן וואָס הענקען אַנדערש, וועמען עס טוט אפילו זייער ווייַ צוצוזען ווי ביזן פאַלמעסט דאָס אַרעמע ביסל אידישקייט און מען צעריסט עס אויף ברעקלעך, אָבער וואָס טוען זיי? זיי האָבן אַנגענומען אַ פּילע מיל מיט וואַסער און שווייגן. אויב עס האַרט זיי און עס טוט זיי ווייַ און זיי שווייגן, וואָס מיינט דאָס אויב נישט יאוש? אפּנים אַז זיי פילן זיך צו שוואַך און מוראדיק אָנצופּאַנגען מיט די נישט דערוואַקסענע...

און טראַכטנדיק וועגן דעם, איז מיר איינגעפאַלן, אַז אין דער קריאה פון דעם ערשטן טאָג ראש השנה, לייענען מיר וועגן אַן ענלעכער טראַגעדיע:

א מוטער וואָס הייסט הגר, האָט אַ זון וואָס הייסט ישמאל, וועלן זיי ארויס געשיקט פון דעם הויז פון אברהם. בלאָנזשענדיק אין דער מדבר, נייט זיי אויס דאָס ביסל וואַסער פון דעם לאָנל וואָס מען האָט זיי מיטגעגעבן און זיי האַלטן אין אויסגיין פון דורשט. די מוטער, נישט קענענדיק צוקוקן וו׳ איר קינד מוטשעט זיך, נעמט זי דעם אינגל, לייגט אים ארונטער אונטער איינעם, פון די דערנער ביימלעך, גייט אוועק ווייטער, אום נישט צוזען ווי דאָס קינד שטאַרבט און זעצט זיך ביטער ווייַנען.

פלוצלינג דערשיינט אַ מלאך און פרעגט „מה לך הגר?" וואָס איז דיר הגר וואָס ווייַנסטו?, די פראַגע פון דעם מלאך צו הגר, האָב איך קיינמאָל נישט געקענט פאַרשטיין, אויב א מלאך, האָט ער דאָך זיכער געוואוסט פאַרוואָס הגר ווייַנט, וועלכע מאַמע וואָלט נישט צוזאַמענגעבראַכן אונטער לייכטערע אומשטענדן? דאָרום גלויב איך, אַז דער טייטש פון די ווערטער „מה לך הגר" איז נישט: וואָס איז דיר הגר? ווייל דער מלאך האָט נעמי געוואוסט וואָס עס קומט פאַר אין דער מוטערס האַרץ, נאָר „מה לך הגר" איז א פאַרוואורף: וואָס איז מיט דיר הגר! אזוי טוט א מאַמע? איז זיך מייאיש, גיט אויף האָפענונג און זעצט זיך אוועק ווייַנען? דאָס איז נישט דער וועג! רייסן די ערד באַראַפּסטי נראַבן מיט די נעגל, אפשר, אפשר וועסטו געפינען וואַסער, פון א קוואל פון א טייכל פון א רינשטאָק, וועד

ווייסט אוּן דו, דו זיצט אוּן וויינסט? אוּן דער סוף איז טאָקע „ויפתח אלקים את עיניה ותרא באר מים", זי האָט געעפנט די אויגן, געזוכט, האָט זי טאָקע געפונען. עס שטייט נישט אז גאָט האָט באַשאַפן א נייעם קוואַל מיט וואַסער, נאָר עס שטייט, אז זי האָט געעפנט די אויגן האָט זי דערזען.

יא אין דעם האַנדלט זיך, אין יום הדין פרעגט מען אונז: „מה לך יהודי?" וואָס איז געשען מיט דיר, דו איד? דו, וואָס דו האָסט אַלע דיינע יאָרן זיך מוסר נפש געווען פאַר דיין אמונה אוּן תורה, האָסט געליטן פין דער גאַנצער גוויאישער שנאה מיט איר גרויזאַמקייט אוּן אומרחמנותדיקייט אוּן האָסט זיך געהאַלטן פעסט, אוּן מיטאַמאָל ביסטו אזוי אָפהענטיק געוואָרן? איז דאָס דער פלאָן פון זיצן מיט פאַרלייגטע הענט, געבן א קרעכטס אויף דעם וואָס דיינע קינדער גייען אוים פון גייסטיקן דאָרשט, גייען אַוועק פון דיין פאָלק אוּן דיינע טראַדיציעס אוּן דו, לאָזט זיי איבער אונטער א בוים פון גיפטיקע שטעכלקעס, פון דעם נייעם מאָדערניזם וואָס פירט ניכעו, צו שמד אוּן געמישטער הייראַט? יא ליבע אידן, אָט איז דער יום הדין! אוּן אָט איז די טראַגישע שאלה, אוּן קיין שום אַנדערע באַנאַלע אוּן אַבסורדע שאלות וועלן אויף דער שאלה נישט ענטפערן. דער ענטפער אין אז מיר מוזן אַלע, יא טאָקע אַלע, תשובה טאָן, זיך באַטראַכטן אוּן צוריק אַרויפגיין אויפן דרך ד', וואָס איז אַלע מאָל, מזלדיק אוּן זיכער אוּן אזוי ארום דערגרייכן א שנת חיים ושלום, אין וועלכן מיר זאָלן אויסגעלייזט ווערן פון אַלע צרות.

„תכלה שנה וקללותיה תהל שנה וברכותיה".

Esté al tanto de la hora...

al llamar por Larga Distancia...

Desde las 7 P. M. cada día de la semana y durante todo el día del domingo las tarifas de Larga Distancia son más económicas.

Durante esos períodos, en que recesan las actividades comerciales, los circuitos están más expeditos.

Desde su casa, de su finca, de la playa o de cualquier otro lugar donde usted se encuentre, puede obtener la comunicación deseada con rapidez y economía.

LDN.18
12-49

Cuban Telephone Company

Azze Hosiery Mills, S. A.

FABRICANTES DE

Once ~ Once

Enamorados No. 165 (Santos Suárez)

Teléfonos I-8585 e I-8586

presentan:

- NYLON MALLA TROPIKAL
- NYLON MAGICO
- COLORAMA
- TEJIDO MULTI-PLY
- PUNTO RETENIDO
- NYLON BORADO
- TEJIDO INGRAIN
- JUNIOR
- BALLERINA

Y UNICOS CON TRIPLE VIDA

FELIZ AÑO NUEVO 5717

ימים נוראים געדאנקען

פון יוסף חצור

בניסן נגאלו — בתשרי עתידין להגאל, אין חודש ניסן זענען אידן אויסגעלייזט געווארן פון מצרים און אין חודש תשרי שטייט זיי פאר נאכאמאל אויסגעלייזט ווערן פונם גלות. אזוי זאגט א מימרא פונם תלמוד. און אויב אונזערע חכמים האבן געדענקט אז די גאולה און באפרייאונג פון אידישן פאלק דארף קומען אינם חודש תשרי, איז דאס נישט ווייל זיי האבן געוואלט טרעפן דעם קץ הימים, נאר ווייל זיי האבן געהאט די איבערצייגונג אז אינם חודש תשרי, אנהויב פונם נייעם יאר ווערט דורך יעדן איד געמאכט א חשבון הנפש, א באלאנס פון זיין געווישן, ער פארטראכט זיך וואס ער האט אפגעטאן אין משך פון פארגאנגענעם יאר און וואס ער זאל ווייטער טאן כדי פארריכטן די פעלערן, וואס ער איז באגאנגען אין דער פארגאנגענהייט. און אזוי ווי עס ווערט געמאכט דער באלאנס און חשבון הנפש פונם יחיד, ווערט אויך אין די טעג פון די ימים נוראים געמאכט דער חשבון פונם כלל. אידן האבן זיך פארטראכט ווענן פארגעקומענעם אין משך פון פארגאנגענעם יאר, ווענן די צרות און פורענויות וואס זיי האבן געהאט אויסצושטיין אין גלות און עס האט זיך ביי זיי דער־ווקט די טיפע בענקשאפט נאך גאולה, דער פארלאנג פון אויסלייזונג, די שטרעבונג צו באפרייאונג. און מיטן אנקומען פונם דאזיקן צושטאנד פון דערוואכונג ביים אידישן פאלק, מיט דער פארשטארקונג פונם געפיל פון בענקשאפט און פארלאנג אויסגעלייזט צו ווערן, האט זיך אויך דער־נענטערט די מעגלעכקייט פון גאולה. ווייל באפרייט ווערן קען א פאלק נאר דאן, ווען עס איז פארן דער פעסטער ווילן אראפצואווארפן פון זיך דעם יאך פון קנעכטשאפט, דער שטארקער פאר־לאנג און באשלוס צו ווערן פריי. און דערביבער דארף די גאולה קומען אין תשרי, ווען דער אידישער מענטש איז מער נעוויגט צו נאכדענקען ווענן זיין באפרייאונג און טאן עפעס וואס קען דערנענטערן די גאולה. דעם זעלבן נעראנק האט אין אינזער עפאכע אויס־נערריקט דער נעניאלער אידישער פי־רער און ווייזאנער דר. הערצל, ווען־כער האט נעזאגט: אויב איר ווילט ווען דאס נישט זיין קיין לעגענדע. אויב נאר עס ווילט זיין דער פעסטער און אנטשלאסענער ווילן פון אידישן פאלק צו באפרייט ווערן, ווילט דאס פאלק דערגרייכן זיין ציל.

מיר דארפן אזוי ארום קומען צו דער מסקנה אז דער גורל פון אידישן פאלק

איז קודם כל אפהענגיק פון אונז זעלבסט. פון אונזער גרייטקייט צו פארטראכטן זיך וועגן אונזער צוקונפט, וועגן אונזערע פליכטן לגבי דעם אידישן כלל, אונזערע פליכטן פאר דער אידישער מדינה אין פארן ישוב אין ישראל, וועלכער איז דער אוואנגארד, וואס קעמפט פאר דער באפרייאונג פון גאנצן אידישן פאלק.

מיר דארפן געדענקען אז מיט דער עטאבלירונג פון מדינת ישראל איז נאך נישט דערגרייכט געווארן דער אידעאל פון אידישער גאולה. עס איז בלויז פארווירקלעכט געווארן דער ערשטער עטאפ פון דער אייפנאבע. וואס עס האט זיך געשטעלט אלס ציל די ציוניסטישע באוועגונג. דאס אידישע פאלק איז געווארן דער בעל־בית איבער זיין איינענעם שטיקל טעריטאריע, אח מיר זענען מער נישט אפהענגיק פון די פרעמדע הערשער אין אונזערע אנשטרענגונגן צו פארוואנדלען די מדבריות פון אונזער לאנד אין בליענדע פעלדער און גערטנער צו ברענגן אונזערע ברידער, וואס ליידן אין די גלות לענדער און זיי באוצען אויפן בארן פון אונזער איינענעם לאנד. אבער דער ענדע ציל פון אונזער באפרייאונג איז נאך וויט נישט דערגרייכט.

מיט דער גרינדונג פון דער אידישער מדינה האט זיך ערשט אנגעהויבן די דעאליזירונג פונם ציוויטן עטאפ פון אינזער אויפנאבע. פון דער ענטגיל־טיקער באפרייאונג, די גאולה וויזיע, וועלכע שיפינלט זיך אפ אין אלע אונזערע תפלות, אין די מיסטישע הלומות און בענקשאפטן אין משך פון דורות. אין די משיח באוועגונגען און צולעצט אין דער ציוניסטישער באוועגונג. דאס איז דער גאולה אידעאל. וואס אין אלע זיינע מאניפעסטאציעס רעדט ער וועגן אויסלייזונג פון גלות, פון צוזאמענעמען אלע צעזייטע און צעשפרייטע אידן פון דער גאדער וועלט און זיי קאנצענטרירן אין ארץ ישראל, צו פארוואנדלען דארט אלע אידישע אפנעפרעמדטע שבטים און עדות אין איין פאלק, וואס זאל רעדן איין שפראך און זאל זיין דורכגעדרונגען מיט דעמזעלבן נאציאנאלן באוואוסטזיין. און כל זמן די מערהייט פון אידישן פאלק געפינט זיך נאך אין גלות, כל זמן די גרעסטע טייל פון אידישן לאנד איז נאך פוסט און נישט באפרוכפערט פון אידישן שוויים און אידישער ארבעט, איז אונזער מיסיע נישט פארענדיקט, נאר זי הויבט זיך ערשט אן.

פערציק יאר — דערציילט די לע־גענדע — האבן אידן געמוזט וואנדערן נאך זייער באפרייאונג פון מצרים ביז זיי האבן דערגרייכט די טויערן פונם פארשפראכענעם לאנד. זיבעציק יאר האט גענומען זינט דעם אנהויב פון דער שיבת ציון באוועגונג ביז דער אנטשטייאונג פון דער אידישער מדינה און פיליכט נאך מער וועט דארפן דויערן ביז עס וועט דערגרייכט ווערן דער קבוץ און מיזוג הגלויות.

אין די טעג פון ימים נוראים, ווען אידן קאנצענטרירן זיך מאסנווייז אין די שולן אויף אפצוריכטן די תפלות אח זענען מער ווי שטענדיק געניגט צו מעשים טובים, צו פארטראכטן זיך וועגן זייערע פליכטן, וועגן די געוועל־שאפטלעכע און נאציאנאלע התחיבות'ן דארפן זיי זיך אויך אפגעבן א קלארן דין וחשבון וועגן זייער חוב צום אי־דישן לאנד, וועגן איינער פון די וויכ־טיקסטע מצוות און פליכטן, וועגן וועל־כער אונזערע חכמים האבן געזאגט אז זי איז שקולה כנגד כל המצוות, דאס

איז די כיצווה פון גאולת הארץ, פון אויסלייזן און פרוכטבאר מאכן דעם ישראל׳ס בארן, אן וועלכן עס קען נישט געמאלט זיין דער קבוץ גלויות. ווייל די ערד איז דער יסוד פון אונזער אר־בעט, דער פונדאמענט פאר אונזער באפרייאונג. נישט אומזיסט האט אין משך פון אונזער גאנצער גלות געשיכ־טע דאס אידישע פאלק געבענקט נאך ווידער־באהעפטונג מיטן בארן פון ארץ ישראל. די געאגראפישע וויטקייט פון ארץ ישראל האט נישט געשטערט דעם אידישן מענטש ער זאל נייסטיק ווייטער פארזעצן זיין פארבינדונג מיט דער ערד פון ארץ ישראל. אין אונז־ערע תפלות האבן מיר אלע מאל גע־בעטן וועגן שיבת ציון און זיך גע־וואונטשן לשנה הבאה בירושלים. מיר האבן מתפלל געווען און געבעטן אויף גשם דאן, וועו די אידישע פעלדער אין ארץ ישראל האבן זיך ענווידיקט אינם רעגן, און געפייערט די נאטור און אגריקולטור יום טובים לויטן ארץ ישראל׳ס קאלענדאר. דער אידישער מענטש איז נישט אוועק פון דער אי־דישער ערד אפילו וועו ער איז אויף איר מער נישט געוועסן. אין וועו עס איז איצט נאך א איבערריים פון כמעט צוויי טויזנט יאר ווידער אנאל אנ־געקניפט געווארן דער בונד צווישן דעם אידישן מענטש און אידישער ערד, דארפן מיר אבער נעדענקען אז ביז איצט איז בלויז א פינפטל פון אונזער קליינעם לאנד באזעצט אין באר־אובעט. 80% פון דער ישראל׳ס ערד שטייט נאך ווייסט און וואסט אויף דער רייע אויסגעלייזט צו ווערן, כדי זי זאל קענען געבן איר פרוכט דעם אידישן הארעפאשניק. וואס וועט זיך מיט איר באהעפטן.

אין די דאזיקע זאכן דארפן אידן זיך אריינטראכטן וועו זיי קומען ימים נוראים זיך צוזאמען אין די שולן. אוו מען דאוף דערביי נישט מורא האבן, טאמער וועט חס ושלום די אויפמערק־זאמקייט אפגעווענדעט ווערן פון די הייליקע תפלות. ביי אונז אידן איז דאך די שול קיינמאל נישט געווען בלויז און אויסשליסלעך א בית תפלה, א פלאץ וואו מען קומט נאר צום דאוו־נען. כי ביתי בית תפלה יקרא לכל העמים, מיין הויז וועט אננערופן ווערן א בית תפלה, א געבעט הויז פאר אלע פעלקער, זאגט זיך אין אונזערע הייו־ליקע שריפטן. פאר זיי, פאר די גויים, וועו זיי וועלן אנערקענען דעם איינציקן גאט, וועט זיין הויז זיי דינען אלס תפלה פלאץ. ביי די אידן אבער ווערט די שול אננערופן מיט די נעמען בית מדרש אדער בית כנסת. דער בית מדרש איז געווען דער פלאץ וואו מען האט געלערנט, וואו מען האט זיך פאר־טיפט אין אונזער אייגענעם ווייסן, א פלאץ וואו עס איז אויפגעשמידט גע־ווארן דער אידישער גייסט, די אידישע נשמה. א פלאץ פון וואנעט די אידישע אומה האט געשעפט כוח און אמונה פאר אונזער ווייטערדיקן קיום טראץ אלע צרות און גזרות.

און בית כנסת על שם מה? בית כנסת מיינט א פלאץ פון פארזאמלונ־גען, א הויז פאר צוזאמענקונפטן. זינט די אידישע שולן זענען געגרינדעט גע־ווארן האבן זיי געדינט אלס פלאץ פאר פארזאמלונגען, אלס געזעלשאפטלעך־ער און נאציאנאלער צענטער, וואו עס איז אנגעפירט געווארן די גאנצע אק־טיוויטעט וואס האט געהאט צו טאן מיטן אידישן געזעלשאפטלעכן לעבן. אין שול זענען געפראווט געווארן פריוואטע און געזעלשאפטלעכע אידי־

שע יום טובים, חתונות און בר מצוות. אין א עת צרה פלעגן אידן זיך צוזאמענעמען אין די שולן צו באטראכטן די מיטלען ווי אזוי זיך קעגנשטעלן ארער אפשרייען א גזרה. די שול איז פון שטענדיק געווען דער צענטער פון דער פארשידנארטיקער געזעלשאפטלעכער אקטיוויטעט. עס איז דעריבער נאטירלעך אז מיטן אנטשטיין פון דער חבת ציון באוועגונג האט אירארבעט זיך אנגעהויבן אין דער אידישער שול. די ערשטע ציוניסטישע פריידיקער האבן זיך געווענדעט צו די מתפללים מיט זייערע דרשות, כדי אויפוועקן ביי זיי די בענקשאפט נאך ארץ ישראל און די עסקנים האבן געבעטן ביי די שול אידן זייערע קאפיקעס אויף צו שטיצן די אנגעהויבענע ארבעט פון שיבת ציון. און די דאזיקע טראדיציע האלט אן ביז היינטיקן טאג. אין אלע שולן פון דער וועלט, בלויז מיט א אויסנאמע פון קלייע גרופן, זוערט ארגאניזירט די תשרי אקציע פארן קרן קימת. עס זוערט דערקלערט א מאביליזאציע פון געלט מיטלען פארן צוועק פון גאולת הארץ, כדי געבן דעם קרן קימת די כיגלעכקייט צו דערפילן זיין מיסיע, אויסצולייזן דאס לאנד, וואס איז דער יסוד פאר דער אויסלייזונג פון פאלק.

אין די טעג פון חשבון הנפש דארפן מיר נאך צולעצט געדענקען אז מדינת ישראל מאכט איצט דורך א מאמענט פון שווערן נסיון און אז פון אונז איז אין א גרויסער מאס אפהענגיק אז די אידישע מדינה זאל פון דעם דאזיקן פראוו ארויס א געשטארקטע אין פאלעסטיקטע און זאל מיט נייע כוחות קענען פארזעצן די פארווירקלעכונג פון אונזער צוויי טויזנט יעריקן חלום: גאולת העם און גאולת הארץ.

א גוט יאר וויטשן מיר אונזערע קליענטן און דער אידישער קאלאניע אין קובא.

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

Creaciones exclusivas de

ANTEX

Las Toallas que acarician al secar!

ד ע ג א ל א ק א מ ע ר צ י א ל
ביי יעדן אַיינקויף וואָס איר מאַכט!
פאַרלאַנגט די מאַרקעס

Refrigeración
Rafael Amengual R., S. A.

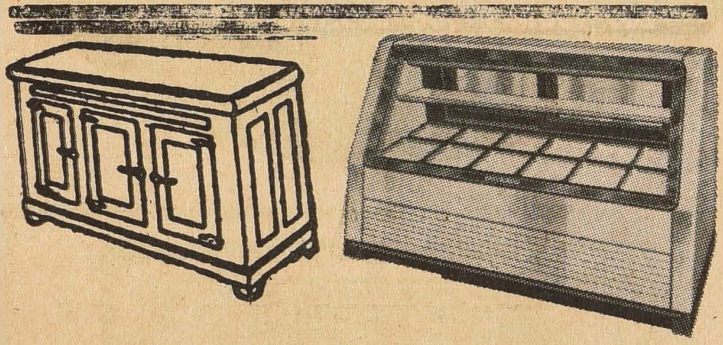
Salón de exhibición y ventas:

TERMINAL UNICA DE OMNIBUS

TELEFONOS: U0-0656 y U0-0642

EMPEDRADO, 452, esq. AGUACATE — TEL. M-6626

SERVICIO I-6343

REFRIGERACION — CARPINTERIA

AIRE ACONDICIONADO

HUSSMANM

SALUDAMOS SINCERAMENTE A NUESTROS CLIENTES Y AMIGOS DE LA COLONIA HEBREA DE CUBA EN LA FECHA DE SU AÑO NUEVO Y HACEMOS VOTOS POR SU PROGRESO, BIENESTAR Y PROSPERIDAD.

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

לידער...

פון אליעזר אַראַנאָוסקי

הר-ציון...

שיר-המעלות — יעדער טרעפּ איז אַן אות.
אַ ספירה פון שטיין. אַ רמז... אַ סוד...
וואָס פירט צו דער אייביקער אייביקייטס הויז,
וואו אַלץ אין אַרום תפילהט צו גאָט.

לאַבירינטן זיי שלענגלען זיך טיף אין דיין טראַבט.
שוין טויזנטער יאָרן ווי דוד דאָ רוט.
און איצט, אויך דעם קבר פון זיין פאַלק דאָ געבראַכט.
פון יודן-זייף, ציקלאָן און יריעות אין בלוט...

אין מיטן-נאַכט נעמסטו די כנור אַראָפּ.
שפילסט צו פאַרטרייבן מעלאַנכאָליע פון וועלט
און זעקס מיליאָן שטימעס הילכן דאָרט אָפּ:
וואו איז דער בורא? וואָס האָט ער געוועלט?

שפּאַלטן די קולות דעם הימל פון נאַכט.
ציטערן שטערן אין וועלטישן אַל: —
דוד, שטיל-אויפעט דיין פידל, דיין כאַר,
אַניט זענען אַלע, מיר אין פּאַרפּאַל...

פליען מלאכים, פון בורא שטאַפּעטן,
און די שכינה זי קניט אין געוויין: —
דו קענסט די וועלט פון חורבן נאַך רעטן
אַניט, וועט ניט בלייבן פון אַלץ קיין געביין...

שטיל איז די פידל. די קולות אַנטשוויגן.
די וועלט וועט שוין בלייבן, די וועלט וועט שוין תקומה'ן.
און עס ציען טאַג-טעגלעך איבער די שטיגן
אידן באַפרייטע און באַפרייען געקומען.

פון אַרבע כנפות העולם זיי שטייגן
צום קבר פון דור אויפן הר-ציון;
שטייען פאַרגליווערט, קוקן און שווייגן.
קומען באַוונדער און ווערן ווי איין.

פון די וועלט זינגט אַראַפּ דער תהלים.
יעדער טרעפּ איז אַ שיר-המעלות;
נעם דיין אַרעמען פאַלק און פּאַרהיל אים
ער זאַל מער שוין ניט וויסן פון יעלות...

דעם ערשטן טאָג אין ישראל...

אויפן ווייכן גראָז, הינטערן הויז,
האָב איך זיך געלייגט צו באַטראַכטן גאָטס וועלט;
דער צפון-ווינט פון גליל האָט מיך געלאַשטשעט, געקילט,
און די גראָזן אַרום האָבן מיין פּנים פאַרהילט.

כ׳וויים ניט ווי אזוי, אין שטילן אין קילן געזאַנג
זיי האָבן מיך פאַרשלעפערט. און איך בין געשלאָפן
גאַנץ לאַנג.
ווען איך האָב זיך אויפגעכאַפּט האָב איך זיך דערוואוסט —
זיי האָבן די גאַנצע צייט מיך געהאַלטן און געקושט.

דאָס האָב איך אין ערגעץ געפילט נאָר אויף דער
מאַמע-ערד
פון דעם אייגענעם לאַנד, פון דער אייגענער היים.
און איך האָב צוריק זיי ווי אַ קינד, כאָטש שוין אַ
דערוואַקסענער מאַן,
צוריק זיי געקושט און געהאַלטן, זאָל קיינער
באַמערקן, געהיים...

שפּעטער-צו, איבער די בערג פון ירושלים אַרום,
דאָ און דאָרט שוין באַגרינט, כאָטש דאָס רוב איז נאָך ג׳אָ,
מען זעט שיין די האָפענונג פלאַטערט ווי א
טייבעלע שטום
ווען אין חלל קראַקעט נאָך אַלץ פון חורבן די קרא.

כ׳זע דעם וואַלד פון גיבורים, וואָס האָבן ישראל באַפרייט
טערַאַסן מיט בלומען פאַר העלדן, ווי אייביקע
בלומען פאַר צייט
הויבן זיך העכער און העכער און פירן אין הימלען אריין.
עס בלאַסט די זון מיט די שטערן קעגן זייער
אָנדענקונגס שיין...

כ׳זע דעם אָרט, דעם גרויען, וואו זיין וועט דער
יער-קדושים,
וואו די מיליאָנען פאַרגאַזטע וועלן פאַראייביקט דאָ ווערן,
משה-בערל און פרומקע, רחל מיט אַלע די קינדער
וועלן צוריק דאָ אויפלעבן ווי בוימער גאַנצע געזינדער.

ליגט דאָרט אַ שטיין אויף גרויער, אַ זעקס-
מיליאָניקער טרויער
איז אין אים איינגעשלאָסן, וואָס ער קען וועלטן צערייסן,
זיינע אַטאָמען — נשמות פון פאַרשניטענע לעבנס,
וועלכע וועלן קיינמאָל דער וועלט דעם חטא ניט פאַרגעבן.

אָט דעם שטיין האָב איך הויליק און פרום געקושט,
מיט מיין גאַנצן וועזן האָב איך דערפילט און געוואוסט,
אַז דאָס איז דאָס הויליקסטע וואָס איך האָב
אַמאָל וועט באַרירט.
און דאָס געטלעכסטע וואָס אַ מענטש האָט דערשפירט...

פון הימל אראָפּ צו דיר בין נעקומען...

פון הימל אַראָפּ צו דיר בין נעקומען
אויף פליגלען צעגליט פון אַ בלענדיקער זון;
מיטן טאָג בין ארויף אויף די פעלדער די גרינע
וואו אויף יעטווידן גראָז געוט האָט די שכינה.

וויפל דורות געוואַרט אין בענקשאפט און קלעם
צו דערלעבן דאָרט זיין. צו דערלעבן עם זען:
איז אַ וואונדער וואָס אין אַלץ זע איך דעם שם...
און עם תפילה׳ט דאָס האַרץ: אדושם. אדושם.

מיינע זיידעס די פרומע. די באָבעס די צנועות.
די לערנערס. די פאַסטערס פון שני וחמישי.
זיי גייען מיר נאָך אויף יעטווידן טראָט
און קושן דעם שטויב מיט די גראָזן די פרישע.

שיינט וואו אַ שטראָל איז ער טויזנט מאָל שטאַרקער.
ברענט וואו אַ ליכט — איז עס ליכט פון דער וועלט;
אין יעטווידן קערנדל פון אונטער דעם אקער
זע איך פאַר דיר די זעטיקייט קוועלט.

אין די גאָסן און געסלעך די אַלטע.
וואו ס׳האָבן נביאים געטרוימט און געלעבט.
בין איך אליין ווי אַ חלום געווען
און ווי אַ חלום אין זיי זיך פאַרוועבט.

און איצט. וועז איך בין ווייט שוין פון זיי.
חלומט מיין חלום אַלײן דאָרטן אום.
מיר דוכט זיך איך האָב זיך צעטיילט אויף צוויי —
איינער דאָ חלומט. און דער צווייטער דאָרט שטום...

ביינק איך נאָך שלימות. נאָך גאַנצקייט פון זיך.
ציט מיך צום חלום נאָך מער ווי צו וואָר;
די וואָר האָט קיין האַפט. שווינדט אויף דער גיך.
דער חלום בלייבט אייביק. זיין שטומקייט איז קלאָר...

כ׳האָף אין מיין לעבן צו דערגרייכן די שלימות
וועז וואָר און חלום וועלן וועלן פאַראיינסט.
וועז איך וועל צוריק פילן זיך היימיש
דאָרט וואו די בענקשאַפט ציט מיר אַ מיינסט.

אַמאַרגוראַ...

איבער דער גאַס דער פאַרביטערטער
גיי איך אַרום אַ צופרידענער.
מער וועט אַ איד אַ צעציטערטער
דאָ שוין ניט גיין ווידער מער...

ניט נאָר וואוינען אידן דאָ.
עס פלאַטערט אויך פאָן אַ ישראלשע.
מיר זענען שוין ווידער דאָ
ווי אַ פאָלק אין אַ לאַנד. אַ בפועלשע

זענען בלויז נעמען פֿאַרבליבענע: —
„אינקוויזידאַר" און „אַמאַרגורע";
זי. איז שוין אויך אַ פֿאַרטריבענע.
די שפּאַנישע חצופה. די הורע.

שפּאַצירן דאַ אידן געקומענע.
ווי אויך. שוין דאַ געבוירענע;
מיר פֿילן זיך אַלע ווי קוּבאַנע.
דאַ אויפֿגעגאַנגען. געיוירענע...

עסן מיר חלה שבתדיקס
און רייז מיט עוף זונטיקע;
וואַקסט דאַ אַ יונגט אַ פֿאַרעוודיקס
אַ שטילע. אַ פיינע. אַ געזונטיקע.

דאַנקען מיר אַלע דעם בוראניו
פֿאַר דעם אינזל דעם ליבטיקן;
מיר האָבן פֿאַר קיינעם קיין מוראניו
מיט אונזער צושטייער דעם וויכטיקן...

מיטן שפּראַץ פון באַגין...

(פון דער סעריע: „פון מיין גאָרטן")

מיטן שפּראַץ פון באַגין. וועז עם זילבערט דער טוי.
קומען מיר בוידע אין גאָרטן.
די זון מיט די שטראַלן. און איך מיט דעם וואַסער
פֿאַר בוימער. פֿאַר פלאַנצן. פֿאַר בלומען;
זיי טרינקען זיך אַן און דאַנקען אונז אַפֿ
מיטן דופֿט פון יאַשמין און דיאַמעלן.
און פֿוצן זיך אויס אין פֿאַרבן אַ שלל.
אַז דאָס האַרץ הויבט אַן טאַנצן און קוועלן.

דער „גאַלאַן-פון-דער-נאַכט" מיט גאָלדענע בעכער
פֿאַרפֿומירט די לופֿט און פֿאַרכישופּט.
ער אָטעמט ארויס אַזאַ פיינעם אַראָמאַט
פון אַ ריח אַ דינעם. אַ צאַרטן.
און איידער וואָס ווען דו זעסט זיך אַרום
ביזטו פון אים אַ פֿאַרנאַרטן —
די אויגן-לעפֿלעך דעקן זיך צו
פון אַ חלום פון לאַנג אַ געגאַרטן.

דער ווייער. דער רויטער. אַ בלום ווי פון פֿליוש.
זוכט מיטן „שוואַרצן-פֿרינץ" זיך פֿאַרמעסטן.
ביידע זיי גליען פון זון אויסגעקושט.
און געלאָזן די שטראַלן דאַרט נעסטן.
רופן צו-זיך דעם מאָט און דעם בין
און דעם מענטש צו דערקוויקן.
זיי זייגן דעם זאַפט אריין מיטן מויל
און דער מענטש — מיט די בליקן...

דער שמעטערלינג שוועבט און די יאַשטשערקע טאַנצט
פון צווייגל צו צווייגל. צו בלימל.
דער גאַרטן אַרום זעט אויס ווי אַ קראַנץ —
אַ גירלאַנדע געפֿלעכט פֿאַר דעם הימל;
און מיר איז באַשערט אין שטילן פֿאַרנאַכט
וועז אַלץ איז פֿאַרחלומט. פֿאַרשיכורט
צו ווערן אליין פֿאַרגעסן און קליין,
ווי אין בוקעט נאָך אַ בלימל...

סעמענטעריאָ דע קאָלאָן ...

בלענדיק-ווייס ביים לעבן,
בלענדיק-ווייס ביים טויט;
און דער זעלבער הימל
אייביק לייכט און בלויט.

נעכטיקע האַוואַנאַ
פול מיט ליכט און לעבן,
ליגט אַן איינגעשטילטע —
פאַרגעסן און פאַרגעבן...

צווישן אַלע דענקמעלער
שפילט ארוים אַ לידע.
טויט איז גוף פון דיכטער,
ניט זיין גייסט, זיין שירה...

און דער ניגון טראָגט זיך
איבער אַלע קברים:
און די מתים זינגען
דורך דעם גראָז און וואָרעם...

רוישן, רעשן ווינטן
און צעטראָגן ניגון.
און דער גאַנצער וועלט
אין אייביקייט פאַרווויגן...

1956 — 1957 תשי"ז — 5717

THE ROYAL BANK OF CANADA

BRINDA A SUS CLIENTES
A TRAVES DE SUS 865 SUCURSALES
EL MAS EFICIENTE SERVICIO BANCARIO
EN LAS PRINCIPALES PLAZAS DEL MUNDO

— ◆ —

SALUDAMOS A NUESTROS CLIENTES Y A TODA LA COLONIA HEBREA, DESEANDOLES UN FELIZ Y PROSPERO AÑO NUEVO

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

די יום־כפור־דיקע תפילות

פון דר. י. אונטערמאן

יום כפור זענען אידן פארזאמלט דעם גאנצן טאג אין שוהל פאסטנדיק און זאגנדיק תפילות. דאס דאוונען ווערט איינגעטיילט אין פיר חלקים־שחרית, מוסף, מנחה און נעילה. יעדער טייל אנטהאלט שיינע פיוטים, שירים און סליחות. דער סאמע וויכטיקסטער טייל איז דער מוסף, וועלכער דויערט טאקע לענגער ווי די איבעריקע טיילן.

אינעם מוסף הזרן זיך איבער א סך פון די ראש השנהדיקע תפילות, צווישן זיי די אזוי רירנדיקע תפילה פון ונתנה תוקף. דאך, אבער דער העכסטער און ערנסטער מאמענט יום כפור איז דער אפריכטן די עבודה און די תפילות פון „כתר מלכות" און „עשרה הרוגי מלכות". די לעצטע איז די טרויעריקסטע און טראגישסטע, און גיט אין בער אין פשוטע אבער הארצרייסנדיקע ווערטער א קאפיטל אידישע געשיכטע אונטער דער טיראנישער הערשאפט פון די רוימער.

דער אינהאלט אין פרייער איבערזעצונג איז אזוי:

ווען די רוימישע רעגירונג האט באשלאסן אויסצוראטן די גייסטיקע פירער פון די אידן, כדי דאדורך מבטל צו מאכן די תורה און דעם אידישן נאציאנאלן קיום, האבן זיי זיך געווענדעט צו ר' ישמעאל דעם כהן גדול און אים באפוילן: „גיי ארויף אין הימל און געפין אוים אויב די גזירה איז דארטן פארהתמעט".

ר' ישמעאל האט זיך גערייניקט, באפרייט פון אלעם גשמיותדיקן, אייניגעהילט זיך אין כלית און תפילין, און ארויסגאנגדיק דעם שם המפורש, גאטס נאמען, איז ער ארויף אין הימל.

דארטן האט ר' ישמעאלן באגעגנט דער מלאך גבריאל, דער שטענדיקער מליץ יושר פון די אידן, און אים געפרעגט: ביסטו עכ דער דאזיקער ר' ישמעאל מיט וועמען גאט באריימט זיך, אז ער האט א קנעכט וועמענס פנים עס איז ענלעך צו זיין פארם און געשטאלט?"

האט ר' ישמעאל געענטפערט: „יא, איך בין עס". האט דער מלאך אים ווידער געענטפערט: „צו וואס ביסטו אהער געקומען?" האט ר' ישמעאל געזאגט: „איך בין געקומען דערגיין צי די גזירה איז שוין פון גאט געהתמעט".

דערויף האט דער מלאך גבריאל געענטפערט ר' ישמעאלן: „איך האב געהערט אין הימל. אז צען תלמידי

חכמים, די גרעסטע פונם איצטיקן דור, זענען איבערגעגעבן געווארן אין די הענט פון די רייכער".

האט ר' ישמעאל ווייטער געפרעגט: „פארוואס"? אין דער ענטפער איז געווען: „צוליב מכירת יוסף". דער מידות הדין שרייט יערן טאג פארן כסא הכבוד און זאגט: האסטו דען געשריבן אין דיין תורה אז איבעריקן ווארט? עס שטייט אין דער תורה געשריבן, ווער עס גנבעט צו מענטשן און פארקויפט אים קומט אים דער טויט. און די צען שבטים האבן פארקויפט יוספן פאר א קנעכט און האבן נאך ביז איצט נישט געקראגן ייער שטראף".

האט ר' ישמעאל ווידער געפרעגט: „האט דען גאט נישט געקענט ביז איצטער אויפמאנען דעם חוב?" און דער מלאך גבריאל האט געענטפערט: „ביז איצטער האט גאט נישט געקענט געפינען אין איין אינציקן דור אזעלכע פולשטעדיקע צדיקים".

וועז דער חויפט פון די מלאכי הבלה, דער רשע סמאל און אלע זיינע שלעכטע חברים, די מחבלים, האבן דערזען אז די גזירה איז שוין אונטערגעשריבן, האבן זיי זיך שטארק דערפרייט און אויסגערופן: „מיר האבן באזיגט דעם שר מיכאל". גאט איז אבער דערפאר געווארן אין גרויס גרימצארן און ער האט געפונען מטטרון, דעם חויפט אי־בער אלע מלאכים און אים באפוילן: „שרייב און פארזיגל! פייער און שוועבל איבער דער רוימישער הער־שאפט, אלע זאלן זיי פארניכטעט ווערט פון פייער און שוועבל".

ר' ישמעאל, דערזעענדיק אז ער קען מער גארנישט אויפטאן אין הימל, איז ער צוריק געקומען צו זיינע חברים און זיי אלע דערציילט. האבן זיך אלע זייער געפרייט וואס אויף זיי איז געפאלן דער גורל.

די ערשטע האט מען געכאפט טויטן ר' שמעון בן גמליאל און ר' ישמעאל הכהן גדול. האט ר' שמעון געווויינט א גרויס געווויין און ר' ישמעאל האט אים געטרייסט: „אין איין רגע וועסטו זיין אינם שוים פון די צדיקים אין גן עדן, און דו ווויינסט נאך," האבן בייידע זיך געמומען בעטן בייס תליון דער ערשטער געטויט צו ווערן. איינער האט גע־טענהט: „איך בין א כהן גדול בן כהן גדול ביז אהרן הכהן, הרגע מיך דעם ערשטן כדי איך זאל נישט צוזען דעם טויט פון מיין חבר". און דער צווייט־ער האט געטענהט: „איך בין א נשיא בן נשיא ביז דוד המלך, הרגע מיך פרי־ער כדי איך זאל נישט זען דעם טויט פון מיין חבר". דאבן בייידע געווארפן גורל און עס איז געפאלן אויף ר' שמעון בן גמליאל. האט דער תליון אים גלייך אפגעהאקט דעם קאפ, און ר' ישמעאל האט דעם אפגעהאקטן קאפ געמומען אין זיין שוים און געשריען: „הייליקע מויל, טייערע מויל, אט דאס איז די באלוינונג פאר דיין תורה!"

דערווייל האט דעם קעניגם טאכט־טער ארויסגעקוקט דורכן פענצטער און דערזען די שיינקייט פון ר' ישמעאלן, וואס האט נישט געהאט קיין גלייכן אין דער וועלט. איז זי אוועק צו איר פאטער דעם מלך און געבעטן אים לאזן לעבן. האט דער קעניג איר ge־ענטפערט, אז ע' האט שוין געשוואורן און קען זיין שבועה נישט ענדערן. האט זי דעמאלט געבעטן, אז מען זאל ביי ר' ישמעאלן אראפציען די הויט פון זיין פנים כדי זי זאל זיך דערין שפיגלען.

פון גרויס ווייטאק האט ר' ישמעאל א שרעקלעכן זיפץ געטאן און דער הימל און די ערד האבן אזא ציטער

געטאָן, אז דער כסא הכבוד האָט זיך
ענגומען שאָקלען. האָבן די מלאכים
געזאָגט צו גאָט: „אַזא גרויסער מענטש
און צדיק ווּעמען דו האָסט געווּיזן
אַלע שיינקייטן פון די הימלען און אַלע
עהיימניסן פון דער ערה, זאָל שטאַרבן
מיט אַזא שרעקלעכן טויט? אָט דאָס
איז די תורה און דאָס איז איר שכר?
האָט גאָט געענטפערט: „עס איז שוין
פאַרפאַלן, איך האָב אזוי גוזר געווען.
אויב איך וועל הערן נאָך איין אינציקן
געשריי, וועל איך צוריק צעשטערן די
גאַנצע וועלט אוּן מאַכן פון איר תהו
ובהו. אז ר' ישמעאל האָט דאָס דא־
זיקע דערהערט, איז ער שטיל געוואָרן
אין זיין נשמה אין אויסגעאַנגען.

דערנאָך האָט מען געכאַפט ר'
עקיבאן, וועלכער האָט איין מינוט
נישט אויפגעהערט צו לערנען און צו
אַנטדעקן די טיפסטע סודות פון דער
תורה. וועז מען האָט ר' עקיבאן
ארויסגעפירט צי דער תליה, איז אַנגע־
קומען אַ בריוו צום רוימישן קעניג,
אז אַן ארַאַבישער מלך רייסט זיך
אריין אין זיין לאַנד מלחמה צו האַלטן.
האָט דער קעניג באַפוילן צו בינדן רבי
עקיבאן אין אייזערנע קייטן און אים
אריינזעצן אין תפיסה ביז ער וועט
צוריקקומען פון מלחמה. וועז ער האָט
זיך צוריקגעקערט, האָט ער באַפוילן
רייסן ר' עקיבאס פלייש מיט אייזערנע
קאַמען, און ביי יעדן ריס האָט רבי
עקיבא מיט פרייד דערציילט וועגן
גאָטס גרויסקייט ביז ער האָט זיין
נשמה אויסגעהויכט.

דעם פערטן האָט מען ארויסגעפירט
ר' חנינה בן תרדיון. אויף אים האָט
מען געזאָגט, אז גאָט און מענטש האָבן
זיך מיט אים געפרייט און שטאַלצירט,
און אז זיין גאַנץ לעבן האָט ער נישט
ארויסגערעדט קיין שלעכט וואָרט פון
מויל. מען האָט אים געכאַפט זיצנ־
דיק אין א מסיבה פון אַ סך אירן לער־
נענדיק מיט זיי תירה. זיין ווייב האָט
מען דערהרגעט, די טאָכטער האָט מען
אַוועקגעפירט אין אַ בית זנות, און
אים האָט מען אייננעוויקלט אין א ספר
תורה, ארויפגעלייגט אויף זיינע
בריסטן און הארץ נאָסע שטיקער ווּאָל,
כדי ער זאָל נישט גלייך שטאַרבן, נאָר
ביסלעכווייז פאַרברענט ווערן. האָט
די טאָכטער צו אים געזאָגט: „פאָטער,
צו אזא מדרגה ביסטו געקומען?" האָט
ער איר געענטפערט: „ווען איך ווער
אליין פאַרברענט ווּאָלט מיך אפשר
נישט געאַרט, אָבער אז די ספר תורה
ווערט צוזאַמען מיט מיר פאַרברענט,
איז דער וואָס ווּעט זיך נוקם זיין פאַר
דער תורה ווּעט זיך אויך נוקם זיין
פאַר מיין אומשולדיק בלוט". האָבן
אים די תלמידים געפרעגט: „רבי, וואָס
זעסטו?" האָט ער געענטפערט: „איך
זען ווי די גבילין דער פארמעט, ווערט
פאַרברענט אָבער די אותיות פליען אין
הימל אריין". דער תליון האָט מער
נישט געקענט צוזען זיינע לידן, האָט
ער אַראָפגענומען די נאָסע שטיקער
ווּאָל פון זיין האַרצן און ר' חנינה איז
אויסגעאַנגען.

דערנאָך האָט מען געהרגעט ר'
יהודה בן בבא. דעמאָלט האָט די רוימי־
שע רעגירונג ארויסגעגעבן א גזירה, אז
יעדער רב וואָס וועט ארויסגעבן סמיכה
זאָל געטויט ווערן צוזאַמען מיט דעם
וואָס וועט די סמיכה קריגן, און די
שטאָט וואו מען האָט די סמיכה אריין־
געגעבן זאָל פארניכטעט ווערן. האָט
ר' יהודה בן בבא זיך אַוועקגעזעצט
צווישן צוויי וווייסע בערג און אָט גע־
געבן סמכה צו פינף זקנים: ר' מאיר,
ר' יהודה, ר' שמעון, ר' יוסי און ר'
אליעזר בן שמוע. וועז די רוימער

זענען אים באפאלן, האט ער ענומען שרייען די תלמידים זאלן אנטלויפן. אליין איז ער געבליבן אויפן ארט און דאָרטן האט מען אים דערשטאָכן מיט דרייַ הונדערט אייזערנע שפיזן.

וועז מען האט געפירט ר' יהודה בן דמא צו דער עקזעקוציע, האט ער זיך געבעטן ביים קייסער מען זאל אים נאך לאָזן מקיים זיין די מצווה פון שבועות, ווייל עס איז דעמאלט פונקט געווען ערב שביעות. האט דער קעניג צו אים געזאָגט: „שוטה, גלויבסט נאָך אלץ אין דער תורה און אינם גאט וואס האט די תורה געגעבן? וואס איז דען דער שכר פון דער תורה?"

דערויף האט אים ר' יהודה געענטפערט: „דו ביסט דער נאָר, ווייל דו לייקנסט אין לעבעדיקן גאט און ווייַ און וואונד איז ייו. וואָרום וואר ביסטו דען? היינט דא און מאָרגן אין קבר. מיר אָבער וועלן ערשט האבן דעם אמתן לעבן".

איז דער קעניג שטארק אין כעס געוואָרן און געהייסן צובונדן פאר די האָר צום עק פון א ווילדן פערד, זיי לאָזן לויפן איבער די גאסן פון רוים, און דערנאך ערשט אים צעשניידן אויף שטיקלעך און ברעקלעך.

איז געקומען אליהו הנביא און האט צוזאמענגעקליבן אלע שטיקלעך און זיי געבראכט צו קבורת ישראל אין א הייל. האט זיך פון דער דאזיקער הייל יעדן טאג געהערט א שרעקלעך געווין, און וועז מען האט עם דערציילט דעם קעניג, האט ער געשוואָרן נישט צו רוען ביז ער וועט אומברענגען אלע אידן.

וועז מען האט געפאנגען ר' הוצפית המתורגמן, איז ער שוין אלט געווען הונדערט און דרייסיק יאָר ווייניקער א טאג. האט אים דער קעניג געפרעגט: „וואס איז דיר שוין פאר אן אונטערשייד צי דו וועסט לעבן נאך א טאג אדער נישט?" האט ער דערויף געענטפערט: „איך וויל נאך מקיים זיין צווויי מצוות". האט דער קעניג ווילד א געשריי געטאָן: „אומפאר־שעמטע, ווי לאנג נאך וועט איר האבן אויף אייער גאט? ער איז שוין אלט און קען אייך נישט העלפן, וועז נישט וואלט ער זיך נוקם געווען פאר זיין פאלק און הויז".

ווי ר' חוצפת המתורגמן האט דער־הערט די דאזיקע ווערטער האט ער צעריסן אויף זיך קליידער און אויס־געשריען: „מלך אביון, גערענק דעם טאג וועז גאט וועט נקמה נעמען פון רוים!"

אים האט דער קעניג געהייסן פאר־שטיינען.

דערנאך האט מען געבראכט ר' געזאגט, אז ער האט געפאסט אלע זיינע פינף און צוואנציק יאר. פונקט ערב שבת וועז מען האט אנגעהויבן זאגן „ויכלו השמים והארץ" האט מען אים געטויט. דעמאלט איז ארויס א בת קול פון הימל: „וואויל איז דיר, ר' חנינא בן חכינא, וואס דו ביסט געווען א היליקער און דיין נשמה איז דיר אויסגענאנגען אין קדושה".

וועז מען האט ארויסגעפירט ר' ישבב הסופר, האבן די תלמידים אים גע־פרעגט: „רבי, וואס וועט איצטער זיין מיט דער תורה וואס די רשעים ווילן פארניכטן?" האט ער זיי ענטפערט: „הלואי זאל איך אויסלייזן דעם גאנצן פאלק, און איר דאלט זיך ברידערלעך און האט ליב אויינער דעם אנדערן.

וועז דער קעניג האט אים געפרעגט ווי אלט ער איז, האט ער געענטפערט אז נייניציק יאר און זינט ער איז געבוירן געווארן האט ער געוואוסט אז

ער וועט אמאל שטארבן על קידוש השם, אבער גאט וועט פאדערן א חשבון פארן אומשולדיקן בלוט.

האט אים דער קעניג געהייסן פאר־ברענען.

דער לעצטער פון די צען מארטירער איז געווען רבי אליעזר בן שמוע. זיין גאנצן לעבן האט ער קיינעם נישט באַ־לוידיקט, קיינמאל נישט ארויסגעזאגט אן אומפאסיק וואָרט און זיך געהאלטן זייער נידעריק אין באשיידן. נאָר מען האט אים געהרגעט איז ער אלט געווען הונדערט און פינף יאר און עס איז פונקט געווען יום כפור. פארן טויט האבן די תלמידים אים געפרענט וואס ער זעט, און ער האט זיי געזאגט: ער זעט ווי רבי יהודה בן בבא טראגט זיין בעט און רבי עקיבאס און ביידע שפארן זיך איבער א דין; ער זעט אויך ווי די נשמות פון אלע צדיקים רייניקן זיך אינם טייך שילי אריינצוגיין הויליקע אין דער ישיבה של מעלה. און יערער מלאך ברענגט גאלדענע קמיעות פאר יעדן צדיק.

די דריטע תפילה. אויף וועלכער אידן פארגיסן יום כפור אין די שולן, א סך טרערן, איז דער פיוט „כתר מלכות" פארפאסט פון גרויסן משורת ר' שלמה בן גבירול. די לייגענדע ערציילט, אז דורך דער דאזיקער תפילה זיינער איז בן גבירול געשטארבן פאר דער צייט, וואָרום גלייך ווי די תפילה איז פאפּו־לער געווארן, האט זיך אייגער פון די דעמאלטיקע ארצישע דיכטער מתקנא געווען אין אים און דערפאר וואס ער איז אזוי צווישן אלעמען גע־לויבט געווארן, האט ער זיך איינמאל בעת ר' שלמה בן גבירול איז געגאנגען פארטראכט אין זיינע רעיונות, אונ־טערגענגבעט הינטער אים און אים דערשטאכן.

נאכן דערהגענען ר' שלמה בן גבירול האט דער ארצישער דיכטער אויסגע־נאבן א קבר אונטער א פייגנבוים און אים באגראבן.

פון דאן אן האט דער פייגנבוים אנגעהויבן הערלעך צו בליען און האט ארויסגעגעבן די פרעכטיקסטע פרוכטן.

ווער עס האט אנגעקוקט דעם דאזיקן פייגנבוים האט זיך געוואונדערט און נישט געקענט פארשטיין, וואס דאָ איז געשען. און מען האט אומעטום גע־רעדט וועגן דעם וואונדער.

ווען די ידיעה וועגן דעם וואונדער־לעכן פייגנבוים איז אנגעקומען צום קעניג, האט ער געשיקט רופן דעם אייגנטימער פון דעם בוים, ער זאל אים אויסזאגן דעם סוד פון דעם דאזיקן וואונדער.

נאָר פיל דראָאונגען, האט זיך דער מערדער מודה געווען, און וועו מען האט אויפגעגראבן דעם קבר, האט מען ווירקלעך דארטן געזען ליגן דעם טויטן קערפער פונם בארימטן דיכטער ר' שלמה בן גבירול!

פארשטייט זיך אז דער רוצח איז באשטראפט געוואָרן מיטן טויט, און דער קערפער פון דעם דיכטער איז מיט גרוים כבוד געבראכט געוואָרן צו קבורה.

יום כפור צו מנחה לייענט מען די געשיכטע פון יונה הנביא אלס הפטורה. יונה איז איינער פון די צוועלף קלע־ערע נביאים, אוז האָס נאנצע ספרל פארנעמט בלויז פיר קלייניע קאפּיט־לער. דאָך איז עס אזוי ווייכטיק, אז מען האט עס פון נאנצן תנ"ך אויסגע־קליבן פאר דעם כאמע הייליקסטן טאג אין יאר.

דער אויבנאויפגעדיקער טעם פאר

וואָס מען לייענט יונה איז, וואָס דאָרט רעדט זיך וועגן תשובה און גאָטס פאַר־געבונג. דער דאָזיקער טעם איז אָבער נישט קיין צופֿרידנשטעלנדיקער, ווייל אויך די אַנדערע נביאים האָבן געריידט וועגן תשובה אוּן מחילה. דער טעם ליגט גיכער אין דעם עצם געשיכטע אליין, וועלכע איז א גאַנץ אומגע־וועלעכע, אָבער דערפאַר פול מיט אינטערעסאַנטע אַנווייזונגען. דער מוסר השכל דאָרטן איז א פול באַדייטנ־דיקער און פאַסט זיך גוט אריין אין דער יום כּפּורדיקער שטימונג פון תשובה און פאַרגעבונג.

די מעשה מיט יונה הנביא דער־ציילט וועגן דעם מענטשנס כאַראַק־טער, שוואַכקייטן און לויידנשאַפטן פון וואָס מען דאַרף זיך אינם סאַמע הייּ־ליקסטן טאָג, אינם טאָג פון חשבון הפש, באַמיען צו באַפרייען. פון דער מעשה יונה לערנט מען, אז די גרעסטע צרות און מחלוקת צווישן מענטשן קו־מען אריּס דערפון וואָס יעדער איז אין א געוויסער מאָס אַן עגאָאיסט, האָט ליב בלויז זיך, זוכט בלויז דורכ־צופֿירן זיינע אייגענע אַמביציעס, ווייל בלויז צופֿרידנשטעלן דעם אייגענעם עגא, און קימערט זיך נישט וועגן דעם שיקזאל פון דעם אַנדערן. גוטע פרייַנט וועלן זיך דם־שוואַיס, פאַמיליעס וועלן צעריסן, געשעפטן וועלן רואיניירט בלויז דערפאַר וואָס איינער זוכט אייּ־גענע סאַטיספאַקציעס, אויסצופֿירן דאָס זייניקע, הגם ער איז דווקא אומ־גערעכט.

אזא עבֿירה וועלט יום כּפּור נישט פאַרגעבן, און איז דער מעשה פון יונה הנביא געפֿינען מיר גאָטס ענטפֿער אוּן וואַרענונג צו אויעלכע אַמביציעס אין וועלכע מען האָט קיין איינגעזעענים מיט אַנדערע.

יונה בן אמתי איז געווען א גע־לעכער נביא, און אז גאָט האָט אים געשיקט קיין נינוה צו שטראָפן דאָרטן די מענטשן זיי זאָלן טאָן תשובה, איז ער גאָר אַנטלאָפן פון גאָט און זיך אַרויפגעזעצט אויף א שיף. יונה האָט נביאות געזאָגט אז נינוה וועט אין פער־ציק טעג אַרום אוטערגיין, אוּן ער האָט געוואָלט אז זיין נבואה זאָל דווקא מקיים ווערן. א שטאָט זאָל הרוב ווערן, מענטשן זאָלן אונטערגיין אבי זיין נבואה זאָל מקויים ווערן.

עס איז נישט געווען קיין שנאת חנם; עס זענען געווען געפיל פון נקמה אוּן שנאה צו אשור אוּן נינוה, וועלכע האָבן גאָנצע שבטים עוקר מן השורש געווען. גרויס דאַרפן זיין די געפילן פון נקמה,אוּן שנאה וועּן זיין קענען פאַרטונקען דעם שכל פון א געלעכן נביא צו מאַכן א פאַרזוך צו אַנטלויפן פון גאָט.

אוּן אָט די דאָזיקע קנאה האָט אויך אַרויסגערופן דעם אייגענעם ענגע, אויפ־געקלערט די אייגענע אַמביציע, הלילה נישט צו פאַרבלייבן א פאַלשער נביא, אוּן ער אַנטלויפט פון גאָט. יונה באַ־זעצט זיך ווייט אַוועק צו מזרח פון נינוה, צו זען וואָס עס וועט געשען. ער האָט אַלץ געהאָפט אז נינוה וועט אונטערגיין אוּן זייער תשובה וועט נישט אָנגענומען ווערן.

וועּן די פערציק טעג זענען געווען פאַרביי אוּן נינוה איז נישט אונטערגע־גאַנגען, האָט יונה געהאָט א טענה צו גאָט בדרך הוא:

„איך בעט דיר, גאָטעניו — האָט ער געשריען — איך וויים אז דו ביסט א באַרעמהאַרציקער גאָט, א גאָט פול מיט חסד, און דו נעמסט צוריק די צרה

וואָס דו אליין באַשטימסט, טאָ נעם בעסער' צו מיין נשמה, און לאָז מיך שטאַרבן; בעסער טויט אידער אזא לעבן".

דער ים הויבט אָן צו שטורעמען און די שיף אויף וועלכער ער אַנטלויפט איז אין געפאָר געזונקען צו ווערן. וועג אלע שיפסלייט קניען פאָר זייערע געזעקעם און בעטן אַ. די שיף זאָל נישט אונטערגיין, לויגט ער אליין ערגעץ אין אַ ווינקל און דרימלט. ער בעט נישט צו גאָט, צו זיין גאָט וואָס קען זיכער אלעמען ראַטעווען. ער לייקנט נישט פאָר די שיפסלייט, אַז ער אַנטלויפט פון גאָט און אַז צוליב אים טרינקט זיך די שיף. פּאַרקערט, ער בעט זיך אַז מען זאָל אים איירנוואַרפן אין וואַסער וועט דער ים זיך שטילן. אויב ער קען זיין נישט אויספירן, וויל ער בעסער שטאַרבן.

מען וואַרפט אים אריין אין וואַסער און ער ווערט איינגעשלונגען פון אַ פיש. די דריי טעג און נעכט אין די געדערים פונם פיש. האָבן זיין עקשנות געבראָכן און ער באַשליסט שוין צו גיין דערפילן גאָטס שליחות און שטראָפן די מענטשן פון ננוה.

ננוה איז געווען אַ גרויסע שטאָט, דריי טעג גאַנג. יונה גייט איבער די גאַסן אין שטייט: „נאָך פערציק טעג און ננוה וועט חרוב ווערן. די מענטשן דערשרעקן זיך און זיי טוען תשובה. דאָס גאַנצע פאָלק פון ננוה און אפילו די בהמית פאַסטן אַ לאַנגן תענית, און גאָט האָט אויף זיי רחמנות.

ליידט דערפון די רעפּוטאַציע פון יונהן. ער ווייל נקמה און דערביי אויך דורכפּרן זיין אייגענע אַמביציע פון אַן אמתן נביא וועמענס ווערטער ווערן תמיד מקוים. יונה גייט מער נישט אהיים נאָר באַזעצט זיך ווייט הינטערן שטאָט. ערגעץ וואו טליעט נאָך אין אים אַ האָפענונג, אַז זיין נבואה וועט דאָך מקוים ווערן און די שטאָט וועט חרוב ווערן.

גאָט שיקט איהם צו אַ קיקיון, אַ פלאַנצונג אזא, וואָס באַשיצט אים פון דער ברענענדיקער זון, צומאָרגנס שיקט גאָט אונטער אַ ווערימל וואָס באַפּט זיך אריין אין דעם קיקיון און טרינקט אים אויס. וועג די זון הויבט ווידער אָן צו ברענען, לאָזט גאָט בלאָזן אַ שטאַרקן מזרח ווינט און יונה פאַלט אין חלשות. יונה ווערט פאַרצווייפלט און בעט אויף זיך דעם טויט.

זאָגט גאָט צו יונהן: יונה, עס ארט דיך שטאַרק?

ענטפערט יונה: — עס ארט מיך שטאַרק ביז צום שטאַרבן.

זאָגט ווידער גאָט צו יונהן: דיך ארט דער טויט פונם קיקיון, וואָס דו האָסט נישט געפלאַנצט, עס נישט געמאַכט וואָקסן, און וואָס איז בלויז אַ נאַכט אַלט, טאָ פאַרווואָס זאָל איך נישט זאָרגן וועג דער שטאָט ננוה, וואָס פאַרמאָגט הונדערט און צוואַנציק טויזנט מענטשן וועלכע וויסן נישט פון רעכטס ביז לינקס, און פונקט אזוי פיל בחמות.

אין אָט אין דעם דאָזיקן ענטפער פון גאָט לייגט דער גרויסער מוסר השכל, וואָס איז אזוי נויטיק פאַר יעדן מענטשן צו ווייסן אינעם טאָג פון יום כפור.

די מעשה מיטן פיש איז אויך אַ מוסר השכל, וואָס דערציילט אַז אַ מענטש קען נישט אַנטלויפן פון זיין שיקזאָל. אָט איז יונה שוין געווען איינגעשלונגען אינם פיש, געווען דאָרטן דריי טעג און נעכט, און דאָך איז ער פון דאָרטן ארויס, ארויס כדי דורכצופירן זיין שליחות.

A CUALQUIER LUGAR DEL MUNDO

en lujosos Super Constellations de

AIR FRANCE

La red aérea más extensa del mundo

פאר אייערע רייזעס נוצט די עראפלאנען קאנסטע־
ליישן פון דער עיר פראנס. געניסט מער באקוועמלעכ־
קייט און זיכערקייט פארן דעז זעלבן פרייז.

עיר פראנס אפערירט אין 76 לענדער אין 6 קאנטינענטן.

טוריסטן קלאס — טעגלעכע פליען אין אויסגע־
צייכנטע קאנסטעליישנס.

דער פאריזער — לוקסוס טראנספארט צום נאר־
מאלן פרייז פון ניו יארק. באסטאן און מאנטרעאל.

דער ספעציעלער פאריזער. וועלט באקאנטע
פרייזן מיטן גרעסטן לוקסוס אן אפשטעל. פון ניו יארק
קיין פאריז אין איין נאכט.

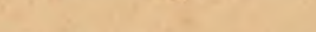
AIR FRANCE
Red Aérea Mundial de Lujo
Trocadero 59, esq. a Prado. Tel A-7094

Para más informes y detalles, consulte a su agente de viajes.

פאָרט קיין מדינת ישראל דורך
„ עי ר פ ר א נ ס "
נישט נויטיק קיין טראַנזיט וויזע

א. י. דובעלמאנ׳ס קובאנער דערציילונגען

פון יעקב גלאטשטיין

די טענות וואס מען האט צו די אידישע שרייבער ביי אונז, אין אונזער אמעריקע, פארוואס זיי שרייבן ווייניק פון אונזער היגן לעבן, זענען נישט אינגאנצן בארעכטיקט, ווייל מיר האבן שוין א גאנץ גרויסע ליטעראטור פון אמעריקאנער אידישן לעבן. די ערשטע פאעטן און בעלעטריסטן האבן זיך גלייך גענומען צום לעבן פון די ערשטע אימיגראנטן. מארים ראזענפעלד׳ס שאפ־מאשינען האבן גערוישט אין א סך דערציילונגען פון קאברין, ליבין, ז. לעווין, מ. אדערשלעגער, וואס האבן נאכגעפאלגט די ערשטע טריט פון דער אימיגראציע, וואס איז אונז געווען נענטער אין פארשטענדלעכער.

די טענות הויבן זיך אן, ווען די דא־זיקע אימיגראנטן האבן אונז אפגעטאן און גענומען אנטלויפן פון אידישן לעבן, מיט אזא אימפעט, אז ווען דער אינגערער דור שרייבער האט געוואלט דערקענען דעם אמעריקאנער איד און זיינע קינדער און אייניקלעך, איז ער ניט געווען גרייט פאר אזא גיכער טראנספארמאציע. ס׳האט דעם שרייבער בוכשטעבלעך אפגענומען דאס לשון, ווייל מיט זיין געטריישאפט צום אידישן לשון, האט ער ניט געקענט אויפזוכן דאס מויל, וואס האט שוין לאנג פארגעסן, אדער זיך געמאכט פארגעסן א אידיש ווארט. די נייע מאדיפיצירונגען פון אידישקייט און אידיש לעבן, וואס זענען טיילוויז געקומען צום אויסדרוק אין די פייערונגען פון 300 יאר אידישער איינוואנדערונג, זענען געווען צו אימפעטיק פאר דעם אינגערן אידישן קינסטלער, וואס האט ניט געהאט קיין אנדער ברירה ווי צו זען דעם רוקן פון אפגעפרעמדטן דור, אין פראצעס פון אנטלויפן און פון בייטן די פארמען פון אידישן לעבן. אמאל וואלט מען עס גערופן אסימילאציע, אבער וועו א ישוב פון איבער פינף מיליאן נפשות שאפט זיינע אייגענע געזעצן פון אנגעהעריקייט צו אידישקייט, און ער שמידט אוים אייגענע פארמען אין אייגענע טעמפלען, מוז מען געפינען דערפאר א באזונדערע מאלע־

ראַנין, וואָס זאָל זוכן אין דער געשאַפענער כלי אריינצוגיסן אַביסל מער גייסטיקייט, אַביסל מער אינהאַלט, וואָס זאָל זיך אָנקניפן אין דעם וואָס איז אייביק אידיש.

דאָס איז שוין אַ שוועדערער אויפגאַבע, ווי ס'האָבן געהאַט פאַר זיך די ראשונים ווי קאַברין, ליבין און די אַנדערע וואָס די פּראַבלעמען זיַנען די ערשטע אידישע אימיגראַנטן זיַנען זיי געזונט נאַענט, פּאַרשטענדלעך און אפילו צים הארצן, ווי שטראַפּעריש זיי האָבן זיך נישט באַצויגן צו זיי. זיי האָבן קודם כל מיט זיי זיך שפּראַבלעך פאַרשטענדיקט, ריכטיקער — פאַרשטאַנדיקט. פונדעסטוועגן פארמאָגן מיר שוין אַ אינגערע אידישע בעלעטעריסטיק, וואָס האָט געוונט און זוכט נאָך צי כאָפן קינסטלעריש די טראַגעדיע פון אַ גרויסער אָפּפּרעמדונג, אַדער פאַרוואַנדלונג, וואָס געשטאַלטיקט זיך, ניט נאָר ניט לויט אונזער געשמאַק, נאָר פאַקטיש אינגאַנצן מיטן רוקן צום אידישן בעלעטעריסט.

אָבער מען מוז צוגעבן אז דער דאָזיקער צוגאַנג איז אַ סך שוועדערער אין אפילו פיינלעכער, ווי ס'איז געווען דער צוגאַנג פון ליבין און קאַברין און די שרייבערס פון זייער דור. מען מוז דערפאַר האָבן גרעדלד מיט דער אינגערער אידישער בעלעטעריסטיק, וואָס האָט אָפּצושפּיגלען דאָס איניקל, מיטן לישן פון זיידן און מיט געפילן פון זיידן.

די דאָזיקע גרעדאַנקען זענען אַרויפגעשוואומען, וועגן כ'האָב ערשט לעצטנס איבערגעלייענט די דערציילונגען פון א. י. דובלעמאַן. דובלעמאַן וואוינט שוין אין האַוואַנא, קובא, איבער דרייסיק יאָר, פאַקטיש פון דעם מאָמענט, וועגן ס'האָט זיך דאָרט אָנגעהויבן צו באַזעצן אונזער איד, פון פוילן אַדער ליטע. דאָס קולטור-געזעלשאַפטלעך אידיש לעבן, לויט אונזער באַקאַנטן נוסח, האָט זיך דאָרט אַנגעהויבן צו בויען, מיט עטלעכע און דרייסיק יאָר צוריק. דובלעמאַן, הייסט עס, איז געשטאַנען בייַם ווייגלע פון דער נייער און באַוואוסטזיניק-אידישער איינוואַנדערונג. ער איז איינער פון די רעדאַקטאָרן פון „האַוואַנער לעבן", די צייטונג וואָס דערשיינט שוין איבער א פערטל יאָרהונדערט אין האַוואַנא. זיין ערשט בוך דערציילונגען „אויף קובאַנער ערד" איז שוין אריסגעגעבן געוואָרן מיט איבער צוואַנציק יאָר צוריק, אין 1935, אין פארלאג „האַוואַנער לעבן".

מ'קען אַננעמען, אַז אזוי גיך ווי דובלעמאַן איז געקומען קיין האַוואַנא, האָט ער גלייך געגומען טאָן פּאַרן דאָרטיקן אידישן ישוב דאָס וואָס ליבין אין קאַברין האָבן געטאָן פאַרן אידישן ישוב אין די פאַרייניקטע שטאַטן, מיט אַ זעכציק יאָר צוריק. און ס'איז ניט קיין וואונדער, ווייל געמאַסטן מיט אונזער היגער געשיכטע, איז דער קובאַנער אידישער ישוב אַ פאַרשפּעטיקטער. די צרות און נסיונות וואָס זענען באַפאַלן דעם אידישן אימיגראַנט, פון די גרויסע אימיגראַציע-שטראָמען פון די אכציקער, נייַנציקער און שפּעטער פון אַנהויב צוואַנציקסטן יאָרהונדערט, זענען געקומען מיט אַ פאַרשפּעטיקונג צום אידישן אימיגראַנט, וואָס האָט געשטעלט אַן אומזיכערן פוס אויף קובאַנער ערד; און אפשר אין אַנהויב געהאַלומט אויסגעלייזט צו ווערן פון קובא און זיך אריבערצאָפן אין די פאַרייניקטע שטאַטן.

די טעמעס זענען עלעמענטאר און זיי ליגן אויף דער פלאך פון אונזער אלטער אימיגראציע: היים־בענקשאפט, טאטעס און קינדער, אינטעגראציע אין נייעם לעבן, און אזוי ווייטער.

דער ישוב אין קובא, שאצט מען, ציילט א צען טויזנט אידישע נפשות, אבער דאס וואס מיר האבן אמאל גערופן אסימילאציע, און וואס ווערט לעצטנס סגי־נהור'דיק אנגערופן — אינטעגראציע, וויל „אפמאכן" פאר דער פארשפעטיקונג, לגבי דער אידישער באזעצונג אין די פאריניקטע שטאטן. די קינדער האבן דארט איבערגענומען די גרענדע און זיי פירן שוין דאס אידישע לעבן, אויפן לשון פון דער מדינה. דער עלטערער אידישער ישוב ווערט זיך אביסל קענן דער דאזיקער צוגיכער „פאריואנדלונג", און דער דאזיקער גראנגל פירט דעם אידישן שרייבער ארײן אין דער סטאדיע פון א גרויסער געפלעכטער פארצווייפלונג. ביי אונז האט מען זיך ערשט לעצטנס גענומען ארומקוקן אויף דעם פראבלעם פון געמישטע חתונות, אבער ביי דער גאנצער יונגשאפט פון קובאנער ישוב, איז די געמישטע חתונות אן אלט פראבלעם. דובעל־מאנם בוך דערציילונגען „דער באלאס", הויבט זיך אן מיט א מעשה ווי א איד וואס האט חתונה גהאט מיט א קובאנערין און האט שוין דערצויגן צוויי קינדער אין גוטער קריסטלעכקייט, איז „זוכה"צו הערן ווי זיינע אייגענע קינדער רופן אים — איד. דער טאטע ווערט שטארק פארשלאפט און ער בעט זיך ביי זיין גייעשק וויב, אז נאך זיין טויט זאל זי אים אריבערפירן קיין האוואנא און אים ברענגען צו קבר ישראל. ער שטארבט א בארואיקטער, וועז זיין וויב שווערט זיך ביים צלם, אז זי וועט דערפילן זיין בקשה.

די דערציילונג הייסט „דער באלאס", ווייל דער איד וואס האט חתונה גהאט מיט דער קובאנערין, וועז ער איז פארוואנדרפן געווארן אין א קליין קובאנער שטעטל, פירט דורך א שטיקל באלאגן, א חשבון הנפש און ער דערזעט זיך א באנקראטירטן.

דובעלמאן האט א שווערערן אויפגאב ווי ס'האבן אמאל גהאט אונזערע זעלבינס. ער האט קיין צופיל צייט ניט געקראגן צו געשטאלטן די אידן פון זיין אייגענער אימיגראציע, ווייל אקארשט ער האט זיך ארומגעקוקט, האבן זיי גענומען דן פים אויף די פלייצס און אנטלאפן פון אים. ער האט שוין דערפאר געמיזט אנהויבן שילדערן די יונגע, זיבעצניעריקע אידישע ראפיטאס און קארמענס, וואס טאטע־מאמע אנטלויפן מיט זיי, פון די קלענערע קובאנער שטעטלעך, און זיי ווילן זיי ראטעווען אין דער גרעסערער שטאט האוואנא, וואו זיי זאלן זיך כאטש אסימילירן בציבור און נישט אנטרינגען באזונדער מיט גויאישע חתנים.

ב'וויים ניט, צי אסימילאציע איז פאר זיך אליין א טראגישער פראצעס, אבער ס'איז שווער פאר א הונדערט־פראצענטיקן איד פון אונזער דור צו בלייבן אביעקטיוו צו דער דאזיקער אנטלויפערייי, אפילו וען זי נעמט אן די אנדערע פארמען, וואס וויזן סימנים פון נייע, הגם לייכטערע אידישן עולן. ס'איז אבער שווער צו פארטיפן די דאזיקע געשטאלטן, וואס אנטלויפן אדער וואס ראנגלען זיך לייכט, אן צושטארקן ווידערשטאנד צו די הארטע אומשטענדן.

דער לעבנשער אדער קאברינשער עלעמענט, גיט זיך דובעלמענן איין א סך בעסער; אין אנדערע וועלטער — דער זיידע אדער טאטע קומט ביי אים ארויס א סך פארטיקער און פאר־שטענדלעכער ווי די קינדער און אייניקלעך, וואס זייער אסימילאציע־פראצעס פליט ווי מיט זשעט־פליגלען.

נאך דער זאמלונג פון קובאנער דער־ציילונגען האט דובעלמאן ארויס־געגעבן א בוך, אונטערן נאמען „דער בלינדער", מיט געקלייבענע דערציילונ־גען פון דער אלטער היים. אין זיין הקדמה צום בוך האט דובעלמאן נע־זוכט צו דערנענטערן צו זיך די נע־שטאלטן פון זיין היימיש שטעטל, וואס ער האט פארלאזט אין 1925. אבער ס'איז מער ווי דאס. אין די דערציי־לונגען האט ער געזוכט דאָ ווארצלען פון די ערשטע אימיגראנטן, וואס זענען צוזאמען מיט אים געקומען קיין קובא, און זענען גלייך אריינגעפאלן, און דעם אפילו פארפאלן געווארן, אין דעם אימפעט פון קובאנער לעבן.

דאס בוך פון היימישן לעבן „דער בלינדער" הויבט זיך אן מיט דער דער־ציילונג וואס טראגט דעם זעלביקן נאמען, די דערציילונג איז אין 1942 פרעמירט געווארן אין ניו־יארקער זשורנאל „צוקונפט" און ש. ניגער האט די דערציילונג געהאלטן פאר אן „אינטערעסאנטער און צום טייל אפילו אן אריגינעלער דערציילונג".

די מעשה דערציילט זיך אין דער ערשטער פערזאן, פון א קליינעם דרייצניעריקן בחור, וואס שרייבט א בריוו פאר א בלינדן, צו זיינע עלטערן אין אמעריקע. ער בעט הילף ביי זיינע טאטע־מאמע און ביים ברודער, וואס האבן דעם בלינדן נישט נעקענט מיט־נעמען קיין אמעריקע. דער בלינדער האט א זעעודיק ווייב, וואס „צע־ווארעמט" דעם יונגן בריוו־שרייבער. די דערציילונג איז נישט קיין גאר־נעראטענע. זי איז כאטיש, ניט פארטיפט, און — אנפאנגע־יש. דער־פאר זענען די אנדערע דיזרציילונגען פון שטעטל א סך אינטערעסאנטער, ברייטער און רייפער. דער עיקר פאר־בינדן זיך די דערציילונגען מיט דו־בעלמאנס עלטערע אידן פון קובא, מיט די אידן, וואס קענען זיין קיין ארט נישט נעפינען אין יום כיפור און זיי באשליסן נישט צו עפענען דאס נע־שעפט אין דעם גויעשק שטעטל („א לעגענדע וועבט זיך"), מיט די טאטעס פון אויסשטודירטע דאקטוירים, וואס שניידן גלייך אפ דעם אידישן טייל פון זייערע נעמען, („די גרויסע האפע־נונג"); מיט די עלטערן פון די יונגע ראסיטאס, וואס לויפן צו גיך פאר זייערע דערשראקענע עלטערן, אין די ארעמס פון גויעשקע חתנים.

די אינטערעסאנטסטע דערציילונג אין בוך איז „די ערשטע כעג". דער אלטער טאטע וואס פלאנטערט זיך ווי אן איבעריקער אין זיין רייכן זונ'ס הויז, איז א נוטה למות, און מען פאר־לייגט זיך אויף אים, מען ווייל אים בגוואלט ראטעווען, כדי ער זאל ניט „קאליע מאכן" די „ערשטע טעג פון חודש". וואס זענען וויכטיקע טעג פון לייזעכץ. דער טאטע טוט אלעמען אפ אויף טערקיש און ווערט נעזונט און ער געווינט זיין זון, וואס האט זיך שוין נעהאט אזוי פארטומלט מיט זיינע גרויסע געשעפטן, אז ער האט פאר־געסן אין אלטן טאטן, דעם היימישן

בעקער, וואָס האָט אַמאָל געקענט בע־
סער אויפהויבן א ברעט מיט טייגעכץ,
ווי דער שטאַרקער זון. דער אַלטער
טאַטע האָט איצטער א שותף צום
קאַמף קעגן דער אָנגעבלאָזענער שנור,
וואָס טרייבט דעם אַלטן און לאָזט
אים נישט אויף די אויגן.

דער געראַנגל צווישן אַלט און יונג
קריגט דעם בעסטן תיקון, אין גאַנצן
בוך. ס'איז אָבער א שאָד, וואָס דו־
בעלמאַן האָט נישט געפונען קיין טי־
פערע און אינטערעסאַנטערע העלדן,
כדי די דערציילונגען זאָלן האָבן א
דויערנדיקערן אינטערעס און שטיין
אויף אייגענע קינסטלעריש פים, און
זיך נישט דאַרפן האַלטן אויף דער
שטאַרקייט פון דער טעמע.

דובעלמאַנ'ס גרעסטער חסרון איז
א ניט־אָפּגעהיט לשון און אַן אומגע־
דולדיקייט, וואָס לאָזט אים ניט אײַ־
אַרבעטן א דערציילונג. ער יאָגט צו־
ניך, ווי ער וואָלט געווואָלט וואָס גיכער
דערגאַנג דעם סוף, און ער פארגעסט,
אז דער סוד פון א דערציילונג איז
שטימונג אין אַן עכּא, וואָס דאַרף פאַר־
בליבן ווי א נאָכקלאַנג. זיינע דער־
ציילונגען זענען אָבער בפירוש א צו־
טראָג צו אונזער גרויסער מאַסע פון
אידישע צעוויט און צעשפרייטקייט.
ער וואָלט אָבער געמעגט מער לערנען
פון דער נייער אידישער לִיטעראַטור
און דאָס האָוואָנער אידישע לעבן נוי־
טיקט זיך אין א נייערן זונאַנג, ווייל
ווען אפילו זאָכן, וואָס מיר קענען
האָבן אָנגעהויבן געשען א סך שפעטער
ווי ביי אונז, האָט דער אַלטלויף־
פראָצעס זיך אויסגעגליכט און אפילו
אונז אַריבערגעיאָגט. דער ליבין־
קאָבריז שוואַרץ און וויים מעטאָד איז
שוין דערפאַר אויך מער ניט צוגע־
פאַסט פאַר דעם האָוואָנער איד, וואָס
מוז געוומען ווערן אַנדערש ווי מען
האָט געוומען דעם פּערלעער אַדער דעם
שניידער, אין די אַכציקער און נייַ־
ציקער יאָרן, אין דער אַמעריקאַנער אי־
דישער לִיטעראַטור. כ'רעד דאָ דער
עיקר וועגן מעטאָד פון שרייבן און ניט
פון דער טעמאַטיק. כ'בין זיכער אז
דובעלמאַן קען גוט דאָס האָוואָנער
אידישע לעבן. ער איז א גוטער זשור־
נאַליסט, און כאָטש זשורנאַליסטישע
טויגלעכקייט איז א גרויסע מעלה פאַר
דעם בעלעטעריסט מוז דער זשורנא־
ליסט אָבער זיך לאָזן באַהערשן פון
קינסטלער, וואָס דאַרף דאָמינירן דעם
ציטער פון יעדער שורה און פון בא־
זונדערן וואָרט.

Cortesía de

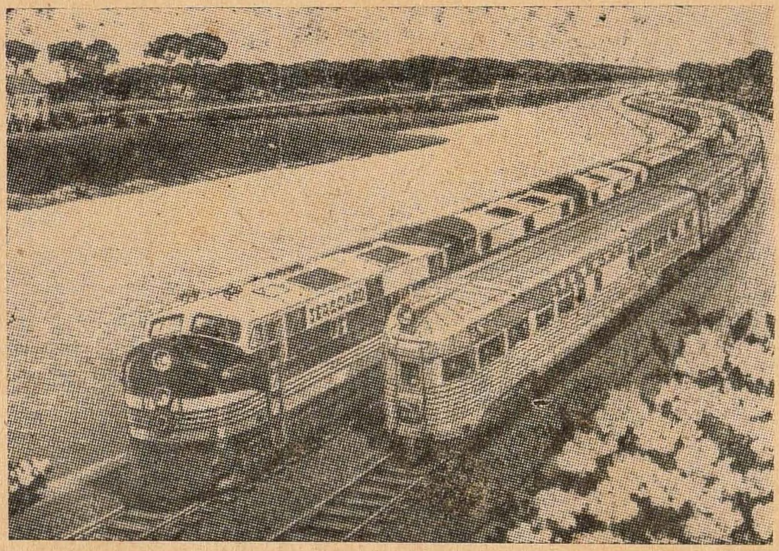
The Central Agency Ltd.

Aguacate 460 **Habana**

דעפּאָזיט פון פּאַדעם

אייניקע אימפּאָרטירער פון די
באַוואוסטע מאַרקעס פּאַדעם:
CADENA — ANCLA — etc.

SEABOARD AIR LINE RAILROAD Co.

טעגלעך צוויי שנעלע באַנען צווישן מיאַמי און ניו יאָרק.
טיקעטס פאר קאַטש און פולמאן
די בעסטע פאַרבינדונג מיט די עראָפלאַנען פון אינדערפרי
און דער שיף, פארמיידנדיק פאַרלוסט פון צייט
און האַטעל־אויסגאבן אין מיאַמי.

ט י ק ע ט ס צ ו א ל ע ט י ל ן פ ו ן ד י
פ א ר י י נ י ק ט ע ש ט א ט ן
קאַנסולטירט אייער רייזע-אגענטור אַדער
די הויפט-אגענטן.

DUSSAQ COMPANY LTD., S. A.

EDIFICIO SINCLAIR
0 y 21, Vedado
F0-1266 F-5981
F0-4722 F-2054
F -5676 F-6835

HOTEL COMODORO
72 y 1ra. St.
Miramar
B9-4540

PALACIO DEL CENTRO GALLEGO
Vestíbulo del Teatro Nacional
A-6540 y A-6377

מנשה אונגער

דער ערשטער ראש - השנה אין ניי - אמסטערדאם

(דע־ציילונג)

די פיראטן האבן פאראנקערט די שיף ביים פאָרט אין ניי־אמסטערדאם. זיי האבן אראפגענומען פון דער שיף דעם רויב, וואס זיי האבן אנגעקליבן פון די פארשידענע שיפן, וואס זיי זענען באפאלן אויפן וועג און איין מאטראז סטיוועסאן פיר, האט גע־פירט ביי דער האנט א קליין אינגל, וואס האט געציטערט אינגאנצן פאר שרעק. דאס אינגל האט געהאלטן א הילצערן קעסטעלע פעסט צוגעדריקט צו זיין ארעם.

דער מאטראז האט זיך געוועגדעט צו די האלענדישע סוחרים וואס זענען געקומען צו דעם האפן אויפקויפן די אפגערויבטע סחורות וואס די פיראטן האבן אריינגעבראכט:

— ווייסט איר עפעס פון א מענטשן מיטן נאמען אשר לוי?

א סך סוחרים האבן זיך נאר ניט אומגעקוקט אויף אים, נאר איינער האט געענטפערט:

— וואס איז? האסט געבראכט עפ־עס א גרויסע מציאה צו פארקויפן, וואס דארפסט דווקא האבן א אידן?

— וואס? דו קענסט אים? — האט דער מאטראז אויסגערופן און געגעבן א ווייטן שפיי אין וואסער אריין, — אבי איך האב געמיינט, אז אט דאס אינגל האט אויסגעטראכט סתם א נאמען.

— אוודאי קען איך אים, דו מיינסט דאך דעם אידן אשר לוי, וואס האט א יאטקע צו פארקויפן פלייש אויף דער וואנט־גאס? א שאלה צי איך קען אים. ער האט דאך פארפירט א קאמף מיט אונזער גאווערנאר פעטער סטי־וועסאנט, אז מען זאל נעמען די אידן צום מיליטער, ער האט אויסגעוויזקט, אז מען זאל די אידן אנערקענען ווי גלייכע פון לאנד. א פראגע צי איך קען אים. וויפל וועסטו מיר געבן איך זאל דיר ווייזן דעם וועג צו אים? האסט עפעס א גרויסן אוצר געבראכט? זאג, וועל איך פאר דיר געפינען א בעסערן קונה.

דער מאטראז, וואס האט געהאט א צעשויבערטן בלאנדן קאפ האר און נאך א גרעסערע צעשויבערטע בארד, האט געגעבן א הויב די האנט, ווי וועלן גלייך פארפאלן דעם פרעמדן מענטשן אין פנים אריין נאר אנשטאט דעם

האָט ער נעגעבן אַ צי דאָס דערשראָקענע אינגל, וואָס איז געשטאַנען לעבן אים אַן אָפּגערופענער און אַ באַוווּסטער און זיי האָבן זיך געלאַזט גיין.

דאָס אינגל האָט געשטעלט דראָבנע טריט אויף די אָנגעוואָרפענע שטיינער וואָס זענען געלעגן ביים האָפּן, און אויף די ניט ברוקירטע גאַסן, וואָס נייאָמסטערדאָם, ווי מען האָט דעמאָלט נערופן דאָס היינטיקע ניו יאָרק, האָט געהאַט.

דער מאַטראָז האָט אויך געגעבן אַ וואונק צו דעם פרעמדן האָלענדער ער זאָל אים וויזן דעם וועג צו דעם איד אשר לוי.

און ווען אַלע דריי זענען צוגעקומען צו דער וואָנט גאָס, וואו אשר לוי האָט געהאַט די יאַטקע זיינע, האָבן זיי זי געפונען פאַרמאַכט.

דער מאַטראָז האָט געגעבן אַ בייזן קוק אויף דעם פרעמדן האָלענדער, נאָר אים איינצושלינגען און יענער האָט זיך פאַרענטפערט:

— דו זעסט דאָך, אַז איך האָב דיך ניט אָפּגענאַרט. אָט איז זיין שילד „אשר לוי".

— אָבער וואָס האָב איד פונם שילד, אַז איך דאַרף האָבן אים אלוין! — האָט דער מאַטראָז געשריגן — וואָס וועל איך מיך דאָ ארומשלעפּן איבער די נייאָמסטערדאַמער גאַסן און זוכן דעם אידן אשר לוי. איך וועל בעסער אים צוריקפירן, — האָט ער אָנגעוויזן אויפן קליינעם אינגל — אויף דער שיף ארויף און אים איבערגעבן דעם קאַפּיטאַן, זאָל ער זיך דעם לאָפ פאַרדרייען מיט אויפזוכן אשר לוין!...

— עפעס האָט געמוזט געשען מיט אָט דעם אשר לויי. נלאָט אזוי וועט ער ניט פאַרשלינגן דאָס געשעפט. וואַרט צו אַ ווייל, — האָט זיך דער פרעמדער אַ כאַפּ געגעבן ביי זיין קורץ געשוירן בערדל און ארויסגענומען די פייקע פון מויל, — וואַרט צו אַ ווייל, וועל איך אריבערלויפן אינם צווייטן געסל אויסגעפינען ביי אַ איד, וואָס מיט דעם אשר לוי איז געשען. דו וווייסט דאָך, אַז מיט אַ צען יאָר צוריק זענען אָנגעקומען אַ דריי און צוואַנציק אידן מיט דער שיף „סאַנט קאַטערין" — האָט דער פרעמדער אָנגעהויבן דערציילן דעם מאַטראָז — לאָמיר זיך אָפּאַרשט דערמאָנען, ווען דאָס איז געווען, יאָ, דאָס איז געווען אין יאָר 1654. איך געדענק דאָס ווי היינט, טאָקע מיט אַ צוועלף יאָר צוריק, אָבער ניין, ווייניקער!... איי, ווי דער זיכרון דינט מיר שוין ניט!...

— וועסט מיר אויפהערן צו דרייען אַ קאַפּ מיט דיין זכרון! וואָס האָסטו זיך אָנגעטשעפּעט אין מיר? טראָג זיך אָפּ, איך וועל שוין אלייַן אויפזוכן דעם אידן אשר לוי! — האָט דער מאַטראָז געגעבן אַ כאַך מיט זיין האריקער, אויסגעארבעטער האַנט, — טראָג זיך אָפּ פון דאַנען!

דער פרעמדער האָלענדער האָט זיך אָבער ניט רערשראָקן. ער איז ניט אוועקגענאַנגען. ער האָט געוועדט צווישן די ציין:

— איך האָב דיר געוויזן וואו זיין געשעפט איז, איך וועל שוין זיין אַ שותף צום מסחר. איך וועל דיר שוין ווייזן וואו די אידן וואוינען. עס איז ניט ווייט פון דאַנען לאָמיר ביידע גיין, עס איז אויף דער ביוער גאָס.

— האַסט דאָך געקענט באַלד מיר פירן אויף דער ביוער גאָס! — האָט דער מאַטראָז אַ מרוקע געגעבן.

— דו האַסט דאָך מיר געזאָגט, אַז דו דאַרפסט האָבן אשר לוי, אַז דו דאַרפסט אים עפעס פארקויפן!... האָב

איך געוואלט...

— וואר האָט גערעדט וועגן עפעס פּאַרקויפן? איך וואל דיר באַלד פּאַר־פּאָרן אין די ציין, דו ווייז וואו די ביור־עך גאָס איז. איך וואל דיר געבן א מטבע פּאַר צופּירן מיך אַהין. דו וועסט דערנאָך נעמען די פּים אויף די פּלייצעס און זיך אָפּטראָגן שנעל פון מיר!

— גוט, וואל איך בלויז דיך צופּירן צו דער ביוואר גאָס!

זענען זיי אַלע דריי ווייטער געגאַנ־גען פון דער וואַנט גאָס אויף דער ביוואר גאָס אַרויף. דאָס איינגעלע האָט זיך נעבאָך נאָכגעשלעפּט א מיד־ער און א פּאַרמאַטערער. דאָס קער־פּערל זיינס איז געווען אויסגעדאַרט, דאָס פּנים בלייך, און ער האָט אינ־גאַנצן געציטערט פּאַר הונגער און קעלט ווי א לולב.

וואן זיי זענען געקומען אויף דער ביוואר גאָס אַרויף, האָט דער פּרעמ־דער האָלענדער אנגעקלאָפּט אין א טיר פון א קליין היילצערנעם הייזל און האָט אריינגעשריגן:

— יעקב באַרמאַן מאך אויף! דאָס בין איך דער האָלענדער העגטאַן.

אבער קיינער האָט ניט געענטפערט.

— עמיצער ווייל דיך זען, ער האָט עפעס געבראָכט צו פּאַרקויפן א גרויסע מציאה! — האָט ער ווייטער אריינ־געשריגן אין דער פּאַרמאַכטער טיר.

— וואר האָט דיר געזאָגט, אז איך האָב געבראָכט עפעס צו פּאַרקויפן?

— זאָל זיין, אז דו ווילסט אים ברענגען א גרוס פון זיין פּאַטער, נו, איז בעסער?

— אָבער מען ענטפערט דאָך ניט!

— איך פּאַרשטיי טאָקע ניט וואָס מיט די אידן איז היינט געשען. זיי זענען מסתמא אוועק אויף א לוויה פון זייערס אן אייגענעם. זיי האָבן דאָך שוין אויסגעפּועלט צו האָבן אן אייי־גענעם בית־הקברות! גאָווערנאָר פּע־טער סטייוועסאָנס האָט געוואָלט!...

— וועסט אויפהערן מיר צו דער־ציילן מעשיות — דו ווייז מיר בעסער וואו א אידישע טיר עפנט זיך!...

און פּלוצלונג האָבן זיי דערהערט א מאָדנע געזאָנג וואָס האָט זיך דער־טראָגן פון א הויז, וואָס איז געשטא־נען אין עק־גאָס.

דאָס איינגעלע וויאָס איז געפּירט גע־וואָרן פון מאַטראָז, האָט עפעס א צאָפּל געגעבן.

— וואָס איז דיר, משה, האָט דער מאַטראָז אים געפרעגט אויף פּאַרטו־געזיש.

— דאָרט מוזן זיין אידן — האָט משה מיט א צעבראָכן קול געזאָגט.

— פון וואַנען וווייסטו דאָס?

— איך דערקען אין געזאָנג. מען דאַוונט איצט!...

זענען אַלע דריי נאָכגעגאַנגען נאָכן קול, ביז זיי זענען צוגעקומען צו א קליין איינגעפּאַלז הייזל. משהם אויגן האָבן זיך אָנגעגאָסן מיט טרערן. און כאָטש ער האָט די גאַנצע צייט, וואָס דער מאַטראָז האָט אים געפּירט אויף די גאָסן פון נייאָמכטערדאָם געשוויגן, האָט ער איצט אָנגעהויבן צו רערן ווי צו זיך אליין

— דאָס זענען אידן. איך הער זיי־ערע דאַוונען. אזוי האָט מען גע־דאַוונט ביי אינז. אין רעציפע, אין בראָזיל. איך דערקען דעם ניגון פון דאַוונען, לאָז מיך אריינגיין! — האָט דאָס אינגל א ריס געגעבן זיין העמדל, וואָס איז געווען איינגעקלאָמערט, ווי מיט א צוואָנג אין דעם מאַטראָז האָנט.

— זע נאָר, ווי דאָס וויל אָנטלויפן — האָט דער מאַטראָז א זאָג געגעבן

צו הענטסאן, — ווארט צו — האָט ער זיך געווענדעט צום אינגל — לאָמיר בײדע אריינגיין אינעווייניק.

דער מאַטראָז האָט מיט זיין פוס אַ שטויס געגעבן אין דער טיר פון דעם הויז. די טיר איז אויפגעבראָכן געוואָרן.

דער מאַטראָז האָט אַרויסגענומען פון זיין קעשענע אַ מטבע און האָט געגעבן אַ ווארף צו דעם פרעמדן האָלענדער און געזאָגט:

— דאָ האָסטו דיין לוין, און טראָג זיך שנעל אָפּ נאָך אײדער איך מאַך פון דיר קרעפל־פלײש.

דער פרעמדער האָלענדער הענטסאָן, האָט געגעבן אַ כאַפּ די מטבע אין דער לופטן און ער איז אַ בייזער אַוועק.

דער מאַטראָז איז אריין אין אַ טונקעלן קאָרידאָר פון הויז. ער איז נאָכגענגען נאָכן מול וואָס האָט זיך אַרויסגעטראָגן פון אַ שטוב.

ער איז דורכגענאַנגען דעם גאַנצן קאָרידאָר, ביז ער איז געקומען אין הויף אריין. דאָרט, פיז אַ שטוב, האָט זיך אַרויסגעהערט אַ אומעטיק געזאָג.

דער מאַטראָז האָט געגעבן אַן עפן די טיר פון שטוב און ווי נאָר ער האָט זיך באַוויזן אין דער טיר מיט דעם אינגל בײַ דער האַנט, האָבן די אידן, וואָס האָבן זיך אין שטוב געפונען, מיט איינמאָל אײַפּגעהערט צו דאַוונען. אַלע אידן, איינגעוויקלט אין טלית׳ים, האָבן זיך גערוקט צום עמוד צו, ווי זיי וואָלטן דאָרט שוץ געזוכט.

פון אויבן־אַן איז באַלד אַפּערנעקומען אַ הויכער איד מיט אַ זילבערנער קורץ־צעקעמטער באָרד, ווי צוויי פליגל פון אַן אדלער, ער איז צו צום מאַטראָז און האָט געפרעגט:

— וואָס ווילסטו דאָ? וועמען זוכסטו דאָ?

— איך זוך אשר לוי — האָט ער מאַטראָז געענטפערט.

— איך בין אשר לוי — האָט דער איד מיט דער זילבערנער באָרד געזאָגט.

— איך דאַרף מיט דיר רעדן וועגן אַ וויכטיקן ענין.

— היינט מאָך איך ניט קיין שום מסחרים, היינט איז ביי אונז ראש השנה!

— דו זעסט דאָס אינגל דאָ, דאָס איז משה תבון. ער איז דער זון פון יעקב תבון.

וויַ נאָר אשר לוי האָט דערהערט דעם נאָמען תבון, האָט ער אַ געשריי געגעבן צו די אידן:

— יעקב תבונ׳ס אינגל איז דאָ, די שיף וועט דאָך אנקומען!

— ניין די שיף וועט שוין מער ניט אנקומען! — האָט דער מאַטראָז געוואָרעט אָפּגעהאָקטע רייד. זי איז אונטערגעגאַנגען. מיר האָבן געטראָפן בלויז בראָך־טייל׳ן און אויף אַ שווימענדיקן ברעט צווישן די ברויזנדיקע כוואַליעס אָט דאָס אינגל. ער האָט אונזער קאַפּיטאַן דערציילט ווער זיין פאָטער איז נעווען, וו ער האָט געהייסן.

אשר לוי האָט געגעבן אַ כאַפּ דאָס אינגל משה׳לע. ער האָט אים געדריקט צו זיך, ער האָט אים אויפגעהויבן, אים צו ווייזן פאַר אַלע אידן וואָס זענען געווען פאַרזאַמלט אין דער שול.

— אָט דאָס איז דער קליינער משה׳לע, יעקב תבונס זון, קוקט אים אָן און זעט אונזער בראָך!

דאָס קליינע אינגל משה׳לע, האָט נעהאַלטן דאָס זילבערן קעסטעלע אין דער האַנט. ער האָט עס געוואַלט איבערגעבן אשר לוין וואָס שנעלער,

אזוי ווי מען דאַרף עפּעס א ווייכטיק שליחות אויספירן און אשר לוי האָט אים כסדר געדריקט צו זיך און געדעט צו די אידן:

— איצט פאַרשטייט איר שוין פאַרוואָס די שיף איז א גאַנצע וואָך ניט אָנגעקומען. זי איז אונטערגעגאַנגען. דרייסיק אידישע משפּחות האָבן זיך געוואָלט ראַטעווען פון בראַזיל, פון די אינקווויזיטאָרן און קומען אין אונזער פּריי־לאַנד אריין, צו לעבן מיט אונז אין נייַ־אַמסטערדאַם, איז מיט זיי אַן אומגלויק געשען.

אשר לוי איז דערנאָך צו צום מאָטראָז, וואָס איז ־ גאַנצע צייט געשטאַנען בייַ דער טיר פון דער שול און האָט צו אים געזאָגט:

— דו ווילסט דאָך מסתמא אויסלייז־געלט, קום אַיבערמאָרגן און מיר ווילן דיין קאַפּיטאַן און דיך באַלוינען, ווייל היינט איז בייַ אונז ראש השנה.

דער מאָטראָז האָט זיך פאַרניגט פאַר אשר לוי און ער האָט געזאָגט:

— אונזער קאַפּיטאַן און איך ווייסן, אז ווען איר זאָגט צו, ווען איר האָלטן וואָרט? — און ער איז מיט שטילע טריט אריין פון קאָרידאָר.

אשר לוי האָט צוגעפירט משהלען צום עמיד. ער האָט אים אריינגעשטעלט אויף דער בימה און בייַ דעם אינגל געמומען דאָס היצערע קעסטעלע, וואָס ער האָט געהאַלטן אין זיין האַנט.

— דער טאַטע האָט מיר אָנגעזאָגט, בעת די שיף האָט געהאַלטן אין זיכקען, איך זאָל דאָס קעסטעלע פון מיין האַנט ניט אריכלאָזן, און אויב איך וועל זיך ראַטעווען און קומען קיין נייַ־אַמסטערדאַם זאָל איך עס אַיבערגעבן אשר לוין.

אשר לוי האָט דאָס קעסטעלע געעפנט. ער האָט דאָרט געפונען לייגן א שופר.

— א שופר! — האָט אשר לוי א געשריי געגעבן. אין דעם שופר באַווייזן פאַרן גאַנצן עולם.

— זיי האָבן מיטגעפירט א שופר, זיי זענען געווען זיכער, אז זיי וועלן אָנקומען אויף ראש השנה צו אונז.

די אידן האָבן געקוקט אויף דעם שופר אין אויף כשהלען און יעקב בארס־מאן האָט געזאָגט:

— לאָמיר שופר בלאָזן היינט מיט אָט דעם שופר!

— יאָ, זאָל דאָס זיין א אָנדענק אין זיי!

מיר וועלן בלאָזן שופר מיט אָט דעם געראָטעוועון שופר.

און דאָס איינגל משהלע האָט זיך צוגעקלאַמערט צו אשר לוין, ווי ער וואָלט זיין טאַטע געווען און ער האָט געפרעגט:

— ווען וועט מען אַראָפּ אין קעלער שופר־בלאָזן?

— קינד מיינס — האָט אשר לוי אים געגלעט איבערן קאָפּ, — דאָ איז ניט קיין אינקווזיציע־לאַנד. דאָ זענען מיר אידן פריי בירגער, מיט אַלע מענטשן גלייך. דאָ בלאָזן מיר שופר ניט אין א קעלער, ווי אַמאָל אין פאָרטוגאַל אָדער ווי אין בראַזיל, דאָ מעגן מיר דאָוונען אויף א קול, אין א שול און בלאָזן שופר אפילו בייַ אָפּענע פענצטער!

— מיר זענען אין א פריי־לאַנד דאָ, און מיר האָבן בירגער־רעכט גלייך מיט אַלעמען? — האָבן די אידן געזאָגט.

און א איד האָט אריינגעבראַכט א טעפּעלע מילך און שפייז פאַר דעם קליינעם משהלען און די אידן האָבן זיך געשטעלט ווידער דאָוונען דאָס ראש־השנהדיקע דאָוונען.

SALUDAMOS SINCERAMENTE A NUESTROS CLIENTES Y AMIGOS DE LA COLONIA HEBREA DE CUBA EN LA FECHA DE SU AÑO NUEVO Y HACEMOS VOTOS POR SU PROGRESO, BIENESTAR Y PROSPERIDAD.

צום נייעם יאָר באָגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן, פרייַנט און דער גאַנצער קאָלאָניע אין קובא
און ווינטשן אַלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

— ◆ —

CIA. COMERCIAL GANCEDO, S. A.

EFECTOS SANITARIOS
Azulejos de todas clases
Especialidad en Baños de Color

CIA. DESTILADORA GANCEDO, S. A.

DESTILERIA DE ALCOHOLES Y AGUARDIENTES
FABRICA DE LICORES Y VINOS

CIA. DE MADERAS GANCEDO, S. A.

ALMACEN DE MADERAS CON PLANTA
DE ELABORACION Y FERRETERIA

PERFUMES DANA

Saluda por este medio a sus
favorecedores hebreos en este mercado

Dana

PARIS · NEW YORK

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן,
פריינט און דער גאַנצער קאַלאָניע אין קובאַ
און ווינטשן אַלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

PEPSI-COLA

MARCA REGISTRADA

PRUEBELA CON LECHE CONDENSADA

LA CUBANA

COMPAÑIA NACIONAL DE SEGUROS

FUNDADA EN 1918

Riesgos que aseguramos:

Seguros de Vida, Grupo y Colectivos.
Incendio.
Ciclón.
Ras de Mar.
Terremoto.
Motín.
Transporte Marítimo y Terrestre.
Automóviles.
Roturas de Cristales.
Accidentes Personales.
Seguro Anticipado: para fabricación y reconstrucción de edificios.

Hemos pagado más de $5.000.000.00 por indemnizaciones.

AGUIAR Y LAMPARILLA

HABANA

Teléfono M-8226 **Apartado 2509**

UNITED FRUIT COMPANY

La Gran Flota Blanca

וועכנטלעכע באַדינונג פון
פּראַכט פון ניו-יאָרק און ניו-
אָרלעאַנס קיין האוואַנא.

רעגולערע באדינונג פון פּראַכט פון ניו-יאָרק און
ניו-אָרלעאַנס צו פּאָרטן פון דער פּראָווינץ.

רעגולערע באַדינונג פון
פּראַכט פון האוואַנא קיין
ניו-יאָרק און ניו-אָרלעאַנס.

OFICINA GENERAL:

San Pedro 16 Habana.—Tel. M-6974

FELICITAMOS SINCERAMENTE A NUESTROS CLIENTES Y AMIGOS DE LA COLONIA HEBREA DE CUBA EN LA FECHA DE SU AÑO NUEVO Y HACEMOS VOTOS POR SU FELICIDAD Y PROSPERIDAD

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

הערן סוחרים:

די קובאנער טעיוס קאמפאניע ס. א.

אויסשליסלעכע פארשפרייטער פון

ULTRAMAR

el famoso reloj de precision

האט דעם כבוד אייך צו מעלדן אז מיר האבן דערהאלטן נייע און באַ־
שיידענע מאדעלן פון די פרעסטיזשפולע מארקעס, וואס גיבן אייך
לייכטע און זיכערע מעגלעכקייטן פון פארקויף אין אייער
געשעפט. אויב איר ווילט זיין א פארשפרייטער פון
דער גרעסטער ארגאניזאציע פון זייגערס אין קובא
פארלאנגט איינצלהייטן ביי

קובאנער טעיוס קאמפאניע ס. א.

מאנסעראטע 456, האוואנא. טעלעפאן M 8362

— • —

פערנאנדא מארטין הירשל

אייגנטימער פון דער פירמע „אולטראמאר" באגריסט
צום נייעם יאר זיינע צאלרייכע קליענטן, פריינט
און דעם גאנצן אידישן ישוב אין קובא.

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

צו כל נדרי ...

(דערציילונג) פון אליעזר אראנאווסקי

פון אלע זייטן האָואָנא האָבן זיך געצויגן יום־טובדיקע אידן, וויים און העל געקליידעט, צו כל נדרי. שטיקער זון האָבן געווינקלט ארום זיי בלענדיקע טלית׳ים און פארהילט אין א צוויבערלעבן שקיעה־שיין.

אויפן הימל האָט א סימפאניע פון פארבן, אויף דין־דינע פייפלעך, פאס־טוך־ארטיק, זיך צעשפילט מיט א שלל פון קאליירן, ווי בענקענדיקע טענער פון א פארחלומטע פאוועוואלקנס, וואס לייזן זיך אויף...

א פארשפעטיקטער, איז יאָסל דער פעדלער מיט א טלית־זעקל אונטערן ארעם אריבער די שוועל פון דער שול. צוויי קובאנער, קאנטראלארן, וואס זענען געשטאנען אין קאריאר ביים ארייננאנג, האָבן אים פארהאלטן און געבעטן א בילעט.

א פארשעמטער פאר זיך אליין האָט ער געטראכט: — א איר... יום כיפור צו כל נדרי... בעטן פאר גאָט... דארף האָבן א בילעט! וואס טוט זיך דא?

דאס איז דאס ערשטע יאר, וואס ער גייט דאוונען בציבור. גלייך ווי ער איז געקומען פון דער אלטער־היים איז ער אריינגעפאלן אין א פאַרוואַרפן שטעטל פון דער פראָווינץ. ראש־השנה און יום־כיפור האָט ער פאר־שלאָסן זיין קרעמל, ארויסגענומען דעם אלטן מחזר און געדאוונט ביחידות. צו די געלבע, פארפלעקטע בלעטער, פון יארן געבעט און געווײַן, האָבן זיך גערייסן זודיקע טרערן, גליהיקע קוילן פון אן אינזאכען, פארוואַרפענעם אידן, וואָס תפילהט צו גאָט.

— וואו גייט מען מיטן טלית אונ־טערן ארעם? צוריק אין שטוב? איינער אליין, פאר די פיר וועגט אויסגיסן דאס הארץ... גיי־וויים, אז א איד צו כל־נדרי דארף גיין, ווי צו א טעאטער־פארשטעלונג, מיט געלט אין טאשע!..

אויפן טראָטוּאָר, נעבן דער שול, אונטער דעם מאסיוון געוועלב פון בויגן־ארטיקע זיילן, האָט ארומגע־שפאַצירט חיים דער שרייבער.

ער אליין איז שוין צענדליקער יארן אין קיין שול ניט געגאנגען. די ערש־טע וועלט־קריג, די רעוואָלוציע, האָט אים, ווי דאס רוב פון דער יוגנט,

אַראָפּגעפירט פון אידישן דרך. זיי זענען געווען אויפגעקלערט, וועלט־לעבע מענטשן... איז מען געגאַנגען יום־כיפור שפּאַציר־ן אין די פּאַרקן, אין די וועלדער, און געלאָזן דעם דאָוונען פּאַרן אַלטוואַרג.

אָבער טיף אין האַרץ איז עפעס פון גאָט פאַרבליבן. אים אינגאַנצן אַרויסרייסן קען מען ניט... אָבער דאָוונען — ווי פּאַסט עס? איז גייט מען שטילן די בענקשאַפט מיטן אורמ־דרייען זיך אַרום דער שול און זען ווי אַנדערע אידן גייען דאָוונען. דאָס אַליין איז א באַפרידיקונג. זיך פּא־רייניקן מיט די אידן וואָס גייען צו כל־נדרי — אויב ניט צו שטיין מיט זיי צוזאַמען...

חיים האָט באַמערקט, אז א איד שטייט פאַרצווייפלט ביים אריינגאַנג איז ער אים צוגעגאַנגען פרענגן די סיבה.

—איך בין דאָס ערשטע יאָר אין האַוואַנא, כ'האָב ניט געוואוסט, אַז מען דאַרף האָבן א בילעט.

— וואַרט אויף! — ער האָט אַרויס־געגומען זיין זשורנאַליסטן־קאָרטע, געוויזן די קובאַנער וועלכע האָבן אים נליך דורכגעלאָזט.

ער איז אַרויף אין שול, דערקלערט דעם גבאי דעם ענין, און איז נליך אַראָפּ מיט א בילעט. יאָסל דער פּערלער האָט אים אַרומגענומען, צו־געדריקט צו זיך פון דאַנקבאַרקייט, און נעבנדיק אים די האַנט, אַלע ברכות פון האַרצן, ריינע, הייליקע, ערב יום־כיפורדיקע — אים צוגעוואונטשן.

א צויבערלעכער בלענד פאַר זיינע אויגן... מלאכים פליען הין־און־צוריק ווי טויבן, שטיל, תמימותדיק, מילא־נען שטערן ווינקען זיך איבער, די וויטן וועלן צעשוואומען, אַלץ פירט פון עצבות, אים אריינפירן אין שול. ער זאָל שטיין מיט דער גאַנצער עדה און בעטן פאַר גאָט, האָט ער זיך גע־לאָזט, ווי געטריבן פון אן אומרו, צו א שפּאַציר אויסגערן שטאָט.

ער איז אַראָפּגעגאַנגען אין א בריי־טער, בלומיקע אלייע, וואָס ציט זיך פאַר מיילן, ניט ווייט פון דעם ים.

שפּאַצירנדיק צווישן די וויסע טוליפאַנען אונטער אן אויסגעשטערנטן הימל איז ער צוריק אין דער וועלט פון נעכטן אריין... פאַר זיינע אויגן האָבן הונדערטער יאַרצייט־ליכט גע־ברענט אויף די טישן מיט א גלבן שיין. און ארום זיי, מענטשלעכע סילועטן אין בלאַנקעדיקע קיטלעך: און טלית־ים, האָבן ווי וויגנדיקע ליכט, וויינענדיקע, בעטנדיקע, ציטערנדיק מיט זייערע נשמות ווי פלעמלעך גע־לויכטן.

פון דער טיף, פון האַרץ ארויס, האָט זיך געריסן דער פיינלעך־זיסער ניגון פון כל נדרי... און די גראָזן מיט די בלומען, די בוימער און די שטערן די גרילן און די פּראָשן, און אַלץ אין אַרום האָבן שטיל געשעפּטשעט, ווי מיט א פאַרהאַלטענעם אָטעם, פרום, גלויבעריש, א תפילה צום באַשאַפער...

מיד פון דעם חזיון און איבערלע־בונג, אן עקסאַלטירטער, ווי א ניט־דאָאיקער איז ער צוגעפאַלן צו א באַנק, זיך אָנגעשפּאַרט אַן דעם ברייטן שטאַם פון א טאַמאָ־ינדא־בוים און איז אייגנגעשלאָפן.

א צויבערלעכער בלענד פאַר זיינע אויגן... מלאכים פליען הין־און־צוריק ווי טויבן, שטיל, תמימותדיק, מילא־נען שטערן ווינקען זיך איבער, די וויטן וועלן צעשוואומען, אַלץ פירט

צו איינס... צו יהיד... צו אחד... און פון געבלענד ארוים ריזלט א קויל, דין קוואלנדיק, א ליכט־שטראל פון האָרץ און נשמה, דער פאָדעם פון אייביקייט, גוטסקייט און ערלעכקייט, דער סוד פון באַשאַף פון אייביק אומענדלעכעס, און שא... שטיל... עפעס פאַרמירן זיך ווען טאר...

— מילאָנען אידן שטייען אין בעטן צוזאַמען מיט אַלץ פון באַשאַף — א גוט־יאָר. זיי קען איך שוין טויזנטער יאָרן. זייערע טרערן דערגרייכן שוין צום כסא־הכבוד. א גרויסער טייל פון זיי זענען פרומע, גלויביקע, איז בעטן זיי, זענען זיי א מתפלל. אָבער אט דער טאַט פון דעם אייניציקן אידן, וואָס גלויבט־ניט, און תפילהט ניט, נאָר וואָס האָט דערגרייכט די העכסטע פרייד פון התרוממות הנפש צו זען אז א איד, א גלויבקער, זאָל קענען שטיין פאַרויניקט מיט זיין עדה און בעטן פאַר מיר, וועז ער, אליין, האלט ניט פון דעם. זיין פילן זיך דערהויבן, איבער־תפילהדיק, מיטן העלפן א אידן, אויסמיידן עצבות און צער, וואָס ער קען ניט זיין מיט נאָך אידן צוזאַמען. פון ני־כ דאַרפן זיין פאַר־איינזאַמט, וועז דאָס האָרץ ציט צו קהל, בעת אַלע שטייען פאַרעדהט...

איז פאַר דעם אליין פאַרשרייבט, אַלץ און אַלעמען — א כתיבה ותחימה־טובה.

Use lo Apropiado Para Su

INDUSTRIA

Hilos

BRAZOS

mayor producción
y menor costo.

TOMAS B. BESOSA

ALMACEN DE SEDERIA Y QUINCALLA

AGUIAR 560 - TELFS. ML-1905 - M-7983 - HABANA

Surtido completo de Cordelería
de Algodón, Jarcia e
Hilos de Nylon

Distribuidores Exclusivos de los Hilos LILY

1956 — 1957 תשי"ז — 5717

FELICITAMOS SINCERAMENTE A NUESTROS CLIENTES Y AMIGOS DE LA COLONIA HEBREA DE CUBA EN LA FECHA DE SU AÑO NUEVO Y HACEMOS VOTOS POR SU FELICIDAD Y PROSPERIDAD

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן, פרייַנט און דער גאַנצער קאָלאָניע אין קובאַ
און ווינטשן אַלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

I. SKARBREVIK y Co., S. A.

נאָך דער נאציאָנאַליזאַציע
פונם סוּעץ-קאנאל

פון משה שרת

—●—

דער אויסברוך פון צוּאַרן אין ענג־לאַנד אוּן פראַנקרייך איז א ביסל אָפּגעשוואַכט נעוואָרן. ווי עס ווייזט אויס, איז שווער אָנצוהאַלטן פערמאַ־נענט א הויכע שפּאַנונג. די מאַכיל־זאַציעס, מיליטעריש קאַנצענטראַ־עס אוּן דאָס שיקן פון קריגס־שיפן אין מזרח־טייל פונם מיטללענדישן ים, גייען דערווייל נישט ארויס פון די ראַ־מען פון א דעמאָנסטראַציע. אמת, דאָס איז זייער אַן אייגנרוקספולע דע־מאָנסטראַציע, אָבער עס איז א גרויסער ספק צי זי וועט אם דינען אלס דערע־פענונגס־פאַזע צו א מיליטעריש־טעטיקייט.

די מצרישע לייטונג אין קאַנאל פאַרפעסטיקט זיך אוּן די באַאמטע פון דער קאַנאל־געזעלשאַפט זעצן פאָר דערווייל צו דערפילן זייערע פליכטן, זייענדיק אונטערגעוואָרפן זייערע נייע אַרבעטס־נעבער. יעדער טאָג וואָס נייט דורך דערווייטערט דעם קלאַפ אוּן שוואַכט אָפּ דעם דרוק פון דער רעאַק־ציע.

:: :: ::

אין דער אמתן, אוּן אויך פונם קאַלטן לאָגישן שטאַנדפונקט אוּן פון דער קלאָרער דערפאָרונג איז נישט אזוי פאַרשטענדלעך פאַרוואָס האָבן זיך לאַנדאָן אוּן פאַריז אויפגערעגט ביז נערוועזיטעט. די נאציאָנאַליזאַציע איז, אמת, געקומען איבערראַשנד אוּן עס איז נאטירלעך אַז זי זאָל אָפּשרקן, אוּן ספעציעל די ענגלענדער אוּן די פראַנצויזן. די צוויי גרויסמאַכטן זע־נען געוועזן די עיקר'דיקע שותפים אין דער בעלי־בית'ישקייט אויף דער קאַנאל־געזעלשאַפט אוּן האָבן נישט געקענט אריבער צום טאָג־אַרדענונג איבער דער וועלט־עכער נאציאָנאַלי־זאציע. בויידע — מיט אלע אונטער־שיידן צווישן זיי אין מהות אוּן אין גראַד — געפינען זיך אין א ריקצוג אין מיטעלן מזרח אוּן זיי זאָמלען די לעצטע כוחות בכדי אָפּצוהיטן די רעשטלעך פון זייערע שטעלונגען. ענגלאַנד האָט באַוויזן א באַזונדערע פילבאַרקייט. וועלכע וואָלט, ווי עס דוכט זיך, באַדאַרפט ארויסווייזן אויך פון אמעריקע — פון דער וואַרענונג

וועלכע איז איר געגעבן געוואָרן דורך דער נאַציאָנאַליזאַציע פון קאַנאַל אלם א מעגלעכער פרעצעדענט פאַרן גורל פון די נאַפט־קאָנצעסיעס אין מיטלען מזרח. די געווייגלעכקייט פון פּאָליטישן נעדאַנק אין ענגלאַנד זעט נאָך אין סועץ־קאַנאַל דעם וויכטיקסטן בלויט־נערוו פון דער אימפּעריע, און הגם דער קאַנאַל דינט נאָך אויך היינט צו טאָג פאר א וויכטיקן קניפּ אין דער ים־קאָמוניקאַציע צווישן דער בריטישער מעטראָפּאָליע פון איין זייט און צווישן דער מערהייט פון די קאָמאָנוועלט־לענדער אין אייניקע וויכטיקע קאַלאָניעס פון דער אימפּעריע פון דער אַנדערער זייט. טראָץ דעם וואָלט א גרינטלעכער אַנאַליז און א גיכערע אַנשטרענגונג פונם נעדאַנק תיכף דערוויזן, אז צוליב דער נאַציאָנאַליזאַציע פון דער קאַנאַל־געוועלשאפט איז נישט געקומען קיין שום עיקר'דיקע ענדערונג אין דער פּאָליטישער לאגע פונם סועץ.

אויך פאר דער נאַציאָנאַליזאַציע איז מצרים געווען די פּאָליטישע און מיליטעריש הערשערין אויף דעם אינטערנאַציאָנאַלן פארמעגן. איר מיליטעריש הערשונג איז פארזיכערט געוואָרן דורכן אָפּרייניקן די קאַנאַל־זאנע פונם ענגלישן מיליטער. איר פּאָליטישע הערשונג איז דעמאָנסטרירט געוואָרן און באַקומען א ממשות'דיקע קראפט דורכן פארמאַכן דעם ים־וועג פאר ישראל. די גאנצע וועלט האט זיך איבערצייגט, אז מצרים איז די וועלכע באַשטימט וועלכער פאן עס איז דערלויבט דער דורכגאנג דורכן סיעז־קאַנאַל און פאר וועלכער פאן דער קאַנאַל איז פארבאָטן. דורכן פארבאָט וואָס איז אריינגעלייגט געוואָרן אויפן דורכגאנג פון ישראל'דיקע שיפן, איז פעסטגעשטעלט געוואָרן דער פעסטער פאַקט, אז דער גורל פון פריינע שיף־פאַרקער אין סועץ איז אָפּהענגיק פון ווירקלעכן ווילן פון דער רעגירונג פון קאהיר. דער באשלום פון זיכערקייטס־ראַט פון יאר 1951 קעגן דער שטרונג פארן ישראל'דיקן פלאָט האָט איצט ווידער דערזען די שיין אין דער פרעסע און אין די מיילער פון א סך מלוכה־מענער. אין זייער ציייט האָט עם נישט נאָר נישט אָנגעירט די דיקטאַטור פון מצרים ביים באַנוצן דעם קאַנאַל, נאָר פארקערט — אין א גרויסער מאָס אפילו איר געשטארקט, ווייל עס איז נישט געמאַכט געוואָרן קיין אָנשטרענגונג פון זיכערקייטס־ראַט אדער פון די מעכטיקע מדינה אָנצוואוארפן אויף מצרים דאָס אויספירן פונם באשלום.

די געזעלשאפט פון סועץ־קאַנאַל, טראָץ איר באַרימטן היסטאָרישן טשארטער פון יאר 1866 און טראָץ וואָס זי האָט פאקטיש באהערשט די קאַמפּיזירטע און פארצווויגטע קאַנאַל־ווירטשאפט, האָט נישט געהאט קיין כוח עפעס צו טאָן קעגן דעם ווירקלעכן כוח פארבאָט. זי האָט פאקטיש זיך אונטערוואַרפן דעם אויסשליסלעכן דין פון דער מצרישער מאַכט. איר פאקטישע קאַמפּעטענץ איז געבליבן איינגעשרומפט אין די טעכנישע טעטייטן פון קאַנאַל. אמת, אויך פאַר דעם איז געווען אזא רעכטלעכע לאגע: קיין שיף קען נישט דורכשווימען דעם קאַנאַל אָן דער באשטעטיקונג פון מצרישל צאַל־אמט. עס זענען אריכער צענדליקער יאָרן און די רעכט איז נישט אויסגענוצט געוואָרן צום שלעכטן. פלוצלונג איז דער געווייגלעכער מיניסטראַטיוור אקט דערהויבן געוואָרן אויפן דורכגאנג פון ישראל'דיקע

וואָרן צו שאַפן אַ משלוכה'שן פאַקט פון גרויסער באַדייטונג, וועלכער האָט אַוועקגעשטעלט אונטער אַ פראָגע־צייכן די גאַנצע צוקונפט, דעם רעזשים פונם פרייען פּאַרקער אין קאַנאַדע. דער שוועדער פאַקט איז געבוירן געוואָרן מיטן ארויפלייגן דעם פּאַרבאַט אויפן ישראלדיקן שיפס־פּאַרקער אין נישט מיט דער נאציאָנאַליזאַציע פון דער געזעלשאפט.

מען מעג אָננעמען, אַז אויך פאַר דער נאַציאָנאַליזאַציע האָט די אויסערלעכע וועלט נישט געווען אזוי זיכער אין דער קאַנאַדע־געזעלשאפט ווי אין אַ וויכטיקן באַשיצער וועלכער קען אָפּהיטן דעם פרינציפּ פונם פרייען שיפּס־פּאַרקער אין אַזאַ איינציקן אין זיין ארט אינטערנאַציאָנאַלן וואסער־וועג. אלס יורידישע נאַראָנטיע פאַרן פרייען שיפס־פּאַרקער אין סוּעץ־קאַנאַל האָט געדינט נישט די קאַצעסיע פון דער נעזעלשאפט, נאָר אַן אנדער דאָקומענט, אַ שפּעטערדיקער, און פון אינטערנאַציאָנאַלן שטאַנדפונקט אַ וויכטיקערער פון אים, דאָס איז דער אויסטאַבלישמאַנט פון יאָר 1888. אמת, נאָך אין דער צייט פון מצרישן הערשער פון יאָר 1866 האָט ער זיך פייערלעך פאַרפליכטעט, פאַר זיך און פאַר אַלע זיינע יורשים, אויף אַ פרייען שיפס־פּאַרקירן אין קאַנאַל, פאַר אַלע פעלקער אַן קיין שום דיסקרימינאַציע אין ער האָט אויך פאַרפליכטעט די קאַנאַלגעזעלשאפט זיי זאָל דורכפירן די גלייכבאַרעכטיקונג.

אבער אין יאָר 1888 האָט זיך די דעקלאַראַציע פארוואַנדלט אין אַ פאַרפליכטונג, וואָס איז אריין אין אַן אינטערנאַציאָנאַלן קאָנטראַקט. יעדע־

פאַלם האָט במשך פון צענדליקער יאָרן געהערשט אַ הנחה, אַז דער פאַקט וואָס די טעטיקייטן פונם קאַנאַל געפינען זיך אין הענט פון אַן אינטערנאַציאָנאַלער געזעלשאפט מיט אַזאַ בכבודיקן וועלט סטאַטום, דינט שוין במילא פאַר אַ וויכטיקער צוגאַב־גאַראַנטיע פאַר יעדער בייזווילליקייט פון וועלכער ס'איז מצרישער רעגירונג קעגן פרייען שיפס־פּאַרקער. און אָט האָבן ביידע הנחות געפּלאַצט און די פייערלעכע פאַרפליכטונגען זענען צעשטערט געוואָרן דורך מצרים, וועלן זי האָט ארויפגעלייגט אַ דראָאונגס־פּאַרבאָט דורכן קאַנאַל אויף שיפן, וועלכע טראָגן די פאָן פון אַ באַשטימטער מדינה. אויב ס'איז געווען אַ זיכערקייט אַז מצרים וועט קיינמאָל נישט וואָגן אָנצורירן דעם פרייען שיפס־פּאַרקער, — איז די אויפגעשטאַנען אין יאָ געוואָגט — אמת, דערווייל נאָר קענן ישראל — אבער דורך דעם איז קלאָר געוואָרן, אַז יורידישע געזעמען דער אינטאַבילערטראַקטאַט און פראַקטיש אויך דער שטאַנד פון דער געזעלשאפט האָבן נישט קיין מעגלעכקייטן אָפּצוהאַלטן צו שטערן דעם הויפט־פרינציפּ פון דער אָרדענונג פון סוּעץ־קאַנאַל דורך דער נאַציאָנאַלער מאַכט, אין וועלכער טעריטאָריע דער קאַנאַל פליסט דורך.

דאָס הייסט, אַז דורך דער נאַציאָנאַליזאַציע האָט נאָטער פאַקטיש איבערגעפירט אין די מצרישע הענט נאָר די טעכנישע טעטיקייטן פון קאַנאַל. די מצרישע רעגירונג האָט דורך דעם נישט דערוואָרבן קיין שום נייע מלוכה'שע קאָמפּעטענץ, ווייל די קאָמפּעטענץ צו פּטרבאָטן אָדער דערלויבן דורכצושווימען אין קאַנאַל נאָר

די שיפן וועלכע זיי וויל אדער זיי וויל נישט — האט זיך שוין געניטמען מיט אייניקע יאר פריער פאר דער נאציאנאליזאציע.

די אינטערנאציאנאליזאציע דערשיטערונג פון דער נאציאנאליזאציע פון קאנאל און די „ציטערנדיקע" דערוואכונג פאר א פרייען שיפס־פארקער זענען געקומען ווי א „רעאקציע און נויט" און נאר איצט „דערמאנט" זיך די וועלט, אז זי איז פאר די געפארן רעבטצייטיק געוואָרנט געוואָרן.

:: :: ::

אזוי צי אזוי, אויב אפילו די נאציאנאליזאציע האט נישט געענדערט די יורידישע לאגע פון א פרייען שיפס־פארקער, האט זי פארוואנדלט דאס פראבלעם פון קאנאל פאר א וועלט־ברען־פונקט און האט צוגעשמידט צי איר די געזעלשאפטלעכע אויפמערקזאמקייט פון צענדליקער נאענטע אין ווייטע לענדער. די נאנצע וועלט איז איצט געשפאנט ווי נאך קיינמאל נישט ווענן דער ציקונפט פון איינער פון די נרינטלעכע ים־קאמוניקאציעס. על כל פנים איז קלאר, אז די נאציאנאליזאציע האט געמאכט אויף דער עפנטלעכער מיינונג אין דער וועלט א ביסל א שטארקערן איינדרוק ווי דאס פאר כאפן דורך מצרים אונזער שיף „בת גלים" און אז דאס נישט אנעמען פון נאצערן די אינלאנדונג צו קומען צי דער קאנפערענץ וועט ארויסרופן קענן אים פארביטערונג און כעס אין דער וועלט — אויב אפילו נישט אומבאדינגט אין אלע טיילן וועלט, ווי עס האט ארויסגעזאגטער נעראנק האט נישט קיין שום יסוד? און אז דער וועלכער רעדט אין נאמען פון די מערב־גרויסמאכטן איז א שותף צו די גרונט־באגריפן פון אזא אינטערנאציאנאלער פאליטיק? עס איז שווער צו טראכטן, אז די פארייניקטע שטאטן קענען נישט אננעמען קענן מצרישן דיקטאטאר א ליניע — נישט דווקא קיין מילטערישע, וועלכע זאל זיך אים זייער גוט פארשטאנען ווערן און זאל פאר אים תיכף בולט מאכן דעם היזק וועלכער דראט מצרים און קודם כל — פאר אים אליין. אויב אמעריקע האט מאטיוון נישט אנצוקומען צו „שטארקע רפואות" איז א סימן אז די זעלביקע מאטיוון מאכן שוין א וועג פאר א נייער פשרה.

:: :: ::

עס בליבט דאס פראבלעם פון שיפס־פארקער פון ישראל אין סוענקאנאל און איר שוועסטער פראגע: דאס פראבלעם פון ניט צוגאנג צו אילה. דער פראקטישער און פרינציפיעלער צוגאנג צו די פראבלעמען איז איצט אזוי קלאר פאר דער אינטערנאציאנאלער נעזעלשאפטלעכקייט, ווי ס'איז נאך קיינמאל קלאר נישט נעווען. אונגרוסע פראגע צי די שטימונגען אין דער וועלט, וועלן איבערווינגן אדער באשטימען אין דער שטעלונג וועלכע נאצער וועט אננעמען.

אט הארן מיר, אז דער הער דאלעס לאזט נישט ארויס אויפן נעראנק אז „נאצער וועט ארויסווייזן עזות פנים קענן א סך נאציעס וועלכע האבן רעכט אויף דער קאנאל־קאנצעסיע". צי דערמאנט נישט דער דאזיקער אויסדרוק דאס יאר 1938? צי דען איז נישט קלאר אז דער ארויסגעזאגטער נעראנק האט נישט קיין שום יסוד? און אז דער וועלכער רעדט אין נאמען פון די מערב־גרויסמאכטן איז א שותף צו די גרונט־באגריפן פון אזא אינטערנאציאנאלער פאליטיק? עס איז שווער צו טראכטן, אז די פארייניקטע שטאטן קענען נישט אננעמען קענן מצרישן דיקטאטאר א ליניע — נישט דווקא קיין מילטערישע, וועלכע זאל זיך אים זייער גוט פארשטאנען ווערן און זאל פאר אים תיכף בולט מאכן דעם היזק וועלכער דראט מצרים און קודם כל — פאר אים אליין. אויב אמעריקע האט מאטיוון נישט אנצוקומען צו „שטארקע רפואות" איז א סימן אז די זעלביקע מאטיוון מאכן שוין א וועג פאר א נייער פשרה.

:: :: ::

עס בליבט דאס פראבלעם פון שיפס־פארקער פון ישראל אין סוענקאנאל און איר שוועסטער פראגע: דאס פראבלעם פון ניט צוגאנג צו אילה. דער פראקטישער און פרינציפיעלער צוגאנג צו די פראבלעמען איז איצט אזוי קלאר פאר דער אינטערנאציאנאלער נעזעלשאפטלעכקייט, ווי ס'איז נאך קיינמאל קלאר נישט נעווען. אונ־

זער אויער כאָפּט אויף לייכטע טרייסט־ווערטער, אז דאָסמאָל וועט אַלץ איינ־געפֿאָרדנט ווערן אינקלוסיוו די ישׂראל־פֿראָגע. אַנטקעגן דעם, ווען דער מצרישער הערשער דערקלערט, אז ער גאָראַנטירט דעם פֿרינציפּ פונם פֿרייען שיפֿס־פֿאָרקער, טראָכט ער, פֿאַר־שטענדלעך: אויסער ישׂראל.

ווער וועט דאָ דעצידירן? ווי עס שיינט איז יעדע לאָגיק אין דער וועלט מחייב נישט צו לאָזן קיין שפּאָלט אין מויער פון דער אינטערנאַציאָנאַלער גאָראַנטיע, וועלכע פֿאַרלאַנגט לכל הדעות אַ באַנייאונג און פֿאַרפעסטי־קונג.

אָבער אָנגעלערנטע פון דער בריטי־שער דערפֿאָרונג, טאָרן זיי נישט מאַכן קיין פּעלערן דורך אילוזיעס, און דער־מיט טאָרן זיי אויך נישט דורכלאָזן די געלעגנהייט וועלכע די סוּעץ־קאַמפּלי־קאַציע האָט זיי געגעבן בכדי צו פֿאַר־שטאַרקן דעם קאָמף פֿאַר זייערע רעכט, וועלכע ווערן אָנערקענט און מקויים ווערן.

:: :: ::

אַן אַנדער פֿראָגע איז, ווי דער גאַנצער ענין ווערט אויף דער צוקונפט פון נאַצערס אָהדערנונג. זיין נייע העזה קעגן מערב האָט ווידער־אַמאָל אויפֿגעהויבן זיין פֿרעסטיזש אין אַראַבישן מיטלען מזרח אין אַזוי, אפשר אויך אין אַפֿריקע, און האָט צו־געהאָלפֿן צוריק צונויפֿשמידן דעם קרייז פון אַראַבישע מדינות אָרום זיין פֿערזאָן. אפילו זיינע נעשוואוירענע קעגנער אין די אַראַבישע לענדער זענען געווען געצוואונגען צו ענטפֿערן אמן אויף זיינע מעשים. די פֿראָגע איז, צי איז דאָס אַן אייביקע אימוניטעט. און דאָס איז לאו דוקא. די נייע כוואָליע פון אַנערקענונג אָדער התפּעלות קען לאַנג נישט אָנהאַלטן. אַ סך איז, נאָטירלעך, אָפּהענגיק פון דער ענטגילטיקער רעאַקציע פון דער מערב־דיקער וועלט — אויב אין איר רעזולטאַט וועט זיך פֿארשטאַרקן אָדער אָפּ־שוואַכן דער פּאָקטישער שטאַנד פון נאַצערן. דער מיטלער מזרח, די אזיאָטישע לענדער און אפריקע ווערן באַאיינדרוקט נישט נאָר פון דרייסטע דעמאָנסטראַציעס. זיי זענען זייער וואַכזאַם און עמפּינדלעך צו די ענדע־רונגען אין די פּאָקטישע כוחות־פֿאַר־מעסטונגען. די אויסניכטערונג פון נאַצערס קולט אַלס אַ מענטש פון בשורה פֿאַר זיין לאַנד אין גאַנצן געביט און די מערב־חויפּט־שטעט איז אין פולער אָנטוויקלונג. אויך פון מאָסקווע און פון אירע שליחים, מיט זייער גאַנצער הנאה וואָס זיי האָבן פונם גרויסן קלאַפ וואָס דער מערב האָט גע־קראָגן ביים נאַציאָנאַליזירן דעם סוּעץ — הערן זיך די לעצטע וואָכן רמזים וועגן אָפּגרעניצונג פונם מצרישן הער־שער. עס איז שווער אָנצונעמען, אַז נערו איז גרייט זיך מיט אים אין אַלץ צו אידענטיפיצירן. דאָס אַלץ וועט זיכער נישט זיין קיין איבערציוגנדיק־ער פּאָקטאָר אויף אַ קורצער טעמע, בפרט ווען זיי ווילן נישט ברענגען מיט זיך די פילבאַרע רעזולטאַטן, אָבער במשך דער צייט ווילן זיי אָן ספק צוגערעכנט ווערן צום חשבון.

אָבער דער עיקר חשבון פון נאַצערן איז אין זיין לאַנד און אין איר סביבה. דער באַמבאַסטישער שריט פון נאַציא־נאַליזירן דעם קאַנאַל, האָט אָפּגע־

האלטן און אפשר אויך איבערגעקערט איניקע קרייזן, וועלכע האבן זיך אנגעהויבן צו באוועגן קעגן אים אין פארשיידענע טיילן פון מזרח־אזיע און מזרח־אפריקע. די באוועגונג וועט זיך נישט לאזן אויף לאנג צו טארמאזירן. זי איז געבוירן און אנטוויקלט זיך אלס תשובה צום עצם פראצעס פון נאציאנאל גרויס וועלן און ווילן אויסצושפרייטן זיין אויטאריטעט איבער בריטע קרייזן. עס זענען פארהן קנאים פאר דער זעלבסטשטענדיקייט פון זייערע לענדער, עס זענען פארהן אזעלכע וועלכע ווילן נישט אננעמען „פערזענלעכע אנווייזונגען". פארהן אזעלכע וועלכע ווילן אויפגעבויט וועלן פון סכסוכים און עס זענען פארהן אזעלכע וועלכע זוכן צו געפינען נייע אנהאלטס פונקטן קעגן דעם אין מסוכנדיקן בעל יריב. וואס אנבאטרעפט מצרים אליין, איז אויך דא האט געווירקט דער באמבאסטישער שריט צוריק „אנצוצינדן" דעם המון פון גאס און אפציען זיין אויפמערקזאמקייט פון זיינע טאג־טעגלעכע שווערקייטן. די ראלע האט זיינער צייט אויך געשפילט דער „טשעכישער אפמאך", דאס איז אויך געווען די באגלייט־דערשיינונג פון אפרייניקן די קאנאל־זאנע פון די ענגלענדער — אבער דאס פאלק קערט זיך ווידער אים און פארלאנגט באפרידיקונג פארן גוף און נישט נאר „גיימטיקע" התלהבות. אין עם בלייבט אן אומדערשיטערנדער פאקט, אז דער עקאנאמישער מצב פון מצרים ווערט שווערער פון טאג צו טאג. דער וואקסנדער מיליטעריישער בודזשעט זייגט אוים דאס לאנד, די אומצופרידנקייט פונם פאלק אויף זיין נויט און באריבונג פון אינערלעכע פרייהייט וואקסט און ווערט שוין גוט געהערט דורך דרויסנדיקע גורמים. דאס קען אפילו נישט פארשרייען אן אנגריף פון צעהיצטע... אנגעטריבענע דעמאנסטראנטן.

אין דער אינערלעכער קאמפליקאציע פארנעמט א צענטראלן אָרט דער גורל פון פלאן פון הויכן שליוז אין אסואן. דאס פראבלעם פון גרויסן אונטערשייד פון די פראדוקציע־מעגלעכקייטן פון מצרים אין דעם גיכן פארמערן זיך פין דער באפעלקערונג ווערט אלץ טיפער און איז געווארן אזוי ערנסט, אז דאס בויען פונם שליוז און דאס פארבריטערן פונם באוואסערטן שטח וואס ווערט דורך דעם דערמעגלעכט ווערן. ווערט נאר פארזיכן אדער פארהאלטן אויף א שטיקל צייט דעם אלגעמיינעם בונט, אבער וועלן אים בישום אופן נישט ליקווידירן.

אט דער גרונט־פאקט שפייזט אן ספק די וואלצלען פון ווילן צו באהערשן אנדערע לענדער און אויסנוצן זייער רייכטום — ווי דאס קומט צום אויסדרוק אין דער אוואנטוריסטישער פאליטיק פון נאצערן.

אבער אינטווישנצייט קען זיך נאצער־בישום אופן נישט דערלויבן צו פארנאכלעסיקן דעם פלאן פונם שליוז, וואס דורך אים קויפט ער די מצרישע הערצער אין דער אינערן־פאליטיק. פארקערט, ער מוז זייער אפט אויפווייזן אז די שליוז ווערט אויפגעבויט ווערן, און עם אויפווייזן מיט פאקטן, דורך אנהויבן צו בויען די שליוזע און דורך פארזיכערן זיין פיי־נאנצירונג. די עצם סכנה פון דער פארגיכונג פון דער פארארעמקייט וועלכע באדראט מצרים, פארפליכטעט יעדן

הערשער, וועלכער זעט פֿאַרויס די צוקונפט און האָט מורא פֿאַר זיין שטאַנד, צו מאַכן יעדע אָנשטרענגונג אין דער וועלט, כדי צו דערפירן צו א פֿאַרלייכטערונג פון דער נויט און אָפּ־צושטופּן די אומרוען מינדעסטנס אויף א שפּעטערער צייט. זאָל נאָר דאָ דערלויבט זיין צו אונטערשטרייכן, אז די מיינונגען, כאילו די פֿראָגע פון אָסואַן־שליוז איז פֿאַר נאָצערן בלויז פֿראָפֿאַנאַדע, אז ער טראַכט נישט דערפון ערנסט און אז כאילו דער סאָוע־טישער אוסערן־מיניסטער שעפּילאָוו האָט זיך איבערצייגט אז נאָצערן איז־טערעסירט בכלל נישט דאָס אויפ־שטעלן פון דעם שליוז, — האָבן נישט קיין שום גרונט און אז די פֿאַקטן ווייזן אויפן היפוך, — אזוי איז אויך נישט ריכטיק דער גערַאַנק, אז מאָסקּ־וע האָט פֿריער צוגעזאָגט צו פֿינאַנ־סירן דעם שליוז און דאָן זיך צוריק־געצויגן. וועט עס פֿאַלגט נאָך די רי־סישע פֿאַליטיק, טרעפֿט זיך נישט אָן אויף אָועלכע דערשיינונגען פון צוגע־איילטע צוזאָגן אָן קיין שום רעכענונג און א גיכן צוריקציען זיך צוליבן שפּעטערדיקן גענויעם שטודירן פון דער זאַך. עס לייגט זיך גיכער אויפן שכל, אז אין דעם זין איז נישטא קיין שום רוסישער ריקצוג, ווייל אויך פרי־ער איז מאָסקווע נישט געווען גרייט צו נעמען אויף זיך אזא שווערע לאַסט, נענוי ווי וועט עס איז גקעומען די צייט האָט עס שעפּילאָוו געמאַלדן. נייַן רוסלאַנד האָט נישט פֿאַרגעלייגט נאָ־צערן צו פינאַנסירן די אַרבעטן צין שליוז און דעריבער, אז דאָס איז בא־וואוסט געווארן די אַמעריקאַנער, האָבן זיי זיך צוריקגעצויגן פון זייער פינאַנ־סיעלן פֿאַרשלאָג. אין פֿראָצעס פון עקל, וועלכער האָט באַהערשט אמע־ריקע כלפּי נאָצערן, איז זי געקומען צום אויספיר, אז זי דאַרף אָנולירן איר פֿאַרשלאָג וועלכן זי האָט געמאַכט מצרים. אָבער כל זמן, עס איז נאָך געווען א חשש אז רוסלאַנד וועט עס טאָן, האָט זיך אַמעריקע אויסגעהיט דאָס צו טאָן. דאָס איז געווען א לאַגי־שער און פּשוט'ער נאַנג פון אָנטוויק־לונגען פון די ענינים, וועלכער האָט גע־לאָזן נאָצערן נישט אהער און נישט אַהין. און ווייל לגבי דעם שליוז האָט נאָצער אָנגעהאָנגען זיין האָפענונג אויפן מערב, האָט אים דעריבער דער אַמעריקאַנער אָפּזאַג, אָן וועלכן ענג־לאַנד האָט זיך אָנגעשלאָסן, גערייצט נקמה צו נעמען אין מערב דורך רעק־וויזירן דעם טייערסטן פֿאַרמעגן פון געוואַלטיקער וויכטיקייט, וואס ס'איז געבליבן דעם מערב אין ניליום־לאַנד. האָט דער דיקטאַטאָר דערקלערט, אז די הכנסה פון קאַנאַל וועט דינען אויף צו פינאַנסירן דאָס בויען פונם שליוז, רייד וועלכע קענען מאַכן אָן איינדרוק אויף וויניק וויסנדיקע און ער האָט טאָקע באַמערקט באַגיסטערטע אָפּרופן פון א וויילדן המון, ווירדיקונגס־דעקלאַראַציעס פון אַראַבישע לענדער, א קלאַפּ איבערן פּלייצע פון מאָסקווע, א מאַראַלישע באַשטעטיקונג פון נע־רו'ן, פֿאַרבינדונג און כעס און אינ־ערלעכע פֿאַרלירקייט אין מערב'דיקע הויפּט־שטעט. דאָס אלץ זענען געווען גרויסע און וויכטיקע רוחים, אָבער אין דער זעלביקער צייט איז אים קלאָר גע־ווארן, אז ער איז זייער וויט פון אויס־בויען דעם אָסואָן־שליוז און אז דער־פאַר וועט ער נאָך דאַרפן אָפּגעבן א דין וחשבון. די אָנערקענונג מוז אים אריינברענגען אין א געואַלטיק שווער־ער לאָגע, א טיפע אנטוישונג פון מאָסן איז די כבנה פון יעדער מאַכט.

:: :: ::

דאָס אָנערקענען פון דעם דורכפאַל צעברעכט נאָר נישט נאָצרן, און עס איז אוודאי ניטאָ קיין שום זיכערקייט אז דאָס וועט אים אומקערן צום גוטן. אדרבא, דאָס קען זיך נאָך מערער אין אים און אין דער קאסטע, אין וועלכער ער שטייט בראש, צו צעפלאַקערן און זיך אָנצינדן אין זיי די אָנגרייפערישע אינסטינקטן און מאַכן זיי פאר א נאָך מערער מסוכנ'דיקן פאַקטאָר פאר דער זיכערקייט פון ישראל און פאַרן שלום בכלל — א סך מערער ווי ווען עס איז פריער. און עס קען זיין, אז דאָס קען אויך זיין דער אָנהויב פון זיין סוף — אָלץ איז מעגלעך.

די אויסזיכטן פון א לאַנגער מעטע וועלכע זענען דאָ פאַרגעשטעלט גע־ווארן, טאָרן נישט באַרעכטיקן דאָס אָפּפּרעמדן זיך פון די אויסזיכטן פון א קורצער מעטע און פאַרקערט. און גע־נוי ווי עס זענען פאַראן נאָענטע סכנות און ווייטע האָפענונגען, אזוי עקזיסטירן אויך סכנות אין דער צו־קונפט און זיכערקייט אויף קורצע טערמינען, און דער חשבון איז זייער קאָמפּליצירט, צווישן אָנדערע, די ניכע און נערוועזע מאַביליזאַציע פון וועל־כער מיר זענען איצט עדות, דאָס שיקן פאַרשטאַרקונגען אויפן לופט־וועג אין דאָס דערשיינען פון נייע יס־פלאַטן אין דער נאָענטקייט פון אָנדערע ברעגעס זאָנט עדות, לכל הדעות, אויף אן איבערגעטריבענער פילבאַרקייט זועל־כע הערשט אין דער וועלט אין די עני־נים פון דעם געביט.

ישראל מוז זיין שטאַרק, כדי זי זאל מיט אייגענע כוחות קענען ביישטיין איר עקזיסטענץ און דאָרף האָבן א טאָך פאַרשטאַנד אויף צו וויסן ווי זיך מיט איר כוח באַגיין. אָבער עס איז איר אויף יערן פאַל זייער וויכטיק צו פאַר־צייכענען הן צום פּאָזיטיוון הן צום נע־גאַטיוון, די אינטערנאַציאָנאַלע פיל־בארקייט, וועלכע איז אזוי בולט ש־מאָנסטרירט געוואָרן, געוני ווי עס האָבן זיך אן ספק פון איר באַאיינ־דרוקט די שכנות'דיקע מדינות.

אזוי טאָר מען זיך אויך נישט אָפּ־פרעמדן פונם איבערציגנדיקן פאַקט, אז די פראָגע פון מלחמה אָדער שלום אין נאָענטן מזרח גייט נישט אָן נאָר די מדינות פון דעם געביט. די וועלט לויט אירע בלאָקן און עיקר'דיקע טיי־לונגען, וויל נישט קיין מלחמה — אין קיין שום אָרט, פון קיינעם נישט און קעגן קיינעם נישט. דער ווילן צו שלום פאַרזיכערט בשום אופן נישט די פראַקטישע מעגלעכקייט אָפּצוהאַלטן אָנגרייפערישקייט אין יערן איינציקן פאל. אָבער דער ווילן אליין איז א פאַקטאָר מיט גרויסע אויסזיכטן. גע־נוי ווי פריער, און איצט מיט נאָך מער־ער האַרבקייט מוז ישראל זאָרגן פאַרן פאַרמירן פון איר כוח, שטיין אויף אירע רעכט, שטרעבן צו פאַרשטענדע־נים און הילף און אויך נישט פאר־זען אין א וועלכן טאָג די מעגלעכקייט פון דער וויזיע פון שלום.

ימים נוראים אין דער אידישער פּאָעזיע

לשנה טובה תכתבו!

פון י. ל. פּרץ

לשנה טובה תכתבו!
אַלע, אַלע, וואו איר זייט!
צי אייך האָט דאָס האַרטע מזל
אויף אַ וויסטן סטעפּ פאַרשפּרייט!

צי איר קילט די הייסע שטעלן
ביי דער נאַסער מערב-וואַנט,
צי איר שיפט אייך איבער ימען
צו אַ ניי פאַרשפּראָכן לאַנד!

צי איר טראָגט דעם יאָך דעם שווערן
מיט אַ שמייכל: אייי, ווי גרינג!
און איר קויפט די לופט צום לעבן
און איר צאָלט פאַר יעדן שלינג!

אַלע אייך צום יאָר צום נייעם —
יעדער שפּראַך און יעדעס קלייד —
לשנה טובה תכתבו!
אַלע, אַלע, וואו איר זייט!

דער צענטער צום מנין

פון יהואש

די נאַכט פון יום-כיפּור קוקט הייליק ארונטער
מיט טויזנטער גאַלדענע אויגן.
אזוי ווי א יום-טובדיק סאַמעט פרוכת.
דער הימל די וועלט האַט באַצוינגן.

די גאַלדענע אויגן זיך מערן און מערן.
עס שטייען ניין איידן און קנייטשן דעם שטערן.
צום דאוונען די צייט רוקט זיך נענטער.
דאַך קען זיך דער חזן ניט שטעלן צום עמוד.
און זינגען „כל נדרי" און „יעלה" ווי תמיד.
עס פעלט זיי צום מנין אַ צענטער.

באַקלעמט איז דאַס האַרץ זיי; שוין דאוונען ביחידות
וועט מוזן די קלייניע קהילה.
מע וועט צומאל קדיש ניט קענען היינט זאָגן.
ניט ענטפערן אמן אפילו.

אַ גאַט. צי ניט קענסטו אַ וואונדער באַווייזן ?— —
און פלוצלונג. באַמערקט נאָר. מיט האַסטיקע שפּרייזן.
אַ גרייז-גרויער איד איז געקומען;
אַוועק שוין די מורא. אַ דאַנק צו זיין נאַמען.
מ׳עט קדיש שוין זאָגן און ענטפערן אמן —
און שנעל זיך צום דאוונען געזומען.

דער גרייז-גרויער גאַסט שטייט אליין אין אַווינקל.
ער רעדט מיט קיין מענטשן אַ וואָרט ניט.
ער קוקט אין זיין מחזור אַ גאַנצן מעת לעת נאָר.
ער רירט זיך צומאל פון זיין אָרט ניט.
אזוי ווי ער וואַלט ניט געהערן צום צבור...

דאַך ווי נאָר דער הייליקער טאָג איז אַריבער
און אַלע אַהיים זיך געקליבן.
האַט פלוצלונג דער אורח באַדעקט זיך מיט שטראַלן.
פאַר אַלעמענס אויגן געוואָרן פאַרפאַלן.
קיין שפור איז פון אים ניט געבליבן.

ערב יום־כיפור

פון מ. ראָזענפעלד

דער טיש איז מיט וויסן באַצויגן.
מיט גלאַנציקע לייכטער באשיינט;
די מאַמע מאַכט צו אירע אויגן
און בענטשט ליכט. און כליפעט און ווינט.

דער טאַטע אין וויסע בגדים.
זיין קאַפּל וויי שניי אויפן קאָפּ;
דער זיידע איז ווייס ביז אַ פּאָדעם.
זיין באָרד העננט ווי זילבער אַראָפּ.

און זיפצן נאָך זיפצן. זיי קומען
פון הערצער מיט ציטערניש פול;
מען עסט און מען בענטשט „מזומן"
מע ווינט און מע גרייט זיך אין שול.

ס׳בעט איינער דעם אַנדערן איבער
און יערער שענקט און פאַרגיט;
עס גייען די אויגן אַריבער.
עס לייכט די נשמה און ליבט.

דאָן לייגט מען די הענט אויף די קינדער.
מען בענטשט זיי מיט צערטלעכן בליק;
„א. וואַרט אונז צום נייעם יאָר ניט מינדער
און לעבט אונז אין נחת און גליק".

ראש השנה

פון י. ביאלאסטאצקי

עס קלאפט אין טיר א נייער יאר:
— איך קום צו אייך מיט פריידן נאר.

דאס הויז ווערט אנגעפילט מיט שיין.
— לשנה טובה, קום אריין!

און ס׳ערדט דאס נייע יאר און זאגט:
— געזונ גיוווינטן, געזונ געקלאגט.

איר האט געליטן לאנג, צו לאנג.
שוין צייט צו זינגען א געזאנג.

איך ברענג אייך גוטס, נאר איר אליין
דארפט זיין אין הארץ אויך גוט און ריין.

א מענטש צו מענטש דארף ברודער זיין,
און אוים מיט קריג, און אוים מיט פיין.

מיר הערן צו די רייד זיך צו,
דער שופר בלאזט: טרו-טרו-טרו.

די באבע בעט און מורמלט פרום:
— לשנה טובה, קום שוין, קום!

פאר כל נדרי

פון ה. ראָזנבלאַט

— געווידמעט י. ענטינען

עס פלאַמען געל די ליכט.
דעם חזנס בלייך געזיכט
מיט טרויער איז פאַרצוינגן,
און פייכט זענען די אויגן.

ער שטייט. פון צער געדריקט.
ביים עמוד. און ער בליקט
צום פלאַטערנדיקן פּרוכת:
„גיב גאָטעניו מיר כוחות;...

און עדה שטייט און וואַרט.
אין שרעק צונויפגעשפּאַרט.
ווי שעפּסן אין געוויטער
פאַרלאָזן אָן אַ היטער....

כ׳האָב מורא. גאָט מיין האר!
צו גרויס איז זייער צער.
צו טיף דער ים יסורים.
צו פינצטער העננט דער שטורעם.

און איך. — א קראַנקער בוים.
וואָס האַלט אויף דר׳ערד זיך קוים —
אוי גאָט. וועסטו כאָטש הערן
ווי כ׳וועל צעבראָכן ווערן?!

יום כפור

פון לאה קאפילעוויטש

יום כפור ווינט די מאמע
פונקט אזוי ווי איך;
פאר וואס דארף זי דאס ווינען
און רעדן שטיל צו זיך?

מסתמא איז איר טאטע,
גאט, ביי אונז אין הויז
און מאמע בעט ביי אים איצט
א גוטן יאר זיך אוים.

עס בוקן זיך די פלאמען
פון דער מאמעס ליכט.
זיי זעען אויך, אוודאי,
גאטס היליקן געזיכט.

די מאמע זעט אים זיכער,
כ'ווייס נאך איר געוויין,
איך זע אים ניט. מסתמא
וויל איך בין נאך צו קליין.

נאר וואס דארף מאמע בעטן
מיט אזא געוויין?
זי האט דאך מיך געלערנט,
אז ווינען איז ניט שיין...

RAMON POBLET

Empedrado 312 **Tel. A-7708**

REPRESENTANTE DE

Colonial Tanning Company, Inc.
Winslow Bros. & Smith Co.
John R. Evans & Co.
Hoyt & Worthen Tanning Corp.

FELICITA CALUROSAMENTE A SUS NUMEROSOS CLIENTES HEBREOS EN PARTICULAR Y A LA COLONIA HEBREA DE CUBA EN GENERAL, CON MOTIVO DEL AÑO NUEVO.

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

Montero

EL FOTOGRAFO DE LAS NOVIAS
AIRE ACONDICIONADO

פארלאנגט א טורנא דורך טעלעפאן.

Amistad 311 **Teléfono M-9365**

HABANA

SALUDAMOS SINCERAMENTE A NUESTROS CLIENTES Y AMIGOS DE LA COLONIA HEBREA DE CUBA EN LA FECHA DE SU AÑO NUEVO Y HACEMOS VOTOS POR SU PROGRESO, BIENESTAR Y PROSPERIDAD.

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

EL CUCHILLO

Rancho Boyeros y Ayestarán

Agencia:

CADILLAC — OLDSMOBILE — CHEVROLET

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קלינטן,
פריינט און דער גאַנצער קאָאָניע אין קובאַ,
און ווינטשן אַלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

Bosch Carrio y Co.

IMPORTADORES DE TEJIDOS

MURALLA Nos. 208 y 210. — TELEFONO M-7613

Habana

●

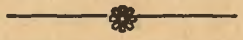
SALUDAMOS A NUESTROS CLIENTES Y A TODA LA COLONIA HEBREA, DESEANDOLES UN FELIZ Y PROSPERO AÑO NUEVO

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

די וועלט־באַנק

(צום צענטן יובילי פון דער פינאַנס־קערפערשאַפט וואָס העלפט לענדער אין זייער עקאָנאָמישן אויפבוי)

פון **מ. פ.**

אין וואשינגטאָן האָט מען ערשט דאָ נישט לאַנג געפייערט דעם 10 יעריקן יובל פון דער עקזיסטענץ פון אייניע פון די וויכטיקסטע קאָפּיטאַליסטישע אינסטיטוציעס אין דער וועלט מיט וועלכע 58 לענדער פון דער אזוי גערופענער „פרייער וועלט" זענען פאַרבונדן. דאָס איז די וועלט באַנק, וועמענס פולער נאָמער איז די אינטערנאַציאָנאַלע באַנק פאַר אויפבוי און אַנטוויקלונג, און וועמענס הויפּט־קוואַרטיר געפינט זיך אין וואשינגטאָן.

די וועלט־באַנק איז ניט קיין אינסטיטוציע פון דער אַמעריקאַנער רעגירונג. זי איז אַן אינטערנאַציאָנאַלע באַנק אין וועלכער עס זענען אָנגעשלאָסן 58 לענדער, אָבער קיין אייניע ניט פון די קאָמוניסטישע לענדער. דאָס אייניקע קאָמוניסטישע לאַנד וואָס איז אַ מיטגליד אין דער באַנק איז יוגאָסלאַוויע, אָבער יוגאָסלאַוויע געהערט ניט צו די לענדער פון היינטערן „אייזערנעם פאָרהאַנג". סאָוועט רוסלאַנד האָט באַקעמפט די וועלט־באַנק באַלד פון ערשטן מאָמענט פון איר גרינדונג און האָט זיך קיינמאָל ניט געוואָלט אָנשליסן און האָט אויך ניט דערלאָזן, אַז די לענדער אונטער איר קאָנטראָל זאָלן זיך אָנשליסן.

וואָס פאַר אַ פאַרט אינסטיטוציע איז די וועלט־באַנק? וואָס זענען אירע דערגרייכונגען אין פאַרלויף פון די צען יאָר פון איר עקזיסטענץ? ווי אזוי העלפט זי די לענדער וועלכע זענען אין איר אָנגעשלאָסן? וואָס פאַר אַ ראָלע שפּילט אַמעריקע אין דער באַנק?

דער גרעסטער וועגן אַ וועלט־באַנק איז צוערשט אויפגעקומען בעת אַן אינטערנאַציאָנאַלער פינאַנץ קאָנפערענץ אין אַמעריקע אין 1944. ערב דעם סוף פון דער 2־טער וועלט־מלחמה. יענע קאָנפערענץ איז פאַרופן געוואָרן פון די אַליִירטע לענדער מיט'ן צוועק אייניצושטעלן סטאַביליזעט אין דעם וואַליוטע־אויסטויש צווישן די לענדער און פאַרמיידן אַ פינאַנציעלע קאַטאַסטראָפע נאָך דער מלחמה. דעמאָלט איז עטאַבליִרט געוואָרן דער אינטערנאַציאָנאַלער

נעלט פאנד צו העלפן די לענדער מיט זייער וואליוטע.

ביי יענער קאנפערענץ זענען אויך געווען אזעלכע וואס האבן נע'טענה'ט, אז דאס וועט ניט זיין געגנג צו העלפן די לענדער וועלכע האבן שטארק נע־ליטן פון דער כלחמה, מחמת זיי נוי־טיקן זיך אין פאנדן פאר ווידער־אויפ־בוי פון די חרוב'ע געביטן און זיי מוזן אויך האבן הילף צו אנטוויקלען זיי־ערע רעזורסן, כדי זיי זאלן ווידער אוועקגעשטעלט ווערן אויף א זיכערן עקאנאמישן באזן. און דערפון איז ארויסגעוואקסן דער גדאנק צו עטא־בלירן א וועלט־באנק צו מאכן הלואות צו די לענדער און צו דערמויטיקן פרי־וואט קאפיטאל צו מאכן אינוועסטי־רונגען.

יש אומרים, אז דער פאטער פון גדאנק צו גרינדן א וועלט־באנק איז געווען דער איד הערי דעקסטער ווהייט, וועלכער האט דעמאלט פאר־נומען דעם פאסטן פון געהילף פינאנץ מיניסטער אין דער אמעריקאנער רע־גירונג. ווהייט איז געווען איינער פון די הויפט דעלעגאטן ביי דער קאנפע־רענץ און האט דארטן געשפילט א גרויסע ראלע. מיט עטלעכע יאר שפע־טער איז ער געשטארבן פון א הארץ־אטאקע, און נאך זיין טויט זענען גע־מאכט גענוארן באשולדיקונגען קעגן אים, אז ער איז געווען א קאמוניסט און א פירער פון א קאמוניסטישן שפיאנאזש־רינג אין וואשינגטאן. אבער די באשולדיקונגען זענען קיינמאל ניט באשטעטיקט געוואָרן.

די וועלט־באנק איז אפיציעל דע־רעפנט געוואָרן דעם 25־טן יולי 1946 מיט 38 לענדער אלס מיטגלידער. יעדעם פון זיי האט געמוזט צושטעלן א געוויסע סומע אלס קאפיטאל פאר דער באנק, כדי זי זאל קענען אנהויבן אירע געשעפטן. פארשטייט זיך, אז אמעריקע האט צוגעשטעלט דעם גרעסטן חלק, בערך דריי און א פערטל ביליאן דאלער. וואס האט באטראפן אומגעפער 30 פראצענט פון דער גאנ־צער סומע. דער מינימום אפצאל כאר מיטגלידערשאפט איז צוויי הונדערט טויזנט דאלער, און די מערסטע קליינע לענדער האבן איינגעצאלט דעם מיני־מום.

די באנק, וועלט אנגעפירט פון א פרעזידענט, געווינלעך אן אמעריקאנ־ער, ווי אויך פון אנדערע באאמטע, איינשליסנדיק פילע עקאנאמיסטן, טעכניקער און ספעציאליסטן, וועמעס אויפגאבע מיר וועלן דערקלערן שפעט־ער. די באנק וועלט פארוואלטעט פון א „בארד אוו גאווערנארס", וואס עס זיצט א פארשטייער פון יעדן לאנד, וואס איז אנגעשלאסן אין דער באנק. אגב, איז מדינת ישראל א מיטגליד פון דער באנק און איר פארשטייער אין דעם גאווערנארס־ראט איז דער ישראל אמבאסאדאר אבא איבן. ישראל האט אויך באקומען אייניקע הלואות פון דער באנק פאר אנטוויק־לונגס־צוועקן. בלויז לענדער וואס זענען אנגעשלאסן אלס מיטגלידער פון דער באנק זענען בארעכטיקט צו קרינן־הלואות.

אין אנפאנג זענען געווען שווע־ריקייטן אין איינשטעלן דעם אפפארט פון דער באנק, אבער עס איז אווען מער גלאטיק נאכדעם ווי דער אידיש־ער פינאנסיר יוהדושין מייער, דער אייגנטימער פון דער „וואשינגטאן פאסט", האט איבערגענומען די פי־רעשאפט פון דער באנק. אין די ער־שטע יארן האט מען זיך קאנצענט־רירט דערהויפט אויף העלפן אירא־

פֿיאישע לענדער צו קומען צו זיך נאָך דער מלחמה. אין א קורצער צייט האָט מען געגעבן הלוואות צו לענדער אין איראָפּע פֿאר ווידער־אויפבוי, אויף א סומע פון 500 מיליאָן דאָלער. מען דאַרף געדענקען, אז אין יענער צייט איז נאָך ניט געווען קיין מאַרשאַל פּלאַן דורך וועלכן אַמעריקע האָט געהאָלפֿן מיט פיל מיליאָנען דאָלער. די הלוואות פון דער וועלט־באַנק זענען דעריבער געווען שטאַרק אָנגעלייגט און האָבן געהאָלפֿן די מערב־אייראָפּייאישע לענדער, דערהויפּט פֿראַנקרייך, זיך שטעלן אויף די פֿיס.

יוּדזשין מייער איז געווען פֿערזיכערונג פון דער באַנק בלויז איין יאָר. וועז די באַנק איז שוין געווען בעסער איינגעפונדעוועט האָט ער זיך אומגעקערט צו זיין צייטונג און דער געוועזענער געהילף קריגס־סעקרעטאַר דזשאן מעקלאָי האָט איבערגענומען די פֿירערשאַפט. ער האָט פיל אויסגעברייטערט די פונקציעס פון דער באַנק און פֿאַרגרעסערט איר קאַפּיטאַל. אין 1949 איז יוּדזשין בלעק, וויצע־פֿרעזידענט פון דער „טשיף נעשאַנאַל באַנק", איינע פון די גרעסטע בענק אין דער וועלט, געווארן דער פֿרעזידענט פון דער וועלט־באַנק מיט א געהאַלט פון 30 טויזנט דאָלער א יאָר. בלעק איז פֿרעזידענט פון דער באַנק ביז היינטיקן טאָג און האָט זיך אַרויסגעווויזן זייער פּייאַק אויף דעם אָמט.

בלעק ווערט אָפט באַצייכנט אלס „דער גרעסטער סיילסמאַן (פֿאַרקויפֿער) פון קאַפּיטאַליזם אין דער וועלט", וויל ער פֿאַרט כמעט שטענדיק אַרום צו באַזוכן די לענדער וואָס זענען פֿאַרבונדן מיט דער באַנק כדי צו דיסקוטירן אָנטוויקלונגס־פּראָיעקטן אין די נויטיקע הלוואות צו פֿאַרווירקלעכן די פּראָיעקטן. אין די זיבן יאָר וואָס ער פירט אָן מיט דער באַנק האָט בלעק באַזוכט 43 פון די 58 לענדער און אין יעדן לאַנד האָט ער שטודיירט די אָרטיקע אָנטוויקלונגס־מעגלעכקייטן.

דאָס שווערסטע פֿראָבלעם אין מאַכן הלוואות צו די לענדער איז ניט דאָס צושטעלן דאָס געלט, זאָגט בלעק, נאָר אין געפינען גוטע פּראָיעקטן אויף וועלכע צו פֿאַרנוצן דאָס געלט. קורץ נאָכדעם ווי ער איז געוואָרן פּרעזידענט פון דער באַנק איז צו אים געקומען דער פֿאַרשטייער פון א געווויס לאַנד און געזאָגט, אז זיין לאַנד וואָלט וועלן האָבן 250 מיליאָן דאָלער. וועז בלעק האָט אים געפרעגט ווי אזוי זיי פּלאַנען צו פֿאַרנוצן דאָס געלט, וואָס פֿאר א פּראָיעקטן און פּלענער זיי האָבן, האָט יענער זיך מודה געווען, אז זיי האָבן קיין שום פּלענער ניט. „מיר האָבן געהערט, אז די באַנק האָט א סך געלט, האָבן מיר באַשלאָסן צו קריגן א טייל דערפון אייַדער עס ווערט אינגאַנצן צעטיילט", האָט ער געזאָגט.

פֿאַרשטייט זיך, אז הלוואות ווערן ניט געמאַכט אזוי. יעדעס לאַנד מוז צוישטעלן א ענגייעס פּלאַן מיט אלע דעטאַלן, ווי אזוי דער פּראָיעקט וועט העלפֿן דעם לאַנד. וואָס די עקאָנאָמישע באַדייטונג דערפון וועט זיין, וכדומה. אָבער דאָס איז נאָך ניט אלץ, די באַנק ישיקט דאָן אַרויס אירע עקספּערטן אין עקאָנאָמיסטן צו שטודירן די פּלענער און זען צי זיי קענען טאַקע פֿאַרווירקלעכט ווערן, און צי די ווירטשאפט פון דעם לאַנד נויטיקט זיך אין דעם און וועט דערפון געניסן. אויב די עקספּערטן קומען צורוק מיט א באריכט, אז דער פּראָיעקט איז ניט

ראטאם, ווערט דער פּאַרלאַנג פּאַר א הלואה צוריקגעוויזן. אזוי ארום פּאַר־היט מען, אז אין געוויסע לענדער זאָלן אומפּאַראַנטוואָרטלעכע עלעמענטן ניט פּאַרכאַפּן פּאַר זיך ריזיקע מיליאָנען, וועלכע דאַם פּאַלק וועט שפּעטער מוזן אָפּצאָלן.

די אָפּגאַהיטקייט האָט געפּירט צו א וויטערער אויסבריטונג אין דער ארבעט פון דער באַנק. פּיל לענדער האָבן זיך אין די לעצטע יאָרן געווענ־דעט צו דער באַנק זי זאָל שיקן אירע עקספּערטן צו שטודירן די מעגלעכ־קייטן פון אַנטוויקלען די לענדער. די באַנק שיקט אַן „עקאָנאָמישע מיסיע", וועלכע פּאַרבריננגט עטלעכע חדשים אין דעם באַטרעפנדן לאַנד און פּאַרשט אַלצדינג, אַלע רעזורסן און אַלע מעגלעכקייטן, און שטעלט דאַן צו א פּלאַן וואָס עס קען געטאָן ווערן און ווי אזוי און וויפּל געלט עס פּאַדערט זיך דערויף. אָבער ניט אַלץ ווערט באַ־זירט אויף הלואות פון דער באַנק, נאָר עס ווערט אויך אָנגעוויזן ווי אזוי די בירגער פון לאַנד גופּא קענען אינוועס־טירן אין ווי אזוי מען זאָל צוציען נאָך קאַפּיטאַל פון אויסלאַנד פּאַר אַנטוויק־לונג.

אויף אזא אופן האָט די באַנק שוין געמאַכט ספּעציעלע שטודיעס אין 14 לענדער און זיי געהאַלפּן איינשטעלן זייער וויכטשאַפט אויף א בעסערן אופן. דאָס העלפּט אויסמיידן פּעריא־דישע פינאַנציעלע קריזיסן אין יענע לענדער אין ממילא שאַפּט עס מער סטאַביליטעט. לעצטנס האָט די באַנק געזומען אויפשולן העכערע באַאַמטע אין פינאַנץ־ענינים, באַלאַנסירן צא־לונגען, צונרייטונג פון פּראָיעקטן וכדומה, און לענדער האָבן אָנגעהויבן שיקן זייערע העכסטע פינאַנץ בא־אַמטע און ראַטנעבער צו נעמען ספּע־ציעלע קורסן אין דער וועלט־באַנק, כדי צו זיין מער באַהאַוועלט אין הלכות פינאַנצן.

אין פּאַרבינדונג מיט מאַכן הלואות איילט זיך די באַנק קיינמאָל ניט. מען נעמט זיך צייט און מען פּאַרשט אַלץ אויס נענוי. נאָכדעם ווי א הלואה ווערט גוטגעהייסן, מיינט עס ניט, אז די באַנק שטעלט צו דאַם גאַנצע געלט וואָס עס פּאַדערט זיך צו פּאַרווירקלעכן א געוויסן פּריעקט. יעדעס לאַנד מוז אויך צושטעלן באַדייטנדע טיילן אין דער פּאַרם פון בוי־מאַטעריאַלן און ארבעטער. ביז היינט־צו־טאָג האָט די באַנק אין אירע צען יאָר עקזיסטענץ געמאַכט הלואות צו 43 לענדער אויף אַן אַלגעמיינער סומע פון צווי בליאָן און 750 מיליאָן דאָלער. כמעט אזא סומע איז אריינגעלייגט געווארן מצד די לענדער גופּא, וואָס האָבן באַקומען די הלואות.

אין די ערשטע יאָרן, ווי געזאָגט, האָט די באַנק געמאַכט הלואות פּאַר ווידעראויפבוי פון חרוב'ע געביטן. אין די לעצטע עטלעכע יאָר גייען די הלואות ס'רוב פּאַר אַנטוויקלונג. למשל: עלעקטרישע קראַפט, וואַסער דאַמבאָם, טראַנספּאָרטאַציע, אינדוס־טריעלע אַנטוויקלונג, האַפן פּארבעסע־רונג, אירינאַציע, שטאָל־פּאַבריק, א. א. וו. אין די לעצטע עטלעכע וואָכן האָט די באַנק גוטגעהייסן הלואות אויף 75 מיליאָן דאָלער צו אינדיע פּאַר א שטאָל פּאַבריק, 200 מיליאָן דאָלער צו טשילע צו אַנטוויקלען איר אָגריקול־טור לויט אַן אַכט יאָר פּלאַן, און 80 מיליאָן דאָלער צו דער נייער צענט־ראל אפריקאַנער פעדעראַציע צו בויען א ריזיקע דאַמבע אויף דעם זאַמבעזי טייך וואָס וועט שאַפן אַן אָזיערע פון

130 מיל לאנג און 40 מיל ברייט, וואס וועט צושטעלן גרויסע קוואנטיטעטן עלעקטריציטעט פאר די שטעט און אינדוסטריעס פון דעם צענטראל אפריקאנער געביט.

אין פארלויף פון די לעצטע אכצן יאר האט אמעריקע אויסגעטיילט א היפש ביסל געלט צו אנדערע לענדער פאר מיליטעריש־עקאנאמישער און טעכנישער הילף. זיכער אין די צענדליקער ביליאנען דאלער. אין פארגלייך דערמיט איז די סומע פון קנאפע דריי ביליאן וואס די וועלט־באנק האט אויסגעטיילט אין דער פארם פון הלוואות זייער א קליינער פראצענט. עס איז אבער א פאקט, אז די וועלט־באנק האט פיל מער דערגרייכט לטובת די באטרעפנדע לענדער דורך אירע הלוואות, ווי די אמעריקאנער רעגירונג דורך איר אוועקשענקען ריזיקע סומעס. דאס איז דערפאר, וויל די באנק האט געגעבן דאס געלט פאר באשטימטע צוועקן, פאר עקאנאמישן אויפבוי, פאר אנטוויקלונג, פאר סטאביליע און דויער־האפטע פראיעקטן, בעת די אמעריקאנער רעגירונג האט געגעבן געלט סתם אין דער וועלט אריין, און אין פיל פאלן איז עס ארויסגעפאלן אין שלעכטע העכט און ניט גיבראכט קיין נוצן פאר די בירגער פון לאנד, סיידן פאר אייניצעלנע.

אין די נאענטסטע חדשים פלאנט די באנק אויסצושטעלן א נייע אפטיילונג צו דערמיטלן פריוואט קאפיטאל צו העלפן פינאנסירן געווייסע פראיעקטן אין אויסלאנד, וועלכע די באנק קען ניט פינאנסירן מחמת עס איז אביסל צו ריזיקאליש. די באנק האפט מיט דער צייט ארויסצוציען פאר דעם צוועק אזויפיל וויא ביליאן דאלער פון פריוואטע אינוועסטירער, פאר וועלכע זיי וועלן קריגן אינטערעס און א געוויסן איינקונפט, און דאס וועט העלפן נאך מער אויסבריטערן די אנטוויקלונג פון די מער צוריקגעשטאנענע לענדער.

ביז היינט האט די באנק געמאכט אירע גרעסטע הלוואות צו פאלגנדע לענדער: אויסטראליע — 258 מיליאן, פראנקרייך — 250 מיליאן, האלאנד — 229, אינדיע — 215, בראזיל — 194. פון די קנאפע דריי ביליאן דאלער וואס זענען אויסגעליען געווארן האט מען שוין אפגעצאלט 250 מיליאן, און דערווייל האט נאך קיין איין לאנד נישט אננעזעצט אויף זיין הלוואה.

וואס איז שייך אמעריקע, גענוגט זי אומדירעקט אויף פאלגנדן אופן: ערשטנס, וואס מער די לענדער וועלן אנטוויקלט, אלץ מער מעגלעכקייטן שאפט עס פאר אמעריקע צו האנדלען מיט זיי און אפצוצען דאלרן טייל פון אירע פראדוקטן: צווייטנס, בערך א דריטל פון דעם געלט וואס די וועלט־באנק האט אויסגעליען איז פארנוצט געווארן פון די לענדער כדי צו קויפן מאשינעריע און אנדערע מאטעריאלן אין אמעריקע — אזוי ארום העלפט דאס שאפן מער ארבעט און פראספּעריטי ביי אונז אין לאנד.

היינט־צו־טאג איז די באנק ניט נאר א גרויסער דערפאלג, נאר זי פירט אויך אויס א וויכטיקע שליחות אין העלפן א גאנצע רייע לענדער מיט זייערע פראבלעמען פון אנטוויקלונג. זי איז פילייכט די וויכטיקסטע קערפערשאפט אויף דעם געביט אין דער וועלט און מאכט א גרויסן בייטראג לטובת עקאנאמישער סטאביליטעט און א בעסער לעבן פאר די מאסן. און דאס איז, בלי ספק, דער גרויסער סוד פון איר דערפאלג.

THE MAY TRADING COMPANY, S. A.

IMPORTADOR Y DISTRIBUIDOR EXCLUSIVO
Quincalla — Sedería y Artículos de Goma
Venta al por mayor

Teniente Rey 359 Telf. W-5093 A-8495
Habana

FELICITAMOS SINCERAMENTE A NUESTROS CLIENTES Y AMIGOS DE LA COLONIA HEBREA DE CUBA EN LA FECHA DE SU AÑO NUEVO Y HACEMOS VOTOS POR SU FELICIDAD Y PROSPERIDAD

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

Bolsas y Carteras, S. A.

FABRICA DE CARTERAS DE SEÑORA

Suárez 114-118 Teléfono A-9860
HABANA

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן, פרייַנט און דער גאַנצער קאָלאָניע אין קובא און ווינטשן אַלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

אידישע באַפעלקערונג אויף דער גאַנצער וועלט איז איצט איבער 12 מיליאָן

די אידישע באַפעלקערונג אויף דער גאַנצער וועלט באַטרעפט 12,083,507 נפשות, לויט אַ געניויער טאַבולאַציע פון די פֿארשידענע אידישע ישובים, אין פֿאַרגלייך מיט די ביז איצטיקע סטאַטיסטישע ציפֿערן איז אונז צוגעקומען אַרום אַ מיליאָן אידן, כן ירבו.

די באַקאַנטמאַכונג פון דעם „גענויעם" מיליאָן אידן איז אַרויסגעגעבן געוואָרן דורך דר. שמעון פּעדערבוש, וועמענס מאַנומענטאַלע אַרבעט „די ענציקלאָפּעדיע פון אידישע קהילות" איז שוין פֿאַרטיק און וועט בקרוב אריין אין דרוק. אַלס רעדאַקטאָר פון דער גרויסער אידישער „וועלט־דירעקטאָרי" איז ער געשטאַנען אין קאָנטאַקט מיט די באַנאַנטסטע אין פֿאַרוואַרפנסטע אידישע ישובים. אויפֿן סמך פון די געניויע פֿראַגע־בויגנגען, אויף וועלכע די פֿאַרטרעטער פון די אידישע געמיינדע האָבן געענטפֿערט דעם וועלט־קאָנגרעס, איז געלונגען פֿעסטצושטעלן וויפֿל אידן עס לעבן איצטער אויף דער גאַנצער וועלט. דר. פּעדערבוש האָט דערפֿאַר באַשלאָסן צו פֿאַרענטלעכן אַט די נייעסטע אוֹן דעטאַלירטע ציפֿערן וועגן דער אידישער באַפֿעלקערונג אויף דער גאַנצער וועלט.

אין אייראָפּע לעבן איצט 3,505,980 אידן, אין בריטיש אַמעריקעס, צפון אוֹן דרום — 6,116,757; אין אַזיע, אין וועלכער ס'איז, פֿארשטייט זיך, אייגענטלעכן מדינת ישראל — 1,722,970; אין אפריקע — 677,300; אוֹן אין אויסטראַליע — 60,500. בלויז בנוגע סאָוועטן־פֿאַרבאַנד וועלט איבערגעהאַלטן דער אלגעמיין־געגענער ציפֿער פון צוויי מיליאָן, אלע אַנדערע, זענען געקומען ווי ענטפֿערס אויף די פֿראַגע־בויגנגען, וואָס דר. פּעדערבוש האָט צעשיקט, אין פֿאַרבינדונג מיט דער ארבעט פון דער ענציקלאָפּעדיע פון די אידישע קהילות.

טאַבעלע 1

אייראָפּע	3,505,980
אַמעריקע (צפון אוֹן דרום)	6,116,757
אַזיע	1,722,970
אַפריקע	677,300
אויסטראַליע אוֹן נייזעלאַנד	60,500
סך הכל	12,083,507

טאבעלע 2

אידישע באפעלקערונג אין אייראפע

לאנד	צאל
אלבאניע	300
עסטרייך	11.840
בעלגיע	38.000
בולגאריע	7.000
טשעכאסלאוואקיע	17.500
דענמארק	7.000
ענגלאנד	450.000
פינלאנד	1.800
פראנקרייך	300.000
דייטשלאנד	28.000
גיבראלטאר	650
גריכנלאנד	5.720
אונגארן	155.000
אירלאנד	5.500
איטאליע	33.000
לוקסענבורג	870
האלאנד	26.000
נארוועגיע	950
פוילן	60.000
פארטוגאל	850
רומעניע	250.000
סאוויעטן פארבאנד	2.000.000
שפאניע	3.500
שווייצאריע	21.000
טערקיי	59.000
יוגאסלאוויע	6.500
שוועדן	16.000
סך הכל	3.505.980

ט א ב ע ל ע 3

אידישע באַפעלקערונג אין צפון און דרום אַמעריקע

לאַנד	צאָל
קאַנאַדע	240.000
פאַרייניקטע שטאַטן	5.260.000
סך הכל צפון אַמעריקע	5.500.000
אַרגענטינע	360.000
באָליוויע	4.200
בראַזיל	120.000
טשילע	32.000
קאָלאָמביע	9.000
קאָסטאַ ריקאַ	1.500
קובאַ	7.500
קוראַסאַאָ	700
דאָמיניקאַנער רעפובליק	400
סורינאַם	400
ענגלישע גויאַנאַ	30
עקוואַדאָר	1.800
על סאַלוואַדאָר	260
גוואַטעמאַלאַ	850
האיטי	92
האָנדוראַס	85
דזשאַמייקע	1.400
מעקסיקע	24.000
ניקאַראַגוואַ	220
פאַנאַמאַ	1.500
פאַראַגוואַי	1.000
פערו	3.685
טרינידאַד	235
אורוגוואי	40.000
וועניעזועלאַ	5.900
סך הכל דרום אַמעריקע	6.116.757

ט א ב ע ל ע 4

אידישע באַפעלקערונג אין אַזיע

לאַנד	צאָל
אדען	800
אפגאַניסטאַן	4.000
בורמא	210
ציפערן	160
כינע	680
אינדאָנעזיע	450
טיילאַנד	120
אינדיע	23.000
איראַן	80.000
איראַק	6.000
ישראל	1.590.000
יאַפאַן	900
לבנון	10.000
פאַקיסטאַן	600
פיליפינען	300
סינגאַפור	650
סיריע	4.500
תימן	600
סך הכל	1.722.970

טאבעלע 5

אידישע באפעלקערונג אין אפריקע

לאנד	צאל
אביסיניע	25.000
אלזשיריע	135.000
בעלגישע קאנגא	1.400
עגיפטן	45.000
קעניא	900
ליביע	3.500
מאראקא (איינשליסנדיק טאנזשיר)	250.000
צפון און דרום ראדעזיע	6.500
טונים	100.000
זיד אפריקע	110.000
סך הכל	677.300

טאבעלע 6

אידישע באפעלקערונג אין אויסטראליע און ניי-זעלאנד

לאנד	צאל
אויסטראליע	56.000
ניי-זעלאנד	4.500
סך הכל	60.500

CALZADO
Amadeo
UNA SOLA CALIDAD

SALUDAMOS SINCERAMENTE A NUESTROS CLIENTES Y AMIGOS DE LA COLONIA HEBREA DE CUBA EN LA FECHA DE SU AÑO NUEVO Y HACEMOS VOTOS POR SU PROGRESO, BIENESTAR Y PROSPERIDAD.

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

די עלעגאנטסטע שיך !

די פיינסטע
אויסארבעטונגען!

די העכסטע קוואליטעט !

— • —

צו באקומען אין די בעסטע
שיך - געשעפטן פון קובא.

MORRIS AWERBUCH

Y

DAVID SHWARTZ

DE LA FIRMA

MINICAM

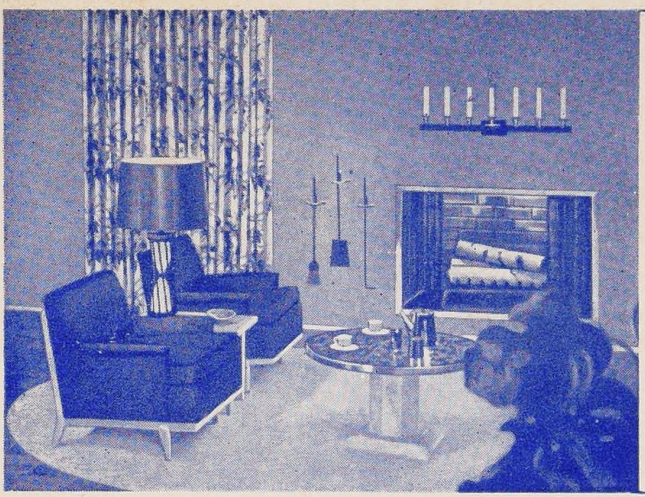
NEPTUNO 305 TELF. W-3936

EFECTOS FOTOGRAFICOS

SALUDAMOS SINCERAMENTE A NUESTROS CLIENTES Y AMIGOS DE LA COLONIA HEBREA DE CUBA EN LA FECHA DE SU AÑO NUEVO Y HACEMOS VOTOS POR SU PROGRESO, BIENESTAR Y PROSPERIDAD.

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

¡Todo este Látex para sus Paredes!

¡Y MAS DE 174 COLORES DISEÑADOS POR EXPERTOS PARA USTED!

Cuando usted usa Spred Satín de Glidden para sus paredes, puede decir que las está cubriendo con látex, porque Spred Satin es la original y verdadera pintura 100% de látex para interiores.

Debido a que Spred Satin es todo látex, cuando se aplica en las paredes forma un revestimiento protector lavable y limpio y su acabado dura más.

Y como Spred Satin tiene una variedad de bellísimos colores diseñados por expertos decoradores, siempre encontrará el que usted prefiere entre las tonalidades que ofrece el exclusivo sistema Dramatone.

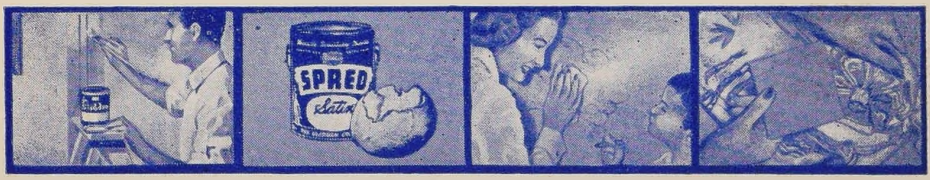
Una Pintura Mejor...

PRODUCTOS Glidden DE CALIDAD

Pregúntele a su Pintor

Modernage

Infanta 508-12, Habana U-4996 — **26 y 33 Vedado** FO-3162 — **42 y 29 Miramar** B-8131

Para las puertas y ventanas. Si usted prefiere más brillo, use Spred Wall, esmalte alkydico. Tiene una rica terminacion satinada. Es extremadamente fácil de aplicar y los colores idénticos al Spred Satin.

Spred Satin contiene mas látex. Es la primera pintura de latex en el mundo y tiene la única patente de invención del Gobierno Americano para pinturas de latex. Es la original y verdadera pintura que contiene 100% de latex.

Dos peliculas de pintura en una. El latex de goma y el milagroso ingrediente Poly-Am que fija el color, significan que Spred Satin soporta una vida entera de lavadas sin perder su color ni sufrir desgaste.

Dramatone es un sistema completo de decoración. Tiene más de 174 colores presentados en muestras cuadradas de 4 pulgadas que usted puede llevar a su casa para escoger con mayor seguridad los tonos.

7180

קאָלענדאר פון ציוניסטישע קאָנגרעסן

פון ד. צ.

ערשטער קאָנגרעס

פּאָרגעקומען אין באזעל — 29־31 אויגוסט 1897 — א׳ — ג׳ אלול תרנ״ז. דערעפנט דורך דעם עלטסטן דעלעגאט דר. קארפל ליפע; פּרעזידענט פון קאָנגרעס — דר. הערצל; וויצע פּרעזידענטן: דר. מאָקס נארדאו, דר. אברהם זאלץ און שמואל פּינעלעס. דער צענטראָלער פונקט פון קאָנגרעס איז געווען דער רעפּעראַט פון דר. מאָקס נארדאו וועגן דער לאָגע פון די אידן אין דער וועלט. אין רעזולטאַט פון די פֿארהאַנדלונגען איז אָנגענומען געוואָרן דער באזעלער פּראָגראַם. עס איז געווייזלט געוואָרן אָן ענגער אקציאָנס ־ קאָמיטעט (עקזעקוטיווע) און א גרויסער אקציאָנס־קאָמיטעט פון 15 מיטגלידער. פּרעזידענט פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאציע — דר. טעאָדאָר הערצל.

צווייטער קאָנגרעס

אין באזעל — 28־31 אויגוסט 1898 — י׳ — י״ד אלול תרנ״ח, מיט דער באַטייליקונג פון 349 דעלעגאטן. צוויי צענטראַלע פונקטן זענען געווען אויף דעם קאָנגרעס: פּראָקלאָמירונג פון דר. הערצל וועגן דער נויטוועגדיקייט צו דעראבערן די קהילות דורך די ציוניסטן, און זיי גרינדונג פון „אידישער קאָלאָניאל־באַנק" פאר קאָלאָניזאציע־צוועקן. אויסער אן ענגן און א גרויסן א. ק. פון 33 מיטגלידער, איז דאָסמאָל געווייזלט געוואָרן אויך א שטענדיקע קולטור־קאָמיסיע. דר. הערצל ווידער געווייזלט געוואָרן אלס פּרעזידענט פון דער אָרגאניזאציע.

דריטער קאָנגרעס

אין באזעל — 15־18 אויגוסט 1899 — ט׳ — י״ב אלול תרנ״ט, 153 דעלעגאטן. די הויפּט־פראגע אויף דעם קאָנגרעס איז געווען: פּאָר־מולירונג פון דעם געפּאָדערטן טשאָרטער, ווי אויך כיעטיקייטס־פּראָגראם פון דער קאָלאָניאל־באַנק: צי זאָל זי טאָן קאָלאָניזאציע־ארבעט בלויז אין ארץ ישראל אן אין סיריע אן צי זאָל מען וואָרטן מיט דער קאָלאָניזאטאָרישער טעטיקייט ביז מ׳וועט באקומען דעם טשאָרטער. פּאָרן קאָנגרעס איז דר. הערצל אויפגענומען געוואָרן דורכן דייטשן קיסר, פּאר וועלכן ער האָט

געבראכט די ציוניסטישע פאדערונגען. געוויילט געוואָרן אין ענגער א. ק. מיט דר. הערצלען אלס פרעזידענט און א גרויסער א. ק. פון 34 מיטגלידער.

פערטער קאָנגרעס

אין לאָנדאָן — 13 - 16 אויגוסט 1900 — י"ט — כ"א תר"ס, 498 דעלעגאטן. זיין הויפט־ציל איז געווען: פראקלאמירן פאר דער ענגלישער וועלט די שטרעבונגען פון ציוניזם און בעטן פון איר אונטערשטיצונג. דער קאָנגרעס איז געשטאנען אונטערן איינדרוק פון די פאָגרומען אין רומעניע און פארשטארקטער אידישער עמיגראציע פון איירָפּע. עס איז באשלאסן געוואָרן איינצושליסן אין ציוניסטישן פראגראם קעגנווארטיקע גלות־ארבעט. א לעבהאפטן שטרייט האט ארויסגערופן די פראגע: צי זאל דער ציוניזם זיך אפגעבן מיט קולטור־ארבעט. דר. הערצל ווידערגעוויילט געוואָרן אלס פרעזידענט.

פינפטער קאָנגרעס

אין באזעל — 26 - 30 דעצעמבער 1901 — ט"ז — כ' טבת תרס"ב. דער היסטאָרישער פארדינסט פון דעם קאָנגרעס איז זיין באשלום צו גרינדן דעם קרן־קיימת. דער נייי־פארמולירטער סטאטוט האט דערמעגלעכט צו דיפערענצירן די ציוניסטישע ארגאניזאציע, צו וועלכער עס האבן דאן אנגעהערט פארשיידענע פאליטישע ארגאניזאציע, צו וועלכער עס האבן דאן אנגעהערט פארשידענע פאמיליעס שטרעמונגען. אויף דעם קאָנגרעס איז באשטימט געוואָרן דער שקל אלס צייגניש פון צוגעהעריקייט צו דער ציוניסטישער ארגאניזאציע. הערצל ווידערגעוויילט געוואָרן אלס פרעזידענט. געוויילט געוואָרן א גרויסער אקציאָנס־קאָמיטעט פון 42 מיטגלידער.

זעקסטער קאָנגרעס

אין באזעל — 23-28 אויגוסט 1903 — ל' אב — ה' אלול תרס"ג, 592 דעלעגאטן. פון דאמאלסט אן איז דער קאָנגרעס זיך צוזויפגעקומען יעדע צוויי יאר. דער קאָנגרעס איז געשטאנען אונטערן צייכן פון פאָגראָם אין קישענייוו (1903), וועלכער האט געגעבן א שטויס הערצלען צו זוכן א באלדיקע לייזונג פאר דער אידן־נויט אויך מחוץ ארץ ישראל. א וויכטיקן ארט האט פארנומען דער פלאן פון אידישער קאלאניזאציע אין אל־ארישן, ווי אויך דער פארשלאג פון דער ענגלישער רעגירונג וועגן אידישער קאלאניזאציע אין אוגאנדא. דער אוגאנדא־פארשלאג האט געשפאלטן דעם ציוניסטישן לאגער אויף אנהענגער און קעגנער. און די גאנצקייט פון קאָנגרעס איז אפגעראטעוועט געוואָרן דורך א פישרה־רעזאלוציע צו דעלעגירן א פארש־קאמיסיע קיין אוגאנדא און שפעטער צו באטראכטן איר באריכט. צום ערשטן מאל איז דר. הערצל געוויילט געוואָרן אלס פרעזידענט נישט איינשטימיק.

זיבעטער קאָנגרעס

אין באזעל — פון 27־טן יולי ביזן 2־טן אויגוסט 1905 — כ"ד תמוז — א' אב תרס"ה, 497 דעלעגאטן פון 22 לענדער. דער ערשטער קאָנגרעס אן דער באטיילִיקונג פון דר. הערצלען (נפטר געוואָרן כ' תמוז תרס"ד). פאר

דעם קאָנגרעס האָבן די „ציוני־ציון" אונטער דער אָנפירונג פון מ. אוסישקין געפירט א קאמפאניע קעגן הערצלען און קעגן דעם אוגאנדא־באשלוס. אויפן 7־טן קאָנגרעס איז נאָך פאַרגעקומען א העפטיקער קאמף צווישן די אָנהענגער און קעגנער פון אוגאנדא. די ערשטע זענען געשטיצט געוואָרן דורך די טע־ריטאריאליסטן מיט זאנגווילן בראש, וועלכע האָבן ג'טענה'ט, אז דער ציו־ניזם איז נישט פאַרבונדן דווקא מיט ארץ ישראל און קען פאַרווירקלעכט ווערן אין יעדן לאַנד וואָס איז גוט פאַר אידישער קאָלאָניזאַציע. דער קאָנגרעס האָט באשלאָסן, אז דער ציו־ניזם באַזירט הויפטשליסלעך אויפן באַזעלער פראגראם און ווארפט אָפ יעדע קאָלאָניזאַטאָרישע טעטיקייט אויסער ארץ ישראל און אירע שכנות'־דיקע לענדער. דוד וואלפסאן איז ge־וויילט געוואָרן אלס פרעזידענט פון דער ארגאניזאַציע אין שפיץ פון דעם ענגן א. ק. צו וועלכן עס האָבן געהערט: פראָפעסאָר אָטא וואַרבורג, דר. כהן בערענשטיין, יעקב קאָן, מ. אוסישקין, לעאָפאָלד גירנבערג און דר. אלכסנדר מארמאָרעק. עס איז אויך געוויילט געוואָרן א גרויסער א. ק. פון 54 מיט־גלידער.

אכטער קאָנגרעס

אין האג — 14־21 אויגוסט 1907 — ד' י"ד תרס"ז (אלול), 329 דעלע־גאַטן. פרעזידענטן פון דעם קאָנגרעס זענען געווען: דוד וואלפסאָן און דר. נאָרדוי. דער הויפט־פונקט: פראָגראָם פאַר פראַקטישער ארבעט אין ארץ ישראל, צו וועלכער די „פאָליטישע" ציוניסטן האָבן נישט לייכט מסכים געווען. אויף דעם קאָנגרעס האָט דר. חיים ווייצמאָן צום ערשטן מאל פאר־מולירט דעם באגריף „סינטעטישער ציוניזם", לויט וועלכן מען דארף טאקע שטרעבן צו א פאָליטישן טשארטער, מען קען אים אבער דערגרייכן נאָר אין רעזולטאט פון פראקטישער אויפבוי־ארבעט אין ארץ ישראל. ס'איז בא־שלאָסן געוואָרן צו גרינדן אין יפו דעם ארץ ישראל־אמט אונטער דער לייטונג פון דר. א. רופין. די עקזע־קוטיווע איז באשטאנען פון דוד וואלפ־סאָן (פרעזידענט) פראָפעסאָר וואר־בורג און יעקב קאָן. דער גרויסער א. ק. איז באשטאנען פון 65 דעלענאטן.

ניינטער קאָנגרעס

אין האמבורג — 26־30 דעצעמבער 1909 — י"ד — י"ח טבת תר"ע, 364 דעלענאטן. פרעזידענט פון קאָנגרעס — דר. מאקס נאָרדאו. אויף דעם קאָנגרעס האָבן פאַרנומען א וויכ־טיקן אָרט די דערווארטעטע פאָליטישע אויסזיכטן אין רעזולטאט פון דער פאַרגעקומענער רעוואָלוציע אין טער־קיי. עס האָבן זיך געשאפן א שטארקע אפאָזיציע קעגן וואלפסאָנען אָנגענפירט פון דר. וויצמאָן, אוסישקין, טשלע־נאוו, נחום סאקאלאָוו און דר. שמריהו לעווין. די אפאָזיציע איז ארויסגע־טרעטן קעגן דעם קאמערציעלן גייסט אין וואלפסאָנס ארבעט און געפאָרערט פארשטארקטע פראקטישע ארבעט אין ארץ ישראל דורך עליה אין אידישע ארבעטער. אויף דעם קאָנגרעס האָט אָנגעהויבן שפילן א ראלע די פאר־שטייערשאפט פון די ארץ ישראל'דיקע אָרבעטער.

צענטער קאָנגרעס

אין באזעל — 9 - 15 אויגוסט 1911 — ט"ו — כ"א אלול תער"א.

387 דעלעגאטן. דער קאָנגרעס איז געשטאַנען אונטערן צייכן פון אַפּשלוס פון דעם „קעלן־פּעריאָד" און פולן זיך פון סינטעטישן ציוניזם. עס איז ארויפגעשוואומען די פראַגע פון באַציאונגען מיט די אַראַבער אין ארץ ישראל, ווי אויך פון שטיצן אידישע עמיגראַציע **אויסער ארץ ישראל**. צו. ערשטן מאָל איז אויף דעם קאָנגרעס געפירט געוואָרן אַ זיצונג אין העברעאיש געווידמעט דער טעטיקייט לטובת דער העברעאישער שפּראַך און קולטור. צום ערשטן מאָל איז אָנגענומען געוואָרן אַ בודזשעט פון 170 טויזנט מאַרק, וועלכער האָט געדאַרפט געדעקט ווערן דורכן קרן קיימת, „חברת הכשרת הישוב" און אַנדערע געועלשאפטן. אין ענגן א. ק. זענען געוויילט געוואָרן: פּראָפעסאָר ווארבורג (פּרעזידענט), דר. א. האנטקע, דר. אביגדור יעקובסאָן, דר. שמריהו לעווין און נחום סאָקאָלאָוו. אין גרויסן א. ק. זענען געוויילט געוואָרן 25 מישנלידער.

עלפטער קאָנגרעס

אין ווין — 2-9 סעפטעמבער 1913 — ל' אב ז' אלול תרע"ג, 539 דעלעגאטן. דעם טאַרדיציאָנעלן רעפעראַט וועגן דער לאָגע אין גלות האָט דאָס מאָל געהאַלטן נחום סאָקאָלאָוו אָנשטאָט דעם אָפּוועזנדיקן דר. נארדאו. דר. ווייצמאַן האָט געבראַכט א פּאָרשלאָג וועגן גרינדן אין ירושלים א העברעאישן אוניווערזיטעט. דער פּאָרשלאָג איז היים געשטיצט געוואָרן דורך חיים נחמן ביאַליק, וועלכער האָט צום ערשטן מאָל זיך באַטייליקט אין קאָנגרעס.

צוועלפטער קאָנגרעס

אין קאַרלסבאד — 1-14 סעפּטעמבער 1921 — כ"ח אב — י"ד אלול תרפ"א, 570 דעלעגאטן. נחום סאָקאָלאָוו געוויילט געוואָרן פרעזידענט פון קאָנגרעס. אין יוני 1920 איז פּאַרגעקומען אין לאָנדאָן די ערשטע ציוניסטישע קאָנפערענץ נאָך דער וועלטמלחמה, וועלכע האָט באַהאַנדלט די ציוניסטישע פּאָליטיק אויפן סמך פון דער באלפור־דעקלאַראַציע און דעם מאַנדאַט, ווי אויך די מעטאָדן צו שאפן גרויסע געלט־מיטלען פאַרן אויפבוי פון ארץ ישראל אין די נייע־געשאפענע באַדינגונגען. די דאָזיקע קאָנפערענץ איז פאַרגעקומען אנשטאָט דעם קאָנגרעס, וועלכער האָט נישט געקענט זיך צוויפקומען אין די מלחמה־יאָרן.

אין יענער תקופה פאַרנעמט אַמעריקע דעם ערשטן אָרט אין דער באַוועגונג. דער ריכטער בראַנדייס און זיין גרופּע האָבן געפּאַדערט ראַדיקאַל צו ענדערן די מעטאָדן פון ארץ ישראל־אויפבוי און אים אוועקשטעלן אויף קאָמערציעל־ווירטשאַפטלעכע יסודות, און דער 12־טער קאָנגרעס איז געשטאַנען אונטערן צייכן פונם שטרייט מיט די בראַנדייסיסטן, וועלכע זענען צו דעם קאָנגרעס נישט געקומען נאָכדעם, ווי זיי זענען באַזיגט געוואָרן אויף דער קאָנפערענץ פון די אַמעריקאַנער ציוניסטן. זיי זענען ארויסגעטראָטן פון דער ציוניסטישער ארגאַניזאַציע און געשאפן אין ארץ ישראל אייגענע ווירטשאַפטלעכע אינסטיטוציעס.

דר. ווייצמאַן האָט צום ערשטן מאָל באריכטעט אויפן קאָנגרעס וועגן דער פּאָליטישער ארבעט אין דער מלחמה־צייט, פאַר וועלכער ער און סאָקאָלאָוו זענען געווען פאַראַנטוואָרטלעך און פאַר וועלכער דער קאָנגרעס האָט אים

אויסגעדריקט זיין אנערקענונג. דר. בערטאלד פייוול האט רעפערירט דעם פלאן פון נאר וואס געגרינדעטן קרן־היסוד. דער קאנגרעס האט אנגענומען א בודזשעט פון 656.000 פונט. ווייצמאן איז געוויילט עהרן פרעזידענט פון דער ארגאניזאציע אין נחום סאקאלאוו — פרעזידענט פון דער עקזעקוטיווע. די עקזעקוטיווע האט זיך צעטיילט אין צוויי טיילן: איין טייל אין ירושלים און אידע מיט־גלידער זענען געווען: מ. אוסישקין, דר. אידער, פראפעסאר פיק, ב. ראזענבלאט, דר. רופין און יוסף שפרינצאק אלס ערשטער פארשטייער פון די ארבעטער. דער צווייטער טייל אין לאנדאן איז באשטאנען פון: זשאבאטינסקי, ליכטהיים, מאצקין, קאובאן, דר. סאלאוויטשיק. עס איז אויך געוויילט געווארן אן עקאנאמישער ראט פון 7 מיטגלידער און א גרויסער א. ק. פון 25 מיטגלידער און 25 פארטרעטער.

דרייצענטער קאנגרעס

אין קארלסבאר — אין 6־13 אויגוסט 1923 — כ"ד אב — ו' אלול תרפ"ג, 334. קאנגרעס פרעזידענט — נחום סאקאלאוו. צווייטן די וויצע־פרעזידענטן איז געווען יצחק בן־צבי (היינטיקער ישראל־פרעזידענט) די היפט־טעמע פון דעם קאנגרעס איז געווען: גרינדונג פון דער ברייטער אידישער אגענטי, קעגן וועלכער עס איז שארף ארויסגעטראטן די ורופע „ראדיקאלע ציוניסטן" מיט יצחק גרינבוים בראש. אויסערדעם האבן פארנומען א וויכטיקן פלאץ עקאנאמישע פראגן און דאס זוכן נייע פינאנציעלע מקורות פאר קאלאניזאציע מחוץ קרן־היסוד. דר. חיים ארלאזאראוו האט געבראכט א פינאנציעלן פלאן. דער פארטיי־אישער צוואמענשטעל פון א. ק. איז געווען פאלגנדיקער: לאנד־ארגאניזא־ציעס — 22, מזרחי — 8, התאחדות — 5, צעירי־ציון — 2, פועלי ציון — 1, דעמאקראטישע פראקציע — 2. פארזיצער פון א. ק.: פראפעסאר צבי פרץ חיות.

פערצענטער קאנגרעס

אין ווין — 18־31 אויגוסט 1925 — כ"א אב — י"א אלול תרפ"ה, 311 דעלעגאטן.. הויפט־פראבלעמען: א) פאזיטיווע און נעגאטיווע רעזולטאטן פון דער פערטער מיטלשטאנד־עליה, ב) דערעפענונג פון העברעאישן אוניווערזיטעט, ג) דורכבאלן פון דער ציוניסטישער פאליטיק, ד) אייסברייטע־רונג פון דער אידישער אגענטי. ס'איז אפגעשאפט געווארן דער פארטייאישער שקל און איינגעפירט געווארן אן איינהייטלעכער שקל.

פופצנטער קאנגרעס

אין באזעל — 30־טן אויגוסט — 11־טן סעפטעמבער 1927 — ב' — י"ד אלול תרפ"ז, 281 דעלעגאטן. דער קאנגרעס איז געשטאנען אונטערן צייכן פון דער שווערער עקאנאמישער לאגע און ארבעטסלאזיקייט אין ארץ ישראל. עס זענען באהאנדלט געווארן פארשלאגן וועגן א גרויסער נאציאנאלער הלוואה. צום ערשטן מאל איז די ארבעטער־באוועגונג ארויס מיט א לאזונג: דעראבערן די ציוניסטישע באוועגונג!

זעכצנטער קאנגרעס

אין צוריך — 28־טן יולי — 10־טן אויגוסט 1929 — כ' תמוז — ד' אב

תרפ"ט, 310 דעלעגאטן. דער קאנגרעס איז געשטאנען אונטערן צייכן פון דער אויסגעבעסערטער עקאנאמישער לאגע אין ארץ ישראל, אנהויב פון דער פינפטער עליה און גרינדונג פון דער אידישער אגענטי, אין וועלכער דר. ווייצמאן, דער איניציאטאר, האט געזען די פארייניקונג פון גאנצן אידישן פאלק ארום דעם אויפבוי פון ארץ ישראל. עס איז אקצעפטירט געוואָרן די קאנסטיטוציע פון דער אויסגעברייטערטער אגענטי.

גלייך נאכן קאנגרעס איז פארגעקומען די פייערלעכע גרינדונג פון דער אידישער אגענטי ביי דער אנוועזנהייט פון לואי מארשאל, פראפעסאר אייינשטיין, לארד מעלטשעט, לעאן בלום, פעליקס וואַרבורג, הערבערט סאמועל און אנדערע פארשטייער פון דער נישט־ציוניסטישע פיפטי. אין דער עקזעקוטיווע זענען אריינגענומען 'געוואָרן צווי מיטגלידער פון מזרחי (הרב מאיר בערלין און דר. בארט) און 2 מיטגלידער פון דעם ארבעטער־פליגל (י. שפרינצאק און ש. קאפלאנסקי). פארזיצער פון א. ק. איז געוויילט געוואָרן לעאָ מאצקין. בעת דער גרינדונג פון דער אידישער אגענטי זענען אויסגעבראכן אין ארץ ישראל די אומרואָן פון תרפ"ט.

זיבעצענטער קאָנגרעס

אין באזעל — 30־טן יוני — 15־טן יולי 1931 — ט"ו תמוז א' אב תר"ץ, 254 דעלעגאטן. א שטורמישער קאנגרעס אין צוזאמענהאנג מיט דעם וויס־בוך פון לארד פאספילד נאך די אומרואָן אין ארץ ישראל, וועלכער האט אנטהאלטן גזירות קעגן דער עליה און א פארשלאג וועגן א לעגיס־לאטיוון ראט אין ארץ ישראל. די ענגלישע גזירות האבן געבראכט צו וויצמאנ'ס דעמיסיע אלס פרעזידענט. אלס ענטפער אויף דער דעמיסיע איז פארעפנטלעכט געוואָרן דער בריוו פון פרעמיער מאקדאנאלד, וועלכער האט זיך טיילווייז צוריקגעצויגן פון דער פאספילד־פאליטיק.

די רעוויזיאָניסטישע אפאָזיציע מיט זשאבאטינסקין און מאיר גראָסמאן בראש האט געפאדערט דער קאנגרעס זאל פארמולירן דעם ציוניסטישן ענדציל און ווען דער פארשלאג איז אפגעוואָרפן געוואָרן, האבן די רעוויזיאָניסטן פארלאזט דעם קאנגרעס און זשאבאטינסקי האט אלס פראטעסט צעריסן זיין דעלעגאט־קארטע. אלס פרעזידענט פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע איז געוויילט געוואָרן נחום סאקאלאָוו און דר. ארלאזאראָוו — אלס פארזיצער פון דער עקזעקוטיווע און פון דער פאליטישער אפטיילונג אין ירושלים. אין דער עקזעקוטיווע זענען געוויילט געוואָרן: פראפעסאר בראדעצקי, העשל פארבשטיין, בערל לאקער, עמנואל ניומאן.

אכצנטער קאָנגרעס

אין פראג — 21־טן אויגוסט — 4־טן סעפטעמבער 1933 — כ"ט אב — י"ג אלול תרצ"ג, 318 דעלעגאטן (אלגעמיינע ציוניסטן 74, ארבעטס־פארטיי 318, מזרחי 39, רעוויזיאָניסטן 45, ראדיקאלן 15, שטאטס־פארטיי 7). דער קאנגרעס איז געשטאנען אין שאטן פון דער אידישער טראגעדיע אין דייטשלאנד נאך היטלערס קומען צו דער מאכט און פון דעם מאָרד וואָס איז אויסגעפירט געוואָרן אויף ארלאזאראָוו. איניקע טעג פאָרן קאָנגרעס.

די באציאונגען פון אלע אנדערע פאר־טייען מיט די רעוויזיאניסטן זענען גע־וען גאר געשפאנט און די לעצטע האבן געשטערט דעם גאנג פון קאנ־גערס. עס איז אויסגעוויילט געוואָרן א קאמיסיע וואס זאל אויספארשן די קאמפס־מעטאדן פון די רעוויזיאניסטן. דר. רופין האט דערלאנגט דעם קאנ־גרעס א בריוף פלאן צו באזעצן דייטשע אידן אין ארץ ישראל. פרע־זידענט פו דער ארגאניזאציע איז ווי־דער געוויילט געוואָרן סאקאלאוו. אין דער עקזעקוטיווע זענען א־יין פון די ארבעטער: ד. בן־גוריון, אליעזר קאפ־לאן, בערל לאקער און משה שערטאק; פון די אלגעמיינע ציוניסטן: פראפע־סאר בראדעצקי, דר. יעקובסאן, לואי ליפסקי; פון דיראדיקאלע ציוניסטן: יצחק גרינבוים און דר. רופין. ווייצ־מאן איז נאמינירט געוואָרן אלס די־רעקטאָר פון דעפארטאמענט פאר קא־לאניזירן אידן פון דייטשלאנד.

ניינצנטער קאנגרעס

אין לוצערן — 20־טן אויגוסט — 4־טן סעפטעמבער 1935 — כ"א אב — י' אלול תרצ"ה, 463 דעלעגאטן, אן דער באטייליקונג פון די רעוויזיא־ניסטן, וועלכע האבן נאכן פראגער קאנגרעס פארלאזט די ציוניסטישע ארגאניזאציע. אין צענטער פון די בא־האנדלונגען איז געשטאנען די רעטונג פון די דייטשע אידן און דער פאר־שטארקטער אויפבוי פון ארץ ישראל אלס מקום־מקלט פאר די גע'רודפ'טע. עס איז געוויילט געוואָרן א קאָאליציע־עקזעקוטיווע פון אלע פארטייען אויס־ער דער שטאטס־פארטיי.

צוואנציקסטער קאנגרעס

אין ציריך — 16־טן אויגוסט — 3־טן סעפטעמבער 1937, כ"ו אב — ט' אלול תרצ"ז, 484 דעלעגאטן. דער קאנגרעס איז פארגעקומען אין סאמע מיטן פון די בלוטיקע געשעענישן, וועלכע זענען אויסגעבראכן אין 1936 אין ארץ ישראל און נאך דעם באריכט פון דער ענגלישער פיל־קאמיסיע, וועלכע האט פארגעלייגט א אידישע מדינה אין א טייל פון ארץ ישראל. דער צעטיילונגס־פלאן איז געווען די אקס פון דעם קאנגרעס, וועלכער האט זיך צעטיילט אין אנהענגער און קעג־נער. דער קאנגרעס האט באפולמעכ־טיקט דער עקזעקוטיווע צו פארהאנד־לען מיט דער ענגלישער רעגירונג, כדי געווינען אוופצוקלערן איר פלאן וועגן א אידישער מדינה. די רעזאלוציע איז אנגענומען געוואָרן ביי א פערזענלעכ־ער אפשטימונג מיט א מערהייט פון 299 קעגן 160. דר. ווייצמאן איז ווי־דער געוויילט געוואָרן אלס פרעזידענט פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע, דוד בן־גוריון — אלס פארזיצער פון דער עקזעקוטיווע אין ירושלים, דר. נחום גאלדמאן — אלס פארשטייער פון דער עקזעקוטיווע ביים פעלקער־בונד אין זשענעווע און לואי ליפסקי — אלס פארשטייער אין אמעריקע. מ. אוסישקין איז געוויילט געוואָרן אלס פארזיצער פון א. ק.

איינאונצוואנציקסטער קאנגרעס

אין גענף — 16־25 אויגוסט 1939 — י' — י"ט אלול תרצ"ט, 527 דע־לעגאטן. דער קאנגרעס איז זיך צו־נויפגעקומען נאכדעם, ווי די ענגלישע

רעגירונג האָט זיך צוריקגעצויגן פון דעם טיילונגס־פלאַן און פארעפנטלעכט אין מאי 1939 דעם וויים־בוך, וועלכער האָט ארויפגעלייגט שוועריקייטן אויף דער עליה און אויף באַדן־איינקויף כמעט ביז צו פולשטענדיקער לִיקווידאַציע פון דער אידישער אויפבוי־ארבעט אין ארץ ישראל. די דעבאַטן האָבן זיך נעפירט בעיקר ארום דער פּאָליטישער לאַגע, וואָס האָט זיך געשאַפן צוליב דעם וויים־בוך, וועלכער איז קאטעגאָריש אָפּגעוואָרפן געוואָרן דורכן קאָנגרעס. דער קאָנגרעס איז זיך צעפאָרן נאָכן אויסברוך פון דער צווייטער וועלט־מלחמה אין א זייער דערדריקטער שטימונג און צוליב די קריטישע אומשטענדן איז נישט געווילט געוואָרן קיין נייע עקזעקוטיווע. די פריערדיקע עקזעקוטיווע איז באָפולמעכטיקט געוואָרן פּאַרצוועצן איר אַרבעט.

צווייאונצוואַנציקסטער קאָנגרעס

אין באזל — 9-24 דעצעמבער 1946 — ט"ז כסלו — א' טבת תש"ז, 385 דעלעגאַטן. דער קאָנגרעס איז זיך צונויפגעקומען נאָך א הפסקה פון זיבן יאָר צוליב דער מלחמה, בעת וועלכער דאָס ציוניסטישע לעבן אין אַלע לענדער איז געווען פֿאַראַליזירט און נאָכן אומקום פון איבער 6 מיליאָן אידן אין אייראָפּע, קרבנות פון נאַציזם. דער קאָנגרעס האָט באַהאַנדלט די מסקנות פון דער אַנגלאָ־אַמעריקאַנער פּאַרש־קאָמיסיע, וועלכע האָט געפּאָדערט אַן עליה פון 100.000 פליטים פון די לאַגערן, ווי אויך דעם פערעראַליזאַציע־פלאַן פון ענגלישן קאָלאָניאַל־מיניסטער ה. מאָריסאָן. ס'איז אויפגעהויבן געוואָרן די פּאָדערונג צו געבן דער נאַציאָנאַלער היים אין ארץ ישראל א סטאַטוס פון א אידישער מדינה, א פּאָדערונג, וועלכע איז אָנגענומען געוואָרן אויף דער ציוניסטישער באַלטימאָר־קאָנפערענץ אין אַמעריקע, לויט דער איניציאַטיוו פון דוד בן־גוריון. די רעזאָלוציעס פון דעם קאָנגרעס האָבן אַנטהאַלטן א פּאָדערונג אָפּצושאפן דעם וויים־בוך און פארצוועצן די אידישע עליה. דער קאָנגרעס האָט אָפּגעוואָרפן דעם פּאַרשלאָג וועגן א נייער אפּוטרופסות איבער ארץ ישראל אַנשטאָט דעם מאַנדאַט, און זיך געוועגט צו „אַנו" וועגן אונטערשטיצן די פּאָדערונג פון אידישן פאָלק אויפצושטעלן זיין מדינה אין ארץ ישראל. צוליב די באַזונדערע באַדינגונגען האָט דער קאָנגרעס איבערגעגעבן דעם א. ק. דאָס רעכט אויסצואוויילן א עקזעקוטיווע.

דרייאונצוואַנציקסטער קאָנגרעס

אין ירושלים — 14-30 אויגוסט 1951 — י"ב — כ"ח אב תשי"א, 446 דעלעגאַטן. צום ערשטן מאָל איז דער קאָנגרעס זיך צונויפגעקומען אין ירושלים אין דער סוואוועדענער מדינת ישראל און איז געשטאַנען אונטערן צייכן פון די קאָלאָלע ענדערונגען, וואָס זענען פּאַרגעקומען אין ציוניזם מיט דער גרינדונג פון דער מדינה.

דער קאָנגרעס איז דערעפנט געוואָרן אויף הערצל'ס קבר אויפן הר־הערצל אין ירושלים ביי דער אַנווועזנהייט פון אַלע דעלעגאַטן, ישראל־דעגירונג, כנסת־דעפוטאַטן און גענעראַל־שטאַב פון צה"ל. צוליב זיין קראַנקהייט האָט דר. וויצמאַן, דער

ערשטער פּערזידענט פון מדינת ישׂראל, איבערגעשיקט זיין באַגריסונג צום קאָנגרעס שריפטלעך. דער פּאָרזיצער פון דער עקזעקוטיוווע אין ירושלים, בערל לאַקער, האָט געשיקט דעם לאַנגן היסטאָרישן ווערג וואָס דער ציוניזם האָט דורכגעמאַכט פון באַזל ביז ירושלים. די הויפּט־דעבאַטן האָבן זיך קאָנצענטרירט אַרום דער פּראָגע פון די קעגנזייטיקע באַציאונגען צווישן דער מדינה, דער ישׂראל־רעגירונג און דער ציוניסטישער באַוועגונג אין גאָר דער וועלט.

די עיקר'דיקע רעזאָלוציעס רעדן וועגן די צענטראַלע אויפגאַבן פון ציוניזם אין דער נייער תקופה און וועגן אַן אָנערקענטן סטאַטוס פאַר דער ציונים־טישער אָרגאַניזאַציע אין ישׂראל'דיקן געזעץ, לויט וועלכן די ציוניסטישע אָר־גאַניזאַציע איז די פאָרשטייערשאפט פון אידישן פאָלק אין אַלע ענינים, וואָס זענען פאַרבונדן מיט דער אָרגא־ניזירטער באַטייליקונג פון די אידן אין גלות אין דער אָנטוויקלונג און אויפ־בוי פון דער מדינה. די אָנדערע רע־זאָלוציעס באַהאַנדלען די פּראָגן פון עליה, אויפנעם פון עולים: לאָגע פון אידן אין מיטעלן־מזרח, לאָנדווירט־שאפטלעכע קאָלאָניזאַציע, בודזשעט און ווירטשאפט, דערציאונג און קול־טור, יוגנט, חלוץ און אָרגאַניזאַציע. דער קאָנגרעס האָט אויך אָנגענומען א רעזולאַמין פאַר דעם ניי־געשאַפענעם קאָנטראָל־אָמט.

עס זענען געוויילט געוואָרן צווויי עקזעקוטיוווע־פאָרזיצערס: דר. נחום גאָלדמאַן און בערל לאַקער. די מיט־גלידער פון דער ירושלימ'ער עקזעקו־טיווע: לוי אשכול, יהודה בראגינסקי, הרב זאב גאָלד, אליהו דאָבקין, צבי הערמאַן, דר. גיורא יוספטל, דר. עמ־נואל ניומאַן, משה קול, יצחק רפאל און זלמן שזר. וויצע־מיטגלידער: מלך נוי און נחום ניר. מיטגלידער פון דער עקזעקוטיווע אין ניו יאָרק: ד. בית־אריה, ב. ברוידע, דר. ישׂראל גאָלד־שטיין, חיים גרינבערג, ראָז אלפערין, צבי לוריא און ברוך צוקערמאַן.

אין משך פון דער צייט זענען פאָר־געקומען פאָלגנדיקע ענדערונגען אין צוזאַמענשטעל פון ביידע עקזעקוטיוו־עס: אָנשטאָט דר. ניומאַן איז אריינ־געטראָטן מאיר גראָסמאַן און אָנשטאָט י. רפאל — ש. ז. שרגאי. אין ניו יאָרק איז אנשטאָט דעם פאַרשפּרא־כענעם חיים גרינבערג ז"ל אריינגע־טראָטן לואי סיגאל.

לייענט און פאַרשפּרייט דעם

„האָוואָנער לעבן"

CUBANA le ofrece el viaje más cómodo y rápido a

NEW YORK..!

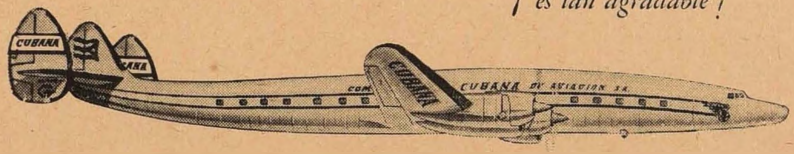
Porque los "Super G. Constellations" de Cubana (verdaderos colosos del aire) han sido bellamente decorados y acondicionados con lo más nuevo en materia de confort, para que realmente usted disfrute la travesía con verdadero placer.

Volar en los

Super G Constellations

¡ es tan agradable !

En su próximo viaje, ya sea a New York, México o Europa, haga la reservación por Cubana de Aviación... Además de viajar rápido y económico, gozará de un nuevo placer y quedará más que satisfecho con el bienestar que tendrá a bordo... excelente comida... los asientos reclinables y mucho más espaciosos, son totalmente distintos a cuantos ha visto hasta ahora... Ventanillas de más amplia visión... Cabina a prueba de ruidos... Equipos que indican al piloto las condiciones del tiempo, a 240 millas de distancia...

A todo esto agregue el exquisito trato de nuestro personal siempre cordial y dispuesto en todo momento a proporcionarle todas las comodidades. En fin, que le ofrecemos verdadero servicio y atenciones, para que su viaje le resulte como usted desea... agradable... cómodo...

Haga su reservación con su Agente de Pasajes o al U-4911

CUBANA DE AVIACION

DESEAMOS A LA COLONIA HEBREA UN FELIZ Y PROSPERO AÑO NUEVO

נאד דעם 24־טן ציוניסטישן קאנגרעס

פון **מ. הורביץ**

מיר וועלן נשיט נאכגיין דעם טראדיציאנעלן מנהג אפצושאצן דעם 24־טן ציוניסטישן קאנגרעס, צי ער איז געווען א גוטער, א שוערער, אדער נישט צופרידנשטעלנדיקער. וויכטיקער איז צו באטראכטן, וואס האט דער קאנגרעס בייגעטראגן מיט זיינע רעזאלוציעס, אנטשיידונגען, אקומולאציעס פון כוחות און ווילן צו מעשים פארן וויטערדיקן פארשריט פון ציוניזם אלס באנייאונגס אידייע, אלס פאלקס־באוועגונג און פארווירקלעכונגס־ווערק, און מיט וואס וועט ער מיט דער צייט ווערן, וויי אלע פריערדיקע קאנגרעסן, א בולטער ייטאפ אויפן וועג צום ענדציל.

אידענטיפיצירונג מיט דער מדינה

דער קאנגרעס האט געבראכט די אימפאנענטע גרענעצלאזע אידענטיפיצירונג פון ציוניסטישן און אל־אידישן הינטערלאנד מיט דער מדינה, מיט אירע געפארן און מיט אירע שיקזאלן. די אוממיטלבארע באריירונג מיט דער צאפלדיקער ישראל־ווירקלעכקייט, דער באזונדערער פון אלע דעלעגאטן אין „שדמות שיזף" אין נגב הארט ביים גרענעץ, דאס אריינזאפן אין זיך די אטמאספערע פון באוואוסטזיניקן קוקן דער סכנה אין די אויגן אריין, אן פאניק; די ערשט־קוועליקע אינפארמאציע פון די פאראנטוואורטלעכע פאר דער זיכערקייט אין ישראל — דאס אלץ איז געווען די בעסטמעגלעכסטע לעבעדיקע לעקציע פאר די פארשטייער פון איבער 60 אידישע גלות־לענדער און געגעבן זיי ריכטיק צו פארשטיין דעם ווירקלעכן מצב פון דער בארדאטער מדינה, אויף וועמען קען זי זיך פארלאזן אין א קריטישן מאמענט, און וואס קען די אידישע וועלט טאן, כדי צו באזייטיקן די סכנות. די דערקלערונגען פון דעלעגאטן פון אלע פארטייען און קאנטונעטן, וועלכע האבן זיך כמעט ווי איבערגעחזרט אין פארשיידענע וואריאציעס, אבער אין זעלבן אינהאלט, אז זיי שפירן זיך איינס מיט דער מדינה, און אז איר געפאר איז זייער

געפאר, האבן עדות געזאגט דערויף, אז דאס נעפילן פון פערזעלעכער און קאלעקטיוער סאלידאריזירונג צעשפרייט זיך ווי א היליק פייער און צינדט אן אלע אידישע הערצער, ווייל — ווי עס האבן זיך איינגעדריקט פראמינענטע רעפרעזענטאנטן — „מיטן פאלן פון דער מדינה, חס וחלילה פאלט די גאנצע אידישע וועלט און אן דער מדינה פארלירט דאס אידישע לעבן יעדן זין און תכלית".

אמת, אין די טעג פון קאנגרעס האט זיך געשאפן אין ישראל א געוויסע באריכונג א דאנק דעם באזוך פון האמערשילדן, וואס האט באקומען די אראבישע הסכמה אפצישטעלן דאס פייער, און די מלחמה געפאר האט אויפגעהערט צו זיין אזוי ברענענדיק — אבער קענענדיק גוט די אראבישע מענטאליטעט און דעם רעאלן וועזן פון אראבישע הבטחות, וועלן ציוניסטן און אידן געווינען זיך נישט לאזן פארפירן פון אילוזיעס. די באהויפטונג איז אומבאגרינדעט און די מלחמה־געפאר איז אפשר אפגעליגט געווארן אויף א שטיקל צייט, אבער די עצם מעגלעכקייט פון איר אויסברוך איז נאך גענוג ערנסט און גefערלעך.

די אהיימגעקומענע דעלעגאטן וועלן דעריבער זיך נישט באגנוגענען מיט דער סאלידאריזירונג פון קאנגרעס, וועלכע דריקט אוים זייער טיפן ציטער און זארג פאר דער מדינה, נאר וועלן גלייך ציטערטן צו איבערזעצן די וועלטערלעכע פארפליכטונגען אין עפעקטיוע מעשים. זיי וועלן, האפנטלעך, אויפרודערן מיט א גרעסערן שוואונג ווי ביז איצט, די צעשפרייטע אידישע וועלט און מאביליזירן איר פולן כוח צו שנעלער הילף פאר ישראל, וועלכע איז נאך נישט מחוץ דער סכנה.

אויף דעם קאנגרעס האט פונדאמענטאל אויפגעלעבט אין דער באווגונג דער פאליטישער אינטערעס. ציוניסטן זענען געווען שטארק צופרידן פון דער זיי געגעבענער מעגלעכקייט צו דערקלערן, אז דאס אידישע לעבן יעדן זין און תכלית". אבער, דאס באטיילן נישט ישראל־בירגער אין די פאליטישע באהאנדלונגען, האט ביי זיי פארשטארקט דאס געפיל פון אמת'ער שותפות. דער קאנגרעס האט דערקלערט קאמף דעם אראבישן באקאט, ער האט שארף פראטעסטירט קעגן פארשפארן דעם סועץ־קאנאל פאר ישראל'דיקע שיפן און קעגן צורויבן די פרייהייט פון קאמוניקאציע און האנדל. ער האט געטאדלט די אלע נאציעס סיסטעמען פון ראסן־דיסקרימינאציע, וועלכע די אראבישע מדינות וועגען אן נישט בלויז לגבי ישראל, נאר אויך לגבי דעם גאנצן אידישן פאלק. דער קאנגרעס האט אויסגעדריקט זיין פארביטערונג קעגן דעם צופאל זיך פון געוויסע רעגירונגען צום אראבישן טעראר און האט דערקלערט, אז דאס אידישע פאלק וועט נישט דולדן אזא צושטאנד און וועט זיך פארטיידיקן מיט אלע מעגלעכע מיטלען. די אלע פאליטישע רעזאלוציעס שאפן א וויכטיקן פעלד פאר ציוניסטישער אקטיוויטעט, וועלכע קען אריינברענגען נייעם אינהאלט און א קאנסטרוקטיוע שפאנונג אין דער באווגונג אין אלע לענדער און קען וועלן א פאקטאר פון ארגאניזאציאנעלער אויפלעבונג און אנטוויקלונג.

אין צענטער — גלות אידנטום

אפשר נאָך מער ווי די אויסער־אָרדנטלעכע לאָגע פון דער מדינה איז געשטאַנען אין צענטער די זאָרגפולע לאָגע פונם גלות־אידנטום. עס איז געמאַכט געוואָרן אַן אַנאַליז פון דער אידישער נאַציאַנאַלער ווירקלעכקייט אין די הויפּט־גלות'ן, באַזונדערס אין אַמעריקע, און די דערציערישע כסקנות זענען, ווי שטענדיק, געווען אין גייסט פון דער ציוניסטישער אויפֿפֿאַסונג. אמת, די לאָגע איז נישט די זעלבע אין אַלע לענדער, אָבער פון היסטאָרישער פערספּעקטיוו, פון שטאַנדפונקט פון קיום מעגלעכקייט און צוקונפט פון פֿאָלק, איז קיין אונטערשייד נישט, פון וואַנען עס דראָט די געפֿאָר פֿאַרן פֿאָלק, צי דורך שנעלער אַסימילאַציע, וואָס פֿאַרזיכטונג, ברוק און רדיפות. דער רעזולטאַט איז דער זעלבער. נאָך מער, די נויט קען אפילו זיין אַ סטימול צו דערוואַכן און צו וועלן זיין אַקטיוו, כדי צו זיכערן די נאַציאַנאַלע צוקונפט, בעת די זיסע אַסימילאַציע פֿאַרשלעפּערט און פֿאַרלייכטערט דעם טויט דורך אַ קוש, זלמן שזר האָט אין זיין רעפּעראַט אין פּלענום פון קאָנגרעס און אין דער קאָמיסיע דערנרונטעוועט ביזן ביין דעם געפערלעכן פּראָצעס פון גייסטיקער אידישער אויסלייזונג און האָט אַלאַרמירט דעם אידישן געוויסן זיך קעגנצושטעלן דער אַנטיאידישונג און פֿאַרניכטונג. פֿאַר אַלעמען איז געווען קלאָר, אַז די ציוניסטישע באַוועגונג קען נישט זיצן רואיק און גלייכגילטיק זיך צוקוקן צו אָט די געפערלעכע פּראָצעסן. זי מוז ענערגיש זיך אריינוואַרפן אין דעם קאַמף צוזאַמען מיט אַלע אַנדערע פאַקטאָרן אינם אידנטום, כדי צו ריכטן די גייסטיקע רעטונגס־אַרבעט צום גרוואונטשטענעם ציל.

אַקטיוויע פאַראינטערעסירונג מיטן סאָוועטישן אידנטום

מאַכנדיק דעם חשבון פון אידן אין דער וועלט און זאָרגנדיק פאַר דער צוקונפט פון די געוואָרפענע אידישע קבוצים, איז אוממעגלעך געווען נישט אוועקצושטעלן אויפן ריכטיקן אָרט דאָס אידנטום אין סאָוועטישן בלאָק, וואָס מאַכט אויס א פערטל פון דעם גאַנצן גלות־אידנטום, און וואָס מאַכט דורך א גאָר פאַרשנעלערטן פּראָצעס פון נאַציאַנאַל־גייסטיקן אונטערגאַנג צוליב אויסערלעכע אומשטענדן. די נייע ווינטן, וואָס בלאָזן איצט אין דער סאָוועטישער וועלט, און אירע באַמיאונגען, זיך איבערצובעטן און דערנעמען צום מערב, האָבן געגעבן דעם קאָנגרעס מער מוט זיך צו וועגדן צום ראַטנפֿאַרבאַנד, ער זאָל זיך אָפּזאָגן פון דער גזירה אומצוברענגען דאָס אידישע פּאָלק, וואָס לעבט אין סאָוועטישן לאַנד און זאָל אים דערלויבן צו באַנייען זיין נאַציאַנאַל גייסטיק לעבן אויפן אָרט, אָנצוקניפן קאָנטאַקט מיט אידן אין גאָר דער וועלט און זיך באַטייליקן אין אויפבוי פון דער אידישער מדינה. די וועגדונג צום ראַטנפֿאַרבאַנד נעמט זיך פון גלויבן, אז עס לאָזט זיך מערקן א געווויסע בעסערונג אין דער באַציאונג מצד דער סאָוועטישער וועלט צום אידישן פּאָלק און צו זיינע נאַציאַנאַלע באַדערפענישן. די לעצטע סימנים דערוועקן די אויסזיכט אויף ווייטערדיקע ענדערונגען, אויב מצד

דער ציוניסטישער באוועגונג וועלן קומען אונטערנעמערישע שריט. דער ענין וועט וואַרשיינלעך זיין איינער פון די וויכטיקסטע פונקטן אים אר־בעטס־פּראָגראַם פון דער נייער עקזע־קוטיווע.

אויפגעהויבן דעם פּרעסטיזש פון ציוניסטן

עס האָבן כּמעט אויפגעהערט די דעבאַטן אָרום דעם, צי דאַרף מען האָבן א ציוניסטישע אָרגאַניזאַציע, און צי האָט זי נאָך צו דערפילן א געוויסע שליחות. וואָס עס האָט נישט באַוויזן דער איבערצייגנדיקער שכל, האָט באַ־ווירן די צייט און אַלע מינדערוועדטי־קייטס־קאָמפּלעקסן, וואָס האָבן געמאַ־כט ציוניסטן, וועלכע האָבן אָנגע־הויבן פילן אז זיי וועלן איבעריק, וויל אויך אַנדערע טוען דאָס זעלבע לטובת ישראל, ווי אויך אַלע ראַנגלענישן בנוגע דעם אונטערשייד צווישן א ציו־ניסט און נישט־ציוניסט און די פּראַגע, וועלכע האָט די לעצטע צייט געפּונקט דעם מוח פון יערן ציוניסט: וואָס איז דאָס ספּעציפישע וואָס איז אייגנארטיק פאַר דעם ציוניזם — די אַלע קאָמפּלעקסן וועלן באַזייטיקט. די ציוניסטן הויבן ווידער אויף זייער קאָפּ, ווייל ס'איז פאַר אַלעמען קלאָר געוואָרן, אז עס דערוואַרטן זיי נאָך נאָר קאָנס־טרוקטיווע אויפגאַבן אַלס די הויפּט־בריק צווישן דאָס פאַלק און דער מדינה און אַלס מאָטאָר וואָס באַוועגט די אידישע געזעלשאַפטלעכקייט, ווי אויך אַלס די טרעגער פון אזעלכע פּראַקטישע מצוות, וואָס אַנדערע, נישט ציוניסטן, זענען נישט גרייט צו נעמען אויף זיך און זיי מקיים זיין.

דערמעגלעכט צופלום פון נייע כוחות

ס'איז געעפנט געוואָרן א טיר פאַר נייע כוחות אין דער ציוניסטישער באַוועגונג און פאַר פאַר־פעסטיקן אירע פאָזיציעס אלס פאלק. ס'איז באשלאָסן גע־וואָרן צו גרינדן אין יעדן לאַנד איין איינהייטלעכע פעדעראַציע פאַר אַלע ציוניסטן, פאַר אַלע פּאַרטייען און אויך פאַר אָרגאַניזירטע קערפער־שאפטן, וועלכע נעמען אָן די עיקרים פון ציוניזם, הגם זיי געהערן נישט צו קיין ציוניסטישער פּאַרטיי. אויך אום־פּאַרטייאישע יחידים וועלן קענען אריינטרעטן אין דער פעדעראַציע ווען זי וועט דערצו מסכים זיין. דער דא־זיקער באשלוס, טראָץ זיינע פּגמים, עפנט אויף די טירן פון דער באַוועגונג פאַרן מאסן אידן, וואָס ווילן זיין ציו־ניסטן. דער דאָזיקער באשלוס, אויב ער וועט ריכטיק פאַרווירקלעכט וועלן, קען באַניין נישט נאָר די ציוניסטישע אָרגאַניזאַציע, נאָר איז מסוגל אויך אריינצובערנגען ניי בלוט אין דער באַ־וועגונג, פאַרגרעסערן נומעריש דעם ציוניסטישן לאָגער, אויפהאַדעווען א נייעם דור און פאַרפעסטיקן די פּאָזי־ציעס פונם ציוניזם אינם פאַלק, וועל־כער איז אין זיין גרויסער מערהייט געשטימט נישט פּראָ־ישראל'דיק, נאָר אויך אמת'דיק ציוניסטיש.

איינלאַדונג צו נישט־ציוניסטן

עס איז באשלאָסן געוואָרן איי־נצולאַדן נישט ציוניסטן צו קאָאָפּעראַטיר מיט דער ציו־ניסטישער עקזעקוטיווע אויפן געביט

פון דער ארבעט אין ישראל. די פארם פון זייער קאאפעראציע דארף נאך אויפגעקלערט ווערן מיט די באטרעפנדיקע קאנדידאטן, צי דאס וועלן זיין אידישע גרויסע ארגאניזאציעס אדער קערפערשאפטן, אדער פירנדיקע יחידים, וואס וועלן איינגעלאדן ווערן אנטייל צו נעמען אין די באשטימונגען וועגן דער פראקטישער ארבעט פון דער אידישער אגענץ אין ישראל. עס איז קלאר, אז דער דאזיקער אקט ווערט דיקטירט דורך דער ווירקלעכקייט. די מאסן אידן, נישט־ציוניסטן, וועלכע וועלן נאך יארן לאנג זיין א נויטווענדיקער אנשפאר פון מאטעריעלער און פאלטישער הילף פאר דער מדינה, טארן נישט בלייבן ארגאניזאציאנעל אמארפיש און זייער הילף דארף אריינגעפירט ווערן אין ארגאניזירטן קאנאל, כדי צו זיכערן די טכאביליטעט און דעם לאנגן אויסדויער פון די דאזיקע שותפים. די באטייליקונג פון נישט־ציוניסטן אין דער אדריות פאר דער ארבעט אין ישראל ווערט דערמעגלעכן די ציוניסטן מערער זיך אפצוגעבן מיט זייערע ספעציפישע אויפגאבן אויפן געביט פון נאציאנאלער דערציאונג, קולטור, חלוציזם און עליה.

שטארקער עליה־רוף

די פאדערונג צו עליה איז אוועקגעשטעלט געווארן אין איר פולער קראפט. דאסמאל האט זיך נישט געלאזט הערן אזוי הילכיק די שטימע פון יענע, וועלכע רעדן וועגן א ציוניזם אן עליה. די דרינגענדיקע נויטוועניקייט צו פארגרעסערן די ישראל־באפעלקערונג לטובת איר זיכערקייט, און די כסדר שטייגענדיקע אסימילאציע אין גלות, האבן דערנענטערט די הערצער צו א ציוניזם, וואס נעמט אויף זיך פראקטישע מצוות. דער קאנגרעס איז געשטאנען פאר א נויטוועניקייט אריבערצוברענגען קיין ישראל אין א וואס שנעלערן טעמפא די אידן פון צפון־אפריקע, וואס דריקן שטארק מען זאל זיי פון דארט ארויסנעמען, ווייל זיי שטייגן פאר דער געפאר, אז די ארויספאר מעגלעכקייטן זאלן באשרענקט ווערן. שוין איצט בלאזן דארט ווינטן אין דער ריכטונג פון א מעגלעכן פארבאט אויף עליה קיין ישראל. עס איז דעריבער קלאר, אז יעדער טאג וואס גייט פארבי, נישט אויסנוצנדיק אלץ דאס מעגלעכע, און איבער די כוחות, כדי צו באפרייען די דארטיקע אידן פון קלעם, קען פאר אונז זיין א קלאג אויף דורות לאנג. דער קאנגרעס האט די פראגע באהאנדלט מיט א געהעריקער פארזיכטיקייט און האט זיך נישט פארפליכטעט אויף א געוויער צאל עולים פון צפון אפריקע — עס עקזיסטירט אבער אן ערשט ראנגיקע מארשלישע פארפליכטונג צ ראטעווען די מאקסימאלע צאל און מיט דער גרעסטער שנעלקייט. די באמיאונגען פון דער נייי געוויילטער עקזעקוטיוו גייען איצט אין דער ריכטונג צו רעאליזירן די דערמאנטע פארפליכטונגען.

וואס נוגע עליה פון די מערב לענדער — איז די פאדערונג נישט ארויסגערוקט געווארן ווי געהעריק. אמת, דאסמאל האט זיך נישט איבערגעחזרט די אידעאלאגישע מחלוקת פון פאריקן קאנגרעס וועגן דעם „ה" פון דעם קבוץ הגלויות, וואס קען אויסגטייטשט ווערן, אז ער מיינט, חלילה, אויך די אידן פון די פארייניקטע שטאטן. דער גראנק וועגן עליה פון

אמעריקע האָט זיך שוין דורכגעבראָכן די מויערן פון פּאַרבאָט, עס איז אָבער נאָכנישט אריין אין א ממשות'דיקן תּחום. ס'איז נישט געווען קיין שום פּראָפּאָרץ צווישן דעם טעאָרעטישן אנאַליז פון דער נאַציאָנאַלער צוקונפט פון די אידן אין די מערב־לענדער, און די פּראָקטישע מסקנות פון דעם אנאַליז לגבי אן ערנסטן עליה אָנהויב פון יענע לענדער. דאָס ארויסדרייען זיך פון דער דאָזיקער קאָנספעקטוענץ איז כּאראקטעריסטיש פאר אלע פּאַרטייען אן אויסנאָם. דער פּאָקט, אז פון סאָוועטישן בלאָק, וועלכער ווערט באַטראכט אלס פּארשפּאַרטער ראיאן לגבי עליה, זענען עולה געווען א סך מער אידן, ווי פון די פּאַריניקטע שטאַטן, וועלכע געהערן צום אָפּענעם ראיאן, אזן יעדער איד קען עולה זיין ווען ער וויל — דער דאָזיקער פּאָקט האָט נישט ווייניק אָפּגעשוואכט די מאַראַלישע קראָפט פון דער עליה־פּאָדערונג, וואָס איז געווענדעט צו אנ־דערע קיבוצים.

א באַונדערע אויפמערקזאַמקייט איז דאָסמאָל געווידמעט געווארן דער עליה פון מיטלשטאנד, וועל־כער הויבט אן צו ווערן אן ערנסטער קאָנדידאט פּאר עליה. עס ווערן גע־מאכט באַונדערע באמיאונגען, אין קאָפּאַראַציע מיט דער ישראל־דעגירונג, צו שאפן ספּעציעלע באַרינונגען, וואָס זאלן פּאַרלייכטערן דעם אויפנעם און די ווירטשאָפּטלעכע איינגלידערונג פון דאָזיקן עולים־על־עמענט.

נייע קאָלאָניזאַציע

ס'איז אָנגענומען ג־ע־ווארן א פּלאַן פון בריט־טער לאַנדווירטשאָפּטלע־כער קאָלאָניזאַציע: 5.000 משפּחות וועלן זיך באַזעצן אין דרום־דיקן נגב, נאָך 5.000 משפּחות וועלן גיין אין די בארג־דאָזיקן, וועלכע זענען ביז איצט באטראכט געווארן ווי אומפּייאיקע געגנטן פאר קאָלאָניזא־ציע; עס וועט געשאפן ווערן א קייט פון זידלונגס־פּוקטן לענגאויס די נאָך נישט באַזעצטע גרענעצן; עס וועלן אויסגע־בריטערט און אַנטוויקלט ווערן צענד־ליקער עקזיסטירנדיקע ישובים אזן די גאַנצע עליה פון צפון־אפּריקא, וואָס וועט אריינקומען אין די נאָענטע חדשים, וועט זיך איינוואַרצלען אין לאַנדווירטשאפטלעכע ישובים, וועלכע זענען א ממשות'דיקער ענטפער אויף דער זיכערקייטס־נויט, נישט ווייניקער ווי די עליה גופא.

רעגולאַציע פון די נאַציאָנאַלע פאָנדן

די פּראָגע פון קרן קיומת און קרן היסוד, פון זייער ווייטערדיקער סעפּא־ראטער עקזיסטענץ, אדער פאריי־־קונג, וועלכע האָט זייט א לעננערע צייט שטאַרק אויפגערודערט די ציו־ניסטישע עפּנטלעכקייט, איז באַ־האַנדלט געווארן אויפן קאָנגרעס און האָט באקומען א רעאָליסטישע לייזונג. אזא רעוואָלוציאָנערער שריט ווי צר־נויפניסן צוויי אזעלכע טראַדיציאָנעל־רייכע מכשירים, וועלכע זענען פיל מער ווי פינאַנציעלע אינסטרומענטן, נאָר אויך באַוועגונגען, אזא שריט ווערט נישט געמאכט מיט איין מאָל און פּא־דערט א רעוואָלוציאָנערע אַנטוויק־לונג, ביז ער וועט שטופנווייז רייף ווערן. מען האָט דעריבער געלאָזט דעם סטאַטוס קוא אנטע, אָבער גלייכ־צייטיק איז אַנגעמערקט געווארן, אז כער קאָלאָניזאַציע: 5.000 משפּחות וועלן זיך באַזעצן אין דרום־דיקן נגב, נאָך 5.000 משפּחות וועלן גיין אין די בארג־דאָזיקן, וועלכע זענען ביז איצט באטראכט געווארן ווי אומפּייאיקע געגנטן פאר קאָלאָניזא־ציע; עס וועט געשאפן ווערן א קייט פון זידלונגס־פּוקטן לענגאויס די נאָך נישט באַזעצטע גרענעצן; עס וועלן אויסגע־בריטערט און אַנטוויקלט ווערן צענד־ליקער עקזיסטירנדיקע ישובים אזן די גאַנצע עליה פון צפון־אפּריקא, וואָס וועט אריינקומען אין די נאָענטע חדשים, וועט זיך איינוואַרצלען אין לאַנדווירטשאָפּטלעכע ישובים, וועלכע זענען א ממשות'דיקער ענטפער אויף דער זיכערקייטס־נויט, נישט ווייניקער ווי די עליה גופא.

רעגולאַציע פון די נאַציאָנאַלע פאָנדן

די פּראָגע פון קרן קיומת און קרן היסוד, פון זייער ווייטערדיקער סעפּא־ראטער עקזיסטענץ, אדער פאריי־־קונג, וועלכע האָט זייט א לעננערע צייט שטאַרק אויפגערודערט די ציו־ניסטישע עפּנטלעכקייט, איז באַ־האַנדלט געווארן אויפן קאָנגרעס און האָט באקומען א רעאָליסטישע לייזונג. אזא רעוואָלוציאָנערער שריט ווי צר־נויפניסן צוויי אזעלכע טראַדיציאָנעל־רייכע מכשירים, וועלכע זענען פיל מער ווי פינאַנציעלע אינסטרומענטן, נאָר אויך באַוועגונגען, אזא שריט ווערט נישט געמאכט מיט איין מאָל און פּא־דערט א רעוואָלוציאָנערע אַנטוויק־לונג, ביז ער וועט שטופנווייז רייף ווערן. מען האָט דעריבער געלאָזט דעם סטאַטוס קוא אנטע, אָבער גלייכ־צייטיק איז אַנגעמערקט געווארן, אז

עם דערפן באזייטיקט ווערן די נישט־געווואונטשענע דופּלִיקאַציעס און די טעטיקייט פון ביידע פֿאַנדן דערף צוגעפּאַסט ווערן צו די ניי געשאפענע באַדינגונגען. אזוי, למשל, אין מדינת ישׂראל דערפן די לאַנד־קאָמיטעטן פון קרן קימת און קרן היסוד זיך פאריי־ניקן אויפן געביט פון פֿראָפֿאַגאַנדע און געלט־זאַמלונג. בנוגע לחוץ לארץ איז באשלאָסן געוואָרן: „כדי צו דער־גרייכן מאקסימאלע איינשפּאָרונג פון די פֿאַנדן אויסגאָבן, און כדי אויסצו־מיידן דופּלִיקאַציע אויפן געביט פון דער ציוניסטישער אויפקלערונג און שיקן שליחים אין גלות — באַאויפ־טראָגט דער קאָנגרעס די שקוזקוטיווע צו שאפן א פּערמאַנענטע קאָמיסיע פון 7 מיטגלידער וועלכע זאל זיך באַמיען צו דערגרייכן די אויבנדערמאַנטע ציל".

באַנייט דעם אמט פון פּרעזידענט

נאָך צען יאָר וואָס זענען אריבער זינט דער רעזיגנאַציע פון דר. חיים ווייצמאן אויפן 22־טן קאָנגרעס פונם פּרעזידנטן־אמט, איז איצט ווידער באַנייט געוואָרן דער דאָזיקער הויכער אמט, פון פּרעזידענט פון דער אל־וועלטלעכער ציוניסטישער אָרגאַניזא־ציע. אזוי האָט פאַרלאַנגט דער אינ־טערעס פון דער באַוועגונג. אזא גלאָ־באַלע מילִיאָנען אָרגאַניזאַציע דאַרף האבן איין רעפּרעזענטאַטיווע פיגור, וואָס זאל פאַרקערפּערן אין זיך די מא־ראַלישע קאָמפּעטענץ פון רער גאַנצער באַוועגונג און זאל קענען אויפטרעטן אין איר נאָמען. דאָס איז א צוגאָב כוח באַר דער ציוניסטישער אָרגאַני־זאַציע, וועלכע דאַרף רעפּרעזענטירן די ישׂראלדיקע אידישע מיטגלידער פון אַלוועלט־לעכן אידישן הינטערלאַנד בלפּי א סך פעלקער און לענדער. די גאַלעריע־רייכע קפיטלען פון די פאַריקע פרע־זידענטן וועלן באַגלייטן דעם ניי־גע־ווילטן פּרעזידענט און ער וועט האפנטלעך, הויבן דעם פרעסטיזש פון דעם ציוניזם, קודם כל אין דער אידיש־ער וועלט.

:: :: ::

מיר האָבן דאָ נישט געשריבן דעם גאַנג פון קאָנגרעס און זיין ערנסטע און פרוכטבאַרע ארבעט אויף אַלע גע־ביטן פון ישׂראל'דיקן אויפבוי און פון ציוניסטישן און אידישן לעבן אין די תפוצות. מיר האָבן בלויז אָנגעוויזן אויף די בולטסטע רעזולטאַטן, וועלכע בילדן דעם הויפּט־בייטראָג פון דעם קאָנגרעס פאַרן המשך פון ציוני־טישן לעבן און ווערק. א ציוניסטישער קאָנגרעס איז שטענדיק א גאָר וויכטי־קע נאציאָנאַלע געשעעניש, וועלכע דאַרף ווי געהעריק אָפּגעשאצט ווערן. א קריטעריום פאר א ריכטיקער אָפּ־שאצונג קענען דינען אמאל די באַ־האַנדלונגען און דעבאַטן, און אמאל די רעזולוציעס. אין דעם פאל זענען די רעזולוציעס אפשר וויכטיקער ווי די רעפעראַטן און דעבאַטן אויפן קאָנ־גרעס. דעריבער וועט די אמת'ע באַ־דייטונג פון דעם 24־טן קאָנגרעס זיך אריסווייזן ערשט דאָן, ווען די רעזו־לוציעס וועלן אָנהויבן פאַרוואַנדלט ווערן אין מעשים.

¡SIEMPRE NUEVOS PORQUE SON LAVABLES!

Recuerde: no son "Keds" si no llevan, el nombre "Keds"

United States Rubber Co., Ltd.

CONCHA No. 416 TELEF. X-7591

HABANA

— ◆ —

SALUDAMOS SINCERAMENTE A NUESTROS CLIENTES Y AMIGOS DE LA COLONIA HEBREA DE CUBA EN LA FECHA DE SU AÑO NUEVO Y HACEMOS VOTOS POR SU PROGRESO, BIENESTAR Y PROSPERIDAD.

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

אויף א טוריסטן שפאציר קיין ירושלים

(פון מיין באַזוך אין ישראל)

פון י. בעלעצקי

דער וועג קיין ירושלים פון תל אביב, איז דער געפערלעכסטער וועג, אין גאַנץ ארץ ישראל. אחוץ וואס ער איז אזוי נאָענט פון די גרענעצן מיט עבר־הירדן, איז ער אויך געפערלעך ווייל דער שאָסיי שלענגלט זיך אַרום די הויבע בערג אין גרעסטן טייל שוין נאָענט פון ירושלים. עס איז פאַראַן פּלעצער, וואו איר זעט פון אַיין זייט וווי א וואַנט פון בערג און איר קענט זען דעם הימל פון מאשין ארויס און פון דער צווייטער זייט א טיפער טאל פון א הונדערט מעטער די טיף. עס דוכט זיך אז אט, אט ביים דרייען זיך פון דער מאשין ארום באַרג פאלט זי אריין אין טאל־אריין.

א ענלעכן געפיל האָבן מיר געהאט וועז מיר זענען געפאָרן מיט דער באן קיין חיפה. אויך דא מוז די באן זיך דרייען כסדר ביים ראנד פון טאל און בערג. אבער אמעפערלעכסטן איז דאס אויפן וועג קיין ירושלים. אויך דערפאר ווייל דא איז די באַווענונג אויפן וועג א גרעסערע ווי ערגעץ אַנדערש. פון תל אביב קיין ירושלים נעמט ניט מער ווי א שעה מיט דרייפערטל, מיט א מאשין און 2 שעה מיטן באס. און מענטשן פאַרן א סך וויל תל אביב איז די גרויסע שטאט און ירושלים איז די הויפט־שטאט.

מיר פאַרן פאַרביי ניט וויט פון שאסיי עטלעכע גרויסע געביידעס. דא איז נעווען א מיליטערישער לאַגער פון די ענגלענדער זייט 1918. בעת דער אראבישער־אידישער מלחמה האָבן די אידן געוואלט דאס אפקויפן פאר אַנדערהאלבן מיליאן פונט. אבער די ענגלענדער האָבן שפעטער חרטה געקריגן און דאס אַוועקגענעבן די אראבער אומזיסט. עס האָט געקאָסט אידישע יונגע לעבנס און די אידן האָבן דאס אייגענומען. אביסל ווייטער געפינט זיך די שטאט רמלה וואס האָט געהאט 16 טויזנט אראבישע איינוואוינער. 3 מאל איז די שטאט געאַנגען פון האַנט צו האַנט. היינט איז רמלה א אידישע שטאט. אבער עס זענען פאַרבליבן א 800 אראבער.

פאַרבייפאַרנדיק זעט מען קלענערע בערגלאַך, אזוי ווי קיסטלעכע בערג.

אונטער א סך פון אט די בערגלאך געפינען זיך וואסער־רעזערוואוארן, מיט ספעציעלע מאשינען־מאטארן, וואס פאמפען די וואסער צו באוואסערן די פעלדער, וועו עס רעגנט ניט. ווי עס איז באקאנט רעגנט בכלל ניט 8 מאנאטן פון יאר אין ארץ ישראל. די פעלדער מוז מען דאן באוואסערן קינסטלעך.

עס הייבן זיך אן די בערג פון יהודה, זואו עס ווערן פארפלאנצט בוימער, וועלדער, אן מ'זעט כסדר יונגע בוימלעך ווי זיי וואקסן אזוי משופעדיק אדום די בערג. דא איז דער „יער הנשיא־וייצמאן"; „יער געזערא־סמאטס"; „יער טרומאן"; יער הקדושים נאך די 6 מיליאן קדושים. איז יאך אויך אנדערע נעמען. די ייִדישלאך זענען נאך קליין אין יונג. קוים וואס זיי וועט זיך אן, אבער זיי וואקסן.

דא הייבט זיך אן דער בארימטער בירמא־וועג, וואס איז געמאכט צוזאן בעת דער מלחמה אונטער די קיילן פון די אראבער, וועלכע זענען געווען אויף די בערג און כסדר באשאסן דעם וועג. דער שאסיי איז געמאכט געווארן, 18½ קילאמעטער אין 8½־וואכן. היינט הייסט דער שאסיי כביש הבטחון. פארנדיק וויטער קומען מיר צי א פלאץ וואס איז ניט מער ווי א האלב קילאמעטער פון אראבישן גרעניץ. מ'זעט די אראבישע הייזער אין קיינעמ'ס לאנד, וואס קיינער ווואוינט היינט ניט דארטן. עס איז דער גרעניץ. בעת דער באלאגערונג פון ירושלים, איז די שטיקל וועג געווען אומעגלעך דורכצופארן פון אלע זייטן האט מען אים באשאסן. אבער איינמאל איז געקומען א באפעל אז מ'מוז דעם וועג דורכרייסן. 185 טראקס און מאשינען, אין יעדן פון זיי זענען געזעסן צו 3 שאפערן. 102 זענען אנגעקומען בשלום קיין ירושלים, 83 זענען געבליבן אויפן וועג. נאך ביי היינט צו טאג ווערן זיך ביי די זייטן פון שאסיי שטיקער פון מאשינען, פון טראקס, פון דזשיפס — צייכנס פון אידישן הראזיזם.

דא הארט ביי די גרעניצן געפינען זיך אויך קיבוצים. א קיבוץ פון די מאקים, פון די פראנצויזישע פארטיזאנער, געגרינדעט אין 1945. בעת דער מלחמה איז דער קיבוץ איינגאנצן פארניכטעט געווארן. איצט איז ער צוריק אויפגעבויט. קיבוץ מעלה החמישה. (דער בארג פון פינף) א אלטער קבוץ געגרינדעט אין 1937. ער הייסט מיט דעם נאמען ווייל אויף מארגן נאכן גרינדן דעם קיבוץ, זענען ארבעער אים באפאלן און געטויט 5 חברים. און פוקט אנטקעגן איבערן שאסיי געפינט זיך א ארבישער דארף מיטן נאמען „ארבור־געש" מיט 15 הונדערט איינוואוינער ביי היינט צו טאג. זיי האבן זיך דערקלערט פאר פרייַנט פון די אידן, און זיי זענען געבליבן. היינט האבן די אידן צרות פון זיי, די ארבער ווילכע גנבענען זיך אריין פון עבר־הירדן באהאלטן זיך אוים צוויישן זיי.

אביסל ווייטער איז געווען א ארבישער דארף מיטן נאמען „קאסטל". אט דער דארף האט זייער שטארק געקעמפט קעגן די אידן. זיי האבן כסדר באשאסן דעם וועג, ביז ס'איז געלונגען זייער אנפירער אוועקצייגן. זענען שוין אלע ארבער צעלאפן, אבער 200 קרבנות האט געקאסט נעמען אט די פאזיציע.

אביסל ווייטער פארן מיר אראפ פון וועג אין א זייט, און מיר פארן אריין

אין א סאָסנע וואָלד. וואו עס שמעקט מיטן געשמאַקן רח פון די נאָדל־בוימער. דאָ געפינט זיך די סאַנאַטאָריע פון הסתדרות מיכן נאַמען „ארזה" דאָס איז א נאַמען פון א בוים, וואָס דר. הערצל האָט דאָ פאַרפלאַנצט מיט זיינע העכט אין יאָר 1898. זייט 1924 געוואָרט עס צו דער הסתדרות. אהער שיקט מען די ארבעטער וועלכע קריגן 2 וואָכן אין יאָר א באַצאָלטן אָפֿרו. פון דעם בוים וואָס הערצל האָט פאַרפלאַנצט איז געבליבן נאָר דער שטאַם וואָס איז ארונטערגענומען אונטער א גלאָז. דאָס האָבן נאָך די טערקן וועלן זיי זענען צוויי אונטערגעוועזן דעם בוים. לעבן דעם שטאַם שטייען נאָך 2 בוימער וואָס האָבן שפעטער פאַרפלאַנצט וואָלפסאָן און אוסישקין. דער גאַנצער וואָלד געפינט זיך אויף א בארג. פונדאַנען קענט איר זען די הייזער פון עבר־הירדן. צווישן די בוימער שטייען בענק וואו די מענטשן זיצן און רעדן. די סאַנאַטאָריע איז איינגעאָרדנט אויפן מאָדערנעם אופן. דער עס־זאָל איז בעת דער מלחמה צעשטערט געוואָרן, האָט מען איצט אויפגעבויט נאָך א גרעסערן און שענערן עס־זאָל. אין רואיקע צייטן, וואָלט עס געווען איינער פון די בעסטע און געזונטסטע אָפֿרו פלעצער.

אין דעם זעלבן געגנט אויפן צווייטן זייט שאָסיי שטייט נאָך דער זומער־פאַלאַץ פון ירושלים'ער מופטי. היינט איז דאָרטן א אידישער יתומים־הויז, א אינסטיטוט פאַר בלינדע, און א לערער סעמינאַר.

מיר פאָרן אדיין אין ירושלים. די ערשטע זאַך וואָס מיר פאָרן זען איז דעם הר־הערצל. דאָס איז דער העכסטער בארג אין ירושלים, דאָ איז דער קבר פון דר. הערצל. מיט 4 יאָר צוריק האָט מען געבראַכט זיינע בייניער אהער און דאָ זיי מקבר געווען. לעבן דר. הערצל ליגט אויך זיין שוועסטער און זיינע עלטערן. מיר האָבן זיך גענוג אָנגעמאַטערט ביז מיר זענען צוגעקומען צום קבר, וויל מ'האָט נאָך געהאַלטן אינמיטן מאַכן די וועגן און פאַרזעצן בלומען לענגאויס דעם וועג צום שפּיץ פון בארג.

אַביסעלע אין א זייט נידעריקער, גענפּינט זיך אויך דער בית־עולם פון 2 טויזנט געפאַלענע אידישע סאָלדאַטן פון ירושלים אין דער מלחמה מיט די אַראַבער. דאָ ליגט אויך אליעזר קאַפּלאַן, דער ערשטער פינאַנץ־מיניסטער פון דער אידישער מלוכה. מ'האָט אים דאָ מקבר געווען ווייל ער האָט געהערט צו דער הגנה.

מיר באַזוכן די צענטראַלע אָפּיסעס פון קרן־קיומת. זייער א שיינע און גרויסע גענידע. מיר זעען די ריזיקע ביכער (ספר הזהב) וואָס ליגן אין מאַסטראַדאַרן אַזעלכע כּפּעציעלע אונטער גלאָז. און מיר טרעפן דאָרטן באַקאַנטע נעמען פון פּארשיידענע לענדער. נעמען פון מענטשן וואָס ווערן פאַראייביקט אין די ספרים פון קרן קיומת.

דאָ געפינט זיך דער ציימער פון דר. הערצל. דער גאַנצער ציימער איז מיט אַלע זיינע אַבאַליקע כּעבל, מיט אַלע זיינע חפּצים. זיין שרייב־טיש מיטן שטול. דאָס אַלץ איז געבראַכט געוואָרן פון ווין. ס'איז קיין זאַך ניט איבערגעשטעלט געוואָרן — אַלץ איז אויפן זעלבן פּלאַץ, ווי אין ווין, ווען ער איז געזעסן בייַ זיין שרייב טיש. דאָס אַלץ ווערט זייער שטרענג אָפּגעהיט.

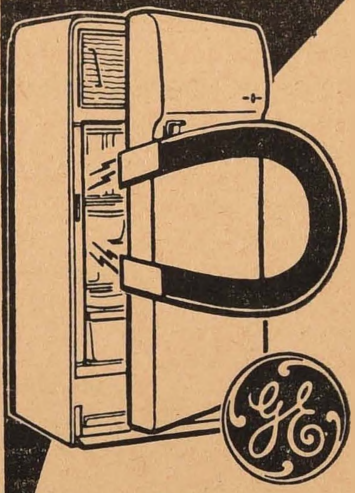
מיר באַזוכן דאָס בערגל רמת־רחל. דאָס בערגל פון דער מוטער רחל. מיר שטייען בייַ די שטעכעדיקע דראָטן

פון גרענעץ מיט ירדן. מיר שטייען אויף א בערג, און מיר קוקן אראָפּ צו א טאָל און דאָרטן איז שוין בית לחם וואָס געהערט צו די אראַבער. מ'זעט פונדערווייטנס 3 ביימער אין א דרייעק — דאָרטן איז דער קבר פון דער מוטער רחל. אויפן פּלאַץ וואו מיר שטייען געפינט זיך א געבוידע אינגאנצן א צעלעכערטע פון קוילן, פון פאַרנט דער געבוידע צום גרענעץ צו, שטייט א נידעריקע געבוידע, מיט קעלער'ס אנגעלייגט מיט זעקלאָך זאמד דאָס זענען די אקאָפּעס. דאָ איז געווען דער פאַר־פאָסטן, מיר זענען אריין אינעווייניק אין קעלער. אלץ איז נאד אזוי פריש, אזוי ווי נעכטן זאָל עס אלץ פאַרגעקומען. לויט ווי אונזער אינפאַרמאַטאָר דערקלערט אונז, איז אויף דעם א פונקט דעציידירט געווארן, אויסגעקעמפט געווארן, מיט דער גרעסטער מסירת־נפש דער גורל פון דער ווי־ירושלים. דאָ האָבן זיך געהאַלטן די אנצע צייט פון דער באַלאַגערונג פון ירושלים 450 בחורים, אידישע סאָלדאטן. אלץ איז דאָ געבליבן ווי בעת דער באַלאַגערונג לזכר. פון דריי זייטן איז אטאקירט געווארן אט די פאזיציע. די אראַבער פון ירדן. פון מצרים און די פאַלעסטינער אראַבער. און זיי האָבן די פאזיציע ניט געקענט נעכטן.

מיר באַזוכן דעם הר ציון. עס איז א הויכער בארג. די טרעפ שטיינערנע, אזעלכע שמאָלע און הויכע. עס איז זייער שווער צו אראויפגיין. דאָ איז דער קבר פון דוד־המלך. דאָ האָבן מיר געפילט ווי מיר זאָלן זיין אויפן קבר פון די 6 מיליאן קדושים. דאָ זענען פאַראן פאַרשיידענע שטאָקן מיט מיסטעריעזע דורכגאַנגען, מיט פיל יאַר־צייט ליכט. פרומע אלטע אידן זיצן דאָ און זאָגן תהלים. דאָ איז צוזאַמענגעבראַכט געווארן אלץ וואָס איז געבליבן פון די 6 מיליאן פון אונזערע אומגעקומענע, זייער אש פון די גאז־אויוונס, זייף, א סך שטיקלעך זייף; צעריסענע, פאַרברענטע ספר תורות; העמדער געמאַכט פון פאַרמעט פון ספר־תורות. אלץ, אלץ, איז דאָ אויסגעשטעלט. עס נעמט אייך ארום א שרעק, אין די הונדערטער יאָרציים ליכט ברענען דאָ. איר זעט פאַר זיך אייערע נאַענסטע אין שרעק־לעכע פאזעס. דאָ דערפילט כּעין ערשט אויף א אמת דעם גרויסן אומגליק, און דעם גרויסן פאַרברעכן וואָס איז באַגאנגען געווארן קעגן אונזערע ליבסטע און טייערסטע.

מיר גייען נאָך העכער, צום העכסטן פונקט פון דעם בארג. עס איז 885 מעטער די הויך. פון דאָנען זעט מען די וואַנט. דעם כותל המערבי, גאַנץ ירושלים, פונדערווייטנס זעט מען דעם הר־הזיתים וואו עס געפינט דער אידישער אוניווערזיטעט; דאָרטן געפינען זיך אידישע וועכטער. לייטן וואָפן־שטילשטאַנד מעגן אידן צוקומען איינמאָל אין 2 וואָכן צו בייטן די וועכטער און באַזאָרגן זיי מיט שפייז.

ירושלים איז די שטאָט פון קאָנטראַסטן. א שטאָט מיט גאַסן ברייטע, שיינע און געפלאָך שמאָלע, בארג־ארויף און בארג־אראָפּ. מענטשן מאַדערע, מיט הוילע קעפּ און מענער אלטע, יונגע, קינדער נאָך מיט לאַנגע קאַפאטעס, פוטערנע שטריימלאָך, מיט לאַנגע פאות א 3-4 מאָל ארומגעדרייט ארום די אויערן. א שטאָט מיט מאַדערנע אינסטיטוציעס, מאַדערנע שפיטאָלן, די בארימטע הדסה־שפיטאָלן, מיט די מאַדערנסטע אייניכטונגען, גוטע בארימטע דאָקטוירים, פרא־

¡CIERRAN HERMETICAMENTE!
¡Duran 100 años!

Así son las Puertas Magnéticas de los Refrigeradores
GE 1956
Nuestros Productos son Índice de Progreso
GENERAL ELECTRIC
GENERAL ELECTRIC CUBANA, S. A.
Edificio General Electric
Paseo de Martí (Prado) y Animas, Habana
Estrada Palma 556, Santiago de Cuba
7143

פעסאָרן, ווי פֿראָפעסאָר זאָנדעק, דר. אָרעזן זיין אָרויסהעלפער אין אַנדערע באָרימטע דאָקטוירים.

אין מאה שערים טייל פון שטאָט לעבן די געפערלעכע פאַנאַטיקער, מיט אַלטע בתי־מדרשים, מיט הדרים וואו קליינע קינדער, 3-4-5 יעריקע, מיט לאַנגע פאות אין יאַרמולקעס אויף די קעפלעך לערנען תורה. דער רבי לערנט מיט די קינדער דעם קאַמעץ אלף א, מיט דער טייטל.

— נו, קום אהער אינגעלע וויוז וואָס דו קענסט פאַר די געסט, רופט צו דער רבי מיט א לאַנגער באָרד א קינד פון א 4 יאָר. און דאָס קינד זאָגט שארף קמץ אלף א. קמץ ב בא. פונקט ווי מיט 50 אַדער הונדערט יאָר צוריק. דאָ האָט ייך נאָרניט געענדערט. דער מאַרק־פלאַץ פון מאה שערים; די שמאָלע גאַסן און די קרעמלאַך מיט פֿארשוידענע „אידישע" שפייזן, די פעסלאַך הערינג און גרינסן פארנעמען דעם אויבן־אָן. אנדערע גאַלענטעריי־קרעמלאַך, פליגן פול ארום די שפייזן, געבעקסן, זיסוואַרג. עס מאַכט זייער א שלעכטן איינדרוק די ניט היגיעניש־קייט פון אט דעם געגנט פון ירושלים.

ארעמעלייט אויף יעדער טריט, בלינדע און קאַליקעס, אויף אַלע גאַסן באזודערס, אהים די הדסה שפיטאָלן און וואו די אויטא סטאַנציע. קינדער צייטונגס־פֿאַרקויפער זעט מען דאָ זייער א סך לויפנדיק איבער די גאַסן, אין תל אביב זעט מען מענטשן אין די גאַסן און ניטא אזויפיל בעטלער און אזויפיל צייטונגס־פֿאַרקויסער אין די גאַסן. בכלל מאַכט ירושלים א סך א שווערערן איינדרוק מיט דער ארעמקייט. תל־אביב איז רייכער, שענער, מאדערנער. דאָס לעבן איז דאָרט גרינגער און אינטערעסאַנטער.

Ernesto Walkhoff

(SEGUROS LARREA)

Agente General de

GENERAL ACCIDENT FIRE AND LIFE ASSURANCE CORP., LTD.
Perth, Escocia.

LAW UNION AND ROCK INSURANCE COMPANY, LTD.
Londres.

THE POTOMAC INSURANCE COMPANY OF THE DISTRICT OF COLUMBIA.
Filadelfia, E. U. A.

Seguros Contra Incendio (Ciclón y Motín); Automóviles; Accidente Personal; Transporte (Marítimo y Terrestre); Etc. Etc.

LAMPARILLA 110. **TELFS.** **A-2154** **A-2155** **A-2156**

איך בעט אלע אלטע קליענטן, אז זיי זאלן האבן דעם זעלבן ציטרוי
ווי זיי האבן געהאט צו „סענוראס לארעא"

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן,
פריינט און דער גאַנצער קאַלאָניע אין קובאַ,
און וויטשן אַלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

וועגן אידן אין בראזיל

פון יהושע האכשטיין

ש. קאראקושאנסקי, א באוואוסטער זשורנאליסט אין ריא דע זשאנעירא, האט אנגעשריבן א וויכטיקן, אינטערעסאנטן און ביז־גאר לייענבארן בוך וועגן אידישן ישוב אין דרום־אמעריקעס גרעסטער רעפובליק, הן אין גרויס פון איר שטח און פון איר באפעלקערונג — בראזיל. דאס בוך ארויסגעגעבן אין ריא דורכ'ן דארטיקן פארלאג „מאנטע סקאפוס", הייסט: „אספעקטן פונם אידישן לעבן אין בראזיל".

שוין דער נאמען אליין, וואס דער מחבר האט געגעבן זיין ווערק, איז א באקאנטמאכונג. אז ער האט זיך נישט אונטערגענומען צו שרייבן א פאר־מעלע געשיכטע פון זיין ישוב. ער האט אויך נישט מכוון געווען קיין אויסשפנדיקע שטודיע פון דעם איצ־טיקן מצב פונם ישוב. דאס בוך באלייכט געוויסע אספעקטן, זייטן, דער־שיינונגען, ווי דאס געניטע אויג פון א זשורנאליסט און פובליציסט האט זיי אויפגעכאפט. בנוגע אייניקע ניט ער אונז א לענגערע, מער פרטים'דיקע באהאנדלונג. אבער אין יערן פאל פילט זיך די אקטועלקייט, דאס רעא־גירן אויף א ווירקלעכקייט אין לעבן פון דעם ישוב.

קאראקושאנסקי'ס טעמעס זענען: חינוך, דאס עקאנאמישע לעבן, דער איד אין דער בראזיליאנער ליטערא־טור, דער פאליטישער מצב פונ'ם ישוב, די ירושה פון דער טמאים־צייט, קוריאזן און פיגורן אין ישוב'ס לעבן. צום סוף קומען הערות וועגן אט־די באהאנדלטע טעמעס.

אויף גאנץ בראזיל געפינט זיך נאך ער היום אין דער שטופע פון ווערן, על אחת כמה וכמה דער אידישער ישוב דארט. דערפאר איז טאקע וויער צו־געפאסט צו זיין טעמע די פארעם, וועלכע קאראקושאנסקי האט געגעבן זיין בוך. ס'איז נישט שייך צו דער־ווארטן אדער פרובירן א שלימות'דיק ווערק וועגן א ישוב, וואס איז נאך מיסטנם א בארשית'דיקער חומר, מאטעריאל פאר א שפונג וואס איז אין פראצעס פון אויסארבעטן.

אז דאס איז אויך דעם מחבר'ס צוגאנג קען מען אפשר ארויסלייענען פון זיינע ווערטער וועגן דעם צוועק פון

זיין בוך: „סוף כל סוף גייט אונז ניט דאָ אפילו וועגן אידישן ישוב אין בראזיל צוגוסגענומען, נאָר אויף וויפל ער שפילט א ראָל און איז א רינגעלע אין דער אידישער גאָלדענער קייט, א טייל פון וועלט־אידנטום". (ז. 37).

די אריבערלאָנצונג פון אידישע מאָסן פון איראָפּע אין די לענדער פון דער נייער וועלט מיט זיך פּאָר, צווישן אנדערע זאכן, א גרויסן שינוי הערבין, אן איבערוועדטונג פון וועדטן. דער אלטער, איינגעפונדע־וועטער לעבנסשטייגער פון מעבר לים האט נישט געקענט מיגרירן אומפאר־ענדערט. און דא. אין די אמעריקעס, איז נאָך אלץ צו פרי פאר אן איינגע־שטעלטן, קריסטאליזירטן, נייטועל־טיקן אידישן שטייגער. בפרט אין אזא בערך יונגן ישוב ווי בראזיל. איז טאקע די הויפט־פראגע, וואוהין ער קירעוועט זיך: ווי פאסט ער זיך אריין אין דער „גאלדענער קייט" און ווי פונקציאנירט ער ווי „א טייל פון וועלט־אידנטום".

און מחמת דאָס איז וואס אינטערע־סירט דעם מחבר דער עיקר, הויבט זיך דאס בוך אן מיט: „דער אידישער חיוך אין בראזיל", א באהאנדלונג, וואס פארנעמט 38 פון די 108 זייטן פון בוך.

אויפן אידישן חינוך אומעטום אין די חוץ־לארץ־לענדער קען מען קוקן פון צוויי שטאנדפונקטן: די אביעק־טיווע מעגלעכקייטן פון איין זייט, וואס באשטימען די דערגרייכונגען; און פון אנדער זייט, די נויטן, וואס ער דארף דערפילן; די דערוואַרטונגען. וועלכע ער זאל באפרידיקן. צי די שלוסן זענען אפטימיסטישע אדער פעסימיסטישע

העננט־אפּ פון דעם ווי מ'גייט־צו דער באטראכטונג פון די חינוך־אויפטוען.

בעת מ'לייענט די פארשיידענע חינוך־אקציעס און מעשים, וואס קארא־קושאנסקי רעכנט־אויס, האט מען דאס געפיל, אז נצח ישראל לא ישקר. אויב דאס אלץ האט געקענט פאסירן אין בראזיל, אין אזא ווילד־פרעמד לאנד פאר אידישקייט, וואו די עלטסטע אי־דישע דערפארונגען זענען פארבונדן מיט דער שוואַרצער אינקוויזיציע און שמד לכל הפחות למראית עין, איז פאראן א יסוד פאר האפענונג אויף בעסערע און פארשטארקטערע פאזיצי־עס. אויב אן אומארגאניזירטע אימי־גראציע פון יחידים, אלע פליטים פון א מער אדער ווי ניקער ביטערער אי־דאפיאישער מערבה, האט פון זיך גע־קענט ארויסגעבן אזויפיל איבערגע־געבענע חינוך־טוער און עוסקים בצרכי־ציבור, אפילו אין די ערשטע צייטן פון קאמף פאר אן עקאנאמישן אנהאלט אין דעם נייעם לאנד, איז דאך די צוקונפט אונטער גינסטיקערע אומשטענדן אוודאי א פארזיכערטע.

אבער דא ווירקט דער אמת פון מה שלא יעשה השכל, יעשה הזמן. און מיט דער צייט ווערט אלץ קלארער און קלארער, אז געראדע אויפן שמייכל פון דער צוקונפט פון גרינגערע עקאנא־מישע אומשטענדן קען מען זיך נישט פארלאזן. דער שכל האט ג'עזה'ט גאנצע טאג־שולן, למשל. קאמענטירט קארא־קושאנסקי:

„וואס קען, דאכט זיך, זיין בעסער ווי אן אינטעגראלע שול, ווען דאס אידישע קינד קען געניסן גלייכצייטיק פון אידישן חינוך און אלגעמיינער

בילדונג? די דערפארונג, אבער, דווקא אין בראזיל, האט אונז געלערנט, אז גראד אין דעם מיפ שול ווערט דער אידישער חינוך אן אומגליקלעכער, טראגישער ניגזל, בעת די וואס זענען זיך מתעסק דערביי, די אידישע מחנכים די אידישע לערער, שפילן א טראגישע ראל. היסן הייסט עס, אז דא ווערט געגעבן אלגעמיינע בילדונג זייט ביי זייט מיטן אידישן חינוך. פאקטיש, אבער, איז סיי־י בילדונג און סיי דער חינוך אויסער דער אייגנטלעכער אידישער ווירקונג. איך בין מסיפק אפילו אויב די אלגעמיינע געשיכטע ווערט נישט גלערנט אינם אנטי־אידישן גייסט. אויב די לאגע איז אזעלכע אין די אידישע שולן פון דער מעטראפאל און פון סאן פאולא, קען מען זיך שוין פארשטעלן וואס עס געשעט אין די אידישע שולן אין ־ער וויטער פראווינץ". (ז. 7).

ווי האלט עס מכוח אידישע קול ז.־ אינטערעסן בייט דערוואקסענעם דור, ראשו ורובו אן אימיגראנטן־דור? אויף דעם ענטפערט קאראקושאנסקי:

„קומט א שליה פון אידישן אלוועלט־לעבן קולטור־קאנגרעס, יאוון זיך ארויס די מיטגלידער פון די פיליאלן און פילי־פיליאלן, ווי מתים פון די קברים, כדי צו פראווען א פייערלעכן קבלת־פנים און א פייערלעכן געזעגענונגס־באנ־קעט. באלד, אבער, ווי דער שליח פארט אפ, קערן זיך אום די מתים אין זייערע קברים, און שא, שטיל! מען הערט ניט א שארך, א ריר." (ז. 23).

נישט בעסער, לויט קאראקו־שאנסקי'ן, איז די מערכה פון דעו אי־דישער שפראך. „אויב עס האט נאך צוריק מיט צוויי־דריי צענדליק יאר געקענט זיין א רייד וועגן א שפראכן־דעבאטע, איז היינט נישט שיין צי רעדן וועגן דעם. עס איז א געשלאג־סענע דעבאטע, אויף וועלכער עס טאר ניט פארלוירן גיין מער איין ווארט. עס קען היינט אפילו ניט באהויפטעט ווערן, אז דער רוב אידן רעדן אידיש וויל די ווירקלעכקייט איז, צום כא־דויערן, גאר אן אנדערע. אויף וויפל דער איד איז היינט וויט פון העברע־איש, אויף אזויפיל איז ער וויט פון אידיש. אויב זער רור, וואס איז נאך פארבונדן אין ־ נייע היימען מיט דער אלטער היים, רעדט נאך א אידיש וואלט, וועלט וואס אפגעטאן פונם מויל פון דעם דור וואס איז געבוירן אין די נייע היימען". (ז. 32).

די אידישע היים אין בראזיל איז א גאר קלוינע הילף אויב נישט בריעבד א שטער פארן יידשן חינוך, לויט דעם מחבר. „כאטש מ'קען נישט ארום־נעמען אלע אידישע היימען אונטער איין קאטעגאריע, איז, אבער זייער גרעסטער רוב ניט קיין דערגענצונג, נאר א פארלייקענונג פון דער אידי־שער שול." די אידישע היים, שרייבט קאראקושאנסקי, סאבאטאשירט די אידישע שפראך, אפילו ווען ס'קומט די עלטערן אויס זיך פשוט מאטערן אויף דער לאנדשפראך.

„די קינדער קענען ניט ניט־דעוש־פירן די ביטול־באציאונג פון די על־טערן צום אידישן לערער, וועלכער איז ביי זיי ניט מער ווי א מלמד, וואס גיט זיך אפ מיט די קינדער, ווייל ער האט א קינדישן שכל, ווייל אין קענטייל, וואלט ער דאך נעויען א סוחר, א קלייט־ניק, א פאבריקאנט און געמאכט אמעריקע". (ז. 25).

מיינט דאָס, אַז ס'איז גאָר נישט אויפגעטאָן געוואָרן אויפן געביט פון אידישן חינוך אין בראָזיל? דער ענט־פער הענגט אָפּ פון דעם וואָס איינער זוכט. „גאַווים איז פּאַרגעקומען אַן עוואָלוציע. זי איז, אָבער, געווען ניט מער ווי אַן עקסטענסיווע און נומע־רישע. פון דער איין שול „מגן דוד" אין ריאָ און „התחיה" אין סאַן פּאָולאָ זענען אויסגעוואַקסן דאָ און דאָרט א מנין ענלעכע אנשטאַלטן. דאָס האָט געמוזט געשען כדי צו ענטפערן אויפן וואוקס פון דער צאָל תלמידים צוליב דעם וואוקס פון דער אידישער באַפעל־קערונג. אויב, אָבער, עוואָלוציע מיינט ע ל י ה, אויפשטייג, איז פון דעם וויניק וואָס צו פאַרצייכענען. צוים שלום פון די 30 יאָר ארבעט איז ניט צו זען קיין קאַדרען יונגטלעכע, וואָס זאָלן טראָגן מיט זיך דעם נויטיקן אידישן באַגאַזש. וועלכן דער חינוך דארף אַקומולירן סיי אין ידיעות און סיי אין אידישער דיספאָזיציע. וועו דו קוקסט זיך אייי אין די פיזיאָנאָמיעס פון די אידישע יונגטלעכע, וואָס זענען אויסגעוואַקסן צווישן די וועלט פון דער אידישער שול, מערקסט דו ניט גאָר־ניט אזוינס, וואָס זאָל זיי אויסטיילן פון די איבעריקע אידישע יונגטלעכע, וואָס האָבן זייער דערציאונג באַקומען אין די ניט־אידישע שולן". (ז. 12-13).

:: :: ::

דערפאָר איז אבער פריילעכער „דער עקאָנאָמישער אספּעקט פון'ם אידישן לעבן אין בראָזיל". אידן האָבן פאָר זיך געשאפן א פּלאַץ אין א לאַנגער רייַ אינדוסטריעס און האַנדל־בראַנזש־עס; אפילו אַנטוויקלט ווירטשאפט־לעכע צווייגן, וואָס האָבן אָדער נישט עקזיסטירט פריער אָדער זענען געווען אין א פרימיטיוון צושטאַנד. אט־דער טייל פון קאַראַקושאַנסקי'ס בוך איז ביז־גאָר אינטערעסאַנט. דערוועקט א געפיל פון כבוד פאַר'ן אונטערנעמונגס־גייסט וואָס אַנגעלאָפענע אידן האָבן ארויסגעוויזן אין אזא פאָר זיי פרעמד־ער סביבה.

אידן פאַרנעמען אויך אין היפּש צאָלן „בכבודיקע פאַסטנס אין כמעט אַלע העכערע כלוכה־ארגאַנען, ווי בי־ניסטעריומס, פּרעפעקטורן, געריכטן. אידן וועבן זיך אריין, וואָקסן אריין אינם לעבן פונם לאַנד, און זייער צו־שטייער לאָזט זיך אומעטום פילן ווייט אריבער דער פּראָפּאָרץ, וואָס זיי באַ־טרעפן אין דער אַלגעמיינער באַפעל־קערונג." (ז. 44).

קיין אידישע לין־ארבעטער זענען אבער כמעט נישט פאַראַן, ווייל דעם בראָזיליאַנער ארבעטער'ס לעבנס־ניוואָ איז צו נידעריק פאַרן איד. צו דערוואַרטן, אז ער זאָל בלייבן בייַ אר־בעט. דערפאַר, אבער, האָט זיך דער אידישער ארבעטסגעבער געמאַכט א גוטן נאָמען מיט זיין באַהאַנדלונג פון זיינע ארבעטער (ז. 46). אָן אַנדער אינטערעסאַנטער שטריך פון'ם אידישן עקאָנאָמישן לעבן אין בראָזיל, איבער־נעגבן פון קאַראַקושאַנסקי'ן, איז דער פאקט, וואָס דער אין בראָזיל געבוירע־נער דור טרעט שוין אריין אין טאַטנס נעשעפט, ווייל די עקאָנאָמישע מערכה פון דעם בראָזיליאַנער איד איז היינט א פרעסטיזשפולע. אין דער תקופה פון „פּעקל־טראָגן" האָט די אידישע יונגט נעוואָלט אַנטלויפן אין די ליבעראַלע פראָפעסיעס. אָבער, אריינצוטרעטן אין די פאַבריקן און גרויסע קאָמערץ־

הייזער צו וועלכע די פריעדיקע „פעקל־טעגער" האבן דערגרייכט ווערט שוין געהאלטן פאר אן עליה. (ז. 48).

די אידישע איינגעזעסנקייט אין דער נייער בראזיליאנער היים דריקט זיך אויך אוים אין דער וואקסנדיקער צאל פון גרונט־אייגנטימער, און פון באזי־צער פון אייגענע הייזער. (ז. 53) אבער ביז אגראר־ווירטשאפט דערגייט עס נישט. די אידישע קאלאניזאציע אין בראזיל איז כמעט לחלוטין דורכגע־פאלן (ז. 7-56).

די גינסטיקע עקאנאמישע לאגע פון די אידן אין בראזיל שפיגלט אפ א גוטע פאליטישע מערכה. זאגט אונז קארא־קושאנסקי. ער באשרייבט דעם מצב, נישט אויסלאזנדיק די שאטנס, וואס מ'דארף תמיד אומעטום דערווארטן. אבער, דער סך הכל איז א גוטער.

:: :: ::

מיר האבן דא בארירט די הויפט־אספעקטן פונ'ם בראזיליאנער אידישן ישוב, וועלכע קאראקושאנסקי בא־שרייבט. הגם דער ישוב איז נאך דער־ווייל אין סאמע אנטוויקלונגס־פראצעס, איז שוין קלאר, אבער, אז די הויפט־פראבלעם איז אידישער המשך. ביי אידן וואס רעדן וועגן המשך אויף אידיש איז שפראך — אידיש — דער עיקר. פון דעם שטאנדפונקט איז קאראקושאנסקי'ס גרום א נישט פרייי־לעכער. אויב די אידישע שפראך דארף זיין דער צינור דורך וועלכן אי־בערצוגעבן דעם יונגן דור דעם אידישן תוכן־ידיעות, באזו יפן, וועלכן איז די לאגע טרויעריק. ווי קענען די יונגט־לעכע באנעמען אידישקייט אויף א לשון, וואס זיי פארשטייען נישט? פונקט די זעלבע פראגע שטעלט זיך פאר די העברעאיסטן.

פון דער עקשנות בנוגע שפראך הן מצד אידיש והן מצד העברעאיש איז קלאר אז אין ביידע מחנות שטעלט מען דעם טראפ אויף דער פארעם, אויפן מלבוש. אוודאי איז דאס א זייער וויכטיקער ענין. אבער, מיר דארפן זיך א פרעג טאן, וואס וועט זיין אויב ס'געלינגט נישט אנטאן דעם יונגן דור אין אונזערע באליבטע שפראך־מלבושים? איז עס בעסער צו דערלאזן, אז זיי זאלן אומגיין לגמרי נאקעט און ליידיק? אויף דער פראגע דארפן מיר זיך נאציייטנס פארטראכטן, ווייל פון אלע אמעריקאנער אידישע ישובים קומט דער זעלביקער גרום — פון קאנאדא ביז ארגענטינע, אן א יוצא מן הכלל. מ'קען אוודאי אנוויזן אויף א קליינער צאל אויסנאמעס. אבער, ווי קליין קען זייער צאל זיין אן צו ריזיקירן מיטן מאמע קיום פון א ישוב ווי גרויס איז דער פראצענט פון יונגט־לעכע אויף וועלבע מ'קען זיך פארגינגן מוותר־צו־זיין צוליב דעם וואס מ'קען זיי קיין אידישקייט נישט איבערגעבן אויף אידיש אדער העברעאיש?

דאס זענען נישט קיין גרינגע פרא־געס. דער ענטפער דארף ערשט ג־פונען ווערן. די צרה איז, אבער, וואס די פראגע איז ממש „טאבו" אין אינז־ער איידישער פרעסע און עפנטלעכקייט. ש. קאראקושאנסקי'ס בוך וועגן זיין ישיב אין בארזיל איז נאך א דערמא־נונג, אז אט־די פראגע עקזיסטירט, צי מיר ווילן אדער נ שט.

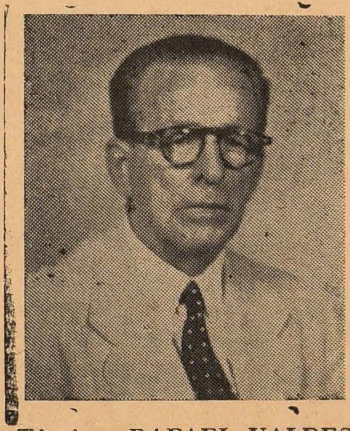
COMPAÑIA NACIONAL DE CONTABILIDAD

ASOCIACION DE GREMIOS

Secretaría de los Repartos Gremiales siguientes: Almacén de Tejidos, Almacenes de Sedería y Quincalla, Almacenes de Joyería y Platería, Fábricas de Telas de todas clases, Talleres de Confecciones en General y Tiendas de Tejidos sin Taller.

Oficinas: OFICIOS No. 58 Dptos. 4, 5 y 6

TELEFONO: M-9344

Director Técnico: RAFAEL VALDES PRADO

Dept. Contabilidad, a cargo del Sr. Juan Savio Rguez. C.P.
Dept. Repartos Gremiales, a cargo del Sr. Domingo S. Rivero
Dept. de Seguros Generales, a cargo del Sr. Manuel Lamas
Dpt. de Imp. Municipales, a cargo del Sr. Ricardo Cristo
35 años de experiencia al servicio de la Colonia Hebrea de Cuba y 7 empleados a su disposición.

Consúltenos sus problemas fiscales, de Hacienda y Municipio y quedará complacido.

CONTABILIDAD A PRECIOS CONVENCIONALES

אונזערע 35 יאר פון דערפאַרונג און פון געוויסנהאפט באַרינען דער אידישער קאַלאָניע אין קובא. זוי אויך אונזער אָפיס מיט 7 אָנגע־שטעלטע צו אייער דיספאָזיץ. גיכן אונז די מעגלעכקייט פון דער פרייַנטלעכסטער באַהאַנדלונג. געווישנהאפטער באַרינונג און אויס־שפּנדע אינפאָרמאַציע וועגן אַלע אייערע פראגן און באַרפענישן, צו זייער צופֿרידנשטעלונג.

DESEAMOS A LA COLONIA HEBREA UN FELIZ Y PROSPERO AÑO NUEVO

1956 — 1957 תשי"ז — 5717

FELICITAMOS SINCERAMENTE A NUESTROS CLIENTES Y AMIGOS DE LA COLONIA HEBREA DE CUBA EN LA FECHA DE SU AÑO NUEVO Y HACEMOS VOTOS POR SU FELICIDAD Y PROSPERIDAD

COMPETIDORA GADITANA

EL CIGARRO INIGUALABLE

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן, פרייַנט און דער גאַנצער קאַלאָניע אין קובא און ווינטשן אַלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

¡Un sueño hecho realidad!

Y una realidad que convence es la gran duración y calidad de los escarpines y calcetines (Todo Nylon) de Casino. ¡Cómodos! ¡Elegantes! ¡Inigualables!

Casino TODO NYLON

MARCA ELITE DE LA CALCETERIA NACIONAL

FELICITA CALUROSAMENTE A SUS NUMEROSOS CLIENTES HEBREOS EN PARTICULAR Y A LA COLONIA HEBREA DE CUBA EN GENERAL, CON MOTIVO DEL AÑO NUEVO.

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

די כינין...

(דערציילונג)

פון **אלפאנסא הערנאנדעז קאטא**

אידיש: **א. ז. ווינשטיין**

מען האט געהאט צוגעמאכט די פענצטער, כדי דער דרויסנדיקער פייסאזש זאל ניט צעשטערן די אילוזיע און די משפחה, פארקליבן ארום טיש, האט זיך געגרייט צו פאסמאקעווען דעם מיטאג צוגעגרייט אין געפראווען אויפן היימישן שטייגער פון „דארטן". די מאכלים, דערלאנגט פאר איין מאל, האבן דערלויבט זיך צו באפרייען פון דער אנווועזנהייט פון דער דינסט, וועלכע, וואלט זיכער, מיט אפשפאטנדיקן געלעכטער — אייגנטלעך פאר פשוטע מענטשן, צו פרעמדע געווואוינהייטן — פארמינערט דעם כישוף פון יום טוב. און וויל יענער טאג איז געווען דער 20-טער מאי האט דער טעגלעכער שטייגער זיך געדארפט דערהויבן צו פאטריאטישער פייערלעכקייט, אין אייניע פון די היימען געטראפן פונג גורל, וויט פון ועבורין לאנד.

— איך וויל באנאנען-קיכעלעך!

— איך, טאסאכא!

— מיך דערלאנג א טאמאל.

— ניין, פריער די אביאקא, שטיל זייט!

די קינדערשע זשערנעקייט איז געווען א פריילעכע; אבער די פארץ פון די געקעכטן האט ביי די עלטערע מער גערייצט די פארשטעלונגס-קראפט ווי דעם אפעטיט. פון מאל צו מאל זענען די גאפלען געבליבן ניט ענטשידן איבער די לאטקעלעך צי איבער די בולבעם זיסע קארטאפל מיט אדערלעך בלויענקע ענלעך צו געטאקטן מארמל. כמעט אלע פון דאס קליינווארג זענען געבארן געווארן מחוץ פון פאטערלאנד און צוליב עקאנאמישע סיבות ניט געהאט די מעגלעכקייט איר צו קענען. דעם בלויז

האבן די עלטערן געווכט אויסצופילן מיט ביכער און שמועסן, אבער שטענדיק איז אלץ פארבליבן א חלול, געוויסע טונקעלע שטחים, נישט מעגלעך דורכצודרינגען. עס איז געווען שוין ביים סוף פון דער סעודה, ווען די גוואלבאס־מערמעלאדן און ווייסע געזאלצענע קעזלעך זענען ארונטער פון שפייז־בופעט אויפן צעקנייטשטן טישטעך, האט זיך איינער פון די קלויז־וואדג, פלוצים, דערמאנט — מעגלעך אין פארבינדונג מיטן צוקערדיקן טעם פון די זיסע נאשערייען — אין א פראזע, אן אויסדרוק מיט א צוויידייטיקן מיין געלייענט אין איינע פון די אנגעקומענע צייטונגען פון האוואנא און ער האט געפרעגט:

— וואס וויל עס זאגן דאס שיקן כינין, פאפא?

— עס וויל זאגן, ווי א סך אזעלכע ענלעכע פראזן, כמעט דאס פארקערטע פון דעם וואס דאס דריקט אויס. וואו די האסט עס געלייענט וועט עס זיין, כמעט ווי זיכער, א חוזק, א באלידיקונג. און פונדעסטוועגן... איך קען א געשיכטע, א פאסירונג פון כינין, בעסער געזאגט, איך האב דורכגעלעבט א געשיכטע פון כינין וואס צוליב באשיידנקייט, וועל איך קיינעם נישט שטעלן אין א פארלעגנהייט, הגם, נישט איין מאל, בין איך געראטן געווארן עס צו טאן צוליב דער אויגן־רייזנדיקער צביעות פון א סך פארשוועכער און אויסניצער פון דעם פאטערלאנד... איך זועל עס אייך דערציילן און אזוי וועט איר ווייסן, וואס דאס „שיקן כינין" מיינט.

דער טיש איז אייגנעשרומפן געווארן וועו איבער אים האבן זיך צוזאמענגעדריקט אין א קרייז נייגעריקע קינדערשע פנימלעך און דער טאטע האט אזוי גערעדט:

— וועו אין 1895 איז אויסגעבראכן די באפרייאונגס־מלחמה האב איך געוואוינט אין סאנטיאגא דע קובא און געווען עפעס עלטער פון 11 יאר. מיין שטוב איז געווען א שטוב א געמישטע ווי א סך אזעלכע: דער טאטע א שפאניער, א מיליטערמאן, די מוטער א קובאנערין, געבוירן אין בארבאדא און געהאדעוועט אין סאנטא דע טאנאמא. כ'מיין, א באמת פולבלוטיקע קובאנערין. דער געשריי פון באירע האט אפגעהילכט גאר אויף א פארשידענעם אופן ניט נאר פאר די צוויי גרויסע שארף־קעגנזעצלעכע עלעמענטן אין אינזל נאר אפילו אויך אין שוים פון א סך היימען. אין מיינער האט זיך אנגעהויבן, פריער, א שושקען זיך, שאטנס פון דאגה, אבער־אן צווייפל, אויסגעקאטן איז געווען דער טייג פון ליבע און הארציקייט, ווען ס'האט ניט דערגאנגען אז עס זאל זיך עפעס קרישלען אין שטוב. די יאנצע משפחה פון מיין מוטערס צד האט, נאטירלעך, געהערפט סימפאטיזירן מיט דער אפגעזונדערטקייט־באוועגונג און די גאנצע פאמיליע האט ליב געהאט און געהאט דרך־ארץ פאר מיין טאטן, וועמענס ליבהאלער שטעל פון א מאן א לערנער און א רייזנדן איז געווען טאפלט זעלטן אין זיין פצזיציע פון א שפאניש פאטריאט און פראפעסיאנאלן מיליטער־מאן. איך האב נישט געוואוסט, ביז אין א צייט ארום, פארוואס מען פלעגט אים

היימיש און ליבלעך רופן דאן קאפדעווילא. (קאפדעווילא איז געווען דער ערלעכער העלדישער שפאנישער אפיציר, וואס האט אזוי שטאלץ פאר־טיידיקט די אומשולדיקע דערשאסענע קובאנער סטודענטן אין בלביל פון 1871). שטענדיק, וועו מיר פלעגן ארויסגיין שפאצירן מיטן טאכטן און דורכגיין די גאס סאן טאדעא, לעבן ארטילעריע פארק, פלענט ער זיך אפשטעלן און אונז אנווייזן וואו דער דערמאנטער אפיציר האט געוואוינט. אבער, מערקווירדיק, מיט א זעלטענעם דרך־ארץ, וועו די מלחמה לייד־שאפטן האבן זיך צעברוויזט, איז קיינמאל וועגן דעם ניט געשמועסט ,ער וואלן און אפילו ניט געלאזט געווארן עס זאל פאלן דער מינדעסטער אנדייט פון וואס עם קומט פאר אין אנווענדונהייט פון מיין טאטן.

איך געדענק, אז מיין שטוב, א נידערקיק הייזקע מיט א באלקן־צוגעלינ, וואו פויגלען האבן פארלייגט זייערע נעסטן, און איר גרויסער הויף, וואו א צעשפרייטער פלאמבאיאן האט ארומגענומען מיט זיין בלימלדיקן שאטן א מאלאנגע מיט ריזיקע בלעטער און רייצנדיקן זאפט האט מיך איינגעזען א דערפרישנדיקער אזוים.

יעדער קלאנג פון קאמף איז צו אונז דערגאנגען פון דרויסן. אין דעם עלטער, וועו אפילו דורכפאל געשעענישן, אויב זיי רייכן איבער דעם מאנאטאנעם גאנג פון די טעג, זעען זיי אויס גליקלעכע פאלן, וואס פאר־שלינגען טעגלעך די נייגעריקייט פון די קינדער מיט סודות, ידיעות, האפענונגען, און שרעקן: אויף וויפל די דערוואקסענע מאכן דעם אנשטעל פון „ניט מיך מיינט מען" שפילן זיך די איננלעך אין מיטן גאס אין שפאניער און מאמיסן־קובאנער, נאכטוענדיק מיט שטייגער אין שטעקנס דעם שפיל פון פייער און בלוט, וואס עם קומט פאר טעגלעך אויפן שלאכט־פעלד. דורך אונזערע אומישולדיקע מיילער גייען דורך, מיט לייד־שאפטלעכן ציטער, די לעצטע קריגס־ידיעות: „אין ראמאן דע לאס יאנואס איז פארגעקומען א שלאכט", „מיר האבן געוואונען", „א ליגן, איר האט געמוזט אפציען און זיך אויסבאהאלטן אפן בית־עולם"... „זשיווי־קאווסקי איז אנטלאפן"... „סאנטאסילדעם איז א בראווער העלד" .. „א גרעסערער — איז מאסאא"... און מיט קנייפן און שטוכאטשעם האבן זיך פארעדיקט די מיינונגען אין יענע אונטערבאנג־פליינען פון פאסאא דעל דעי, וואו אלע אונז באקאנטע שלאכטן זענען אימיטירט געווארן פון די יאטן.

קומענדיק אהיים האט מיין עלטערע שוועסטער — עלטער פון מיר מיט 4 יאר — געדארפט פארריכטן מיינע צעריסענע מלבושים אדער היילן מיינע קלעפ און ביילן, זאגנדיק:

— זאג, אז דו האסט זיך צעהרגעט צוליב א ביכל. איך האב צו־געשאקלט מיטן קאפ ניט אויפכאפנדיק די דעליקאטע פארשווערונ: אין מיינע עלטערנס שטראף־רייד האבן זיי ביידע, איינשטימיק מיך נע־מוסרט איך זאל אויפהערן שטיפן און קומען יעדער מאל אהיים אזא צעמזיקטער.

איינמאל א נאכמיטאג, לעבן דער קאנדיטערסקע „לא נואוויאלא" האט מיך א איינגל מיטן נאמען סעטיען שרייענדיק פארטרויט גאנץ קאנפידענציעל...

— דיין פעטער פון כיבארא איז אווק אין פעלד אריין. מען האט שוין געווואוסט וואס „גיין אין פעלד אריין" מיינט. איצט טראכט איך, וועו די' שפאנישע מושלים, וואלטן געוואלט דערקונדיקן דעם סוד פון א טן זאכן, האבן זיי ווייט ניט געדארפט גיין; בעסער ווי זיך צוהערן צו אלע פארדאכטן און מסירות, וואלטן זיי געווען נאכגעפאלגן די אינגלשע שפיי־לעריין. די נייעס פון דעם פעטער איז געווען פאר מיך א שווערער און וויטיקדיקער סוד. אט דער פעטער אלווארא, אזא דארפר, אזא בלייבער, שטענדיק נעקלייידעט אין שווארצן, וואס פלעגט נוצן זיידענע טיכלעך, א שפיציק קאמיז־בערד און אזא מאדנע, הארטע הוט, — איז אווק אנטייקדיקער פון דער מלחמה! דער אנקל אלווארא האט מיך שטענדיק אויסגעזוכט א מיסטעריעזער מאן. איך האב מיך פארגעשטעלט, ווי ער זעט אוים אין פעלד מיט א לאנגן פעלד־מעסער און עפעס אן אומגלויבלעכן סאלדאטסקן פאק אויף דער פלייצע. ווייסן זיי שוין? וואס ווען אויף דעם זאגן מיין טאטע? און מיין מאמע, וואס פלעגט שטענדיק רעדן פון אים אלס א שוואכן דעליקאטן ווען, א שוצלאזער, אויף ווען זי האט נאך דעם הוב אכטונג צו געבן? איך בין אווק צו אייניקע קרובים אין אויסן זעלבן אופן ווי מיין חבר סאטיען ארויסגעלאזט די לעצטע נייעס:

— דער פעטער אלווארא איז אווק מיט די מאמביסן, מומע לעאנא!

— איר וואלט נעדארפט אנטשווינגן ווערן, יאטעלע, און ייר ייט מישן אין ענינים פון עלטערע...

די רוגזה האט מיך, כמעט, אנגעווויזן אז די נייעס איז שוין פאר אלעמען קיין נייעס נישט און כ'האב שוין ניט געוואגט עס איבערחזרן אין דער־היים. ניין, בעסער, זיי אין דער היים, זאלן זיך עס ניט דערווייסן פון מיין מויל. גראדע, יענעם טאג האט אויף די געזיכטער פון מיין טאטע־מאמע געריט אזא שלוה און זיסע רואיקייט, אז ס'האט זיי בירדן געגעבן אן ענ־לעכקייט. איצט טראכט איך, וואס האט פאסירט מיט א טאג פריער, וועו מיט א באהאלטענעם מיין האט מיך געזאגט מיין שוועסטער: — „גיי אין דרויסן און קום נישט ביז נאך מיטאג", וועו, ווייזט זיך אוים, די בשורה האט זיך אייניגלעכערט אונטער אירע אויגן און אויסגעשפרייט א פינצטער־ן שאטן אף איר לויטערן געזיכט.

עס זענען פארבייי די טעג, די חדשים. פארשיידענע אויפטרייסלונגען האבן אויפגערודערט די שטאט.

אין מיין שטוב האבן די דערשיטערונגען אדורך ווי ניט באמערקט בא קיינעם אויסער דאס שוערע שווייגן און די לייכטע שמייכלען, שווער צ, באנעמען זייער מיין. א צוטרוי נישט פון ווערטער נאר פון נשמות האט נעדארפט פארקניפן דער ליבע צו ווארעמען די געפערלעכע שריט. • אין־

בין איבערציגט אז מיין מוטער איז מיט איר גאנצן וועזן געווען אויף דער זייט פון די קעמפער. און אז מיין פאטער, פארשטייענדיק אפילו די גערעכטיקייט פון שטרייט פון די קובאנער איז געווען אויפן זייט פון זייער שטאם־ברידער צוליב דעם אינסטינקט למעלה אונזער שכל, וואס ד קטירט אונזערע מעשים.

אין איינער א נאכט — איך געדענק אזש דעם קאליר פון הימל, דעם שארך פון דער לופט — האט מיך מיין מאמע אפגערופן אן א זייט און מיך געזאגט:

— זע, באלד וועסטו שוין זיין א מאן און לויטן צוואנג פון די באדינונגען דארף איך מיך רעכענען מיט דיר פאר א גענוסן ענין, פאר א סיד, ס'האנדלט זיך וועגן דיין פעטער אלוארא, וואס איז קראנק אין פעלד אין האט מיר געשריבן... ער בעט מיך כיניין און א מעסער־גאפלעפל... מען דארף עס איבערגעבן אין א געוועלב פון „דאס קאמינאס דעל קאברע". אויפן נאמען פון איינעם א מיגעל, וואס וועט קומען דאס אפנעמען. דארטן וויים מען... צוליב סיבות, וואס דו וועסט פארשטיין וועז דו וועסט עלטער ווערן, איז עס די איינציקע זאך, וואס איך באהאלט פון דיין טאטן, אין מיין גאנצן לעבן... עס איז מיינער א חוב ניט לאזן אויסגיין מיין בהזדער און... ס'איז אויך א פליכט קיינעם דורך אים ניט צו קאמפראמעטירן... וועז כיין זאל דיר כאפן וועסטו זאגן דעם ריינעם אמת, איך וואלט עס אויך געזאגט... און... אזוי ווי דו ביסט נאך א קינד און ארום איז עס נישט אזא... אבער איך גלויב ניט מען זאל דיך טשעפען... ביסט נישט קיין נאר... וועסט עס טאן?.. ביסט גענוג מוטיק?..

מיינע פינקלדיקע אויגן האבן, ווייזט אוים, געענטפערט איידער דער באווע פון מיינע ליפן. אויפן צווייטן פרימארגן בין איך אווק אין אפטייק פון א געווינן הער, א איטאליענער מיטן נאמען לאטטא און ער האט מיך דערלאנגט 4 גלעלעכע פלעשלעך פול מיט וויסע פילן. פון דארטן בין איך אווק אין אייזן־נעשעפט „על קאנדארא" און כ'האב געקויפט אן עס־געצייג. כ'גערענק, אז מען האט מיך געגעבן אויסצולייבן אין, אז צווייפל, מיטן גראנק שוין, אז עס איז פאר א מלחמה־מענטש האב איך אויסגעקליבן א לאנגן שארפשפיציקן מעסער. שטאלע, האבנדיק דורכגעפירט דעם ערשטן טייל פון מיין שליחות בין איך אווק אהיים און דורכשארנדיק זיך דעם הינטערשטן הייפל איבערגעגעבן מיין מוטער דעם פעקל, מיין פעטערס בריוו האט געדארפט אנצייכענען א באשטימטן טאג איבערצוגעבן דעם פעקל, וויבל מיין מאמע האט מיך געלאזט וואלטן אוז ערשט אין א וואך ארום מיך גענעבן די ענטגילטיקע נויטיקע אינסטרוקציעס. זיך גרייטנדיק אין וועג שוין מיט א 4 טאג פריער, סיי מיט פרייגט צום סוף סיי רייטנדיק א פערד פון מיינעם א קרוב אן אפיצער פון דער צווילער

גוואַרדיע מיטן נאָמען אלקאלאדא האָב איך מיך דערנענטערט צו „דאָס קאָמינאָם". איך האָב נעראַרפט דורכשניידן דעם וועג לעבן בית־עולם און דאָס איז געווען דאָס איינציקע געפערלעכע פּאַר מיר, אפילו, אין מיטן העלן טאָג. קיין סאָלדאָט האָט מיך ניט פּארהאלטן און קיינער האָט מיך נאָרנישט געפרעגט; די מתים, וואָס האָבן געהרט הינטערן שטייגערנעם טויער האָבן מיך מער געשראָקן ווי אלע ארמייען פון דער וועלט. אהינצו־ וועג איז אלץ דורך כשורה. אָנקומעדיק אין געוועלב האָט מיר דער מאן אריינגעפירט אין א הינטערשטער קלאָדאָווקע און געפּענט דאָס פּעקל: „עס איז צו זען וואָס דא איז דא און פּארמיידן שפּעטערדיקע תביעות"... האָט ער מיר דערקלערט. דער קלומיקל, זארגפול איינגעפרעסט איז באשטאָנען פון ווי כינין אן די פלעשלעך און דעם עס־געצייג; אָבער, עס האָט געפעלט דער מעסער. איך בין געבליבן נשתומם אזוי דער פויער האָט ארויסגעבאמקעט: „זעסטו שוין קינד מיינס"?... מיר זענען אריין אין קלייט וואו א מולאטע האָט פּארלאנגט פּאר א צען סענט קעראָסין. מיינענדיק, אז דער קרעמער דארף מיך נאָך אויף עפעס האָב איך געווארט ביז ער האָט מיך באמערקט און געזאָגט אז „איך קען שוין גיין".

עס האָט זיך אָנגעהויבן די קורצע בין־השמשותן אין אונזער געגנט, וועו די פּארנאכטיקע טונקלענישׂ קלאמערט זיך אורם העם הימל. איך האָב ארויפגעשפרונגען אויפן פערד און ווי פלוצים זיך דערמאנט אן בית־עולם. איך האָב נישט געוואוסט פון אן אנדער וועג, אזוי אז, אומפּארמיידלעך, מוז איך דורכגיין נאָענט צום אימהדיקן טויער. דערנענטערנדיק זיך האָב איך, כלומרשט, אָנגעהויבן זינגען כדי זיך צו מאכן האַרץ. און וועו אין נעמיש פון בלויבן פּארנאכט האָבן פּארשפּיצט זיך שׂארפער אָנגעזוען די ווי־סע מיצבות, האָט דער פערד, מעגלעך, אָנגעשטעקט מיט מיין פּחד, אָנגעהויבן ציטערן און בריקעוועו. ס'איז געווען א משוגענע שרעק, אזא גרויסע י רא, אז, אמוויניקסטן, הונדערט גיבורים האָט זיך געפאָדערט איר צו צוימען. איך בין געוואָרן א פחדנותדיקער העלד. כ'האָב פארקלאמערט די פיס ארום זאטל, ארומגעכאפט די האלז פון דער חיה, אפגעלאזן די לייצעס אין א ווילדן גאלאפּ, אין געמיש פון אינגלס און פערדס שוויסן, פּארמאכט די אויגן, די נשמה אין האָנט האָב איך געהיפט ראָונס, געשניטן בערגלעך, גערסין שטיקער וועג... די מתים האָבן מיר נישט געקענט דערייגן אבער כ'בין אָנגעקומען א היים א צעקאליעטשטער, א פארבלוטיקטער. מיין מאמע שרעק איז געווען אזא, אז זי האָט זיך ניט צוגעהערט צו מיינע רייד פון דער דורכגעפירטער שליחות.

איך צווייפל צי וועלכער עס זאל ניט זיין קרבן איך זאל האָבן נעראַרפט ברענגען פּאר מיין פּאטערלאנד, זייענדיק שוין א דערוואקסענער וואלט ג־ וועו נרעסער פון דאָס דורכגעלעבטע שרעק.

אין יארן ארום, אין א רייזע, מיין מאמע שוין א אלטעטשקע האָט

ארויסגענומען פון צווישן אירע זכרונות־חפצים אן איינגעוויקלטס לאנגע זאך און מיך דערלאנגט: — דערקענסט עס? — האט זי מיך געזאגט.

כ'האב עס ניט געדארפט פאנאנדערוויקלען נאר אנטאפנדיק עס דע־ קענט. עס איז געווען דער מעסער וואס איז, דורך א געהיימער האנט, פארשוואונדן פון יענעם פעקל כינין, דארט אין געוועלב פון „דאס קאמינאס דעל קאוורע". ארום הענטל האט א פאפירל געצייגט אייניקע שורות גע־ שריבן מיט א בלייער. עס איז געווען דער געצירקלטער אידעלער כתב פון מיין טאטן. א ציטער, וואס האט זיך נאך איצט געמערקט אין די אותיות. די שורות האבן געלויטעט: „כ'האב איבערגעלאזן דאס איבעריקע זאל אנקומען, וויל ס'איז פאר דיין ברודער, אבער דער מעסער, ניין. עס איז כמעט א כלי־זין. פארשטיי... און זיי מיר מוחל". די צייכנס פון אפגעלייקעווטן שריפט האבן נאך צו אונז גערעדט ווגען דער אויסערגע־ ווינלעכער אידלקייט פון דעם וועזן וועמענם האנט האט מיט א לאנגער צייט צוריק, געשריבן די נשמה'דיקע ווערטער און וועלבע איצט א באר־ שטייפטע, אן אומבאוועגלעכע ליגט אויף דער פארגלייווערטער ברוסט אונטערן צודעק פון דער ערד.

היינט זענען זיי שוין ביידע אויפן עולם־האמת. זיי רוען ביידע אויבן בית־עולם, נאענט צו דעם וועג, וואו איך בין א טויט־דערשראקענער דורכ־ געלאפן.

אי, איצטער וואלט איך ניט געהאט קיין מורא, א ניין! היינט — ענטשולדיקט מיך, קינדערלעך מיינע — אנשטאט אנטלויפן, וואלט איך אריין דורכן שטיינערנעם טויער, אויפגעזוכט דעם קבר און זיך צוגעלייגט לעבן אים זיך אפרוען, אפרוען אויף שטענדיק... אויף אייביק...

LO MEJOR EN:

- Refrigeradores
- Radios
- Televisores
- Toca-Discos
- Aire Acondicionado

CIA. CUBANA RADIO PHILCO, S. A.

San Rafael 111, Habana Tels. M-8348, M-8349

שנה טובה

שנת שלום ושלוה

ערה"ש תשי"ז

A PARIS por K L M

- Vuelos semanales directos desde la Habana vía Amsterdam.
- Tres vuelos diarios vía New York.
- Plan de Paradas Múltiples, el cual le dades por el precio a París.
- Plan Familiar que le permite ahorrar hasta $300.00 viajando acompañado por su esposa.

Para más informes diríjase a su agente de pasajes autorizado o a K. L. M., Prado y Trocadero, Telf. W-5670.

K. L. M., la primera línea aérea del mundo.

KLM

CIA. REAL HOLANDESA DE AVIACION

אחד העם

(צו זיין הונדערט יעריקן געבורטסטאג)

פון י. מ. סקורניק

לייענעדיק היינט די ארטיקלען, אפ־
האנדלונגען עסייען און פאלעמיק בין
אחד־העם, געשריבן מיט צענדליקער
יארן צוריק, ווערט מען נתפעל, נישט
ווייניקער ווי אין יענע יארן, פון זיין
שארפן קריטישן אנאליז, קלארע־
לאגיק און בליציקע געדאנקען, ארויס־
געברענגט אין א אריגינעל העברעאישן
סטיל וואס ציט די יניקה פון די אלטע
און נייע העברעאישע קוואלן, פון
תנ"ך, ביז די לעצטע העברעאישע
ביכער פון זיין צייט.

נישט אלץ וואס אחד־העם האט
אמאל געשריבן איז היינט נאך אק־
טועל. די לעצטע תקופה פון חורבן
און גאולה האט שוין לאנג אויסגע־
גלייכט די טעארעטישע שטרייטן
צווישן אחד־העמען און דעם פאלי־
טישן ציוניזם, וואס האט ארויינגענומען
אין זיין פראגראם א גרויסן טייל פון
גייסטיקן ציוניזם פאר וועלכן אחד־
העם און זיינע אנהענגער האבן יארן
לאנג געקעמפט. אין זיין צייט אבער,
איז יעדעס ארטיקל איבער אידישער
עטיק איבער נאציאנאליע, סאציאלע
און קולטורעלע פראבלעמען וואס אחד־
העם האט געשריבן, געווען א געשעע־
ניש אין אידישן געזעלשאפטלעך לעבן
און פיל קאמענטירט געווארן אין דער
דאמאלסטדריקער העברעאישער פרעסע.

צוליב זיינע נעוואגטע און אריגי־
נעלע הנחות, האט אחד־העם געהאט
פיל קעגנער וועלכע האבן מיט אים
זיך מתוכה געווען אין די צייט־
שריפטן און זאמל־ביכער, אבער אפילו
די שארפסטע קעגנער האבן אים גע־
שעצט צוליב זיין הערלעכקייט, טיפן
וויסן און אהבת ישראל.

אחד־העם איז אנערקנט געווארן
פארן גייסטיקן פירער פון זיין צייט,
פארן מורה דרך פון א דור וואס
איז א פארווירטער געשטאנען על
פרשת דרכים (אויפן שייד וועג) פון
אסימילאציע און גייסטיקער דעקא־
דענץ, און פון נאציאנאלער קולטורעל־
ער רענעסאנס און שינוי ערכין.

פארן ביי ביאליקן א ליד גע־
שריבן צו אחד העמ"ס 50־טן יובילי.
ווען גיט אויף א ביאליקישן אופן
אינז פילן און פארשטיין די גרויסקייט

פון אחד־העמען, וועלכער איז געקי־
כען מיט זיין ליכטיקן גייסט און גראדן
שכל צו דער אידישער אויפוואכנדער
יוגנט וואס האט פארצוויפלט גע־
בלאנדזשעט און געזוכט „זיין ליכטיקן
שטערן אין הימל דעם שוואַרצן".

ביאליק זאגט צו אחד־העמען:
„נעם צו אינזער ברכה פאר איטלעכן
ליכטיקן קערן,
וואס דו האסט אין הרובן הארצן
פארזייט כדי אים צו באלעבן
כיר האבן בעלערנט א סך און א סך
וואס כיר באגערן
האסטו עם געפונען פאר אונז, אין
האנט אונז געגעבן.
אויב עס פארלויפט זיך אין אונזערע
דורות אז ס'טוט זיך אנטדעקן
די שכינה צו איינעם פון פאלק
העל צעשטראלט מיט נחמה --
דאן האט זי אין קיינעם אזוי ניט
געלאזט זיך אנטפלעקן
ווי זי אטנפלעקט זיך אין דיר, דורך
דיין גרויסער נשמה.
(אידיש י. י. שוואַרץ)

די ציטירטע שורות זענען בלויז א קליינער טייל פון ביאליקס באגיים־טערטן שיר „לאחד־העם" וואס איז אן אדע פון א געטרייען תלמיד געווי־־מעט זיין לערער און גייסטיקן מדריך.

אשר צבי גינזבערג, פען נאמען „אחד־העם", איז געבוירן געווארן אין א קליין שטעטל לעבן קיעוו, אין יאר 1856.

זיינע פרומע חסידישע עלטערן האבן אים געגעבן א טראדיציאנעלער אידיש־ער דערציאונג, שוין יונגערהייט האט דער קלוגער איינגל אשר, זיך אויס־געצייכנט מיט זיין שארפ קעפל, גע־לערנט חומש מיט רש"י, שנעל פאר־נומען א בלאט גמרא מיט מפרשים, געלערנט פוסקים, געשמ'ט פאר אן עלטי, צו 17 יאר געענדיקט גאנץ ש"ס, לערנט אויך תנ"ך, דקדוק, מאטעמא־טיק, אינטערעסירט זיך מיט די רע־ליגיעזע פילאזאפישע ספרים, באקאנט זיך מיט דער העברעאישער פאעזיע פון דער שפאנישער עפאכע און לייענט אויך די דאמאלסטדיקע העברעאישע ליטעראטור.

אין יאר 1878 באזוכט אחד־העם אדעס, באקאנט זיך מיט דער רוסישער ליטעראטור. א שטארקן איינדרוק מאכט אויפן יונגן גינזבערג די ווערק פון ראדיקאלן רוסישן קריטיקער, פיסארעוו, מיט זיין „פאזיטיוויזם" אין קאמף פארן רעאליזם אין דער רוסישער ליטעראטור.

אחד־העם לערנט אין אדעס וועלט־לעכע לימודים, לאטין, גרייט זיך אוי־צוקומען אויפן אוניווערזיטעט, באזוכט צוליב דעם צווינג ווין, בערלין, ברעס־לאו, באקאנט זיך מיטן אידיש לעבן אין מערב אייראפע, מיט דער רעפארם באוועגונג, לערנט זיך שנעל אויס דייטש, ענגליש און פראנצויזיש, לייענט און לערנט מיט התמדה ליטע־ראטור, פילאזאפיע און ווייסנשאפט.

מיט א גרויסן באגאזש פון אידישן און אלגעמיין ווייסן און קענטענישן, קומט אחד־העם אין יאר 1886 וואוינען קיין אדעס וואו עס הויבט זיך אן א נייע תקופה אין זיין רומפול לעבן.

אדעס איז באקאנט אין דער גע־שיכטע פון אידן אין רוסלאנד מיט אירע כישכולים, שרייבער, דיכטער און טרוימער. באשריבן און כאראקטערי־זירט אויף דער קאנווע פון יענער שטו־רעם און דראנג עפאכע אין די אינ־טערעסאנטע זכרונות „חכמי אודיסה" פון רב צעיר ז"ל.

אדעם איז געווען א צענטער פון דער „חובבי־ציון" באוועגונג, פון דעם „גייסטיקן ציוניזם", פון די ערשטע מאדערנע שרייבער און פארטיי אידעאלאגן וועלכע האבן געהאלפן מיט וואָרט און שריפט ארגאניזירן און רעפארמירן דאס אידישע לעבן, און געווען דעם נאציאנאלן באוואוסטזיין ביי די אידישע מאסן אין דער גאנצער וועלט.

אחד־העם האט זיך באזעצט אין אדעם אין א צייט וואן די השכלה אין דער גלויבן פון אידישער עמאנציפאציע אין גלות איז צעטרייסלט געוואָרן דורך דער טראגישער אידישער ווירקלעכקייט.

דער אויפשטייג פון אנטיסעמיטיזם אין דייטשלאנד וואו אידן האבן באצאלט פארן פריהייט מיט זעלבסט פארלייקענונג, אסימילאציע און שמד; די בלוטיקע פאגראמען אויף אידן אין רוסלאנד אין 82־1881, פאר־געקומען אפילו אין די מקומית וואו אידן זענען געווען רוסיפיצירט און מקיים געווען דעם משכילישן געבאט פון י. ל. גאָרדאן: „הוי יהודי בביתך ואיש בצאתך" (זיי א איד אין שטוב און א מענטש אין גאס) האבן אויפגעשטורעמט די הערצער פון דער אידישער אסימילירטער אינטעליגענץ און א סוף געמאכט צו דעם נאיוון גלויבן פון די משכילים אז מיטן רעפארמירן דאס אינערלעכע און אויסערלעכע אידיש לעבן און זיך צופאסן צו דער גויישער סביבה, וועלן אידן ווערן גלייכבארעכטיקט צווישן די פעלקער וואו זיי וואוינען.

איינער פון די געטרייסטע פארשטייער פון דער קעמפערישער השכלה אין אדעם מ. ל. לילענבלום, א מענטש מיט אן הדרת פנים און שארפע פעדער האט אן אנטוישטער אין זיינע השכלה אידעאלן דאמאלסט געשריבן:

„אידן וועלן אייביק בלייבן פרעמדע סיי אין רוסלאנד סיי אין מערב־אייראָפּע, וועָן דעלגיע האט דאמינירט זענען מיר פרעמדע געווען צוליב אונזער גלויבן. היינט, שרייבט לילענבלום, מיטן אויפקום פון נאציאנאליזם זענען מיר פרעמדע לויט דער ראסע.

„עס איז זעלבסט נארעריי צו חלומען אז מיר וועלן אמאל וועדן גלייכע זין פון די פעלקער וואו מיר וואוינען".

לילענבלום קומט צום אויספיר אז שוין אין עצם גלות ליגט די סיבה פון די רדיפות אויף אידן, דער וועג צו באפריאונג פירט אין לאנד פון אונזער אבות, דאס לאנד וועלכע מיר האבן קיינמאל נישט פארגעסן.

צו דער זעלבער איבערצייגונג און אויספירן איז דאמאלסט אויך געקומען דער אדעסער האלב אסימילירטער מעדיצין דאקטאר ל. פינסקער, וועלכער שרייבט אן די באקאנטע בראשור „אויטאָאמאנסיפאציע" וואו ער באהאנדלט די פסיכאלאגישע און עקאנאמישע סיבות פון אנטיסעמיטיזם און שנאה צו אידן. פינסקער גלויבט נישט מער אין אסימילאציע. ער רופט אידן צו נעמען זייער גורל אין די איי־גענע הענט, א סוף צו מאכן צום גלות און אידישער רעכטלאזיקייט דורך שאפן א אידישע מדינה.

דער יונגער ענערגישער אחד־העם איז גלייך ביי זיין אנקומען אין אדעס אריינגעצויגן געוואָרן אין דער „חובבי ציון" באוועגונג וועמענס פירער אין וואָרט זאגער אין רוסלאנד זענען געווען לאָא פינסקער און מ. ל. לילענבלום.

די „חבת־ציון" באַוועגונג אין רוס־לאנד האָט דורכגעמאַכט אין יענע יאָרן א שווערן קריזיס. דער רוף פון די כארקאָווער סטודענטן באַלד נאָך די פּאָגראָמען צו גיין קיין ארץ ישראל („בילו") האָט נישט געשאַפן קיין מאַסן־עליה ביי דער אידישער יוגנט; די טעטיקייט פון די „חובבי ציון" האָט פאַרלוירן איר שוואונג און ווייזט אָן איז פאַרוואַנדלט געווארן אין נאָך אַן אינסטיטוציע וואָס זאַמלט קלייניע נדבות פאַר ארץ ישראל.

אַחד־העם האָט נישט געקענט זיין צופרידן מיט דער לאַגע פון די „חובבי־ציון". ער האָט געוואָלט געבן דער באַוועגונג א נאַציאָנאַלן מאַסן כאַראַקטער.

די אידן אויף דער וועלט האָבן זיך ארנישט געוואָלט צוהערן צו „חובבי־ציון". די גרעסטע מערהייט איז געווען פאַנאַטיש־פרום און האָבן אַנגענומען די אידישע צרות פאַר גאָטס שטראָף צוליב די עבֿרות פון די וואָס האָבן זיי געריפן צו זעלבסט באַפרייאונג.

קענעדיק גוט די אידישע פאַלקס־מאַסן אין רוסלאַנד אזוי ווי די „פרייהייטס שקלאַפן" אין אייראָפּע (עבדות בתוך חירות) האָט אַחד־העם פאַרשטאַנען, אז קודם דאַרף געוועקט ווערן בײַם פאָלק דער וויל און פאַר־שטענדעניש זיך צו באַפרייען, און נע־פאַדערט אז די „חובבי־ציון" זאָלן זאַרגן און ארבעטן פאַר דער גייסטיק־ער עמאַנסיפּאַציע און אינערלעכער נאַציאָנאַלער דערוואַכונג פון אידן אין גלות, שאָפן א אידיש באַוואוסטזיניקן עלעמענט וואָס פילט נישט בלויז די צרות פון אידן אין גלות, נאָר אויך די צרות אין פאַרקריפּלונג פון אידיש־קייט צוליבן גלות. (צרת היהדות) די מענטשן וואָס וועלן האָבן דורכגעמאַכט די „הכשרת הלבבות" וועלן זיין די גייסטיקע חלוצים צו פּאַרן זיך באַ־זעצן אין ארץ ישראל.

אין יאָר 1889 דערשיינט אין אלקסנדר צעדערבוים'ס טאָג צייטונג „המליץ" אַן ארטיקל „לא זו הדרך" (נישט דאָס איז דער וועג) אונטערגע־שריבן: „אחד־העם", אין וועלכן ער קריטיקירט די „חובבי ציון" און אירע פירער אז זיי פאַרשטיין נישט דאָס אידן פראַבלעם אין איר גאַנצער טיפ־קייט, וויל דער פראַבלעם איז נישט חתית־הארץ (אויפצולעבן דאָס לאַנד) נאָר תחית האומה (די אויפלעבונג פון דער נאַציע).

אין דעם ערשטן ארטיקל וואָס האָט אַחד־העמען געשאַפן קעגנער און אויך אַנהענגער געפינען זיך שוין די יסודות פון זיין גייסטיקן ציוניזם, אַדער „אחד־העמ'זם", וואָס ער האָט אַרכי־טעקטאָניש און מייסטערהאַפט אויפ־געבויט דורך זיינע ארטיקלען און פא־לעמיקעם אין די פעריאָדישע אויס־גאבן, זשורנאַלן און צייטונגען פון יענער צייט.

אין די ראַמען פון דעם ארטיקל איז אומעגלעך צו געבן א באַגריף וועגן „אחד־העמיזם" אין זיין גאַנצן פא־נעם, וויל אין זיינע שריפטן באַ־האַנדלט אַחד־העם נישט נאָר דעם ענין פון שיבת־ציון נאָר אויך אַלגעמיינע פראַבלעמען פון אידנטום און אידיש־קייט (יהדות) מיט אַן אייגנארטיקן היסטאריזאָפישן צוגאַנג.

מיר וועלן בלויז געבן א דעפיניציע פון אַחד־העם'ס „מרכז רוחני" וואָס מיר הערן און לייענען אָפט.

אחד־העם האט געקענט דאס אידישע לעבן אין מזרח און מערב אייראפע אין באמערקט אז די אידישע רעליגיע וואס פאריניקט די צעשפליטערטע און צעווארפענע אידן אין דער וועלט אין איין פאלק, ווערט פארשטיינערט און פארלירט איר ווירקונג אויף די מאסן. ער האט געזען אין דער „חבת ציון" באוועגונג, דעם אויסדרוק פון אינסטינקט און נאטירלעכן דראנג פון אידישן פאלק פאר עקזיסטענץ.

ארץ ישראל, האלט אחד־העם, איז א קליין לאנד און קען נישט געבן א ענטפער אויף די עקאנאמישע און פאליטישע פראגן פון אידן אין גלות. ישראל קען יא לייזן די פראבלעמען פון אידישקייט; צו פאריניקן דאס אידישע פאלק אונטער איין קולטורעלן סיסטעם דאך.

דער־ביי דערפון די „חובבי ציון" ברענגען אידן אין זייער היסטארישן לאנד וואו עס האט זיך אמאל אויסגעקריסטאליזירט דער אידישער נאציאנאלער „איך", זיי דארטן באזעצן אויף לאנד, זיי זאלן לעבן נאטירלעך און פרייי, גרינדן הויך־שולן פאר זויסנשאפט, שפראך און ליטעראטור און העברעאיש, די שפראך פון קולטורעלן איינהארט פון אידישן פאלק, פארוואנדלען ארץ ישראל אין א מרכז רוחני וועלכער דארף דינען וויי א דער־ציאונגס צענטער פאר אלע אידישע שבטים, צעשפרייטע איבער דער וועלט, וואס ווערן באאיינפליסט פון פארשידענע קולטורן וועלכע שטעלן אין סכנה זייער נאציאנאלן קיום.

כדי צו שאפן דעם „מרכז רוחני" אין ארץ ישראל, ער זאל האבן די גע־העריקע ווירקונג אויף אידן אין דער וועלט, דארף דאס פאלק צונעמרייט אין איבערדערצויגן ווערן.

עס מוז שוין אנגעהויבן ווערן די נאציאנאלע אידישע דערציאונגס ארבעט אין גלות. עס דארף ביי אידן געווענקט ווערן דער באוואוסטזיין און פארשטענדעניש פאר אידישער עטיק און מאראל, דער דראנג נאך אמת, יושר און גערעכטיקייט וועלכע זענען דער אויסדרוק פון רייניער אידישקייט. צוליב דעם, האלט אחד־העם, אז עס איז וויכטיקער איין גוטע שולע ווי 10 קאלאניעס און אין אקאדעמיע — פאר אידישער וויסנשאפט, שפראך ליטע־טור און קונסט, ווי הונדערט מושבות.

דאס איז אין קורצן דער גראנקען נאנג פון אחד־העם און זיין „מרכז רוחני".

אחד־העם איז אבער מודה אז דער „מרכז רוחני" קען געשאפן ווערן נאר ווען אידן וועלן בילדן א רוב אין ארץ ישראל און אז די ערד וועט זיין מייסטנס באזעצט דורך אידן.

די אנהענגער פון אחד־העם האבן דאן געשאפן א פארבאנד אונטערן נא־מען „בני משה", וועלכע האבן זיך פע־שטעלט פאר א ציל צו פארווירקלעכן די אידייען פון זייער פירער אין לערער.

אין 1890 ווערט געגרינדעט אין אדעס" די געזעלשאפט צו העלפן אידן בעל מלאכות און ערד ארבעטער אין סיריע אין פאלעסטינע" באקאנט אונטערן נאמען „אדעסער קאמיטעט". אחד־העם ווערט געשיקט דורכן קאמי־טעט קיין ארץ ישראל זיך באקענען מיט דער לאגע פון אידן אויפן ארט, ער קומט צוריק א פארביטערטער, אן אנטוישטער, צוליב דעם געזעלשאפט־לעכן עקאנאמישן און גייסטיקן צו־שטאנד פון דער אידישער קאלאניזא־

ציע וואס האט פארגעשטעלט א נייעם גלות אין ארץ ישראל.

אין פארלויף פון די יאהרן 1891 ביז 1900 באזוכט אחד־העם דריי מאל ארץ ישראל. אין זיינע ארטיקלען „אמת מארץ ישראל" קריטיקירט אחד־העם שטארק דעם פילאנטראפישן מאטעריאלן כאראקטער פון דער אידישער קאלאניזאציע. ער איז שטארק פארביטערט אויף די אפיטראפסים פון אידישן ישוב וועלכע זוכן דארט אינדיווידועלן וואויל־זיין און עקאנאמישע אויסרעכענונגען, פארגעסנדיק אין די נאציאנאלע ציל־ן און אויפגאבן פון ישוב ארץ ישראל.

די ארטיקלען „אמת מארץ ישראל" זענען ביז היינט נישט נאר היסטארישע מאטעריאלן צו דער געשיכטע פון אידישן ישוב אין ארץ ישראל, נאר אויך עכט מענטשלעכע דאקומענטן פון א גרויסן איד וואס האט נישט געקענט צוזען דאס פארשוועכן זיין אידעאל פון ישוב ארץ ישראל, דורך קלייניע מענטשן מיט נאך קלענערע השגות.

מיר וועלן ציטירן אן אויסצוג פון אחד־העם'ס „אמת מארץ ישראל". הגם פאפולער, איז דאס אבער כאראקטעריסטיש פארן פראבלעם פון בנין העם און בנין הארץ.

אחד־העם שרייבט:

„פול מיט טרויעריקע געדאנקען נאך מיין באזוכן דאס לאנד און זען וואס טוט זיך אין יפו און אין די קאלאניעס בין איך נעקומען ערב פסח קיין ירושלים אויסצוגיסן מיין תפילה און פארביטערונג, פאר די „העלצער און שטיינער": אונזער טייערסטער איבערבלייב פון אמאל.

„זעלבסט־פארשטענדלעך איז מיין ערשטער וועג געווען צו דער „כותל". איך האב געטראפן דארט א סך בריד־ער אונזערע פון ירושלים שטייענדיק דאוונען הויך אויפן קול, זייערע אייג־נעפאלענע פנימער, זייער עקזאטישער טראכט, משונהדיק שאקלען זיך, אט דאס אלץ פאסט זיך צום אויסזען פון דער מוראדיקער וואנט.

„איך, קוק אויף זיי און אויף דיר „כותל", אלע מיינע הארץ צעלן וועלן פול מיט איין געדאנק: די שטיינער פון דער וואנט זענען עדות אויפן חורבן פון אונזער לאנד און די א מענטשן — אויפן חורבן פון אונזער פאלק. וועלכע פון די צוויי חורבנות זענען גרעסער, אויף וועלכע פון זיי דארפן מיר מער וויינען? א לאנד וועלן עס וועלט חרוב און דאס פאלק פארמאגט לעבן און וויטאליטעט, קומט זרבבל עזרא און נחמיה און נאך זיי די מאסן און בויען אויף צוריק דאס לאנד, אבער וועלן א פאלק וועלט חרוב — וועלט דאס אויפריכטן, פון וואנען קען זיין הילף קומען"?

אחד־העם ענדיקט דאס רירנדע ארטיקל: „וועלן איך פארמאג דאמאלסט דעם גייסט און אינספיראציע פון ר' יהודה הלוי צו קענען קלאנגן אויף מיין באלקם אומגלויק וואלט נישט אויף ציון מיין קלאג געווען נאר אויף ישראל"...

א סך פון אחד־העם'ס הנחות געהערן שוין צו דער געשיכטע. אבער די טראגישע פראגע „העם כי יחרב מי יקום לו ומאין יבוא עזרו?" איז היינט אפשר נאך שארפער ווי אמאל.

אחד־העם האט זיך באטייליקט אין ערשטן ציוניסטישן קאנגרעס אבער נישט אלס דעלענאט נאר בלויז ווי א באאבאכטער אין נאמען פון אדעסער קאמיטעט.

אחד־העם איז לכתחלה נישט איינ־
שטימיק געווען מיט דר. הערצלס
פאליטישן ציוניזם. ער האט געהאלטן,
אז דער פאליטישער ציוניזם קען נישט
פארענטפערן די אידן פראגע. לויט אחד
העמען קומט אוים, אז אנשטאט צו
לייזן די אידן פראגע אין מערב שאפט
הערצל מיט זיין פאליטישן ציוניזם
א נייע אידן פראבלעם אין מזרח".

טראץ אחד־העמ'ס קעגנערשאפט
צום פאליטישן ציוניזם האט ער גע־
נומען אן אקטיוון אנטייל אין די קול־
טור דערציערישע טעטיקייטן פון דער
ציוניסטישער ארגאניזאציע. ער איז
אויפגעטרעטן מיט רעדעס אויף קול־
טור קאנפערענצן פון דער ציוניסטי־
שער באוועגונג אין רוסלאנד. אין
וואַרשע אין אין מינסק. אין זיין
גרויסע רעדע אין מינסק, באקאנט אין
די שריפטן מיטן נאמען „תחית הרוח"
וויזיט אויף אחד־העם אז כל זמן דער
תנ"ך איז פאראן אויף דער וועלט קען
קיין מענטש נישט פארלייקענען די
אריגינעלע שאפונגס קראפט פון אידן.

אפילו אין די צווי טויזנט יאר־
גלות האבן אידן געשאפן א סך גייס־
טיקע ווערטן, בלויז אין דער לעצטער
עפאכע פון נאך דער פראנצויזישער
רעוואלוציע, האט די אסימילאציע
אוועקגעריסן פון אידן גרויסע גייס־
טיקע כוחות וועלכע האבן זיך דער־
וויטערט פון אידישן מקור און גע־
שטעלט זייער טאלאנט און וויסן צו
דינסט פון דער גויאישער וועלט. די
גויאישע קריטיק אנטדעקט זייער אי־
דישקייט אפילו אין זייערע ניטש אי־
דישע ווערק. אן צווייפל — פירט
אוים אחד־העם, ווען די אלע אידישע
טאלאנטן און געלערנטע וואלטן דער־
נענטערט געווארן צו דער נאציאנאל־
ער אידישער קולטור וואלטן מיר גע־
האט איינע פון די רייכסטע און אר־
גינעלסטע קולטור אפילו היינט.

אין יאר 1907 ווערט אחד־העם
איינגעלאדן קיין לאנדאן דארט אנצו־
פירן מיט וויסאצקעם געשעפטן. אין
די 14 יאר וואס אחד־העם איז געווען
באשעפטיקט אין לאנדאן האט ער
כמעט גארנישט געשריבן, אבער זיין
השפעה אין ווירקונג איז נאך אלץ
גרוים געווען. אין לאנדאן פלעגט ער
אויפטרעטן מיט רעפעראטן פאר די
אידיש־ענגליש רעדנדע יוגנט ביי וועל־
מען ער איז שטארק געווען באליבט.

אין די יאר 18־1915 איז אחד־העם
צוזאמען מיט ווייצמאנען און סאקא־
לאוון געווען טעטיק אין לאנדאן כיי
פאליטישער ארבעט און מיטגעווירקט
ארויסבאקומען די באלפור דעקלאר־
ציע.

אחד־העם ווערט קראנק אין לאנדאן
אויף סקלעראזא. דאקטוירים פאר־
באטן אים ארבעטן. אויף דער עצה
פון זיינע פריינט פארט אחד־העם אין
יאר 1922 קיין ארץ ישראל. וואוינט
א צייט אין ירושלים, באזוצט זיך
שפעטער אין תל אביב וואו ער ווערט
אויפגענומען מיט גרוים כבוד. אחד־
העם פארנעמט זיך מיט רעדאקטירן
און צוגרייטן צום דרוק זיינע גרויסע
צאל בריוו וואס זענען דערשיינען אין
6 בענדער. דאס איז אן אוצר פון מא־
טעריאלן פאר דער געשיכטע פון דער
ציוניסטישער באוועגונג, פאר דער
אנטוויקלונג פון דעם מאדערנעם אי־
דישן נאציאנאליזם און פון דער הע־
ברעאישער פרעסע און ליטעראטור.

אין יאר 1926 פייערט די אידישע
וועלט אחד־העמ'ס 70 יעריקן יובילי,
די שטאט תל אביב טיילט אים צו אויף
א גאר פייערלעכן אופן דעם טיטל: עין

בירגער פון דער ערשטער אידישער שטאָט.

אין א האַלב יאָר אַרום, אין יאַנואַר 1927, האָט די אידישע וועלט דער־האַלטן די טרויעריקע ידיעה וועגן טויט פון אחד־העם, אין תל אביב. די ידיעה האָט ארויסגערופן טיפן טרויער אין אַלע אידישע ישובים וועלכע האָבן באַווויינט זיין טויט אויף פּאַרשידענע אופנים דורך וואָרט און שריפט.

אַחד־העם האָט איבערגעלאָזט אויסער א נאָמען פון א גרויסן אידישן דענקער, אידעאָלאָג און קעמ־פער אויך 4 בענדער געזאַמלטע שריפטן „על פרשת דרכים", 6 בענד־ער „אגרות אחד־העם" און „זכרונות". זיינע שריפטן זענען איבערזעצט אין אַלע אייראָפּייאישע שפראַכן.

אַחד־העמ'ס רייכער אַרכיוו געפינט זיך אין דער נאַציאָנאַלער ביבליאָטעק בים אוניווערזיטעט; זיין ביבליאָטעק אין דער שטאָטישער ביבליאָטעק פון תל אביב; אויף זיין נאָמען זענען פּאַ־ראַן גאַסן אין תל אביב אין חיפה; אויף זיין נאָמען וואַרן, אָנגערופן שולן, בי־בליאָטעקן, ציוניסטישע גרופּירונגען אין מדינת ישראל און אין חוץ לאַרץ. אַחד־העם וועט זיין ביי אידן דער אייביקער סימבאָל פון אידעאָלן אחרית הימים'דיקן איד.

Al mismo precio que las gomas standard con su cámara.

J. Vallés

San Rafael e Industria, M-9227 y A-3690

SALUDAMOS A NUESTROS CLIENTES Y A TODA LA
COLONIA HEBREA, DESEANDOLES UN FELIZ
Y PROSPERO AÑO NUEVO

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

Italian Line

"Italia" Società di Navigazione—Genova

CRISTOFORO COLOMBO — GIULIO CESARE —
AUGUSTUS — VULCANIA — SATURNIA

שיפן פון 28 טויזנט טאן גייען ארויס וועכנטלעך פון
ניו-יארק צום מיטלענדישן ים. מיט טראנסבאר-
דא אין כעגאווא און נאפאלעס — קיין
חיפה, ישראל.

A. Bona & Co.

Agentes Generales

O'Reilly No. 208, Habana. Telf. W-5665

fin de siglo

san rafael y águila m-5991
la habana

FELICITAMOS SINCERAMENTE A NUESTROS CLIENTES Y AMIGOS DE LA COLONIA HEBREA DE CUBA EN LA FECHA DE SU AÑO NUEVO Y HACEMOS VOTOS POR SU FELICIDAD Y PROSPERIDAD

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

CON NUESTRA CORDIAL FELICITACION
A LA COLONIA HEBREA

**The Sherwin-Williams Co.
of Cuba, S. A.**

א נאַציאָנאַלער חשבון - הנפש

(צום דערשיינען פון נייעם בוך פון יעקב לעשצינסקי „דאָס נאַציאָנאַלע פנים פון גלות - אידנטום")

פון לייב שפיזמאַן

וואָס איז דער איצטיקער נאַציאָנאַלער מצב פון אידישן פאָלק? ווי שטאַרק זענען די נעגאַטיוון און פאָזיטיווע כוחות, וואָס באַקעמפן זיך קעגנזייטיק אין געראַנגל פאַר אידישן המשך און קיום? וואָס איז אונזער „עמאַגראַפישער באַאַנס נאָך די היטלער־שחיטות? ווי האָלט עם מיט די קעגנזייטיקע השפּעות פון מדינת ישׂראל און די תפוצות (אָדער ווי לעשצינקי ווילט דוקא זיי אָנרופן די „גלות לענדער")? ווי גרויס איז די געפאָר פון אַסימילאַציע און געמישטע חתונות? די ראָל פון חינוך אין אונזער נייער ווירקלעכקייט; די פאַרשטאַרקונג פון רעליגיעזע שטימונגען אין אידישן לעבן, ווי האָלט עם מיט אונזער יוגנט, מיטן אונטערוואָקסנדיקן דור? אויף די אַן אויף אַנדערע גורלפראַגן פון אונזער אידישער ווירקלעכקייט, באַמיט זיי־דאָ נעבן אַן איספּירלעבן ענטפער אונזער נאַציאָנאַלער בעל חשבון — יעקב לעשצינסקי אין זיין נייעם זייער באַלערנדיקן און מחשבות־אָנרעגנדיק בוך „דאָס נאַציאָנאַלע פנים פון גלות־אידנטום", וואָס איז לעצטנס דערשינען אין פאַרלאַג „קיום", געשאַפן דורך די פועלי ציון - התאחדות אין ארגענטינע.

לייענענדיק אויפמערקזאָם דאָס בוך, איז מיר געקומען אויפן געדאַנק בער באַראַכטוואָס וואָרט, וועגן דער ראָל פון יחיד און כלל אין דער אידישער ווירקלעכקייט. עס 'איז ניטאָ אזא פאָלק אין דער וועלט, וואו די יחידים זאָלן זיין אזוי פייאיק, אזוי פלינק, עקשנותדיק, בויגזאָם און פילזייטיק, אין קאָמף פאַר פערזענלעכן קיום, ווי אידן; און ס'איז ניטאָ אין דער וועלט נאָך אזא פאָלק. וואָס זאָל זיין אזוי שוואַך און צעקראָכן, ווייך און ניטשטאַנדהאַפטיק, אין קאָמף פאַר נאַציאָנאַלער באַפעסטיקונג, ווי אידן. אויסערגעוויינלעכער כוח פון פרט און ביישפּילאזע שוואַכקייט פון כלל — דאָס איז איינע פון די סתירות פון אידישן פאָלק אין גלות. צי קען מען דען אויסמעסטן דעם תהום פון ענערגיע, וואָס איז פאַרבאָרגן אין די טיפענישן פון אידישע מאַסן?" — האָט באַראַכטוו געפרעגט אין 1913. „אבער

דאָס איז די ענערגיע פון פערזענלעכע טאַלאַנטן און צעברעקלטע אָנשטרענגונגען. וואָס אונזער פאָלק וויים ניט, וויל צו פאַרוואַנדלען אין דער ענערגיע פון קאָלעקטיוון שאפן".

לעשצינסקים נייער בוך באַוויזט אונז ווידער אמת עס שטעקט אין באַראַטום באַהויפטונג — אידישער יהידישער אויפשטייג אין די וויכטיקסטע לענדער. אידיש־נאציאָנאַלע אַנמאַכט און פאָלקישע אַנעמיע אין די זעלבע לענדער. מיט איין גרויסן אויסנאם — אויפבוי פון מדינת ישׂראל. וואָס איז געווען א הערָאישע אָנשטרענגונג פון עטלעכע דורות כריימער פון דער גאַנצער וועלט אינזער בליק איבער לענדער און מדינות פון יהדישן דערפאָלג, און אַנמאַכט פון כּלל, וועלן מיר דאָך אין שטאַרקן די ווערלען פון אידישן נאַציאָנאַלן קיום.

נעמען מיר אָפ ביישפּיל דעם דרעסטן אידישן מאַסן־ישוב בייט הייטיקן טאָג — די פאַרייניקטע שטאַטן. האָבן מיר פאר זיך צווויי זייך שׂראַראַבאַקעמענדע אָפּשאַצונגען. וועגן מצב פון אידישקייט אין דאָזיקן לאַנד. דערט מאַרים כּעמיעל וועגן א נייער „גאַלדענע עפאָכע". וועגן א נאציאָנאַלן רענעסאַנס, וואָס זאָל זיין עלף צו זער ראַל פון אמאָליקן כבל אין אונזער קולטור־געשיכטע. „לאַגט אבער די דאָזיקע באַהויפטונג דאבי מרתכי קאפלאָן, דער פירער פון די דוקא־אָפטימיסטישע איבער אידישער צוקונפט אין אמעריקע „רעקאָנסטרוקשאָניסטן", וואָס טילדערט אזוי דעם גייסטיקן מצב פון אמעריקאַנער אידנטום:

„50 פראָצענט פון אמעריקאַנער אידנטום האָט קיין שום באציאונג נוט צו אידישקייט; 30 פראָצענט זענען באַוואוסטזיניקע אסימילאַטאָרן; 10 פראָצענט זענען וואָקלדיקע עלעמענטן, נישט אַהין און נישט אַהער, און בלויז 10 פראָצענט זענען טרייע קינדער פון פאָלק, וועלכע ווילן און שטרעבן ממשיך צו זיין זייער נאציאָנאַלע עקזיסטענץ, ווי גאנצע און פולע אידן, און זיי זענען גרייט אויך צו פירן א קאמף מיט די השפּעות פון דער אַרומיקער פרעמדער סביבה".

ענלעכע, וכּוחים גייען אָן אין אנדערע לענדער. א טייל זענען, למשל, שטאַלץ מיט די דערגרייכונגען פון אידישן ישוב אין מעקסיקע, וואו 80 פראָצענט אידישע קינדער אין שולעלטער באַקומען א אידישע דערציאונג, אָבער פון זעלבן מעקסיקע קומען אָן גאנץ אנדערע טרויעריקע גרוסן, וואָס אונזער נאציאָנאַלער בעל חשבון יעקב לעשצינסקי, פאַרצייכנט מיט פינקטלעכער גרייזאַמקייט — וואָלט איך געוואָגט. און דער באויכט פון דאַרט קומט דוקא פון אברהם גאָלאָמב — דעם קנאי פאר אידישער דערציאונג און ניט־כייד וועלטריקער מוסר־זאָגער קעגן בישוג און במזיד אַסימילאַציע. גאָלאָמב דערציילט, אז אויב אין מעקסיקע איז אָפן א קראָם זונטיק, זייט זיכער אז דאָס איז א גוישע, וויל קיין איד וועט הלילה ניט מחלל זונטיק זיין... און. פראָפעסאָר סאָלאָמאָן מאהאָן דערציילט, אז „די לערער און די דערציער פאָלן אפט אריין אין פאַרצווייפלונג. די דורכשניטלעכע אידישע חיים איז פון אידיש־דערציערישן שטאַנדפונקט, באַנקראָט".

און אזוי וואַנדערט כסדר לעשצינסקי

קי איבער דעם יסורים־וועג פון אונז־ער אידישער ווירקלעכקייט, און עם בלײַבן אויף פאַר אונזער אויג שטיק־לעך נחמה און גלייכצייטיק שטיקער שוואַרצער פעסימיזם; שאַטן אין ליכט בייטן זיך אויף טריט און שריט און עס דוכט זיך ווי דער שר פון אונזער קיום פֿאַנגלט זיך, פאַר אונזערע אויגן, מיטן שר פון אונטערגאַנג — און אין קאַן שטייען מיר — דאָס פאַלק וואָס האָט פאַרלוירן 6 מיליאָן אין די בלוטיקע היטלער־שחיטות. וואָס שטייגן איבער אין זייער גרויזאַמקייט דאָס ערגסטע וואָס א מענטשלעכע פאַנטאַזיע האָט געקענט צוטראַכטן. און אונזערע ליפּן מורמלען א תפילה, ווי עס טוט עם יעקב לעשצינסקי. זאָל דער גוט פון אומקום אָפּגעשריגן ווערן, זאָל מדינת ישראל כּיט איר מעכטיקן נאַציאָנאַל־היילגדן כוח באַווירקן דעם גלות, און זאָל די זון פון מזרח אויס־ברענען אין פאַרניכטן די אַסימילאַציע־באַציילן, וואָס פֿרעסן אונזער קערפּער בכל תפוצות הגילה.

אין די 3 טיילן פון בוך (די נייע אביעקטיוויע באַדינגונגען אין די גלות־לענדער; די אסימילאַציע־פֿראַצעסן און די נאַציאָנאַל־רעליגיעזע דערשיינונגען) האָט יעקב לעשצינסקי אַנגעזאַמלט א שלל מיט מאַטעריאַל, וואָס שפּיגלט אָפּ דאָס אידישע לעבן אין די גלות־לענדער נאָכן היטלער־חורבן, אויף דער פאָן פון דער אידישער ווירקלעכקייט, ערב דעם וועלט־קריג.

כאַראַקטעריסטיש איז אן אויס־רוף פון לעשצינסקים אריינפיר צום בוך, וואָס „געהערט כאַראַליש דעם „אינסטיטוט פאַר אידישע ענינים" ביים אידישן וועלט־קאָנגרעס. מאַראַליש מיינט, אז נאָר א דאַנק דעם דאָזיקן אינסטיטוט, איז מיר געגעבן געוואָרן די מעגלעכקייט צונויפצוטראָגן דאָס גאַנצע מאַטעריאַל און אָנשרייבן דאָס ווערק".

לעשצינסקי נאַצייכנט זיין נייסטן בוך אַלס א „מין סך הכל פון אַלע מיינע וויסנשאַפטלעכע פאַרשונגען און געזעלשאַפטלעכע אַקטיוויטעטן פאַר העכער א האַלבן יאָרהונדערט. און אַלע סתירות אין מיין לעבנס־גאַנג, אין אַלע מיינע טעטיקייטן, קומען דאָ צום אויסדרוק, אילוסטרירנדיק, אַז די דערמאָנטע סתירות זענען ניט מיינע פּריוואַט־פּערזענלעכע, נאָר זיי זענען אַרגאַניש־פאַלקישע, נאַציאָנאַל־אידישע, היסטאָריש־תקופה'דיקע".

לעשצינסקי דערקלערט אין זיין פאַררעדע די היבה פון זייַנע אינער־לעכע סתירות, וואָס זענען פאַקטיש די סתירות פון אינזער טראַגיש־צע־שפּאַלטענער, תהומיק־צעריסענער אי־דישער ווירקלעכקייט, וועלן מען קוקט אויף די פּראַצעסן פון דער אידישער ווירקלעכקייט, דורך דעם שפּאַקטיוו פון שטרענגער וויסנשאַפט, דוכט זיך, אַז די אסימילאַציע איז דאָס לעצטע וואָרט אין אונזער טראַגישן געראַנגל פאַר קיום. אַלע „אָביעקטיוועע" פּראַצעסן פירן, דאָכט זיך, אין אַיין ריכ־טונג. די מיתה רוחני דער גייסטיקער טויט פון אידישקייט אן פון אַלע אידישע גייסטיקע ווערטן. „בין איך אָבער מיין גאַנץ לעבן ניט געווען קיין קאָבינעט־פאַרשער, וואָס שאָפט זיינע טעאָריעס בייַ ־ קאַלטע שטערן פונם הימל".

לעשצינסקי איז מיט זיין גאַנצן יש, „טיף אריינגעטאָן אין אידישן לויפּן־דיקן לעבן און זייַנע וויַיטערדיקע

און וויטזעווידיקע פראגן און פראבלעמען, סאציאל־עקאנאמישע און קולטורעל־גייסטיקע" און ער גלויבט טיף אין דעם געזונטן לעבנס־אינסטינקט פון אידישן פאלק. און דער נס פון מדינת ישראל איז דער הויפט־כוח, וואס הויבט העכער אין אים די כוואליע פון נאציאנאלן אפטימיזם, וואס פארשלינגט די קאלטע אויסרעכענונגען פון שטרענגן „אביעקטיוון" וויסנשאפטלער. „מדינת ישראל דיקטירט אפטימיזם", דערקלערט ער מיט רעכט „יאוש יוצר — פאר אונזערע אויגן איז דער דאזיקער נס פארגעקומען".

דער כוח פון שעפערישער פאנטאזיפלונג איז געווען דער העלפער האפענונגס־שטערן פון די ברענערס און א. ד. גארדאנס; ער באלויכט אויך דעם וועג פון יעקב לעשצינסקי, און ער מאכט אונז מענטשלעך־ליב זיינע סתירות און ספיקות־סתירות און ספקות וואס זענען דאס טעגלעכע ברויט ביי אונזערע בעסטע. לעשצינסקי איז שטענדיק געווען א גליקלעכע קאמבינאציע פון וויסנשאפט און פאנטזיע, פון „זייז" און „זאלן". פון לאגיק און שעפערישע פאנטאזיע. ער איז עס נעווען אין אלע זיינע אידעאישע גלגולים, ער איז עס אויך היינט וועלן אין לאגער פון די ציון־בויער, דארט וואו ער האט אנגעהויבן מיט 60 יאר צוריק.

וועלן אפשר „ריינע" וויסנשאפטלער זיך בונטעווען פאר אזא מין „שעטנז" אבער איז דען נישט אמתע וויסנשאפט אויך א סינטעז פון אמת און פאנטאזיע. פון א שפרונג צום באהרית הימים, אפטמאל מיט דער הילף פון מאטעמאטיש פארמולען? די גרענעצן צווישן וויסנשאפט און פאנטאזיע, צווישן וויסן און מיסטיק, צווישן ראציאנעלן און אירראציאנעלן וועלן אלץ מער אפגעווישט און לויז. און דאס וואס עס קען זיך דערלויבן א וויסנשאפטלער ביי די אין ערד און באדן פארווארצלטע אומות העולם, מעג עס זיך אוודאי דערלויבן א וויסנשאפטלער פון נסים־פאלק, וואס זעט ככדר דעם טויט פאר די אויגן, און האט עס שוין פארבאלזאמירט הונדערטער מאל אין שטיין־פארמאכטע קאסטנס, און עס באנייט זיך וויי דער לעגענדארער פעניקס און שפרינגט ארויס פון אש און פלאם, מיט צעברויזטער יוגנט־קראפט. זאל מען ניט זוכן קיין צו שטרענגע לאגיק אין וויכנשאפט ביי א פאלק, וואס זיין עצם עקזיסטענץ א ז איין ג[illegible]יסער נס.

לעשצינסקי פרואווט מאכן א סך הכל פון אונזער פאלקס־פארמעגן נאך די היילער שחיטות. ער שאצט, אז ביים סיינסיקן טאג זענען דא אויף דער וועלט 11.555.000 אידן, אין פארגלייך מיט 1939, ווען מיר האבן געהאט 16.440.000 אידן. פעלן איצי 4.890.000. די היטלער־שחיטות האבן פארקלענערט אונזער פאלק מיט 5.950.000 אידן. די דיבוראציע ציוישן די דאזיקע ביידע ציפערן דערקלערט זיך דערמיט, וואס אין די 13 יאר זינט 1939 ביז 1953 האבן מיר געהאט א נאטירלעכן צוקום פון בערך 1 מיליאן מיט 70 טויזנט נפשות. אזוי ארום האבן מיר טיילווייז פארהיילט די ברענענדע וואונד, וואס היטלער ימח שמו האט פארורזאכט אונזער געפיניקט פאלק.

דעם גרעסטן פיזישן פארלוסט אין

לעצטן קריג האָט געליטן דאָס פּויליש־ע אידנטום, וואָס האָט פֿאַרלוירן קרוב צו 88 פּראָצענט פון זיין צאָל אין 1939. די ליטווישע אידן האָבן פֿאַר־לוירן קרוב צו 87 פּראָצענט; די לע־טישע אידן העכער 84 פּראָצענט. נאָך די דריי מזרח־אייראָפּייאישע לענדער, וואָס האָבן געליטן אמשטאַרקסטן פון די היטלער־שהיטות, גייט גריכנלאַנד מיט 80 פּראָצענט פּויזישע אבדות (אמשטאַרקסטן האָט דאָס געליטן סא־לאָניקי — די היסטאָרישע באָזע פון ספֿרדישן אידנטום), טשעכאָסלאָוואָקיע מיט העכער 76 פּראָצענט אויסגע־רעטענע אידן.

אין פּוילן זענען היינט געבליבן, לויט לעשצינסקיס ציפֿערן, נאָר 40.000 אידן פון די 3.250.000 אידן, וואָס האָבן דאָרט געוואוינט אין 1939. דאָס מיינט נאָר 1.23 פּראָ־צענט פון אמאָליקן בליענדן אידישן ישוב אין טשעכאָסלאָוואָקיע זענען גע־בליבן 5.71 פּראָצענט; אין ליטע — 6.32 פּראָצענט, אין א רעלאַטיוו־בעסערער לאָגע זענען די אידישע ישובים אין רומעניע מיט 23.53 פּראָ־צענט און אונגאָרן מיט 25 פּראָצענט. אין פֿאַרגלייך מיט 1939. פון די לענדער אין מערב־אייראָפּע איז די לאָגע אמבעסטן אין איטאַליע, וואו עס לעבן איצט 56.14 פּראָצענט, און פראנקרייך יואי עס לעבן איצט 83.33 פּראָצענט (250.000 אידן), פון די 300.000 אידן וואָס האָבן דאָרט געוואוינט בייס אויסברוך פון קריג.

די היטלער־שחיטות האָבן דאָרי־קאַל געענדערט די געאָגראָפּישע פֿאַר־טיילונג פון די אידן אין דער וועלט. אין אייראָפּע — דאָס מיינט: דער עיקר אין מזרח־אייראָפּע האָבן זיך גע־פונען אין 1900, 81 פּראָצענט פון אלע אידן אין דער וועלט. אבער אין 1953 — שוין ניט מער ווי קאַרגע 24 פּראָצענט. אין די אמעריקעס האָבן אין 1900 געלעבט 11 פּראָצענט. פון וועלט אידנטום. היינט געפינען זיך דאָ קאַרגע 53 פּראָצענט. ארץ ישראל האָט דאָן געהאַט ווינציקער פון א האַלב פּראָצענט אידן. אין 1953 איז שוין דאָרט געווען קאָנצענטרירט קרוב 13 פּראָצענט. אין אלע לענדער אין אזיע (חוץ ארץ ישראל) און אפריקע האָבן זיך אין 1900 געפונען 7.7 פּראָ־צענט פון די אידן אין דער וועלט און אין 1953 — 10.4 פּראָצענט, און צו־זאַמען מיט מדינת ישראל — 23.2 פּראָצענט פון וועלט־אידנטום. די דאָזיקע ציפֿערן באַווייזן די געוואל־טיקע ענדערונגען, וואָס זענען פאָרגע־קומען אין דער געאָגראָפּישער מאַפּע פון וועלט־אידנטום. דער שוועד־פונקט האָט זיך איבערגעטראָגן פון אייראָפּע קיין אמעריקע (בעיקר די פאַרייניק־טע שטאַטן) און קיין אזיע (בעיקר — מדינת ישראל).

אין די חשבונות וועגן די אידן־ישובים אין אייראָפּע און אזיע, גייען אויך ארײַן די צוויי מיליאָן אידן אין סאוועט־רוסלאַנד, וועגן וואָס מיר וויסן אזוי וויניק. לעשצינסקי שאַצט, אז פון די 2.100.000 אידן, וואָס האָבן געלעבט אין די פון היט־לער אקופּירטע טיילן פון אייראָפּיי־אישן רוסלאַנד זענען אומגעקומען אָנ־דערהאַלבן מיליאָן אידן, און אז איצט לעבן אין דאָזיקע שטחים נאָר 600.000 אידן. ער נעמט אָן, אז צו־זאַמען מיט די אידן פון די אזיאטישע

טיילן פון כאוועט־רוסלאנד לעבן דאָרט איצט קרוב צוויי מיליאן אידן. לעשצינסקי וואָלט באדארפט אפשר מער אויפקלערן, פארוואס ער רעדט מיט אזא באשטימטקייט, אז די דאָזיקע 2 מיליאן כאוועטישע אידן „זענען אינגאנצן פארמישפט אויף אונטערגאנג". אין אינזער מיט ליידן און פרייד רייכער נסים־נעשיכטע איז שווער אנצונעמען אזא נביאות מיט פולער זיכערקייט אפילו דאן, ווען דער באגריף „אונטערגאנג" זאל זיך נאר באציען אויף די גייסטיק־נאציאנאלע ווערטן און דער נשמה־פארבינדונג פון סאוועטישן אידנטום מיטן וועלט־אידנטום. מיר דארפן זיך ניט אויפן צו מאכן אזעלכע באשטימטע באהויפטונגען, ווען עס האנדלט זיך וועגן א לאנד, וואס האט אונז אזוי אפט איבערראשט מיט כלערליי סיורפרייזן.

לעשצינסקי ברענגט אין צווייטן און דריטן טייל פון זיין בוך א שלל מיט מאטעריאל, וועגן די אסימילאציע־פראצעסן אין די גלות־לענדער און זייער אנטיפאד — די פראצעסן פון נאציאנאלער און רעליגיעזער דערוואכונג. א דראכטישער ביישפיל פון ביידע זיך באקומפנדע פראצעסן איז דאס פאלקסטימלעכע קאנאדע, אויף דער קאנטע פון אסימילאציע זענען מיר דאָרט 10 פראצענט געמישטע חתונות און דאס פאלן פון די צאלן אידן, וואס האבן אנגענעבן אידיש אלס זייער רעד־שפראך (פון 95.2 פראצענט אין 1931 ביז 50.5 מיט 20 יאר שפעטער — אין 1951). אויף דער זייט פון נאציאנאלער קאנסאלידאציע זענען מיר א וואוקס פון חנוך און חנוך־אינטערעס אין כמעט אלע קרייזן פון ארגאניזירטן אידנטום, און א בארג־ארויף אויף אלע געביטן פון נאציאנאלער ארגאניזירטן לעבן.

דער דאָזיקער ויתרוצצו איז אויך באמערקבאר אין די פארייניקטע שטאטן. אויפן געביט פון געמישטע חתונות זענען מיר א באומרואיקנדן וואוקס פון קאנאדע — 10 פראצענט, ענגלאנד 12 פראצענט ביז שווייץ, וואו אין 1951 האבן נאנצע 40 פראצענט פון אלע אידישע מענער חתונה געהאט מיט קריסטינס, ווען מיט 10 יאר צוריק — אין 1941 איז דער אנטשפרעכנדיקער פראצענט נאר געווען 12.5, פיל זארג מוז אויך ארויסרופן די סטאטיסטיק פון נעמישטע חתונות אין א טייל לענדער פון לאטיין־אמעריקע.

לעשצינסקי צייגט אויף א ריי פאקטארן אויף דער פארקערטער זייט: פון נאציאנאלער קאנסאלידאציע. דער שטארקסטער פאקטאר איז דאָ, נאטירלעך, מדינת ישראל און דער איינפלוס פון אידישן לאנד אויף די אידן אין נאר דער וועלט און אויף דער אידישער יוגנט.

איך האב זיך דערמאנט ענדיקנדיק לייענען דאס באלערנדיקע בוך די וועדטער פון יעקל עפרויקין ע"ה, וועגן דער ראל פון אידיש. „אידיש מיז נישט אונטערגיין, הגם זי קען אונטערגיין. אויב איין זייט אויף דער וואגשאל ליגן גליבן און עקשנות, אויף דער צווייטער — צווייפל און ווילנלאזיקייט, און צווישן בויידע צאפלט זיך דאס הארץ פון אונזער מאמעלישון".

דאס זעלבע קען מען זאגן וועגן אלע אנדערע פאקטארן, וואס זענען דער

לעבנס־זאפט פון אונזער קיום אין א גוויעשער וועלט, ווען ווייל פארשלינגען אידישקייט נאך מער ווי די אידן. גלויבן און עקשנות איז אונזער שטארקסטער כוח אריבערצוועגן די וואגשאל אין קאמף פאר אונזער נאציאנאלן קיום. יאוש יוצר — שעפערישער פעסימיזם איז דער לאזונג פון לעשצינסקין — א לאזונג וואס דארף ווערן אונטערגעכאפט פון נאציאנאל־גלויביקע אידן בכל תפוצות ישראל.

לעשצינסקים נייסטער בוך איז א פיינע מתנה, יואם ער האט דערלאנגט דעם אידישן עולם זייענדיק „איין יאר פאר גבורות". מיר האפן אז דאס בוך איז ניט זיין „שוואנען־ליד". מיר דערווארטן פון אלט־יונגן לעשצינסקין נאך א סך וויכטיקע ארבעטן, דורכגעגליט מיט נאציאנאלן פאטאס און טיפער אמונה אין דער אייביקייט פון אונזער פאלק. מיר האפן, אז אונזער נאציאנאלער בעל השבון וועט פארגעסן דעם חשבון וועגן זיין עלטער און אונז מזכה זיין מיט נאך פיל וויכטיקע ארבעטן דוקא אין די יארן פון גבורות...

The Trust Company of Cuba

Oficina Principal: OBISPO 257, LA HABANA

19 Sucursales en toda la República

Una moderna organización bancaria al servicio de Ud.

1,462

Ya Probo el Ace de ahora

Pues pruébelo! Pida hoy mismo un paquete de ACE de los que tienen *ahora* en su bodega, y... VEALO! TOQUELO! HUELALO! Compárelo con lo que usted quiera y verá...

Vera que Ace le gusta mas que toditos los demas

בילדער פון מדינת ישראל

פון ש. בערלינסקי

קינדער אין א מעברה

די זון האָט זיך געהאלטן ביים זעצן. זי האָט שוין געהאָט צוריקגעצויגן די גליענדע שפיזן, וואָס זי האָט א גאנצן טאָג געשיקט אויפן ארום: אויף דעם בעל־חי, אויף דעם געוויקס. די געגנט האָט געגומען אָפּאָטעמען נאָך דער חמימה — א ווינטל האָט אָנגעהויבן ווייען. אויף דעם זאָמדיקן שטח פון דער מעברה, וואָס איז באַשטעלט מיט לייוונטענע געצעלטן, מיט בלעכענע הייזקעס, האָבן קינדער אָנגעהויבן ארויסקריכן. זיי זענען עפעס ווי חיה'לעך ארויס אין דער קילער שיין און זיך אָנגעהויבן זאמלען אויף א לויפיקן פלאץ, וואָס האָט געפירט צו דער מעברה.

איינס און איינס זענען זיי עקומען און זיך אוועקגעזעצט אויף דער ערד. אזוי האָבן זיך צינויפגעזאמלט א קינדער צען, אלע אינגלעך. דרייי מיידלעך האָבן זיך געהאלטן באזונדער.

טאָטע אינציקער, ווי פארשידן עס איז געווען דאָס אויסזען פון די צען קינדער: ברוינע, טונקעלע און העלע. טייל — מיט שוואַרץ־געדרייטע פאה'לעך, מיט צעגליטע אייגלעך, ווי צאָזענע פעך. אודערע — מיט בלאָנד פארשוירענע קעפּעלעך, מיט אייגלעך פון ברוינער ביר־פארב, פון העל־בלויקייט.

אזוי אויך זייער הלבשה: פון אלע עקן וועלט, פון מזרח און מערב.

די קינדער האָבן זיך אוועקגעזעצט אויף דער ערד. און ווי עס געשעט אין מלכות פון קינדער האָבן זיי אָנגעהויבן וועבן צווישן זיך א שפראָך, א שפראָך אויף צו פארשטעדיקן זיך; פון אזוי פיל לענדער, אזוי פיל שפראָכן, אזוי פיל נעוואוינהייטן, מיט וועלכע די עלטערן האָבן זיי אהערגעבראָכט אין לאָנד אריין.

— מעגלעך, אז די דאָזיקע שפראָך האָט נאָרנישט נעהאָט קיין גרונטלעכע יסודות, אז זי איז ניט געווען געפוצט און געשליפן. נאָר די גרופּע קינדער האָבן דאָך עפעס געוועבט צווישן זיך און דערנאָך זיך אָנגעהויבן ארויסהעלפן מיט אנדערע מיטלען. זיצנדיק אזוי האָט א איינגלעך פון א יאָר אכט אן ערך, אין גראָאַטענע קורצע הייזלעך, מיט א שאטינעם קאָפ האָר, זיך אויפגעשטעלט און אויסגעשטרעקט א הענטל. גלייך, ווי דורך א כישוף־שטעקל ארויסגערופן, האָט זיך נאָך איינער אויפגעשטעלט. דער האָט גטראָגן א לאנג מזרח־העמדל, און האָט

דערלאנגט זיין הענט׳ל אין יענעמס.

און ווי ברוך־טיילן, וואס ווערן צו־ריק צונויפגעהאפטן, אזוי האבן די קינ־דער איינס און איינס צונויפגע־שמאלצן מיט די הענט׳לעך א קייט.

א רינג׳ל און א רינג׳ל און א רונדיקע קייט פון קינדער.

און דאס ראד האט זיך אנגעהויבן באוועגן, די קינדער האבן אנגעהויבן טאנצן.

אין זייער דרייען זיך, לויט דעם שנעלן טעמפּא, האט זיך אנגעהויבן פארווישן דער אונטערשייד פון זייער פּנים, פון זייער אויסזען.

ס׳האט זיך באקומען א בילד, אז פון דעם ראד דרייט זיך ארויס א פּאלק, א באלק אויף זיין באדן.

:: :: ::

חיפה ביינאכט

שטייסט אין אוונט אויפן כרמל־בארג און זעסט ווי די שטאט אין דער נידער, וואס ליגט אים צופוסנס, ניכט זיך צונויף מיטן ים אין דער ים — מיטן הימל. עס ווערט איין נעווענ.

די הייזער, די גאסן פון שטאט חיפה, טוען זיך אוים פון זייער ווירקלעכן אויסזען און גיבן זיך אריין אין דעם נראען נעווענ. א טינקעלער פארהאנג שפרייט זיך אוים און פארדעקט אלץ.

אין אויף דעם טונקלן פאן פלאקערט אויף די שטאט, די שטאט חיפה צעברענט זיך. טויזנטער, צענער טויזנטער ליכטער צעצינדן זיך. דיין אויג ווערט שווער ארומצוקאפּן אלע פייערן. וואו די כאפסט א בליק מיניגן און פלעמען זיך ליכטער. זיי נע־מען אן אלערלי פארמען: לאנגע בייטשן, רונדע בראשן און אפילו די פארמען פון מענטשלעכע פּנים. עפעס ווי א מיסטער, א ווילדשמידט, זאל זיצן אן פון גאלד־פעדים אויסשמידן א שטיק צירונג פון דער שטאט.

און פארשידן זענען די פייערן אין זייער קאליר: העלע און גרינע און פא־מענע. א יום טוב! א שטאט איז ארוום מיט פלאקערס. עס דאכט זיך אין ערשטן מאמענט, אז דער פרינץ פון ישראל איז אויפגעשטאנען און מען מאכט לכבוד אים אילומינאציעס.

דארט ווייט, ווייט, ערגעץ אויף א שפיץ בארג, בי־ענט א הייזל, אן אייג־ציק הייזל, א ליכטיק הייזל. און דאס דאזיקע הייזל אויפן שפיץ־בארג העלט אויף מיינס א דלום. אזוי האב איך אמאל גע׳חלומ׳ט צו געפינען זיך הויך, הויך, אין א ליכטיקן פונקט. און דארט, אין דעם ליכטיקן פונקט זאל איך זיצן, פונקט ווי כביכול און שאפן, שאפן.

א חלום, א אינגלישער חלום.

צווישן דעם נאנצן שלל ליכט שניידט זיך דורך דער וועג צום כרמל. אים שיינען ארויס בלאלעכע ליכטער, וואס הויבן זיך אלץ העכער אוף העכער. ער זעט איצט אוים, דער וועג צום כרמל, ווי נישט פון דער וועלט, וואס פירט ערגעץ אויף מיסטישע וועגן.

און דיר איז גוט, דאס ליכט האט דיך אנגעשטעקט מיט פייערלעכקייט, מיט יום טוב. דיר נעמט אויסדאכטן, אז אין די אלע ליכטיקע פונקטן זיצן איצט מענטשן, אידישע מענטשן נאר זייער טאג ארבעט און ווען, רוען אין פרידן.

ארום האלבער נאכט לעשט זיך אוים די שטאט חיפה. נאנצע שטערק־עס ליכט פאלן אריין אין דעם טונקלן פעלד פון דער שטאט. עס בלייבן נאר איבער אייניצלנע ליכטער, ווי שומרים צו היטן די שטאט.

:: :: ::

אין דער געגנט וואו איך וואוין, איז געווארן צוגעטיילט עטלעכע מעטער ערד פאר יעדן איינוואוינער. די ערד ליגט פארן פענצטער פון דער וואוינונג.

פארטאג, וועז די זון וויקלט זיך ערשט ארויס פון אירע רויטע וויקעלעך, קען מען שוין זען וויא א קיין־יש זיצט איינגעקאטשעט ביי זיין שטיקל ערד.

ער האט זיך אויפגעכאפט דער מענטש, ווי צו א גאטעסדינסט, און האט זיך אנידערגעזעצט, אייגער ער גייט צום טאג־ארבעט, ביי זיינם א בייטל ערד. ער זיצט איינגעבראכן און ציפט די שלעכטע גראזן ארויס באשפריצט די גומע, לייגט אונטער די שוואכע, און ער איז אזוי צופרידן, אז ער זעט נישט די וועלט ארום זיך.

און וויפל פאנטאזיעס עם ווערן דא אויסגעשפילט. יעדער באזיצער פון דעם שטיקל באדן לאזט דא אויפבליען זיין דמיון. שפעם הלומית, וואס דרימלען אין אונז, ווערן דא פארזייט און נייען אויף. איינעם פארגליסט זיך א טויער פון רויזן, דער אריינגאנג אין זיין וואוינונג זאל זיין אויסגעשפרייט מיט רויזן. אין ער מאכט ביי דעם טירל פון זיין אריינגאנג, א רונדן בויגן — רויזן־בלאנזינגען, דאן פלאם־טערט ער אויס א סטעזשקע פון שטייג־ער, וואס ציט זיך ביז זיין הויז, פון ביידע זייטן — רויזן בלימלעך. און אט — א טויער פון רויזן.

א צווייטער מיט מער „תכלית'דיקע נייגונגען". האט ליב גרינצייג פון זיין איינעגעם גארטן: א רעטעכל, א ציבעלקע, א ביסל קאפער. און בלויז וועז ער קוקט זיי אן דערוועקט זיך שוין ביי אים דער אפעטיט און ער פילט א נעציקייט אין מויל.

און איינעם בענקט זיך גאר נאך א וועלדל, א נאדל־וועלדל. ער פלאנצט זיי אזוי געדיכט, די ביימלעך, אז מען זעט קוים דעם הימל דורך א שפאלט ער שטעלט אוועק א בענקל צונויפגע־קלאפט פון דרעגלעך און אט — „ער זיצט אין א וואלד".

און איינעם, יא, איינעם ווילט זיך גאר האבן אן ארץ ישראל'דיקן בוים, א בוים פון די „זיבן מינים" און ער פלאנצט א פאלמע. און שבת נאכ־מיטאג, וועז געסט קומען צו גיין, נעמט מען זיי ארויס אין גארטן און מען באו־וויזט זיי די גלייכע בייטלעך געווינסן, די שיין־געפוצטע. און מען איז שטאלץ, פונקט ווי מען וואלט זיי גע־וויזן די סאמאטענע קישעלעך מיט אנגעהאנגענע מדאלן פאר גרויס העלדישקייט.

און צום אוועקגיין, אויף אן אנדענק, אויף צו פארקניפן די פריינטשאפט, גיט מען זיי כיט א פאר בלומען, אייי־גענע בלומען פונם גארטן.

:: :: ::

פארטאג אין צפת

איך בין געשטאנען צופוסנס פון דער שטאט צפת, וועז זי האט אנגע־הויבן אראפוואדכן פון זיך איר נאכט־איינהיל. זי איז פון דער טונקלקייט ארויסגעקראכן פון די בערג־הויכ־ענישן, די שטאט, ווי פון א נעפל. אירע געדרייטע וועגן, אירע שלענגלדיקע סטעזשקעס, די נעפלאטערטע טרעפ, די קרומלעך געבויגענע נישעס, די הייזלעך איינס איבערן אנדערן, איינס אינטערן אנדערן, דאס אלץ האט אויס־נעזען אין די בערג ווי פארשטיינעפט פון דורות לאנג שוין. עפעס ווי רעשטן

פון חורבות האבן זיי דערמאנט, ווי א לאנג אפגעמעקט לעבן.

אזוי האט די נאכט אפירגעלאזט די שטאט צפת.

נאר נישט מיטן אויג צו דערזען האט דער טאג אנגעהויבן וואקסן אין צפת, מ'האט אנגעהויבן ווערן העלער און העלער. עפעס ווי א ליכטיקייט וואלט פארזייט געוואלדן און גייט איצט אויף. די זון האט אנגעהויבן אפירקריכן פון אונטער א בארג, פונקט ווי אויף יענער זייט, אויף יענער זייט בארג וואלט איר ארט געווען, ווי כון דארט וואלט זי דער בורא עולם אויף דער וועלט געשיקט.

אחא! ווי אלץ האט זיך אויפגעקלערט. ווי אלין האט אויפגעלויכטן, אויפגעלויכטן א שטאט אין דער הויכע־ניש. יערער וועג, שטעג איז אנגענאסן געוואלדן מיט זון מיט שימער, מיט ליכטיקייט. די פענצטערלעך פון די הייזער, די זאמדיקע סטעזשקעס האבן צוריקגעשיינט, צונויפגעהאפטן זיך מיטן ליכט פון הימל. די וועגן זענען איצט שפיגל־וועגן געוואלדן. די שטאט צפת האט איצט אין בלענד אויסגעזעהן ווי זי זאל זיך געפינען אין לופטן, א שטאט אין לופטן. די בערג האבן זיך צעלייגט ווי פליגלען. און אויסגעדאכט האט אין דעם זוניקן פרימארגן, אז די שטאט וועט א פלי טאן, אז צפת וועט זיך דערהויבן צו דער זון דארט, פונוואנען זי איז פון הינטער די בערג געקומען.

און איך, איך בין מיט אזא ליבשאפט גלאפן א־בער צפת. איך האב כסדר געניידערט אין אירע טאלן, געהויבן זיך אויף אירע בערג, וואס דאס איז ווי א סימבאל פאר דער שטאט פון מקובלים. אז ס'איז פארן אן אייביקע עליה וויידה.

K-LISTO KILOWATT

"SU SIRVIENTE ELECTRICO"

Felicita a la Colonia Hebrea de Cuba con motivo del Año Nuevo Hebreo .

Leslie Pantin & Sons

SEGUROS

AGENTES GENERALES PARA CUBA:

La Garantía, Compañía de Seguros, S. A.
Norwich Union Fire Insurance Society, Limited
Guardian Assurance Company, Limited
Legal & General Assurance Society, Limited
The Northern Assurance Company, Limited
The Yorkshire Insurance Company, Limited
Eagle Fire Company fo New York

Apartado 493
Teléfono U-1047

Escobar 451
Habana

FERROMAR, S. A.

Para Comercio de Productos Siderúrgicos
Materiales de Construcción y Maquinaria
Habana

SALUDA A SUS CLIENTES Y A TODA LA COLONIA HEBREA, DESANDOLES UN FELIZ Y PROSPERO AÑO NUEVO

1956 — 1957 ת שי"ז — 5717

INSTITUTO EDISON

Enseñanza Primaria:

Kindergarten.

Primaria Elemental.

Primaria Superior:

Preparatoria para ingresos.

7º y 8º Grados.

Secretariado en tres cursos

Enseñanza Secundaria

Escuela del Hogar: Incorporada a la Escuela Oficial.

Escuela de Bachillerato: Incorporada al Instituto Oficial.

Escuela de Comercio: Afiliada al Fairleigh Dickinson University de Rutherford, Estados Unidos de América.

Conservatorio de música con validez académica

PATROCINIO, POEY Y CARMEN

VIBORA, HABANA

Telfs. I-5604 — I-5704 — I-5804 — I-5805

„אינסטיטוטא עדיסאן"

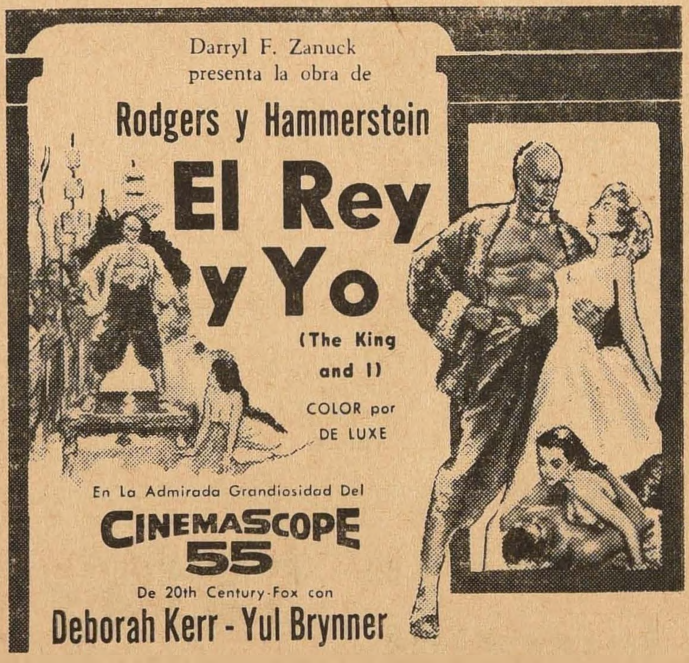
איז אייגער פון די ערנסטע פעדאַגאָגישע לערן-אַנשטאַלטן, וואָס געפינט זיך אין אַן אייגענער גע-בויעד, מיט מאָדערנע אייריכטונגען. וואָס האָבן צו זיך ניט גלייכן!

די דירעקציע פון „אינסטיטוטא עדיסאן" נויצט אויס די גע-לעגנהייט פון דעם נייעם יאָר 5717 און ווינטשט אירע אידישע שי-לער און עקס שילער און עלטערן א גליקלעכן און צופרידן יאָר!

FOX FILM DE CUBA

Almendares 155

Felicita a la Colonia Hebrea de Cuba con motivo del Año Nuevo 5717 y recomienda la gran producción

!MUY PRONTO!

PAYRET y TRIANON

CORTESIA DE

AMERICAN SAFETY RAZOR CORPORATION
New York 17, N.Y.

Máquinas y hojas de afeitar

Gem - Pal - Satr

Brochas de Afeitar EVER-READY

Representante para Cuba:

Distribuidora EMILIO HAUSMANN, S. A.

ZULUETA 462 HABANA

COLUMBIA PICTURES DE CUBA, S. A.

Desea a la Colonia Hebrea un feliz
Año Nuevo 5717

y le recomienda no deje de ver

Melodia Inmortal

(The Eddy Duchin Story)

Cinemascope y Technicolor
con
TYRONE POWER
KIM NOVAK

Safari

Cinemascope y Technicolor

con

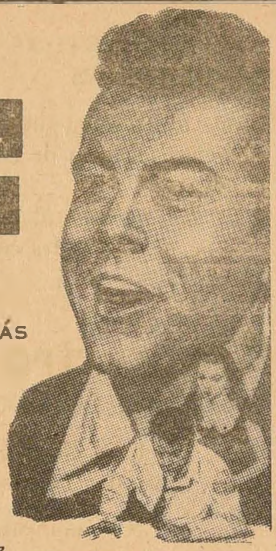
VICTOR MATURE
JANET LEIGH

PRONTO

• América

• RODI

EL MÁS
EMOCIONANTE
DRAMA CON MÚSICA JAMÁS
PRESENTADO ES EL
DE

MARIO LANZA

"SERENATA"

UN FILM DE WARNER BROS. EN WARNERCOLOR

JOAN FONTAINE SARITA MONTIEL
VINCENT PRICE PRODUCIDA POR HENRY BLANKE DIRIGIDA POR ANTHONY MANN

CIA. MERCANTIL "LA SUCURSAL", S. A.

CHERCHES, KANNER Y POSESOWSKY

Distribuidores de Joyería, Fantasías y Quincalla en general

SOL No. 414 TELFS. A-3432 y M-9061

Habana

צום נייעם יאר באגריסן מיר אלע אונזערע קליענטן, פרייַנט און
דער גאנצער קאלאָניע אין קובא, און ווינטשן אלעמען
א כתיבה וחתימה טובה!

UNITED ARTISTS CORP. OF CUBA, S. A.
ALMENDARES 175. **FILMCENTRO.**

Saluda afectuosamente a la Colonia Hebrea de Cuba
en ocasión de celebrar el Año Nuevo
y
les recomienda algunas de nuestras próximas
grandes superproducciones

Alejandro el Magno

(Alexander The Great)

Richard Burton — Frederick March
Danielle Darrieux — Claire Bloom

CinemaScope — Technicolor

COMANCHE

COMANCHE
Dana Andrews — Linda Cristal
CinemaScope — Technicolor

El Precio del Triunfo

(Patterns)

Van Heflin

TRAPECIO

(Trapeze)

Burt Lancaster — Tony Curtis — Gina Lollobrigida
CinemaScope — Technicolor

LA METRO GOLDWYN MAYER DE CUBA

SE COMPLACE EN DESEAR A LA COLONIA HEBREA UN FELIZ Y PROSPERO AÑO NUEVO Y CON ORGULLO ANUNCIA SUS PROXIMOS GRANDES ESTRENOS:

Septiembre 24 — en **AMERICA Y RODI**

Destinos Cruzados

(Bhowani Junction)

Cinemascope-Color

con

AVA GARDNER — STEWART GRANGER

●

Y MUY PRONTO LA SENSACION SUPERPRODUCCION DE SAMUEL GOLDWYN:

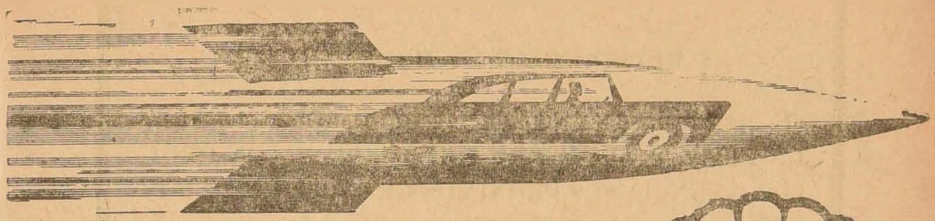
Ellos y Ellas

(Guys and Dolls)

Cinemascope-Color

con

MARLON BRANDO — FRANK SINATRA
JEAN SIMMONS — VIVIAN BLAINE

la gasolina
más poderosa
que usted
puede comprar

SHELL
con
ICA

Aprovéchese Usted Siempre de todo lo que le Da
el Cohete Shell con ICA

QUEEN ANNE
WHISKY ESCOCES DE GRAN CALIDAD
Casa Fundada en 1793

Distribuidores exclusivos:
Unitra Trading Co. S. A.
San Rafael 313 Telf. W-5011 La Habana

אויף אונזער רעליגיעזן יריד...

פון סעבאסטיאן קאנא

ווי האָט דער פּאָעט פרוג אַמאָל גע־
זאָגט:

... ביי מיר אין קרעמל קאָכט
און זידט,
א האָנדל, א יריד...
א לולב און א טשאָלנט־טאָפּ
און א פּאָן אויף שמחת תורה
— אַלץ די בעסטע סחורה...

אָט די וועלט פון ש. פרוג האָבן זיך מיר דערמאָנט, וועו איך האָב גע־
זען ווי עס בליט זיך פּאָנאַנדער דער רעליגיעזער יריד.

כּעז קען ניט סתּם אווי זאָגן, צי דער יריד איז א גרויסער אָדער גאָר א קליינער, צי ער אָפּעלירט צו אונזער באָר א רעזולטאַט מיר זאָלן ניט קומען ניט און צי ער שטעלט בכלל צופרידן דעם הייליקן געבאָט פון דער צייט.

וויל ווילן מיר פּעסטשטעלן צי אונזער רעליגיעזער יריד איז א גע־
וואָנעער אָדער ניט כּזה מיר אים פאָרגלייכן מיט אַנדערע רעליגיעזע ירידן אויף גאַטס וועלט. צו וואָס באָרא רעזולטאַט מיר זאָלן קומען נאָר אַזא כּין פאָרגלייך, קענען מיר אבער מיט זיכערקייט זאָגן, אַז אונ־
זער רעליגיעזער יריד איז אָריגינעלער און פּיקאַנטער ווי אַלע אַנדערע זיינס־
גלייכן.

נאָר מיר, קובאַנער אידן, זענען פּיי־
איק צו שאָפן אַזוינע וואונדערבאָר שיינע סיטואַציעס. אַלץ וואָס ביי אונז געשעט זענען דאָס אונזערע אייגענע אויפטוען. מיר דאַרפן אין ערגעץ ניט לערנען. מיר זענען איינציק און אָריגינעל און אַלץ איז אונזער אייגענ־
ער פּאַטענט.

קודם כל איז כדאי אָנצוואוייזן אַז מיר האָבן ניט בכלל קיין צופיל שולן צום דאוונען. אזוי ווי אייניקע מיינען. זיי האָבן במחילה א גרויסן טעות, וויל וואָס מער שולן אַלץ מער קאָסטי־
מער.

א גרעסערע צאָל שולן האָט אויך א גרעסערע צאָל באַרקויפער פון טיקעטס, וואָס דאָס איז בלי ספק א גאָר וויכטי־
קער ענין. עס מאַכט ניט אויס וועו איינער קויפט טיקעטס אין מערערע שולן. ער האָט נענוג געזונדיקט א גאנצן יאָר, מעג ער זיך לאָזן קאָסטן אייף די ימים־נוראים. עס קאָסט א פּאָר דאָלער. אָבער ס'איז וועדט. מען מאַכט זיך לייכטער פון דער שוועדער לאָסט פון עבירות, וואָס מען האָט זיך

אויף א באקוועמען אופן איינגעשאפט.

די שולן גיבן ניט נאר רוחניות, גייסטיקע שפייז, נאר זיי געבן אויך פישוט קמח פאר תורה. וועט עס גייט דאוונען, דער באקומט א מאלצייט ווי אויפן שענסטן באנקעט. עס פעלט ניט קיין צפיחית בדבש, אזא מין האניק לעקאך. מען דארף זיך נאר ווייזן אין שול, איז מען שוין פאר־זאדגט מיט א מיטאק.

ווי זאגט די גמרא, עולם במנהגו נוהג, די וועלט פירט זיך אויף איר שטייגער. דאס מיינט צו זאגן אז אונזער רעליגיעזער ירידה איז אין א סך פרטים ענלעך צו אלע אנדערע ירידן. אויף אלע ירידן זענען פאראן די אלטע איינגעפינדעוועטע קרעמערס. ביי וועמען קרעמעריי איז זייער מלאכה. עס קומען אבער אויך, און דווקא לרוב, אזוינע וואס נוצן בלויז אוים די געלעגנהייט. זיי פירן זייער ביסל סחורה מיט רעש און געפילדער, און ווי עס ווערט אוים יריד, איז אוים קרעמיעטוטקע.

דאס אייגענע קומט אויך פאר אויף אונזער רעליגיעזן יריד, נאר ניט צו פארזינדיקן, אין די גאטספארכטיקע טעג איז פאראן גענוג געלעגנהייטן פאר אלעמען. מען האט א גאנצן יאר אויף צען טעג אויף פטור צו ווערן פון די זינד.

וועגן די אימפראוויזירטע שולן, אט די וואס נוצן אוים די געלעגנהייט — וועגן זיי איז ניטא קיין סך וואס צו רעדן. זיי פארקויפן זייערע טיקעטס, מער נאך ווי מען קען און דארף, זיי בלאזן אפ דעם שופר און פארענדיקן מיטן לישנה הבאה... ניט בירושלים, נאר ווידער אויפן רעליגיעזן יריד.

וועגן די אינסטיטוציעס, וואס פארזארגן א גאנץ יאר מיט רעליגיעזער אידישקייט, איז טאקע דא גאר א סך צו דערציילן. מען זאגט, אז דארט איז ניט אלץ גאר שטארק מהודר'דיק. איך גלויב עס ניט. ביי מיר איז דאס לשון הרע, וואס מען דארף זיך פון דעם היטן; איצטער אין די הייליקע טעג דארף מען זיך אוודאי היטן פון לשון הרע.

מיר וועלן דערפאר בלויז אויסרעכענען די פריוויליעגיעס, וואס מען גיט די מיטגלידער.

טאמער שטארבט חלילה ביי אייך א פאטער אדער א מוטער, איז פאראן אימיצער וואס זאגט פאר אייך קדיש. ער נעמט זיך אויך אונטער צו גיין אלע פאר וואכן אויפן בית עלמין און דארט אויפן קבר זיך אויסווייזענען פאר אייך, וועמען דארף איז ער אויך גרייט צו ריידן קברים אין בעלד־מעסטן פאר אייך.

איצט אין די הייליקע טעג, וועמען אימיצער פון די מיטגלידער איז א חלוש און ליידט, ניט פאר אייך גע־דאכט, אויף רעזומאטיזם, וועט שוין זיין א פארטרעטער זיינער, וועלכער וועט פאלן כורעים פאר אים.

וועגן פאסטן וועט זיך שוין אויך קיינער ניט דארפן באדערן. א ספע־ציעלער אנגעשטעלטער פאסטער וועט שוין טאן די ארבעט, כאטש דאס איז קיין ארבעט ניט.

בכלל וועט מען זארגן, אדער מען זארגט שוין, פאר די מיטגלידער פון די רעליגיעזע אינסטיטוציעס. עס וועלן זיין ספעציעל ציגענדייטע פלעצער צו פארקן פאר די וואס קומען שבת אדער יום טוב צופארן אין זייערע אויטא־מאבילן.

טאָמער ווילט זיך אימיצן פון די מיטגלידער אויסזידלען עפעס א ליי־טישן מענטשן און די צונג דרייט זיך ניט, וועט שוין א ספעציעלער זידלער פון דער אינסטיטוציע אָפּטאָן די ארבעט. דאָס, פארשטייט זיך, איז ערשט א פראיעקט. דאָס אייגענע וועט אימיצער וויל אנרייבן א מאָדע דעם „האוואנער לעבן" פאר א באריכט, וואָס אים געפעלט ניט. עס וועט דאָרפן זיין א ספעציעלער מאָדע־רייבער אין די אינסטיטוציעס. עס וועט הערשן דער לאָזונג: אלץ פאַרן מיטגליד!

היי־יאָר האָבן נעבאָך פיל אידישע קרעמערס געדארפט האלטן אָפן זייערע געשעפטן אין די טעג פון ראש השנה. עס איז היי יאָר פונקט אויסגעפאלן אין דער ערשטער וואָך פונם חודש. עס וואָלט פשוט געווען א גרויסע צו האלטן פארמאכט אין די ביידע טעג. מען האָט זיך שוין צוגעוואוינט צו א סך עבירות, נאָר צו דער עבירה פון פארמאכן ראש השנה די געשעפטן איז מען נאָך ניט דערגאנגען.

זיי האָבן אָבער געקויפט טיקעטס אין די שולן, ווייל וואָס פאר גאָט איז פאר גאָט און וואָס פאר לייטן איז פאר לייטן. מיטן קויפן טיקעטס זענען זיי שוין געווארן קאָסטימער אין די שולן, הגם ניט קיין דירעקטע, נאָר אומדירעקטע געווים.

אין אלגעמיין זענען פארקויפט געווארן נאָר א סך טיקעטס. דאָס באווייזט, אז די שולן האָבן געהאָט גוטע פארקויפערס און אז זייערע אפילן האָבן געווירקט.

שוין צו די ערשטע סליחות האָט זיך אנגעהויבן דאָס צייטווייליקע באקערן זיך צו דער רעליגיעזער אידישקייט. מען איז געגאנגען אָדער זיך מתוודה זיין, אָדער הערן ווי דער בעל־תפילה בעט אויס פאר זיי א גוט יאָר.

אָט דערציילט מיר איינער וואָס ער האָט דורכגעמאכט צו די ערשטע סליחות. איך וועל עס אייך איבער־געבן אין זיין לשון:

„היי־יאָר האָט זיך מיר דווקא גע־וואלט גיין צו די ערשטע סליחות. געהאָט, ברוך השם, ניט קיין שלעכטן יאָר, כאָטש דער עולם קלאָגט זיך. אויב שוין יא גיין, דארף מען גיין אין א לייטישע שול, דאָרט וואו ס'איז פאַראן א רב. דאָרט וואו אלץ איז כשר וישר. בין איך אַוועק אין מיטן דערנאכט צו דער רבנישער שול.

„איר פארשטייט דאָך אז איך בין ניט געווען דער איינציקער. געווען נאָך אזוינע לייטישע מענטשן ווי איך. מען האָט זיך געגוג אָנגעזונדיקט פאַרן יאָר.

„פארשטייט איר מיך, וועז מיר האָבן זיך שוין געהאָט גוט צעווארעמט אין וועז מיר האָבן געהאלטן ביי „שמע קולנו", האָבן מיר ענגומען א ביסל א צו הויכן טאָן.

„אפשר האָבן מיר געגלויבט אז וועז מיר וועלן ארויסזאָגן העכער דעם „שמע קולנו" וועט עס גיכער אָנקומען צום כביכל. אָדער אפשר האָבן מיר געוואלט סתם אריבערשרייען אונזערע שכנים פון דער גרויסער שול. איך קען עס אייך ניט זאָגן. זיכער איז אָבער אז דעם „שמע קולנו" האָבן גיך דערהערט די שכנים, וואָס וואינען איבער דער רבנישער שול.

„האָבן זיי אָנגעהויבן צו פראָטעס־טירן און פרעגן וואָס קומט דא פאָר. דערקלער איך זיי אז „סאָן לאָם פרימעראָם סליכאָם". שרייט איינער צו מיר: „קע מי פרימעראָם, ני סענוס־דאָס, קאיעסע לא וואקא אי יא"!

(וואָס מיר ערשטע, וואָס צווייטע, האָלט די מויל און שוין!)

„וועז דאָס קומט ניט פאַר אין אַ מקום קודש, בפרט נאָך אין דער רבנישער שול. וואָלט איך אים געוויזן וואָס איך קען. איך לאָז זיך ניט שפייען אין דער קאַשע. איך האָב זיך אָבער איינגעהאַלטן און אים גע־ענטפערט גאַנץ אייִדל:

„אַז דו פאַרשטייסט ניט אַז מיר דאַרפן איצט אין מיטן דער נאַכט בעטן גאָט אַז ער זאָל אונז פאַרגעבן אינזערע זינד, האָב איך ניט צו דיר קיינע טענות. אגב האָסטו געמעגט וויסן, אַז „לאַ היסטאָריאַ סע עסקריבע דע נאַטשע", אַז די גרעסטע צאָל זינד ווערן אָפּגעטאָן אין דער נאַכט.

„וחשנית, פרעג איך דיר, וואו איז טאָלעראַנץ? וועגן טאָלעראַנץ פרעג איך דיר. וועז עס קומט אייער הייליקער פרייטיק, היטן מיר דאָס אָפּ מער ווי אונזער ראש השנה. אָלע אונזערע געשעפטן זענען דעם הייליקן פרייטיק פאַרמאַכט. וואָס אַנבאַלאַנגט אונזער ראש השנה קען איך דיר ניט גאַראַנטירן.

„וועז עס קומט דער נאַווידאָ, דער הייליקער ווייַנאַכטן, וועז אייער יוזל איז געבאָרן געוואָרן, קויפ איך פאַר דער גאַנצער משפּחה מיינער לעטשאַן און אָלע אַנדערע פאַטראָוועס. היינט וועז עס קומט דער אָונט פונם הייליקן סילוועסטער, ערב דעם נייעם יאָר, בלייבט קיינער פון אונז אידן ניט אין דער היים. וועד עס האָט נאָר גאָט אין הארצן גייט דעם אָונט ערגעץ־פאַרבערגען. איך וויים יעמאָלט ניט וואָס אַנצוטאָן און מיין פלוניתטע וויים שוין ניט וואָס אויסצוטאָן.

„זאָגט ער צו מיר, אַז אויב מען דאַרף שוין יאָ שרייען ביינאַכט קען מען דאָס מאַכן אַנטקעגן אין דער גרויסער שול. גיי דערקלער אַ גוי מיט וואָס די רבנישע שול איז מער אָנגעלייגט ביים רבנו של עולם וויי די גרויסע שול. און בכלל מיינט איר אַז איך האָב אים איבערצייגט, אַ נעכ־טיקער טאָג!

„מיר האָבן שוין ווי עס איז אָפּגע־פראָווען די ערשטע סליחות. עס פאַרשטייט זיך, אַז דער „על חטא שחטאנו" און די אַנדערע תפילות האָבן שוין קיין פּנים ניט געהאַט. געראָטן זענען טאָקע די ציוניסטלעך, וואָס זאָגן אַז מיר זענען אין גלות".

דאָס האָב איך אייך איבערגעגעבן די מעשה, פונקט אזוי ווי איך האָב זי געהערט.

איך וואָלט נאָך געוואָלט איבערגעבן דעם אינהאַלט פון די גייסטרייכע דרשות, וואָס זענען געהאַלטן געוואָרן אין די שולן. מען האָט געזען באַשיין־פערלעך ווי אַלע זיינע דורכגעדרונגען מיטן געפיל פון אחדות און פאַרשטענ־דעניש פון איינער צום צווייטן. וועז פון אירן שול האָט זיך דערהערט די „תקיעה", האָט די אַנדער שול גע־ענטפערט מיט אַ „שברים־תרועה".

איך וואָלט נאָך געקענט איבערגעבן גאָר אַ סך פּרטים פון אונזערע שולן, נאָר איך האָב מורא אַז איך זאָל ניט אריינפאַלן אין דעם נעץ פון לשון הרע. אויב איך קען זיך אַ גאַנץ יאָר ניט אויסהיטן פון אַ קאַפּעטשקע לשון הרע, וויל איך אין די הייליקע טעג ניט גע־שטרויכלט ווערן.

לאָמיר האָבן אַז דער רעליגיעזער יריד וועט פאַרפעסטיקן די זיילן פון אירישקייט בשלום און בשלוה און מיר וועלן דינען ווי אַ מוסטער פאר אַלע אַנדערע אידישע ישובים פון דער גאַרער וועלט.

קאנקורענץ איז א געשמאקער ביזן

איר געדענקט נאָך אפשר די מעשה מיט דער סאָדע־וואסער? ניין, איר געדענקט ניט? וועל איך אייך דערמאָנען, וועט איר געדענקען. צוריק־געשמועסט, זייט איר ניט מחויב צו טראָגן די מעשה אויפן קאָפּ.

אייגנטלעך איז עס אפילו קיין מעשה ניט, נאָר אזוי זיך א געשיכטע און א פּאַרגלייכעניש וואָס האָט מיר דערמאָנט אין עפּעס און האָט מיר אליין אויך געמאכט אונטערשמייכלען אונטער די וואָנצעס וואָס איך טראָג ניט.

ווער געדענקט עס ניט אין דער סאָדע־וואסער אינדוסטריע? איין איד איז געקומען אין געעפנט א סאָדע־וואסער קרעמל, א זאָך וואָס איז נאָך אין קובא ניט געווען. דא האָט מען בלויז געוואוסט אז מען וועט דאָרש־טיק, קויפט מען א פלעשל סאָדע וואסער און מען טרינקט.

האָלטן מיר ביי דעם, אז אין איד האָט געעפנט א סאָדע וואסער קרעמל, האָט דער צווייטער איד געזען אז עס כי טוב, עס איז גוט הייסט עס, האָט ער אויך אן עפּן געטאָן א סאָדע קרעמל. אזוי איין איד, א צווייטער א דריטער, א פערטער, א צענטער און א הונדערטסטער. מען האָט אָנגע־הויבן זוכן א טיר וואו צו עפענען א סאָדע וואסער קרעמל. עס איז גע־ווארן „לא אינדוסטריא דע לאָם פּאָלאָקאָם". די קובאָנער האָבן זיך אפילו אָנגעהויבן וויצלען: „היט דיר, סיודאָדאָנא, מען זאָל דיר ניט אריינ־שטעלן אן אגוואָ סעלסער". ביז מען האָט ערגעץ אן עין הרע געטאָן פון צווויי זייטן. ערשטנס האָט די רעגי־רונג געהאָלטן אז די „פּאָלאָקאָם" ווערן רייך, האָט מען אָנגעהויבן ארויפלייגן גרויסע שטייערן, וואָס האָבן שוין באָטראָפן מער ווי דאָם גאָנצע לייזונג און צווייטנס, האָט זיך דער קובאָנער אזוי אָפּגעקילט פון דעם „אָגוואָ סעלם", אז עס איז אים נמאס געווארן עס צוטרינקען. דעם סוף זאָל איך אייך דערציילן? נישטא מער קיין סאָדע־וואסער געשעפטלעך.

אָנטקעגן וואָס דערציילט איך אייך דאָס? אָנטקעגן דעם וואָס מען זאָגט אָדער גאָר אָדער גארנישט. איבער־דרייסיק יאָר האָבן מיר אָפּגעלעבט אן איין שטיקל שיהל צום דאָוונען. מיט

אייגמאל האָט עס געגוטען אַנרייסן. דער פּאַטראָנאַט האָט אויסגעבויט א שוהל, איז עס טאַקע גלייך אריין אין דער מאָדע און מען האָט שוין אין אַלט האַוואַנא אויך אָנגעהויבן בויען א שוהל. די ספּרדישע אידן, פון זייער זייט, קענען אויך ניט אָפּשטיין אין בויען א שוהל אין דער אַמעריקאַנער טעכניק! הויבט אויך אָן בויען א שוהל. דער רב פון זיין זייט האָט ווייזט אויס מורא געהאַט דער פּאַטראָנאַט זאָל חלילה ניט צוזאַמענשטעלן א מנין, האָט ער פונקט אָנטקעגנאיבער אייניגעאָרדנט א שוהל און עס איז לעבעדיק...

לצים זאָגן, אז דער פּאַטראָנאַט וועט ניט דערלאָזן דער רב זאָל אים אַרויסרייסן דעם ביסן פון מויל, דאָס הייסט, ער זאָל אים צוכאַפּן די עטלעכע אידן פון וועלכע ער האָט צוזאַמענגעשטעלט דעם מינין. איז פּלאַנט דער פּאַטראָנאַט צו מאַכן א גרויסן מאַניפעסט, מען וועט נעבעכן א פּאָר גע־שוואירענע אידן, מען וועט זיי אַראָפּ־לאָזן דעם פּרייז פון די „שטעט" אבי זיי זאָלן זיך פאַרפּליכטן צום קומען אַלע טאָג אין קליינעם שולעכל צום מינין.

און ווידער דערציילן לצים, אז אייני־ער פון דעם מינין אידן, וואָס „סאַקרי־פיקעט" זיך, האָט געלאָזט וויסן, אז ער וועט בדיל הדלית, ער קען זיך מער ניט אָנשטרענגען און קומען אַלע טאָג צום אויפהאַלטן דאָס מינין, אין א סך פאַלן דאַרף ער זייער פיל ציית פאַרלירן ביז עס שטעלט זיך צוזאַמען דער מנין און דא דאַרף ער גיין אַטענדירן די ביזנעס, דאַרף גיין באַ־זאָרגן צו באַצאָלן א לעטרע וואָס איז בעליק געוואָרן. האָט מען אים גע־טרייסט אז מען וועט זען, אז די נגידים זאָלן אים פּריוואט אויסבאָרגן, אבי ער זאָל ניט אויספּעלן צום מנין און אונטערבענגען דאָס שולעכל. דעם רב צו להכעיס, מוזן מיר אויפ־האַלטן אונזער שולעכל.

דער רב פון זיין זייט שטייט אויך ניט אַפּ. ער פלאַנט צו נעמען א טייל פון די האַוואַנער טעגלעכע דאַוונערס און זיי אריבערציען קיין וועדאַרא, זיך אזוי ארום צו פאַרזיכערן מיט א שטענ־דיקן מינין. מען שמועסט אפילו אז א פּאָר ליידיקגייערישע אידן וועלן אויפגעריכט ווערן... זיי וועלן זיך אָנ־דינגען פאַר שטענדיקע דאַוונערס און עס וועט זיין אידישקייט אין קובא, אויף טיש און אויף בענק.

און ווידער זאָגן לצים: עס זענען דאָ אזעלכע אידן, אומפּאַרטייאישע, זיי האַלטן ניט מיטן פּאַטראָנאַט און ניט מיטן רב. דאָס הייסט, זיי ווילן ניט זיין פון דעם צד און ניט פון יענעם צד, וועלן זיי זיך אויפבויען א קליין שו־לעכל אין מיראָמאָר. און עס איז א סברה, אז אויך סאַנטאָם סיאַרעז וועט זיך ניט לאָזן שפּייען אין דער קאָשע אריין... אזוי אז עס קען טרעפן אז איבעראיאָר זאָלן מיר האָבן מער שוהלן ווי דאַוונער. נו יא, די געשיכטע מיט די סאַדע וואַסער קלייטן. עס קען נאָך זיין אז עס זאָלן זיין מער סאַדע וואַסער קרעמלעך ווי טרינקערס.

קען מען דאָך מיינען אז די אידישע קאָלאָניע איז געוואָרן פרומער און אָנ־געהויבן דאַוונען. איז למען האמת לאָמיר זיך ניט ליינן קיין פייגעלעך אין בוזים. די גאַנצע „קאָנקורענץ" דרייט זיך ארום צווישן מינינים אידן, שוין אריינגערעכנט די קדיש־זאָגערס. און אז עס געשעט באהיט גאָט א טויט־פאַל, הויבט מען אָן שפּעקולירן צו וועמען דער קדיש־זאָגער געהערט. מען לויפט אים גלייך פון אַלע צדדים

מנחם אבל זיין און באַאיינפלוסן. מען זאָגט אים צו גילדענע גליקן, צווישן די גילדענע גליקן, גיט מען אָן אין נרן אז ביי זיי גייט ווי געשמירט... ביים צווייטן צד וועט ער אסך צייט פֿאַרלירן, ווייל א סך פֿאַרשפּעטיקן און ער וועט א סך צייט האַרפּן פֿאַרלירן...

און ווידער האָבן לצים צו דערציילן, אז עטלעכע אַלטע אידן וועלן אויפגעריכט ווערן. זיי האַלטן דאָס אַלט זוּאַרג, די טאַטע מאַמע, אין אַלט האַוואַנא, וועלן זיי איצט אויף צו להכעיס אריבערפירן דאָס אַלטווּאַרג קיין וועראַדאָ און צושטייער געבן מיט דעם פֿאַרן מנין. עס זענען אויף אונז געקומען צייטן, וואָס יעדער אַלטער איד האָט ביי אונז א וועדט אויף ביידע אופנים א מיליאָן דאָלער... גאָרניט אָפּצושאַצן...

און ווידער זאָגן לצים אז עס וועט קומען דערצו, אז מען וועט נאָך אויסשרייבן עטלעכע אַלטע אידן, דירעקט אימפּאָרטירט פון ארץ ישראל, און מען וועט אזוי אָרום מאַכן די געהעריקע מינין־קאָנקורענץ.

ווער וועמען וועט איבערקלינגן, קען איך ניט פֿאַרויסזאָגן. ווייל קיין גבאי בין איך ניט... שוין צוליב דעם אַליין זואָס מען זאָגט: אז א נאַר איז א האַלבער נביא...

ברוך דין אמת, אידישער צענטער

הייסן הייסט עס, אז דער „אידישער צענטער אין קובא" פֿאַריניקט זיך מיטן פֿאַטראָנאַט, און פון ביידע קערפֿערשאפטן וועט געשאפן ווערן א דיטיט אינסטיטוציע וואָס וועט הייסן „אידישער קהילה צענטער".

נאָר וואָס איז דער אונטערשייד ווי אזוי די זאָך וועט האָבן א נאָמען. איין זאָך ווייסן מיר דאָך, אז אייגער גייט אוועק אויפן עולם האמת, זאָגט מען וועגן אים א שבח. אזוי איז שוין די טבע פון מענטשן און דאָס זעלבע ווייזט אוים קומט אויך פאַר ביי אינסטיטוציעס.

דער אידישער צענטער אין קובא, די עלטסטע אידישע אינסטיטוציע, וואָס האָט אַנגעהויבן איר טעטיקייט ביי די ערשטע אימיגראַנטישע טריט, פון געבן אַן עצה און אפילו א פּלעשל מילך און די וואָס האָבן געדאַרפט אַן הלוואה, האָבן עס אויך באַקומען. געהאָט א שיינעם רעקאָרד און א גאַנץ שיינעם אַרכיוו... איז דעם אַרכיוו האָט מען שוין לאַנג צעשלעפט. יעדער וואָס איז אריינגעקומען אַרבעטן אין צענטער, פון די אַרויפגעאַרבעטע, האָבן גאַנץ גוט געדענקט, אז ערגעץ דרייט זיך זיין פייל אין דעם גדוסן אַרכיוו און עס פּאַסט אים היינט ניט, מען זאָל וועגן אים ווּיסן, האָט מען אַנגעהויבן אַרויסציען „זיין פייל" פון דעם צענטער וואָס איז געשטאַנען ווי א ביין אין האַלז... ביסלעכווייז האָט מען אויפגעהערט צאָלן מיטגלידס־אָפּצאָל, ניט חלילה ווייל מען קען ניט, נאָר ווייל מען ווייל ניט, ווייל מען האָט כסדר געוואָלט זען זיין אונטערגאַנג... עס האָט מער ניט געהאַלפן דאָס ביסל עקשנים וואָס האָבן געהאַט א סענטימענט... ביז עס איז געקומען דער גרויסער מאַמענט, אז דער „אידישער צענטער אין קובא" האָט זיך אַנגעהויבן שטיקן אין די אייגענע וועגן און אויס מיטן צענטער...

אמת טאָקע, דער אידישער צענטער גייט זיך פאַריניקן מיט א צווייטער אינסטיטוציע דורך וועלכער עס וועט

געשאפן ווערן די דריטע אינסטיטוציע. נאר רבותי, וויסן זאלט איר, אז עס איז ניט מער ווי א שאך־שפיל. עס לויפן די פיגורן, נאר דער צענטער וועט באקומען שאך מאט... מען קען שוין זאגן אויפן צענטער: „ברוך דיין אמת"... און מאדנע: די נושא הכוס וועלן זיין די גרויסע מערהייט פון די וואס האבן א שטיקל חלק אין דער גרינדונג פון אידישן צענטער.

ביטן אפוועישן אדער פארשמעלצונג פון אידישן צענטער גייט אוועק א הערלעכע אידישע עפאכע: אן עפאכע וואס האט אונז ארומגעפירט אין דעם אוניווערזיטעט פון לעבן, אונז געגעבן קיום און וויטאליטעט זיך צו טולין אין אידישער געזעלשאפטלעכקייט ווי פאלקס־מאסן. דאס טראגישע דערפון איז, וואס דער צענטער לאזט אפילו ניט איבער קיין קדיש זאגער.

די צייט פארהיילט אלץ, — איז דא א גלייכווערטל. לאמיר האפן אז די „דריטע" אינסטיטוציע וועט ווערן געגוג גרויסמיטיק און דערמאנען דעם אלטן טאטן, פון וואנען דאס גאנצע אידישע געזעלשאפטלעכקייט איז ארויסגעקומען, געשפראצט און געווקסן און וועט ווערט זיין צו ווערן דער מלא מקום פון דער בירגערלעכער אידישער אינסטיטוציע וואס האט נעהייסן אידישער צענטער. אין קיבא, וואס איז אין לייד און אין פרייד געשטאנען צו דינסט דער אידישער קאלאניע אין קובא.

די נעשיכטע פון אידישן צענטער איז נאך אלץ ניט געשריבן געווארן. אפשר טאקע איצט, נאר אלעמען, וועט מעגלעך זיין אנצושרייבן דאס הערלעכע קאפיטל פון א אינסטיטוציע וואס איז געווען דער מלאך הגואל פון דעם וואס טראגט היינט דעם נאמען: אידישער ישוב אין קובא.

אן אינסטיטוציע קען טאקע אפשטארבן, אויסגיין פונקט ווי א מענטש פון הונגער און קעלט, נאר איר אידייע קען קיינער ניט ארויסרייסן ארער אפטויטען. די אידייע לעבט אייביק. פארקערט: עס זענען דא פאלן אז די אידייע באקומט נשמה, טאקע ערשט דאן וועלן זי שיידט זיך אפ פון קערפער. און אז דער קערפער פון אידישן צענטער איז אין די לעצטע יארן געווען א חולה מסוכן, צווייפלט קיינער ניט. מען דארף נאר פעסטצושטעלן, וויאזוי דער צענטער האט אנגעהויבן ליידן אויף דער דאזיקער קראנקהייט און ווער עס האט אים קראנק געמאכט?

דאס איז שוין פאר דער היסטאריע. און אפשר וועט זיך איינער פון אונז א נעם טאן אויפצושרייבן דאס דאזיקע צענטער קאפיטל. די צייט וועט עס באווייזן.

צום נייעם שול־זמן

אין דער שול ביים אידישן צענטער זענען הייליגע צוגעקומען קינדער. קיין אידן אין קובא זענען ניט צוגעקומען, אזוי אז די קינדער זענען ניט אויסגעשריבן געווארן פון אייסלאנד, נאר קומען פון דער אידישער באפעלקערונג. איז בין וואנען זענען זיי אויפגעקומען? פון וועמען זענען זיי ארויסגעריכן געווארן?

מוזן מיר זומען צום באשלוס, אז מיר האבן געהאט א שטיקל זיג אין אונזער אידישן ישוב אין קובא. עס איז געלונגען אפצוריסן דאס ביסל קינדער, טיילוויז פון קריסטלעכע שולן און זיי מאכן פאר שטיקלעך אידן. א טייל פון די אידישע קינדער האבן

אין די קריסטלעכע שולן אנגעהויבן צו באקומען א שטיקל קאמפלעקס. עס קומט זיי אפט מאל אויס צו הערן א וויץ אויפן „פאלאקישן" חשבון און וועגן יעזוסן דעם דערלייזער קומט אויך אויס זיך געגוג אנצוהערן. דערנאך?.. דערנאך קומען די קינדער א היים און הויבן אן פלוידערן קריסטלעכקייט און שטייגן נאך אפילו איבער די קריסט־לעכע חברים. האבן זיך די עלטערן גע־כאפט און זיך אנגעהויבן שרעקן און פארשעמען פאר זיך אליין און... קינ־דער אין הדר אריין!...

וויל וויסן זאלט איר, עס איז אן אייביקער כלל, טאמער א איד וויל אנהויבן פון זיך אנטלויפן, קומט צו־גיין דער צד שבנגד און הויבט עס אים אן צו דערמאנען אויף שריט און טריט. בפרט נאך אז כשן האט זיך אנגעהויבן כאפן אז די אידישע שול האלט זיך אין איין פארבעסערן, סיי אויף אידיש־קייט און סיי אויף שפאנישקייט. די שולע האט איצט אראפגעברענגט צוויי אידישע לערער פון ישראל, איז דאך שוין דאס אליין א גרויסער געווינס און דערגרייכונג. אויך די מיטל־שול קלאפט ווי געהעריק. זי טרעט שוין אריין אין דריטן יארגאנג און עס האלטן אין איין צוקומען נייע שילער. די שולע פון איר זייט געפינט זיך נאך אין פראצעס פון פארבעסערונג אין פארשענערונג. א שטיקל טרייסט איז עס. נאר מיר דאכט זיך אז עס נייען נאך אלץ מער שילער אין די קריסט־לעכע לערן־אנשטאלטן ווי אין די אידישע. הייסט עס, אז עס איז נאך אלץ דא פון וואנען אפצורייסן... און איך דארף אייך ניט דערציילן אז יעדעס אידישע קינד וואס באקומט זיין דערציאונג אין א אידישן לערן אנשטאלט איז א געווינס פאר דעם אידישן ישוב אין קובא. דאס ביסל אידישקייט וואס א אידיש קינד זאפט איין אין א אידישער שול ווירקט דערנאך אויף דעם גאנצן לעבן. אפ־געזען דערפון וואס זיי רעדן דערנאך בלויז שפאניש. זייער האנדלונג איז אבער דאך א אידישלעכע. לאמיר אויך האפן, אז אין דער רעליגיעזער „תחכמוני" וועלן אויך צוקומען אביסל אידישע קינדער הייי־אר און מיר וועלן זיך האבן מיט וואס צו פרייען.

טאמער ווילט איר וויסן, אדער אפ־שאצן דאס געווינס פון אאידישער שול, קענען מיר טאקע גלייך אנזויזן אויף דעם פאקט, אז די מערהייט מא־מעס און טאטעס וואס שיקן היינט זייערע קינדער אין דער אידישער שול, זענען אליין געווען שילער פון דער זעלבער שול אין רעדן אליין אפילו צווישן זיך בלויז שפאניש. דאס נעמט ניט אוועק זייער געהויבענע מיינונג און אנערקענונג פאר דער אידישער שול, פאר דעם אידישן לערן אשטאלט וואו זיי אליין האבן זיך אויפגעהאדוועט. דאס אליין איז אייגער פון די גרעסטע פארדינסטן פון דער אידישער געזעל־שאפטלעכקייט און פארן אידישן שול־וועזן אין קובא.

אלע איבעריקע אויסועצונגען זענען ווערט אן אויסגעבלאזן איי. עס זענען דא אזעלכע עלטערן וואס האבן א שטארקע שוואכקייט צו גויעשקע שולן, זיי ווילן דאך א שטיקל פארענטפערונג פאר זייער געווינסן, הויבן זיי אן זען בלויז די הסרונות פון דער אידישער שול און וועלן אפילו שונאים. וועגן דעם שאדן וואס זיי ברענגען אין זייער ערע היימען, וועלן זיי אמאל דערפילן, נאר הלוואי זאל ניט זיין צו שפעט.

Mc. Gregor

5A. AVENIDA CAIDILAC

Cía. de Confecciones Caidilac, S. A.

FABRICANTES E IMPORTADORES

SOL No.416 TELFS.: M-7198 y ML-0993

HNOS. ROSENBERG Y RIMER

LA HABANA

א גליקלעכן און צופריידענעם יאָר ווינטשן
מיר אַלע אונזערע קליענטן, פריינט און
דער גאַנצער אידישער קאַלאָניע אין קובאַ

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

די „וויצא" אין קובא

פון רחל געשקאָוויטש
(קולטור דירעקטאָרין פון „וויצא")

מיט דעם יאָר וואָס איז אַריבער איז די „וויצא" אין קובא מיט מזל אַלט געוואָרן 15 יאָר.

דער 15־טער געבורטסטאָג אין דעם קאַלענדאַר פון אַ פרוי ווערט באַצייכנט אַלס דער שענסטער און בליענדער דאָטום פון לעבן. אויך די ציניסישע פרויען באַוועגונג „וויצא" אין קובא האָט צו איר 15־טן געבורטסטאָג אונטערגעצויגן דעם שענסטן און בליענדסטן קאַפּיטל אַקטיוויטעטן פון אַלע יאָרן פון איר עקזיסטענץ.

עס איז באמת אינטערעסאַנט אַדורכצוקלעטערן דעם פּראָטאָקאָל בוך פון דעם פאַרגאַנגענעם יאָר תשט"ז אומכדי צו קריגן די גרויסע סאַטיספאַקציע פון אַ יאָר אַרבעט און דערגרייכונגען, וואָס האָט אפשר צו זיך ניט קיין גלייכן אין דער געשיכטע פון „וויצא" אין קובא.

בודזשעט־מעסיק איז דער פאַרגאַנגענער יאָר תשט"ז געווען דער אויסווואָל יאָר אין האָט איבערגעשטיגן אַלע דערוואַרטונגען. אָבער נישט דער בודזשעט אַליין איז דער עיקר־פונקט פון דער אַרבעט פון „וויצא". די „וויצא" אין קובא מעג זיך אליין נעמען שבחים און מעג זיין שטאָלץ פאַר דעם פאַרם און אופן פון שאַפן דעם בודזשעט, דורך וועלכן זי פלאַנצט איין ליבע און פאַרבינדונג פון דער אידישער פרוי צו מדינת ישראל, אין דערציט אין איר אַ שטאַרקן געפיל פון נאַציאָנאַלער אחריות. מיט ווירדע און דערהויבנקייט קען די אידישע פרוי פון קובא זאָגן, אז אַ דאַנק דער „וויצא" פילט זי זיך פאַרבונדן מיט טויזנטער פעדים צו מדינת ישראל.

די „וויצא" אין קובא רעכנט מיט אַ גרויסע און פאַראַנטוואָרטלעכע גרופּע אַקטיוויסטינס, וועלכע באַטייליקן זיך מיט טיפער זאָרג און אחריות אין די טאָג טעגלעכע אַקטיוויטעטן און פירן דורך אזוי דערפאַלגרייך דעם גרעסטן טייל פון דער אַרבעט. די „וויצא" אין קובא רעכנט מיט אַ ספּעציעלע שיכט חברות, וועלכע זענען גרייט שטענדיק צו קאָאָפּערירן אויף יעדן

דוף און ברענגען איר בייטראָג דורך געלט און דורך אַרבעט; זי איז גרייט שטענדיק צו פֿאַטראָניזירן פֿאַרשיידענע אונטערנעמונגען דורך וועלכע זי ברעגט אריין יום טובֿדיקייט ביי זיך אין דער נשמה אין נאַציאָנאַלן אינהאַלט אין איר אייגענער היים. ועל כולם איז אָבער די „וויצאָ" שטאַלץ מיט דער גרויסער און טייערער מחנה חברות־מיטגלידערינס. וועלכע פילן א טיפע הייליקייט, צו אַלץ וואָס איז באַרבונדן מיט „וויצאָ". זיי זענען גרייט מיט וואַרעמקייט אין ליבע זיך צו באַטיילִיקן אין אַלע אונטערנעמונגען פון „וויצאָ". זיי זענען די וועלכע באַרמאָגן אין זיך די נאַציאָנאַלע גרויסקייט פון טראָגן אָפּגען און מיט פרייד זייער בייטראָג פֿאַרן חודש פון אידישן קינד. דאָס איז דער וויכטיקער צוזאַמענשטעל פון „וויצאָ" אין קובא, וועלכע ציילט ביי 1,600 מיטגלידער, כן ירבו.

אָן די גרויסע אַרבעט וועלכע ווערט דאָלִיזירט פון „וויצאָ" אין קובא אין פון אַנדערע „וויצאָ" פּעדעראַציעס פון דער וועלט, וואָלט געווען אוממעגלעך אויפצוהאַלטן די צענדליקער אינסטיטוציעס פון „וויצאָ" אין ישראל. פונקט ווי הדסה אויפן סאַניטאַרן גביט, אזוי איז די „וויצאָ" די פּיאָנערן אויפן געביט פון דערציאונג און אויסבילדונג, דורך די פֿאַרשיידענע דערציאונגס אַנשטאַלטן, פֿאַך שולן אין קינדער גערטנער, ווירטשאַפט אינסטיטוציעס, טאָג אַנשטאַלטן, וועמענס מוטערס גייען אַרבעטן א. א. וו. דערציט די „וויצאָ" דעם יונגן דור צו פֿאַרשיידענע פּראָפעסיעס און פאַכן און מאַכט פון אים דעם קומענדיקן שטאַלצן בירגער פֿאַרן מאָרגן פון דער מדינה.

אויך די יונגע מוטערס, ווערן דורך דער „וויצאָ" דערצויגן צו פֿאַרשיידענע אַרבעטן. די „וויצאָ" אין ישראל גיט זיך אָפּ פיל מיטן דערציען דער פּרימיטיוער צוריקגעשטאַנענער מוטער, וועלכע איז גרוים אין צאָל אין דער היינטיקער ישראל, און לערנט איר צו פירן א מאָדערנעם און היגיענישן פאַמיליע לעבן.

אויך די „וויצאָ" פון קובא האַלט אויס א קינדער היים, וועלכע הייסט „בית־קובא" און געפינט זיך אין תלפּיות, נאָענט צו ירושלים. עס גענפינען זיך דאָרט א גרעסערע צאָל פּיזיש צוריקגעשטאַנענע קינדער, און די „וויצאָ" אין קובא זאָרגט אויסצובעסערן די באַדינגונגען פון דער היים ווי וויט מעגלעך.

אין דעם מאָמענט פון אונטערציען א יערלעכן סך־הכל פון אַקטיוויטעטן איז באמת שווער זיך אָפּצושטעלן געגנוי און באַריכטלעך אויף יעדער טעטיקייט באַזונדער. מען קען אָבער נישט פאַרבייגין און עס מוז דערמאָנט ווערן אייניק די וויכטיקסטע פון זיי ווי דאָס איז דער חודש פון אידישן קינד — די שענסטע און גרעסטע טעטיקייט פון יאָר, וועלכע איז שוין געווארן ווי אַן איינגעפונדענע וועטע אינסטיטוציע אין דער טעטיקייט־גאַנג פון „וויצאָ" אין קובא און שלאָגט וואָס א יאָר אַלץ טיפערע וואָרצלען. דער וואָרעמער אָפּרוף פון דער חברה פון „וויצאָ" צו דער אקציע איז א קאָלאָסאַלע דעמאָנסטראַציע פון באַוואוסטזיניקייט, טיפער ליבע, און אחריות צו דעם אויפבוי פון מדינת ישראל.

דאָס יאָר איז אויך דורך דער „וויצאָ" אין קובא, אויפן רוף פון מדינת ישראל,

געפירט געוואָרן א ספּעציעלע אקציע פאר שוץ־קעלערן ביי די אינסטיטוציעס פון „וויצ״א״ אין ישׂראל.

די רעזולטאַטן פון דער אקציע, וועמענס דערפאָלג עס האָבן איבערגעשטיגן אַלע דערוואַרטונגען, איז נאָר־מאל צו פאַרשרייבן אויפן קרעדיט פון דער וואונדערבאַרער גרייטקייט אין איבעגעבנקייט פון אַלע חברות פון „וויצ״א״, וועלכע האָבן זיך דאָכמאל געשטעלט העכער ווי שטענדיק און דורך דעם אויך געשטעלט הויך די שאַן פון „וויצ״א״ אין קובא.

צו די יערלעכע דערפאָלגן פון „וויצ״א״ דאַרפן אויך פאַררעכנט ווערן די בארימטע „ויצ״ט־טיין. די טייען האָבן שוין געקראָגן א ספּעציעלן שם, אין חברות האָבן זיי ספּעציעל ליב.

דער טיי גופא, זיין אינהאַלט און צוזאַמענשטעל, שאפט גרויס שטימונג ביי אַלע חברות און ספּעציעל ביי די פאַטראָניזירערינס אין וועמענס הייזער מען גרייט זיך צו דעם טיי מיט וואָכן פאָרויס, פונקט ווי צו א פריוואַטער שמחה. די טייען, ווערן אָפּטמאָל פאַרבונדן מיט אידישע יום־טובים, וועמענס טראַדיציעס די „וויצ״א״ העלפט דורך דעם אָנצוהאַלטן, זוכנדיק שטענדיק אויסצופילן זייער פּראָגראַם מיט א צוגעפאַסטער קולטורעלער טעמע, אָדער קענסטלעריש פּראָגראַם.

די יוגנט גרופּן פון דער „וויצ״א״, האָט איז די ערשטן מיט וועלכע די „וויצ״א״ שטאַלצירט. זייער פאָרם פון אָרגאַניזאַציע, זייערע ארט טעטיקייטן זענען באמת ווערט געלויבט צו ווערן. די יונגע גרופּע פאַרהייראָטע פרויען וועלכע הייסט „יאָנג וואומען״, פירן א וואונדערבארע טעטיקייט, אריינדרינגענדיק וואָס ווייטער אַלץ טיפער אין דעם באַוואוסטזיין פון דער יונגער פרוי, מאַכנדיק איר פילן דעם פליכט פאַרן אויפבוי פון מדינת ישׂראל.

אויך איז אקטיוו די יוגנט גרופּע חנה סענעש, וועלכע באשטייט פון יונגע ענטוזיאַסטישע מיידלעך. זיי פאַרזאַמלען זיך ביי פאַרשיידענע טעטיקייטן, קולטורעלע צוזאַמענקינפטן א. א. וו. אַן אינטענסיוו טעטיקייט פירן זיי אָן אין משך פון יאָרן באַרן קאָנקורס פון אסתר המלכה פאַטראָניזיזט דורך דעם קק״ל.

אין דעם לעצט יאָר האָט די יוגנט פון „וויצ״א״ צו פאַרצייכענען א נייעם טריאומף, — דאָס איז די גרינדונג פון דער נייער יוגנט גרופּע פון ספרדישע מיידלעך וועלכע טראָגט דעם נאָמען „הענריעטא סזאָלד״. דער גרופּע איז שוין געלונגען אַדורכצופירן אייניקע זייער שיינע טעטיקייטן אין כשך פון איר עקזיסטענץ.

די ניי־שטוב פון דער „ויצ״א״, אויך וועגן איר איז שוין בכל נערעדט און זי איז אַלעמען באַקאַנט, אָבער וויפל מען רעדט איז אַלץ ווייניק. איר דערציערישער ווערט, א חוץ דעם וואָס עס ווערט אין איר אויסגעאַרבעט יאָר יערלעך באַקליידונג פאַר טויזנט קינדערלעך, איז אויסערגעווייניקלעך גרויס. צענדליקער חברות פון אַלע סעקטאָרן קומען כּיט גרויס הייליקייט, אָדער נעמען צו זיך

אהיים צו נייען און העפטן, פאר די קינדער פון ישראל. זיי פילן אן זייערע היימען מיטן גייסט פון ישראל. איז דאס נישט אויך וואונדערבאר דערציעריש? דעם גרויסן דערפאלג פון דער נייי שטוב איז צו פארדאנקען חברה בעלא טערנער, וועלכע איז אי־ בערגעגעבן דער ארבעט בלכ ונפש, ניי אויך איר ארויסהעלפערין פרידא ראזענאום. אין רעדנדיק וועגן בעלא טערנער טוט דערמאנט ווערן, אז די „וויצא" פון קובא האט די פריווילעגיע, אז בעלא טערנער זאל זיין איר פאר־ טרעטערין ביי דעם 13־טן „וויצא" קאנפערענץ וועלכער וועט ענדע יאר פארקומען אין ישראל. בעלא טערנער איז מיט איר מאן געפארן אויף א באזוך קיין מדינת ישראל.

אייר מערקט זיך זייער שטארק די אקטיווע באטייליקונג פון „וויצא" אין פארשיידענע טעטיקייטן פון דעם ציוניסטישן פלענום ראט אין קובא. נישטא קיין אונטערנעמונג פון פלענום ראט, אז די „וויצא" זאל נישט נעמען דיין אקטיוון אנטייל. ספעציעל איז אנויכטיק דער גרויסער בייטראג פון „וויצא" צו דער ארבעט פון המגבית קאמפיינען. ביים היי־יעריקן עסער־ נענץ קאמפיין איז דער חלק פון „וויצא" געווען א באדייטנדער.

אויך איז וואגיק די ארבעט פון „וויצא" לטובת דעם קק"ל. גרויסע סיבות פליסן ארויס דורך דער „וויצא" אין קובא יאר יערלעך פארן נאציאנאלן פאנד.

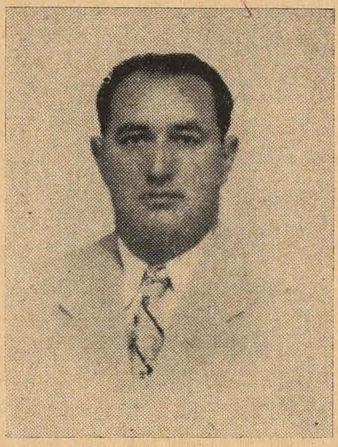
די ארבעט פון „וויצא" אין קובא איז באזית א קאלאסאל פארצווייגטע און גיט צו פיל פרעסטיזש דער אידישער געזעלשאפטלעכקייט פון אונזער ישוב.

די פארשיידענע ישראל שליחים, וועל־ כע באזוכן אונזער ישוב ברענגען די וואראמסטע איינדרוקן שוין פון ישראל וועגן דער קובאנער „וויצא" און רעדן וועגן איר מיט גרויס אפשאצונג און באארונג.

די לעצטע פארוואלטונג אונטער דער פירערשאפט פון דער זייער איבער־ געגעבענער חברה חנה קריגער האט באמת פארענדיקט א גלענצנדן טער־ מין פון ארבעט. מיטן אנקום פון דעם נייעם יאר וועט די „וויצא" באנייען אירע אקטיוויטעטן וויילנדיק א נייע פארוואלטונג. וועלכע עס איז צו האפן, אז זי וועט זיכער וויסן צו שטיין אויף איר געהעריקן פרעסטיזשפולן פלאץ.

דער באדן איז טיף געאקערט און פרוכטבאר פארזייט און גיט ארויס וואונדערבארע פרוכטן, די צייט פא־ דערט פון אונז. אדער בעסער געזאגט, די מדינה פאדערט פון אונז פרויען מיר זאלן זיך פארוואנדלען אין גוטע גערט־ נערינס, כדי די פרוכטן זאלן זיין וואס אמאל אלץ בעסערע און גרעסערע. און דאן מיט אונזערע אלעמענס קאאפעראר־ ציע זועלן מיר קענען פארזיכערן דעם וואויל־זיין פון אונזער מדינה, איר פרידן און פראגרעס.

זאל צו דער געלעגנהייט פון דעם נייעם יאר אנקומען צו אלע אידן פין אונזער ישוב און פון דער גאנצער וועלט די וואראמסטע און הארציקסטע ברכות פון „וויצא" אין קובא. כאר א יאר פון פרייד און גליק פארן גאנצן אידישן פאלק. זאל דאס נייע יאר ברענגען דעם ענטגילטיקן שלים פאר מדינת ישראל, אז זי זאל זיך קענען אנטוויקלען און פראגרעסירן אין א וועלט פון פרידן און נערעטקייט.

ה׳ מאַקס שוואַרץ

אייגנטימער פון דעם ערשטן אידישן מעבל געשעפט „לא אוניקא", גזוגלשאפטלעבע טוער און איינער פון די איניציא־טאָרן פון פאטראנאט - בנין.

ה׳ מאָריס אַוועדבוך

אָנגעזעענער ביזנעסמאן אין דעם כירא פון פאטאגראפישע עפעקטן, ציוניסטישער טוער, פרעזידענט פון קאנסולאט־קאמיטעט ביים ציוניסטישן פלענום־ראט; און איינער פון די וויצע־פרעזידענטן פון פאטראנאט.

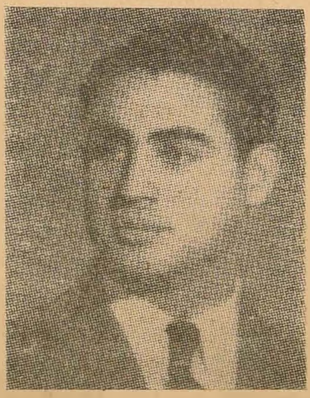
ה׳ משה ראָזענבערג

באָקאָנטער ציוניסטישער עסקן און קאָסיר פון דעם חיי־אַריקן עטערגענין־קאָמפּיין פאַר ישראל; איז איינער פון די אייגנטימער פון דער באַרימטער פירמע „מאַק־גרעגאָר".

ה׳ רפאל ראָזענבערג

איינער פון די פייאיקסטע אידישע ביזנעסלייט, און מיט־אייגנטימער פון דער באַרימטער פירמע „מאַק־גרעגאָר".

ה׳ איסאַק רימער

יונגער אינדוסטריאַליסט, איינער פון די אייגנטימער פון דער באַרימטער פירמע „מאַק־גרעגאָר" פון וועלכער ער איז דער פרעזידענט.

ה׳ מאָריס הימעלשטיין

אייגער פון די ערשטע געזעלשאפטלעכע עסקנים פון ישוב, געווען פרעזידענט פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע, פון דעם אידישן צענטער, פרעזידענט פון ערשטן נחלת יהודי קאמפיין און פון ישראל קאמפיין 1955.

ה׳ לייב גאָרמיזע

פראָמינענטער אידישער ביזנעסמאן, פרעזידענט פון דער „מיטשעל דיסטריביוטערס קאָרפאָריישאן אין קובא", די כאָרימטע פירמע פון לופט־קילערס אפאראטן און פרעזידענט פון דער פאבריק פון שטריק „כאָוועראנאס קאָרדאזש קאמפאניע".

דר. מיגעל בערעזדיווין

יונגער אידישער דאקטאָר, ספעציאליסט אין הויט־קראנקהייטן, האָט אין דעם פארגאנענעם יאָר זיך אויסגעצייכנט אין דער היגער מעדיצינישער וועלט, א דאנק זיינע אריגינעלע אויספארשונגען און פראקטיק, וואס איז פארבונדן מיט זיין ספעציאליטעט, און האָט זיך אויך באטייליקט אין מעדיצינישע צוזאמענפארן אין אמעריקע.

ה׳ יוסף ראַבינאָוויטש

באַקאַנטער סוחר און אינדוסט־
ריאַליסט און אייגער פון די
גרינדער פון פּאַטראַנאַט, איז
אייגער פון דער גרופּע אידן,
וואָס האָבן שוין געמאַכט פּרי־
וואַטע אינוועסטמענטס אין מדינת
ישראל, קויפנדיק א צאָל פּרדסים.

ה׳ קלמן וואַדאַנאַס

באַקאַנטער אידישער סוחר און
געזעלשאַפטלעכער טוער; פּרע־
זידענט פון אידישן צענטער אין
קובא; איז איצט פּרעזידענט
פון בויקאָמיטעט פאר א מקום־
קדוש אין אלטהאוואנא.

CREMA DE LANOLINA RICAMENTE PERFUMADA

la moderna brillantina que devuelve al pelo sus grasas naturales.

די בעסטע בריאַנטין וואָס גיט צוריק אייערע האָר
די נאַטירלעכע פעטס

DESEAMOS A LA COLONIA HEBREA UN FELIZ
Y PROSPERO AÑO NUEVO

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן.
פריינט און דעם גאַנצן אידישן ישוב אין קובאַ.

זאָל דאָס נייע יאָר ברענגען פרייד
פאַר אַלע אידן אויף דער וועלט !

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

אהרן מינדיק און פרוי

JARDIN RODRIGUEZ

Calle 10 y 27, Vedado — Telf. F-5758

Especialidad en Decoración de Bodas
Se alquilan arecas. Flores Finas
Fiestas en general

SALUDAMOS SINCERAMENTE A NUESTROS CLIENTES Y AMIGOS DE LA COLONIA HEBREA DE CUBA EN LA FECHA DE SU AÑO NUEVO Y HACEMOS VOTOS POR SU PROGRESO, BIENESTAR Y PROSPERIDAD.

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

JUAN CASTILLO

MARMOLISTA

עס ווערן אונטערגענומען אלערליי
ארבעטן פון מ א ר מ א ר

ספעציאליטעט אין
מ צ ב ו ת

Rodriguez No. 169, entre Flores y S. Benigno — Telf. I-8116

Santos Suarez — Habana

DESEAMOS A LA COLONIA HEBREA UN FELIZ Y PROSPERO AÑO NUEVO

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

סטאטיסטיק וועגן אידישע טויט - פאלן אין יאָר תשט"ו

די אלגעמיינע צאל טויטפאלן אין תשט"ו איז געווען 58, לויט ווי עס איז רעגיסטרירט אויף בוידע אידישע בית-עולמ'ס פון האוואנא.

די חברה קדישא „חסד של אמת" האט געבראכט צו קבר ישראל אויף דעם אלטן בית-עולם, 38 מתים.

די חברה קדישא פון דער געזעלשאפט „בוידער פון ישראל" האט געבראכט צו קבר-ישראל אויף דעם נייעם בית-עולם, 5 מתים.

די ספרדישע חברה קדישא האט געבראכט צו קבר-ישראל, אויף דעם נייעם בית-עולם, 15 מתים.

חברה קדישא חסד של אמת

די טויט-פאלן וואס זענען רעגיסטרירט אין דער חברה קדישא חסד של אמת ווארן איינגעטיילט אזוי:

מענער	21
פרויען	15
קינדער	2
	—
צוזאמען	38

די אורזאכן פון טויט-פאלן זענען געווען פאלגנדע:

האַרץ-קראנקהייטן	13
קאנסער	9
ארטעריאסקלעראָזיס	3
עקסידענטן	2
פארשיידענע	11
	—
צוזאמען	38

חברה קדישא פון געזעלשאפט „בוידער פון ישראל

די טויט-פאלן וואס זענען רעגיסטרירט אין דער חברה קדישא פון דער „געזעלשאפט בוידער פון ישראל" ווארן איינגעטיילט אזוי:

מענער	3
פרויען	2
	—
צוזאמען	5

חברה - קדישא ביים „שבת-אחים"

די טויט-פאלן וואס זענען רעגיסטריט אין דער חברה-קדישא ביים שבת-אחים ווארן איינגעטיילט אזוי:

מענער	6
פרויען	8
מאפל	1
	—
צוזאמען	15

די אורזאכן פון די טויט-פאלן זענען געווען פאלגנדע:

האַרץ-קראנקהייטן	8
קאנסער	1
פארשיידענע	6
	—
צוזאמען	15

מאָריס אוועַרבוך

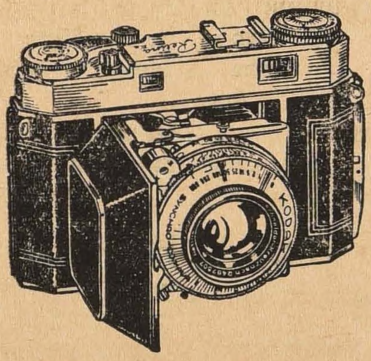
— און —

דוד שוואַרץ

פון דער פירמע:

Casa Morris

PASEO DE MARTI 505 TELF. W-5912

EFECTOS FOTOGRAFICOS

— ◆ —

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן,
פרייַנט און דעם גאַנצן אידישן ישוב אין קובאַ.

זאָל דאָס נייע יאָר ברענגען פרייד
פאַר אַלע אידן אויף דער וועלט !

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

1956 — 1957 תשי"ז — 5717

LA TENERIA NACIONAL

DE

JOSE RABINOVICH

CURTIDOS DE TODA CLASE DE PIEL

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן.
פריינט אוּן דעם גאַנצן אידישן ישוב אין קובאַ.

זאָל דאָס נייע יאָר ברענגען פרייד
פֿאַר אַלע אידן אויף דער וועלט !

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

Fábrica: Calzada de Luyanó
Kilómetro 4 Teléfono X-1310 Habana.

EL TANQUE

S. BIGELMAN Y CIA.

MURALLA 455 TELEF. M-7738

LA HABANA

◆

מיר באַגריסן צום נייעם יאָר אַלע אונזערע
קליענטן און באַקאַנטע, און ווינטשן זיי אַ
יאָר פון פּראָספּעריטעט, גליק און פרייד !

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

— ◆ —

BIGELMAN Y CIA.

M. CORONA 603, 605, 607.

Apartado 34 Teléfono -2755.

SANTIAGO DE CUBA.

1956 — 1957 תשי"ז — 5717

Enrique Kalusin

FABRICANTE e IMPORTADOR

ESPECIALIZADO EN FABRICACION DE PEINES,

CEPILLOS DE DIENTES, CINTOS, FAJAS Y OTROS

Muralla 355 **Teléfono A-9353**

Habana, Cuba

— ◆ —

אַ גליקלעכן און צופרידענעם יאָר ווינטשן

מיר אַלע אונזערע קליענטן, פריינט און

דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובאַ.

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

1956 — 1957 תשי"ז — 5717

LA UNICA

de

MAX SHVARTZ

Sol Núm. 453-455 Teléfono A-4757

Talleres Propios: Villegas No. 507

Nuestro Lema:
MAS BARATO NADIE ¡VISITENOS!

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן,
פריינט און דעם גאַנצן אידישן ישוב אין קובאַ.

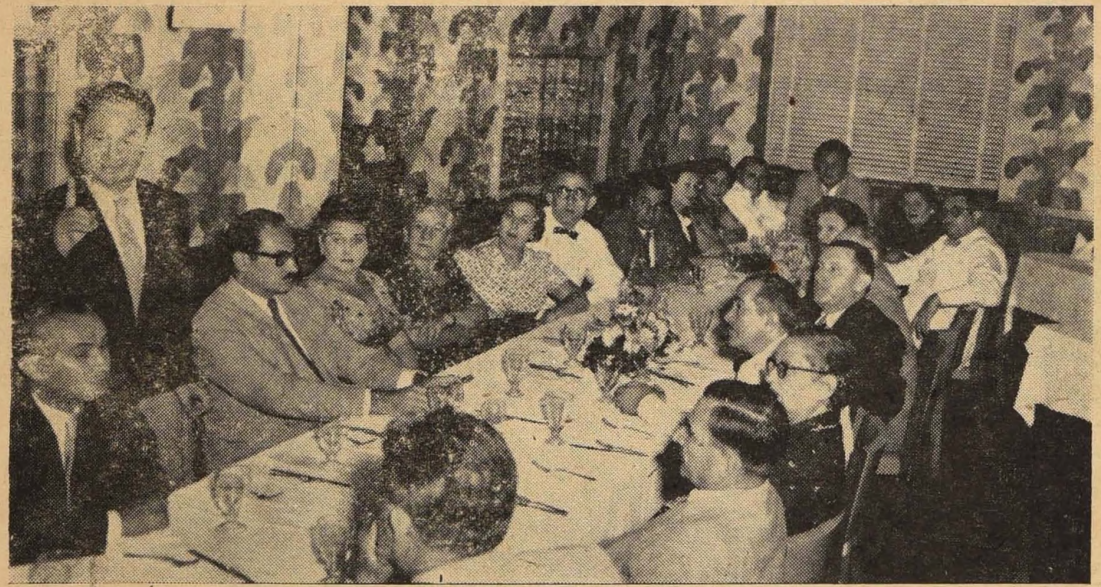
זאָל דאָס נייע יאָר ברענגען פרייד
פאַר אַלע אידן אויף דער וועלט!

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

רעזומען פון געזעלשאַפטלעכן לעבן אין בילד

דעם 10־טן אָקטאָבער איז פאָרגעקומען דער געזעגענונגס־באַנקעט לכבוד הרב יהודה מעלבער, וועלכער האָט אויפ־
געגעבן די כסא ־ הרבנות פון „עדת ישראל" און איז אָפּגעפאָרן איבערנעמען א שטעלע אין ניו יאָרק,
פאַרייניקטע שטאַטן.

די לייגע פאר דער הסתדרות פירט דורך א קבלת־פנים אוונט. — דעם 10־טן אקטאבער — פאר דעם ה' יהודה עלבערג, וועלכער איז געקומען אין א אויפקלערונג און קולטור־מיסיע פון דער הסתדרות.

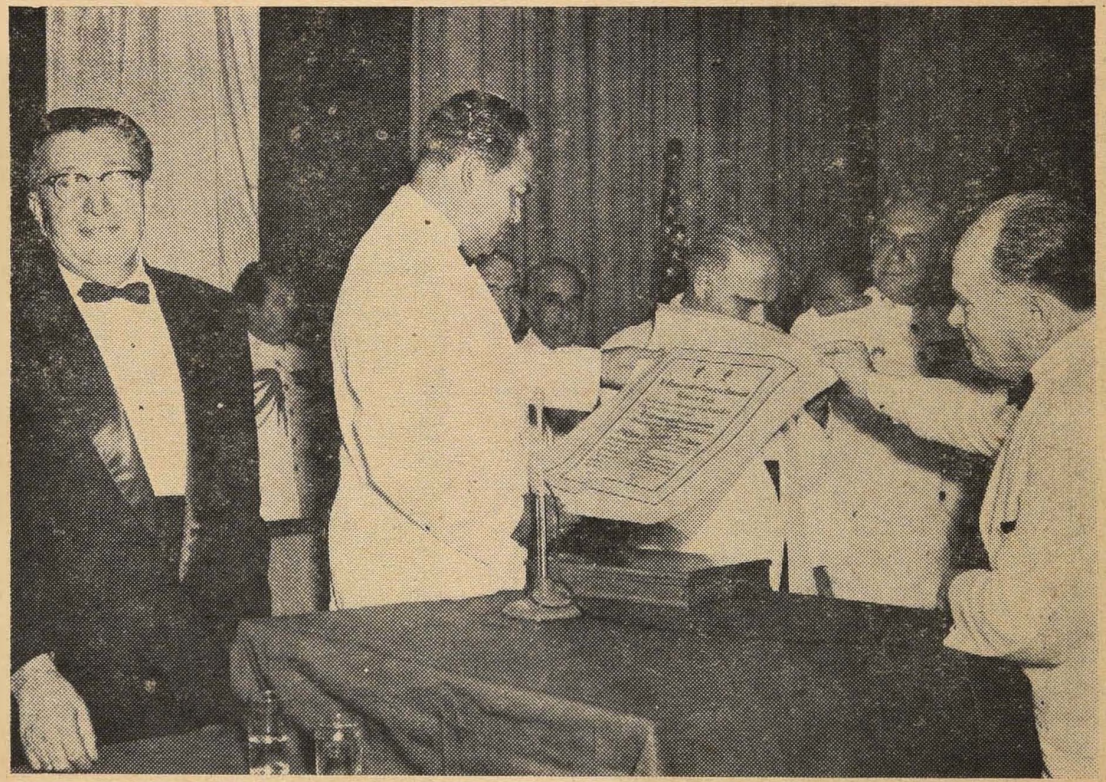
די ציוניסטישע פאַרייניקונג און „וויצא" פירן דורך דעם 20-טן אָקטאָבער א געזעגענונגס-באַנקעט פאַר אברהם און מאַניע וויינישטיין, אין שייכות מיט זייער עליה קיין ישראל. בייַ-מיקראָפאָן: ה' אברהם וויינישטיין האַלטנ-דיק די שלום-רעדע.

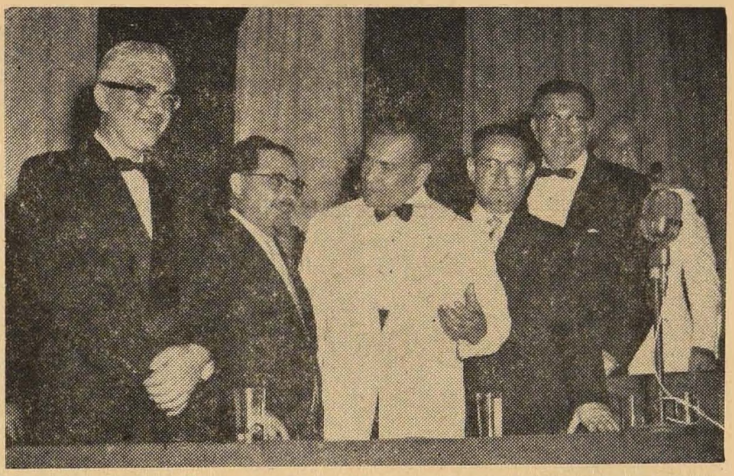
דעם 26־טן אקטאבער קומט פאר אויפנאמע אין ישראל־קאנסולאט פאר מיניס־
טער קיסרי און ביי דער געלעגנהייט ווערט אנגעפאנגען דער באנד־דרייוו 1955.
שטייענדיק: ה' שמישון פעלדמאן, וועלכער האט אנגעפירט מיט דער באנד־אקציע.

ה' ענריקע קאלושין, דער פרעזידענט פון באנד־דרייוו־קאמיטעט און זיין חשובע
פרוי, פאטאגראפירט צוזאמען מיט מיניסטער קיסרי, קאנסול קאפלאן, שמשון
פעלדמאן אין סערכיא נודעלשטעכער, בעת דער אויפנאמע אין קאנסולאט.

חנוכת־הבית פון פּאַטראָנאַט־בנין דעם 27־טן אָקטאָבער. ה' כוליא קאריכ', קאַסיר פון דער אינסטיטוציע ניט איבער א דיפּלאָם און גאָלדענע פּלאַקע צום פּרעזידענט פון דער רעפובליק מאיאר־געגנערא? פולבענסיא באַטיסטא.

הנוכח־הבית פון פּאטראָנאט־בנין דעם 27־טן אקטאָבער. די גרויסע פון מעקסיקע שמישון פעלדמאן (אויבן) און הרב דוד ראפאלין (אונטן) שמועסן מיט דעם פּרעזידענט פון דער רעפובליק, מאיאר־גענעראל פולגענסיא באטיסטא.

אויבנאמע פאר מיניסטער קיסרי אין „שבת־אחים". ביי דער געלעגנהייט וועט פראקלאמירט באנד־דרייוו אין ספרדישן סעקטאר.

קאפיטאן ראדאן פון דער ישראל־האנדלס שיף „תפוז" ארגאניזירט א רעסעפשאן ביי וועלכער געלעגנהייט עס ווערן פארקויפט ישראל־באנדס.

דעם 30־טן אָקטאָבער האָבן זיך פאָרזאַמלט פאָרשטייער פון אַלע יוגנט־אָרגאַניזאַציעס און אויסגעווײַלט די פאָר־
וואַלטונג פון דער „אידישער יוגנט־פעדעראַציע אין קובא".

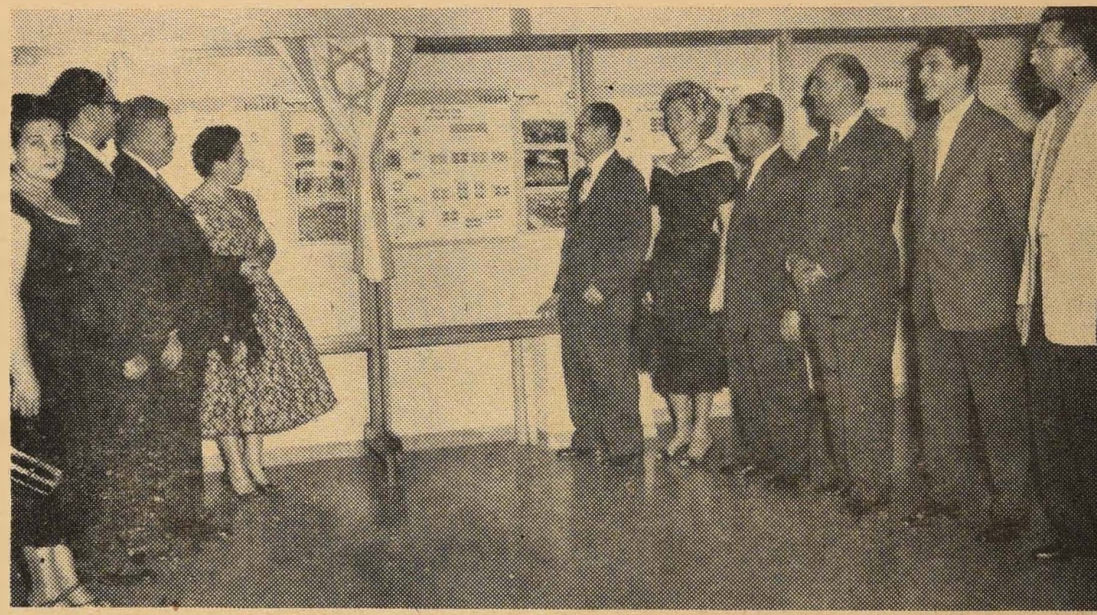
דער מוטער־פֿאַרבאַנד פון דער צענטראַל־ארגאַניזירט א פייערלעכן ציוואַמענקונפט דעם 1־טן נאָוועמבער
לכבוד פרוי טערעסא פּערטשוק, ערן־פֿרעזידענטין פון דער אינסטיטוציע.

יחודה עלבערג האלט רעפעראט אויף דער טעמע: „אידן אין צייטן פון נסיון" די לעקציע איז אָרגאַניזירט געוואָרן דורך דער ליגע פאר דער הסתדרות, אין זאל פון פאטראנאט, דעם 13־טן אקטאבער.

יזכור־אקט צום דריטן יאָרצייט נאך דר. חיים ווייצמאן ז"ל, פאַרגעקומען אין ציונסטישן בית־עם, דעם 10־טן נאָוועמבער. עס האָבן גערעדט: דער קאָנסול פון ישראל ס. מ. קאפלאן, אין אידיש און פּראָפעסאָר קאליקסטא מאסא, שפאניש.

מדינת ישראל האט זיך באטייליקט מיט צען טאוולען מארקעס, אויף צען פארשיידענע טעמעס, אין דער אינטער־נאציאנאלער פילאטעלישער אויסשטעלונג וואס איז פארגעקומען אין האוואנא צווישן 12־טן און 19־טן נאוועמבער. דאס פאלגנדע בילד איז גענומען געוואָרן וועו דער קאנסול פון ישראל, די הויפט־אנפירער פון דער אויסשטעלונג און א גרופע ציוניסטישע עזקנים האבן באזוכט דעם ישראל - זינקל אויף דער אויסשטעלונג.

דעם 30־טן נאוועמבער פירט דורך די „וויצא" א אפישלום־אקט פון „חרות פון אידישן קינד". דער קאנסול פון ישראל ה' ס. מ. קאפלאן האלט ביי דער גלעגנהייט א רעפעראט אויף דער טעמע: „מדינת ישראל אין ליכט פון דער איצטיקער וועלטקריזיס".

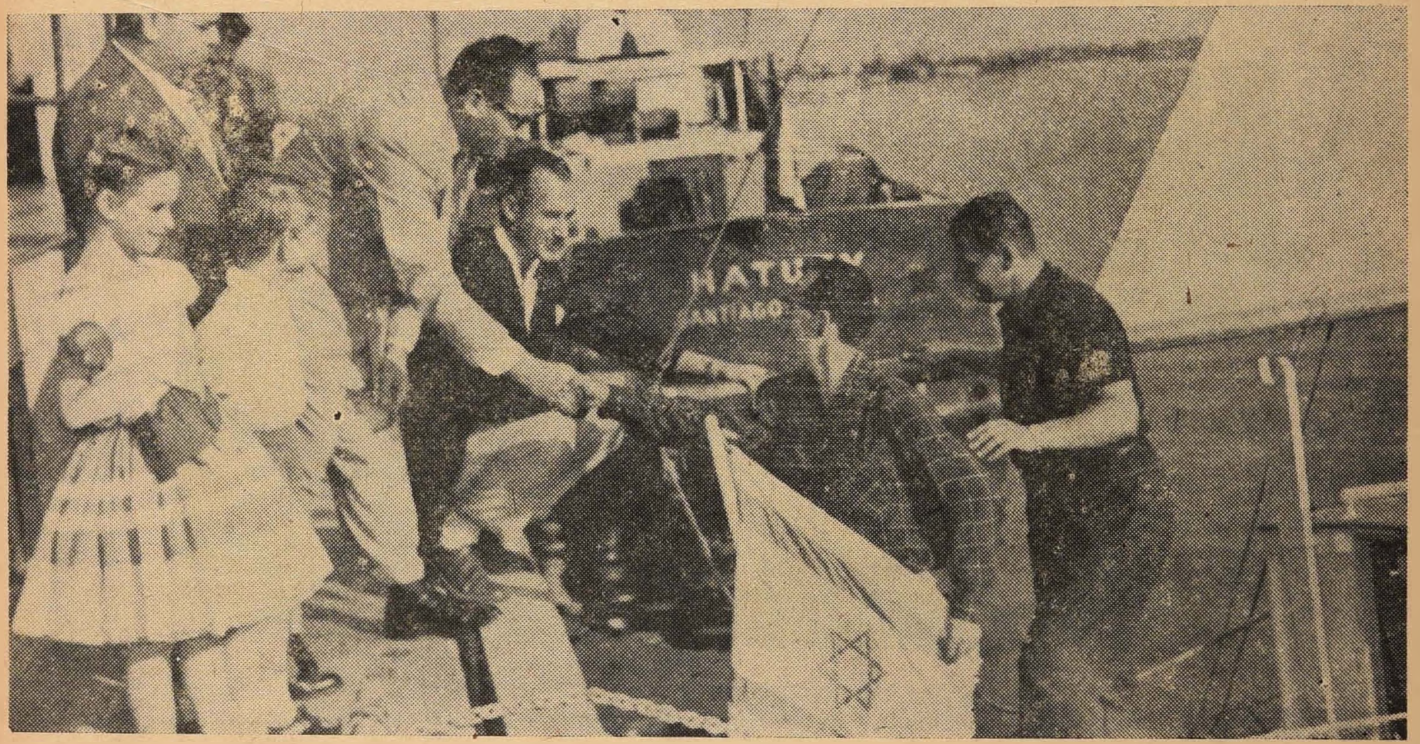

דעם 1־טן דעצעמבער פירט דורך די אידיש־קובאנער קולטור־גרופע אין אקט געווידמעט דעם „טאג פון דאקטאר־". דער נאסט־רעדנער איז געווען דר. עמיליא פאנסדאכיענעטש, וועלכער ה„ר געדעדט אויף דער טעמע: „מאימאנידעס און פינלאי — צ.ויי געניאלע דאקטוירים".

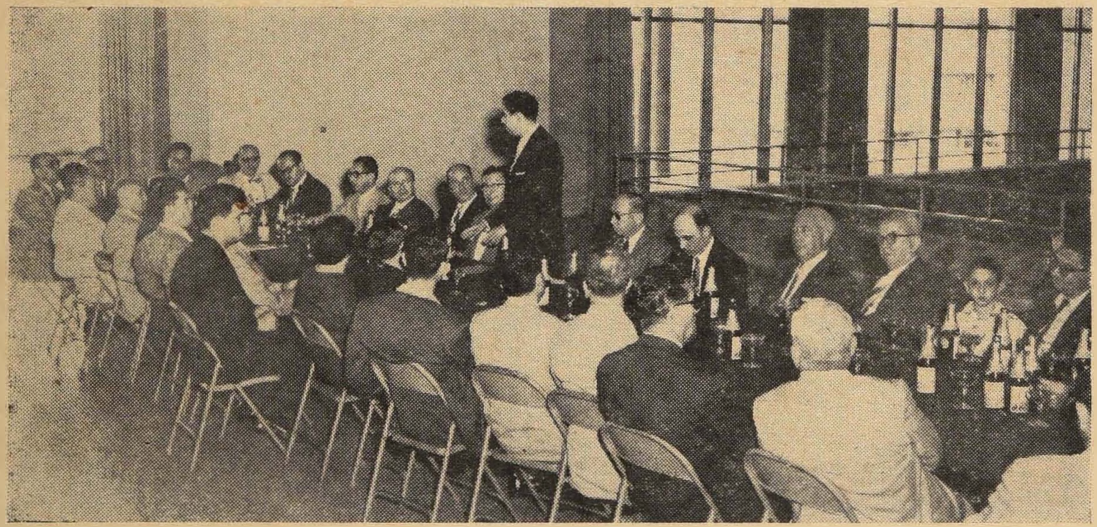

חנוכה־פייערונג פון דער „וויצא" — העם 13־טן דעצעמבער. אויבן: הרב רפאל עלנאדאוו אויספירנדיק דעם רעליגיעזן טייל; אונטן: סאלאמאן קאהאן, באקאנטער שרייבער און אינטעלעקטואל פון מעקסיקע האלטנדיק א רעפעראט ביי דער געלעגנהייט.

דער קאָנסול פון ישׂראל־מאָטראָ יוסף כאַווקינס וועלכער מאַכט א רייזע איבער ד׳ער
וועלט אין א קליין שיפעלע, בעת זיין אָפּפאָר פון האַוואַנא קיין מעקסיקע. אויבן ביילד זעט מען אויך ה׳ בער
נאַנדא מאַרטין הירשעל, וועלכער באַגלייט אים אין דער רייזע ביז מעקסיקע.

דעם 18־טן דעצעמבער האָט דער ישׂראל באָנד־דרייווּ־קאָמיטעט דורכגעפירט א געזעגענונגס - באנקעט, אין לאקאל פון פּאטראָנאט צאר סערקיא נודעלשטעכער, פּאָרשטייער פון די ישׂראל - באָנדס.

חבר הכנסת אידאוו קאהען האלטנדיק די הויפט־רעדע אויף דעם גרויסן פאלקס־כיטינג פון קובאנער אידנטום דעם 25־טן דעצעמבער — ווען עס איז פראקלאמירט געוואָרן דער עמערגענץ־קאמפיין פאר מדינת ישראל.

ישראל־מיניסטער דר. יוכף קיסרי אין באגלייטונג פון קאנסול ס. ב. קאפלאן זועלן אויפגענומען פון קובאנער פּ־עמיער־מיניסטער דר. כאָרכע ג. מאנטעס.

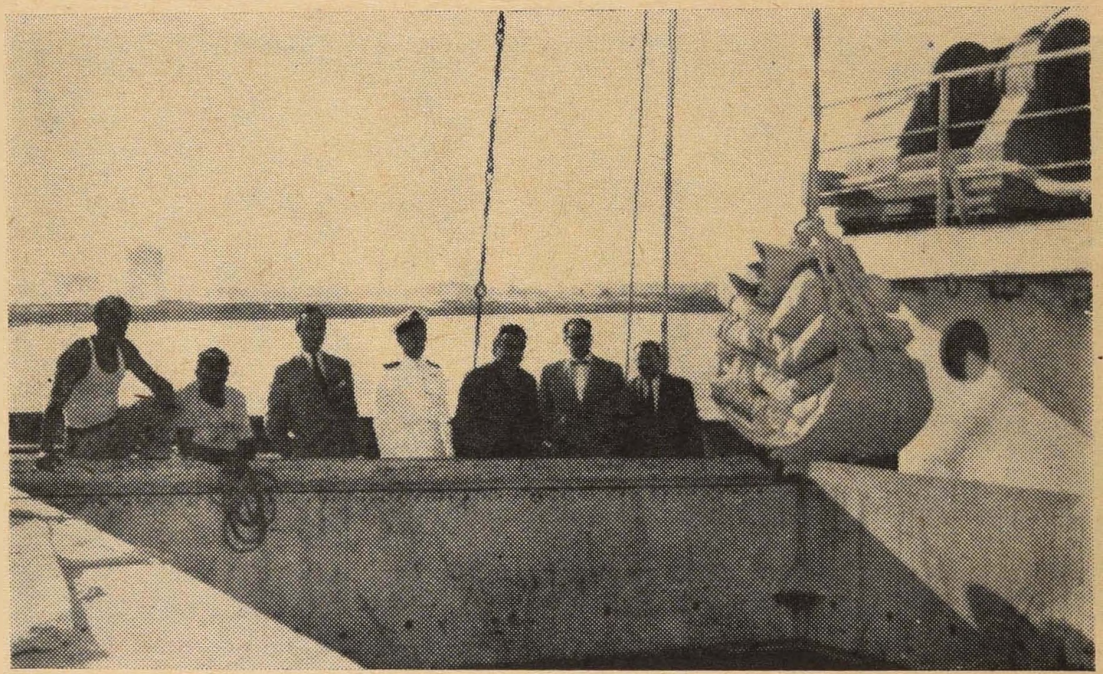
דעם 4־טן יאנואר קומט אָן אין האוואנא ה' חיים קריספין כדי אָנצופירן כ״ט דעם עמערגענץ־קאמפיין צווישן די ספרדישע אידן.

ה' מיכל אייזענשטאט, פּאָריטייער פון דער „רסקו" גיט איבער אַ טשעק צו ה' ראָטשמאַן, פֿרעזידענט פון דער קובאַנער „רסקו"-גרופּע, וואָס איז דער באַטרעף פון בינה פּראָצענט אינטערעסן אויף דעם אינוועסטמענט אין ישׂראל פֿאַר די ערשטע זעקס חדשים.

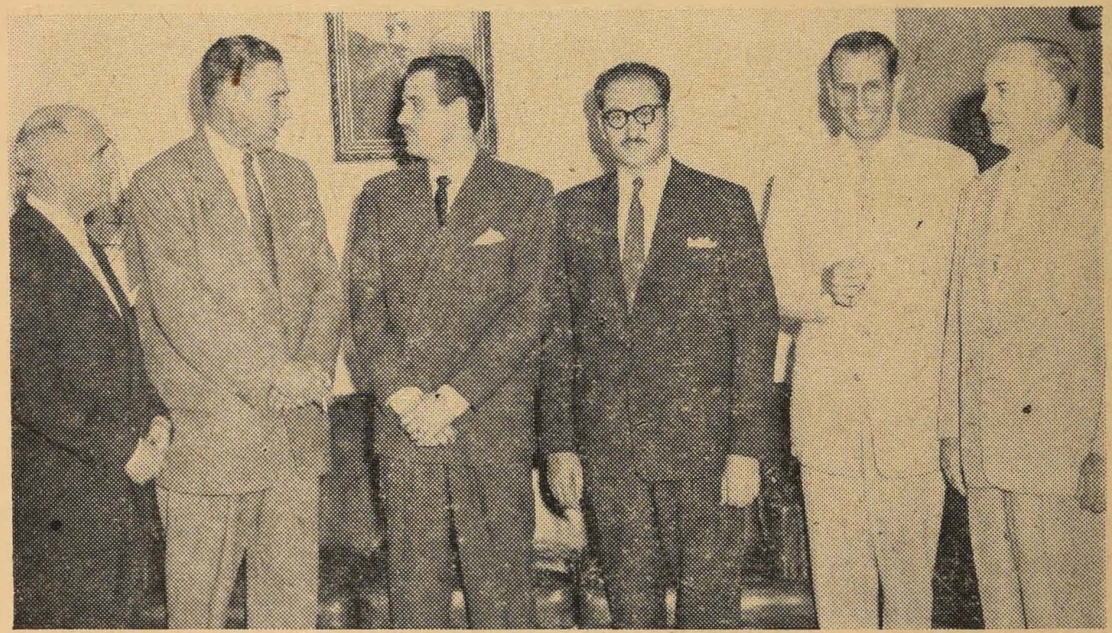
די אידיש־קולטור־נהוֹפּע בייט דורך אַן אָקט צום 100־טן געבורטסטאָג פון דר. עמיליאָ נוניעז — דעם 24־טן יאַנואַר — ביי דער אָנווענדונג פון אַמבאַסאַדאָר נוניעז פֿאַרטרעטנדיק זיין פון גענעראַל נוניעז. דר. זאַידין איז געווען דער גאַסט־רעדנער.

די ישראל׳ס־ישוב „תפוז" ברענגט קיין קובא דעם ערשטן טראַנספּאָרט פון 2.300 טאָן ישראל־צעמענט פון דער מאַרקע „נשר".

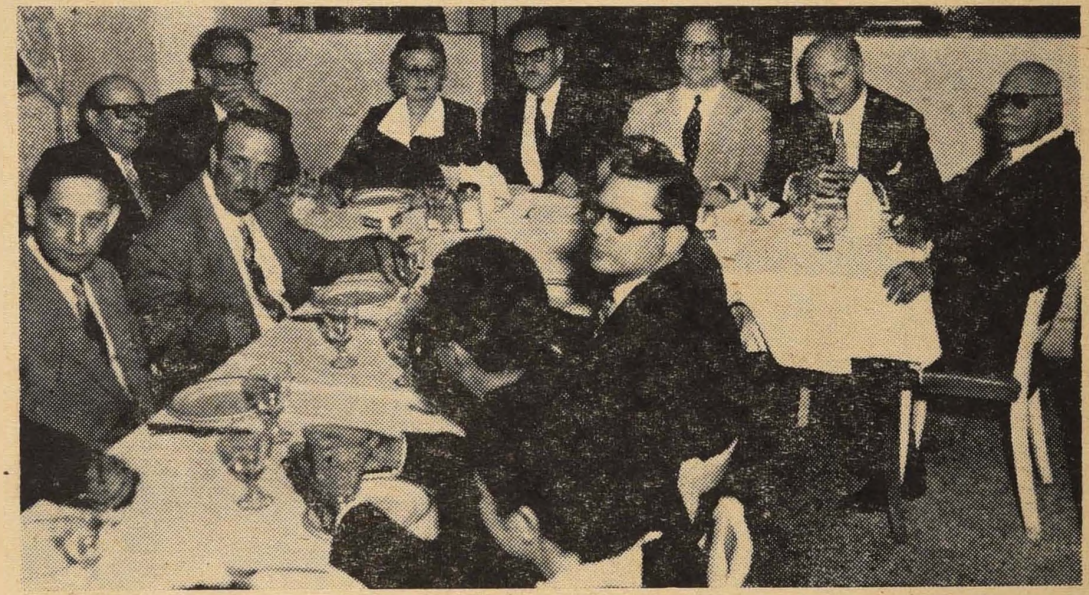
פּרעזידיום פון דעם באַנקעט לכבוד דעם 70־טן געבורטסטאָג פון ה' אדאלבאָ קעין, אָרגאַניזירט דורך דעם פּצ־טראַנאַט דעם 28־טן פעברואר, און בײַ וועלכער געלעגנהייט ה' קעין האָט פּאַרטיילט קרוב צו 40 טויזנט דאָלאַר פּאַר אידישע און קובאַנער אינסטיטוציעס. בײַם מיקראָפאָן: ה' א. קעין.

דעם 15־טן מערץ קומט פאָר אין ישׂראל־קאָנסולאַט א קאָקטייל לכבוד דעם קובאַנער מיניסטער אין ישׂראל דר. אלבערטאָ דע לא קאמפּא, יועלכער האָט געוויילט א וואָך צייט אין האַוואַנא

דעם 17־טן מערץ וועלט געקרוינטע מיס אסתר המלכה 1956 פון אידישן ישוב, פרויליין לואיסא קאלמאנאוויטש, און אירע ערן־דאמען, פרויליין אפעליא פרעסמאן און פרויליין קארינא פארא.

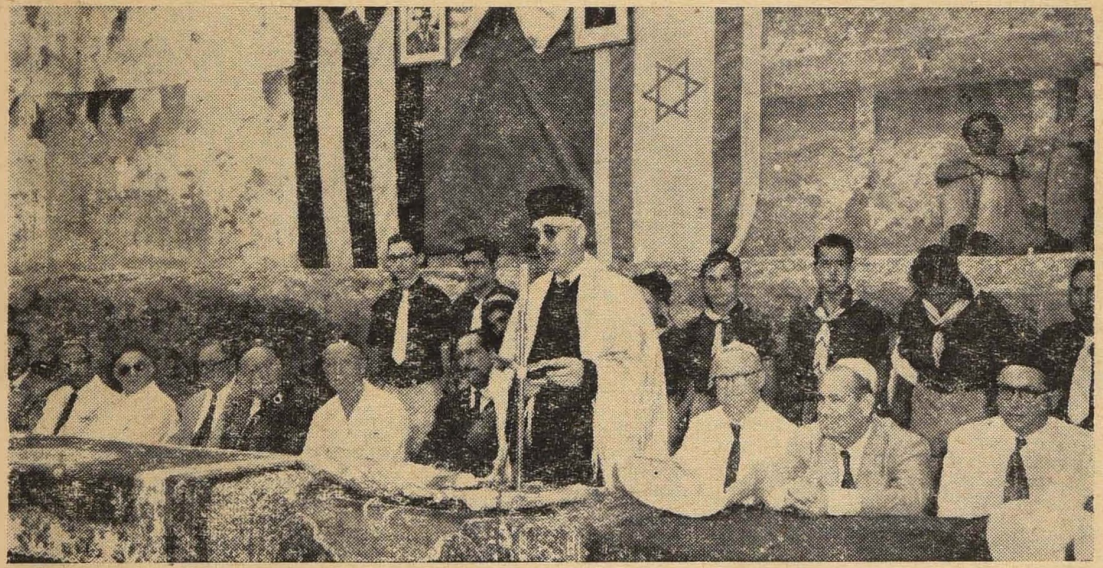
אויף דער איניציאטיוו פון "ישראל־קאנסול אין קובא ווערט קאנסטיטואירט דעם 12־טן אפריל דער „אינסטיטוט פאר קולטורעלע באציאונגען צווישן קובא־ישראל", צוזאמענגעשטעלט פון פראמינענטע קובאנער פערזענלעכקייטן

דעם 14-טן אפריל איז דורכגעפירט געוואָרן אין לאָקאל פון פאַטראַנאַט א גרויסער באַלקס יום־טוב צום אכטן יום־העצמאות פון מדינת ישראל. אי־גאַניזירט דורך א ספעציעל־געשאַפענעם קאָמיטעט פון פאַרשטייער פון אלע אידישע אינסטיטוציעס. אויבן בילד זעט מען דעם פרעזידיום פון אקט בעת הרב ראָזענבוים האלט די דער־עפענונגס־רעדע.

אלגעמיינער אספעקט פון דער צערעמאניע ביים לייגן דעם ווינקלשטיין פ ון מקום־קדוש אין אלט־האוואנא, וואָכ ווערט געבויט פון דער קהלה „עדת ישראל" און חסד של אמת —דעם 29־טן אפריל (ל"ג בעומר).

דער פּרעזידיום פון דעם פּייערלעכן אקט ביים לייגן דעם ווינקלשטיין פון מקום קדוש אין אלט־תּאוואנא — אויף פּיקאטא און אקאסטא. דער אקט איז פּאַרגעקומען דעם 29־טן אפּריל (5"ג בעומר).

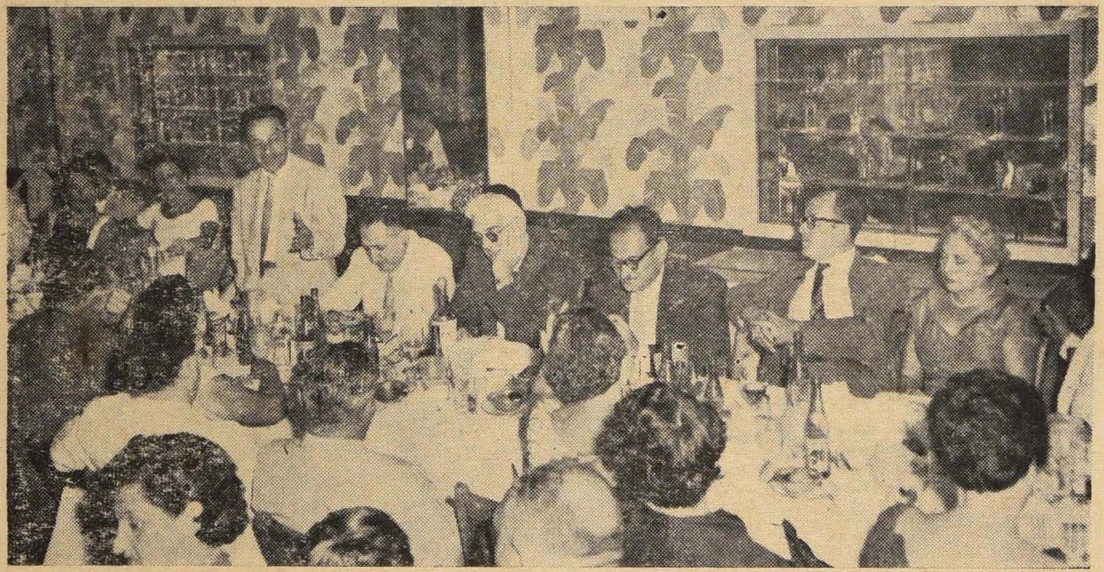
די פּרעזידענטין פון פּרויען־פּאַריין, פּרוי עסטעלאַ קופּער טוט אָן אַ קאָרסאַזש דער פּרוי לינאַ הייזלער, פּאַר איניציאַטיוו צו אָרגאַניזירן דעם גרויסן קאָנצערט דעם 2־טן מאַי, וואָס האָט אריינגעבראַכט איבער זיבן טויזנט דאָלער לטובת דעם אידישן פּרויען־פּאַריין.

דער פרעזידיום ביי דעם אקט אין דער פריוואטער הויז פון פרוי נאסא. זיא עס איז פראקלאמירט געוואָרן אויף
א פייערלעכן אופן די „ווייצמאן"־קייט צו בויען שוץ־קעלערן ביי די „ווייצמאן"־אינסטיטוציעס אין מדינת ישראל

ಮಾ ಮಿಷನರಿ ಬೆಟ್ಟ"

ಮೊಟ್ಟಮೊದಲು ಸಂಸ್ಥೆಯ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದಾಗ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಮೊದಲ ಬಾಲಕರು ಮತ್ತು ಅಧ್ಯಾಪಕರೊಂದಿಗೆ ಮಾ ಮಿಷನರಿ ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ

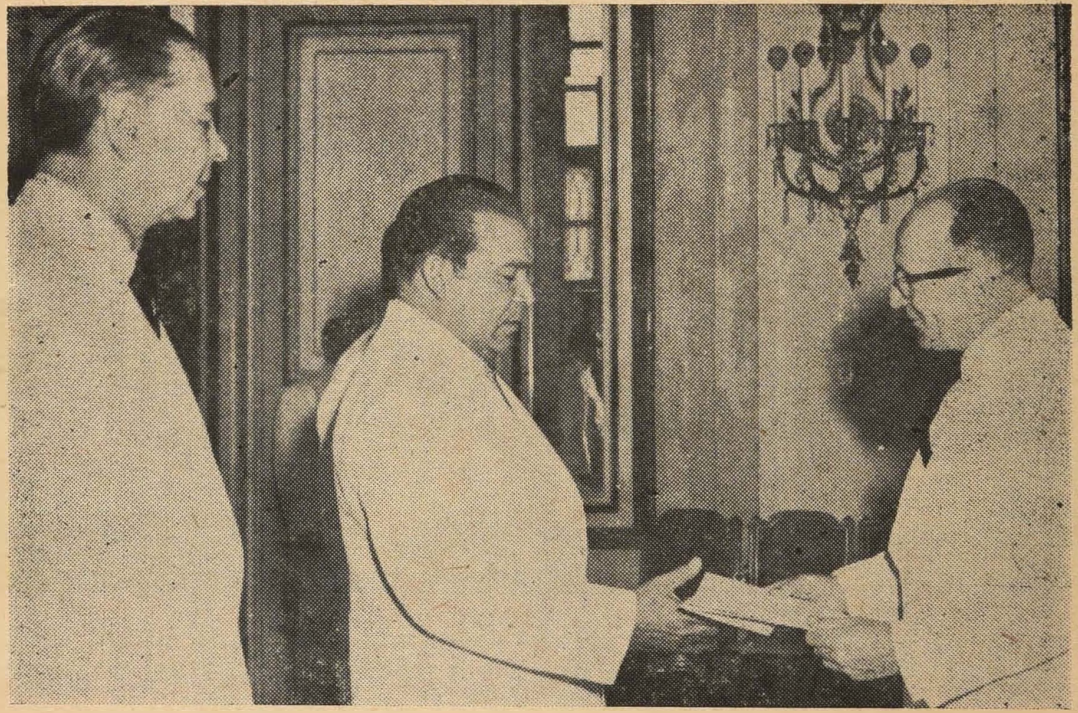
זונטיק דעם 22-טן יולי איז אָרגאַניזירט געוואָרן, אויף דער איניציאַטיוו פון דער ציוניסטישער באַרייניקונג אין דעם עמערגענץ-קאָמיטעט, א געזעגענונגס-באַנקעט פאַר ה' דוד א. טיאַנסקי וועלכער איז איינגעלאָדן געוואָרן דורך דעם קרן-היסוד פון ירושלים, צו באַזוכן מדינת ישראל.

דאנערשטיק דעם 19־טן יולי איז אין לאקאל פון אמעריקאנער טעמפל צאיגעקומען א אונטערנעמונג פון דער „וויצא" צום אפשלוס פון די אקטיוויטעטן און כדי צו געזעגענען דער אנפירערין פון דער נייי־שטוב ביי דשר „וויצא", פרוי בעלא טערנער צו א״ר אפפאר קיין ישראל. פרוי טערנער האט אויך באקומען דעם מאנדאט צי פארטרעטן איר ארגאניזאציע אויף דעם וועלט־צוזאמענפאר פון „וויצא" וואס וועט פארקומען אין ישראל. אין חודש דעצעמבער פון היינטיקן יאר.

דעם 2-טן אויגוסט איז אין ציוניסטישן בית-עם פֿאַרגעקומען א צוזאַמענקונפט פון אַלע ציוניסטישע אַקטיוויסטן מיט געווראַל דוד שאַלתיאל, וועלכער איז געקומען זיך אַקרעדיטירן אַלס ישראל-מיניסטער אין קובא. מיניסטער שאַלתיאל האָט ביי דער געלעגנהייט געהאַלטן א רעפֿעראַט וועגן די אויפגאַבן פון ציוניזם אין איצטיקן מאָמענט.

ישראל־מיניסטער געזאנדטער דוד שאלתיאל (רעכטס), גיט איבער זיינע קרעדענציאלן צום פרעזידענט פון דער קובאנער רעפובליק, מאיאר־געזאנדטער פולכענסיא באטיסטא (אינמיטן) אין דער אנווועזנהייט פון אויסלאנדס־מיניס־טער דר. גאנזאלא גועל (לינקס). די צערעמאניע איז פארגעקומען דעם 8־טן אויגוסט.

א טייל פון פרעזידיום פון דעם גרויסן אקט־האמענאכע לכבוד דעם ישראל־מיניסטער אין קובא, געגעראל דוד שאלתיאל. דער אקט איז ארגאניזירט געוואָרן דורך א קבלת־פנים פאמיטעט צוזאמענגעשטעלט פון פאר־שטייער פון די אידישע אינסטיטוציעס, דעם 8־טן אויגוסט, אין גרויסן זאל פון פאטראנאט ־ בנין.

El Francés
trade mark
HNO. de BEREZDIVIN
Importadores de tejidos y fabricantes de trajes
MURALLA Y COMPOSTELA
TELEFONO M-3644

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן,
פריינט און דעם גאַנצן אידישן ישוב אין קובאַ.

זאָל דאָס נייע יאָר ברענגען פרייד
פאַר אַלע אידן אויף דער וועלט!

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

מיר באַגריסן צום נייעם יאָר אַלע אונזערע פריינט, קליענטן און באַקאַנטע, דעם גאַנצן אידישן שוב פון קובאַ און אַלע אידן אויף דער וועלט, און ווינטשן אַלעמען א יאָר פון פראָספעריטעט, גליק און פריד!

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

מאָריס הימלשטיין און פאַמיליע

— ◆ —

Perfumería GIMEL

REP. DEL BRASIL 256. TELF.: M-6013 .HABANA

נעוועלשאפטלעכע טוער וואס האבן אנגעפירט מיט די אידישע אינסטיטוציעס אין תשט"ז

ציוניסטישע פארייניקונג אין קובא

יוסף בלומענקראנץ — פרעזידענט.
משה לעווין — ערשטער וויצע־פרעזידענט.
ס. מ. קאפלאן — צווייטער וויצע־פרעזידענט.
לעאן יארמום — סעקרעטאר.
כאלוואדאר מיטשעל — וויצע־סעקרעטאר.
טשארלעס שוואַרץ — קאסיר.
אלאנסא דראכמאן — וויצע־קאסיר.
סאמועל לאשינסקי — סעקרעטאר־קאנטאדאר.
בן־ציון טשערטשעס — אדמינים־טראטאר.
ברוך שאמעס — קולטור דעפארטאַמענט.
וואקאלן: איסאק בערעזדיווין, איסאק שלעכטער, חיים דערעטשינסקי, פרוי כוואניטא גורמאן.
לענאלער־סעקרעטאר: דר. סאלאמאן לוצקי.

פאטראנאט פאר א געזעלשאפטלעכן בנין און בית־הכנסת

הערמאן הייזלער — פרעזידענט.
בן־דיזיק — ערן־דירעקטיוום מיטגליד.
אהרן יוקעס — ערשטער וויצע־פרעזידענט.
מאריס אוועדבוך — צווייטער וויצע־פרעזידענט.
סימאן סאטראן — דריטער וויצע־פרעזידענט.
דר. דיאניסיא קאסטיעל — לענאלער סעקרעטאר.
איסאק גורוויטש — ארגאניזאציע־סעקרעטאר.
יוסף וויטקינאס — ערשטער וויצע־סעקרעטאר.
הערמאן בעערזינסקי — צווייטער וויצע־סעקרעטאר.
כולא קאריטי — קאסיר.
סאמועל גאסאף — ערשטער וויצע־קאסיר.
כאסע זאבעלינסקי — צווייטער

וויצע־קאָסיר.
יוסף ראָווינסקי — אַדמיניסטראַטאָר.
איסאק יאָוויטש — וויצע אַדמיניסטראַטאָר.
וואָקאַלן: דר. מאריא סטאָן, מאָרים גימעלשטיין, דר. פעליקס רויזער, האַרי קופער, לעאָן גילפאַרב, נחום ראָזענצוויג, כוליא ליפשיץ, לייב הילער, אינושיניער כאַלאַמאָן הייזלער, עמאנועל קריפטשער, עליאס גוריאן, טשאַרלעס בלאָך אין נחמן סאָלאָוויטשיק.

אידישער צענטער אין קובא

קלמן וואָדאָנאָם — פּערזידענט.
אהרן יוקעל — ערשטער וויצע־פּרעזידענט (רעזיגנירט).
כוליא שטיינבערג — סעקרעטאָר (רעזיגנירט).
אשר שטשוטשינסקי — וויצע־סעקרעטאָר.
ברוך בענעס — קאסיר.
חיים וויניקאָר — וויצע־קאסיר.
משה זאַנדבערג — אַדמיניסטראַטאָר.
וואָקאַלן: לעאָן אָלעמבערג, כאַקאָבּ ביניאקאָנסקי, סאמועל בראָם־לאָווסקי, א. י. דובעלמאָן, כאקאבּ מיקאַסער, חיים פעדער, כאקאבּ קאָפּוטין, איסאק שרעטער, יקתיאל פיאלקאָוו, דוד אוטיאנסקי, אברהם ווינשטיין.

די אידישע קהלה — „עדת ישראל"

לעאָן אָלעמבערג.
אשר אייכענבוים.
מאָרים בערעזיוון.
האַרי בערענטהאַל.
משה בייגעלמאָן.
לייב גאָלד.
מאָרים גימעלשטיין.
אהרן גייטצהאָלץ.
ראובן הויבלום.
יחיאל האָלטץ.
קלמן וואָדאָנאָם.
יצחק משה וואָפינסקי.
בנימין טערנער.
אהרן טייכלער.
דר. מאיר ליסאָוויטש.
אהרן מינדיק.
יעקב מושקאט.
ראובן סאָפּליצקי.
סימאָן סאָטאָן.
יוסף סינגער.
יעקב סענאל.
יקתיאל פיאלקאָף.
יצחק פריער.
ישעיה קאָנער.
אלתר כץ.
טשאַרלעס שאָהנפעלד.
זייטש שאָפּטאל.
אברהם רייך.

אידישע האַנדלס־קאַמער אין קובא

כאקאבּ איזראַעליט — פּרעזידענט.
קלמן וואָדאָנאָם — ערשטער וויצע־פּרעזידענט.
לאשלא שווער — צווייטער וויצע־פּרעזידענט.
מ. מיזכאָנער — סעקרעטאָר.
נ. גראבאָוויעצקי — וויצע־סעקרעטאָר.
ק. פיאלקאָף — קאסיר.
ל. שוב — וויצע־קאסיר.
וואָקאַלן: — ד. טשיזיק, ד. מאַץ, וו.

דזשובקעוויטש, ב. שניאדאווסקי, כ. יורקעוויטש, ס. איזורי, ס. ליטווינאוו־סקי, מ. נעכמאן, ג. וויינשטיין, י. גרינבערג און כ. גלינסקי.

סופלענטעס: מ. ראבינאוויטש, ב. דוואָרין, ל. ליוואוויטש און ס. בראָס־לאווסקי.

◆

יוניטעד היברו קאנגרעגיישאן
(אמעריקאנער טעמפל)

מאָרים מאיאָרקאס — פּרעזידענט.

האראלד טענענבאום — וויצע־פּרעזידענט.

דר. פעליקס רייליר — סעקרעטאר.

מאָרים אדאמס — וויצע־סעקרעטאר.

דזשיימס קנאפּקע — קאסיר.

אוירווינג פריז — וויצע־קאסיר.

וואקאלן: אלבערטא בעהאר, אברהם פיש, אסקאר גורפינקל, ארטור האמעל, האוואָרד היימאן, ראבערט קאפּלאן, כאסע ה. קעיץ, דר. פיליפּ קנאפּקע, לעאן לעמבערג, פיליפּ מאן, מיטשעל מענדעלסאָן, פיליפּ ראזענבערג, מאָרים שוואָרץ, בארני שאפּירא, טשאר־לעס שאפּירא, פרעד סטארק, מארווין שאפּירא, איזידאָר סטעטנער, כאסע וועגטורא און סטאנלי וואקס.

אברהם מ. גראניזאן — ראבאי.

ערווין נאטהעלף — קאנטאָר.

◆

אוניאָן העברעא שבת אחים

מאוריסיא עגאזי — פּרעזידענט.

מאיסעס עגאזי — ערשטער וויצע־פּרעזידענט.

כאקאבא קאריזי — צווייטער וויצע־פּרעזידענט.

ענריקע בעהאר — סעקרעטאר.

סאלאמאן גאראזי — וויצע־סעקרע־טאר.

ראפאעל קאספי — קאסיר.

סאמועל דאנאן — וויצע־קאסיר.

איזידאָרא אבראבאנעל — קאנטא־דאר.

איסאק האביף — רעוויזאר.

וואקאלן: אלבערטא פינס, דזשאן פאליקאר, איסידאָרא זארקא, דר. דוד עגאזי, ענריקע בענרעי.

דר. דיאניסיא קאסטיעל — סעקרע־טאר־לעטראדא.

הרב רפאל עלנאדאוו — רב פון דעם קהלה־טעמפל.

◆

בני־ברית־לאושע „מאימאנידעס"

מארקא פיטשאן — פּרעזידענט.

עריק מאנדאווסקי — ערשטער וויצע־פּרעזידענט.

ניסים נאמבאטש — צווייטער וויצע פּרעזידענט.

דר. פעליקס רייליר — סעקרעטאר.

דר. כאסע מעלמאן — סעקרעטאר־קאנסיליער.

ראפאעל נאוואָרא — וויצע־סעקרע־טאר.

אסקאר גורפינקל — קאסיר.

ערווין נאטהילף — וויצע־קאסיר.

וואל־קאמיסיע: סאלוואדאר דוע־ניאס, פּרעזידענט; דר. כאסע מילער אין מאקסימיליאנ וויים.

◆

„וויצא" אין קובא

אידא קאקיעל, עוא וויסמאן, דארא בענעס און פרידא ארבער — ערן־פּרעזידענטינס.

חנה קריגער — פֿרעזידענטין.

דאָרא בענעס, עמא לייפשיץ און פּא־
ניע ריקלאַנסקי — וויצע־פֿרעזידע־
טינס.

פֿרייד[illegible] שטשוטשינסקי — סעקרע־
טאַרין.

ריווע בייקאָוויטש — ערשטע וויצע־
סעקרעטאַרין.

אָלגא שוב — צוויטע וויצע־סעקרע־
טאַרין.

מינא הילער — קאַסירערין.

כוליא עפֿשטיין — ערשטע וויצע־
קאַסירערין.

עטל זאק — צוויטע וויצע־קאַסי־
רערין.

וואַקאַלן און מיטגלידער פון די פּאַר־
שיידענע קאָמיסיעס: רחל ׳ערשקא־
ויטש, כוליא קאָפּלאַן, בעלא טערנער,
חנה קאָזלטשיק, לאה קאָזלטשיק,
געניא בערקמאַן, לאָניא אייזענבערג,
ראָזע לאָשינסקי, שרה סאָפּליצ־
קי, מאריא הערשמאַן, ציליא לעווענער,
ציליא ארבער, אידא רייך, סימא קאָפּ־
מאַן, נינא סעגאַל, לובא גאָלפֿאַנד,
פֿרידא ראטשבאום, אדעלא ראָק, עוכע־
ניא בייקאָוויטש, סאָניע גאָסאָף, גיטל
וואָלפֿסאָן, געניע מושקאט, קלאָרא
לעשניק, מרים בריימערמאַן, מאשע
ראזענבערג, דאָרא גאָלד, אָפּעליא לו־
ריא, ציליא בלאָך, לובא פּעלדמאַן, בא־
ניע ליסקי, אָנא קאָסטר, אָנא פּעדער,
פּאָלא זינגער, טערעסא רידוש, מינא
יאקולא, כאָיליא לעווין, רעגינא וועד־
בין, אדעלא האָלץ, ליזא וואדניצקי,
סאָניע פינקלשטיין, אסתר פעלדמאַן,
סאָניע ראָבינאָוויטש און פּאָלע
קיבילזון.

ספּרדישע „וויצא" - גרופּע

וויקטאריא אָדוט און ראָסא ביטאַן
— ערן־פֿרעזידענטנס.

ראָקעל כ. דע בעהאר — פֿרעזידענ־
טין.

כוליעטא בעהאר — וויצע־פֿרעזי־
דענטין.

וויאָלעטא מ. דע פינס — סעקרע־
טאַרין.

לונא ב. דע מיטראני — וויצע־
סעקרעטאַרין.

וויקטאריא א. דע לעווי — קאַסירע־
רין.

לואיסא לעווי — וויצע־קאַסירערין.

עווא בארוך — ערשטע רעוויזאָרין.

אסתר מ. דע סינאי — צוויטע רע־
וויזאָרין.

לונא פ. דע מאטאָלא — מיטגלידער.

וואָקאַלן: טאַמאר ס. דע בעהאר,
אסתר מיזרחי, הילדא טשעני, בעליא
ה. דע פראנקא, סארא פינטא, רויזע ס.
דע בעהאר, סאפיא ה. דע באַרראָקאס,
סימאנא קאהען, שמחה סיסי, סוסאנא
ביטאן און אסתר קאהען.

„וויצא" יאנג־וואומען

בערטא ביק — פֿרעזידענטין.

קאַרלאָטא שטשיקין — וויצע־
פֿרעזידענטין.

אניטא סטאָן — וויצע־פֿרעזידענטין.

לאָליטא גראָב — סעקרעטאַרין.

סאניא סאָלינאָס — וויצע־סעקרע־
טאַרין.

סאיליא סאטאנאווסקי — קאַרעס־
פּאָנדענץ־סעקרעטאַרין.

ראָסיטא שלעזינגער — קאַרעס־
פּאָנדענץ־סעקרעטאַרין.

מערסעדעס טיקא — קאָסירערין.

ראָסיטא אייבער — וויצע־קאָסירע־
רין.

רעבעקא זעליקמאן — וויצע־קאַסי־
רערין.

וואקאלן: ראקעל וואקס — ביולע־טין; אסתר פערעסאן — קולטור־קאמיסיע; אפעליא עפשטיין — טעלע־פאן־קאמיסיע; ראקעל באנד־אר — פארבינדונגס־קאמיסיע; דארא איזאוו־ער — טיקעטס־קאמיסיע; לואיסא לערמאן־און סאריטא שלעזינגער — כאציאלע פארבינדונגען.

„וויצא" חנה סענעש

אלגא פרידמאן — פרעזידענטין.
העלא ארבער — וויצע־פרעזידענ־טין.
עסטעלא ווינשטיין — קאסירערין.
פילים ראבינאוויטש — וויצע־קאסירערין.
ראקעל גאלד — סעקרעטארין.
סאריטא לעוו — פרעזידענטין פון דער אונטערנעמונגס־קאמיסיע.
ראקעל ארבער — פרעזידענטין פון דער קולטור־קאמיסיע.
דארא פעלכאוויטש — פרעזידענטין פון דער פראפאגאנדע קאמיסיע.

יוגנט - גרופע „וויצא"

„העניריעטא סאלד"

ראסיטא בהאר — ערן־פרעזידענ־טין.
אסתר מאטאלא — פרעזידענטין.
רעבעקא לעווי — וויצע פרעזידענ־טין.
עספעראנסא דע מאיא — סעקרע־טארין.
עליסא ביטאן — וויצע־סעקרעטא־רין.
אסתר בהאר — קאסירערין.
בעליטא ראזאן — וויצע־קאסירערין.
וואקאלן: אסתר ב. אלגאזע, אסתר מאיא, רעגינא ביטאן, עסטרעיא הלל און סאריטא פאליקאר.

דירעקטאריום פון קרן קימת לישראל

ראובן אייזען — ערן־פרעזידענט.
לעאן שוסטער — פרעזידענט.
אסתר שאפאטשניק — 1־טער וויצע־פרעזידענט.
חיים גרינבערג — 2־טער וויצע־פרעזידענט.
מאלי גייפמאן ע"ה — (נפטר גע־וואָרן 56. 7. 31) — סעקרעטארין.
פישל טוכמאן — 1־טער וויצע־סעקרעטאר.
צילא ארבער — 2־טער וויצע־סעקרעטאר.
אהרן גייצהאלץ — קאסיר.
בנימין טערנער — 1־טער וויצע־קאסיר.
בנימין שניאדאווסקי — 2־טער וויצע־קאסיר.
יצחק רשב"ם — פינאנץ־סעקרע־טאר.
וואקאלן: חיים דערעטשינסקי, יעקב סענאל, יוסף קראוויץ (אפגעפארן קיין אמעריקע), מאקסימא גלינסקי, עליאס ציללער, דוד בריק, קארלאס אייזענ־בערג, אידא רייך, יעקב בורשטיין, ראובן הייבלום.
פארשטייער פון דער ציוניסטישער פארייניקונג: יוסף בלומענקראנץ אין כואניטא גורמאן.
עקזעקוטיוו סעקרעטאר: יוסף חצור.

ליגע פאר דער הסתדרות

ס. מ. קאפלאן און חיים שיניוק — ערן־פרעזידענטן.

דוד שוואַרץ — פרעזידענט.

ברוך שאמעס און יוסף בלומענקראנץ — וויצע־פרעזידענטן.

סענדער וואלפסאן — קאסיר.

בת שבע שניאדאווסקי — וויצע־קאסיר.

י. מ. סקורניק — סעקרעטאר.

סעבאסטיאן קאנא — קולטור.

גבריאל וויינשטיין און איסאק יאקולא — פראפאגאנדע.

קארלאס אייזענבערג — אדמינים־טראטאר.

אידיש - קובאנער קולטור - גרופע

דר. פעליקס רייזער — ערן־פרעזידענט.

אדאלפא קייץ און כאסע קייץ — ערן־מיטגלידער.

אברהם מארקוס מאטערן — פרעזידענט.

דר. ענריקע אייבער — ערשטע וויצע־פרעזידענט.

רבי נסים גאמבאטש — צווייטער וויצע־פרעזידענט.

דר. פעליקס רייזער — געזעראל־סעקרעטאר.

פראפ. דוד פערעז — וויצע־סעקרעטאר.

דר. סאלאמאן לוצקי — אקטן־סעקרעטאר.

פרימיטיוא ראמירעז — וויצע־אקטן־סעקרעטאר.

מאקס וויינשטיין — קאסיר.

סעגיסמונדא וואגנער — וויצע־קאסיר.

דר. כאסע אטשווילי לעווי — אדמיניסטראטאר.

סאלא צוקערקאנדל — וויצע־אדמיניסטראטאר.

וואקאלן: ס. מ. קאפלאן, הערמאן הייזלער, מאריס מאיארקאס, כולא קאריטי, איסאק גורוויטש, דר. כאסע מילער, אדאלפא אדנאפאסאף, איזידארא סטעטנער, מאריסיא האלוועם, ארכיטעקט נחום נעפאמעטשע, כאסע שעכערמאן, דרא. קלארא סאטאנאווסקי, אינושיניער סאלאמאן הייזלער, דרא. סאפיא אוועגס, אסתר כהן, אינזשיניער מא־יאנא שיכער און גוסטאווא מאנטעל.

— ◆ —

בוי קאמיטעט פון מקום־קדוש אין אלט־האוואנא

קלמן וואדאנאס — פרעזידענט.

משה בערעזדיוון — ערשטער וויצע פרעזידענט.

וואלא שאפטאל — צווייטער וויצע־פרעזידענט.

אשר אייכענבוים — געז. סעקרעטאר.

ראובן הייבלום — ערשטע וויצע־סעקרעטאר.

אליעזר לוואוויטש — צווייטער וויצע סעקרעטאר.

ישעיה קאננער — קאסיר.

האררי בערענטאל — אדמינים־טראטאר.

משה בייגעלמאן — ערשטער וויצע־אדמיניסטראטאר.

אהרן גייצהאלץ — צווייטער וויצע אדמיניסטראטאר.

טשארלעס שיינפעלד — דריטער וויצע־אדמיניסטראטאר.

— ◆ —

אידישער צענטער שולע

מ. קאנסקי — פרעזידענט.
ס. פאפיר — וויצע־פרעזידענט.
י. מוקאסעי — געז. סעקרעטאר.
ל. לוצקי — וויצע־סעקרעטאר.
ח. פעדער — קאסיר.
ח. דערעטשינסקי — וויצע־קאסיר.
י. קאפוסטין — אדמיניסטראטאר.
א. ז. ווייניטין — פרעזידענט פעדאגאגישן־ראט.

וואקאלן: י. ביניאקאנסקי, ח. טישער־טיש, מ. פטאשעוויטש, א. י. רובעל־כאן, א. גורפינקעל, י. בורשטיין, פרוי רחל׳ געשקאוויטש, ס. בראסלאווסקי, י. דאגאזין, י. קאזאלטשיק, ג. קריגער, י. גאדלעס, מ. באביל, מ. דערעטשינסקי, מ. גרעשעס, מ. ביק, ד. ראפאפארט, ס. שאפטאל.

מוטער פארבאנד פון דער צענטער שולע

מאריא פאפיר — פרעזידענטין.
מאניא דערעטשינסקי — ערשטע וויצע־פרעזידענטין.
דעבעקא רובינשטיין — צווייטע וויצע־פרעזידענטין.
דארעטא פייגענבלאט — סעקרעטארין.
סארא גרעשעס — ערשטע וויצע־סעקרעטארין.
פרידא ראשבאום — צווייטע וויצע סעקרעטארין.
לאה ביגעלמאן — קאסירערין.
דולסע אש — ערשטע וויצע קאסירערין.
ראסא גאלדבערג — צווייטע קאסירין.

וואקאלן: עוא דערעטשינסקי, זאילא סאטאנאווסקי, ראסא לוצקי, זאילא לוצקי, מאניא בלומין, ראקעל טוכמאן, פאלא יארמוס, עווא אסאצק, פלארא שאפירא, מאריא טשיזשיק, בערטא ביק, אנא דובנער, הילדא קאפאבוצקי, אנא קופערמאן, בערטא האכמאן, פאני טרייביטש, סארא פרידזאן, ליזא ניעווואדאוויטש, אידא אבוסעוויטש, לילי ראזא, הילדא פאסעסאווסקי, מאטילדע מאלער, בלאנקא פראשניק, ראסא ראפאפארט, אנא פייסאטע, ראקעל גערשקאוויטש, מאריא מילנער, לינא מילנער, קלארא בראסלאווסקי, זענאידא גרינבערג, מארגאריטא קאפמאן, סארא בלאנק, לובא בלאנק, לובא קאץ, כעלא קוביליון.

אידישער אינסטיטוט „תחכמוני"

הרב מאיר ראזענבוים — מנהיג רוחני.
שלום בן־פרת — פרעזידענט.
מארים בערעזדיווין — סעקרעטאר.
האררי בערענטאל — אדמיניסטראדאר.
בערל קאזאלטשיק און ס. ליכטענשטיין — פראפאגאנדע.
דירעקטארן: — בערל קאהען, ד. שינדערמאן, פ. לעוו און פענסטער.
פרויען אפטייל׳ונג: — שרה בערעזדיווין, אנא גילפארב, ראסיטא בערענטאל, כוליא שטערן, הילדא ליכטענשטיין, פרוי פענסטער און הילדא קאזאלטשיק.
לערער פון שולע: — דרא. אידא גלעזער דע קאסטיעל — דירעקטארין.
י. פינטא, אסתר שאבאוויטש דע ראדא, לאליטא מאנדרי, דר. לעא־פאלדא גאנזאלעז, דרא. עלזא דיאז, אין דרא. סענאידא מענענדעז.

אידישער פרויען - פאַריין אין קובאַ

עכטעלא קופער — פרעזידענטין.
אסתר שאפאטשניק — וויצע פרעזידענטין.
שרה לאופער — צווייטע וויצע־פרעזידענטין.
עלענא וויים — סעקרעטארין.
שרה אישינסקי — קאסירערין.
טאלא בלאק — וויצע־קאסירערין.
וואקאלן: ציילא סמאלארטשיק, אנא וואפינסקי, סאניא שאפטאל, ראסא לאסאף, סאניא גאסאף, פאניא קלעפאטש, סילא וויינטראוב, אנא פינקוס, מאניע שומער, סילוויא טייטעלבאום, מאריאנא פונדיק.

ליי־קאַסע ביים אידישן

לובא ראזענבערג — ערן־פרעזידענטין.
בלומע קריגער — פרעזידענטין.
סאניע שאפטאל — ערשטע וויצע־פרעזידענטין.
לובא ראזענפעלד — צווייטע וויצע־פרעזידענטין.
בערטא בערמאן — סעקרעטארין.
אסתר שאפאטשניק — ערשטע־וויצע סעקרעטארין.
אנא גארמיזא — צווייטע וויצע־סעקרעטארין.
גאלא טוכמאן — קאסירערין.
לי ביגעלמאן — ערשטע וויצע־קאסירערין.
בערטא ראזענצווייג — צווייטע וויצע־קאסירערין.
וואקאלן: לובא בערעזינסקי, פאלא קוביליון, מאניע שומער, סילוויא לעוו, הילדא גינזבורג, רחל גאדלעס, סאניע גאסאף, געניא מושקאט און טאלא בלאק.

קאמיטעט צו שטיצן טובערקולאזע און מענטאלע קראנקע

אברהם פיש — ערן־פרעזידענט.
יוסף אייבעשיץ — פרעזידענט.
ראובן סאפליצקי — וויצע־פרעזידענט.
דר. פעליקס רייזער — יורידישער סעקרעטאר.
וואלא פינגערהוט — סעקרעטאר.
קלמן וואדאנאס — קאסיר.
ראובן אייזען — וויצע־קאסיר.
אברהם מ. מאדאוו — אדמיניסטראטאר.
שמואל גאלדבערג — וויצע־אדמיניסטראטאר.
וואקאלן: ישעיה קאנער, חיים וואלפא, מאיר סאנדלער, יוסף הוזאריז, פרוי זשאנעט שעכטער, מים טעמא שעכטער, פרוי כינע יוקעלן, פרוי רבקה אלטשון.

בענעפיסענסיא „ביקור חולים"

איזידארא זארקא — פרעזידענט.
איזידארא בעהאר — וויצע־פרעזידענט.
דאניעל מאטאלא — סעקרעטאר.
ראבערטא ר. בעהאר — קאסיר.
ראבערטא מארחיים — רעוויזאר.
אלבערטא פינס — קאנטאדאר.
וואקאלן: סאמועל מאיא, כאסע פינטא, אלבערטא אשכנזי און וויקטאר פאליקאר.

„מנורה סיסטערהוד"

העלען קנאפפע — פרעזידענטין.
גלאריא שאפירא — וויצע־פרעזידענטין.
לילי סטארק — קאסירערין.
עטל האמעל — וויצע־קאסירערין.
בערטא פריים — סעקרעטארין.
מונעל היימאן — וויצע־סעקרעטארין.

—— ◆ ——

אידישע יוגנט - פעדעראציע אין קובא

גדליהו פעלדענקרייז — פרעזידענט (ביתר).
זאילא סאטאנאווסקי — ערשטער וויצע - פרעזידענט („וויצא" יאנג־זואומען).
איסאק ליפשיץ — צווייטער וויצע־פרעזידענט (התקוה).
ענריקע ניעזוואדאוויטש — סעקרעטאר (עקס־שילער פון צענטער).
אלגא פרידמאן — קאסיר. („וויצא" חנה סענעש).
אסתר בעהאר — וויצע־קאסיר („וויצא" העגריעטא סזאלד).
וואקאלן: משה דערעטשינסקי (גרופע פאר חלוצישן ציוניזם); מרדכי וויידער (הנוער הציוני) אין לייב סימכאוויטש (השומר הצעיר).
כיב־דעלעגאטן ווי וואקאלן: ישראל זיידשפינער (ביתר); קארלאטא שטשורקין („וויצא" יאנג־זואומען); כאקאבא גזש (עקס־שילער פון צענטער); אסתר מאטאלא („וויצא" העגריעטא סזאלד); אברהם לוסקי (גרופע פראַ־חלוצישן ציוניזם).

—— ◆ ——

גרופע פאר חלוצישן ציוניזם

פינטשא פאפיר — פרעזידענט.
איסאק לוסקי — וויצע־פרעזידענט.
גדליהו גרינבערג — סעקרעטאר.
לואיס זאקאריאס — וויצע־סעקרעטאר.
ראסא לוסקי — אקטן־סעקרעטאר.
עווא דערעטשינסקי — וויצע אקטן־סעקרעטאר.
אלאנסא דראכמאן — קאסיר.
סאמועל פאפיר — וויצע קאסיר.
לעאנארדא לוסקי — פארנט־וואַרטלעכער באר טראדיציאנעלע יום טובים.

—— ◆ ——

קרייז פון אידישע אנגי־ווערזיטעט - סטודענטן

אלבערטא אדאטא.
מאיסעס דעמעל.
עווא רובין.
בערטא פיטלזק.
אידא בערגער.
כאקאבא פארבער.
כאקאבא באסעוויטש.
ענא גאלדבערג.
כאבא פערעלים.
אסתר יודעלעוסקי.
לאזארא באזוער.

—— ◆ ——

הנהגה פון „השומר הצעיר"

אורי טאפ — סעקרעטאר.
דאן קרעטשמער — ראש ועדות.
צבי ליטווינאווסקי — קאסיר.
מיטגלידער: אסתר קליינהאוז, רות פיסטינער, לייב סימכאוויטש און שלמה ישראל.

—— ◆ ——

הנהגה פון „הנוער הציוני"

שישנה פערעלים — ראש ההנהגה.
חנה רעזניק — סעקרעטאר.
נעמי גרוב — קאסיר.
גורי אלעקסאנדער — ראש הנהלת.
רובען סבאלאנסקי — חינוך ותרבות.

—— ◆ ——

יוגנט - אָרגאניזאציע „ב י ת ר"

ישראל זיידשפינער — נציב.
כאקאבא עסעס — ווייצ־נציב.
רובען פוקס — מפקד.
נתן קויפמאן — קאסיר.
מאַרים כראדע — סעקרעטאר.
אויסערלעכע פארבינדונגען: ג. פעלדערנקרייז, טשארלעס קריפטשער און ישראל זיידשפינער.

—— ◆ ——

געזעלשאפט פון עקס־שילער פון דער צענטער שולע

דוד פינקלשטיין — פרעזידענט.
כערמאן פלאטניק — ווייצ־פרעזידענט.
הילדא בלאך — סעקרעטאר.
סאלאמאן ניעזוואדאוויטש — ווייצ סעקרעטאר.
רפאל קאפוסטין — קאסיר.
לואיס גוריאן — ווייצ־קאסיר.
וואקאלי: מארענא האבוש, הילדא ווילדער, משה קריגער, ענריקע ניעזוואדאוויטש, רובען ווינשטיין, לואיס שטשוטשינסקי און משה טאקארסקי.

—— ◆ ——

געזעלשאפט „בריידער פון ישראל"

כאסע ראבינאוויטש, סאמועל גאלבאנד און סימאן אטראן — ערן־פרעזידענטן.
אהרן מינדיק — פרעזידענט.
אהרן שניידער — ערשטער ווייצ־פרעזידענט.
מאקס סאסנער — צווייטער ווייצ־פרעזידענט.
לעאן אלעמבערג — דריטער ווייצ־פרעזידענט.
סענדער בענדער — פערטער ווייצ־פרעזידענט.
זישע וויים — סעקרעטאר.
ס. ראפאפארט — ווייצ־סעקרעטאר.
סאלאמאן פעלדמאן — ווייצ־סעקרעטאר.
זישע שאפטאל — ווייצ־כעקרעטאר.
יוסף גארבוז — ווייצ־סעקרעטאר.
לעאן גאלד — קאסיר.
רפאל גאפמאן — ווייצ קאסיר.
אדאלפא שטיין — ווייצ־קאסיר.
אברהם רייך — ווייצ־קאסיר.
וואלף שאפטאל — אדמיניסטראטאר.
אהרן מאנקארוש — ווייצ־אדמיניסטראטאר.
ה' וולאדאווסקי — ווייצ־ אדמיניסטראטאר.
סאלאמאן בראסלאווסקי — ווייצ־אדמיניסטראטאר.
הברה־קדישא: הרב דוב ראזענצווייג — גבאי ראש; שוועד, קראוויץ און קעסעל.
וואקאלן: איזידארא מיכאלי נחום גראבאוויעצקי, לאזארא ליוואוויטש, נחום שטשוקין, לאזארא ברינבערג, משה קאלער, לעאן גילפארב, בנימין

טערער, משה פֿאָפֿעלניק, ח. שטיין און כאָפּע גוטמאַן.
דר. דיאַניסיאָ קאַסטיעל — יוריסיש־ער סעקרעטאַר.

◆

אידישער צענטער פון מאַריאַנאַ און אומגענט

אברהם קאָזאָלטשיק — ערן־פֿרעזי־דענט.
דוד פּעלדפּעבער — פֿרעזידענט.
טשאַרלעס פּאַרבער — ערשטע־וויצע־פֿרעזידענט.
ח. ע. קאָזאָלטשיק — צוויי־טער וויצע־פֿרעזידענט.
אַנא קאָזאָלטשיק — סעקרעטאַר.
צירל פּאַרבער — וויצע־סעקרעטאַר.
כאָפּע באַסעוויטש — קאַסיר.
כאַלאַמאַן קאָזאָלטשיק — וויצע־קאַסיר.
חיים ראָזען — אַדמינסטראַטאָר.
וואָקאַלן: אשר לוסקי, לואים בריל לעאָן שוסטער, בערל קאָזאָלטשיק, שמואל זיסהאַלץ, לעידא קאָזאָלטשיק, זאיגע קאָזאָלטשיק, באַריס ווילקא־מירסקי אין מיגעם קאָזאָלטשיק.

◆

עלטערן־קאַמיטעט פון השומר הצעיר

חיים בולבאַנק — פֿרעזידענט.
שמואל זיסהאַלץ — וויצע־פֿרעזי־דענט.
פּאָלע יאַרמוס — סעקרעטאַר.
כוליע גורמאַן — וויצע־סעקרע־טאַר.
יהודית פּיסטינער — קאַסיר.

◆

חברה קדישא „המד של אמת"

ישעיה קאַנגער — פֿרעזידענט.
יעקב דאָגאָזין — קאַסיר.
ראובן חיבלום — סעקרעטאַר.
מיטגלידער: ראובן אייזן, חיים קלאַם, יצחק פּריים, מאַקס ווייס, קלמן וואָדאַנאַס, אברהם קליימאַן, יעקב בלום, ברוך גלאַבערמאַן, מיכל טשער־ווא, אהרן גויצהאַלץ, משה בויגעל־כאַן, דוד ווייס, דוד שאַפּעל, י. דוד כמיעל, יצחק קאַרנשטיין, יצחק אייכענבוים, משה בעקער, פֿיוול גרעשעס, משה פּלאָטניק און יהושע פּרייריך.

◆

ישראל באַנד - דרייון קאַמיטעט 1955
(איגרות)

אַדאַלפּא קעיץ — ערן־פֿרעזידענט.
ענריקע קאַלושין — פֿרעזידענט.
איזידראָ אבראַאַנעל, מאַריס מאיאַרקאַס און טשאַרלעס שאַפּירא — וויצע־פֿרעזידענטן.
הערמאַן הייזלער — קאַסיר.
כוליע קאַריטי — סעקרעטאַר.
דר. פּעליקס רייזער — לענאַלער סעקרעטאַר.
ראָט פון גובערנאַטאָרן: האַררי בע־רענטהאַל, טשאַרלעס בלאָך, האַררי בלאָך, מאָוריסיאָ עגאָזי, הרב רפאל עלנאַדאָוו, בצלאל פּאַרבער, רבי נסים גאַמבאַטש, כאָסע גאַרבוז, רבי אברהם גראַניזאָן, מיגעל גורוויטש, מאָוריסיאָ האַליווים, כאָקאָבא איזראַעליט, ס. מ. דושאָק ראַדריגעז — מאַניטאָר.
קאַפּלאָן, אברהם קאָזאָלטשיק, חירש קוריצקי, לייב לעווין, כוליע ליפשיץ.

הרב מאיר ראָזענבוים, מאָרים ראָזענפעלד, נחום ראָזענצווייג, מאַנאָלאַ ראָזענבערג, פרוי דזשאַנעט שעכטער, טשאַרלעס שוואַרץ, דזשאָ שאַפּירא, אברהם זילבער, נחמן סאָלאָוויטשיק, יוסף וויטקינאָס, זישע וויים און קלמן וואָדאָנאָס.

◆

עקזעקוטיוו פון עמערגענץ קאָמפּיין 1956

הרב מאיר ראָזענבוים — פרעזידענט.

הערמאַן הייזלער — וויצע־פרעזידענט

אהרן יוקעל — וויצע־פרעזידענט.

טשאַרלעס שוואַרץ — וויצע־פרעזידענט.

נחום ראָזענצווייג — וויצע־פרעזידענט.

ס. מ. קאָפלאַן — וויצע־פרעזידענט.

פרוי חנה קרינער — וויצע־פרעזידענט.

ג. פעלדענקרייז — וויצע־פרעזידענט.

מאָרים מאיאַרקאָס — וויצע־פרעזידענט.

מאָריס אָלויים — וויצע־פרעזידענט.

זידענט.

נחמן סאָלאָוויטשיק — געניראַל־סעקרעטאַר.

יוסף קלוינער — וויצע־סעקרעטאַר.

יוסף שטיינבערג — פראָפאַנאַנדע סעקרעטאַר.

דוד אוטיאַנסקי — אָרגאַניזאַציע־סעקרעטאַר.

סימאָן שאַפּטאָל — וויצע־אָרגאַניזאַציע סעקרעטאַר.

משה לעווין — סעקרעטאַר קאַנטאָראָר.

מאַנאָלאַ ראָזענבערג — קאַסיר.

יוסף לוריא — וויצע־קאַסיר.

◆

באַמערקונג: — עס פעלן דאָ די פאַרוואָלטונגען פון אייניקע אינסטיטוציעס פון האָוואַנא און פּראָווינץ. מיר האָבן ניט געקענט רעגיסטרירן די געזעלשאַפטלעכע טוער, וועלכע פירן מיט זיי אָן צוליב צוויי סיבות: אייניקע אינסטיטוציעס האָבן אונז ניט געענטפערט אין דער געהעריקער צייט, און מיט אַנדערע האָבן מיר ניט געקענט אַנקומען קיין קאָנטאַקט.

לייענט אוז פּאַרשפּרייט דעם

„האָוואַנער לעבן"

ציר ישראל. הגברת שאלתיאל וחברי צירות
ישראל שלוחים לקהילה היהודית
בקובה את מיטב ברכותיהם
לשנה החדשה.

ער"ה תשי"ז

דער קאָנסול פון ישראל
און פרוי כוליא קאָפלאָן

שיקן איבער די אויפריכטיקסטע
באַגריסונגען צום נייעם יאָר צו
אַלע ציוניסטישע עסקנים און
געזעלשאַפטלעכע טוער און צו
אַלע זייערע פריינט און חברים.

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

תשי"ז — 5717 1956 — 1957

UNION ZIONISTA DE CUBA
ציוניסטישע פאַרייניקונג אין קובאַ
Prado 260 Habana

די ציוניסטישע פאַרייניקונג אין קובאַ באַגריסט צום נייעם יאָר אירע מיטגלידער און אַלע אידן פון קובאַ און ווינטשט אַלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

מיט געמיינזאַמע פאַרשטאַרקטע כוחות זאָלן מיר אַלע זיך אייניקן ארום דעם ציוניסטישן געדאַנק פאַר פאַרשטאַרקונג און פאַרפעסטיקונג פון אונזער מדינת ישראל.

פאַרוואַלטונג פון דער ציוניסטישער פאַרייניקונג

יוסף בלומענקראַנץ, פרעזידענט
יהודה יאַרמום, סעקרעטאַר
טשאַרלעס שוואַרץ, קאַסיר

פֿערמאַנענטער קרן - היסוד - דירעקטאָריום

עמערגענץ - קאַמפּיין 1956

באַגריסן אַלע אידן פון קובאַ צום

נייעם יאָר תשי„ז און ווינטשן

אַלעמען אַ יאָר פון גליק און

צופרידנהייט, אַ יאָר פון נאַציאָ-

נאַלן פּראָגרעס און אויפשטייג

פאַר מדינת ישראל און עם ישראל.

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

דער חסד של אמת

שטיצט עכט רעליגיעזע ענינים

דער חסד של אמת

קאָאָפערירט אין אַלע וויכטיקע געזעלשאפטלעכע אונטערנעמונגען

דער חסד של אמת

שטיצט די פילאַנטראָפישע הצטרכותן אין ישוב

דער חסד של אמת

העלפט אין קולטורעלע אונטערנעמונגען וואָס ברענגען כבוד דער אידישער קאָאָלניע

דער חסד של אמת

גייט צוזאַמען מיט דער רעליגיעזער קהלה „עדת ישראל" צו בויען א מקום קדוש אין אַלט האוואַנא און שטיצט די איניציאַטיוו מאַראַליש און פינאַנציעל

די דירעקטיוו פון חברה קדישא חסד של אמת

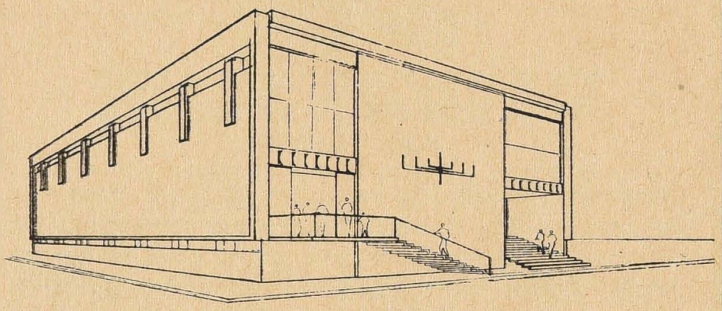
באגריסט צום נייעם יאר אַלע אידן פון קובא. זאל דאס נייע יאר ברענגען ישועות אויף אַלע אידן איבער דער גאַרער וועלט!

לשנה טובה תכתבו!

פארוואַלטונג פון חסד של אמת

ישעיה קאַננער, פרעזידענט
ראובן הייבלום, סעקרעטאר
יעקב ראַגאַזשין, קאסיר

בוי-קאָמיטעט ביי דער רעליגיעזער אידישער קהלה „עדת ישראל" און חסד של אמת פאַר אַ מקום קדוש אין אַלט האַוואַנאַ. אויף פּיקאַטאַ און אַקאַסטאַ

צום נייעם יאָר התשי"ז באַגריסן מיר אַלע באַשטייערער פאַרן מקום-קדוש, אַלע מיט-גלידער פון דער קהלה „עדת ישראל" און פון „חסד של אמת" און כלל-ישראל און ווינטשן אַלעמען

אַ כתיבה וחתימה טובה!

זאָל דער נייער מקום-קדוש זיין אַ שטאָלץ פאַר אונזער ישוב און דינען פאַר דער פאַר-פעכטיקונג פון אַרטאָדאָקסישער אידישקייט אין קובא.

דער בוי-קאָמיטעט פאַר אַ מקום קדוש אין אַלט-האַוואַנאַ ביי דער קהלה — „עדת ישראל" וחסד של אמת

קלמן וואַראַנאַם, פּרעזידענט.
אשר עכענבאום, גענ. סעקרעטאַר.
ישעיה קאַננער, קאַסיר.

NATIONAL COMMITTEE FOR LABOR ISRAEL
Comité Nacional Pro Palestina Obrera
Departamento Latino Americano
נאַציאָנאַלער קאָמיטעט פאַרן אַרבעטנדיקן ישׂראל
— לאַטיין אמעריקאַנער דעפּאַרטאַמענט —

בעסטע וואונטשן צום נייעם יאָר צו אַלע אונזערע פרײַנט און צום גאַנצן אידישן ישוב אין קובאַ

די הויפּט לייטונג פון דעם לאַטיין אמעריקאַנישן דעפּאַרטאַמענט פון הסתדרות שיקט אייך איבער די בעסטע וואונטשן צום נייעם יאָר. זאָל דער יאָר תשי"ז ברענגען וווייטערדיקע דערגרייכונגען פאַר מדינת ישׂראל, און פאַר אירע חלוצישן שוואַנגאַרד, די הסתדרות העובדים. זאָל דאָס נייַ יאָר ברענגען דעם געגארטן שלום פאַר ישׂראל און פאַר דער גאַנצער וועלט.

דער הסתדרות קאַמפּיין גייט היי־יאָר אַריין אין זיין 34־טן יאָר פון עקזיסטענץ און וועט פאַרזעצן זיין איבערגעגעבענע אַרבעט פאַר דער חלוצישער מחנה פון ישׂראל און וועט העלפן דער הסתדרות אין אירע נייע פּיאָנערישע אויפגאַבן אין באַשיצן דעם נגב, אין עקספּלאָאטירן די רייכטימער פון סדום, אין העלפן די התישבות און פּראָדוקטיוויזירן אונטערגרירן די נייע עולים.

דער הסתדרות קאַמפּיין וועט היי־יאָר באַוונדערס מאַביליזירן ספּעציעל סומעס פאַר העלפן די נייע קיבוצים אויף די גרענץ פּונקטן אין אילת, און אין דעם געגנט פון לכיש. מיר זענען זיכער אַז אונזערע פרײַנט אויפן אַמעריקאַנער קאָנטינענט וועלן ארויסווייזן ווי כּיז איצט זייער צוגעבונדנקייט צום אַרבעטנדן ישׂראל און צו זיינע אידעאַלן. דער אידישער ישוב אין קובאַ איז שטענדיק געווען געטרויי די אידעאַלן פון אַרבעטנדן ישׂראל.

מיר האָפן אַז די דאָזיקע טראַדיציעס וועלן וווייטער פאָרגעזעצט ווערן אַז דער קובאַנער ישוב וועט ארויסוויזן אין דער איצטיקער גורלדיקער שעה נאָכמער איבערגעגעבנהייט צו מדינת ישׂראל און צו דער הסתדרות.

נאַציאָנאַלער קאָמיטעט פאַרן אַרבעטנדיקן ישׂראל

יוסף שלאָסבערג, נאַציאָנאַלער פאָרזיצער

דר. דוב ביעגון, נאַציאָנאַלער סעקרעטאַר

לאַטיין אמעריקאַנער דעפּאַרטאַמענט פאַר דער הסתדרות
ישׂראל סטאַלסקי, דירעקטאָר י. פּייגענבוים, קאָ־דירעקטאָר

בויער פון הייזער, אינסטיטוציעס, לאַנדווירטשאַפטלעכע פאַרמס,
דערפער אין פאַרשטעט אין מדינת ישראל.

וויכטיקער אינוועסטמענטס־אינסטרומענט פאַר דער מיטל־קלאַס
עקאָנאָמיע אין ישראל.

אָפיציעלע קערפערשאַפט פון דער אידישער אַגענטור.

שיקט איבער די וואַרעמסטע נייי־יאָר באַגריסונגען
צו די מיטגלידער פון דער רסקו־אינוועסטמענטס
גרופע אין קובאַ, צו אַלע פריינט און זייערע חשובע
פאַמיליעס.

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

— ◆ —

RASSCO ISRAEL CORPORATION
11 West 42nd Street
New York, N. Y.

אידישע קהלה „עדת ישראל"

צום נייעם יאָר התשי"ז באַגריסן מיר אַלע אונזערע מתפללים, מיטגלידער און כלל ישראל, און ווינטשן אַלעמען גליק, געזונט און פרנסה.

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

דער קהלה - ראַט

העברעאישער אינסטיטוט „תחכמוני"

קאיע 10 נומ. 51 וועדאדא

צום נייעם יאָר שיקן מיר איבער אונזערע וואַרעמסטע באַגריסונגען צו אַלע תלמידים פון אינסטיטוט, צו זייערע עלטערן, לערער-פערסאָנאַל, עסקנים און דעם גאַנצן אידישן ישוב.

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

פאַרוואַלטונג פון אינסטיטוט תחכמוני

שלום בן-פרת, פרעזידענט מ. בערעזדיווין, סעקרעטאַר

האַרי בערענטאַל, אַדמיניסטראַטאָר.

TEMPLE BETH ISRAEL
יוניטעד היברו קאנגרעגיישאן
Ave. de los Presidentes, 502 — Vedado, Habana

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

א יאר פון גליק און פראספעריטעט
אלע מעמבער און דער גאנצער
אידישער קאלאניע אין קובא

ו ו י נ ט ש ט

UNITED HEBREW CONGREGATION
MORRIS MAYORKAS, President
ABRAM M. GRANISON, Rabbi

SALUDAMOS CORDIALMENTE, CON MOTIVO DEL AÑO NUEVO 5717 A NUESTROS MIEMBROS Y A COMUNIDAD HEBREA DE CUBA Y HACEMOS VOTOS POR SU BIENESTAR Y PROSPERIDAD.

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

LOGIA BENE BERITH
Maimonides No. 1516.

Marco Pitchon
Presidente

Dr. José Melman
Secretario - Canciller

CAMARA DE COMERCIANTES E INDUSTRIALES HEBREOS

Muralla 474 **Habana**

וועדט מיטגלידער פון דער אידישער האַנדלס-קאַמער!

די פאַרוואַלטונג פון דער אידישער האַנדלס-קאַמער באַגריסט און ווינטשט אַלע מיטגלידער, ווי אויך דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובאַ, א דערפאָלג-רייכן און גוטן יאָר!

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

כאקאבא איזראעליט, פרעזידענט.
מ. מעכאבער, סעקרעטאר.
יקתיאל פיאלקאף, קאסיר

ליגע פאר דער הסתדרות אין קובא

פראדא 260 — האוואנא.

די ליגע פריינט פון דער הסתדרות אין האוואנא ווינטשט אירע חברים, פריינט און דעם כלל ישראל א גמחונט און פריילעך יאָר

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

זאָל דאָס יאָר תש"ז ברענגען שלום אין ישראל און אויף דער גאַנצער וועלט, א גרויסע חלוצישע עליה און א פאַריניקונג פון אַלע שפערישע כוחות פון אידישן ישוב אין קובאַ.

דוד שוואַרץ, פרעזידענט. **סענדער וואלסאן**, קאסיר
י. מ. סקורניק, סעקרעטאר.

ציוניסטישע פרויען אָרגאַניזאַציע „וויצאָ"

לשנה טובה תכתבו ותחתמו

נעמט צו ליבע חברה צוזאַמען מיט אייער חשובער משפּחה, אונזער ברכות און וואונטשן פאַר א יאָר פון גליק און צופרידנהייט.

זאָל דאָס נייע יאָר ברענגען די פאַרווירקלעכונג פון אונזערע אַלעמענס וואונטשן, אז עס זאָל קומען דער ענטגילטיקער שלום פאַר אונזער פאָלק, און מדינת ישראל זאָל קענען פּראָגרעסירן אין א וועלט פון פרידן און גערעכטיקייט.

ציוניסטישע פרויען אָרגאַניזאַציע „וויצאָ"

חנה קריגער
פּרעזידענטין

פרידאַ שטשוטשינסקי
סעקרעטאַרין

אידישער וועלט קאָנגרעס

די עקזעקוטיווע פון אידישן וועלט־קאָנגרעס אין ניו־יאָרק שיקט איבער דעם אידישן ישוב אין קובא א האַרציקע ברכה פאַר

א שנת הצלחה ופּרות

מיר ווינטשן אונזערע ברידער אין קובא אויפצובויען א מוסטער־האַפּטן און אינהאַלטסרייכן אידישן לעבן, און אלס אן אקטיווער טייל פון אונזער פאָלק צו העלפן אונזערע באַשטרעבונגען פאַר א געזונ־כערטער מדינת ישראל און א שאפּערישן אידנטום אין דער גאָרער וועלט.

מיר האָפן, אז דער אידישער ישוב אין קובא וועט זיין פאַרייניקט מיט אונז אין קאַמף פאַר די רעכט פון אונזער פאָלק אין אַלע אידישע קיבוצים.

עקזעקוטיווע פון אידישן וועלט קאָנגרעס
ניו־יאָרק

אידישע שול ביים צענטער — אויטאָנאָמע פאַרוואַלטונג
פיגעראָ 224 — סאַנטאַם סואַרעז.

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

א גליקלעך און צופרידן יאָר ווינטשן מיר די עלטערן, תלמידים-ות, דעם לערער-פערסאָנאַל, דעם מוטער פארבאנד און דער גאַנצער אידישער קאָלעקטיוויטעט !

פאַר דער פאַרוואַלטונג:

מאָריס קאָנסקי, פרעזידענט.
יעקב מוקאַסיי, סעקרעטאַר.
חיים פעדער, קאַסיר.

צום נייעם יאָר תשי"ז ווינטשן מיר אַלע אונזערע עסקנים, באַשטייערער און דער אידישער באַפעלקערונג בכלל

א כתיבה וחתימה טובה!

זאָל דאָס קומענדע יאָר זיין א שנת ברכה והצלחה פאַר דער אַרבעט פון גאולת הארץ און קבוץ גלויות, א יאָר פון שלום און בנין פאַר מדינת ישראל און זאָל דאָס דאָזיקע יאָר אונז ברענגען ישועות ונחמות פאַר אַלע אידן פון דער וועלט.

די עקזעקוטיווע פון לאַנד-דירעקטאָריום פון קרן קימת לישראל אין קובאַ

לעאָן שוסטער, פרעזידענט.
פישל טוכמאן, גענ. סעקרעטאַר
אהרן גייצהאלין, קאסיר.

קאָמיטעט צו שטיצן טובערקולאָזע
און מענטאַלע קראַנקע

לוז 464 האוואַנא, קובא.

די דירעקטיוועס פון אַנטי־טובערקולאָז קאָמיטעט ווינטשט אַלע אי־דישע אינסטיטוציעס, די מיטגלידער פון קאָמיטעט און דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע, א גליקלעכן און צופרידענעם ניי־יאָר.

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

פאַרוואַלטונג פון אַנטי טובערקולאָז קאָמיטעט

יוסף אייבעשיץ, פרעזידענט
וואָלף פינגערהוט, סעקרעטאַר
קלמן וואַדאַנאָס, קאַסיר
אברהם מ. מאַדאַוו, אַדמיניסטראַטאָר

אידישער פרויען פאַריין אין קובא
ליי־קאַסע ביים אידישן פרויען פאַריין אין קובא

מיראַיא 424, 5־טער שטאָק, האוואַנא.

א כתיבה וחתימה טובה!

אַלע אידישע אינסטיטוציעס, אונזערע מיטגלידער, פרײַנט און סימפּאַטיקער, און דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובא!

פאַרוואַלטונג פון אידישן פרויען־פאַריין

פאַרוואַלטונג פון דער ליי־קאַסע ביים פרויען פאַריין

אידישער צענטער פון מאריאנאא און אומגעגנט

מיר באגריסן צום נייעם יאר התשי"ז אלע אונזערע מיטגלידער די אידישע קאלאניע אין קובא און די אירן פון דער גאנצער וועלט, ווינטשנדיק א יאר פון גליק, פרייד און שלום.

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

דוד פעלדפעבער, פרעזידענט.
חנה קאואלטשיק, סעקרעטאר
יוסף באשעוויטש, קאסיר.

Muebles de Madera, S.A.

MUEBLISTAS

- TAPICERIA FINA
- JUEGOS DE CUARTO Y COMEDOR
- DE TODOS LOS ESTILOS
- MUEBLES A LA ORDEN
- SOFAS CAMAS, ROCKING, CHAIRS
- Y GABINETES DE COCINA.

RICARDO ERVITI
MANAGER

REVILLAGIGEDO 412 TELF. A-2522
HABANA, CUBA

DESEAMOS A LA COLONIA HEBREA UN FELIZ
Y PROSPERO AÑO NUEVO

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

SALUDAMOS SINCERAMENTE A NUESTROS CLIENTES Y AMIGOS DE LA COLONIA HEBREA DE CUBA EN LA FECHA DE SU AÑO NUEVO Y HACEMOS VOTOS POR SU PROGRESO, BIENESTAR Y PROSPERIDAD.

CUERVO y Cia.

Almacenistas de Tejidos

MURALLA 363 TEL. A-9090 HABANA

פֿאַרדינט געלט און ציט צו
קליענטן — פֿאַרקויפֿנדיק די
באַרימטע ליילעכער נאַוויאַ!

NOVIA

פֿאַר דעם אידישן סוחר איז אונזער געשעפֿט ווי זיין אייגענער!
אויב איר זענט נאָך נישט אונזער קליענט, שרייבט אונז גלייך, און
מיר וועלן אייך צושיקן אייגעם פֿון אונזערע אידישע וויאַכאַנטעס!
מיר האָבן די בעסטע סורטידע און די נידעריקסטע פּרייזן
☞ מיר האָבן שטענדיק לאָטעם און מציאות ! ☜

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אלע אונזערע קליענטן,
פֿרײַנט און דער גאַנצער קאָלאָניע אין קובא
און ווינטשן אלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

CASA LUSKI

Tejidos, Quincalla y Artículos de Punto en General
LUKY Marca Registrada

Bernaza 248 Tel. M-9534 Habana

— ◆ —

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן
פריינט און דער גאַנצער קאַלאָניע אין קובאַ
און ווינטשן אַלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

LA CASA TARZAN

Gran fábrica de Carteras "DIVA"

Industrias "TARZAN"

Muralla 414 **Telf. A-8770**

———

מיר באַגריסן צום נייעם יאָר אַלע אונזערע
קליענטן און באַקאַנטע, און ווינטשן זיי אַ
יאָר פון פּראָספּעריטעט, גליק און פרייד!

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

די קאַמיסעטאַס מאַרקע "פּערראַ"
איז די מאַרקע פון קוואַליטעט !

די עלטסטע אידישע טעקסטיל פאַבריק אין קובאַ.
וואָס אַרבעט אויס די בעסטע און גאַראַנטירטע
אַרטיקולאַס דע פונטאָ!
העכסטע קוואַליטעט און נייעסטע מאַדעלן!

Tejidos y Confecciones
Perro, S A.

VENUS 466 TEL. XO-1267 GUANABACOA
Depósito: Aguiar 613 - Telf. ML-1953 - Habana

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן,
פריינט און דעם גאַנצן אידישן ישוב אין קובאַ.

זאָל דאָס נייע יאָר ברענגען פרייד
פאַר אַלע אידן אויף דער וועלט !

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

„טעכידאָס אי קאָנפעקסיאָנעס פּערראַ ס. א."
ברוך בענעס
יעקב בייקאָוויטש
ענריקע בייקאָוויטש
סאַלאָמאָן ריקליאַנסקי
זלמן בייקאָוויטש

ALMACEN DE PIELES Y ZAPATOS

"LA CASA GIL"

de HOLTZ e Hijos

TENIENTE REY 310 **TELEFONO A-7302**

HABANA

Completo surtido en pieles del país y extranjeras, hules de mesa, pergamoides para libros y hule de tapicerías.
Precio sin competencia

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן, פרײַנט און
דער גאַנצער קאָלאָניע אין קובא, און ווינטשן אַלעמען
א כתיבה וחתימה טובה!

האָלץ און קינדער

LA PERLA

SRETER Y HNO.

GRAN SURTIDO EN JOYERIA,
QUINCALLA Y FANTASIAS EN GENERAL

Dragones 13, esq. a Zulueta **Telf. W-9131**

א גליקלעכן און צופרידענעם יאָר ווינטשן
מיר אַלע אונזערע קליענטן, פרײַנט און
דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובא

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

Pedro Martínez Isa

ה׳ פעדראָ מאַרטינעז איסאַ

אַרמיניסטראַדאָר פון

„סענטראָ מערקאַנטיל דע לאַ האַוואַנאַ".

אויפריכטיקער פריינט פון דער אידישער קאָלאָניע — ווינטשט צו דער געלעגנהייט פון נייעס יאָר 5717, אָלע זיינע אידישע פריינט און כיטגלידער פון „סענטראָ מערקאַנטיל", א גליקלעך אוּן צופרידן יאָר.

מיר האָבן איינגעשטעלט די פאָלגנדע דעפּאַרטאַמענטן, ווָאָס ניבן אייך די בעסטע באַדינונג:

1) טראַמיטאַסיאָנעס דעפּאַרטאַמענט.
2) קאָנטאַביליטעט דעפּאַרטאַמענט.
3) לעגאַלער דעפּאַרטאַמענט.
4) פּאַרזיכערונגס-דעפּאַרטאַמענט.
5) נאָטאַריעלער דעפּאַרטאַמענט.

בירגער־פּאַפּירן, פּאַספּאָרטן אוּן חתונות.

איר מאַכט דעם בעסטן געשעפט, ווען איר ווערט א מיטגליד אין:

CENTRO MERCANTIL DE LA HABANA

Contabilidad — Tramitaciones — Notaría — Seguros —
Compra-venta Establecimientos y Fincas.

CONCORDIA No. 313, entre LEALTAD y PERSEVERANCIA

Teléfonos: M-9417, M-6341 y W-4968 — La Habana

ה׳ פעדראָ מאַרטינעז איסאַ

איז דער אַרמיניסטראַטאָר פון „סענטראָ מערקאַנטיל"

DR. FELIX REYLER

LAMPARILLA 363 **1er. PISO** **HABANA**

entre Villegas y Aguacate **Teléfono M-9133**

Departamento especializado en el cobro de cuentas comerciales, letras y cheques morosos, en toda la República. Promoción de quiebras. Consultas sobre alquileres y desahucios.

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן, פריינט און דער גאַנצער קאָלאָניע אין קובאַ, און ווינטשן אַלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

Kasiel Fialkoff

Almacén y Fábrica de Artículos de Punto

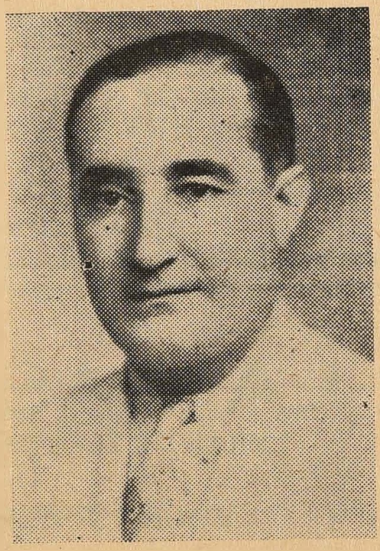
Bernaza No. 211 **La Habana**

א גליקלעכן און צופרידענעם יאָר ווינטשן מיר אַלע אונזערע קליענטן, פריינט און דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובאַ

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

Dositeo Fernández

SEGUROS EN GENERAL
Garantía — Solvencia — Servicio
AGUIAR No. 574, Dptos. 316 y 318
Teléfonos: W-0895 y W-3667 — Apartados: 2815 y 364
HABANA

האָט דעם כבוד צו מעלדן
א ל ע זיינע פרוינט און
קליענטן און
דער גאנצער אידישער
קאָלאָניע, אז ער שטייט
צו דינסט אין זיין נייעם
אָפיס פאר אַלע סאָרטן
פאַרזיכערונגען
און אין יעדן פאַל וואו ער
קען זיין אימיצן נוצלעך.

אויך מאַך איך באַקאַנט, אז איך בין באשטימט געוואָרן אַלס דער הויפּט־
פאַרטרעטער פאר קובא פון דער מעכטיקער פאַרזיכערונגס־געזעלשאפט:
INSURANCE COMPANY, LTD.
Compañía Inglesa de Seguros
BRITISH TRADERS'
Establecida en 1865

SALUDAMOS A NUESTROS CLIENTES Y A TODA LA COLONIA HEBREA, DESEANDOLES UN FELIZ Y PROSPERO AÑO NUEVO

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

ROZEN TEXTILE

ALMACEN DE TEJIDOS

de NAUN ROZENGVAIG

Muralla 456 **Habana** **Teléfono A-2554**

א יאָר פון גליק, פרייד און פראָספעריטעט
ווינטשן מיר אַלע אונזערע קליענטן, פריינט
און דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע !

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

LA CASA BEN

TALLER DE ROPA HECHA EN GENERAL

DE

SZUCHMACHER Y MINSKY

Avenida de Bélgica 489 **Teléfono M-6176**
(antes, Monserrate) Habana

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן,
פריינט און דער גאַנצער קאָלאָניע אין קובאַ,
און ווינטשן אַלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

Kalman Wodonos

Almacén de Pieles Americanas y del País
Hules, Badanas y Cordones

BERNAZA 210 TELF. A-4385
HABANA

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן,
פרײַנט און דער גאַנצער קאָלאָניע אין קובא
און ווינטשן אַלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

K. WODONOS

Manufactory of Alligator Goods

Industria 117 entre Colón y Trocadero. — Teléfono M-6729.
Habana, Cuba

Salomón Levis

Manzana de Gómez 343 Telefono W-6782

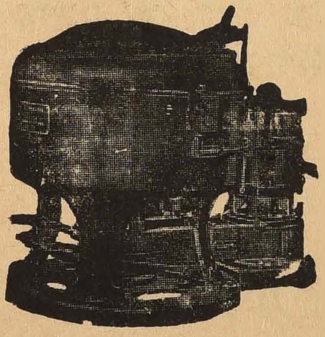
CORREDOR COLEGIADO
(REAL STATE BROKER)
COMPRA-VENTA DE CASAS, EDIFICIOS DE APARTAMENTOS, SOLARES, LOTES DE TERRENOS Y FINCAS RUSTICAS DE RECREO Y LABOR
HIPOTECAS DE TODAS CLASES
ADMINISTRACION DE BIENES
SERIEDAD, DISCRECION, HONRADEZ
RAPIDEZ

COLEGIO DE CORREDORES de la Propiedad Inmueble HABANA

א יאר פון גליק, פרייד און פראספעריטעט ווינטשן מיר אלע
אונזערע קליענטן, פריינט און דער גאנצער אידישער
קאלאניע אין קובא !
לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

TINTORERIA "BERTA"

Compostela 824 **Tel. A-8604**

די אייגנציקע אידישע טינטאראריע
וואס וואשט אנצוגער, דאמען קליידער
און מאנטלען אין פארלויף פון
2 שעה ציט
שנעל! גוט! פינקטלעך!
שנעלע באהאנדלונג דורך:
כעמסאכערא און קאמיאן !
אייגנטימער אסקאר בראווערמאן

צום נייעם יאר באגריסן מיר אלע אונזערע קליענטן, פריינט און
דער גאנצער קאלאניע אין קובא, און ווינטשן אלעמען
א כתיבה וחתימה טובה!

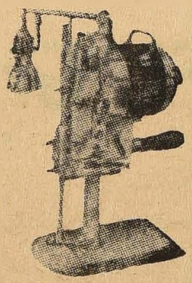
American Sewing Machine Co.

DRAGONES No. 202 TELEFONO W-0311

HABANA — CUBA

MAQUINAS INDUSTRIALES Y DEL HOGAR SINGER
Y OTRAS MARCAS
ACEITE AGUJAS Y ACCESORIOS "SIMANCO"

דער אייניציקער אידישער
געשעפט פון אַלע סאָרטן
מאַשינעס פאַר קאָנפעקסיאָן
און פאַר דער הויס.

●

מיר באַגריסן צום נייעם יאָר אַלע אונזערע פרייַנט,
קלייַענטן און באַקאַנטע, און ווינטשן זיי אַ יאָר
פון פראָספּעריטעט און פריידן!

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

BERENTHAL, S. A.

IMPORTADORES DE
ARTICULOS PARA TAPICERIA DE MUEBLES
ACCESORIOS Y PARTES PARA AUTOS Y CAMIONES

TELEFONO U-3116 ZANJA No. 559

HABANA — CUBA

אַ יאָר פון גליק, פרייד און פראָספעריטעט
ווינטשן מיר אַלע אונזערע קלינטן, פריינט
און דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע !

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

ALMACEN DE PIELES Y ZAPATOS

El Gran Caimán

SALOMON LISTEIN
Gerente

Amargura No. 352 Telf. M-7522
esq. a Aguacate Habana

מיר באַגריסן צום נייעם יאָר אַלע אונזערע
קלינטן און באַקאַנטע, און ווינטשן זיי א
יאָר פון פראָספעריטעט, גליק און פרייד !

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

1956 — 1957 תשי"ז — 5717

Cimbler e Hijo

IMPORTADORES

DE TEJIDOS Y PAÑOS INGLESES

" STRAND "

Trade Mark

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן,
פרייַנט און דעם גאַנצן אידישן ישוב אין קובאַ.

זאָל דאָס נייע יאָר ברענגען פרייד
פאַר אַלע אידן אויף דער וועלט !

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

Plácido (Bernaza) No. 221.

Teléfono A5-2162.

LA HABANA

MAYOR OBESTEIN

CORREDOR COLEGIADO

Telf. B-8379

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן,
פרוינט און דעם גאַנצן אידישן ישוב אין קובא.

זאָל דאָס נייע יאָר ברענגען פרייד
פאַר אַלע אידן אויף דער וועלט!

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

BUFETE
GURWITZ

ADMINISTRACION DE BIENES — CONTABILIDAD
LEGISLACION SOCIAL Y MERCANTIL

Lonja del Comercio, Dptos. 421, 23 y 26

Teléfonos: M-9733—A-4187—A-4663

גיט אונז איבער די אדמיניסטראציע
פון אייערע הייזער

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן, פרוינט און
דער גאַנצער קאָלאָניע אין קובא, און ווינטשן אַלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

"LA GARANTIA"

Ropa Interior y Camisas de Trabajo

De N. SMOLANSKY

BERNAZA NUM. 236. HABANA.

Tel. A5-2812

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן,
פריינט און דעם גאַנצן אידישן ישוב אין קובאַ.

זאָל דאָס נייע יאָר ברענגען פרייד
פאַר אַלע אידן אויף דער וועלט !

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

פאַמיליע סמאָלאַנסקי

G. SMOLARCIK

MURALLA 366 - TELEFONO M-7861 - HABANA

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן.
פריינט אוּן דער גאַנצער קאַלאַניע אין קובאַ
אוּן ווינטשן אַלעמען
א כתיבה וחתימה טובה!

Cía. Dist de Hilos

CAPITOLIO, S. A.

Sol 323 (entre Compostela y Habana) **Telf. A-6982**

Habana, Cuba

— ◆ —

אַ גליקלעכן אוּן צופריידענעם יאָר ווינטשן
מיר אַלע אונזערע קליענטן, פריינט אין
דער גאַנצער אידישער קאַלאַניע אין קובאַ
לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

BIBLIOTECA
Instituto de Etnología

Schuchinsky y Compañia

ALMACEN DE PIELES

Teniente Rey No. 403 **Teléfono A-8612**

Habana, Cuba

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן,
פריינט און דעם גאַנצן אידישן ישוב אין קובאַ.

זאָל דאָס נייע יאָר ברענגען פרייד
פאַר אַלע אידן אויף דער וועלט !

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

Cortesía

de

A. T.

LASLO SCHVED

TRAJES, PANTALONES Y CONFECCIONES EN GENERAL

BERNAZA No. 215 — TELF. A5-8312 — HABANA

א יאָר פון גליק, פרייד און פראָספעריטעט
וויגטשן מיר אַלע אונזערע קליענטן, פריינט
און דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע !

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

גאַנאַפאַלסקי און שוועד

תשי"ז — 5717 1957 — 1956

Optica Orbe

De ISAAC YAVITZ

REINA 115. — TELEF. A-7973. — HABANA.

היט אַף אייערע אויגן!
מיר האָבן ספעציעלע ברילן פאַר אייך!
בלויז אָפּטיק! נאָר אָפּטיק!

אונזער נייע אָפּטיק־סטודיע איז אויסגעשטאַטעט מיט די בעסטע און מאָדערנסטע אַפּאַראַטן! אונזער נייער סאָרט ברילן איז פון אַ ספעציעלן סאָרט, וואָס גייט אָן שרייפלעך — די בעסטע פון דעם מין אין קובא!

דער ערשטער גראָדואירטער אידישער אָפּטיקער אין קובא,
דער אַלטמען באַקאַנטער ה' אי־סאַק יאַוויטש, באַגריסט צום נייעם יאָר אַלע זיינע אָנצאָליקע פרייַנט, קליענטן און באַקאַנטע!

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

Fábrica de Camisas

RECORD-STRAND

de SINGER y HNO.

Bernaza 219 Tel. A-0276

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן,
פריינט און דער גאַנצער קאָלאָניע אין קובאַ,
און ווינטשן אַלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

CONFECCIONES

FRID-ZON

De FICHEL FRIDZON

AGUACATE 474 - TELEFONO A-0419 - HABANA

מיר באַגריסן צום נייעם יאָר אַלע אונזערע
קליענטן און באַקאַנטע, און ווינטשן זיי א
יאָר פון פראָספעריטעט, גליק און פרייד!

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

San Salvador 439, Cerro **Telf. I-3504**

צו באקומען אין די בעסטע פּעלעטערייעס פון האוואנא און פּראווינץ!

אלעמבערג איז אויך דער אייגנטימער פון דער פּעלעטעריע
„מ י א מ י", אויף נעפּטונא 460, טעלעפאן: 1401-5א.

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן,
פּרייַנט און דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובאַ!
ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

MONCARZ GALERIAS
REGALOS — ARTICULOS DE PIEL
NEPTUNO ESQ. INDUSTRIA TELF. W-4419

—— ◆ ——

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע
קליענטן, פּרייַנט און דער גאַנצער אידישער
קאָלאָניע אין קובאַ, און ווינטשן אַלעמען
א כ ת י ב ה ו ח ת י מ ה ט ו ב ה !

Mechaber y Loshinsky

CONFECCIONES "PERSON"
que dan personalidad

BERNAZA 220 — Telf. A5-3581 — Habana

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן,
פריינט און דער גאַנצער קאָלאָניע אין קובאַ,
און ווינטשן אַלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

מעכאַבער און לאַשינסקי

N. KUBILIUN

Almacenista de pieles y artículos para calzado
Teniente Rey 318, entre Compostela y Aguacate.
Teléfono M-9524 HABANA CUBA

●

אַ יאָר פון גליק, פרייד און פראָספעריטעט
ווינטשן מיר אַלע אונזערע קליענטן, פריינט
און דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע !

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

FABIAN WEISS

ALMACEN DE JOYERIA

Neptuno No. 311 **Habana**

Representante y distribuidor exclusivo de los relojes
OMEGA (la perfección al supremo grado)
EDOX y OLMA

מיר באַגריסן צום נייעם יאָר אַלע אונזערע פריינט,
קליענטן און באַקאַנטע, און ווינטשן זיי אַ יאָר
פון פראָספעריטעט און פרייד!

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

Cerro Central Textile, S. A.

FABRICA DE TEJIDOS DE PUNTO

Camisetas "MORRO" — Camisetas "C. M. Q."
Pantalones "TULIPAN"

Falgueras 414 **Teléfono A-6862**
Cerro Habana

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן,
פריינט און דער גאַנצער קאַלאָניע אין קובא
און ווינטשן אַלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

EL AZOGUE

MARIANO CORRAL

Pajarito No. 357, Habana — Teléfono: U-3624 y U0-0595

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן,
פריינט און דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובאַ!
ל ש נ ה ט ו ב ה ׳ ת כ ת ב ו !

MARIANO CORRAL Y FAMILIA
באַגריסן זייערע אויפריכטיקע און אמתע פריינט
MAX SCHWARTZ Y FAMILIA
און ווינטשן זיי פיל גליק און דערפאָלג צום נייעם יאָר!

MARIANO CORRAL Y FAMILIA
באַגריסן זייערע אויפריכטיקע און אמתע פריינט
RUBIN LEIBICK Y FAMILIA
און ווינטשן זיי פיל גליק און דערפאָלג צום נייעם יאָר!

MARIANO CORRAL Y FAMILIA
באַגריסן זייערע אויפריכטיקע און אמתע פריינט
ARBER Y CIA.
און ווינטשן זיי פיל גליק און דערפאָלג צום נייעם יאָר!

MARIANO CORRAL Y FAMILIA
באַגריסן זייערע אויפריכטיקע און אמתע פריינט
HAHUM MULLER Y FAMILIA
און ווינטשן זיי פיל גליק און דערפאָלג צום נייעם יאָר!

LA BODEGA CUBANA

Cuba No. 705, esq. a Acosta **Teléfono M-5208**

ראָב און שיינבוים

Habana

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אלע אונזערע קליענטן,
פריינט אין דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובאַ!
ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

Almacén de Joyería y Fantasías
Gran surtido en Relojes
Ave. de Bélgica (Egido) No. 503. — Teléfono M-3204
Habana
מיר ווינטשן אונזערע צאלרייכע קונדן, פרויינט און דער
גאנצער אידישער קאלאניע אין קובא צום נייעם יאר
א כתיבה וחתימה טובה!

Taller de Confecciones AS

פון **אהרן שניידער**
Fabricante de Jackets y Cazadoras de piel
MAC ARTHUR
24 de Febrero No. 17 Teléfono X0-2127
Regla, Habana
א גליקלעכן און צופרידענעם יאר ווינטשן מיר אלע אונזערע
קליענטן, פרויינט אוו דער גאנצער אידישער קאלאניע אין קובא!
ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

LA FERIA

de JAIME WINIKOR
Avenida de Bélgica No. 556.—Teléfono W-8044
La Habana
מיר באגריסן צום נייעם יאר אלע אונזערע פרויינט
קליענטן און באקאנטע, און ווינטשן זיי א יאר פון גליק,
פרייד און פראספעריטי!
ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו ו ת ח ת מ ו !

מיר באגריסן צום נייעם יאר אלע אונזערע פרויינט,
קליענטן און באקאנטע, און ווינטשן זיי א
יאר פון פראספעריטעט, גליק און פרייד!
אברהם קאקיעל און פאמיליע
3a. Avnida No. 805 Miramar, Habana

ELLAS MODAS

Vestidos, Sombreros, Carteras, Abrigos y Pieles importadas, Ropa interior, Joyería

שיקט אייערע פּוטערס אין אונזער מאָדערנעם פּריכידאַירע!

SAN RAFAEL 257, casi esq. a AGUILA

Teléfonos A-3311 y A-6670

א כתיבה וחתימה טובה!

אלע אונזערע קליענטן, פריינט און דעם גאַנצן אידישן ישוב אין קובא.

EL COLLAR

de DAVID ZELIGMAN

MODAS FEMENINAS

Aguila 356, casi esq. a Neptuno **Telf. A-3593**

מיר ווינטשן אונזערע צאָלרייכע קונדן, פריינט און דער

גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובא צום נייעם יאָר

א כתיבה וחתימה טובה!

CARNICERIA ULTRAMAR

Variación de Carnes y Embutidos

de B. KOTZ

Jesús María 103 — Teléfono M-5120 — Habana

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן,

פריינט אוּן דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובא!

לשנה טובה תכתבו!

LEON YARMUS

MURALLA 422 HABANA TELEFONO M-8545

Confecciones "ELEGANTE"

לשנה טובה תכתבו!

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן, פריינט אוּן דער

גאַנצער אידישער קאָלאָניע. זאָל דאָס נייע יאָר ברענגען

פרייד פּאָר אַלע אידן אויף דער וועלט!

LUXOR

NEPTUNO No. 212 **TELF. A-4175**

LA HABANA

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן, פריינט אוּן דער

גאַנצער אידישער קאָלאָניע. זאָל דאָס נייע יאָר ברייגען פרייד

פּאָר אַלע אידן אויף דער וועלט!

לשנה טובה תכתבו!

"LA CASA ABRAHAM"

— DE —

ABRAHAM Z. WAINSTEIN

Fantasía, Quincalla, Perfumería y Novedades en General.

DRAGONES No. 11. — Frente a la 3a. Est. de Policía.

!ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו

צום נייעם יאָר באָגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן,

פרייַנט און דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובאַ!

DAKAL - TEXTIL

IMPORTADOR DE TEJIDOS

CORTES Y RETAZOS

Precios especiales para revendedores

ZULUETA 505, esq. a Dragones Habana, Cuba

אַ גליקלעכן און צופרידענעם יאָר ווינטשן מיר אַלע אונזערע

קליענטן, פרייַנט און דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובאַ!

!ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו

CASA LUWAIN

פּין אַסקאַר און לייבל לוסקי

MONSERRATE 473 TELF. M-6684

casi frente a la Cruz Roja Habana

צום נייעם יאָר באָגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן,

פרייַנט און דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובאַ!

!ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו

EL ENCANTO DE MARIANAO

DE

ABRAHAM KOZOLCHYK Y CIA.

REAL No. 122 TELEF. B0-9428

Esq. a Castillo Marianao

מיר ווינטשן אונזערע צאָלרייכע קונדן, פרייַנט

און דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובאַ

!א כתיבה וחתימה טובה

JACOBO KAUFMAN Y Ca.

San Benigno 119 Habana Teléfono A-2097

מיר ווינטשן אונזערע צאָלרייכע קונדן, פרייַנט

און דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובאַ

!א כתיבה וחתימה טובה

EL LAPICERO
DE JACOBO ISRAELIT
IMPORTADOR DE ARTICULOS DE NAYLON
BERNAZA 214, Telf. A5-1181 Habana, Cuba.
LA HABANA

מיר באַגריסן צום נייעם יאָר אַלע אונזערע פרייַנט,
באַקאַנטע און דעם גאַנצן אידישן ישוב אין קובאַ!
ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

FABRICA DE PANTALONES
"KLEIN"
F. KLEIMAN
Monserrate No. 477 Teléfono A5-6292
Habana

מיר ווינטשן אונזערע צאָלרייכע קונדן, פרייַנט און דער
גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובא צום נייעם יאָר
א כ ת י ב ה ו ח ת י מ ה ט ו ב ה !

Fábrica de Pantalones
— DE —
SAMUEL BRASLAWSKI
PANTALON "R"
Aguacate 517 Tel. A-0593

מיר באַגריסן צום נייעם יאָר אַלע אונזערע קרובים,
פרייַנט, קליענטן און דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע!
ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

KAPLAN Y PAPIR
ALMACEN IMPORTADOR DE SEDERIA Y QUINCALLA
Muralla No. 308 Teléfono M-8165 Habana

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן, פרייַנט און דער
גאַנצער אידישער קאָלאָניע און ווינטשן אלעמען
א כ ת י ב ה ו ח ת י מ ה ט ו ב ה !

EL COLLAR
de JACOBO MUCASEY
BERNAZA No. 226. TELF.:A5-5561.
HABANA. — CUBA
ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן,
פרייַנט און דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובא!

YARMUS Y WINOGRAD
Confecciones "PLANETA" y Artículos de Punto
MURALLA 256. — TELF.: A5-5172. — HABANA
ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !
צום נייעם יאָר באָגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן, פריינט און דער
גאַנצער אידישער קאָלאָניע, זאָל דאָס נייע יאָר ברענגען
פרייד פאָר אַלע אידן אויף דער וועלט!

NEW YORK TEXTILE
Almacenistas e importadores de Tejidos, Sedería y Retazos
De GINZBURG BERMAN y Cía.
MURALLA No. 454 TELEF. M-7661
צום נייעם יאָר באָגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן, פריינט און דער
גאַנצער אידישער קאָלאָניע און ווינטשן אַלעמען
א כתיבה וחתימה טובה!

SINGER STORE
Pieles, Abrigos, Trajes sastre importados, Vestidos,
Carteras, Ropa interior, etc.
NEPTUNO No. 258 TELF. A5-8662
צום נייעם יאר באָגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן,
פריינט און דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובא!
ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

צום נייעם יאָר באָגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן,
פריינט און דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובא!
ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !
WAINSTEIN Y BRINBERG
Confecciones
Amargura 361 Habana, Cuba

Pieles y Abrigos Importados
B R O A D W A Y S T O R E
VESTIDOS Y SOMBREROS
Neptuno 259 Habana Telf. A-2221
מיר ווינטשן אונזערע צאָלרייכע קונדן, פריינט און דער
גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובא צום נייעם יאָר
א כתיבה וחתימה טובה!

מיר באַגריסן צום נייעם יאָר אַלע אונזערע
פריינט און באַקאַנטע, אוןווינטשן זיי אַ יאָר
פון גליק, פרייד און פיל פראָספעריטעט!

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

משה באַלדאַס און פרוי

פרוי רייזל ווינשטיין
אַלעקסאַנדער קאַנפער און פרוי
זכריה אַלטמאַן און פרוי
אייגנטימער פון רעסטאָראַן „משה פיפיק"
באַגריסן צום נייעם יאָר זייערע צאָלרייכע קונדן און פריינט
און ווינטשן זיי
א כ ת י ב ה ו ח ת י מ ה ט ו ב ה !

א גליקלעכן און צופרידענעם יאָר ווינטשן
מיר אַלע אונזערע קליענטן, פריינט און
דער גאַנצער אידישער קאַלאָניע אין קובא!

ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

ענריקע פונדיק און פאַמיליע

Confecciones para Caballeros y Niños
"MIRAMAR"
de H. Liberstein

SOL No. 475 — TELEF. A-7143
Entre Egido y Villegas — Part. A5-3832
Habana

מיר ווינטשן אונזערע צאָלרייכע קונדן, פריינט
און דער גאַנצער אידישער קאַלאָניע אין קובא
א כ ת י ב ה ו ח ת י מ ה ט ו ב ה !

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע
קלייענטן, פרייַנט און דער גאַנצער אידישער
קאַלאָניע אין קובא. און ווינטשן אַלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

דר. מאיר ליסאָוויטש און פאַמיליע.

ברכת כתיבה וחתימה טובה

לכל בני משפחתינו באשר הם שם, ולכל הציונים והעוסקים באמונה בבנין ארצנו ולכל אלו העוזרים בקבוץ גלותנו, די בכל אתר ואתר

מברכים: רוזה ועזריאל ווייץ

א כתיבה וחתימה טובה!

אַלע אונזערע פרייַנט, קרובים און דער גאַנצער אידישער קאַלאָניע!

איסאַק בענדער און פאַמיליע

ל שנה טובה תכתבו!

פיל גליק און פראָספעריטעט ווינטשן מיר צום נייעם יאָר אַלע אונזערע קרובים, פרייַנט און דער גאַנצער אידישער קאַלאָניע אין קובא.

איסאַק קאָפמאַן און פאַמיליע

מיר באַגריסן צום נייעם יאָר אַלע אונזערע פרייַנט, קרובים און באַקאַנטע, און ווינטשן זיי א יאָר פון גליק, פרייד און פראָספעריטעט!

ל שנה טובה תכתבו!

אשר פינקנאַווסקי און פאַמיליע

איטשע טאַפּפּ און פאַמיליע

מיר ווינטשן אונזערע צאַלרייַכע קונדן, פרייַנט
און דער גאַנצער אידישער קאַלאָניע אין קובא

א כתיבה וחתימה טובה!

מאַמאַן ביערמאַוויטש און פאַמיליע

צום נייעם יאָר באָגריסן מיר אַלע אונזערע
פריינט, באַקאַנטע און די גאַנצע אידישע
קאָלאָניע אין קובאַ און ווינטשן אַלעמען
א כתיבה וחתימה טובה!
ראובן סאַפליצקי און פאַמיליע

לשנה טובה תכתבו!

פיל גליק און פראָספעריטעט ווינטשן מיר צום נייעם יאָר אלע אונזערע קרובים, פריינט און דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובא.
יוסף בלומענקראַנץ און פאַמיליע

מיר באַגריסן צום נייעם יאָר אַלע אונזערע פריינט, קליענטן און באַקאַנטע, און ווינטשן זיי א יאָר פון גליק, פרייד און פראָספעריטעט!

לשנה טובה תכתבו!
סאַמועל גאָפקאָוויטש און פאַמיליע

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן, פריינט און דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובא!

לשנה טובה תכתבו!
כאַקאָבאָ גוסעוויטש און פאַמיליע

מיר ווינטשן אונזערע צאָהלרייכע קונדן, פריינט און דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובא צום נייעם יאָר

א כתיבה וחתימה טובה!
באַרים און סימאַן ווינאַוויטש
אייגנטימער פון „באַדעגא ספּעציאַל"

א גליקלעכן און צופרידענעם יאָר ווינטשן מיר אַלע אונזערע קליענטן, פריינט אין דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע!

לשנה טובה תכתבו!
זיש פייסאטע און פאַמיליע

מיר ווינטשן א גוט יאָר עלטערן, ברידער שוועסטער פאַמיליע און פריינט.

א כתיבה וחתימה טובה

פאַמיליע טויבענפעלד

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן.
פריינט און דעם גאַנצן אידישן ישוב אין קובאַ.

זאָל דאָס נייע יאָר ברענגען פרייד
פֿאַר אַלע אידן אויף דער וועלט!

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

מענדל זילבער און פאַמיליע
(סאַנטיאַגאָ דע קובאַ)

אברהם זילבער און פאַמיליע
(האַוואַנאַ)

אברהם וואַגנער און פאַמיליע
(סאַנטיאַגאָ דע קובאַ)

מענדל וואַגנער און פאַמיליע
(סאַנטאַ קלאַראַ)

אברהם זלאָטניק און פאַמיליע
(סאַנטאַ קלאַראַ)

Z. Katz y Cia.

Joyeros

Ave. de Bélgica 570 (por Apodaca)

Telf. M-2874 HABANA

צום נייעם יאָר באגריסן מיר אלע אונזערע קליענטן, פריינט און דער גאנצער אידישער קאלאניע אין קובא, און ווינטשן אלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

Arquitecto Oscar Baisman

באַגריסט צום נייעם יאָר זיין משפחה, פריינט, באַקאַנט און דער גאַנצער אידישער קאַלאַניע, ווינטשנדיק אַלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

רייסמאַנס גוט - באַקאַנטער ווינער רעסטאָראַן

Restaurant Vienes

CALLE 21 y K, Vedado TEL. F-9353

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

JAIME KIER

Compostela 558 Telf. W-8513 Habana

א גרויסער אויסוואל פון נייליאן ארטיקלען:

סעדוועטן רענקיאנטלעז מארקיזא אם מארטעכער און אנדערע

מיר ווינטשן אונזערע צאלרייכע קונדן, פריינט

און דער גאנצער אידישער קאלאניע אין קובא

א כתיבה וחתימה טובה!

MERCADOS "FERCO"

de FAUSTINO FERNANDEZ

AVES Y HUEVOS - PESCADO Y MARISCOS

PAVOS CONGELADOS AMERICANOS

" S U N C O "

Distribuidores:

QUESOS Y MANTEQUILLA "HATUEY"

ACOSTA 259 — Teléfonos:

La Habana — M-8429 — M-6243

SALUDAMOS A NUESTROS CLIENTES Y A TODA LA COLONIA HEBREA, DESEANDOLES UN FELIZ Y PROSPERO AÑO NUEVO

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

HOTEL LIDO

Consulado 216 - 218 — Telf. W-3964

CUARTOS CON BAÑO PRIVADO,
AIRE ACONDICIONADO Y TELEFONO

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן,
פריינט און דער גאַנצער קאָלאָניע אין קובאַ.
און ווינטשן אַלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

זלמן זעליק און פאַמיליע

L. LEVIN

Fabricante de Ropa Interior de Señora en General
Especialidad en Kimonas y Batas

Marca "ANITA"

Villegas No. 434 Telf. A5-1581

אַ יאָר פון גליק, פרייד און פראָספעריטעט
ווינטשן מיר אַלע אונזערע קלינטן, פריינט
און דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע !

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

"EL CAIRO"

פון **פנחס פערעלים**

SASTRERIA ELEGANTE

MONTE No. 465.—TELEFONO M-7098.—HABANA

Trajes hechos y a la medidas.—Siempre lo más nuevo y lo más chic a los precios más económicos

LA ETIQUETA QUE DA PERSONALIDAD

GRAN SURTIDO EN ZAPATOS DE HOMBRE

Más elegantes - Más baratos

מיר באַגריסן צום נייעם יאָר אַלע אונזערע
קלינטן און באַקאַנטע, און ווינטשן זיי א
יאָר פון פראָספעריטעט, גליק און פרייד !

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

תשי"ז — 5717 1956 — 1957

יוסף וויטקינאַם

באַקאַנטער אינדוסטריאַליסט פון דער טעקסטיל אינדוסטריע אין קובאַ

באַגריסט צום נייעם יאָר אַלע זיינע קליענטן, פרײַנט און דעם גאַנצן אידישן ישוב אין קובאַ.

זאָל דאָס נייע יאָר ברענגען
פרייד פאַר אַלע אידן אויף
דער וועלט און שלום און
אחדות פאַר דעם אידישן
ישוב אין האַוואַנא.

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

JAIME SORIN
Piedras preciosas y semi-preciosas
Legítimas y sintéticas - Perlas de Cultivo
Amistad No. 213
Habana ML-0668

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן,
פריינט און דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובאַ!
ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !

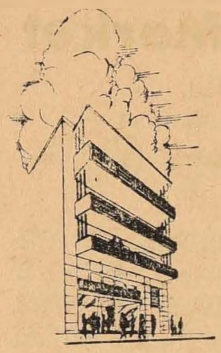
HOTEL
PALACIO DE LA MORTERA
Animas No. 59 Telfs. W-6308 y M-6088

מיר ווינטשן אונזערע צאָלרייכע קונדן, פריינט און דער
גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובאַ צום נייעם יאָר
א כ ת י ב ה ו ח ת י מ ה ט ו ב ה !
יעקב פאַמעראַנץ און פאַמיליע

אַ יאָר פון גליק, פרייד און פראָספעריטעט
ווינטשן מיר אַלע אונזערע קליענטן, פריינט
און דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע !
ל ש נ ה ט ו ב ה ת כ ת ב ו !
יעקב בלום

לבית ישראל וחיליו, ללוחמי חרות־עולם — שנת שלום.
יהי רצון — וינוסו כישנאיך מפניך.
לחבירים דמכון „ ת ח כ מ ו נ י " — שנת שפע.
שלום בן־פרת ומשפחתו
איזיק אשכנזי ורעיתו

ברכתנו הנאמנה לראשית השנה החדשה
לקרובינו וידידינו; לכל העברים בוני
תרבותנו ובעני ארצנו
שנת שלום, ברכה והצלחה !
לשנה טובה תכתבו ותחתמו !
מאחלים
יוסף ופניה קליינר

RACHMAN ELECTRIC

O'REILLY 504. TELEF. M-9507
Habana, Cuba

א יאָר פון גליק, פריידן און
פראָספעריטעט ווינטשן מיר אלע
אונזערע קליענטן, פריינט און דער
גאנצער אידישער קאלאָניע אין קיבא!

Edificio Rachman

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

RADIOS — TELEVISORES — TOCADISCOS

AMPLIFICADORES — BOCINAS — MICROFONOS, ETC.

ALTA FIDELIDAD

MUEBLERIA

LA VENTAJA

de MATIAS REDLER

Juegos de Cuarto, Sala, Comedor y Living Room

Refrigeradores y Radios marca "General Electric"

LA IMPERIAL, Neptuno 674 — Telf. U-1211

MONTE 506 — Habana — Teléfono M 5745

Televisores PHILCO

Sucursal: Calle Habana 413 — Telf. A-7177

Mueblería — Luz Nº 60 — Tel. W-4570

San Miguel 774

Aceptamos sus muebles en fondo

Inigualables facilidades de pago

Sofa-Cama DOWNEY-DAVENS

מיר באגריסן צום נייעם יאר אלע אונזערע פריינט,
קליענטן און באקאנטע, און ווינטשן זיי
א כתיבה וחתימה טובה!

American Meat Market

Carne de Res de alta Calidad,
Cordero importado y del País y Mariscos

AVENIDA DE LA COPA 105, entre 1a. y 3a.
M I R A M A R

מיר האָבן איצט צו אייער דיספאָזיציע אַ נייעם
פ ל י ש - מ א ר ק דאָ אין מיראַמאַר וואו עס ווערט
פאַרקויפט אַמעריקאַנער שעפסענע פלייש, קאַלב-
פלייש און פון ספעציעל געפאַשענטע קובאַנער יונגע
אָקסן. וועמענס פלייש ווערט דאָ געהאַקט אזוי
ווי אין די שטאַטן.

SALUDAMOS A NUESTROS CLIENTES Y A TODA LA COLONIA HEBREA, DESEANDOLES UN FELIZ Y PROSPERO AÑO NUEVO

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

Hermanos Grinberg

ARTICULOS DE PUNTO

Villegas 406 **Telf. W-8050**

Habana

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן,
פרייַנט און דער גאַנצער קאַלאָניע אין קובאַ.
און ווינטשן אַלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

די אייגנטימער פון

לאדיאנא

באגרינען אויפריכטיק די
אידישע קאלאניע אין קובא
און ווינטשן אלעמען א יאר
פון גליק און פראספעסיטעט!

לשנה טובה תכתבו!

צום נייעם יאר באגריסן מיר אלע אונזערע קליענטן,
פרוינט און דער גאנצער קאלאניע אין קובא
און ווינטשן אלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

לאוארא ליזאוויטש און פאמיליע

NOVEDADES

CRISTO 20

Almacén de Joyería
y Novedades
Kleinhaus, Student y Cía.

CRISTO 20 — TELF. M-8911
Habana — Cuba

צום נייעם יאָר באָגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן,
פריינט און דער גאַנצער קאָלאָניע אין קובאַ,
און ווינטשן אַלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

S. BRASLAWSKY

Bernaza 233 — Telf. M-1210

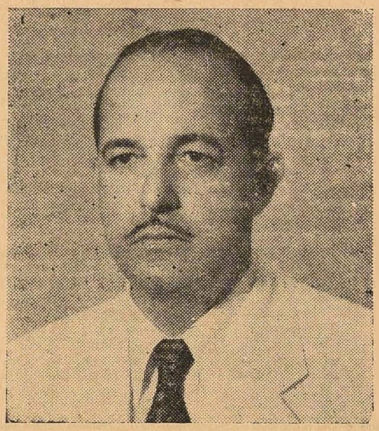
Habana

מיר באָגריסן צום נייעם יאָר אַלע אונזערע
קליענטן און באַקאַנטע, און ווינטשן זיי אַ
יאָר פון פראָספעריטעט, גליק און פרייד!

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

EMILIO GONZALEZ ARANGO
ALEJANDRO GONZALEZ ARANGO

CORREDORES DE
SEGUROS Y FIANZAS

Referencias de la Colonia
Hebrea de Cuba,
Bancarias y Comerciales

Oficina: Edificio "La Cubana", Aguiar y Lamparilla
Apartado 2509 Teléfonos U-6480 y M-8226 Habana

א פֿאַרזיכערונגס - פֿאַליסע קאַנסאָלידירט אייער
תּרעדיט. באַשיצט אייערע אַנשטרענגונגען
אוי נאַראַנטירט אייער צוקונפֿט!

פֿאַרזיכערונגען פֿאַר אימפּאָרט, טראַנספּאָרט, שריפה, ציקלאָן, לעבנס־
פֿאַרזיכערונג. שוי־פֿענסטער, ארבעטס־פֿאַרזיכערונג, פֿאַרזיכערונג קעגן
יירה איז קאַמערץ און פּריוואַטער וואויגנונג, אומגליקס־פֿאַלן, אויטא־
מאָביל אוז קאַמיאָנעס, אומאַרדנונג, ציווילע אויפּברויזן א. א. וו

SALUDAMOS A NUESTROS CLIENTES Y A TODA LA COLONIA HEBREA, DESEANDOLES UN FELIZ Y PROSPERO AÑO NUEVO

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

DISTRIBUIDORES EXCLUSIVOS DE LAS MUÑECAS
"ROBERTA"
Marca Registrada

L. TOPP

Almacén Importador de Quincalla, Juguetería, Sedería, Fantasías y Novedades

Bernaza No. 241 Telf. A-9267 y W-8429
Habana, Cuba

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן פריינט און דער גאַנצער קאַלאָניע אין קובא און ווינטשן אַלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

CONFECCIONES PARA CABALLEROS Y NIÑOS

KENEDY

DE OSCAR MANDEL

SOL No. 313 Teléfono W-4431
Entre Compostela y Habana Habana, Cuba

מיר באַגריסן צום נייעם יאָר אַלע אונזערע קליענטן און באַקאַנטע, און ווינטשן זיי אַ יאָר פון פראָספעריטעט, גליק און פרייד!

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

Textilera Tricana, S. A.

Graciela Nos. 116 - 118 Telf. I-7611

Santos Suárez - Habana, Cuba

SALOMON RIKLANSKY,
Presidente

JOSE PERCAL
Tesorero

5717 — תשי"ז

1957 — 956

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן.

פריינט און דעם גאַנצן אידישן ישוב אין קובאַ.

זאָל דאָס נייע יאָר ברענגען פרייד

פאַר אַלע אידן אויף דער וועלט !

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

BENJAMIN TERNER

TERNER'S — LAS CARTERAS MODERNAS

Compostela 563 **Telf. W-3837**

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן,
פריינט און דער גאַנצער קאָלאָניע אין קובאַ
און ווינטשן אַלעמען
א כתיבה וחתימה טובה!

MALETAS CINTOS

CARTERAS DE COLEGIALES

Isaac D. Moncarz

REPARACIONES DE TODAS CLASES
EQUIPAJES EN GENERAL

MONSERRATE 469

TELF. W-7928 **HABANA**

אַ גליקלעכן און צופריידענעם יאָר ווינטשן
מיר אַלע אונזערע קליענטן, פריינט און
דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובאַ
לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

KRIGER y Hno.

ALMACEN DE PIELES

Teniente Rey 354 Teléfono A-9085

HABANA

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן,
פריינט און דער גאַנצער קאַלאָניע אין קובא
און ווינטשן אַלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

Máquinas de Calzado, S. A.

Aguacate No. 406, entre Tte. Rey y Amargura

Telf. W3902 Habana, Cuba

Gerson Kriger, Presidente.

5a. AVENIDA

DE JULIO LIPSITZ

SASTRERIA Y CAMISERIA

GALIANO Y SALUD TELF. A-9417

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן, פריינט און דער גאַנצער קאַלאָניע אין קובאַ, און ווינטשן אַלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

Ricla Textile

FABRICANTES DE ROPA INTERIOR Y ARTICULOS DE PUNTOS

MURALLA No. 107
Habana, Cuba

TELF. M-7066

מיר באַגריסן צום נייעם יאָר אַלע אונזערע קליענטן און באַקאַנטע, און ווינטשן זיי אַ יאָר פון פראָספעריטעט, גליק און פרייד!

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

Confecciones Mascot

ALMACENISTAS E IMPORTADORES
CONFECCIONES EN GENERAL

TRAJES "MONTERREY"

AGUACATE 509 **TELF. A-6645**

HABANA — CUBA.

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן,
פריינט און דער גאַנצער קאָלאָניע אין קובאַ
און ווינטשן אַלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

משה שלעזינגער און פאַמיליע

"CASA PRASCHNIK"

de

JOSE PRASCHNIK y ENRIQUE DON

Bernaza 238 **Teléfono M-6763**

HABANA

מיר באַגריסן צום נייעם יאָר אַלע אונזערע
קלייענטן און באַקאַנטע, און ווינטשן זיי א
יאָר פון פראָספעריטעט, גליק און פרייד !

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

ESPECIALIDADES EN ENCAJES Y MEDIAS

ALMACENES BUNET

DE JOSE FRIDMAN

SOL No. 478 **TEL. W-5495**

וויכטיק פאר דעטאַליסטן און קאָנפעקסיאָניסטן !
איר קענט בייַ אונז באַקומען ענקאַכעס אויפן פונט און
לאָטעס צו זייער מעסיקע פרייזן. ווי אויך אַ גרויסן סורטידע
פון נ י י ל א ן ז א ק ן פון די בארימטע מארקעס: קיסער,
גאָלד - סיל און קריסטאַל.

א יאָר פון גליק, פרייד אין פראָספעריטעט ווינטשן מיר אַלע
אונזערע קליענטן, פרײַנט און דער גאַנצער אידישער
קאָלאָניע אין קובא !

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

MUEBLERIAS

SUPER HOME
CASA JACOBO

MONTE 556 y 558

Teléfonos: W-0789 y M-7248 La Habana

עס ווערט דעקאָרירט אייער היים מיט באַשטעלטע מעבל לויט אייער געשמאַק אין

LA COPA

lera. esq. a 46, Centro Comercial La Copa, Miramar

א רייכער אויסוואל פון שיינע און עלעגאַנטע מעבל פאר יעדע אידישע היים

אויך פריזשידערס, טעלעוויזאָרעס, ראַדיאָ און ני-מאַשינען

ה' כאַקאַבא מושקאַט

פּאָפולערער סוחר אין דער מעבל-בראַנזשע

באַגריסט צום נייעם יאָר זיינע צאַלרייכע קונדן, פריינט און דעם גאַנצן אידישן ישוב. ווינטשנדיק אַלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

EL ALMACEN

Confecciones NIEMAN, S. A.

TEJIDOS Y CONFECCIONES EN GENERAL

TELEFONO A-4651

Bernaza 218 **Habana, Cuba**

א יאָר פון גליק, פרייד און פראָספעריטעט
וויטשן מיר אלע אונזערע קליענטן, פריינט
און דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע !

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

Papelera Antillana

פון טשאַרלעס שוואַרץ

Papel y sus derivados — Efectos de escritorio
Hilos y Cordeles, Hilos de Cáñamo y Arpillera

Cuba No. 514 **Telf. A-6813**

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן,
פריינט און דער גאַנצער קאָלאָניע אין קובאַ,
און ווינטשן אַלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

Gilbarb Bros Rubber Co. S. A.

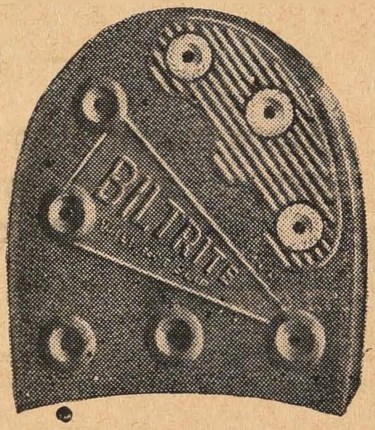
ALMACEN DE PIELES Y GOMAS EN GENERAL

Tte Rey 361 **Teléfono A-3044**

Plástico de todas clases para forrar muebles, máquinas, manteles, cortinas, carteras y bolsas, etc.

"PANCO"
La Suela que Deleita al Caminar

"BILTRITE"
El Tacón que no Resbala

אַלע מאַרטן פּלאַסטיק,
איבערצוג פּאַר מעבל,
מאַשינען, טישטעכער,
פּאַרהאַנגען, טאַשן
טאַרבעס און אַנדערע

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן, פּרייַנט און
דער גאַנצער קאָלאָניע אין קובא, און ווינטשן אַלעמען
א כתיבה וחתימה טובה!

Almacenes SEGAL

IMPORTADORES DE TEJIDOS Y NOVEDADES

MURALLA 364 TELF. A-9103

HABANA

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן
פריינט און דער נאַנצער קאָלאָניע אין קובא
און ווינטשן אַלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

Samuel Gordon y Cia.

ALMACEN DE TABACO EN RAMA

Lealtad No. 612 **Habana** Telf. A-8057

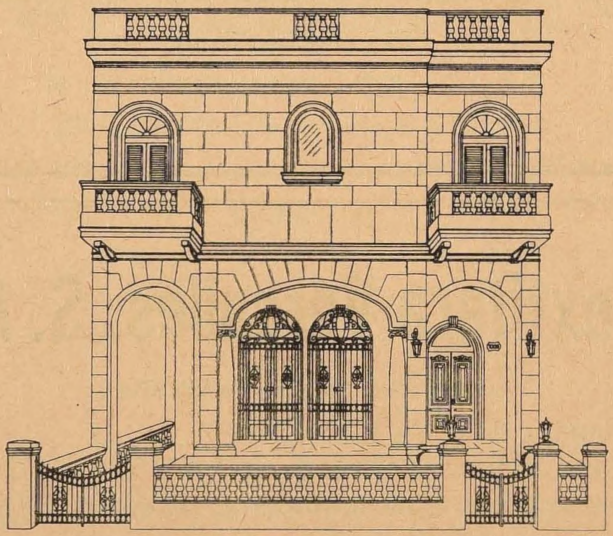
מיר באַגריסן צום נייעם יאָר אַלע אונזערע
קליענטן און באַקאַנטע. און ווינטשן זיי אַ
יאָר פון פראָספעריטעט. גליק און פרייד!

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

INSTITUTO

Albert Einstein

Director: Prof. DAVID PEREZ

צום נייעם יאר באגריסן מיר אלע אונזערע שילער, עקס-שילער, לערער און עלטערן און וויכטשן זיי פיל גליק און פרייד.

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

CALLE 17 NO. 1009-VEDADO TELEFONO

SOL NO. 57-HABANA W-0578

ALMACEN DE PIELES

"LA CASA LAZARO"

de

LAZARO BRINBERG

AMARGURA 361. **TELF. M-6207.**

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן, פרייַנט און דער גאַנצער קאָלאָניע אין קובאַ
און ווינטשן אַלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

Textilera Versalles, S. A.

APARTADO No. 18 - MARIANAO

CAMISETAS ''SAMA''
PULL-OVERS ''CLAYTON''
ROPA INTERIOR DE SEÑORAS ''MUÑEQUITA''

אַ גליקלעכן און צופרידענעם יאָר ווינטשן
מיר אַלע אונזערע קליענטן, פרייַנט און
דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובאַ

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

CINTURONES

UNIVERSAL

DE BLOCH Y CIA.

Fábrica de Tirantes, Cinturones y Carteras

Bernaza 243 Teléfonos: A-9500 y W-4603

La Habana

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן.
פריינט און דעם גאַנצן אידישן ישוב אין קובאַ.

זאָל דאָס נייע יאָר ברענגען פרייד
פאַר אַלע אידן אויף דער וועלט !

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

Z. SHAFTAL

ALMACEN DE TEJIDOS
Y CARTERAS DE SEÑORAS

Compostela 561
entre Muralla y Sol

Teléfono W-4690
Habana, Cuba

מיר באַגריסן צום נייעם יאָר אַלע אונזערע פריינט, קליענטן און באַקאַנטע. און ווינטשן זיי אַ יאָר פון פראָספּעריטעט און פריד!

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

FABRICA DE CAMISETAS

BIGELMAN

Telf. A5-5062

BERNAZA No. 209 HABANA

צום נייעם יאָר באַגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן, פריינט און דער גאַנצער קאַלאָניע אין קובא און ווינטשן אַלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

CIA. CUBANA DE CONTABILIDAD

Director: ALBERTO HERNANDEZ R.
Contador Público

בוכפירונג, אלע ענינים
אין מוניסיפיא און אין
די מיניסטעריומס ווערן
ערלידיקט אויפן בעסטן
אופן.

27 יאָר דינענדיק אויפריכטיק
דינר אידישער קאלאניע

אלע סארטן פון פארזי-
כערונגען פון ערשט-
קלאסיקע קאמפאניעס.
שטענדיק צו אייער
דינסט

Edificio BOSCH, Deptos. 207 y 208

MURALLA 213 y 215
entre Cuba y Aguiar

Telf. W-8959

FELICITAMOS SINCERAMENTE A NUESTROS CLIENTES Y AMIGOS DE LA COLONIA HEBREA DE CUBA EN LA FECHA DE SU AÑO NUEVO Y HACEMOS VOTOS POR SU FELICIDAD Y PROSPERIDAD

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

CREACIONES

Atlantic

MURALLA 422-A **TELF. A-9546**

HABANA

Camisas, Guayaberas, Escarpines y Ropa interior
No cuestan más y son mejores.

מיר באַגריסן צום נייעם יאָר אַלע אונזערע פריינט,
קליענטן און באַקאַנטע, און ווינטשן זיי אַ יאָר
פון פראָספעריטעט און פריידן!

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

FLORIDA STORE

Vestidos Importados

NEPTUNO No. 306 (entre Aguila y Galiano). Habana

Teléfono A-4027

צום נייעם יאָר באגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן,
פריינט און דער גאַנצער קאַלאָניע אין קובא
און ווינטשן אַלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

THE FAIR

VESTIDOS Y ABRIGOS DE CALIDAD Y ESTILO
PERFECTO PARA TODAS OCASIONES

San Rafael 203 y 205 — Tel. A-6176 — Habana.

צום נייעם יאָר באָגריסן מיר אַלע אונזערע קליענטן, פרייַנט און
דער גאַנצער קאָלאָניע אין קובא, און ווינטשן אַלעמען

א כתיבה וחתימה טובה!

UNIVERSAL TEXTILE

ALMACEN IMPORTADOR DE TEJIDOS
De M. EPSTEIN Y CIA.

Muralla 166. Teléfono A5-1022

אַ גליקלעכן און צופרידענעם יאָר ווינטשן
מיר אַלע אונזערע קליענטן, פרייַנט און
דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע אין קובא

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

TELEVISION HOFFMAN
Refrigeradores y Lavadoras
GENERAL ELECTRIC
EMERSON, BENDIX, CAPHARD, WESTINGHOUSE,
PHILCO, etc.

HOME ELECTRIC

IMPORTADORES
TEICHLER, MULLER Y NUÑEZ

Virtudes No. 264 — Tlf. A5-7501
Galiano No. 209 — Telf. W-7408

מיר באַגריסן צום נייעם יאָר אַלע אונזערע פריינט,
קליענטן און באַקאַנטע, און ווינטשן זיי אַ יאָר
פון פראָספעריטעט און פריידן!

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

LA DIAMELA

de PADREDA E HIJOS

F L O R E S

PERMANENTEMENTE ABIERTO

Calle 12 No. 555 — Tels. F-2712 - F-9457
entre 23 y 25 — Vedado

SALUDAMOS A NUESTROS CLIENTES Y A TODA LA
COLONIA HEBREA, DESEANDOLES UN FELIZ
Y PROSPERO AÑO NUEVO

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

101 יאָר פון אומאויפהערלעכער פּאַרבעסערטער דינסט
אַ פּאַליסי פון „איריס" גיט אייך די העכסטע
גאַראַנטיע און די גרעסטע עקאָנאָמיע!

כפּצייַלער רעזערוו־באנד. 2.794.094.48 דאָלער
א־היימישערט בײַ איצטן: 2.782.202.48 דאָלער

OFICINA: En su edificio propio, calle Empedrado No. 312, HABANA.—Teléfonos: M-1394 y M-2186.

GALLETICAS
LA BALEAR
SALUDAN CORDIALMENTE, CON MOTIVO DEL AÑO NUEVO A LA COLONIA HEBREA DE CUBA Y HACEN VOTOS POR SU BIENESTAR Y PROSPERIDAD

FELICITAMOS SINCERAMENTE A NUESTROS CLIENTES Y AMIGOS DE LA COLONIA HEBREA DE CUBA EN LA FECHA DE SU AÑO NUEVO Y HACEMOS VOTOS POR SU FELICIDAD Y PROSPERIDAD

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

די אידישע תפוצות אין תשט"ז

פון י. קלינאוו

דאָס זיך אָפּשלִיסנדיקע יאָר איז נישט געווען קיין רואיק יאָר אין אירישן לעבן, די אויפגעבראוזטע אויפמערקזאָמקייט האָט זיך קאָנצענטרירט אָרום מדינת ישראל, און אין ישראל איז דאָס געווען אַ יאָר פון שווערן אויספּראוון צוליב דער באַוואָפענונג פון מצרים אין צוליב די אומאויפהערלעכע בלוטיקע אינצידענטן, און אינטריגעס מצד די אַראַבישע שכנים. וועלכע אונטערגראָבן אונזער זעלבסטשטענדיקייט, גאַנצקייט און עקזיסטענץ. אָט דער צוטשטאַנד האָט אַוועקגעשטעלט די פראָגע פון הילף פאַר ישראל אין צענטער פון די זאָרגן און די גרויסע און קלענערע אידישע קיבוצים אין די תפוצות. די שטאַנדנטערדאידישע.

פאַליטישע און מאַטעריעלע מאָביליזירונג פון גלות צו הילף ישראל איז דער שווער־פונקט פון די געשעענישן אין אידישן לעבן אין גאָר דער וועלט אין יאָר תשט"ז.

אמעריקאַנער אידן אין קאַמף פאַר ישראל

שוין אין חודש אָקטאָבער 1955 האָבן 17 אידישע אָרגאַניזאַציעס, וואָס זענען פאַרייניקט אין דעם „פּרעזידענטן קלוב" אין אַמעריקע, ארויס מיט אַ דערקלערונג, אין וועלכער ס'איז נעקומען צום אויסדרוק די טיפע זאָרג פון דער אַמעריקאַנער אידישער געזעלשאַפטלעכקייט צוליב דער לאָגע אין מיטלען מזרח אין אָנבליק פון דעם פאַקט, וואָס מצרים באַקומט טשעכישסאָוויעטישן געווער. מען האָט אויפמערקזאם געמאַכט דעם „סטייט־דעפּאַרטאַמענט" אויף די פיינט־לעכע כוונות פון מצרים לגבי ישראל און באַטאָנט די נעפּאַר פאַר ישראל, פאַרן שלום בכלל אין דעם טייל פון דער וועלט. שוין דער עצם געמיינזאַמע־ארויסטריט פון ציוניסטן מיט נישט־ציוניסטן האָט געווויזן, ווי שטאַרק עס איז דער ציטער אין האַרצן פון אידישן כלל מעבר לים, וואָס נוגע דער צי־קונפט פון ישראל.

שווער צו באַהויפטן, אז דאָס דזיקע געפיל און דער צוגאַנג צום קאַמף לטובת ישראל איז אינהייטלעך פאַר אַלע אידן אין אַמעריקע. פאַרשטייט זיך, עס זענען פאַראַן מענטשן — אין נישט נאָר אידישע קאָמוניסטן — וועלכע זענען נישט אזוי דרייסט באַשלאָסן אָנצונעמען שריט, וועלכע קענען

אויסגעטייטשט ווערן אלס האנדלונג פון אמעריקאנער בירגער קעגן זייער רעגירונג, אבער דער אגאניזירטער כלל האט געהאנדלט מוטיק און אנט־שלאסן. אין דער הינזיכט זענען די אמעריקאנער אידן נישט קיין אויסנאם. אויך די פארשטייער פון דעם „בארד אוו דעפיוטיס" אין ענגלאנד האבן הייר יאר גערעדט קלארע דיבורים מיטן ענג־לישן אויסערן־מיניסטער בנוגע ישראל. אויך אין פראנקרייך און אין אנדערע גלות־לענדער איז די פראגע פון מוטיקער פארטיידיקונג פון די ישראל־אינטערעסן לעבהאפטיק דעבא־טירט געוואָרן אין דער אידישער עפנט־לעכקייט און כמעט אומעטום איז בא־גרינדעט געוואָרן דער גראנק, פאר־וואס ליגט אויף דער אידישער עפנט־לעכקייט די פליכט נישט צו פארהאלטן זיך רואיק לגבי דער סכנה וואס בא־דראט ישראל, און מיט אלע מיטלען פארטיידיקן איר עקזיסטענץ אין צו־קונפט.

וואס נוגע דעם שטרייט מיט דעם אמעריקאנער „סטייט־דעפארטא מענט", האבן די אמעריקאנער אידן געהאט פאר זיך א הארטן נוס. ווייל דארט דאמינירט נאך ביז היינט דער טראדיציאנעלער צוגאנג ביים אפ־שאצן דעם אידישן און ארבישן כוח אין מיטעלן מזרח. זיי האבן נאכנישט גע־לערנט די וויכטיקייט פון דער דעמא־גראפיע לגבי דער געאגראפיע. מען מוז געדענקען דעם צוואמענשטעל פון דער באפעלקערונג אין די פארייניקטע שטאטן און דאס בילד קען נישט זיין קאמפלעט, ווען מען זעט נישט גלייכ־צייטיק אי די געאגראפישע, אי די דעמאגראפישע לאנד־קארטע.

די אידישע באפעלקערונג אין די פארייניקטע שטאטן שטייגט איבער 5 מיליאן, אבער זייער באדייטונג איז פיל גרעסער פון זייער נומעריישער קראפט. די אידן זענען קאנצענטרירט אין די גרויסע שטעט. זיי האבן א השפעה אויף די וויכטיקסטע געביטן פון אמעריקאנער לעבן און דער עיקר, זיי ווירקן געמיינזאם. נישט איינמאל האבן זיי דמאנסטרירט זייער כוח. אן אמעריקאנער פאליטיקער מוז זיך רעכענען מיט דער אידישער לאגע. אמת, אין משך פון די גאנצע לעצטע 25 יאר האט עקזיסטירט דער דרוק פון אמעריקאנער קאפיטאליסטן און נאפט־מאגנאטן, וועלכע זענען פאר־אינטערעסירט צו געווינען דעם חסד פון די ארבישע מלכים און הערשער, אבער דער דרוק איז קלענער געוואָרן דירך א קענן־דרוק פון אידישן צד. ריכטיק, אנטי־ציוניסטן און די ישראל נישט פרויונטלעך געשטימטע אדמיניס־טראציע קען שטענדיק פרענן, צי אזא דרוק מצד א מינדערהייט אין אמעריקע חיסט נישט אנטי־אמעריקאנישע האנדלונג? ס'איז אבער א פאקט אז א טראדיציע, אז אין אמעריקע איבן אוים פארשיידענע נאציאנאליטעט מינ־דערהייטן זייער קראפט אויך פאר זיי־ערע אלגעמיין נאציאנאליטעט אינטערעסן. דאס איז אן אינטעגראליער טייל פון דער פאליטישער ווירקליכקייט אין אמעריקע. און אויך מיר, אידן, מעגן גיין אויף דעם וועג.

אין דער דערמאנטער דערקלערונג פון די 17 אידישע ארגאניזאציעס טרעטן אויף פראזידענטן ווי אמעריקאנער, אבער אויך ווי זין פון אידישן פאלק, אן רעזערוואציעס. „מיר האבן שטענדיק געשטיצט דער אנטווידקלונג פון מדינת ישראל — ווערט געזאגט אין דער דערקלערונג — ווייל די רעליגיע און קולטור פון דעם

פֿאַלק איז געמיינזאם פֿאר אונז אַלע, און מיר וועלן פֿאַרזעצן די קאַמפֿאַראַציע מיט ישׂראל ביז די ישׂראל'דיקע דעמאָקראַטיע וועט זיין אָרגאַניש און קענען דערפֿילן איר הויכע אויפֿגאַבע אָפֿהיטנדיק די אידעאַלן, וועלכע זענען אויך די אידעאַלן פון אונזער לאַנד, פון אונזער פֿאַלק, פון אַלע פֿרייע פֿעלקער".

וואָס עס זאָלן דערביבער נישט זיין די רעזולטאַטן פון דעם עפּנטלעך פֿאַליטישן קאַמף, וועלכער וועט געפֿירט לטובת ישׂראל מעבר לים און אין אַלע גלות־לענדער — געפֿינען מיר אַ דער־מוטיקונג אין אַ טרייסט אין אַזא מין דעקלאַראַציע. זי איז אָפֿן, אויפֿריכטיק און דורכגענומען מיט אַ פֿעסטן און שטאָלצן גייסט.

אמעריקאַנער אידן שפּירן דעם אַראַבישן באַקאַמף

דער אידישער אמעריקאַנער מאָנגרעס האָט היי־יאָר אַרויסגעגעבן אַ „וויים־ביך", וואָס באַהאַנדלט אימפּאָסאַנדיק די אַראַבישע העצע כּלפֿי לים, נישט נאָר קענן ישׂראל, נאָר אויך קענן די אידן, אמעריקאַנער בירגער גופֿא. דאָס בוך איז אין גרונט אַ באַשולדיקונגס־אקט קעגן דער אמעריקאַנער רעגירונג, פֿאַרוואָס זי באַלייט זיך גלייכצייטיק אין גרינגשעצונג צו דער אַראַבישער העזן־פֿראַפֿאַגאַנדע אין אמעריקע אין צי די פֿרינציפּן פון פֿרייהייט און רעכט, וועלכע די אמעריקאַנער קאַנסטיטוציע גאַראַנטירט פֿאר יעדן בירגער, אָן אונטערשייד פון רעליגיע און האַכע.

דער „וויים־ביך", וואָס איז מאָנגהאַפט פֿאַרשפּרייט געוואָרן און אַרויסגערופֿן בריטע אָפּקלאַנגן אין דער פֿרעסע, גיט אָן איבערבליק פון די פֿאַסירונגען, וואָס אַלע זענען זיי: די קאַנסולאַטן פון די אַראַבישע רעגירונגען ווילן נישט געבן קיין ווייזעס צו אמעריקאַנער בירגער, אויב זיי זענען אידן. אידישע געשעפטן און אונטערנעמונגען ווערן סיסטעמאַטיש באָיקאָטירט דורך די אַראַבישע פירמעס און אגענטן. די אַראַבישע דיפּלאָמאַטן אין אמעריקע פירן אָן אָפענע אַנטי־אידישע פראָפּאַגאַנדע. און וואָס טוט די אמעריקאַנער רעגירונג? אין בעסטן באַל באַגנוגנט זי זיך מיט אַ לייכטן באָרוואָרף. נאָכמער: דער „סטייט־דעפּאַרטאמענט" האָט זיך אונטערגעגעבן דעם אַראַבישן דרוק און אויסגעשלאָסן די אידן פון די אמעריקאַנער באַוואָפנטע כוחות אין מיטלען מזרח.

דער „וויים־בוך" איז צום ערשטן מאָל פֿאַרשפּרייט געוואָרן אויף דער קאָנפֿערענץ פון אידישן קאָנגרעס אין ניו יאָרק און ביי דער געלעגנהייט איז דער יוסטיץ־ראָט פון דער אמעריקאַנער רעגירונג, סאָבאָלאָוו, ארויסגעטראָטן מיט אַ שׂראָרפער רעדע קעגן יענע אידישע אמעריקאַנער בירגער, וועלכע מיינען, אַז מען וועט זיי אָנגענומען פֿאר בעסערע אמעריקאַנער, אויב זיי וועלן וויזן, אַז זיי פֿאַראינטערעסירן זיך מערער מיטן גורל פון די אַראַבער, ווי מיטן גורל פון די אידן. סאָבאָלאָוו האָט שׂראָף אַטאַקירט די דאָזיקע אידישע פֿחדנות. ער האָט געזאָגט: „וען אונזערע עלטערן עלטערנס עלטערן זענען געוואָרן בירגער אויף דעם קאָנטינענט, האָט קיינער פון זיי נישט פֿאַרלאַנגט, אַז זייער האַרץ זאָל וועלן אויסגעלידיקט און זיי זאָלן זיך אַבסאָלוט באַפרייען פון יעדן סענטימענט, זכרון, אַדער קאָנטאַקט מיט זייער פֿאָלק, מיט זייערע

ברידער און שוועסטער, וואס געפינען זיך אין די מרחקים. מיר, די קינדער פון יענע אימיגראַנטן, וועלכע האָבן זיך אַקלימאַטיזירט אין אַמעריקע, זע־נען געווויס נישט פֿאַרפֿליכטעט אזוי צו האַנדלען. דאָס פֿאַרלאַנגט נישט דער אַמעריקאַנער פֿאַטריאָטיזם. די אַמע־ריקאַנער פֿרייהייט איז קיין דעם. דער אַמעריקאַנער באַציט זיך נישט בעסער, ווען מען דעמאָנסטרירט מער זאָרג פֿאַר די אַראָבער, און נישט ערגער — ווען מען זאָרגט פֿאַר דער לאַגע אין מדינת ישׂראל. מיר האָבן קיינמאָל נישט אָנגענומען די עצה פון די פֿחדנים צווישן די אידן זיך צו באַהאַלטן אין א ווינקל און נישט טאָן דאָס, וואָס יע־דער נישט־אידישער אַמעריקאַנער ביר־גער איז פֿרייַ צו טאָן".

סאַבאַלאָוו'ס מסקנות זענען באזונ־דערס אינטערעסאַנט אין ציזאַכענ־האַג מיט דער דיסקוסיע, וועלכע הערט נישט אויף אַרום אידישער לאָיאַליטעט, וואָס קענען און וואָס דארפן טאָן די אידן פון אַמעריקע, אָדער פון אַנדערע לענדער, אין איצטיקן אויסער־ארדנטלעכן מאָמענט. טויזנטי און איין מאָל איז שוין באַטאָנט גיווארן, אז די אַמעריקאַנער לאָיאַליטעט איז נישט אין סתירה צו דער זעלבשטער פֿאַרבינדונג מיט ישׂראל. וואַשינגטאָן פֿאַרלאַנגט גאָרנישט אָט דעם קרבן פֿון די אַמעריקאַער אידן. דעם באַגרי־פֿ „נאַציאָנאַליזם" פֿאַרשטייט מען אין אַמעריקע אַנדערש, ווי אין די מדינות מיט א טאָטאַליטאַרן רעזשים.

ווי באַקאַנט, איז די דאָזיקע פֿראַגע פון לאָיאַליטעט. ווי אויך פון אידיש־ער זיכערקייט אין די גלות־לענדער דע־באַטירט געווארן אויפן לעצטן ציוניס־טישן קאָנגרעס אין ירושלים. איז צו־זאַמענהאַנג מיט דער דעבאַטע לייגט זיך אָפּצושטעלן אויף די שלום־וועלט־ער פון סאַבאַלאָוון: „מען רעדט זייער פיל וועגן „זיכערקייט". מען דאַרף אָבער וויסן, אז כ'איז נישטאָ קיין איין איר, וואָס זאָל זיך פילן „זיכער", אויב ער דאַרף יעדע מינוט טראַכטן, צי רוקט ער זיך נישט צופיל ארויס, צי זיין „אידישקייט" טרעפט זיך נישט אַן אויף א שלעכט אויג, און צי דאַרף ער נישט זיך באַמיען נישט צו זיין „צופיל איד". נאָר וועט ער וועט זיין פריי אין אַלע זיינע שריט, וועט ער וועט נישט פֿאַרדעקן זיין אידישקייט, נאָר דאַן וועט ער קענען פריי אָטעמען און זיך שפּירן זיכער".

יעדנפֿאַלס, דער אַראַבישער באַיקאָט לאָזט זיך שטאַרק שפּירן אין אַמעריי־קאַנער אידישן לעבן און דער ציוניס־טישער קאָנגרעס האָט אָנגענומען א באַשלוס וועגן ספּעציעלער פֿאַרטיידי־קונג קעגן דעם באַיקאָט.

יובילייַ־יאָר פון ענגלישן אידנטום

דאָס יאָר 1956 איז פֿראָקלאַמירט געוואָרן אַלס יובל־יאָר: עס איז געווארן 300 יאָר זינט דאָס ענגלישע אידנטום האָט זיך צוריקגעקערט קיין ענגלאַנד. ביי דער געלעגנהייט מאַניפֿעסטירט דאָס ענגלישע אידנטום זיין באַדייטונג כלפּי חוץ און כלפּי פנים. א ספּעציע־לער אידישער ראָט האָט אויסגעארבעט אומפֿאַסנדיקע פּלענער, ווי אזוי צו פייערן דעם יובל: אויסשייַלונגען, מאַסן־פֿאַראַמלונגען, פייערלעכע אימ־פּרעזן, ליטעראַרישע פּובליקאַציעס א. א. וו. ביי דער דערעפענונג פון דעם יובל־יאָר איז אין איסט־ענד, אין לאַנדאָן, פֿאַרגעקומען א פֿאַראַמלונג, אויף וועלכער עס זענען אויסגעטרעטן

אידן אין נישט־אידן אין האבן באַ־האַנדלט דעם בייטראָג פון די ענגלישע אידן פּאַרן אויפבוי פון ענגלאַנד אייפן געביט פון אינדוסטריע, קולטור־אַנט־וויקלונג און עפּנטלעכע אינסטיטיצי־עס. מען האָט באַוונדערט באַטאָנט די פּערמאַנענטע פּאַראינטערעסירונג פון ענגלאַנד מיטן גורל פון אידן אין דער־ביי, פּאַרשטייט זיך, נישט דורכגעלאָזט אויך די לעצטע געשעענישן אויף די ישראל־אַראַבישע גרענעצן, אין אזוי ארום אונטערגעשטראָכן די פּאָליטישע אקטואַליטעט פון דעם היי־יעריקן אויפטריט פון אידישן כלל אויף די ברעגעם פון דער טעמזע.

אויף די פּאַרזאַמלונגען זענען, אגב, אַנאַזיירט געוואָרן די גרונט־מאָטיוון, וועלכע האָבן באַוועגט דער קראַמוועל־־רעגירונג אין זייַן צייט צו עפענען די טיירען פון ענגלאַנד פּאַר די אידן. צו איז עס געווען א דאַנק די שטיפונגען נאך דער רעפּאַרמאַציע און דורכדעם איז געקומען צום אויסדרוק דער ענגער רישר פון ענגלישן פּאָלק מיטן תנ"ך, אדער די הערשער מיט דריי הונדערט יאר צוריק זענען אַרויסגעגאַנגען פון דער הנחה, אז דער אידישער עלעמענט קען העלפן אַנטוויקלען ענגלאַנד?

דאס יאָר איז אויך דערשינען א ריי־כער פּאַרש־מאָטעריאל ווענן דער אַנטוויקלונג פון אידיש לעבן אין ענג־לאַנד. שוין אויפן ערשטן בליק ווערט דער לייענער איבערראשט דערווייסנ־דיק זיך, אז אין יאָר 1800 האבן נע־לעבט אין ענגלאַנד נישט מער ווי 11.000 אידן, בעת היינט באַטרעפט די צאָל אידן א האַלבן מיליאָן. בכלל האבן מיר אין דעם יאָר א גוטע גע־לעגנהייט א סך צו הערן און לייענען וועגן דעם, ווי אזוי דאָס ענגלישע אידנטום איז געווארן א קענטיקער כוח אינם גאַנצן אידישן פּאָלק, און ווי אזוי דער דאָזיקער כוח קען זיין א גרויסע ברכה פּאַר דער גאַנצער ענגלי־שער אימפּעריע. א באַוונדערם ביי־באַלישע וויכטיקייט האָט אין זיך די צונויפּפּאַרונג פון ביידע קאָפּיטלען: די פּייערונגען פון 300 יעריקן יובל, און דער באַוונדערער ציטער און אַנ־שטרענג פון ענגלישן אידנטום צו ברענגען דעם געהעריקן בייטראָג: אינם פּאָליטישן קאמף לטובת ישראל.

נישט נאָר די ציוניסטישע אָרגאַני־זאציע, אויך דער „באָרד אוו דעפּיו־טים" האָט אַנגענומען אינשטימיק א רעזאָלוציע, וואָס באַדערט פון דער ענגלישער רעגירונג צו שליסן א זיכער־קייט־קאָנטראַקט מיט ישראל. אפּצי־שטעלן די געוואָר־ליפערונג פאַר די אַראַבישע מדינות, וועלכע זאָגן זיך אָפּ פון שלום מיט ישראל, און געבן ישראל גענוג געוואָר וויי צו אירע אַרא־בישע שכנים.

מיר דאַרפן געדענקען, אז דער „באָרד אוו דעפּיוטים" רעפּרעזענטירט אין ענגלאַנד דאָס גאַנצע אידנטום. דאָס ענגלישע אידנטום האָט קיינמאל נישט מורא געהאַט דרייסט זיך צו שטעלן אויף דער זייט פון די אידן אין ציון, אפילו דעמאָלט, ווען זיי האָבן גע־מיזט אָפן ארויסטרעטן קעגן זייער רעגירונג. מיר האָבן נישט פּאַרגעסן די מיטיקע האַלטונג פון די ענגלישע אידן אין דער טרויעריקער עפּאָכע פון בעווינס הערשאפט, און אויך היינט ווערט יענע טעטיקייט פּאַרגעזעצט. א דאַנק אידישער מי איז אויפגעטראָטן א דעלעגאַציע פון „לייבאר" פּאַרן אייסערן־מינסטער אין צוזאַמענהאַנג מיט דער לאָגע אין מיטעלן מזרח. אויך

די נישט־ציוניסטישע קערפערשאפט „אנגלא דזשואיש אסאסיישאן" איז טעטיק אין דער זעלבער ריכטונג. איר פרעזידענט האט ספעציעל באזוכט דעם ישראל־אמבאסאדאר, אילת. און ארויסגעטראטן מיט א דערקלערונג פאר דער דערעפנטער דעבאטע אין פארלאמענט ארום דער שפאנונג אויף די ישראל־גרענעצן. די דערקלערונג ענדיקט זיך מיט פאלגנדיקע ווערטער: „מיר רופן די ענגלישע רעגירונג פונדאסניי צו באטראכטן די פראבלעמען פון מיטעלן מזרח, כל־זמן מען קען נאך עפעס טאן. אויב עס וועט אויסברעכן א מלחמה אין מיטלן מזרח — אין נישט וויכטיק ווער עס וועט געבן דעם ערשטן שאם — וועט ענגלאנד נישט קענען ארויפוארפן פון זיך די שוועדע אחריות. מיר האבן קיינמאל נישט פתם פארטיידיקט ישראל. מיר ווילן אבער שטארק פארענגערן דעם קשר צווישן ענגלאנד און ישראל".

דער אידישער זין פונם וואל־אויסגאנג אין פראנקרייך

די אידן אין פראנקרייך האבן שטענדיק געשטרעבט צו א סטאביל'ער רעפובליקאנישער מערהייט אין האבן זיך דערביבער גאנץ וואכאם און אקטיוו באטייליקט אינם וואל־קאמף. אמת, די אידישע מינדערהייט אין פראנקרייך איז נישט אזא כוח, וועלכער זאל קענען אנטשיידן איז דראמאטישן פאליטישן געראנגל, פארן נאר א סך אידישע איינוואוינער נישט פראנצויזישע זישע בירגער, וואם האבן נישט קיין וואל־רעכט, אבער העלפן אין קאמף אין דער אדער יענער מאם האבן די אידן אויך געקענט. דער אויסגאנג פון די לעצטע וואלן האט דערביבער געפלעפט אויך דעם אידישן קיבוץ.

נישט פון היינט איז באקאנט, או די פוושאדיסטישע באוועגונג, וועו זי וואלט זיך חלילה פארפעסטיקט, וואלט זי געבראכט א סך סכנות פאר די פראנצויזישע אידן, און אפשר אויך פאר די אידן אין די שכנות'דיקע לענדער. פוושאד האט טאקע געלייקנט, או זיין באוועגונג איז אן אנטיסעמיטישע, אבער אינסטינקטיוו האבן אידן שוין לאנג געפילט, או מען דארף זיך פאר אים היטן. אין דעם וואל־קאמף איז אבער די קאץ ארוים פון זאק. פארשטייט זיך, או די פוישאדיסטן זענען אויפגעטרעטן ווי פארטיידיקער פון קלוינהענדלער און פון האנטווערק־ער און זייער לאוונג איז געווען: קאמף קעגן די פינאנץ־באגאטן, בענק און גרויסע געשעפטן. און היות ווי די מערהייט פון די געשעפטן איז אין איר־דישע הענט, איז ממילא דער קאמף קעגן אידן א מלחמת מצווה. אפטמאל האבן זיך די פוושאדיסטן אליין דעמאסקירט. אזוי, למשל, אויף א פאר־זאמלונג אין פאריז האבן זיך געלאזט הערן וועגדונגען צו א איד, וואם איז געווען אין זאל און האט איבערגעריסן די אנטיסעמיטישע רעדע: „פאדוואם ביסטו נישט אוועק מיטן רויך אין איינעם פון די קוימענס אין די פאר־ניכטונגס־לאגערן? גיי קיין פאלעס־טינע!" אגב, אויסער דער פוישאדיס־טישער באוועגונג עקזיסטירט אויך א פארבאנד פון לאנדווירטן, וואם אונ־טערשטיצט פוושאדן. אויף די לעצטע פארואמלונגען, מיט דער באטייליקונג פון פוישאדן, האט מען געהערט רופן: לאמיר באפרייען פראנקרייך פון די אידן און פון די פרעמדע — געניי ווי אין די ערשטע היטלער צייטן. פון

זשאר ווייל, פארשטייט זיך, נאכמאכן דעם נאציזם. אויב היטלער האט אנגעשריבן א בוך „מיין קאמף". איז פוזשאר'ס פראצ'ס בעת די וואלן געווען: „איך האב אויסגעקליבן קאמף". צי איז ער מצליח? פאר די וואלן האבן א סך געהאלטן, אז א וואלגארע פראפאגאנדע קען אין פראנקרייך נישט האבן דערפאלג, אבער איצט, נאך די וואלן, האט זיך די מיינונג געענדערט.

צווישן אנדערע האבן אויך די קאמוניסטן איינגעלייגט וועלטן כדי צו געווינען די אידישע שטימען, טראץ זייער פארעטערישער האנדלונג לגבי ישראל אין לגבי יעדער אידישער זאך. דער אידישער וויל'ער אין פראנקרייך האט אבער פארשטאנען פאר וועמען אפצוגעבן זיין שטימע. און היינט, אין אונזער עת צרה צוליב דער געווער־ליפערונג פאר מצרים, זעען מיר, ווי פראנקרייך, ביי איר גאנצן וויל'ן אנצוהאלטן נאך־מלע באציאונגען מיט די אראבישע לענדער — טוט זי פיזדעסטוועגן נישט וויניק אייגן געביט פון הילף פאר ישראל, מער ווי אנדערע מדינות.

פראנ'ס מפלה און דער מארגז פון ארגענטינער אידנטום

דעם 16־טן סעפטעמבער איז ליק־ווידירט געוואָרן די הערשאפט פון פראן אין ארגענטינע און פון דעמלט אן הערט נישט איין אונז צי באָ־אומריאיקן די פראגע: ווי אזוי וועט די פאליטישע אומוואנדלונג זיך אפ־רופן אויף דער לאגע פון די 400.000 אידן אין דער וויטער ארגענטינע? גלייך נאכן ארויפזעצן פראנאן, האט עמיצער געוואָרנט די אידן, ווי זלן זיך נישט פריין מיט פראנ'ס מפלה, באקאטיש אבער האט די מאכט־ענדע־רונג כמעט ווי נישט באאיינפלוסט די דראטיקע אידישע לאגע. די אפאזי־ציע, וואס האט איבערגענומען די מאכט פון פראנס העגט, האט נישט געהאט קיין שום יסוד צו מאכן חשבונות מיט די אידן, וועלכע האבן זיך נישט שטארק באטייליקט אין אל־געמיינעם פאליטישן לעבן, און נישט געהאט קיין קענטיקע פארטרעטער־שאפט אין פארלאמענט. פארקערט, איידער דער פראנאיזם האט זיך פאר־פעסטיקט, זענען אידן געווען באציא־ליסטישע פירער און בכלל פארנומען אנגעזעענע פאזיציעס. בעת אין די לעצטע ניין יאר האט זיך דאס אר־גענטינער אידנטום איינגעשרומפן און איינגעשלאסן אין זיינע אייגענע ענינים. עס איז באמאנט דער בייטראג פון ארגענטינער אידנטום פארן אויפ־בוי פון ארץ ישראל און די פאראינטע־רעסירונג פון וועלט־אידנטום און פון ישראל מיט די ארגענטינער אידן.

וואס קען זיין מארגן? צי דער־ווארטן נאך דעם ארגענטינער אידישן ישוב אויפטרייסלונגען? צי זענען פראן אויסזיכטן אויף א פארגרעסער־טער עליה קיין ישראל? לאמיר באָ־שטימען די פאקטן: אין דער באר־גאנגענהייט איז אין ארגענטינע געווען און ניט געווען אנטיסעמיטיזם. אידן האבן נאכנישט פארגעסן די טראגישע וואך אין 1919, לכישל, וועו עס זענען פארגעקומען ארבעטער־שטרייקן און די כאכט האט אין משך פון א וואך, טאג־איין טאג־אויס, געענטפערט מיט איבערפאלן אויף ארבעטער, רעוואלו־ציאנערן, פרעמדע. קודם־כל האט מען, פארשטייט זיך, געדודפט די „רוסאם".

און וואר זענען עס די „רוסאָם"? — פּאַרשטייט זיך אידן מיט בערד, וועלכע האָבן נישט וויניק געליטן. צי האָט אָבער באמת געשטעקט אין דעם א באַזונדערע שנאה צו אידן דווקא? — א ספק. אין 1938 זענען אין אַרגענטינע פּאַרגעקומען סאָליִדאַריטעטס־מאַניפעסטאַציעס מיט די אידן אין דייטשלאַנד. קאַטאָליקן האָבן נעטראַגן טראַנספּאַראַנטן מיט דער אויבּשריפט: „מיר קאַטאָליקן דריקן אויס אונזער מיטלייד אונזערע ברידער אידן אין דייטשלאַנד". ריכטיק, אין יענער צייט זענען אין אַרגענטינע געווען טעטיק אַנטי־אידישע אָרגאַניזאַציעס, וואָס האָבן פּאַרשפּרייט אַנטיסעמיטישע פּלוג־בלעטער, אין עד היום דערשיינען דאָרט פּריאָדישע אַנטיסעמיטישע אויסגאבן, דער אמת אבער איז, אז דער אַנטיסעמיטיזם האָט נישט גענאָמען קיין וואָרצלען אין אַרגענטינע. נאָך דער לעצטער איבערקערעניש האָבן געוויסע פּלוג־בלעטלעך וויידער באַשולדיקט אידן, אז זיי האָבן גענאָלפן פּראַנען, אבער די אַגיטאַטאָרן האָבן נישט געצויגן קיין ערנסטע אויפּמערקזאַמקייט.

פּאַר די אַרגענטינער אידן איז איצט א מאָמענט פון חשבון הנפש: וואָס וועט זיין מיט די אלע עקאָנאָמישע פּאָזיציעס פון אידן, מיט זייער קאָלאָניזאַציע־ווערק, וואָס נעמט נאָך היינט אַרום 10.000 מענטשן, מיט זייער קולטור־ווערק, פּאַרצווייגטע פּרעסע, טעאַטער, שול־וועזן, לערער־סעמינאַרן און קולטור־אינסטיטוציעס? וווי שטייט געוואָגט. איז אין לעצטן רעוואָלוציעיאָר נישט געווען קיין גרונט פּאַר באַזונדערער מורא, וואר וווּיסט אבער, צי די פּאַרגעקומענע רעוואָליציע איז נישט מער ווי אַן עטאַפּ פון א לאַנג דויערנדיקן פּראָצעס? צי קענען מיר וויסן, ווי אזוי עס וועט אויסזען דער רעזשים, אויב עס וועלן אפילו פּאַרקומען אַלגעמיינע וואַלן? אויסער די אָנגעוויטאָקטע פּראָגן פון דעם וועלט־אידנטום, דערוועקט זיך אויך, לכל הדעות, דאָס דעליקאַטע פּראָבלעם וואָס הייסט: דאָס פּראָבלעם פון אַרגענטינער אידנטום.

קאָנטאַקט מיטן רוסישן אידנטום

נאָך דער 20־טער קאָמוניסטישער קאָנפערענץ אין דאַטנפּאַרבאַנד; נאָך די געענדערטע באציאונגען צווישן מזרח און מערב אין דער ריכטונג פון גרעסערער דערנענטערונג צווישן די ביידע לאָגערן; נאָכן דורכברוך אין דער סטאַלין־דאמבע און קאָמפּאניע קעגן פּערזונלעכן קולט אין סאָוויעט רוסלאַנד; נאָכן מודה־זיין זיך אין אימּברעגען די אידישע שרייבער און אונטערדריקן די אידישע קולטור — שפּירט זיך וווי אַן אַנטשפּאַנונג לענג אויס דעם גאנצן פּראָצעס, און עס שטעלט זיך די פּראָגע: צי וועט די אַלגעמיין פּאָליטישע ענדערונג ווירקן אויך אויף דער שטעלונג פון מאָסקויע צום אידישן פּאָלק אין רוסלאַנד גופא אין אומעטום? מיט וואָס דער פּראָגע באַשעפטיקט זיך די אידישע פּרעסע אין גאַר דער וועלט.

מיר האָבן קיינמאָל נישט געמענט באַגריפן די לאָגיק פון דער נעגאַטיווער שטעלונג דווקא צו אידן. די דערנענטערונג צווישן דעם וועלט־אידנטום אין די אידן אין רוסלאַנד האָט נישט געמיזט זיין פּראָבונדן מיט אַן אַלגע־

מיינעם נעגאַטיוון אידישן צוגאַנג צום סאָוויעטישן רעזשים. די ציוניסטישע באַוועגונג האָט מיט שטאָלץ אויפגעהויבן די אויפלעבונגס־פאָן פון אידישן פאָלק און וועמען איז עס גענוגן נוטיק, אַז מאָסקווע, וועלכע אָנערקענט דאָס רעכט פון יעדן פאָלק אויף סוווערעניטעט, זאָל נישט גערן זען די אידישע סאָלידאַריטעט? דער פאַקט איז אָבער, אַז זייט צענדליקער יאָרן באַציען זיך די סאָוויעטישע הערשער מיט צאָרן צו די אידישע נאַציאָנאַלע באַוועגונגען און בלויז אויף א קורצע וויילע זענען מאָמענטווייז געקומען גיסע פאַרלייכטערונגען. אויב עס זענען, באמת, פאַראַן אויסזיכטן אפּצושאפן דעם קאָנטן קריג צווישן דעם סאָוויעטן לאַנד און דער מערב־דעמאָקראַטיע, אפשר איז געקומען דער מאָמענט, עס זאָל געשריבן ווערן א נייַ קאפּיטל אויך אין דער געשיכטע פון אידנטום, וואָס געפינט זיך אין רוסלאַנד, פּוילן, רומעניע, אונגארן און טשעכאָסלאָוואקיע? צי איז עס אייגעלאָסן, אז עס זאָלן אינגיכן אָנטשטיין נאַרמאַלע באציאונגען צווישן דעם מזרח־אידנטום מיט ישראל און מיטן מערב־אידנטום? מיר האָבן דאָך לעצטנס בייגעוואוינט ראַדיקאַלע און אומגלויבלעכע ענדערונגען, ווי, למשל, די ראַדיקאַלע וועגדונג אין דער באציאונג צו טיטאָן. ווער האָט פאַראויסגעזען, אז מען וועט עפענען די טויערן פון ראָטנפאַרבאַנד פאר דעלעגאציעס פון פאַרשיידענע לענדער און צווישן זיי וועט אויך איינגעלאַדן ווערן א אידישע דעלעגאציע פון אויסלאַנד? מיר פאַרשטייען די רעזערוואציעס פון פאַרשיידענע אידישע קערפערשאפטן, דאָך טאָרן מיר נישט אריבער וועגן דעם ענין צום סדר היום.

די פראגע פון באַנייטן קאָנטאַקט מיט די סאָוויעטישע אידן איז אַוועקגעשטעלט געוואָרן אויפן טאָג־אָרדענונג. די האָפענונג אין דער ריכטונג האָט זיך באַרשטארקט נאָכן באזוך פון דער אמעריקאנער רבנים דעלעגאציע, וועלכע מיר האָבן נישט געוואָלט באַטראכטן ווי אן עפיזאָד, נאָר ווי א רינגעלע אין א קייט, וואָס הויבט זיך איצט אן שמידן. און אָט איז געקומען די איינלאדונג פון מאָסקווער הויפט־רבינער צום דר. נחום גאָלדמאַן, אלס פּרעזידענט פון אידישן וועלט־קאָנגרעס, צו שיקן א דעלגאציע אין ראָטנפאַרבאַנד. אמת, אין לעצטן מאָמענט האָט א ידיעה פון הרב שליט־בער כלומרשט דערקלערט, אז עס איז איינגעלאַדן געוואָרן בלויז דר. גאָלדמאַן אליין, ווי א טוריסט, אין אז די איינלאדונג טראָגט נישט קיין שום פאָליטישן כאַראקטער, דאָך וועלט דער ענין באַהאַנדלט דורך דעם אידישן וועלט־קאָנגרעס אין קיינער צוויפלט נישט דערין, אז הרב שליפער האָט די איינלאדונג געשיקט אויף דער פולער הככמה און אינסטרוקציע פון דער סאָוויעטישער צענטראַלער מאַכט, און די לעצטע צוריקציאונג איז, ווייזט אויס, בלויז א דעמאָנסטראַטיווער שריט אונטערן עגיפטישן דרוק. איינצעלנע עולים וואָס קומען אן קיין ישראל גיבן דערווייל איבער, אז טויזנטער אידן אין ראָטנפאַרבאַנד שטייגן גרייט צו עליה און א סך אידן האבן אויך דערלאַנגט בקשות אויף עליה.

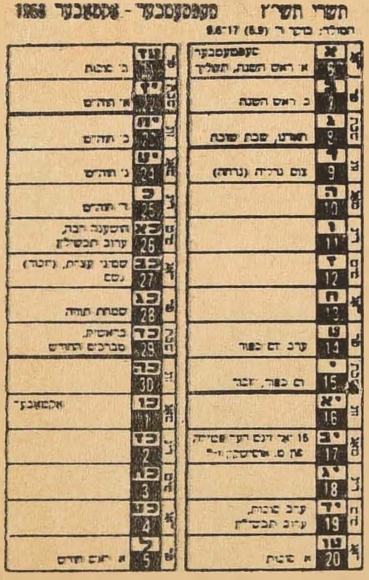
זאָל באמערקט ווערן, אז די איינלאַדונג פון די רבנים איז אין דער ראם פון דער טראַדיציאָנעלער סאָוויטישער פאָליטיק, וועלכע טענה'ט שוין

יאָרן: „אונזער באציאונג צו דער אי־
דישער רעליגיע איז אַ פאָזיטיווע".
איצט שטייט די פראגע: צי וועלן זיי
ארויסווייזן אינגיכן אַן ענלעכע באַ־
ציאונג אויפצו וועלטלעכע אידן, צו
סתם אידן אָן צו אידישע געזעל־
שאפטלעכע קערפערשאפטן?

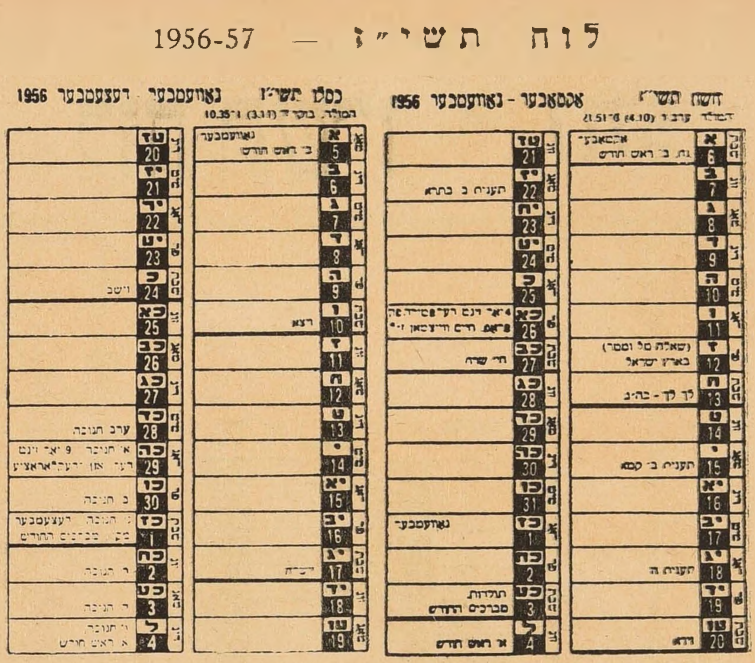
מיטאמאל איז צוגישט געוואָרן דער
תירוץ, וועלכן אונזערע קעגנער האבן
אָנגעוועגדעט טענה'נדיק אז די סאָוויע־
טיישע אידן וויילן נישט קיין נאַציאָנאַ־
לעבן. אויך אין דעם פּונקט איז צו באַ־
צייכענען אַן ענדערונג. פלוצלינג
הערן אייגנעלאָזן קיין מאָסקווע אידי־
שע שוישפּילער און זינגער פון פּוילן,
וועלכע טרעטן אויף קאָנצערטן
אין מאָסקווע און טויזנטער רוסישע
אידן באַזוכן די פאָרשטעלונגען. איז
דאָך אַ באַווייז, אז עס זענען פאָראַן
אידן? צי וועט מען אויך באַנייען אַ
אידישע צייטונג? צי וועט מען אריי־
געבן אַ אידישן בוך און גרינדן אַ אי־
דישע שולע, ווי עס איז נאָך אין פּוילן?

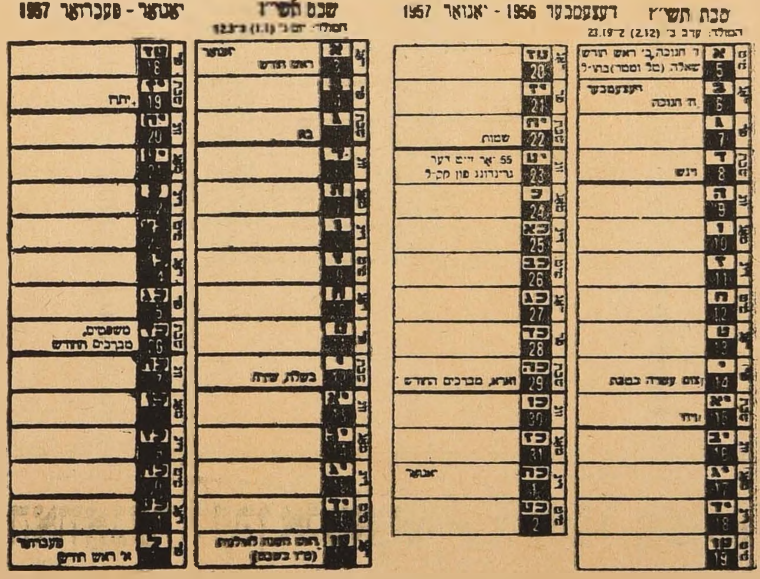
מען רעדט איצט וועגן גרינדן אַ
רבנים־סעמינאר אין מאָסקווע. איז
אבער די פראגע, פון וואַנען וועט מען
נעמען תלמידים? זינט דער רעווא־
ליציע האט מען אין רוסלאַנד נישט
געדרוקט קיין איין סידור. מען האט
אויך נישט געטאָרט אריינפירן סידורים
פון אויסלאנד. און אָט איצט האט
הרב פלייישער דערקלערט, אז מען האט
צוגעגרייט צום דרוק אַ נייעם סידור,
וואָס וועט אריינגענומען אָלע תפילות פון
יום טובים און אויך די הגדה של פסח.
ס'איז אזוי ווי פאַרשפּרייט אַ קלאנג, אז
די סאָוויעטישע צענזור וועט אריס־
לאָזן פון די תפילות אלין, וואָס האָט
צו טאָן מיט שיבת ציון, אזעלכע
פסוקים ווי, למשל: „ותחזינה עינינו
בשובך לציון ברחמים", „ולירושלים
עירך ברחמים תשוב", „לשנה
הבאה בירושלים". אין דעם שטעקט
דאָך ציוניזם און ציוניזם אין רוסלאַנד
פאַרבאַנד איז דאָך שטרענג פאַרבאָטן.
הרב שלייפער האָט אָבער דערקלערט,
אז פון דעם סידור האָט מען גאָרנישט
אריסגענומען און בלויז צוגעגעבן א
תפילה פאַר דעם וואוילזיין פון דער
סאָוויעטישער מדינה. דער אַמעריי־
קאַנער קאָרעספּאָנדענט קרישטאַל האָט
פאַר זיין פאָרלאָזן מאָסקווע נאָך באַ־
וויזן צו זען די קאָרעקטורן פון דעם
סידור און ער באַשטעטיקט, אז די
„ציוניסטישע" תפילות זענען געבליבן.
פונדעסטוועגן פעלט אין דעם סידור
עפעס, ווי למשל: דער „על הנסים ועל
הפורקן" וואָס מען זאָגט חנוכה און
פורים, מען האָט אויך אריסגענומען
די וועטער „ועל המלחמות... שעשית
לאבותינו". צי האָט עס געטאָן הרב
שלייפער גופא כדי אַנטקעגנצוקומען
דעם אַקטועלן לאָזונג לטובת דעם
שלום און קעגן מלחמות? אָדער דאָס
איז געווען אַ באַפעל פון דער צענזור?
אין מאָסקווע האָט מען פאַרצייכנט
־עם ווי פון הרב פלייישער, וואָס האָט
נישט אריסגענומען פון די תפילות די
„ציוניסטישע" טיילן. אין דער קאָרעס־
פּאָנדענט קרישטאַל באַמערקט: אויב
עס איז זייער שווער אין רוסלאַנד צו
זיין א איד, איז פיל שווערער צו זיין
א רב. נאָר די געשיכטע וועט ווי
נעהעריק אפּשאַצן די ראָלע פון דעם
הויפּט ראַבינער פלייישער און זיינע
ראַמיפיקאַציעס אייפצוהאַלטן דאָס רעלי־
גיעזע אידנטום.

לוח תשי"ז ▪ 5717

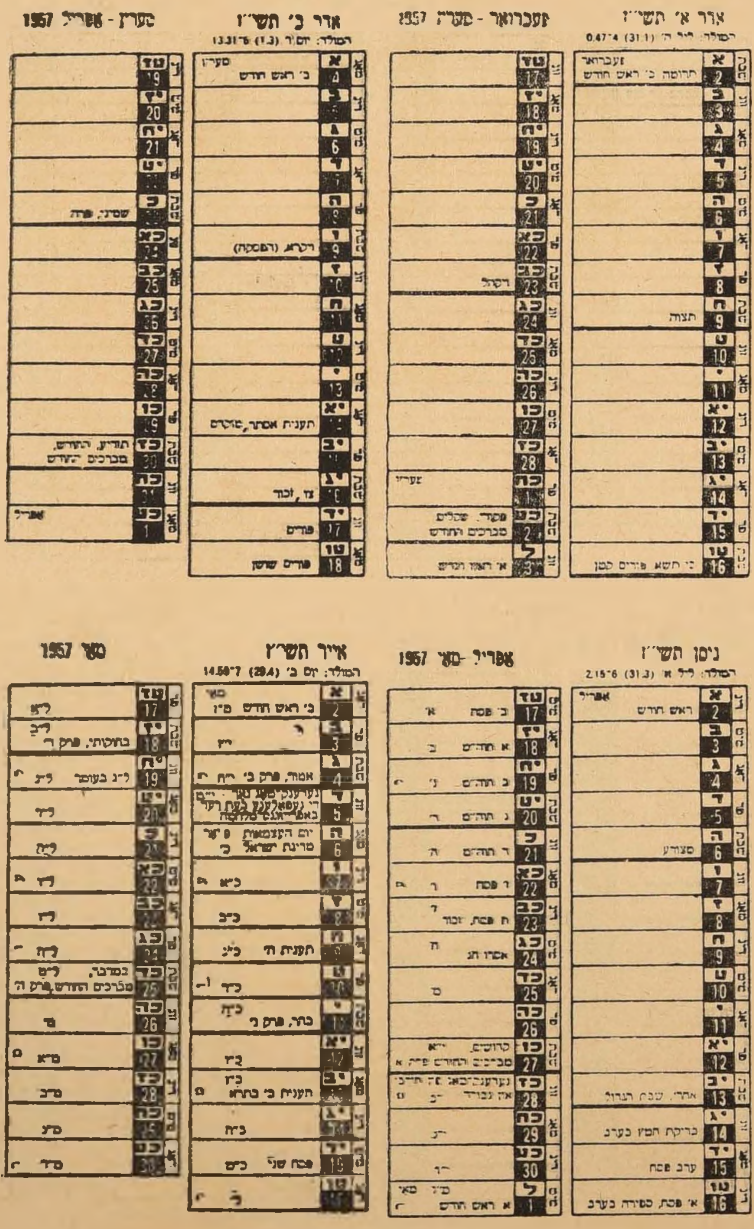

לוח תשי"ז — 1956-57

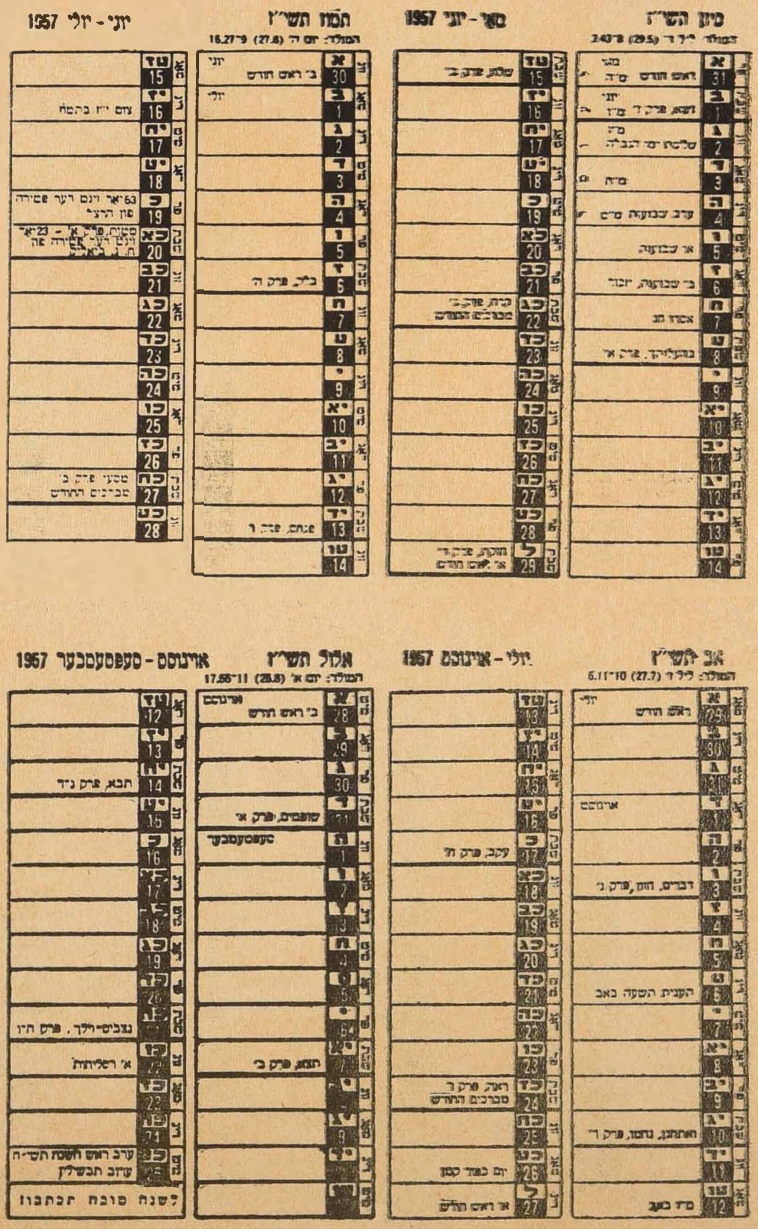

לוח תשי"ז — 1956-57

לוח תשי"ז — 1956–57

1956 — 1957 תשי"ז — 5717

MORRO AIR EXPRESS

COMPOSTELA 305 LA HABANA

Oficina en New York:
281 CHURCH STR. Telf. BARCLAY 7 - 0701

Oficina en Miami:

REDIKER AIR CARGO
EAST AIR CARGO BUILDING
MIAMI INTERNATIONAL AIR PORT

SERVICIO RAPIDO DE CARGA AEREA

— • —

FELICITAMOS SINCERAMENTE A NUESTROS CLIENTES Y AMIGOS DE LA COLONIA HEBREA DE CUBA EN LA FECHA DE SU AÑO NUEVO Y HACEMOS VOTOS POR SU FELICIDAD Y PROSPERIDAD

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

MAQUINAS DE SUMAR, CONTADORAS

Y MAQUINAS DE ESCRIBIR

Distribuidor exclusivo para Cuba:

MOISES LEVIN

(LA CASA DE LOS MOLINOS)

Belascoain No. 902 Telf. A-0122

— ◆ —

א יאָר פון גליק, פרייד און פראָספעריטעט
וויטשן מיר אַלע אונזערע קליענטן, פריינט
און דער גאַנצער אידישער קאָלאָניע !

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

Rinde más usar la brocha adecuada:

EN PURA CERDA CHINA
O EN NYLON-TINEX

CONSULTE A SU DISTRIBUIDOR DE PINTURAS Y CONFIELE EL TRABAJO A UN BUEN PINTOR

PUDIN DE CHOCOLATE

PUDIN DE CARAMELO

PUDINES INSTANTANEOS

FLAN

NATILLA

GELATINAS

Royal

Los Mejores Postres

PAN AMERICAN STANDARD BRANDS

Levadura FLEISCHMANN, Polvo FLEISCHMANN para Hornear, Diamalta, Manteca tipo Hidrogenado para Pasteles y Dulcerías; Azúcar Lustre, Fondant, Esencias y otros productos para panaderías y dulcerías.

Flan - Gelatinas y Pudines ROYAL — Polvo ROYAL para Hornear — Té Tender-Leaf y otros.

DESEAMOS A LA COLONIA HEBREA UN FELIZ

Y PROSPERO AÑO NUEVO

BIBLIOTECA PÚBLICA
JOSÉ MARTÍ

ALMANAQUE HEBREO

VIDA HABANERA

TOMO DECIMOCUARTO

DIRECTORES:

S. M. KAPLAN y A. J. DUBELMAN

5717 SEPTIEMBRE 1956
Habana, Cuba

תשי"ז — 5717 1956 — 1957

Los Precios Fijos S.A.

REINA AGUILA ESTRELLA

די אידישע אייגנטימער פון באקאנטן

דעפארטאמענט-סטאר

לאם פרעסיאס פיכאם

באגריסן צום נייעם יאר די בריטע אידישע

קונדשאפט, דער אידישער קאלאניע, ווי

די אידן פון דער גאנצער וועלט:

לשנה טובה תכתבו!

Los Precios Fijos S.A.

REINA AGUILA ESTRELLA

רעינא — אגילא — עסטרעיא

האוואנא

INDICE DE LOS ANUNCIANTES

PAG.

— A —

Asociación Femenina Hebrea 287
Artistas Unidos 196
Air France 82
Azze Hosiery Mills 58
Adath Israel, Kehila 282
Awerbuch, Morris ..... Cromo y 220
Ambar Motors 10
Amadeo, Calzado 123
Aseol 217
Antex, Toallas 63
American Meat Market 328
Amenguar R. 64
Apelbaum Sholem 326
Ace, Sabatés, S. A. 186
American Sewing Machine 299

— B —

Bacardí ..... Cromo
Berezdivin Hnos. 261
Bigelman, S. y Cía. 222
Bigelman, H. 346
Broadway, Store 317
Bloch y Cía. 345
Bank of Canada, Royal 74
Bank, the Trust Comp. 185
Bank of Nova Scotia XXIII
Balaer, La (Galleticas) 351
Bosch, Carrillo y Cía. 116
Blum Jacobo 326
Baldas, M. 318
Bismágen LXIV
Braslawsky, S. 330
Blumenkrantz, José 320
Brinberg Lázaro 344
Braslavsky, Samuel 316
Bolsas y Carteras 122

PAG.

Bene-Berith 283
Ben, La Casa 296
Bourjois, Perf. LIV
Besosa, Tomás B. 99
Beth Israel, Templo 283
Blanquita, Grocery LIV
Bodega Cubana, La 312
Berenthal, S. A. 300
Baisman Oscar 322
Bordes, S. A. XLIV
B. V. D. LXIII

— C —

Cámara Comerciantes e Industriales Hebreos 284
Colegio Autónomo del Centro 286
Comité Anti Tuberculoso 287
Cuervo y Cía. 289
Competidora Gaditana 159
Cía. Litográfica de La Habana, S. A. XXIII
Cherches, Kanner y Posesowsky 195
Corral, Marianao 312
Chilerovich, Salomón 319
Cortesía, A. T. 306
Cairo, El 324
Casino 160
Casablanck 313
Cubana, La (Seguros) 96
Collar, El 314
Cristal 56
Castillo, Juan 218
Congreso Judío Mundial 285
Cuchillo, El 116
Consulado de Israel en Cuba 275
Cerro Central Textile 311
Centro Israelita de Marianao 288
Columbia Pictures 194
Cubana de Aviación 138

INST. DE CIENCIAS SOCIALES

PAG.

Cimbler e Hijo 301
Centro Mercantil de la Habana 293
Cemento Portland LIII
Cotorra, La LXII
Confederación del Canada LXIII

— D —

Dussaq Comp. 88
Diana, La 329
Dakal Textil 315
Díaz R. Y Co. 50
Dana Perf. 95
Diamela La 350

— E —

Epstein, M. y Cía. 349
Ellas Modas 314
Edison, Instituto 192
Electro Sales Comp. 352

— F —

Fleischman, Levadura ..... Cromo
Fair, The 349
Feder y Rips 348
"Fird-Zon", Confecciones 308
Florida Store 348
Fox Film de Cuba 193
Felicitaciones Part ..... 319 y 320
Fernández, Faustino 323
Fialkoff, Kasiel 294
Fin de Siglo 178
Ferromar, S. A. 191
Fernández Dositeo 295
Flota Blanca ..... Cromo
Fab, Crusellas y Cía. LII
Friedman José 338

PAG.

— G —

General Electric Cubana, S. A. 151
Gilfarb Bros 341
Gilmelstein M. 262
Ginzburg Berman y Cía. 317
Gurvitz, Bufete 302
Gancedo, S. A. 94
González Arango, Emilio y Alejandro 331
Gurian, Elías 290
Gafkovich, Samuel 320
Gold Seal XXII
Glidden, Pinturas ..... Cromo
Grinberg, Hnos. 328
Gravi Pasta 62
Goodrich 176
Gordon Samuel 342
Good Year ..... Cromo

— H —

Hilos Capitolio, Cía. Dist. 304
Hausmann, E. (Gem.) 194
Hernández Alberto R. 347
Hudnut Richard LII
Histadruth, U. S. A. 280
Holtz, e Hijos 292

— I —

Israelit Jacobo 316
Iris, El 351
Italian Line (A. Bona) 177

— J —

Jesed Shel Emes 278

J. Vallés 177

— K —

K. L. M. 168
K.Listo Kilowatt 190
Kaplan y Papir 316
Kaufman, Jacobo y Cía. 315

PAG.

Keren Kaymeth Comite 286
Kriger y Hno. 335
Kubiliun, N. 310
Kier Jaime 322
Kalusin, Enrique 223
Kodak XXIV
Kleiman, F. 316
Kozolchik, Abraham 315
Kotz B. 314
Katz Z. 322
Kleinhaus Student 330
Kokiel, A. 313
Keren Hayessod 277

— L —

Lainz y Cía. 32
Luwain, Casa 315
Listein Salomón 300
Levin, L. 324
Levin. Moisés 368
Liga Pro Histadrut 284
Livovich, Lázaro 329
Lewis, Salomón 298
Leslie Pantin and Sons 191
Luxor 314
Luski, Casa 290
Lipsitz, Julio 336
Liberstein, H. 318
Lido, Hotel 323
Lechera, La XXXI

— M —

Mechaber y Loshinsky 310
Montero, Foto 115
Merto Goldwyn Mayer 197
Mucasey Jacobo 316
Moncarz Galer'as 309
May. Trading Co. 122
Mitchel, Dist Inc. ..... Portada
Mushkat, Jacobo 339

PAG.

Mandel, Oscar 332
Ministro de Israel en Cuba 275
Moncarz Isaac D. 334
Mindik Aron 217
Muebles de Madera 288
Morro Air Express 367

— N —

Nieman, S. A. 340

— O —

Olenberg, Leon 309
Orbe, Optica (Isaac Yavitz) 307
Oberstein Mayor 302

— P —

Precios Fijos, Los ..... Portada
Perro, S. A., Tejidos y Confecciones 291
Pepsi-Cola 95
Poblet, Ramón 115
Palacio de Cristal 51
Philco, Cía. Cubana Radio 167
Pundink Enrique 318
Palacio de la Montera 326
Praschnik Casa 338
Pérez, David 343

— R —

Rosenberg, Hnos. 208
Redler, Matías 327
Rabinovich, José 221
Rosengvaig, N. 296
Rachman, Isaac 327
Recodo, El XXI
Reyler, Dr. Félix 294
Ricla Textile 336
Rodríguez Jardín 218
Rasco, U. S. A. 281
Regalo Comercial 63
Rodríguez Víctor M. LXII

PAG.

— S —

Shaftal, Z. 346
Smoliansky, N. 303
Sortija, La 100
Segal, Almacenes 342
Szved, Laslo 306
Singer y Hno. 308
Schuchinksy y Cía. 305
Shvartz, Max 224
Singer Store 317
Shvartz, Charles 340
Schnaider Aron 313
Shell, Cía. Petrolera 198
Sreter y Hno. 292
Smorlarcik G. 304
Sherwin-Williams 178
Saplicky R. 320
Sorin, Jaime 326
Splendit, Bodega 320
Sinagoga Acosta y Picota 279
Silber Abraham 321
Shlesinger Moisés 337

— T —

Turull, Casa II
Terner, Benjamin 334
The Central Agency, Ltd. 87
Tintorería Berta 298
Tellus, Comp. Cubana ..... Cromo
Trust Insurance Agency IV
Teichler, Muller y Núñez 350
Textilera Versalles 344
Topp L. 332

PAG.

Tajkemoni, Instituto 282
Telephone Comp. Cubana 57
Tricana, Textilera 333

— U —

United States Rubber Co. 146
Unión Zionista de Cuba 276
United Shoe Machinery LXIV
Unitra Trading Co. 198

— V —

Valdés, Prado Rafael 158
Vitkinas, Joselis 325
Versalles, Joyería 52
Vienes, Restaurant 322

— W —

Waksman, Hersh e Hijo ..... Cromo
Wainstein, A. Z. 315
Wainstein, Kampfer y Altman 318
Wainstein y Brinberg 317
Wizo Asociación 285
Weiss, Fabian 311
Wodonos, Kalman 297
Winokur, Jaime 313
Walkhoff, Ernesto 152
Warner Bros 195
Ward Line XXXII

— Y —

Yarmus y Winograd 317
Yarmus, León 314

Zim Lines 51

ALMANAQUE HEBREO

VIDA HABANERA

TOMO DECIMOCUARTO

DIRECTORES:

S. M. KAPLAN y A. J. DUBELMAN

5717 SEPTIEMBRE 1956
Habana, Cuba

Sol 153 • Editorial Vida Habanera • Tel. M-9332

8 JUL 1975

BIBLIOTECA
Instituto de Etnología

A LAS AMAS DE CASA

Ofrecemos ahora en nuestros Departamentos de Ventas al Detalle en Muralla 60 y Cristina y Vigía, cerca del Mercado Único, con fácil y cómodo parqueo,

DESINFECTANTE "HERCULES"
Poderoso Germicida de Acción Rápida y Efectiva.

INSECTICIDA "COMAX"
Para pulverizar en el Hogar. Evita moscas y mosquitos.

CUCARACHICIDA "COMAX"
Especialmente preparado para exterminar cucarachas.

WYANDOTTE F-100
Para la limpieza en general, lavado de superficies pintadas y para fregado de pisos. Remueve todas las basuras y disuelve las grasas. Puede usarse con la mano.

WYANDOTTE BENTEC
Producto especial para lavadoras automáticas. Alto poder limpiante. No afecta los tejidos. Enjuaga fácilmente. Remueve las grasas. Se usan 3 onzas por cada 9 libras de ropa.

RAX - POWDER
Mata Ratas y Guayabitos. Un producto de confianza a base de Warfarin.

Casa Turull

CIA. THOMAS F. TURULL, S. A.
Productos Químicos para Industrias, la Agricultura y la Ganadería.

MURALLA No. 60.
TELF: M-8201

CRISTINA Y VIGIA.
TELF: W-5199

HABANA

TESTIMONIO DE GRATITUD

QUEREMOS EXPRESARLE EN ESTAS LINEAS NUESTRO AGRADECIMIENTO A LAS FIRMAS COMERCIALES QUE, AL CONCEDERNOS SUS ANUNCIOS, HAN COOPERADO A LA EDICION DE ESTE ALMANAQUE DE "VIDA HABANERA", QUE SALE A LA LUZ PUBLICA CON MOTIVO DEL AÑO NUEVO HEBREO 5717. EN ESTA FORMA, NO SOLO HAN DEMOSTRADO SU INTERES HACIA LOS MILLARES DE LECTORES DEL PRESENTE ALMANAQUE, SINO QUE HAN DADO PRUEBA DE UN ALTO ESPIRITU DE COOPERACION SOCIAL Y CULTURAL. PORQUE ESTE ALMANAQUE REPRESENTA UN ESFUERZO DE SUPERACION DE "VIDA HABANERA" Y, AL PROPIO TIEMPO, UN EVENTO CULTURAL, DE SINGULAR IMPORTANCIA, EN EL SENO DE LA COMUNIDAD HEBREA DE CUBA. PARA TODOS ELLOS, COMERCIANTES, INDUSTRIALES Y PROFESIONALES—HEBREOS Y NO HEBREOS—EXPRESAMOS NUESTRA GRATITUD Y RECONOCIMIENTO.

LA ADMINISTRACION

SEGUROS DE TODAS CLASES

Trust Insurance Agency

AGENTES GENERALES

The Employers' Liability Assurance Corp. Ltd.
de Inglaterra.

The Employers' Fire Insurance Co.
de los Estados Unidos

Fidelity and Deposit Company of Maryland
de los Estados Unidos

The Patriotic Assurance Company, Ltd.
de Irlanda

National Union Fire Insurance Company
de los Estados Unidos

Queensland Insurance Company Limited
de Australia

Sun Insurance Office, Limited
de Inglaterra

F. Contijoch
Sub-Administrador

SIMBOLO DE GARANTIA Y PRESTIGIO
TRUST
INSURANCE
HABANA - CUBA

A. Permuy
Administrador

Cable y telégrafo: "Trustseg" Apartado 2492
Teléfonos: A-1901, A-1902 y A-1903 — Aguiar 362, Habana

EL CALENDARIO HEBREO

El calendario civil es una tabla de los díos y los meses del año con indicación de las estaciones y de las fiestas. Toma en consideración, como base de sus estimaciones: 1) La revolución de la tierra alrededor de su eje (en 24 horas) y 2) de la tierra alrededor del sol (en 365 días, 5 horas, 48 minutos y 46 segundos). En vista de que no es posible dividir el año solar en días completos, existen años ordinarios de 365 días y años bisiestos intercalados de 366 días.

El calendario judío tiene que tomar en consideración además: 3) el período de novilunio a novilunio (29 días, 12 horas, 44 minutos y 3 segundos) y 4) que las festividades de Rosh Hashana (Año Nuevo) y Yom Kipur no caigan en víspera de sábado ni de domingo. Para satisfacer a todo esto, el calendario judío tiene seis tipos de año, cuyo número de días es de 353, 354, 355, 383, 384 y 385 respectivamente.

1) HISTORIA

En el período bíblico, el calendario estaba basado principalmente en la observación del sol y de la luna. El mes comenzaba con la luna nueva (rosh Jódesh). Sin embargo, se practicaba intercalaciones con objeto de celebrar las festividades agrícolas de la cosecha y de la siembra en la misma época del año solar. El calendario del campesino, descubierto en Guezer, indica la sucesión de los meses de acuerdo con las tareas agrícolas, empezando en el otoño. La festividad de Sukot (de la cosecha) aparece al final del año (Ex. 23,16). Sólo se conocen cuatro de los antiguos nombres

de los meses: Aviv (Ex. 13,4; Deut. 16,1) y Ziv (1 R.6,1) en la primavera y Bul (1 R6,38) y Etanim (1 R. 8,2) en otoño. La prueba de que ciertas fechas se registraban de acuerdo con el mes lunar y otras según el año solar, la tenemos en la fijación de las festividades. Pésaj debía celebrarse en Aviv, o sea el mes de la cosecha del trigo, de acuerdo con el año solar. Otras se calculaban por meses lunares (Lev. 23,24; Núm. 29,1, etc.).

En la época de los reyes, el novilunio se celebraba con una fiesta de dos días (1 Sam. 20,24-27). No se sabe en qué forma se intercalaban los días para igualar el año lunar con el solar. La tradición tlmúdica (Pes. 4,9) indica que el rey Ezequías (s. VIII a. de la E. C.) hizo intercalación de un mes. También es posible que hubiesen agregado diez u once días al final del año, ya que Ez. 40,1 menciona Rosh Hashaná (fiesta del Año Nuevo) a los diez días del mes. Los griegos tuvieron una combinación parecida de año lunar y solar. Los cristianos, que observan un año puramente solar, tienen sin embargo que tomar en cuenta la luna para la fijación de la Pascua. Los mahometanos observan el año lunar.

Una reforma del calendario israelita se produjo hacia el final del período de los reyes. Los nombres de los meses fueron sustituídos por números ordinales (primero, segundo, tercero... mes) y el principio del año fijado en la primavera. Algunos libros bíblicos como 1 R. 6,1 indican el nombre antiguo del mes junto con el nuevo. Otros como Jeremías sólo indican los meses por números. Los meses volvieron a adquirir nombre después del Exilio babilónico. Esos nombres son de origen babilonio y se usan hasta el día de hoy, con el único cambio del nombre de Marjeshvan, que se usa en forma abreviada, Jeshván. La Mishná (R. H. 1,1) habla de cuatro festividades de Año Nuevo: El primero de Elul para los diezmos de los animales; el primero de Tishri para el calendario, el año sabático y el jubileo; y el primero o quince de Shevat, para los árboles. En realidad sólo el 1o. de Tishri se festejaba universalmente como Año Nuevo, aunque Nisán sigue llamándose primer mes del año.

La fijación del primero del mes en la época del Segundo Templo se describe de la siguiente manera en la Mishná

(R. H. 1,7): El día 30 de cada mes se reunía un consejo en el Templo, para escuchar el testimonio de dos personas, que afirmaban haber visto la luna nueva. Si dos testigos fidedignos aparecían ese día, el consejo proclamaba el día como primero del mes nuevo, en lugar del día 30 del anterior. Señales de fuego transmitían la nueva a las provincias y los judíos que vivían demasiado lejos para poder recibir las señales observaban como Rosh Jódesh el día 30 de cada mes y el día subsiguiente, para estar seguros de que festejaban siquiera una vez el día correcto. Semejante método tenía sus inconvenientes, ya que en días nublados y lluviosos la luna no era visible y además podía haber equivocaciones o testimonios deliberadamente falsos. Había personas dedicadas al estudio de la astronomía y el método empírico tradicional fué comparado con el cálculo de los astrónomos. Una regla antigua establecía que no podía haber menos de cuatro meses, ni más de ocho meses de 30 días en un año. El Sanhedrín designaba un comité especial para dictaminar en materia de calendario. Existía una regla anterior a la destrucción del Templo, que indicaba que la luna nueva no podía producirse antes de 29½ días y 2/3 de una hora desde la anterior. Con el tiempo, solamente el método astrónomico se tomó en consideración y el rito del testimonio quedó reducido a simple ceremonia. Rabán Gamaliel II (80-116 E. C.) solía enseñar a los testigos representaciones de la luna en sus diversas fases y preguntarles en cuál de ellas la habían visto, con objeto de poner a prueba su memoria y su veracidad. En una ocasión desdeñó el testimonio ocular y fijó el mes en el día subsiguiente. La fijación del calendario era prerrogativa del patriarcado palestinense hasta mediados del s. IV S. C. y tenía gran importancia religiosa. Rabí Akiba y sus discípulos trataron ya de fijar reglas generales para el cálculo de las festividades. pero el patriarcado no favoreció tales empeños y pretendió guardar el secreto de la intercalación (sod haibur). Bajo rabí Judá I (el Santo) los samaritanos hicieros señales de fuego a destiempo con objeto de causar confusión entre los judíos. A consecuencia de eso, rabí Judá abolió la costumbre de las señales de fuego y la substituyó con el envío de mensajeros.

Las persecuciones de Constancio II (337-361) impidieron las funciones religiosas del Sanhedrín, también en

relación con el calendario, e Hilel II (330-365) decidió publicar las reglas del cómputo (359 E. C.), acabando de ese modo con las discusiones sobre las festividades e introduciendo la observancia uniforme del calendario judío en todas partes del mundo. Saadia Gaón fijó reglas a consecuencia de su disputa con los caraítas en relación con el calendario.

Varios estudiosos han señalado un pequeño error en el calendario judío. Según Isidore Loeb, el ciclo judío de 19 años, calculado por el astrónomo ateniense Metón en 432 a. de la E. C. y adoptado luego por los judíos con siete años embolismales (bisiestos), excede al año gregoriano en 2 horas, 8 minutos y 15.3 segundos, lo que produce una diferencia de 8 días, 21 horas, 45 minutos y 5 segundos en 1900 años (100 ciclos, v. Tables du calendrier juif, p.6, París 1886). El año escolar tradicional tiene un exceso de 6 mintuos, 39 25/57 segundos sobre el año astronómico, lo que causa un adelanto de un día en 216 años y necesitará quizás en el futuro lejano, un reajuste para el mes de Nisán, que ya no caerá en su tiempo fijado por la religión.

2) CALENDARIO CIVIL

El calendario judío (hebr. luaj: tabla) calcula el día desde el anochecer hasta el anochecer del día siguiente, de acuerdo con el relato de la Creación (Gen. 11,5): "Llegó la noche y fué la mañana, un día". Ese principio se repite en el Pentateuco varias veces (Ex. 12,18; Lev. 23,32). No siempre aparece con claridad si se hace referencia al día como oposición a la noche, y cuando al término de 24 horas. El sentido tiene que colegirse del texto (Suk. 43a.)

El anochecer se fija en el momento que tres estrellas de segunda magnitud llegan a ser visibles (tzet hakojavim; Ber. 2b). El breve tiempo antes de la aparición de las estrellas se considera dudoso y se llama "ben hashmashot" (entre dos soles). Los rabinos lo han fijado en 13 minutos y 30 segundos antes de la llegada de la noche (Tur Oraj Jayim, 261). El cálculo de la llegada oficial de la noche es importante para las festividades y entonces se recurre a cálculos astronómicos, para no depender de las condiciones atmosféricas. Se acepta la visibilidad de las tres estrellas mencionadas cuando el sol está 7 grados debajo del hori-

zonte y en latitudes septentrionales, de acuerdo con las horas calculadas desde el mediodía o desde la medianoche en invierno. Como el tzethakoja vim varía también según la longitud, el meridiano de 90 grados al oriente de Jerusalén se considera como primero. El día se solía dividir en doce horas variables según la estación, pero no es seguro que en tiempo del Talmud estuviese dividida la noche de igual manera. Se menciona la división de la noche en tres o cuatro guardias (ashmará o mishmará; Ber. 3a.). La hora se dividía en 1,080 partes llamadas halajim. En j. Ber. 1,1 se menciona la división siguiente: El día tiene 24 horas; la hora tiene 24 onot; la oná tiene 24 itot; la et tiene 24 regaím. El cálculo del día se basa en la duración de la noche desde las 6 p.m. a las 6 a.m. y la del día solar desde las 6 a.m. hasta las 6 p.m.

La semana está dividida en siete días, llamados primero, segundo, etc., hasta el séptimo que tenía el nombre de shabat (día de reposo). Shabat se llamaba también una semana, o sea el período de un shabat al otro. Viernes se llamaba también erev shabat (víspera del sábado). También al año séptimo o de reposo se llamaba shabat.

Los meses se calculan de acuerdo con la luna. Como ésta completa su curso en 29 días, 12 horas y 793 partes de hora (halajim) se ha fijado el mes en 29 días, llamándose el mes en ese caso jaser (deficiente) o en 30 días malé (lleno o excesivo). El año judío normal se compone de 354 días divididos en 12 meses. Los meses jaser (29 días) y malé (30 días) alternan y el orden se llama kesidrá (en buen orden).

En un ciclo de 19 años hay siete bisiestos: en los años 3o.; 6o., 8o., 11o., 14o., 17o., y 19. En tales años se agrega un día al mes de Adar y se inserta un mes adicional de 29 días antes de Nisán, llamado Adar Shení (segundo Adar) o Veadar, con lo cual el año tiene 30 días más. El año bisiesto puede tener 383, 384 o 385 días, según la forma deficiente, excesiva o normal del año anterior. De todos modos, el período entre 1o. de Nisán y el 1o. de Tishrí, es siempre de 177 días.

Antiguamente, los años se contaban desde acontecimientos históricos importantes y conocidos, como p. ej. el comienzo del reinado de un rey o del Exodo. También se acostumbraba a hacer arrancar la cronología de reyes

extranjeros. En la época del Segundo Templo solíase utilizar la era de los Seleucidas, que empezó 312 a. de la E. C. Hacia el s. III E. C. se implantó la era de la Creación (según la tradición bíblica) que es de uso general en los escritos rabínicos hasta el día de hoy.

3) CALENDARIO RELIGIOSO

Las festividades principales del calendario judío son:

Mes — *Tishri*
Festividad:
1 Rosh Hashana (Año Nuevo)
2 Id. según día.
3 Ayuno de Guedalya
10 Yom Kipur (Día del perdón)
15 Sukot (primer día de Tabernáculos)
16. Id. segundo día.
21 Hoshaná Rabá.
22 Shemini Atzeret.
23 Simjat Torá.

Jeshván
1 Rosh Jódesh (neomenía); se celebra también la víspera cuando el mes tiene 29 días y el día siguiente, si tiene 30.

Kislev
1 Rosh Jódesh (neomenía).
25 Januká (también en los siete días siguientes).

Tevet
1 Rosh Jódesh (neomenía) también el día anterior.
10 Ayuno de Asará Betévet.

Shevát
1 Rosh Jódesh (neomenía); también el día siguiente.
15 Año Nuevo de Arboles.

Adar (o Adar Sheni)
1 Rosh Jódesh (neomenía) también el día anterior.
13 Ayuno de Ester.
14 Purim.
15 Shushán Purim

Nisán
1 Rosh Jódesh (neomenía) también el día siguiente.
15 Pésaj (primer día) (Pascua).
16 Id. según día; primero de los 50 días de Omer.

21 Id. séptimo día.
22 Id. octavo día.

Iyar

1 Rosh Jódesh (neomenía) también el día anterior.
18 Lag Baomer (día 33 del Omer)

Sivan

1 Rosh Jódesh (neomenía); también el día siguiente.
6 Shavuot (pentecostés), primer día.
7 Id. segundo día.

Tamuz

1 Rosh Jódesh (neomenía); también el día anterior.
17 Ayuno de Shivá Asar Betamuz.

Ab

1 Rosh Jódesh (neomenía); también el día anterior.
9 Ayuno de Tishá Beav.

Elul

1 Rosh Jódesh (neomenía); también el día anterior.

Las festividades principales que se observan tanto por comunidades ortodoxas como también por conservadoras y reformistas son:

Rosh Hashaná (Tishri 1)
Yom Kiur (Tishri 10)
Sukot (Tishri 15 al 21)
Sheminí Atzeret (Tishri 22)
Pésaj (Nisán 15 al 21).

Shavuot (Siván 6).

Las comunidades conservadoras y ortodoxas observan además un segundo día de Rosha Hashaná y de Shavuot, como también el segundo día de Pésaj y Sukot, el séptimo y octavo día de Pésaj y días similares para Sukot que se observan con el nombre de Sheminí Atzeret y Simjat Torá (Tishri 22 y 23). La observancia del segundo día de ciertas festividades se explica porque las comunidades muy alejadas de Palestina, a la que no podía llegar el mensajero del patriarcado, para tener la seguridad de que uno por menos era correcto. Posteriormente, la costumbre quedó establecida. Sin embargo, en Palestina sólo se observan 7 días de Pésaj y de Sukot.

Las festividades de Januká (8 días) y Purim son semifiestas y se observan ampliamente. Los ortodoxos observan también Shushán Purim (Adar 15) y como semifiestas de

carácter alegre los días intermedios de Pésaj y de Sukot (Jol Hamoed), Lag Beomer y el Año Nuevo de los Arboles (Jamishá Asar Deshvat).

Son días de ayuno: el de Guedalya, último gobernador de Judá (Tishri 3); Asará Betévet (Tévet 10), día del sitio de Jerusalén por los babilonios; Taanit Ester (Adar 13); Shivá Asar Betamuz (Tamuz 17) penetración de las fortificaciones de Jerusalén; y Tishá Beav (Av. 9) fecha de la destrucción del Templo.

Los calendarios judíos (luaj) llevan generalmente la indicación de la sección del Pentateuco que se lee cada sábado (sedra) y que da al sábado su nombre. Así, el primer sábado después de la fiesta de Simjat Torá (que es cuando se da fin a la lectura de todo el Pentateuco) lleva el nombre de Shabat bereshit. Algunos sábados tienen nombres especiales, como Shabat hagadol (antes de Pésaj) o shabat shuvá (entre Rosh Hashaná y Yom Kipur).

La cronología judía sólo se observa actualmente para fines rituales, como contratos de matrimonio certificados religiosos, publicaciones rabínicas. etc. y como auxiliar en algunas publicaciones hebreas de carácter general.

4) RELACIONES ENTRE EL CALENDARIO JUDIO Y OTROS

El carácter especial del calendario judío, con sus ajustes mediante un mes adicional, hace que las fechas puedan diferir de las de otros calendarios hasta en treinta días. La fiesta de Rosh Hashaná, por ejemplo, puede caer cualquier día entre el 5 de septiembre y el 4 de octubre. Con objeto de establecer la correspondencia entre las fechas según la era común y el calendario judío, se utilizan tablas que facilitan ese cálculo. La fecha judía corresponde a la de la era común cada 19 años, pudiendo haber una diferencia de un día, debido a la adición o substracción en el año judío.

La cronología cristiana va de acuerdo con el calendario civil, excepto para la Pascua, que se festeja el primer domingo después de la primera luna llena que sigue al 21 de Marzo. Frecuentemente, la Pascua y el Pésaj coinciden. También la Navidad coincide con Januká cada dos o tres años.

Religión y Etica

por el Rabino MAYER ROSENBAUM

(El Rabino Mayer Rosenbaum, es jefe religioso ortodoxo de la comunidad hebrea esquenazi. Nació en Czernovitz, Bukovina, Austria. Cursó sus estudios rabínicos en la Academia Talmúdica de Kishinov, Rumanía, en la "Yeshivah Chachmei", Lublin, Polonia y en la "Yeshivah Hebron", de Jerusalem. Estudió Matemáticas y Ciencias en la Universidad de Viena y Filosofía en la de Nueva York).

Señoras y Sseñores:

En estos momentos nos honramos con la alta distinción y privilegio de tener en nuestra Casa de la Comunidad Hebrea de Cuba, como huésped de honor al ilustre Reverendo Padre de la Religión Católica, Romana y Apostólica, que fraternalmente ha venido con espíritu de confraternidad y amor a Dios, para pronunciar una magnífica conferencia sobre Religión y Etica, desde el punto de vista Católico, y al cuál correspondemos recíprocamente.

Nuestra "Torah", o Escrituras Sagradas, en el Libro de Exodo, en el Capítulo 12, versículo 26, nos dice que algún día nuestros hijos nos preguntarán:

"¿Qué es lo que debemos saber sobre Dios y sus enseñanzas"?, y a lo cuál nuestros sabios han dado interpretaciones diferentes. Uno sostiene que es de mal agüero cuando nuestros hijos nos hagan tal pregunta, pues solo significará que nosotros, sus padres, no les hemos enseñado suficiente de nuestra gran herencia religiosa; pero el otro sabio insiste en lo contrario, afirmando que ésto solo significa que nuestros hijos están ansiosos de conocimientos y listos para que la sabiduría de Dios penetre en sus mentes jóvenes.

RELIGION: Siempre que tengo que enfrentarme con un problema que requiere análisis e interpretación de religión y ética o moral, me vienen a la mente las sapientes palabras de las Sagradas Escrituras: 'Y tú, Salomón, hijo mío, conoces al Dios de tu padre"... (1 Crónicas 28:9), y lo cual, en mi opinión, constituye el más grande orgullo de nuestra religión y de nuestra "Torah", pues pone énfasis especial en la palabra "*conocer*", o sabiduría, y nos exhorta a "conocer" a nuestro Dios.

Nosotros, los judíos, no tenemos ninguna palabra hebrea para la religión, y aún tan gran erudito y estilista del idioma hebreo como Samuel David Luzata, no ha podido encontrar un término adecuado para ésta, y se limita simplemente a emplear la palabra latina 'religio'; todo lo cual significa que nosotros los judíos poseemos algo que es religión, y sin embargo, no poseemos una palabra para ello, lo que, en mi opinión, es debido a que "religión" es un concepto o término muy elástico, pues el poseer religión es creer en algo, creer con una recóndita sanción, con todo el corazón y toda el alma. Así pues, nosotros los judíos tenemos la palabra "*Amunah*", que no significa religión en sentido general sino, fe, fe en Dios y fe en la humanidad; fe en toda la bondad de Dios y en las obras de los que observan la ley de Dios.

Esta Fe significa Judaísmo, el Judaísmo como guía espiritual y ética o moral, que es más que un camino certero en la vida, pues constituye una recopilación de la conciencia Judía, del pensamiento Judío y del alma Judía; la esencia de la tradición Judía viva, y que es su código civil, producto de nuestra experiencia, de nuestras penas, tentativas y errores, constituyendo también nuestra cultura y literatura, nuestra ética y filosofía, nuestras tradiciones populares y costumbres. La única palabra hebrea que puede identificarse con Judaísmo es "Torah", el cual no sólo constituye el sagrado legado de Moisés, sino también todo lo que ha sido creado por el genio Judío a través de los siglos.

No trataré de comparar a nuestra religión, con otras debido a su inmensa diferencia, pero debe tenerse en cuenta que las demás religiones fueron concebidas y dependieron o dependen de sus creadores. Así el Budismo se liga íntimamente con el nombre de su fundador, el Confucianismo obtiene su nombre también de su fundador, como también el Mahometismo, y el Cristianismo que no solo obtiene su nombre también de su fundador, sino que

también depende directamente de éste. Pero la Fe Judía, a diferencia de otras religiones, no se liga íntimamente con los nombres de sus creadores, ni con ellos: ni con Abraham, ni con Moisés, ni con los profetas; y por tanto no se llama la religión de Abraham o Abrahamismo, o la de Moisés o Moiseísmo, o de los profetas o profetismo, ni tampoco la religión de los rabinos o rabinismo. INSISTO EN QUE EL JUDAISMO ES LA CREACION DE UN PUEBLO, EL PUEBLO JUDIO, y que no depende de ningún individuo por grande que este sea o haya sido.

Aunque debido a lo limitado del tiempo de que dispongo y a que éste no es suficiente para poder hablar extensamente sobre el Judaísmo, terreno inmenso lleno de escabrosos laberintos que lamentablemente impiden el que pueda informar a ustedes ampliamnte, como son mis deseos; no obstante, trataré de hacer un sincero y gran esfuerzo para, por lo menos, ilustrar y aclarar los más importantes puntos del tema de esta conferencia —Religión y Eetica— y para lo cual me veo precisado a elaborar sobre la base de la religión Judía que es la creencia en un solo Dios o monoteísmo. Y aquí deseo hacer una confesión. El solo hecho de tener que enfrentarme con un tema sobre Dios llena de temor a mi corazón especialmente cuando hay que desarrollarlo en sólo unos minutos; pues este sagrado tema es tan inmenso y complicado que desde tiempo inmemorial y durante siglos, ha llegado a absorber y a apasionar las mentes más grandes y privilegiadas, y ha llenado a miles de bibliotecas, en todo el mundo, con millones de libros. ¿Y ahora se espera de mí que lo desarrolle en solo unos cinco o diez minutos? Les pregunto a ustedes: ¿cómo se sentirían si estuviesen en mi lugar?

Ello me recuerda una ingeniosa fábula oriental que cuenta de un sabio que durante años se torturó su mente en busca de Dios, y no obstante, no llegó a nada definitivo; hasta que un día cuando caminaba a la orilla del mar, vió a un grupo de niños que cavaban hoyos en la arena y los llenaban con agua del mar. Les preguntó: "¿qué es lo que hacen ustedes?"; a lo cual respondieron: "deseamos vaciar el mar en estos hoyos". El sabio se sonrió y dijo: "¡qué tontos sois"! Pero su sonrisa pronto desapareció, pues una idea muy trascendental vino a sorprenderlo. ¿"Por qué —se dijo a sí mismo—, no soy yo tan tonto como esos niños? ¿No estoy tratando de vaciar el mar de Dios dentro

de mi mente diminuta?" Por lo tanto, no trataré de convencerlos a ustedes de la existencia de Dios, sino que me limitaré a explicarles en breves palabras nuestro concepto de El.

Primero, debo insistir en especialmente llamarles la atención de que la creencia en un solo Dios es la base de la estructura que llamamos Judaísmo, y que este concepto de Dios, también basado en la constante búsqueda de esa fuerza invisible, aunque toda poderosa, que se encuentra en todas partes, tanto alrededor como dentro de nosotros, ha desempeñado un papel vital y decisivo en moldear la civilización Judía; pues, desde tiempos primitivos y a diferencia de otras tribus que practicaban el politeísmo, o el culto a varios dioses, nuestro pueblo, como quiera que haya sido su apariencia física de entonces, casi desde el principio de su existencia, escogió el monoteísmo o el culto a un solo dios, para su religión.

"Y te desposaré conmigo para siempre"; (Oseas 2:19), dijo Dios a través del profeta Oseas. Tal familiaridad entre Dios y el pueblo Judío, se encuentra con frecuencia en las páginas de su historia, pues éstos nunca aceptaron a Dios como a una Divinidad inaccesible. Nunca le buscaron en las escrituras o libros, ni en el sol, ni en la luna, ni en las profundidades del mar; sino que siempre le buscaron en sus corazones, a donde siempre le encontraron, ahí estaba con ellos y dentro de ellos, pues El era parte de su ser como también ellos eran parte de El. En tal sentido diré que Dios, como lo concebimos los Judíos, es un Dios personal, un Dios afable, un Dios misericordioso, ante quien no tenemos que arrodillarnos cuando deseamos pedirle algo. A veces le oramos, y a veces le hablamos en tono de queja y lo ponemos a prueba. Nuestras Sagradas Escrituras, parte de las cuales también constituyen el Antiguo Testamento de la Cristianidad, están llenas de relatos en los que los profetas y rabinos se han atrevido a hablarle a Dios como si fuesen su igual. Aquel que piense que el Dios de Israel es un Dios severo, un Dios de venganza, sólo conoce la mitad de su historia.

Cuando encuentro a gentes que ridiculizan a los que creen en Dios, recuerdo siempre la siguiente anécdota: Una vez un sordo entró a una gran fiesta en donde se bailaba para celebrar una boda, y como no podía oir la música y sin embargo veía a las gentes bailando alegremente, a él le pareció que esos

"brincos y empujones" que se efectuaban al bailar, eran tonterías y absurdos, y preguntó: —"¿Está loca toda esta gente? ¿Por qué se empujan y brincan todo el tiempo?" Lo mismo le pasa a esos desafortunados que están sordos a la música divina de Dios, pues si sólo, pudiesen percibir la sutil voz de Dios, qué diferente les parecería todo a su alrededor, y qué mucho mejor encontrarían a este mundo para vivir en él!

Los judíos le llaman a Dios "ECHAD", pronunciado "EJAD" cuyo signficado es "El Unico", y no le llaman así por orgullo o desprecio hacia otros, sino simplemente debido a que consideran que Dios ha escogido a su pueblo y el pueblo lo ha escogido a El. Dios y el pueblo son uno. El es responsable por todas nuestras obras, buenas o malas, y nosotros somos responsables a El: y por tanto siempre consideramos que su sentencia es justa, no importa lo severa que parezca. Verdad, que a veces le imploramos para que cambie su actitud, tratamos de influenciarlo, y hasta a veces usamos palabras algo severas, pero una vez que su sentencia se ha pronunciado, la aceptamos en buena gracia y humildemente decimos: "Dios y Su sentencia son irreprochables".

Un judío piadoso podrá quejarse diciendo: "Oh Dios Todopoderoso, mi hija pronto cumplirá diez y ocho años, y no encuentra hombre con quien casarse. ¿Y por qué ha de casarse? ¿Acaso tengo dote que darle? Otro dirá: "Oh Dios del universo, nuestro hijo está enfermo y no tenemos dinero con qué comprarle las medicinas que el médico le recetó. ¿Es justo que nos castigues así?". Y en esta forma se producen palabras de reproche o censura para con Dios, a quien se supone Todomisericordioso, Todobondadoso; reproche o censura que quizás emite el más humilde de los hombres. Pero a esto siempre le agrega: "Bueno, si así lo desea El, no hay más nada que hacer" . Y con esto, el asunto queda terminado, la riña familiar concluye, Padre e hijos continúan viviendo en la misma casa, la casa llamada Judaísmo; y aunque de vez en cuando una pequeña riña vuelve a ocurrir, como en toda familia sucede, siempre acabará diciéndose: "Dios es justo y sus obras son buenas".

Científicamente, el tema de "¿qué es Dios?" ha intrigado a numerosos eruditos de la Fe Judía, pues nada menos que Moisés Ben Maimón o El Rambam, como más comúnmente se le conoce, ha dicho: "Si yo tuviese la fuerza mental para describir a Dios, entonces El dejaría de ser Dios".

Quizás a ustedes les intrigue y les parezca una paradoja el que un Dios aparentemente tan misterioso y tan intangible en el sentido espiritual, sea al mismo tiempo tan personal y tan afable aún para con el más humilde de los obreros; pero el tema es tan sumamente escabroso, y a veces tan incomprensible, que sin duda, nos pasa lo que a los niños que trataban de vaciar el mar en los hoyos. La inmensidad del tema no puede ser completamente concebido por nuestras mentes limitadas.

ETICA O MORAL: Ningún análisis del Judaísmo y su creencia en un solo Dios, valdría la pena si al mismo tiempo no discutiésemos el muy importante papel que la Etica o Moral ha desempeñado en la formación del pueblo judío y su civilización, a lá que también llamamos Judaísmo. Es imposible comprender lo que es el Judaísmo sin entender, al mismo tiempo, sus ideas éticas o morales, pues sin éstas no podría existir ni la vida Judía ni su Fe. Uno de los consejos más importantes que nuestros sabios del Talmud (la más importante interpretación de las Sagradas Escrituras de los Judíos) nos han legado, dice: "Pobre de aquél que construya una cerca sin poseer jardín". (Talmud Sabat: 33), y con lo cual nos han querido enseñar que el creer en Dios y observar ceremoniales sin preocuparnos por las ideas éticas o morales, equivaldría a construir una cerca alrededor de un terreno que no es nuestro.

Los sabios Judíos generalmente se refieren a los ceremoniales como obligaciones entre el hombre y su Creador; mientras que estiman que las obras de ética o moral se caracterizan como obligaciones entre los hombres. Ambas son importantes y esenciales, pero sin embargo, si comparamos la importancia de una con la otra, forzosamente llegaríamos a la misma conclusión a que han llegado nuestros grandes maestros: que la ética o moral es lo más importante, pues en nuestro "Día de Expiación" llamado "Yom Kippur", se podrán borrar y perdonar nuestros pecados contra Dios, pero no los pecados o crímenes cometidos contra nuestros semejantes, hasta que éstos nos perdonen.

El Judaísmo, no es ético, sino que en sí es Etica o Moral, lo cual constituye la quintaesencia del Judaísmo, su principio, su parte más íntima, y su fin, siendo por ésto que el gran filosófo Herman Cohen ha dicho: "La Etica o la Moral es el principio viviente y la verdadera alma del Judaísmo", y si ésto constituye

su corazón, es porque Dios para nosotros, es un Dios de Etica o de Moral; pues a diferencia del desarrollo de la ética en otros pueblos, como en Grecia, la Etica o Moral Judía no se desarrolló como rama de su filosofía, ni como conducta ni como característica única, pues la Etica Judía es el tema básico y central de sus ideas y creencias sobre Dios, y no parte de la religión Judía, sino que ella misma la constituye. En una de las citas más básicas que contiene nuestro "Midrash" (libro sagrado similar al Talmud, pero que data de épocas más recientes), se nos dice:

"Cuando Moisés le dijo al pueblo Judío: "Tras de Dios, tu Dios, debéis andar", los Judíos ingenuamente preguntaron: "Pero como va a ser posible que un mortal pueda andar por donde anda Dios?, pues ¿no está escrito que "Sus pasos no le son conocidos a nadie?"... (Salmos 77:20), y a lo que contestó Moisés: "Hijos míos, ustedes no entienden la verdadera interpretación. Andar tras de Dios significa tratar de cumplir sus normas de moral; pues todos los caminos de Dios son verdaderos y misericordioso". (Deuteronomio 13,4).

Y así pues, el Judío se empeñó en moldear su vida y sus características de acuerdo con un modelo divino y de humanidad, lo cual constituye un código moral; porque si no hubiese sido de ese modo y él no hubiese tenido éxito en su empeño, entonces sería un adorador de ídolos y constantemente se apartaría de su creencia en un solo Dios, pues como enfáticamente dice el "Talmud": "El que no da caridad ni hace justicia, es igual al que adora ídolos". (Talmud Yuma: 45). Uno que no ayuda a sus semejantes no tiene Dios. El ineludible deber de hacer obras buenas nunca ha sido portergado por los Judíos. El "Talmud" se esfuerza por impresionarnos profundamente con sus enseñanzas, diciéndonos que cuando en la otra vida, después de la muerte, el hombre comparezca ante la Justicia Suprema y sea interrogado para que rinda cuentas sobre su vida en este mundo, no le será preguntado: "Habéis creído en Dios? ¿Habéis orado diariamente?, o ¿habéis llevado a cabo ceremoniales y rituales?", sino más bien le será preguntado: "¿Habéis sido justo con vuestros semejantes? ¿Habéis tenido cuidado en lo que hablasteis? ¿Te has preocupado por otros Igual que por tí mismo"?, etc., etc. Cuando David en sus Salmos pregunta: "¿Quién puede subir la montaña del Señor?", no contesta diciendo que lo puede hacer el que es pío o religioso, sino: "Aquel que tiene manos limpias y un corazón puro". (Salmos 24: 3 y 4).

También nos enorgullece declarar que la Etica o Moral Judía es universal en sus enseñanzas e ideales, pues no se limita a solo un grupo de personas de una Fe o raza, sino por el contrario, no sólo abarca a toda la humanidad sino también a toda criatura viviente. "La justicia, la justicia seguirás". (Deuteronomio 16,20), dice el Libro de Moisés, debido a lo cual han preguntado muchos sabios: "¿Por qué se repite tanto la palabra "justicia"?, y a esto se ha respondido: "Para enseñarnos que debemos practicar la justicia en todo tiempo, sin importarnos que nos beneficie o nos perjudique, pues debemos siempre ser justos con todo el mundo, igual con Judíos que con los que no lo son; debemos practicar la justicia aún con los animales". La Etica Moral Judía no admite diferencia entre gentes de distintas creencias o religiones, debido a que considera que las puertas del reino de Dios están abiertas para todos los que deseen entrar. Y a propósito de esto, conviene aquí recordar la importante pregunta de un sabio: "¿A dónde vive Dios?", y su respuesta: "A donde se le permite entrar" El buen Judío siempre tiene presente las palabras de David: "Andaré delante de Dios en la tierra de los vivientes". (Salmos 116:9), lo cual es aplicable no sólo cuando nos encontramos en nuestros hogares o en la Sinagoga, sino también en las tierras de los vivientes, o séase, en todas partes y en todo momento.

CONCLUSION: La Fe que en Dios tiene el judío piadoso, es inquebrantable, y le da la fuerza necesaria para poder, con estoicismo, soportar y sufrir gran miseria y enorme hambre, horribles persecuciones y hasta la muerte más atroz, sin que por ello se quebrante en lo más mínimo esa inigualable Fe, tan poderosa y tan maravillosa, que hizo posible la realización de ese extraordinario milagro de que el Judío pacientemente se resignase y tuviese la fortaleza invencible de sufridamente conformarse a esperar durante 2,000 tristes y tormentosos años, con la sola esperanza de llegar a entrar en la Tierra de Promisión. Sin dejarse subyugar espiritualmente y sin perder su integridad y valentía, animóse a sí mismo, a su familia y a las familias que iban viniendo. ¿Puede alguien decirme que sin religión, sin Fe, sin el amor al Todopoderoso, lo cual constituye la Religión y la Etica Judía, el Judío hubiese podido sobrevivir el trato inicuo e inhumano que ha recibido durante tantos siglos? Sostengo que no, y estoy plenamente convencido de que tengo razón.

Y es debido a todo ésto por lo que me inclino a aceptar

la versión del Profesor ORTON, quien recientemente ha insistido en que el Mundo Occidental, si ha de sobrevivir, haría bien si pudiese adoptar la Fe Judía en Dios; así dándonos a entender por tanto, que esta Fe es tan inquebrantable, tan inigualable y extraordinaria, y tan poderosa y maravillosa, que las más grandes tormentas y las tempestades más catastróficas, no han podido ni siquiera debilitarla en lo más mínimo, y mucho menos destruírla, que ESTA FE ES ETERNA.

La institución hebrea Bené Berith Maimónides celebró, el miércoles 25 de Enero, 1956, en el Salón de Conferencias de la Casa de la Comunidad Hebrea, 13 e I, Vedado, Habana, un Acto de "interfaith" (interreligioso) en el que se pronunciaron dos conferencias, que estuvieron a cargo del Rev. Padre católico Ignacio Biain, y el rabino Mayer Rosenbaum. El tema fijado para ambas disertaciones fué: "Religión y Etica". El Rabino Rosenbaum no asistió, por circunstancias de último momento que se lo impidieron, pero se dió lectura a su tesis por el Dr. José Miller. Hoy nos honramos presentar el trabajo del Rabino Rosebaum para nuestros lectores. *La Dirección.*

FELICITAMOS SINCERAMENTE A NUESTROS CLIENTES Y AMIGOS DE LA COLONIA HEBREA DE CUBA EN LA FECHA DE SU AÑO NUEVO Y HACEMOS VOTOS POR SU FELICIDAD Y PROSPERIDAD

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

EL RECODO

Malecón y G, Vedado

Agencia:

CADILLAC — OLDSMOBILE — CHEVROLET

Como usted las desea...

transparentes y duraderas

Medias de Nylon

GOLD SEAL

(Sello de Oro)

Dan a sus piernas mayor lucimiento por su ajuste perfecto y transparencia inigualable.
Usted sabe la calidad que lleva porque el número de agujas y denier de las medias GOLD SEAL va perforado en cada media para mayor garantía. Para el uso diario pida el tipo de 54 agujas y 30 denier que son las más fuertes que se fabrican. Si desea las más finas y transparentes, pida GOLD SEAL de 66 agujas y 12 denier.

Para señoras, caballeros y niños

Medias y escarpines

GOLD SEAL

(Sello de Oro)

Cortesía

de

Compañía Litográfica de la Habana, S. A.

DESEAMOS A LA COLONIA HEBREA UN FELIZ
Y PROSPERO AÑO NUEVO

THE BANK OF NOVA SCOTIA

SALUDAMOS SINCERAMENTE A NUESTROS CLIENTES Y AMIGOS DE LA COLONIA HEBREA DE CUBA EN LA FECHA DE SU AÑO NUEVO Y HACEMOS VOTOS POR SU PROGRESO, BIENESTAR Y PROSPERIDAD.

NUEVA PELICULA
Kodak Verichrome Pan
(en la conocida cajita amarilla)

SU PELICULA FAVORITA...
ES AHORA MEJOR
QUE ANTES

Sus fotos quedarán mejor con cualquier luz

Kodak Verichrome Pan. Una nueva película pancromática para cámaras de rollo y miniatura (828), ideal para toda ocasión, lo mismo en interiores que en exteriores. Su mayor velocidad (ASA 80 luz de día y 64 luz artificial) la capacita para tomar una mayor variedad de fotos, con más rendimiento en los días grises y nublados, así como mayor penetración en las sombras en fotos tomadas con bombillos "flash". Su grano fino y mayor definición son características que complacerán tanto al aficionado como al experto fotógrafo, ya que permite ampliaciones mayores y de más alta calidad.

Por ser pancromática registra los colores originales del sujeto en una escala correcta de valores blanco y negro, con igual brillantez que la existente en la escena tomada.

Pídala a su Distribuidor Kodak

Kodak
es Marca Registrada

Carta a Freud

en el Centenario de su Nacimiento

El Dr. David Rubinstein, autor de este trabajo es Profesor Instructor de la Cátedra de Patología y Clínica de las Enfermedades Nerviosas y Mentales de la Universidad de La Habana; Psiquiatra del Hospital Nacional de Enfermedades Mentales; Miembro de la Sociedad Cubana de Neurología y Psiquiatía; Miembro de la Sociedad Cubana de Psicoanálisis; Miembro de la "American Group Psychotheraphy Association".
LA RED.

Mayo 6, de 1956

Querido maestro:

Quizás para muchos luzca extraño, y probablemente producto de una mente no muy normal, que yo me dirija a Ud. en el día de hoy, que se cumplen cien años de su nacimiento, en la ciudad de Freiberg, en Moravia. ¿Cómo es posible que se escriba una carta de felicitación por su cumpleaños a una persona ya muerta? Sí, para nadie es un secreto que Ud. extinguió su vida física en Londres, en 1939. Su corazón dejó de latir entre los mortales después de tantos años de lucha, y después de haber sembrado tanta fecundidad en el pensamiento humano. Pero Ud. sigue viviendo entre nosotros, a través de su obra, a través de su pensamiento. Se habla tanto de Ud. en cada rincón de la Tierra, en cada Universidad, en cada Escuela, en cada hogar; se le combate tan encarnizadamente y se le defiende tan apasionadamente, que resulta inimaginable que Vd. no niva. ¡Ud. vive en cada latido del pensamiento humano, en cada discusión sobre el alma humana! Cuando una madre va a gestar un niño, ya piensa en su educación, en su inconsciente, en su alma, y utiliza el pensamiento de Ud. y sus enseñanzas para amarlo mejor, para criarlo mejor. Cuando el niño comienza a tener sus primeros impulsos instintivos, se ilumina nuestra comprensión, pensando en lo que Ud. nos enseñó. Cuando sentimos las tormentas interiores

de nuestros instintos y nuestras pasiones; cuando amamos y cuando odiamos; en el abismo de nuestras melancolías y en las cimas de nuestras alegrías; en el frenesí de nuetra vida sexual y en la lúgubre antesala de nuestra muerte; en el vivir y en el morir, nos sentimos más humanos y más comprensivos; gracias a Ud., a sus enseñanzas; gracias a que Ud. nos ha iluminado en la comprenión de nosotros mismos.

Cada noche cuando duermo, y mi alma se hunde en el abismo de mis sueños, y surgen los fantasmas y las sombras de mis deseos más profundos, de mis pasiones más escondidas, de mis más caros anhelos, de mis represiones y mis luchas; todo ello se me hace más claro, se me hace más evidente, me descubro mejor a mí mismo, y me aprendo a conocer mejor, gracias a Ud., gracias a que usted ha descubierto para mí esa parte de mi alma que encierra mis secretos más guardados, mi vida inconsciente. Conociendo esta parte de mi alma, soy más dueño de mí mismo, soy más humano, y comprendo mejor a los demás.

Cuando en la miseria de los hospitales, ayudo a mis enfermos y les hago más felices, pienso en Ud. Si conozco por qué un enfermo grita, por qué otro llora, por qué otro se hunde cada vez más en el abismo de su locura, es porque Ud. me ha enseñado a conocerlo, Ud. me ha ayudado a desentrañar los secretos del sufrimiento humano.

Junto con la marea creciente de frustraciones y angustias, de incomprensiones, odios, que nuestra Cultura ha ido creando; va fecundándose y creciendo el mensaje de comprensión y profundo conocimiento de nuestras almas, que Ud. ha iniciado y que sus alumnos han ido diseminando por la superficie del planeta.

¿Cómo puedo, pues, suponer que Ud. haya muerto? Yo no entiendo éso. No puedo incorporar en mis convicciones que Ud. ha muerto. Para mí Ud. sigue tan vivo como sí físicamente viviera entre nosotros. Mientras sus pensamientos sigan fecundando nuestros conocimientos; mientras se le combata y se le defienda; mientras se invoque su nombre; y se utilicen sus pensamientos para comprendernos mejor, Ud. continúa viviendo dentro de nosotros, dentro de nuestro intento de ser más felices, más conscientes, más dueños de nuestros destinos.

Por todo ello, en un día como hoy, está justificado que reavive las cenizas de mis recuerdos y traspasando los umbrales de los tiempos pasados hagan desfilar por mi mente las escenas gloriosas de su vida abnegada y fecunda. Como una antorcha surge su existencia en medio del oscurantismo de su época, que tiende a iluminar y a guiar al ser humano a una mejor comprensión de sí mismo y a una existencia más feliz. Su pensamiento y su obra viven imperecederos en nuestro pensamiento, y lo utilizamos para curarnos y para curar, para educarnos y para educar.

Sus padres fueron judíos y jamás renegó de esta condición. Por el contrario, tuvo que sufrir persecuciones desde el comienzo de su carrera hasta su migración a Londres, por haberlo sido. Migrar... Migrar...! También tuvieron que hacerlo sus antepasados: primero vivieron en Colonia, después, una persecución contra los judíos los empujó hacia el Este, en el siglo XIV ó XV, y después en el siglo XIX de nuevo, a través de Lituania y Galitzia, hacia Austria. Teniendo cuatro años la familia se estableció en Viena, donde cursó todos los grados de la Instrucción. En el Gymnasium conservó Ud. durante siete años el primer puesto, lo que le permitía gozar de una situación privilegiada, y que señala, desde el inicio, la claridad de su inteligencia y de su genio. Aunque no tenía una verdadera inclinación médica, el interés por todas las circunstancias humanas y las influencias de las teorías darwinianas, junto con el impacto del ensayo de Goethe sobre "La Naturaleza", le inclinaron a escoger la Medicina como fuente de satisfacciones y de luchas.

La circunstancia de ser judío, pronto le colocó frente a sus compañeros en la Universidad, en una situación de inferioridad; y le acostumbró a luchar solo, a estar en la oposición, y a tener una independencia de juicio: lo cual fué un factorimportantísimo posteriormente, frente a todas las críticas y oposiciones que sus descubrimientos habría de encontrar.

Los nombres famosos de Bruecke y Meynert apadrinaron sus primeros pasos en la investigación científica y sembraron en Vd. su metodología y minuciosidad. Qué lejos estaba Ud. de pensar cuál sería su destino científico y a dónde lo llevaría sus conocimientos, cuando se encontraba en el laboratorio fisiológico de Bruecke o en la Sala Hospitalaria de Meynert, o en Laboratorio

de Anatomía Cerebral, estudiando hasta el último resquicio de la complicada trama del cerebro humano. Aunque de esas labores salieron trabajos anatómicos valiosos, en medio del pecho bullía la impaciencia y la inconformidad de los conocimientos, y la vista se alzaba hacia el horizonte, hacia donde se decía que había más Luz, hacia París...!

Las enseñanzas del maestro Charcot, en la Salpetriere de París, fueron para Ud. como la semilla que se engendra en terreno fértil. Desde allí pudo Ud. vislumbrar la Tierra desconocida, todavía no claramente percibida por su mente consciente, esa enorme profundidad de nuestras almas, donde se tramaba la fenomenología de aquellas Parálisis Histéricas que hasta entonces no se atinaban a explicar. Pero fué suficiente el impulso, a partir de allí, el Genio habría de encontrar ya sus propios caminos, con la abnegación y el coraje aprendidos y transmitidos a través de los siglos en la característica judía.

Ya por esta época, en 1884, estuvo Ud. al borde de pasar a la Historia, con los trabajos en relación con la cocaína como anestésico local. ¡Quién sabe qué fuerzas intervinieron para que no le tocara a Ud. hacer este descubrimiento! Si lo hubiera hecho, probablemente no hubiera ido a París, no hubiera conocido a Charcot, ni se hubiera asomado a aquéllos síntomas extraños que no tenían una explicación anatómica.

1886 es el año que marca el inicio de una nueva etapa. Contrae matrimonio con la novia que desde hacía años lo esperaba. Y se establece en Viena como especialista neurólogo. Pero bien pronto, las críticas de los académicos de más fama en relación con sus impresiones sobre el hipnotismo que en aquella época se consideraba una farsa, y las dificultades que encontraba en poder aliviar a los enfermos nerviosos que acudían en número creciente a su consulta, junto con el hecho de haber descubierto que los tratamientos que se preconizaban para las parálisis orgánicas muy poco le servían a los enfermos, le hicieron interesarse aún más, en los fenómenos psicológicos. Bernheim, en Nancy, le atrae extraordinariamente la atención, y pasa junto a él algunos meses. Sus demostraciones le convencieron aún más que estaba pisando un terreno aún no explorado, algo totalmente nuevo, algo que estaba en contraposición a lo exclusivamente anatómico y orgánico que era el principal interés de la época. Era obvio que encontrará tanta oposición en la Ciencia oficial, cuyo interés

máximo era la Anatomía Patológica, que había encontrado tantos cultores y mayores impulsos en los científicos de habla germana.

Fueron precisamente las experiencias de Bernheim las que le convencieron que lo que Breuer había descubierto en un caso, podía confirmarse en todos los casos de Histeria, o sea que a través de la hipnosis era posible demostrar que había una cantidad de emociones ocultas y reprimidas de la consciencia del paciente y que eran imprescindibles conocer para poder comprender la génesis de los síntomas histéricos. Se había dado el primer paso! El descubrimiento de una vida inconsciente en el ser humano y su importancia en el origen de los síntomas nerviosos, fué el primer escalón en una larga carrera hacia la comprensión del ser humano. Estas primeras impresiones frente al mundo desconocido se patentizan en 1893, en la "comunicación interina" titulada "Sobre el mecanismo psíquico de los fenómenos histéricos", y en 1895, en el libro titulado "Estudios sobre la Histeria", en ambos colaborando con el Dr. Breuer.

Pero la asociación con el Dr. Breuer no continuó por mucho tiempo. Las circunstancias profesionales de éste, su pensamiento ya modelado por sus famosas investigaciones fisiológicas y sus relaciones sociales, le impedían romper lanzas con todo lo que lo ligaba a su ambiente y se le hacía difícil seguirle a Ud. en las experiencias que consideraba peligrosas y totalmente arriesgadas. Mas ésto fué también una ocasión feliz; pues su genio se vió menos frenado aún y podía llevarlo más lejos, impulsado por su coraje y su curiosidad científica.

Inmediatamente surgió la importancia de la vida sexual en el determinio de las neurosis de sus pacientes. Y lo que se consideraba tabú e inmoral comenzó a figurar en primer plano de sus escritos y obras.

Así también surgió el descubrimiento de que el hipnotismo no era imprescindible para evocar lo reprimido, y que era suficiente que el paciente asociara libremente sus pensamientos para que a través de ellos, se expresará lo inconsciente. Ud. pudo comprobar ya desde este inicio lo importante que resultaba para la curación del enfermo, las relaciones afectivas entre éste y el médico. Con estos puntales, la asociación libre de ideas y la transferencia afectiva, estaba echada la base del enorme edificio que iba a levantarse: el Psicoanálisis. A partir de allí,

toda la obra es genuinamente suya; la semilla había prendido fructíferamente. Ya nada podía frenar el impulso creador del Genio...!

De estos primeros impulsos surge a la luz la vida sexual infantil y la organización psíquica al servicio del Principio del Placer. Ya la vida infantil dejaba de ser "inocente", para avivarse en colores brillantes y llenarse de pasiones instintivas; de aquí surgió el concepto de la "libido" y la evolución de la misma en la maduración emocional del ser humano. Así nos hizo ganar el concepto de "represión" y "resistencia", y los de "fijación" y "regresión".

Dos observaciones, que a su vez Ud. convirtió en instrumentos técnicos para el Psicoanálisis, le sirvieron no solamente para comprender la patología de los síntomas psíquicos, sino también para tender un puente a la comprensión del ser humano normal; éstos fueron el análisis de los sueños, y el de los actos fallidos. Como para Moisés la interpretación de los sueños del Faraón le franquearon la entrada en el Palacio y preparó la oportunidad para rescatar a su Pueblo; para Vd. la comprensión de los sueños humanos, le sirvieron como clave maravillosa para profundizar en el alma humana y rescatarla de sus abismos insondables, hacia la libertad lógica y consciente. De esta época son los dos monumentos del pensamiento humano, creados por Ud.: "La interpretación de los Sueños" y "La psicopatología de la vida cotidiana".

Una tercer concepción, la del "complejo de Edipo", vino a enriquecer el conocimiento profundo de la conducta normal del niño, y la de su maduración, así como la de la mayoría de los neuróticos. E íntimamente enlazado con este concepto, la teoría psicoanalítica se fué desplazando a otros campos, yendo a estudiar el significado profundo del Totem y de las religiones primitivas, fundándose así la base para una interpretación de la Religión Monoteísta.

A partir de 1907, fueron uniéndose a Ud. discípulos de puntos distantes, y a través de los cuales se fué difundiendo su pensamiento y su obra, así como que fué sirviendo de estímulo para estudios más amplios y aún más profundos. No pudo Ud., sin embargo, escapar a las rivalidades de sus propios "hijos" y las disenciones sucesivas atestiguan su propia teoría sobre la organización del clan y la existencia de odios hacia el sustituto paterno y los intentos de su destrucción para quedarse con el

sustituto materno (La Teoría Psicoanalítica). En Ud. se verificó el Complejo de Edipoq ue Vd. mismo había concebido!.,. Pero a pesar de todo, el Psicoanálisis, en su técnica y en su teoría, en su método y en sus concepciones profundas ha traspasado los límites humanos y se ha adueñado del modo de pensar en la Psiquiatría contemporánea, en la Mitología, la Etnología y la Pedagogía, y sus aplicaciones llegan a la Literatura y el Arte, etc. Ud. ha llegado a crear una Doctrina que continúa creciendo por encima de los tiempos y de los hombres, inclusive por encima de Ud. mismo. Por ésto es que continúa Ud. viviendo en su Doctrina, y seguramente que seguirá viviendo por muchas décadas.

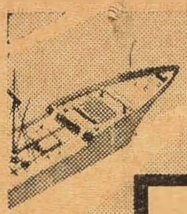
En el día de hoy, por lo que Ud. ha significado para los seres humanos, para su comprensión y para su felicidad, no puedo menos que dedicarle el homenaje más profundo y más sincero en mi nombre y en el de mis enfermos, a quienes con sus teorías, Ud. me ha permitido comprender y curar.

Su humilde admirador,

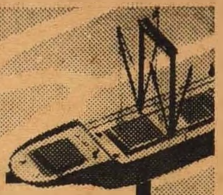
Dr. David RUBINSTEIN

DESEAMOS A LA COLONIA HEBREA UN FELIZ
Y PROSPERO AÑO NUEVO

Ward Line

SERVICIO RAPIDO de CARGA

entre

NEW YORK y LA HABANA

Salidas los Viernes
Llegadas los Martes

ESPACIO REFRIGERADO DISPONIBLE

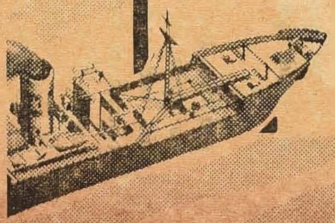
Reservaciones limitadas para pasajeros

BALTIMORE, LA HABANA, VERACRUZ, TAMPICO

Salida regular semanal

Se acepta carga desde puertos mexicanos a la Habana

Nuestra Terminal es la más eficiente y con equipos más modernos y completos del puerto de la Habana

WARD-GARCIA, S. A.

WARD LINE TERMINAL, S. A.
TELFS. A-7911 · M-8301
HABANA

WARD LINE GARCIA LINE

SALUDAMOS SINCERAMENTE A NUESTROS CLIENTES Y AMIGOS DE LA COLONIA HEBREA DE CUBA EN LA FECHA DE SU AÑO NUEVO Y HACEMOS VOTOS POR SU PROGRESO, BIENESTAR Y PROSPERIDAD.

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

Un Nuevo Tipo de GOMA

La goma del mañana está hoy a su disposición y por tanto ya usted puede equipar su automóvil con una goma tan distinta y tan segura contra los escapes de aire, que ya no se necesita la cámara!

Debido al diseño Grip Seal, exclusivo de Goodyear, esta sensacional y nueva goma Sin Cámara le ofrece protección extra contra reventones y ponches, así como mayor kilometraje, seguridad y comodidad que nunca antes!

Ponga su automóvil al día. Visite hoy mismo a su distribuidor Goodyear y equipe su automóvil con las nuevas Super Cushion Sin Cámara . . . Cuestan igual que una goma standard con su cámara.

La construcción Grip Seal de GOODYEAR hace más ventajosa a la goma sin cámara.

Las gomas Goodyear Sin Cámara (Tubeless) están construidas con precisión, utilizando el nuevo sistema de construcción GRIP SEAL. En este proceso las cuerdas y los compuestos especiales de goma quedan completamente integrados. Todos los elementos, por dentro y por fuera, se convierten en una sola unidad que evita los escapes de aire.

Por eso las gomas Goodyear Sin Cámara (Tubeless) resultan las más eficaces de las presentadas hasta hoy en el mercado.

GOODYEAR

(Industria Nacional)

PIDALA HOY MISMO A SU DISTRIBUIDOR GOODYEAR MAS CERCANO

Entrevista con el Ministro de Israel en Cuba

"CUALQUIER SOLUCION EN EL CANAL DE SUEZ QUE NO CONTEMPLE LOS DERECHOS DE ISRAEL SERA ILUSORIA Y SIN VALOR ALGUNO", AFIRMO EL GENERAL SHALTIEL

Por JOSE ANIBAL MAESTRI

"Israel fué el primer país agredido al prohibírsele, desde 1948, el paso de sus barcos por el Canal de Suez. Cualquier solución que no contemple el derecho de Israel a usar esa vía de comunicación será ilusoria y sin valor alguno".

Las declaraciones del general David Shaltiel, ministro plenipotenciario de Israel en Cuba, México y los países centroamericanos, en torno al grave conflicto creado por la nacionalización del Canal de Suez por Egipto, son firmes y expresan un criterio bien meditado. Frente a un grupo de periodistas, en el Consulado de Israel en Cuba, acompañado del señor Sender Kaplan, cónsul en nuestro país, el general Shaltiel va respondiendo a nuestras preguntas.

—Quiero creer —nos dice— que aún existe un poco de moral internacional. La fe paga, aunque algunos crean lo contrario. No debe olvidarse que fuimos un pueblo agredido por siglos. Muchos de nuestros agresores han desaparecido, no obstante Israel está vivo, como su espíritu inmortal.

Preguntado respecto a la posición que adoptará Israel en el conflicto, el general y ministro, señor Shaltiel, responde:

—En 1948 fuimos agredidos al prohibírsenos el paso de nuestros buques por el Canal, entonces no pudimos amenazar y forzar una solución favorable, pese a que tropas ingleses y fran-

cesas guardaban la vía vital. Ahora Inglaterra se ha dado cuenta de que Nasser no cumplirá su palabra de abrir el Canal al tráfico internacional y ha levantado su protesta. No obstante Israel no ha sido invitado a la Conferencia de 24 países convocada por Francia e Inglaterra, como si no fuera un asunto de vital interés para nuestro pueblo.

El general Shaltiel saca del bolsillo una comunicación y la lee. Dice que la ha recibido de su gobierno y permite que sea copiada. Dice así:

"El Estado de Israel no fué invitado a asistir a la Conferencia de 24 naciones sobre el Canal de Suez que se inaugurará el próximo 16 de agosto, en Londres. Esto, a pesar del interés vital de Israel en la libertad de paso no restringida a través del Canal.

"Cualquier acuerdo internacional al que se puede llegar durante la próxima Conferencia será ilusoria y sin valor, a menos de que se tome en consideración lo que reclama Israel y que garantice, sin reservas, los derechos de Israel a la libertad de navegación por el Canal de acuerdo con la Ley Internacional, con el Tratado de Constantinopla y con las resoluciones del Consejo de Seguridad de las Naciones Unidas del año de 1951.

"Cualquier acuerdo negociado de este problema, que aceptara la continuación amenazante de actos descriminatorios contra el Estado de Israel, estará condenado a fracasar.

"La actitud y posición que adopte la importante Conferencia Internacional con respecto a los derechos incontrovertibles del Estado de Israel para la libertad de navegación, será, en efecto, la piedra de toque para el éxito de esta Conferencia".

El tema del Canal de Suez parece ser el obligado de la conferencia de prensa y todos los reporteros "bombardean" al General con preguntas al respecto. A una de ellas, responde el Ministro:

—No es de suponer que los Estados Unidos acepten que se desconozca a Israel en sus intereses. Y, enfáticamente: "No se puede actuar como en el caso de Checoeslovaquia, es decir, con la política de apaciguamiento que caracterizó a Inglaterra frente a las agresiones de la Alemania nazi, a costa de la desaparición de muchos pequeños pueblos. Israel no será, de ninguna manera, otra Checoeslovaquia.

Alguien pregunta sobre los efectivos militares con que cuenta Israel. El general Shaltiel, héroe de la defensa israelí, ofrece detalles:

—Israel puede movilizar en 48 horas un ejército de 260,000 y si fuera necesario, todo el pueblo israelí, hombres y mujeres, puede ponerse en pie de guerra en pocas horas.

La charla con el General Shaltiel es agradable y flúida. Hombre joven, ha servido a su país dentro del Ejército, que ayudó a organizar y en el extranjero a través de representaciones diplomáticas en Europa y la América Latina. Dijo que esperaba incrementar, en su mayor interés, un mayor intercambio comercial entre nuestro país e Israel. Actualmente adquieren de nosotros 30 ó 40,000 toneladas de azúcar, anualmente y es posible que esta cantidad sea aumentada próximamente.

La charla se ameniza con datos ofrecidos por el ministro Shaltiel en torno a la tarea que se ha impuesto Israel; la obra realizada hasta el presente; su acendrada fe en el futuro de la humanidad democrática y la ingente labor que los hombres ejecutan por ganarse, dignamente, un puesto cimero en el concierto de los pueblos libres del mundo.

Nuestra Política Extxerior —dice— está basada en el principio de "no identificación". Esto no significa neutralidad, sin embargo, decidiremos todo problema internacional que pudiera surgir ante el foro mundial en vista de nuestros principios morales y los intereses de nuestro país. De ahí que no nos inmiscuímos en los asuntos internacionales de ningún país, en nuestro concepto, cada país tiene el derecho de vivir bajo el régimen que desee escoger, pero no tiene ninguno de llos el derecho de obligar a otros a aceptar vivir bajo un régimen que no desea. Israel estará siempre listo para defender este principio.

—El único deseo de Israel —agrega— es vivir en paz y gozar del respeto, la amistad y la colaboración de todas las naciones. Siempre estaremos a la defensa de nuestra soberanía espiritual, política y territorial. Nuestras relaciones con los vecinos árabes son guiadas por este principio. Como vosotros sabéis bien, fuimos atacados precisamente el día en que la Organización de las Naciones Unidas emitió la decisión de establecer el Estado de Israel. Fuimos invadidos por los ejércitos organizados de siete países árabes. Por medio de una dura y sangrienta guerra, logramos alejar a los invasores, mas, al estrechar la mano hacia la paz y la colaboración, nos encontramos con todo lo contrario. Hemos tenido que enfrentarnos con su odio y su absoluta negación a cambiar los acuerdos de armisticio por una paz verdadera, ho-

norable y sincera, situación que desgraciadamente hasta la fecha prevalece. Desde hace más de ocho años, vivimos bajo la constante amenaza de los países árabes, lo que ha repercutido en continuos ataques de sabotaje y asesinato, bloqueo económico y bloqueo de la vía marítima, que ahora ocupa la atención del mundo y que es el Canal de Suez, que ciertamente no tiene menos importancia para Israel que para las otras naciones marítimas del mundo.

—Para poder proteger su soberanía y el pacífico desarrollo del Estado de Israel, ha sido necesario mantener un fuerte ejército. Naturalmente que nosotros preferiríamos usar todos los recursos que se gastan en armamentos y en el sostenimiento de un gran ejército hacia fines más productivos, y a los componentes del ejército en sí hacia actividades más constructivas que la guerra. Mas nuestra historia nos ha enseñado que, desgraciadamente, solamente al fuerte se respeta. Por lo tanto, nuestra responsabilidad al pueblo es mantener este ejército a pesar de los sacrificios que signifiquen.

—Puesto que somos un pueblo muy optimista, tenemos la seguridad de que llegará en un futuro no muy lejano, el día añorado de lograr una paz sincera y honorable con nuestros vecinos árabes, y cuando llegue ese día, todos nuestros esfuerzos serán dedicados a una absoluta y sincera colaboración con todos los países del Medio Oriente para el desarrollo mutuo de la región y la creación de un estado feliz para todos sus pueblos.

—Nosotros los israelíes, hemos siempre sentido afecto y comprensión de parte de los pueblos de la América Latina, y particularmente del pueblo cubano, sentimientos que reciprocamos de todo corazón.

—Mi propósito en Cuba es contribuir a aumentar el intercambio comercial y cultural entre nuestros dos países y fortalecer los lazos de amistad y entendimiento mutuos. Confío que en esta tarea contaré siempre con la ayuda y la colaboración de esta digna prensa cubana.

"AVANCE" — 9 de Agosto de 1956.

Fraternidad Judeo Cristiana

Por Monseñor GUSTAVO J. FRANCESCHI

(El eminente prelado argentino pronunció, en francés, el discurso que a continuación reproducimos el 10 de Junio de 1956 en Jerusalem. El acto fué auspiciado por el Instituto Central Israel-Iberoamérica).

Mis primeras palabras han de ser de gratitud hacia el Gobierno de Israel, que me ha tratado de tal manera que no tengo términos para expresar todo lo que ha hecho para hacerme agradable la estadía. Por lo demás, yo no estoy en tierra extranjera. Me siento en mi propia casa estando en la de ustedes; no me hallo en tierra extraña.

Tengo algo que decirles, un mensaje que traerles, pero ninguna misión me trajo, ni oficial ni oficiosa. Mi mensaje brota de mi corazón, surge de mi espíritu, de mí mismo y quisiera expresar mi agradecimiento al Instituto por brindarme esta ocasión de hablar.

Por otra parte, comprenderán ustedes que me resulta a veces difícil hablar en una lengua que no es la mía. Mi lengua es el español; sin embargo procuraré arreglarme y ustedes me perdonarán si tropiezo en las palabras, si doy un traspiés en la sintaxis; ustedes son un pueblo inteligente y lograrán comprenderme.

Por lo demás, comprendan que me hallo bajo el efecto de una profunda impresión y de una emoción que toca a mi corazón. Hace varios meses hemos luchado en la Argentina por la libertad y la hemos obtenido. Me cupo el honor de estar en prisión y sé lo que significa hallarse encarcelado por la libertad. Tuvimos que enterarnos de que quienes han destruído la libertad han querido retomar el poder. Felizmente, la libertad ha vuelto a triunfar una vez más. Pero vosotros, israelíes, que sabéis lo que es luchar por la libertad, debéis comprender lo que siento cuando me entero de que en mi país la libertad está en peligro.

Sin libertad la vida no merece ser vivida; sin libertad, la muerte es preferible. No poder pensar, no poder hablar ni escribir, estar rodeados de espías... Durante diez años hemos soportado esa vida y no es posible volver a ella otra vez.

Las últimas noticias de hoy afirman que en Argentina hemos restablecido la libertad. Sin embargo me perdonarán ustedes si de todas maneras me turbo un poco, ya que se trata de algo que me atañe enormemente.

Vengo a decirles, a todos ustedes aquí reunidos, que no me ocupo de política. Yo soy un sacerdote, de manera que la política no es para mí.

Por otra parte, quisiera poner esto bien en claro: vosotros lucháis por vuestros derechos, sois un pueblo. Pero yo voy más lejos. Yo distingo perfectamente entre israelíes e israelitas. Vosotros sois israelíes, sois hijos de esta tierra, vinisteis a ella espontáneamente, pero más allá están todos vuestros hermanos. Son los israelitas. Mi afecto abraza no solamente a los israelíes sino también a los israelitas del mundo entero.

Ahora, permítanme ustedes entrar en materia, propongamos esto: yo no le pido a ningún israelita que empequeñezca su fe, su creencia ni sus ideas. Les hablaré como a israelitas plenamente israelitas. No me pidan tampoco que reduzca mi fe; soy un sacerdote católico, un creyente. Pero creo que podemos comprendernos. Debemos compenetrarnos, no de lo que nos separa sino de lo que nos une, y es lo que procuraré hacer esta noche.

Señoras y señores, la diversidad es hija de la libertad. Podría creerse que es inevitable que, doquiera que haya hombres, éstos deben diferir entre sí. Es cierto que a veces estas diferencias son grandes, es cierto que estas divergencias de concepción, llegan a oponerse a veces, son incluso la causa de luchas, pero no siempre es necesario ni inevitable que un hombre que piensa o siente de distinta manra que otro esté obligado a luchar contra él. Es así que hay diversas escuelas de filosofía y los filósofos no están por ello obligados a arrancarse los cabellos unos a otros. De igual manera pueden haber diferencias de religión pero, de todos modos, como hombres, podemos entendernos.

En el fondo, lo que predico aquí es la fraternidad universal, mas predico sobre todo la fraternidad judeo-cristiana, ¿Por qué? Durante dos mil años se ha insistido demasiado en lo que nos separa, más que en lo que nos une. Durante dos mil años han existido divergencias que se han convertido en odios.

Yo no golpeo mi culpa sobre el pecho del vecino. No es sobre el pecho de los judíos que digo mi culpa, sino sobre el mío. Nosotros no hemos comprendido bien a los judíos. Tal vez tampoco los judíos han comprendido muy bien a los cristianos. Este es un hecho, un hecho que nadie puede negar: allí está en la historia. Pero no creo que, por habernos combatido ayer, debemos seguir haciéndolo mañana. No es lógico, no es cuerdo y, sobre todo, no es humano.

Cuando pensamos en nuestros antecedentes, no puedo sino recordar las palabras de San Pablo quien, siendo apóstol cristiano, ha reivindicado su condición de judío, de judío fariseo e hijo de fariseos. Hay una frase de San Pablo que me ha impresionado profundamenta: "Nosotros, o más bien vosotros, cristianos de origen pagano, sois el olivo salvaje injertado en el olivo sano". Es gracias a los judíos que gozamos de la salud. Sé muy bien que algunos antisemitas hallarán horrible esa expresión, pero es San Pablo quien la dijo y yo no puedo decir otra cosa.

En efecto, vosotros y nosotros somos ante todo los hijos de Dios que está en el Cielo; tenemos el mismo Padre que está en los Cielos. No tenemos más que recordar que somos los hijos de Dios y eso debería bastar para corregir a algunos cristianos antisemitas. Debemos recordar que leemos los mismos Salmos, que nos inspiramos en los mismos profetas, que el Libro que es sagrado para vosotros lo es también para nosotros, que una parte de nuestra liturgia primitiva procede de la liturgia israelita. Debemos recordar que el Redentor a quien adoramos era judío y que la sangre que veneramos como redentora era la sangre de un judío. Esto debió haber bastado para calmar un poco las violencias, la enemistad.

En realidad, vosotros podéis comprender muy bien este hecho al repasar vuestra historia. Recuerdo mis lecturas humanísticas. En aquellos años he leído a Ovidio quien, en una de sus Odas, dice que "para hallar a la más hermosa mujer de la ciudad hay que ir a la puerta de la sinagoga". Esto se explica. Había allí una inspiración profunda, un monoteísmo sumamente depurado. Los antiguos de ideas y más elevados sentimientos no podían contentarse con el politeísmo y buscaban el único monoteísmo que conocían, el monoteísmo judío.

Todavía en tiempos bíblicos había personas que no siendo de origen israelita se incorporaban a vuestra raza de tal manera que formaban con ella un mismo cuerpo.

Para nosotros no hubo cuestión de separación. Es posible que este mismo monoteísmo nos haya dividido. Desgraciadamente a esta división ha contribuído otro hecho que no debe olvidarse y es la invasión de los bárbaros. El mundo pagano era muy bárbaro y hasta mucho más de lo que se supone generalmente. Las damas más delicadas de Roma asistían a los combates de los gladiadores y, existen testimonios de ello, hasta les gustaba beber la sangre de los gladiadores muertos. Yo creo que en el fondo de todo esto había una brutalidad radical. Estos bárbaros eran salvajes, eran verdaderos bárbaros.

He leído con mucho interés un libro sobre la Historia de los Concilios del siglo VIII. Estos Concilios prohibían a los sacerdotes tener perros en sus casas porque se temía que mordiesen a los pobres que vendrían a golpear a sus puertas. Se les prohibía también a los sacerdotes entrar al santuario, para decir la misa, con un bastón en la mano, porque los feligreses podrían pelearse a veces entre sí. Estaba prohibido asistir a los funerales con armas puesto que se produjo el caso de que los parientes del difunto combatían y se mataban entre sí a causa del testamento. Eran bárbaros. Vosotros no podéis exigir que esa gente, en presencia de los judíos, se sometiera a ideas que no eran las suyas.

Recordad incluso que cuando St. Rémi, Obispo de Reims, instruía al Rey Clovis y le explicaba la Pasión, el rey dirigía instintivamente la mano a la espada y decía: "¡Ah, si yo hubiera estado allí con mis francos...!" Y St. Rémi le decía: "Recuerda que el Cristo ha muerto por tus pecados..." Y sobre todo, si el Cristo ha dicho que ellos no sabían lo que hacían, yo creo que en esos graves momentos el Cristo no bromeaba y que pensaba y estaba convencido de que esa gente no se daba cuenta realmente de lo que había hecho.

Durante diez años yo he visto cómo se conducía al pueblo, al populacho. Cuatro o cinco jefes inducían a veinte mil hombres a cometer monstruosidades. Eso lo hemos visto en Buenos Aires e imagino que el día de la Pasión algo parecido debió ocurrir.

Pero el pueblo judío no merecía por ello ser considerado, durante siglos, como pueblo enemigo. No, son nuestros hermanos.

Recuerdo perfectamente que cuando el año pasado comenzó la persecución religiosa en Buenos Aires, un amigo judío muy distinguido me decía: "Cuando se persigue a los cristianos, bien pronto se comienza a perseguir a los judíos y cuando se golpea a los judíos, se puede estar seguro de que no está lejano el momento en que se golpeará también a los cristianos".

Yo estuve en Munich en 1933 y dije que si no protestábamos entonces, cuando se perseguía a los judíos, no tendríamos el derecho de protestar cuando nosotros fuéramos perseguidos. Y es porque he visto las persecuciones que habéis sufrido, que he llegado a amaros mejor. Yo estuvo en Alemania, en Francfort, en 1933, el primer día de la persecución a los judíos. Descendí a la calle y vi a grandes individuos que atrapaban a muchachas judías y les tallaban cruces svásticas en la cabellera. Vi a una chicuela de ocho años pasearse con un cartel en el que había escritas las siguientes palabras: "Mi madre ha pecado". El pecado de la madre consistía en haberse casado con un judío. Después de la guerra he visitado un campo en el que he visto una tumba de más de treinta metros de largo por cinco metros de ancho: allí están enterrados los muertos cuyos nombres no se conocen. Allí están todos juntos en la muerte, judíos y cristianos. Sobre la tumba se alza, a un lado, el candelabro de siete brazos, y del otro, una gran cruz cristiana. Es así como debemos vivir: sufrir juntos y, si es necesario, morir juntos. Pero más necesario aún es que lleguemos a comprendernos, pues es de esa comprensión que nacerá la fraternidad.

Nosotros podemos comprendernos. ¿Por qué no? Yo, en mi vida, he frecuentado a muchos israelitas y jamás he encontrado uno malo. No todos los cristianos son santos. Los judíos eran más o menos inteligentes y he hallado en ellos siempre una bondad profunda. He sido recibido en hogares de familias de viejos israelitas: el padre con su larga braba blanca, la madre, los hijos y allí me he hallado como en mi propia casa, y más de una vez me he sentido como un miembro de la familia. Esos eran hombres como yo y no solamente hombres destinados a vivir sobre la tierra como yo, sino también destinados como yo a recibir la recompensa en el Cielo. Creo que ha llegado el momento de fraternizar. He visto los Pergaminos del Mar Muerto, el texto de la guerra de los Hijos de la Luz contra los Hijos de las Tinieblas. He leído esta magnífica página profética de

la lucha entre los hijos de la Luz y de las Tinieblas. Creo que hoy más que ayer puede aplicarse esa imagen. No hablo solamente de los asuntos de Israel sino que me refiero al mundo entero. Nos hallamos en un combate entre dos campos: el de los que creen en el espíritu y el de los que creen en la materia. Ha llegado el momento trágico en que el mundo se ha dividido, en el que la gente no se entiende más, en el que se habla dos lenguas y en que está armado de un fuerza formidable para destruírse. Yo no soy optimista con respeto al futuro próximo. Temo que todavía se verterán muchas lágrimas y mucha sangre, pero soy optimista en lo que concierne a un futuro lejano. Estoy seguro, completamente seguro de que el espíritu triunfará sobre la materia. Ese triunfo será nuestro, pero será también el vuestro, porque vosotros sons los hijos del espírtu.

Comprendo perfectamente que hayáis tenido que ocuparos, especialmente en la Edad Media, del comercio. No se permitía a los judíos disponer de tierra. Ellos debían vivir recurriendo a los pequeños oficios. Pero, los que detentaban el poder no tenían el derecho de privar a los otros hombres su derecho a vivir.

He leído una obra del siglo XVI que es realmente un antecedente del antisemitismo. Su título era harto elocuente. Pero yo que soy de la lengua española conozco la parte que los judíos han tomado en el desarrollo de nuestra lengua e incluso en el progreso de nuestra cultura. Yo sé hoy que uno de los confesores de Santa Teresa de Avila era lo que se llamaba un cristiano nuevo, es decir, un sefardí convertido. Entre nuestros poetas tenemos a sefarditas como Fernando de Rojas, que es uno de los más grandes poetas de la época judeo-española.

En San Juan de Acre he hallado un grupo de gente que hablaban entre ellos el español. Me he mezclado con ellos y les he oído hablar nuestra lengua. Me he sentido hermano de esa gente.

En nuestro país hemos acogido con calor, como a hermanos, a muchas familias de origen judío, no solamente en los siglos XIX y XX, sino también en el siglo XVIII. Podría decirles los nombres de familias que existen todavía y que se cuentan entre las mejores: Ocampo, Rojas, Jacobé, etc., etc. Son nombres vuestros, llevan la marca, no se los puede confundir y, sin embargo, han contribuído a nuestra independencia y son familias hermanas nuestras en la fe.

Y bien, yo quisiera que esa inteligencia, que esta comprensión se extienda al mundo entero. No me interesa que los judíos sean una mayoría o una minoría en cada país. Son hombres, tienen nuestros principios de la fe y leen nuestros libros. Leen aquel que no es un libro sino El Libro que también nosotros tenemos en común. Nosotros, los cristianos, no tendremos jamás suficientes palabras para agradecerles por haber conservado ese Libro que nos permite conocer la palabra de Dios.

Cuando he visto aquí a esos yemenitas y cuando he pensado que han estado separados durante veinticinco siglos de su grupo principal, y, a pesar de ello, han conservado la fe, digo: "No hay ningún pueblo en la tierra que haya dado el ejemplo de una fidelidad igual. Cuando veo que ustedes han construído el país y sobre todo resucitado la lengua que había muerto y que hoy es lengua viva, no puedo sino admiraros profundamente y esto me inspira la creencia de un futuro mejor. Vosotros sois el pueblo de la fidelidad y de la fraternidad. ¿Por qué atribuir a los judíos como un defecto lo que se atribuye a los cristianos como una cualidad? Los judíos son económicos y se sienten solidarios. Si se le da una cachetada a un judío de Africa del Sud, los judíos protestan en Alaska. Esto está muy bien. Nos habla de unidad y fraternidad; luego, no es posible considerar como defecto judío lo que es tenido por cualidad cristiana.

He decidido consagrar la última parte, los últimos años de mi vida a esta obra de fraternidad; puedo asegurarles que mientras pueda pronunciar una palabra, mientras pueda tener la pluma en la mano, mientras no sea mudo o paralítico, escribiré y hablaré para hacer comprender esta fraternidad judeo-cristiana. Y constato con alegría que este espíritu se difunde cada vez más entre nosotros.

El antisemitismo y la incomprensión disminuyen entre nosotros. En América Latina no existen muchos prejuicios. Pero que en general, en todo el mundo, vendrán días mejores. Espero que podáis realizar vuestras esperanzas. Yo le pido a Dios que realice las mías y éstas son la fraternidad para nosotros y para vosotros. Es por eso que termino con estas palabra. No me hallo en un estado moral de pronunciar grandes discursos. Estoy profundamente sacudido. Pero concluyo mi charla expresando en una sola palabra lo que deseo para vosotros, mis hermanos judíos, y para nosotros los cristianos: la paz, la paz para todos, la paz entre nosotros para que tengamos una sola esperanza, una única paz, Shalom!.

Manufacturera Bordes, S. A.

FABRICA DE HILADOS Y TEJIDOS

Veinticuatro de Febrero No. 59

Teléfono X0-1150

REGLA — HABANA — CUBA

FABRICANTES DE DRILES Y OTRAS TELAS
PARA ROPA DE TRABAJO

SALUDAMOS SINCERAMENTE A NUESTROS CLIENTES Y AMIGOS DE LA COLONIA HEBREA DE CUBA EN LA FECHA DE SU AÑO NUEVO Y HACEMOS VOTOS POR SU PROGRESO, BIENESTAR Y PROSPERIDAD.

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

El Comandante Luis Schlesinger

Por MARCO PITCHON

En relación a la investigación que estamos realizando acerca de la ayuda de hebreos a la lucha emancipadora de Cuba, presentamos en este trabajo el material que hemos reunido sobre otro caso importante: el Comandante Luis Schlesinger.

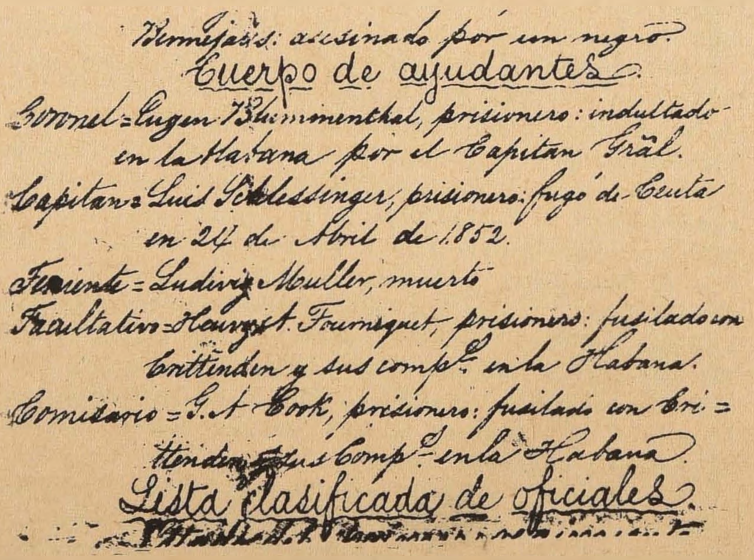
El Comandante Luis Shlesinger fué uno de los jefes del Estado Mayor de la Segunda Expedición a Cuba, del General Narciso López, que salió de New Orleans y desembarcó en el Morrillo, Provincia de Pinar del Río, el 12 de Agosto de 1851.

El Comandante Luis (Lajos, en húngaro; Ludvig, en alemán) Schlesinger, era judío (de antecesores sefaradís-españoles, nació en Nagykanizsa, Hungría, en el año 1828 (no se puede precisar la fecha, consignan sus descendientes). Tomá parte en la Guerra de Independencia Húngara de 1848-1849. Fué hecho prisionero y encarcelado en la Fortaleza Gyor (Raab); se escapó de la prisión y expatriándose llegó a los Estados Unidos. En dicho país el Comandante Schlesinger se juntó, en 1850, al General Narciso López, cuando éste proyectaba su Segunda Expedición a Cuba y fué el que reclutó los hombres para el Ejército de los 450 soldados de Narciso López que invadieron la isla. Se le facilitaba la tarea de proselitismo por su conocimiento de varios idiomas, o sea, húngaro, alemán, francés, inglés, italiano y español; era un hombre culto.

En las batallas que se libraron en suelo cubano (Las Pozas), primera, verdadera guerra para la liberación de Cuba, con muertos, heridos, prisioneros, etc., el Comandante Luis Schlesinger fué hecho prisionero y deportado a Ceuta (Noráfrica). De Ceuta el Coman-

dante Schlesinger, se escapó con ayuda de un ex-recluso político del mismo presidio, el periodista norteamericano Trasher, el 24 de Abril de 1852. (Trasher, había sido Director-propietario del periódico "El Faro Industrial" de La Habana). La fecha de la fuga consta en un documento redactado con ese motivo en la ciudadela del Hacha, en Ceuta, en poder del historiador Don Gerardo Castellanos G., reproducido en su libro "Andanzas y Atisbos". Desde Ceuta, el Comandante Schlesinger llegó a Washington.

En la capital norteamericana el Comandante Schlesinger publicó en la "Democratic Review" de New York E.U.A. (volumen II No. 9, de Sept. 1852 y de Nov.-Dic. 1852 Nos. 11 y 12) un artículo titulado: "Personal Narrative of Louis Schlesinger of Adventures in Cuba and Ceuta". Relato Personal de las Aventuras de Luis Schlesinger en Cuba y Ceuta, hallamos dicho artículo por mediación de la Bené Berith de Washington, en la Biblioteca del Congreso de los Estados Unidos; pensamos reproducirlo traducido en alguna oportunidad. "Cualquier causa de libertad, de levantamiento popular contra despotismo —consignó el Comandante Schlesinger en ese artículo—, era ya casi nuestra causa,

Hernéjatis: asesinado por un negro.
Cuerpo de ayudantes
Coronel = Eugen Blumenthal, prisionero: indultado en la Habana por el Capitan Grāl.
Capitan = Luis Schlesinger, prisionero: fugó de Ceuta en 24 de Abril de 1852.
Teniente = Ludwig Mueller, muerto
Traultatin = Henry F. Fourniquet, prisionero: fusilado con Crittenden y sus compañeros en la Habana.
Comisario = G. A. Cook, prisionero: fusilado con Crittenden y sus compañeros en la Habana.
Lista clasificada de oficiales

Copia en facsímile del documento redactado en la Ciudadela del Hacha, en Ceuta, de cuya prisión se fugó el Comandante Luis Schlesinger, el 24 de Abril de 1852. (Cortesía de Don Gerardo Castellanos G.)

MAGYAROK AMERIKÁBAN

AZ AMERIKAI MAGYARSÁG TÖRTÉNETE

1583 1926

IRTA: KENDE GÉZA

I KÖTET

A SZABADSÁG KIADÁSA

1927

CLEVELAND, OHIO

U.S.A.

A cubai kaland.

Lopez generális felismerte Prágayban a magyarsort, hátamögé rendre kéri, a szarvasnéget gyülnő katonáit, vezérkarába fogadta lehát és vele beszelte meg a foikelés tervét, az expedició előkészületeit.

Elmondotta Prágaynak hogy a new orleansi sikotében két hajó áll utra készen, a New Orleans és a Sea Gull. Fegyver, élelmiszer van bőven és hogy már csak arra vár, hogy Schlesinger Lajos őrnagy, akit New Yorkba küldött hogy az ott élő lengyel és magyar emigránsok soraiból szoldosokat toborzzon utra indulhasson New Orleansba katonáival.

A fantasztikus terv ragyant tetszett a kalandágyú a harcut szenvedélyesen szerető Prágaynak. Lement a kikötőbe, órákig elnézte az ott horgonyzó két titokzatos hajót melyeknek ár hócain nem lengett lobogó a nemzetiség megjelölésére.

A csapszékekben pedig tovább sultogtak a részeg matrozok. Valaki beárulta a foikelés tervét a spanyol konzulnak, akinek erélyes fellépésere az Egyesült Államok kormánya kényteien volt — azive augallata ellenére — a két hajót lefoglalni.

De Lopez generálla nem csüggedett. Vaharedzett forradalmár volt egész életében. Az első balsiker nem kedvetlenitette el, csak megacélozta akaratereiét. Uj hajó után nézett.

Közben megérkezett New Yorkból Schlesinger Lajos őrnagy az ott összetoborzott katonákkal, kalandorokkal, akikkel együtt már 450 embere volt Lopez generállanak.

Amennyire meg lehet állapitani az expedicióban a következő magyarok vettek részt Prágay János ezredesen kívül, akit Lopez tábornoknak nevezett ki:

Schlesinger Lajos, nagykanizsai születésü, szülő a forradalom eldőt alkatt az ulaszország ostrák seregben. Tőrvel de gertát Piemontba, onnét Angliába at Magyarországba mely ből a honvédekben, főhadnagy lesz, segítvesz Kemény ostromában a a kapitulácio után 1850 februárjában Londonon at Amerikába

Radnich Imre, szabados, kormányi kapitánya
Eichler Konrád, nyomdász, hadnagy a német légióban
Hantlik, Gyula, [illegible], honvéd hadnagy
Palank Laszlo, honvéd hadnagy
Nyikos János, korvitéz
Biro Mihaly, honvéd
Péteri János, honvéd hadnagy
Csicseri József, altiszt.
Kerekes Bela, altiszt.
Virág János, altiszt.
Czechy B. J., kapitány
Vecsey T. S., kapitány

Prágay Jánoson kívül tehat tizenharm magyar állott Lopez generalla lobogója alá.

Tizenhárom halálra kész, vitéz magyar

Facsímil de la portada y de un capítulo "Da Aventura Cubana", de un libro titulado "Húngaros en América", por Geza Kende, publicado en distintos húngaros que participaron en la Segunda Expedición de Narciso López, en 1851 y entre los que se cita al "...Comandante Louis Schlesinger. un judío, que fué a New York y reclutó los soldados para el ejército de 450 hombres de Narciso López". (De la Biblioteca de Cleveland, Ohio. (Estados Unidos de América).

en cualquier punto del Globo que esta batalla tenga lugar. Eramos soldados y nada más que soldados, y estábamos aquí en nuestro elemento y posición natural, siguiendo un líder (el General Narciso López), que había despertado nuestros cálidos sentimientos y admiración, en una empresa (la de Cuba) que llevaba nuestra más profunda simpatía".

En 1855, el Com. Schlesinger residió en New York. Ejerció la profesión de abogado, inscrito el 20 de Septiembre de 1855, en la Corte Suprema de dicho Estado como miembro de la Barra de Abogados (en temprana edad se había graduado como tal en la Universidad de Budapest-Hungría). Luego el Com. Schlesinger, se trasladó a Centro América donde peleó en contiendas revolucionarias; se estableció en Guatemala donde se casó (en 1864) con Doña Virginia Guzmán de Villafaña, hija del Presidente de El Salvador, Gral. Don Joaquín Enfracio Guzmán, y tuvo cinco hijos. Fué dueño de plantaciones de café y otros productos agrícolas. Finalmente se radicó en París, desde el año 1885 hasta que falleció, el 29 de Abril de 1906.

"El Coronel Schlesinger (consigna su nieto, Don Luis Schlesinger Carrerá) que había sido condenado a muerte en ausencia, por el Gobierno de Austria (por su participacin en la Guerra de Independencia Húngara, de 1848-1849) no fué indultado sinó en 1867. Más tarde, el Gobierno de Hungría lo honró nombrándole Ciudadano de Honor; el Emperador Francisco José lo recibió en audiencia privada, y lo condecoró con la Medalla de "Comendador de la Orden Francisco José".

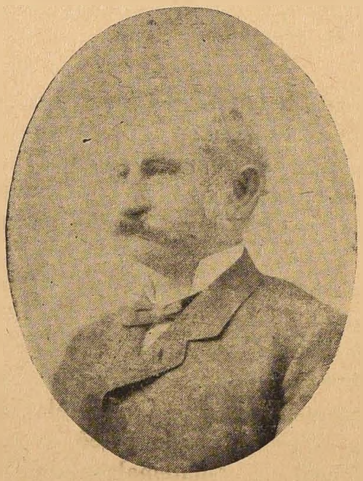
Entre las fuentes que nos sirvieron para documentarnos figuran las siguientes:

Un folleto, editado en 1944, por el "Fondo Cubano-Húngaro Janos Pragay" que nos obsequió el Sr. F. R. Tamás, húngaro, residente en esta ciudad.

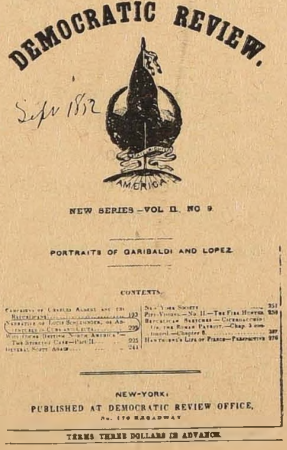
Periódicos cubanos de la época.

Enciclopedias: "Judaica Castellana" y "Judía Universal" norteamericana.

Hallamos un libro, por mediación de la Bené Berith en Cleveland, Ohio, E. U., en la Biblioteca Pública de dicha ciudad, que fué publicado en húngaro y se titula: "Magyarok Amerika-

Retrato del Comandante Luis Schlesinger, hecho en San Francisco, California, E.U.A., en 1860. (Cortesía de su nieto Sr. Luis Schlesinger Carrerá).

DEMOCRATIC REVIEW.

Sept 1852

AMERICA

NEW SERIES—VOL II. NO 3

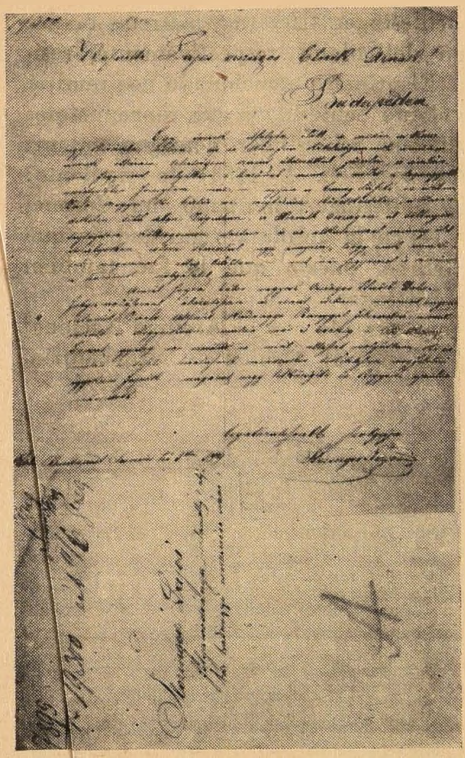
PORTRAITS OF GARIBALDI AND LOPEZ.

CONTENTS.

NEW-YORK:
PUBLISHED AT DEMOCRATIC REVIEW OFFICE,
No. 178 BROADWAY.

TERMS, THREE DOLLARS IN ADVANCE.

Facsímil de la portada de la revista "Democratic Review", N. Y., Sept. 1852, indicando por el índice el artículo "Relato Personal de las aventuras de Luis Schlesinger en Cuba y Ceuta". (De la Biblioteca del Congreso de los E. U. A.).

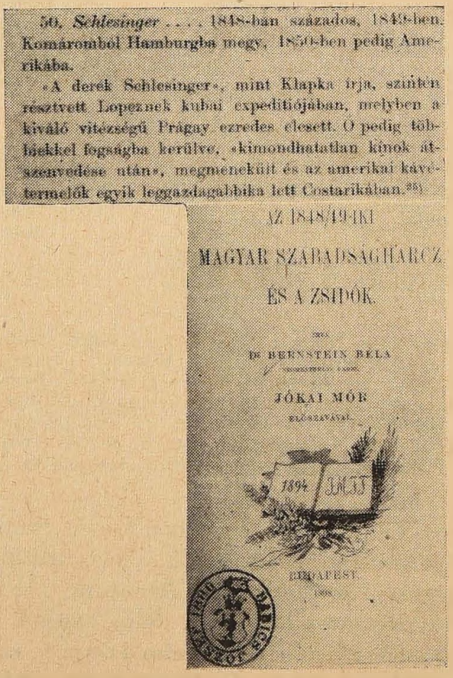
Retrato del Comandante Luis Schlesinger, hecho en París, Francia, en 1895. (Cortesía de su nieto Sr. Luis Schlesinger Carrerá).

Facsimil de una petición firmada de manos de Lajos (Luis) Schlesinger de fecha 8 de Junio, 1849, dirigida a Lewis Kossut, Gobernador-Presidente de Hungría, solicitando la concesión del Grado de Oficial, basado en el derecho adquirido por sus servicios de tres años como oficial no comisionado en un regimiento del Ejército en la Guerra de Independencia de Hungría, 1848-1849 y portada del documento existente en el Archivo Nacional de Hungría. (Cortesía de dicho organismo).

ban" (Húngaros en América) por Geza Kende, Szabadsag Publishing Co., 1927, Cleveland, Ohio, U.S.A., en el cual hay un Capítulo (Tomo II, página No. 296); "La Aventura Cubana" que hace relación de los distintos húngaros, John Pragay, etc., que participaron en la Expedición de Narciso López y entre los que se cita al "Comandante Louis Schlesinger, un judío, que fué a New York y reclutó los soldados para el Ejército de 450 hombres de Narciso López" (entre estos seguramente, por los nombres de las listas halladas por el el Gobierno Español en Cuba, parecen haber más hebreos, lo que vamos a comprobar),

Correspondencia con descendientes del Comandante Luis Schlesinger: Los Sres. Luis Schlesinger Carrerá y Alfredo Schlesinger, nieto y nieto-sobrino del adalid respectivamente, residentes en Ciudad Guatemala. El primero mencionado nos remitió las dos fotografías del Comandante Schlesinger que reproducimos en este prospecto. El Sr. Alfredo Schlesinger, consigna en una de sus cartas que recibimos (de Feb. 4, 1953) lo siguiente: "Yo soy nieto de Guillermo Schlesinger, hermano del Coronel Luis del mismo apellido... Tengo la absoluta seguridad de que Don Luis Schlesinger fué hebreo, puesto que lo fué también mi abuelo Don Guillermo Schlesinger".

Correspondencia que hemos cursado con el Archivo Nacional de Budapest, Hungría. Al dirigirnos al Alcalde de Nagykanizsa.

50. *Schlesinger* . . . . 1848-ban százados, 1849-ben Komáromból Hamburgba megy, 1850-ben pedig Amerikába.

«A derék Schlesinger», mint Klapka írja, szintén résztvett Lopeznek kubai expeditiójában, melyben a kiváló vitézségü Prágay ezredes elesett. O pedig többiekkel fogságba kerülve, «kimondhatatlan kinok átszenvedése után», megmenekült és az amerikai kávétermelők egyik leggazdagabbika lett Costarikában.[28])

AZ 1848/49-IKI

MAGYAR SZABADSAGHARCZ

ÉS A ZSIDÓK

DR BERNSTEIN BÉLA

JÓKAI MÓR

1894

Facsímil de la portada y parte de una página de un libro publicado en Budapest, Hungría, en el año 1898, titulado "La Guerra de Independencia Húngara y los Hebreos", del Dr. Adalbert Bernstein, en el que figura Louis Schlesinger entre los hebreos que lucharon por la independencia húngaro, en Cleveland, Ohio, E.U.A., en 1927, que hace relación de los de su país, Hungría. (Cortesía del Archivo Nacional de Hungría, Budapest).

Hungría, pidiendo una Certificación del nacimiento de Lajos o Ludwig Schlesinger, que según datos creímos fué alrededor de 1820, nos contestó el Director del Archivo Nacional de Budapest que "sentía informarnos no poder remitirnos el certificado solicitado, porque los registros de los nacimientos y matrimonios hebreos en Nagykanizsa fueron destruídos principalmente en el curso de la guerra, y los dpublicados de estos registros existen en Hungría solamente desde 1828"; pero como resultado de nuestras indagaciones el Archivo Nacional de Hungría nos remitió lo siguiente: 1) copia fotostática de una petición firmada de mano de Lajos (Luis) Schlesinger, de fecha 8 de junio de 1849 dirigida a Lewis Kossut, Gobernador-Presidente de Hungría, solicitando la concesión del Grado de Oficial basado en el derecho adquirido por sus servicios de tres años como oficial comisionado en un regimiento del Ejército en la Guerra de Independencia de Hungría. 2) copia fotostática de la portada y de una página de un libro publicado en Budapest, Hungría, en el año 1898(titulado "La Guerra de Independencia Húngara y los Hebreos" del Dr. Adalbert Bernstein, en el que figura Louis Schlesinger entre los hebreos que lucharon por la Independencia de su país, Hungría.

El libro "Narciso López y su Epoca 1848-1850" del Dr. Herminio Portell Vilá, 1952, consigna lo siguiente (Pág. 99): "...Por entonces conoció López al Comandante Louis Schlesinger quien habría de ser superviviente de la expedición del "Pampero" años más tarde, y biógrafo suyo, al valiente y nobilísimo Coronel Johann Pragay, asesinado en su lecho de dolor por los españoles, después de haber sido herido en la batalla de Las Pozas, y a otros muchos de los húngaros que le acompañaron en su última y desdichada expedición a Cuba y cuya denodada actuación en favor de la independencia cubana es uno de los esfuerzos más gallardos y simpáticos de los extranjeros que lucharon por la causa de Cuba".

En el libro 'Indice de Extranjeros en el Ejército Libertador de Cuba" del Dr. Jorge Quintana, Investigador Jefe Superior del Archivo Nacional, 1953, aparece (Págs. 241-242-243) en lugar histórico, el Comandante Luis Schlesinger. En dicho libro se hace constar que: "Luis Schlesinger era hebreo. Nació en Nagykanizsa, Hungría, en 1820 ó 1825. En los Estados Unidos, a donde llegó en los primeros meses de 1850, se unió al General Narciso López participando activamente en el reclutamiento y organización de los soldados europeos que se incorporaron al proyecto del venezolano, en relación con Cuba. Formaba parte del Estado

Mayor de Narciso López. Desembarcó en El Morrillo, tomó parte en el combate de Las Pozas, siendo de los dispersados que tomaron el camino de la sierra, huyendo a la persecución española. Capturado, fué conducido a la Habana, desde donde se le remitió a España, trasladándosele definitivamente a Ceuta. Las autoridades penales le sometieron a trabajo forzado en las minas de mercurio. Cuando le recluían en el calabozo lo cargaban de cadenas. Allí le vió el periodista norteamericano Trasher, encadenado a la pared de su celda. Fué tanta la indignación que le produjo aquella iniquidad, aquel ensañamiento de los gobernantes españoles con el revolucionario húngaro, que una vez en libertad Trasher, se preocupó por su suerte, colaborando en el plan de fuga que libró de tanta pena, el 24 de Abril de 1852". Llegó a Estados Unidos, luego vivió en Centro América (Nicaragua y Guatemala); en 1885 se trasladó a París, donde falleció en Mayo de 1906".

DESEAMOS A LA COLONIA HEBREA UN FELIZ
Y PROSPERO AÑO NUEVO

Cortesía de

Compañía Cubana de Cemento Portland

EDIF. AMBAR MOTORS

8vo. piso LA HABANA

RICHARD HUDNUT

CALZADA DE RANCHO BOYEROS 834 Telf. I-5267

HABANA

SALUDAMOS A NUESTROS CLIENTES Y A TODA LA COLONIA HEBREA, DESEANDOLES UN FELIZ Y PROSPERO AÑO NUEVO

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

CORTESIA

DE LOS PRODUCTOS

"EVENING IN PARIS"

de

BOURJOIS

CAFETERIA - GROCERY

CARNICERIA Y BARBERIA

BLANQUITA

1a. ENTRE 8 Y 10 — MIRAMAR

AL LADO DEL TEATRO "BLANQUITA"

JUAN M. MESSIR
Gerente

Telef. B-7848
„ B-5915

SALUDAMOS A NUESTROS CLIENTES Y A TODA LA COLONIA HEBREA, DESEANDOLES UN FELIZ Y PROSPERO AÑO NUEVO

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

La Vida Cultural en Israel

Introducción

Durante casi veinte siglos el pueblo judío, disperso en todos los sectores habitables del globo, ha mantenido su identidad cultural. El idioma hebreo, en el cual se escribió la Biblia, hace muchos siglos dejó de usarse en la vida diaria, pero se mantuvo vivo en la liturgia que, con ligeras modificaciones, ha sido la misma en todas las comunidades judías, y en el estudio y desarrollo de la legislación religiosa judía. La copiosa literatura del Talmud, sus comentarios y los compendios en él basados, que fueron escritos principalmente en hebreo, sigue siendo guía y mentora de la vida judía y mantiene, inconfundiblemente latente, una cultura judía de una carácter bien definido. Toda comunidad judía, con sus sinagogas, en que diariamente se recitaban preces hebreas y se leía cotidianamente la Biblia en su texto original, y con sus prácticas religiosas basadas en la experiencia histórica nacional y el recuerdo de una existencia independiente en la tierra propia, era una especie de comunidad nacional cultural judía en pequeño.

En la Edad Media, particularmente en España, el hebreo se empleó en obras religiosas, filosóficas y poético-profanas. Después de la emancipación de los judíos de las restricciones medievales, los eruditos, poetas y novelistas judíos hicieron su aporte a la literatura y al arte nacionales de muchos países, particularmente en Europa. Sin embargo, esa contribución no alcanzó a constituir una auténtica cul-

tura judía. Las postrimerías del siglo XVIII presenciaron los comienzos de un resurgimiento cultural hebreo, conocido como el "Haskalah" o "Movimiento de la Ilustración". En la centuria inmediatamente subsiguiente se produjo una rica literatura en lengua hebrea, literatura que comprendió poesía, cuentos, novelas y trabajos de tipo eminentemente erudito.. Paralelamente se dió, principalmente en Rusia y Polonia, una literatura en idioma idish que expresó la vida y la cultura de la Diáspora.

Todos esos intentos de resurgimiento cultural judío tenían que relacionarse inevitablemente con el movimiento iniciado con miras a restablecer el Hogar Nacional Judío en la Tierra de Israel. El movimiento sionista buscó no sólo una solución del problema antisemita y de la carencia de un hogar judío sino también la re-creación de un centro en que la cultura judía pudiera desarrollarse naturalmente, a cubierto de la constante presión de un ambiente no judío. Sólo en un centro así, donde el pueblo judío pudiera desarrollar libremente sus instituciones, resolver sus propios problemas y aprender a usar su propia lengua en las actividades de la vida diaria, podría cobrar entidad una cultura genuinamente judía.

Una Civilización Nueva sobre Bases Antiguas

El establecimiento del Estado de Israel fué un paso decisivo para la creación de circunstancias propicias a la emergencia de un centro de tal naturaleza, pero así y todo fué sólo un paso inicial. En el campo cultural, lo mismo que en el social y económico, la civilización nueva tiene que fundarse en los elementos de la antigua. Los factores viejos y nuevos, occidentales y orientales, tiene que combinarse para crear algo que inevitablemente sea nuevo y sin precedentes. En Israel, actualmente, la situación cultural es esencialmente revolucionaria. Todo es elástico: nadie puede predecir acertadamente el resultado de las fuerzas que influyen sobre la vida de la Nación.

La interacción de las paradojas y el conflicto de las contradicciones aparentes son el más común de los fenómenos cotidianos en el Israel de este momento. El más antiguo de los pueblos contemporáneos está creando uno de los Estados más modernos del mundo: un Estado de sólo

ocho años de vida trata de continuar una tradición de tres mil años. Vigorosos impulsos tradicionales se entremezclan y compiten con el deseo y la necesidad de innovaciones fundamentales.

Durante dos mil años, en su dispersión, el pueblo judío se mantuvo unido y contó con el factor orientador de una tradición religiosa que regulaba todas las facetas de su vivir cotidiano. En el siglo XIX el movimiento pro-resurgimiento judío, del cual fué expresión política el sionismo, introdujo revolucionarias mutaciones de índole social y cultural. Pero los elementos esenciales de los valores tradicionales fueron absorbidos y transformados. Los pioneros que se abrieron camino hacia Palestina al expirar la centuria pasada trajeron consigo no sólo una actitud de reacción contra los sistemas de vida que dejaban atrás sino, simultáneamente, una adhesión intensa a muchas de sus características más acentuadas.

Cuando llegaron a la tierra de sus mayores encontraron un cúmulo de circunstancias retadoras. Después de muchas generaciones sin contacto ninguno con el suelo, después de generaciones habituadas a la vida tipo clase media europea, los pioneros se vieron enfrentados a la urgencia de hacerse agricultores en un clima mediterráneo, y ello entre un núcleo medio-oriental evidentemente retrasado. Pro al mismo timpo descubrieron en la propia tierra de Israel huellas de los remotos tiempos bíblicos y talmúdicos. Sitios y acaecimientos naturales, que hasta entonces habían sido meros nombres en la Biblia o en el libro de oraciones, cobraron la vitalidad de hechos cotidianos. El presente llegó a ser poco menos que una pantalla transparente en la cual todo aquello que se había conocido sólo a través de los libros cobraba nueva y vigorosa vitalidad.

No hay kilómetro cuadrado del territorio israelí en que no aparezca la huella del pasado y que al mismo tiempo no demande la aplicación de las técnicas más avanzadas del presente para la organización de la vida futura. Un jefe militar tiene que recurrir, sobre el terreno, a sus conocimientos de arqueología y de las campañas militares que narra la Biblia para orientar su estrategia militar. Al pueblo que está por fundarse se le da el nombre de algún

sitio mencionado en la Biblia. Los yacimientos cupríferos del Rey Salomón están siendo actualmente estudiados por la Corporación Minera Israelí, con miras a su aprovechamiento mediante los más modernos procedimientos. A tiro de piedra del barrio antiguo de una ciudad como Safed, habitado por judíos cuyos sistemas de vida y de pensamiento, apenas si han cambiado a lo largo de muchos siglos, encontramos colonias colectivas basadas en principios sociales que pueden resultar demasiado avanzados para el mundo de hoy.

Conflictos de Integración

Los habitantes de Israel están tanto vinculados individualmente por el destino común que los trajo a esta tierra de todos los sitios del globo como divididos por los hábitos, características y recuerdos que trajeron consigo y por las distinciones que se dan entre el nativo, y entre éste y los inmigrantes viejos y nuevos. El sofisticado abogado de Alemania, el ingenuo inmigrante del Yemen, el judío ortodoxo del barrio religioso de Jerusalem, el curtido obrero especializado que ha sido testigo —desde sus comienzos— del progreso de la Palestina judía, y él sabrá que nunca ha contemplado paisaje distinto de su tierra natal, Israel, todos estos tipos humanos sorprendentemente diferentes tienen que vivir juntos en el mismo país y, eventualmente, crear en forma conjunta una cultura común.

Por otra parte, el conflicto de tendencias religiosas y laicas es allí más marcado a consecuencia de que el judaismo afecta no solamente las creencias sino las actividades de la vida cotidiana más íntimamente que cualquier otra religión.

Mas sobre todos estos conflictos están vigorosas fuerzas que obran en favor de la unidad: los esfuerzos conjuntos para la defensa y el progreso del Estado; el compartir las penas y las dificultades; el resurgimiento del idioma nacional y, no en menor grado, la tierra misma de Israel.

El suelo y el clima ejercen una influencia vital sobre la vida cultural de Israel. Por una parte, las estaciones se suceden, año tras año, con regularidad casi monótona; por otra parte, se dan agudos contrastes entre la noche y el día que se suceden sin crepúsculos o amaneceres acentuados;

y el invierno sigue al verano con la mera separación de un otoño y una primavera breves. El paisaje se caracteriza por su gran variedad: hay llanuras fértiles y desiertos áridos, montes nevados y regiones sub-tropicales de nivel inferior al del mar. La regularidad se refleja en el siempre recurrente ritmo de la música y en la estilización ornamental de las artes, y los contrastes hallan expresión en la gran diversidad de temperamento y de carácter.

Todas las manifestaciones de la vida cultural de Israel reflejan y expresan esas aparentemente contradictorias fuerzas, y todo escritor, artista o músico israelí, ya sea nativo o inmigrante, tiene que esforzarse para lograr la correspondiente síntesis. Todas sus capacidades tienen que emplearse cabalmente para resolver los problemas técnicos de su arte y al mismo tiempo para asegurarse una posición destacada en la comunidad nacional y mundial, para desempeñar adecuadamente su papel en la vida, como hombre y como judío.

La Lengua Hebrea

El factor más importante de unificación y solidaridad es, en Israel, la lengua hebrea. Para los propulsores del renacimiento cultural el hebreo fué no sólo una forma de expresión: fué un ideal en sí mismo. Durante el período de lucha por la instauración del Estado fué arma política de importancia primordial. En las circunstancias actuales ha llegado a ser un aglutinante social indispensable para congregar a los diversos elementos que ahora constituyen el pueblo judío.

Aunque la sólida base del idioma es la lengua de la Biblia y del Talmud, el hebreo ha tenido que ser revisado para ajustarlo a las exigencias del estado moderno. A fin de designar un cúmulo de objetos e ideas en los campos de la ciencia, la política, la técnica y la vida diaria con que no soñaron los profetas ni los rabinos, muchas palabras anticuadas han sido revividas con nuevos matices de significado y se han creado millares de vocablos nuevos. Afortunadamente, la flexible estructura del hebreo ofrece vasto campo para la formación de nuevas palabras con base en las raíces ya existentes, sin recurrir en préstamo excesivo a

lenguas foráneas. El idioma prospera por un proceso de desarrollo orgánico desde dentro, más que por la adición de materiales de fuentes extrañas.

En esta forma una lengua de libros, rituales y erudición está forjándose de nuevo, haciéndose idioma vivo de un pueblo vivo. El poeta Abraham Shlonski ha descrito un aspecto importante de este renacimiento lingüístico: "Cuando llegamos a la Tierra de Israel no podíamos continuar con el hebreo óptico únicamente. Queríamos que nuestro idioma fuera también audible, un hebreo en todos los sentidos. Fué así como se produjo la natural conversión de un idioma sin patria en una lengua *dentro* de una patria, en un hebreo de emoción y sensibilidad, un hebreo de florescencia y desesperación, de valores materiales y espirituales, de manos suaves y puños duros, de maldiciones y de amor".

Muchos factores han intervenido e intervienen en este proceso, pero acaso la influencia más inmediata y vital sea la de los niños, para quienes —a diferencia de las generaciones que su sucedieron durante dos mil años— el hebreo es la lengua nativa. Sus vulgarismos y sus errores gramaticales desesperan frecuentemente a los maestros, pero son ellos los que insuflan nueva vida en la vieja lengua. En los jardines infantiles y en las escuelas los niños empiezan a familiarizarse con la literatura hebraica y sobre todo con la Biblia, cuya inagotable vitalidad ha adquirido una significación nueva en el nuevo Israel, pero el aporte de los niños al idioma no es menos importante que los beneficios que de él reciben.

Sin embargo, la gran mayoría de la población de Israel ha tenido que aprender el hebreo en su madurez. El Ministerio de Educación y Cultura y la Federación de Trabajo ofrecen cursos especiales para adultos en todo el país, y el Ministerio coopera también con la Agencia Judía en el ofrecimiento de cursos intensivos, diurnos y nocturnos, a los nuevos inmigrantes. En la actualidad el hebreo es el único idioma oficial, y los ciudadanos encuentran indispensable mejorar su conocimiento para sus relaciones con las oficinas públicas y con las autoridades locales.

La numerosa prensa hebrea —diarios, semanarios y publicaciones mensuales— ejerce una importante influencia educadora. La mayoría de esos órganos tiene su "Sección de Lengua Hebrea", en la cual se corrigen los errores más comunes y se dan a conocer a los lectores nuevos vocablos. Kol Israel, la radioemisora oficial, ayuda a formar el oído de los oyentes y a establecer una pronunciación hebrea uniforma no influenciada por la diversidad de acentos que los inmigrantes han traído consigo de diversas partes del globo. Para los inmigrantes jóvenes el período de servicio obligatorio en las fuerzas armadas implica no sólo la preparación militar sino un lapso de integración cultural, en el cual ocupa sitio central la adquisición de la lengua hebrea. El ejército ha tenido que inventar palabras para designar las innumerables partes de las armas modernas, y equivalentes de los términos requeridos para la explicación de los problemas prácticos y estratégicos. Buena parte de este vocabulario ha trascendido al habla de la población civil. La versión de literatura foránea al hebreo implica el vencimiento de nuevos problemas de lingüística y contribuye a enriquecer el idioma. La reposición de las obras maestras del teatro universal es otro factor del desarrollo de la lengua hablada.

Toda esta polifacética e intensiva evolución podría degenerar fácilmente en el caos de no mediar una influencia guiadora, reguladora y limitadora. Tal influencia está bajo la responsabilidad de la Academia de la Lengua Hebrea, entidad de eruditos y filólogos que adelanta planes sistemáticos para el enriquecimiento del vocabulario en específicos campos científicos o técnicos, y que al mismo tiempo sienta autorizadas normas sobre cuestiones dudosas.

En última instancia, sin embargo, el vocabulario, la sintaxis y el estilo del nuevo hebreo serán fijados por los escritores y los poetas de Israel. El futuro de la lengua está indisolublemente vinculado con el porvenir de la literatura hebrea.

SALUDAMOS A NUESTROS CLIENTES Y A TODA LA COLONIA HEBREA, DESEANDOLES UN FELIZ Y PROSPERO AÑO NUEVO

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

MANANTIALES LA COTORRA S.A.

XO-1077

VICTOR M. RODRIGUEZ

SEGUROS EN GENERAL

En su nueva dirección:

Muralla 213 entre Aguiar y Cuba — Dptos. 405 y 406

Telf. A-4255 — La Habana

SALUDA A SUS CLIENTES Y A TODA LA COLONIA HEBREA, DESEANDOLE UN FELIZ Y PROSPERO AÑO NUEVO

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

איידער איר פארזיכערט זיך

קאנסולטירט מיט דער

La Confederación del Canada

Sociedad de Seguros sobre la Vida

Oficina Principal:
Toronto Canadá.

Oficina en La Habana:
Obispo 306.

W. A. M. HOWARD
Gerente Divisional.

* **B. V. D.**

B R A N D

Confecciones Finas de Caballero
Calidad Mundialmente conocida

CONSOLIDATED TEXTILE MILLS, INC.
AGUACATE 472, HABANA, CUBA
TELEFS. M-6441 ML-0848

FELICITAMOS SINCERAMENTE A NUESTROS CLIENTES Y AMIGOS DE LA COLONIA HEBREA DE CUBA EN LA FECHA DE SU AÑO NUEVO Y HACEMOS VOTOS POR SU FELICIDAD Y PROSPERIDAD

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

ATIÉNDAME...

¿Sufre Ud. del

ESTOMAGO

afecciones concomitantes al

hígado y VESICULA,

úlcera gástrica o duodenal, COLITIS - intestinos?.

Aplíquese a remediarlo. El camino de la salud verdadera se indica aquí; sígalo alegremente, confiadamente: use

BISMÁGEN.

Dolor de Estómago, Digestiones lentas o dolorosas, Empacho gástrico, Dolor de vientre y espalda, Vómitos de líquido o de sangre, Acidez, Eructos agrios, Ardentía, Gases, Dilatación, Mala respiración, Pesantez, Mal aliento, Espasmos, Cólicos, Fermentaciones intestinales, Diarrea o estreñimiento, ¿presenta su mal alguno de estos síntomas?

Ensaye con un frasco del maravilloso patente Bismágen y

bendecirá la hora en que decidió tomarlo.

CORTESIA

— DE —

UNITED SHOE MACHINERY

COMPANY DE PAN-AMERICA

Calzada del Cerro 1709. — Telf. I-5119.

DESEAMOS A LA COLONIA HEBREA UN FELIZ Y PROSPERO AÑO NUEVO